ANALELE

ACADEMIEI ROMANE

SERIA II. — TOMUL XXV.

1902 — 1903.

PARTEA ADMINISTRATIVĂ ȘI DESBATERILE.

BUCURESCI

INSTIT. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL" S-sor ION ST. RASIDESCU

16, STRADA DÓMNEĬ, 16

1903.

PARTEA I.

ŞEDINŢELE ORDINARE

DE LA 26 APRILIE 1902 PÂNĂ LA 28 FEVRUARIE 1903.

ŞEDINŢA DE LA 26 APRILIE 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. C Negruzzi,* Vice-Preşedinte.

D-l Vice-Preşedinte *I. C. Negruzzi* amintesce evenimentul dureros al încetăriĭ din viéţă a membruluĭ corespondent al Academieĭ, Doctorul Nicolae Kalinderu, întîmplat la 16 Aprilie curent. Membriĭ Academieĭ aflătorĭ în Capitală aŭ asistat la ceremonia funebră oficiată Vinerĭ 19 curent, când d-l coleg Dr. I. Felix a rostit o cuvîntare funebră în numele Academieĭ.

D-l *Dr. I. Felix* ḑice: În timpul vacanţelor de Pascĭ ţéra a perdut un medic ilustru, pe Doctorul Nicolae Kalinderu, membru corespondent al Academieĭ Române şi al Academieĭ de Medicină din Paris, profesor la Universitatea din Bucurescĭ, care a fost fala medicineĭ române, care a contribuit la prestigiul eĭ în ţéră şi în străinătate, care a strălucit prin erudiţiune, prin caracter, prin patriotism. Chiar dacă aşĭ fi orator, n'aşĭ găsì cuvinte potrivite pentru ca să pot exprimà perderea ce cu toţiĭ am suferit, prin plecarea în vecĭnicie a acestuĭ bărbat înzestrat cu calităţĭ rare. Îĭ vom păstrà toţĭ amintirea ce merită un bărbat, care a lucrat în tótă viéţa pentru înălţarea niveluluĭ cultural al némuluĭ român.

D-l *Dr. V. Babeş* presintă scrierile sale: *Ueber Wuthtoxine* şi *Behandlung der Wuthkrankheit beim Menschen.*

De la d-l Andreiŭ Bârsan, profesor la Braşov, se primesce o scrisóre de mulţumire pentru alegerea sa de membru corespondent.

De la d-l Dr. Ioan Mihályi se primesce o scrisóre de mulţumire pentru acordarea premiuluĭ Năsturel-Herĕscu.

De la S. S. Archimandritul Chesarie Stephanò, superiorul bisericiĭ române din Paris, se primesce în dar publicaţiunea: Νικηφόρου Καλόγερα, Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία, Atena 1902.

De la d-l Z. C. Arbure se primesc câte-và documente privitóre la relaţiunile Românilor cu Ruşiĭ.

De la Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice se primesce cererea ca Academia să recomande pe un membru al eĭ spre a fi numit membru în Comisiunea monumentelor istorice, în locul decedatuluĭ V. A. Urechiă.
— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ în şedinţa viitóre.

De la P. S. Sa Episcopul Atanasie al Râmniculuĭ se primesce cererea de a se dăruì publicaţiunile Academieĭ bibliotecii aceleĭ sf. Episcopiĭ.
— Se decide a se dăruì tóte publicaţiunile.

D-l *St. C. Hepites* presintă publicaţiunile următóre: a) *Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice din România, anul XI, 1902, No. 1, Ianuarie;* b) *Comité international des poids et mesures—Procès-verbaux des séances-session de 1901*; c) *Compte-rendu des séances de la troisième conférence générale des poids et mesures réunie à Paris en 1901.*
Asupra acestor din urmă douĕ publicaţiunĭ d-l Hepites cetesce o notiţă.

D-l *I. Bianu* presintă treĭ cărţĭ vechĭ dintre cele maĭ preţióse monumente bibliografice românescĭ, carĭ vin să îmbogăţéscă colecţiunile Academieĭ, şi asupra cărora atrage deosebită atenţiune. Acestea sunt următórele:
1). *Praxiul* (Apostolul) tipărit românesce de Diaconul Coresi la Braşov pe la 1563—1564, în condiţiunĭ tipografice identice cu Evanghelia românéscă tipărită la 1560—1561. Din acéstă preţiósă carte a eşit la ivélă întâiul exemplar pe la anul 1884, a fost cumpĕrat de Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice şi se află astăḑĭ în Museul naţional de antichităţĭ. Acest exemplar este numaĭ un fragment de 124 foĭ rĕmase din întrégă cartea. Al doilea exemplar cunoscut se află la Protopopul Ioan Papiu de la Sibiiŭ, care l-a promis Academieĭ, dar până acum nu l-a trimis. Acum s'a ivit acest al treilea exemplar mult maĭ complet decât cel din Museŭ; din el lipsesc numaĭ câte-và foĭ.
Acest preţios exemplar a fost procurat pentru Academie în ḑilele trecute prin ajutorul colegului nostru d-l C. Erbiceanu, căruia datorim şi exemplarul Evangelieĭ românescĭ a luĭ Coresi de la 1560—1561.

2). *Cĭaslov grecesc şi arăbesc* tipărit de Antim Ivireanul la Bucurescĭ la anul 1702. De mult se scie că activul şi în multe meşterul călugăr Antim, de ném Georgian saŭ Ivirean din Caucas, ajuns la noĭ Episcop şi Mitropolit, făcuse la Snagov cu ajutorul luĭ Constantin Vodă Brâncoveanul, pe lângă o frumósă tipografie românéscă şi grecéscă, şi una arăbéscă, în care a tipărit cărţĭ bisericescĭ pentru creştiniĭ de acéstă limbă de sub stăpânirea Sultanuluĭ. Exemplarele de asemenea cărţĭ sunt fórte rare. La 1701 tipărise ast-fel în două limbĭ, grecesce şi arăbesce, un *Liturghiar*, la 1702 a tipărit la Bucurescĭ *Cĭaslovul*. Din acest *Cĭaslov* eraŭ cunoscute până acum numaĭ două exemplare: unul în Biblioteca naţională din Paris şi altul necomplet în biblioteca Academieĭ nóstre. Acum printre cărţile necatalogate ale desfiinţateĭ Bibliotecĭ Centrale, s'a găsit un exemplar întreg şi de o perfectă conservare, legat frumos în piele peste tot, îndată după tipărire. Acest exemplar este cu atât maĭ preţios cu cât, după tótă probabilitatea, el provine chiar din biblioteca Domnitoruluĭ Brâncoveanu, precum resultă din cele ce se vor spune îndată despre altă carte.

3). Tendinţele de lărgirea influenţeĭ luĭ Vodă Brâncoveanu asupra creştinilor ortodoxĭ din rĕsărit nu s'aŭ mulţumit numaĭ cu trimiterea în dar creştinilor din Turcia a cărţilor religióse şi bisericescĭ tipărite în ţéră la noĭ în limbile grécă şi arabă; dar el a trimis cele trebuitóre spre a aşezà tipografiĭ chiar în ţĕrĭ depărtate. Aşà vedem o tipografie arăbéscă la Alep, unde la 1706 se tipăresce Psaltirea al căreĭ titlu are pe dos stema Ţĕriĭ-Românescĭ, iar după titlu o dedicaţie lungă şi plină de cele maĭ pompóse laude către Constantin Vodă Brâncoveanul, subscrisă de Atanasie, Patriarchul Antiochieĭ. O asemenea tipografie, împreună şi cu un tipograf de la noĭ, a trimis Mitropolitul Antim, tot cu ajutorul bogateĭ pungĭ domnescĭ a luĭ Brâncoveanu, şi în ţéra luĭ de origine din Caucas, în Georgia, Iberia — Iviria, la Tiflis, unde s'aŭ tipărit în acea epocă cărţĭ în limba georgiană.

La anul 1878 orientalistul rus Bakradjze a descris întâia óră o asemenea carte georgiană, un *liturghiar* tipărit la Tiflis la 1710. Tipograful a fost Michail Ştefanovicĭ, cunoscut între tipografiĭ luĭ Antim din ţéra nóstră; el a tipărit la sfârşitul cărţiĭ şése versurĭ în limba românéscă cu litere georgiene. Singura carte georgiană cunoscută până acum, dintre cele eşite din acea tipografie trimisă de Antim, cu Ştefanovicĭ la Tiflis erà acel *liturghiar*. Bakradjze spune însă că s'aŭ maĭ tipărit şi *Evanghelia*, *Apostolul* şi *Slujebnicul*.

La noĭ în ţéră nu aveam până acum nicĭ una din aceste cărţĭ. Acuma însă s'a găsit tot între cărţile necatalogate ale Biblioteciĭ Centrale un

fórte frumos exemplar din *Evanghelia* georgiană. Exemplarul este singurul cunoscut până acum: el este frumos legat din timpul tipăririĭ, în piele peste tot şi de perfectă conservare. Pe fóia din urmă are portretul luĭ Wakhthang VI, Domnitorul de atuncĭ al Georgienilor. Pe dosul foiĭ a treia de la început, după arătarea cuprinsuluĭ cărţiĭ, o faţă întrégă (a 6-a) este ocupată de următórea dedicaţie manuscriptă, subscrisă de Mitropolitul Antim :

Ꙗчáстъ сфн҃тъ кáрте â Дм҃нзеéщїй Єѵг҃лїй кáрѣ кȣ ꙟкинъчю́не съ âдȣче ꙟнълцíмїй тáле, прѣ лȣминáте Доáмне, ꙗ́сте роáда чѣ ноáѡ кáре пъмы́нтȣл Їверилѡр âдъпы́ндȣсъ дин рꙋ́ȣл ꙟпъръте́щилор тáле дáрȣри, ꙟтрȣ́ âче́сть ан лȣ ѡдръслит, лȣꙟндь шѝ âче́сть пъмы́нть норочи́ре, съ се ꙟбогъцѣ́скъ кȣ типáреле ли́мбїй сáле: прекȣ́м кȣ типáреле аръпе́щи сaȣ ꙟбогъци́т Ꙗрáвїѧ, кȣ чѣле ѐллине́щи Єлáда, ши кȣ чѣле рȣмынеще Ѹ҆́ггрѡвлахїѧ. Мȣлцеми́та ѿ âдȣ́че ла мъріѧ тà, ка шѝ чѣлѣ лaлте трéй Єпархїй: Де врѣ́ме че крединчоáса шѝ крещинѣ́ска-ц мáре ꙟсȣфлецíре âȣ стътȣ́т â фѝ рꙋ́ȣл чел кȣ кȣрцериле де âȣр, динтрȣ кáреле âȣ кȣрс âчѣсте пáтрȣ и҆звоáръ, âле Рȣмы́нилор, âле Єллинилор, âле Ꙗрáвилор, âле Ѝверилѡр типáре. âсѣменѣ рꙋ́ȣлȣй че́лȣй динтꙋ́й âл гръди́нїй десфътѣ́рїй: динтрȣ кáреле âȣ ѐши́т чѣле пáтрȣ рыȣри, Фисон, Геѡн, Тигр шѝ Єфрат. ꙟсъ кȣ ачест фел де деспърцѣлъ: къ кȣ âчѣле âпе âле ры́ȣрилор âче́лора, âȣ ѿдръслит пъмынтȣл рóдȣри стрикъчоáсе шѝ трекътоáре: ꙗ́ръ âдъпѣ́риле типáрелор кáреле кȣнóскь ꙟчепътȣ́ра дин витежáска-ц воинцъ, даȣ петȣтинденѣ стътътоáре шѝ вѣ́чникъ родíре. шѝ пентрȣ âчáста ва рꙋмынѣ мъріей тале шѝ слáва, шѝ поменíрѣ немȣритоáре, де врѣ́ме че ꙗ́сте и҆зворȣл шѝ при́чина â âче́стȣй би́не.

ман, кі҃, лѣт, ꙁсні҃.

Ꙗл мъріей тáле ꙟтрȣ хс҃ рȣгътóрю смери́тȣл Митрополит ал ѹ҆ггровлахíей,

Ꙗнꙋим.

Din acéstă dedicare subscrisă de Mitropolitul Antim, resultă între altele :

a) că tipografia georgiană de la Tiflis a fost trimisă acolo din Ţéra-Românéscă din generositatea Domnitoruluĭ şi prin stăruinţele Mitropolituluĭ;

b) că exemplarul acesta fusese presintat chiar Domnitoruluĭ de Mitropolitul ca omagiŭ de mulţumire şi că, prin urmare, făcuse parte din biblioteca domnéscă.

Din asemĕnarea legăturiĭ acestuĭ volum cu a *Ciaslovuluĭ greco-arab* tipărit la Bucurescĭ la 1702, se vede că amândouĕ aŭ fost legate aicĭ

în Bucurescĭ de legătoriĭ Mitropolituluĭ Antim, pentru acelaşĭ scop adecă pentru a fi presintate Domnitoruluĭ. Ast-fel avem înaintea nóstră două cărţĭ rĕmase din biblioteca domnéscă a luĭ Vodă Brâncoveanu; probabil tot din acea bibliotecă este şi exemplarul rĕmas din Psaltirea arabă tipărită la Alep la 1706, pe care îl posedăm.

D-l *Dr. C. Istrati* ḑice că la 24 Noemvrie 1901 s'a sĕrbătorit cu mare solemnitate la Paris 50 anĭ de activitate sciinţifică a mareluĭ chimist Berthelot. Asupra acesteĭ serbărĭ s'a publicat un frumos volum pe care d-l Dr. Istrati îl presintă Academieĭ şi care este intitulat: *1851—1901, Cinquantenaire scientifique de M. Berthelot.*

Se aduce la cunoscinţă că, potrivit regulamentuluĭ întocmit de Academie pentru acordarea premiuluĭ I. Lecomte de Noüy, urméză ca în acest an să se ţină concurs între eleviĭ Şcóleĭ de arte-frumóse din Bucurescĭ şi să se decérnă premiul în ḑiua de 10 Maiŭ. În acest scop este trebuinţă să se desemneze un juriŭ examinator, compus din doĭ profesorĭ aĭ şcóleĭ şi un membru al Academieĭ, care să presideze.

— Se decide ca juriul să fie compus din d-l A. Saligny, ca preşedinte, şi d-niĭ G. D. Mirea şi W. C. Hégel, profesorĭ la Şcóla de arte-frumóse, ca membri.

Declaraţiunile Conferinţeĭ internaţionale generale de măsurĭ şi greutăţĭ, privitóre la unităţile de massă şi de capacitate.

NOTIŢĂ DE

ST. C. HEPITES,

Membru al Academieĭ Române.

Mulţumită relaţiunilor amicale ce unesc pe Secretarul nostru general d-l *D. Sturdza* cu unul din principiĭ Metrologieĭ moderne, d-l *Foerster*, învĕţatul director al Observatoriuluĭ regal din Berlin, România intră în 1882 într'o asociaţiune internaţională sciinţifică, dar cu caracter diplomatic bine pronunţat, ce fusese creată la Paris în scopul unificăriĭ sistemelor de măsurĭ şi greutăţĭ prin adoptarea sistemuluĭ metric.

Convenţiunea Metruluĭ, încheiată la 10 Maiŭ 1875, este resultatul conferinţelor diplomatice provocate de guvernul frances în 1872.

Lunga periódă ce a fost necesară numeróselor încercărĭ spre a se puté ajunge la stabilirea unor prototipurĭ invariabile de lungime şi de massă a întârḑiat până în 1889 întrunirea primeĭ Conferinţe generale internaţionale de măsurĭ şi greutăţĭ a delegaţilor tuturor statelor semnatare ale *Convenţiunii Metruluĭ* şi ale acelora ce posterioramente aŭ aderat la dînsa.

Într'acéstă Conferinţă, întrunită la Paris la 22 Septemvrie 1889, am avut onórea de a represintà România. În 1894 mi s'a făcut marea onóre de a mĕ alege membru în Comitetul internaţional de măsurĭ şi greutăţĭ, sub a căruĭ supraveghere şi rĕspundere se execută admirabilele lucrărĭ metrologice la Biuroul internaţional de măsurĭ şi greutăţĭ întreţinut la Sèvres cu cheltuéla Statelor carĭ aŭ aderat la *Convenţiunea Metruluĭ.*

Comitetul internaţional se întrunesce la Sèvres acum la fie-care doĭ anĭ, şi dă socotélă de activitatea sa Conferinţeĭ internaţionale generale, care se întrunesce la Paris din 6 în 6 anĭ.

Am onóre de a presintà Academieĭ ultimele douĕ publicaţiunĭ ale acesteĭ asociaţiunĭ internaţionale. Una dintr'însele cuprinde procesele-verbale ale sesiuniĭ din anul 1901 a Comitetuluĭ internaţional şi cea-laltă darea de sémă a şedinţelor celeĭ de a treia Conferinţe generale internaţionale de măsurĭ şi greutăţĭ, întrunită la Paris de la 15 la 22 Octomvrie 1901.

Ambele aceste publicaţiunĭ sunt fórte interesante din maĭ multe puncte de vedere, din carĭ voiŭ arătà acì numaĭ douĕ:

A). Discuţiunea urmată pentru stabilirea definiţiuniĭ unităţiĭ fundamentale de *massă* şi a *pondereĭ,* în urma căreia Conferinţa declară în unanimitate:

«1) Că kilogramul este unitatea de massă; el este massa prototipuluĭ internaţional al kilogramuluĭ;

«2) Termenul *pondere* (poids, greutate) desemnézăo mărime de aceeaşĭ natură ca o putere (forţă, force, effort mécanique sur un support en repos); ponderea unuĭ corp este produsul masseĭ acestuĭ corp prin acceleraţiunea intensităţiĭ gravitaţiuniĭ; în particular, *ponderea normală* a unuĭ corp este produsul masseĭ acestuĭ corp prin acceleraţiunea normală a gravitaţiuniĭ;

«3) Numĕrul adoptat de Serviciul internaţional de măsurĭ şi greutăţĭ pentru valórea acceleraţiuniĭ normale a gravitaţiuniĭ este 980,665 $\frac{cm}{sec^2}$, numĕr care este dejà sancţionat în câte-và legislaţiunĭ.»

Erà absolut necesar, în starea actuală a sciinţeĭ, a se lămurì bine

ce se înţelege prin cuvîntul *pondere*, care une-orĭ se întrebuinţă în sensul termenuluĭ massă, iar alte-orĭ în sensul presiuniĭ ce se exercită pe un susţinĕtor în repaos.

B). Autoriĭ sistemuluĭ metric aŭ dedus, după cum se scie, unitatea de greutate din consideraţiunea greutăţiĭ unuĭ volum de apă de un decimetru cub în anumite condiţiunĭ. Prima Conferinţă internaţională de măsurĭ şi greutăţĭ, adoptând kilogramul internaţional ca unitate fundamentală, erà nevoie de a se definì unitatea de volum, ceea ce a făcut acéstă a treia Conferinţă prin următórea declaraţiune adoptată în unanimitate:

«1) Unitatea de volum, pentru determinările de înaltă precisiune, este volumul ocupat de massa unuĭ kilogram de apă pură, la maximum sĕŭ de densitate şi sub presiune atmosferică normală; acest volum se numesce *litru*;

«2) În determinările de volum carĭ nu cer un înalt grad de precisiune, decimetrul cub póte fi privit ca echivalentul litruluĭ; şi, în aceste determinărĭ, expresiunile volumelor basate pe cubul unităţiĭ liniare pot fi substituite acelora carĭ se raportéză la litru, aşà cum s'a definit maĭ sus;

«Conferinţa însărcinéză Comitetul internaţional de a face să se urmăréscă de către Biuroul internaţional măsurările destinate de a arătà încă şi maĭ bine raportul dintre aceste douĕ mărimĭ şi de a publicà cât maĭ curând resultatele cercetărilor dejà făcute la biuroŭ, pentru a se permite întrebuinţarea în viitor, în lucrările sciinţifice şi technice de înaltă precisiune, cea maĭ probabilă valóre a acestuĭ raport.»

Erà necesară, Domnilor Colegĭ, acéstă însărcinare impusă Comitetuluĭ de către Conferinţa internaţională, de óre-ce până în present tóte determinările pentru stabilirea acestuĭ raport, deşì făcute cu cele maĭ minuţióse precauţiunĭ, conduc la resultate carĭ nu pot fi considerate cu totul concordante. Pentru a nu cità decât ultimele resultate obţinute la Biuroul internaţional de la Sèvres, voiŭ spune că, deşì ele sunt concordante, în limitele toleranţelor admise de Metrologia actuală cea maĭ rigurósă, pentru una şi aceeaşĭ metodă, ele diferă însă, în mod simţitor, de la o metodă la alta şi este absolut necesar a se constatà causa acestor divergințe.

Tóte resultatele obţinute până acuma la Biuroul internaţional conduc la aceea că massa unuĭ decimetru cub de apă — care după definiţiunea autorilor sistemuluĭ metric trebue să fie egală cu massa kilogramuluĭ — este de:

0^{kg},999936 prin metoda contactelor, şi de
0^{kg},999974 prin metoda interferenţială,

cu alte cuvinte kilogramul internaţional, şi prin urmare kilogramul nostru naţional, ar diferì de massa unuĭ decimetru cub de apă cu 64 miligrame printr'o metodă şi cu 26 miligrame prin cea-laltă. Este, după cum se vede, necesar a se scì negreşit care este adevĕrata sa valóre.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 3 MAIŬ 1902

Preşedinţa d-luĭ Vice-Preşedinte *I. C. Negruzzi.*

D-l *I. Kalinderu* amintesce că din şedinţa trecută a rĕmas a se decide astăḑĭ asupra cereriĭ Ministeruluĭ Cultelor de a i se recomandà o persónă care să fie numită în Comisiunea monumentelor istorice, în locul rĕmas vacant prin încetarea din viéţă a rĕposatuluĭ V. A. Urechiă. Se emisese părerea ca să fie recomandat d-l Kalinderu pentru acéstă însărcinare şi d-sa a cerut amânarea spre a luà informaţiunĭ despre condiţiunile de organisare şi funcţionare ale aceleĭ Comisiunĭ. După informaţiunile luate, ceĭ-lalţĭ membri aĭ Comisiuniĭ sunt d-niĭ C. C. Arion, N. Gabrielescu, B. P. Hasdeŭ şi Gr. G. Tocilescu; Comisiunea este instituită pe basa legiĭ de la 1892 (24 Noemvrie) pentru conservarea şi restaurarea monumentelor publice, şi a regulamentuluĭ de la 1893 Ianuarie 28 pentru aplicarea acesteĭ legĭ; Comisiunea nu are fondurĭ la disposiţiune pentru a studià şi restaurà monumentele, iar asupra restaurărilor carĭ se fac nu este consultată. Aşà stând lucrurile, d-l Kalinderu consimte să fie recomandat spre a fi numit în Comisiune cu reserva expresă însă că, daca nu-ĭ va fi cu putinţă a da viéţa necesară lucrăriĭ Comisiuniĭ, d-sa se va retrage.

D-l *Gr. G. Tocilescu* ḑice că critica făcută de d-l Kalinderu Comisiuniĭ monumentelor istorice este cu totul adevĕrată. Când s'a făcut legea monumentelor istorice s'aŭ prevĕḑut într'însa cadrele uneĭ întregĭ instituţiunĭ, dar nu s'aŭ prevĕḑut şi fondurile necesare pentru funcţionarea eĭ. Comisiunea există numaĭ cu numele, s'a făcut un inventar al monumentelor istorice, dar Comisiunea nu a fost consultată când unele din ele s'aŭ reparat orĭ s'aŭ restaurat; s'aŭ dărîmat biserică fără consultarea Comisiuniĭ, ba chiar în contra împedicărilor stăruitóre ale eĭ. Intrarea în Comisiune a unuĭ bărbat cu prestigiul şi puterea de voinţă a d-luĭ Kalinderu îĭ va puté da viéţă şi o va puté face fórte folositóre pentru bietele nóstre monumente, câte aŭ maĭ rĕmas în picióre.

— Se decide ca d-l I. Kalinderu să fie recomandat Ministeruluĭ Cultelor spre a fi numit în Comisiunea monumentelor istorice.

D-l *I. Kalinderu* repetă că primesce însărcinarea numaĭ cu condiţiunea expresă că, dacă nu va puté lucrà cum se prevede în lege, va demisionà.

D-l *Gr. G. Tocilescu* face prima parte din ale sale *Comunicaţiunĭ archeologice şi epigrafice.* După ce resumă cercetările şi lucrările întreprinse de d-sa asupra valurilor, drumurilor romane, cetăţilor şi castelelor antice din ţéră, cum şi resultatele săpăturilor câtor-và din aceste cetăţĭ, expune cu tóte detaliile sistemul de apĕrare al *Dacieĭ Malvensis* (Olteniei), arătând că acéstă apĕrare este dublă. Linia internă erà formată de 12 castele, carĭ se întind de la gura Oltuluĭ până la graniţa Transilvanieĭ; inscripţiunile dovedesc că organisatorul acesteĭ liniĭ este Adrian. La rĕsărit, înainte de acéstă linie, se află un vallum, care plécă de la Flămânda de lângă Dunăre şi merge spre Nord prin Ruşiĭ-de-Vede, Pitescĭ, Câmpulung, pasul Bran, Râşnov, Braşov şi maĭ departe. Valul are o lăţime de 2 m. şi o înălţime de 3 m., iar lungimea sa este de 280 km. În spatele valuluĭ, la o depărtare de 150—300 m., se află castele, dintre carĭ 9 simple şi 4 duble, iar între ele turnurĭ de apĕrare.

Castelele sunt tóte de pămînt, afară de cel de la Jidova de lângă Câmpulung, pe care l-a desgropat în vara trecută. Săpăturile acestuĭ lagăr aŭ constatat 8 turnurĭ, câte douĕ de fie-care pórtă, prætorium şi alte construcţiunĭ în interiorul lagăruluĭ.

Din obiectele aflate se expun câte-và arme (pilum, coifurĭ, fragmente de scuturĭ), câte-và monede, fragmentele uneĭ statue de bronz, fragmentul uneĭ inscripţiunĭ şi câte-và cărămiḑĭ cu inscripţiunĭ pe ele, dintre carĭ una privitóre la un *Turmarius.* D-l Tocilescu arată că până acum funcţiunea acésta erà constatată numaĭ la *Equites singulares imperatoris*, dar trebue să fi existat şi la *alae.* Probabil la *Jidova* a fost un escadron de cavalarie. Prefacerea casteluluĭ din cetate de pămînt în cetate de piétră s'a făcut probabil sub Septimius Severus, de óre-ce felul construcţiuniĭ şi al materialuluĭ sémĕnă cu cel întrebuinţat la castelul de la Bumbescĭ de lângă Jiŭ şi acest castel după cum ne spune inscripţiunea acolo descoperită, a încercat atare prefacere la an. 201 după Christos, sub Septimius Severus (*muros cespiticios castrorum* coh. I Aureliae miliariae Antoniniae vetustate dilapsos lapide eos restituerunt).

După acésta, d-l Tocilescu descrie cetatea medievală de la Grădiştea

din Câmpulung, în interiorul căreia se află biserica luĭ Radu Negru cu mormîntul luĭ Nicolae Alexandru Vodă Basarab din 1364.

D-l I. Tanoviceanu, membru corespondent, presintă treĭ bucăţĭ de fer lucrat şi maĭ multe bucăţĭ de óle de pămînt, găsite la moșia Belciun, județul Dolj. Localitatea unde ele aŭ fost găsite este o mare înălțime, un fel de promontoriŭ pe marginea Jiuluĭ, de unde se póte vedé în mare depărtare; locuitoriĭ o numesc astăḍĭ *Cetate*, deșì nu se vede nicĭ o urmă de cetate, afară de un mic șanț. Lucrurile s'aŭ găsit la o adâncime cam de 50 de centimetre de suprafață și aparțin cel puțin la două epoce diferite, cele maĭ vechĭ probéză că la Belciun a fost o stațiune preistorică. Acum locul, unde s'aŭ găsit aceste obiecte, este o câmpie. Bătrâniĭ spun că maĭ nainte pe acolo erà o pădure.

D-l *Dr. Istrati*, avênd în vedere cele expuse de d-l Tocilescu şi vĕḍênd că şi în Ungaria s'aŭ făcut cercetărĭ, pentru a indicà urme de ale Romanilor până în valea Râşnovuluĭ, crede că este bine a luà dată relativ la faptele următóre, pentru carĭ maĭ amănunţit va face o comunicaţiune Academieĭ cu o altă ocasiune.

Erà natural a se aşteptà ca din momentul ce Romaniĭ zidiseră o cetate în insula din faţa Giurgiuluĭ, şi din momentul când urme ale unuĭ drum roman se găsesc până la Bucurescĭ, ca Romaniĭ să fi căutat a stabilì o nouă legătură cu Transilvania prin munţiĭ Prahoveĭ.

Nu eraŭ pentru acésta decât două căĭ posibile, din punctul de vedere strategic: saŭ pe la Văleniĭ-de-munte, saŭ pe albia Prahoveĭ, prin Predeal, cale mult maĭ dificilă.

Crede că Romaniĭ s'aŭ servit de acest pas, cu tóte că el nu este indicat în lucrările speciale, relative la trecĕtorile Carpaţilor din timpul Romanilor.

Pentru acésta d-sa admite cu siguranţă că Romaniĭ aŭ avut un castru întărit pe partea sudică a platouluĭ Câmpeniţeĭ, la nordul laculuĭ Curiac din Câmpina.

Pe rîpa ce desparte o serie de isvóre de lacul Curiac, se observă o ridicătură de pămînt, în lungime de peste 200 metri, care pe unele locurĭ are o înălţime de peste un metru, şi cu o lăţime destul de variabilă, trecênd cu mult peste 1 metru la partea sa superióră.

Platoul acesta este un punct strategic important, dominând valea Prahoveĭ, din care causă a fost întărit în partea sa nordică de către Ruşĭ, la 1848, şi ocupat de Românĭ în manevrele de la 1880.

La partea apusénă a acestor ridicăturĭ, prin surparea pămîntuluĭ, s'a găsit într'o rîpă beton făcut cu ciment şi cu petriş, fórte inegal ca mărime.

Cu ocasiunea uneĭ săpăturĭ la isvorul numit «Cârpitul», s'a constatat un zid, tot de beton, ceea ce indică că isvorul a fost captat.

Ce-và maĭ jos de acest isvor, la 4 metri adâncime, s'a găsit o bucată de cărămidă romană; iar spre partea despre Prahova, s'aŭ găsit maĭ multe schelete, din carĭ unul cu capul spre răsărit și cu un copil la capul sĕŭ; aceste schelete trebue să fie de dată recentă, probabil din timpul ciumeĭ; lângă aceste schelete s'aŭ găsit și două óle de pămînt grosolan, conținênd óse arse și un fel de inel de alamă.

Nu s'a găsit nicĭ o monedă decât numaĭ una din secolul al XVIII-lea ungară, ce-và maĭ departe, tot pe acest platoŭ, în un loc în care s'a găsit un schelet și cenușă.

Sciind că la Maglavit, pe malul Dunăreĭ, existà un cimitir roman cu óle cu óse arse, care a fost pus la lumină cu deosebire de d-l Colonel Capșa, în timpul răsboiuluĭ de la 1877, a trimis în acea regiune pentru a obținé o ast-fel de ólă pe care să o compare cu resturile găsite la Câmpina.

Din nenorocire, în present totul este arat și nu a fost posibil a se maĭ găsì urma acestuĭ cimitir.

Făcêndu-se săpăturĭ însă la 1 m. 80 pe malul scurgeriĭ ce merge la Dunăre, s'a găsit o cărămidă romană, o lance și un cuțit îndoit. E de întrebat dacă eĭ nu aŭ avut o întărire în acest loc.

La suprafață s'aŭ putut culege, din surpăturĭ, o mulțime de ciodurĭ carĭ sunt comparabile în parte, și anume cele maĭ primitive, cu cele găsite la Câmpina.

Lagărul întărit la Câmpina aveà de sigur și o altă rațiune economică de a fi existat, și anume din causa presențeĭ minelor de sare din apropiere, pe carĭ Romaniĭ nu crede să nu le fi cunoscut și utilisat.

Ca legătură între calea romană indicată până la Bucurescĭ și stațiunea de la Câmpina, ar fi de vĕḑut dacă nu cum-và putem pune și cetatea Tinósa care se află pe un promontoriŭ, pe malul stâng al Prahoveĭ, în fața satuluĭ Tinosul, de pe malul opus, ce pórtă acest nume cu siguranță din causă că se află în lunca Prahoveĭ (în tină).

Acéstă localitate, descrisă de Cesar Boliac, se maĭ numesce și «Cetatea Tătarilor» și este punctul cel maĭ înalt din regiune, ceea ce a făcut de a fost ales pentru semnalul trigonometric la confecționarea charteĭ.

Acest punct a putut fi o stațiune preistorică, căcĭ s'a găsit în mal un topor de piétră; a putut fi în urmă o cetate dacică, din causa valuluĭ de pămînt ars ce o apĕră despre rĕsărit; cred că a fost ocupat și de Romanĭ, din causa unor resturĭ de vase asemuitóre cu totul

celor de la Maglavit şi Câmpina; a putut fi ocupat maĭ târḍiŭ şi de Tătarĭ, carĭ aŭ lăsat numele lor în maĭ multe puncte şi la câte-và puţurĭ (Puţul Tătaruluĭ) fórte adâncĭ şi cu ghizdurĭ de piétră, ce se cunosc prin împrejurimĭ. În acest cas, resturile drumuluĭ roman ar trebuì căutate în apropiere.

Acestea a creḍut necesar a le expune în grabă Academieĭ, reservându-şĭ dreptul a revenì maĭ pe larg către finele anuluĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu*, la observaţiunile d-luĭ Dr. Istrati, adaugă următórele: *Câmpina* nu póte să se găséscă pe drumul roman care plecà din Sexanta-Prista şi treceà prin Bucurescĭ, Ploescĭ, Transilvania, de óre-ce acéstă linie mergeà pe Teléjen în sus pe la Drajna-de-sus, iar nu pe valea Prahoveĭ. Interesantă ar fi constatarea unuĭ val la Câmpina, căcĭ póte să fie în legătură cu brazda luĭ Novac, care începe de la Hinova, spre Sud de Severin, şi este visibilă până la Ploescĭ, unde dispare pentru a se arătà iarăşĭ la Sud de Brăila. Dacă pe valea Prahoveĭ existà un drum roman şi prin urmare şi castele romane, până acum d-sa nu a constatat; staţiunĭ preistorice se póte, cum există multe în ţéră de categoria celora cunoscute de popor sub numele de *Jidovìĭ*. Cât despre *Tinos*, localitatea este cunoscută după descripţiunea regretatuluĭ Cesar Boliac. Trebue să ne îndoim că acolo ar puté fi un aşezămînt roman; totul vorbesce pentru urmele unor locuinţe ante-romane. Aşteptăm cu plăcere resultatele cercetărilor colleguluĭ Dr. Istrati, căcĭ în asemenea cestiunĭ spiritele nepreocupate de sisteme şi clasificărĭ vĕd adesea maĭ bine şi maĭ sigur cele ce ómenilor de meserie le scapă câte odată din privire.

ŞEDINŢA DE LA 10 MAIŬ 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice se primesc 244 volume manuscripte şi 253 volume şi broşurĭ tipărite, luate de la mânăstirea Cernica după cercetarea ce a fost însărcinat să facă asupra lor d-l profesor N. Iorga. Ministerul exprimă dorinţa ca în locul acestor manuscripte şi cărţĭ tipărite, să se deà mânăstiriĭ publicaţiunĭ moderne de cuprins moral.

— Se decide a se exprimà mulţumirĭ Ministeruluĭ pentru acest bogat dar şi a se trimite mânăstiriĭ Cernica din publicaţiunile Academieĭ acelea pe carĭ Delegaţiunea le va crede potrivite.

D-l *I. Bianu* ḑice că, după o repede și sumară examinare a manuscriptelor și cărților aduse de la mânăstirea Cernica, a constatat între ele vre-o câte-vă asupra cărora atrage deosebita atențiune a Academieĭ. Între cărțile tipărite se află al doilea exemplar cunoscut din cartea românéscă tipărită la Târgoviște la 1651 sub titlul *Mystirio sau Sacrament.* Întâiul exemplar din acéstă carte a fost descoperit, acum câțĭ-vă anĭ, de d-l C. Erbiceanu și depus în biblioteca Academieĭ; acest al doilea exemplar e de o conservațiune perfectă și are o deosebită însemnătate printr'un adaos manuscript de 16 foĭ la finele cărțiĭ tipărite. Cartea însășĭ cuprinde numaĭ tainele Botezuluĭ și a S-tuluĭ Mir, cu explicațiunea și cu slujba administrăriĭ lor. Adaosul manuscript din acest exemplar cuprinde *Rânduĭala logodneĭ* și *Rânduĭala cununieĭ.* În cartea tipărită la 1651, românesce sunt numaĭ explicările asupra naturiĭ tainelor și arătările tipiculuĭ, iar înseșĭ rugăciunile și cântările slujbeĭ sunt în slavonesce. Adaosul manuscript despre logodnă și cununie este întreg în limba română și se termină cu o mulțumire către Dumneḑeŭ, din care se vede că serviciul logodneĭ și cununieĭ s'a făcut de Mitropolit la căsătoria unuĭ fiŭ de Domn, fórte probabil unul din fiiĭ luĭ Constantin Brâncoveanu. O altă carte tipărită este un *Gromovnic,* imprimat la 1817. Cărțile poporale de acest fel, prin désa lor întrebuințare, s'aŭ distrus, așà în cât fórte rar se găsesc exemplare din edițiunile vechĭ; de aceea acéstă cărticică este o raritate bibliografică. Între manuscripte se află un cronograf de la începutul lumiĭ și alte scrierĭ de óre-care valóre. Ca o curiositate este de observat titlul unuĭ volum care cuprinde «Tâlcuirea Psaltireĭ, care s'aŭ tâlmăcit de părintele popa Flor, dascălul slavonesc, de pe Psaltirea cea rusescă»; volumul este scris către sfârșitul seculuĭ XVIII și în titlu sunt scrise cu *litere latine* cuvintele: «*De popa Flor, Dáskălul dela skola domniaska.*»

De la Președința Adunăriĭ Deputaților se primesc exemplare pentru bibliotecă și pentru membriĭ Academieĭ din publicațiunea: *Analele parlamentare ale Românieĭ,* tom. XII, partea II.

— Se decide a se exprimà mulțumirĭ d-luĭ Președinte al Adunăriĭ Deputaților.

D-l *St. C. Hepites* presintă pentru publicare în *Anale* o notă a d-luĭ I. St. Murat, asistent la Institutul Meteorologic, despre *Clima ḑileĭ de 10 Maiŭ*

— Se recomandă Secțiuniĭ sciințifice.

D-l *Hepites* presintă apoĭ publicațiunile sale: *Astronomul Căpităneanu;*

Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice din România, anul XI, 1902, No. 2, Februarie.

Se cetesce raportul d-luĭ *A. Saligny* despre resultatul concursuluĭ ţinut între eleviĭ Şcóleĭ de arte-frumóse din Bucurescĭ pentru acordarea premiuluĭ I. Lecomte du Noüy. Comisiunea, al căruĭ preşedinte a fost d-l Saligny, propune ca premiul să se împarţă în patru părţĭ egale şi să se acorde desemnelor după natură cu devisele «Lia» şi «Roma» şi desemnelor de pe antic «Venera» şi «Prin voinţă totu-ĭ cu putinţă.»

D-l A. Saligny presintă Academieĭ aceste patru desemnurĭ.

D-l *I. Bianu* observă că obiceiul stabilit erà de a se aduce înaintea Academieĭ şi de a se păstrà tóte desemnele concurenţilor.

D-l *A. Saligny* ḑice că în art. 10 al Regulamentuluĭ acestuĭ premiŭ se prevede că numaĭ lucrările premiate vor fi păstrate de Academie şi de aceea nu s'aŭ adus şi cele nepremiate.

D-l *Dr. V. Babeş* ḑice că Academia nu póte judecà despre lucrarea Comisiuniĭ, dacă nu i se pun înainte tóte lucrările concursuluĭ. D-sa se crede competinte spre a judecà asemenea lucrărĭ, pentru că scie anatomia şi s'a ocupat şi se ocupă cu desemnul, şi de aceea doresce ca, dacă maĭ este cu putinţă, să se aducă şi desemnele nepremiate.

D-l *Dr. C. Istrati* ḑice că lucrarea Comisiuniĭ presintă tóte garanţiile de competinţă şi de regularitate, de óre-ce Comisiunea a fost compusă din d-niĭ Mirea şi Hégel şi presidată de colegul nostru A. Saligny. Prin urmare nu putem noĭ să luăm din noŭ în discuţiune hotărîrile eĭ.

D-l *I. Bianu* ḑice că a amintit despre obiceiul din aniĭ trecuţĭ de a se aduce spre păstrare tóte desemnurile, numaĭ pentru că crede că ar fi interesante documente pentru viitor aceste concursurĭ de desemn, carĭ se fac între eleviĭ şcólelor de arte-frumóse. Lucrarea Comisiuniĭ trebue să rĕmână întrégă şi să capete aprobarea Academieĭ, pentru că Academia, neavênd Secţiune de pictură, nu are în sînul eĭ ómenĭ de deplină competinţă în acéstă artă, şi de aceea a recurs şi acum ca şi în trecut la ajutorul binevoitor al profesorilor competinţĭ, cum se prevede în regulamentul votat de Academie. Lucrarea Comisiuniĭ nu putem decât să o aprobăm.

— Propunerea Comisiuniĭ se aprobă.

Deschiḑêndu-se plicurile în carĭ sunt cuprinse numele autorilor, se constată că autorul desemnuluĭ întâiŭ şi al patrulea este d-l I. S. Teodorescu, al celuĭ de al doilea d-l Emilian Lăzărescu şi al celuĭ de al treilea d-l George Constantinescu.

D-l Vice-Preşedinte *I. C. Negruzzi* ḑice: Domnilor Colegĭ, printr'o fericită coincidenţă, şedinţa de astăḑĭ a Academieĭ cade tocmaĭ în frumósa ḑi în care ţéra întrégă serbéză jubileul de 25 de anĭ al proclamăriĭ independenţeĭ Românieĭ.

Noĭ toţĭ am asistat la strălucita paradă militară presidată de Re-

gele nostru; am admirat ţinuta braveĭ nóstre oştirĭ şi am aplaudat meritu6sele cuvinte pe carĭ M. S. le-a rostit armateĭ ce-L înconjurà.

Academia Română numĕră printre membriĭ eĭ maĭ mulţĭ ostaşĭ din timpul răsboiuluĭ independenţeĭ, dintre carĭ pe iubitul nostru coleg General Fălcoianu, atuncĭ şeful mareluĭ stat major al armateĭ.

Ea are în sînul eĭ, orĭ a avut şi a perdut maĭ mulţĭ bărbaţĭ carĭ în vremea răsboiuluĭ aŭ jucat rolurile politice cele maĭ însemnate. Academia maĭ are printre membriĭ eĭ, orĭ a avut şi a perdut un şir de istoricĭ, poeţĭ, şi noveliştĭ, carĭ aŭ descris răsboiul independenţeĭ în prosă, orĭ l-aŭ glorificat în versurĭ neperitóre.

Maĭ mult decât orĭ-care alt organ al statuluĭ român, Academia este decĭ chemată să aducă felicitările sale M. S. Regeluĭ Românieĭ, înaltul eĭ Protector şi President de onóre, urându-ĭ anĭ mulţĭ şi fericiţĭ.

Academia s'ar fi grăbit să mérgă in corpore şi să-şĭ îndeplinéscă acéstă înaltă şi plăcută datorie. Fiind însă că programa nu prevede o recepţiune oficială, propune ca întréga Academie să se înscrie în registrele deschise la Palatul Regal, pentru a presintà ast-fel M. S. respectuósele sale omagiĭ.

— Academia însărcinéză pe d-l Vice-Preşedinte Negruzzi să înscrie pe toţĭ membriĭ la Palat.

D-l *Gr. G. Tocilescu* ḑice: Daţi-mĭ voie, Domnilor Colegĭ, ca pe lângă cele spuse de către d-l Vice-Preşedinte Negruzzi, cu privire la sĕrbătórea naţională de aḑĭ, să exprim şi eŭ în puţine cuvinte sentimentele de carĭ mĕ simt cuprins în momentul de faţă.

Ḑilele cele marĭ din calendarul uneĭ naţiunĭ sunt ca césurile de popas ale unuĭ călĕtor, când póte privì cu mulţumire calea până acì străbătută şi cugetà cu încredere la calea ce-ĭ rĕmâne în viitor.

Cea maĭ înaltă instituţiune de cultură, Academia Română, orĭ-cât de preocupată de problemele abstracte ale sciinţeĭ, nu póte rĕmâné străină de evenimentele ḑileĭ, căcĭ şi ea face parte din sufletul némuluĭ românesc, şi ea este a naţiuniĭ, precum naţiunea găsesce într'însa vatra pururea nestinsă a iubiriĭ de ném a amintirilor scumpe şi a nobilelor îmboldirĭ.

Academia decĭ sĕrbătoresce aḑĭ, împreună cu poporul românesc, un pătrar de secol de la proclamarea neatârnăriĭ după un răsboiŭ glorios, prin care vitejiĭ de la Griviţa şi Plevna, sub conducerea Căpitanuluĭ lor, aŭ înscris paginĭ neperitóre în istoria patrieĭ, în istoria lumiĭ.

În acest restimp al uneĭ generaţiunĭ, statul român a realisat progresele cele maĭ însemnate pe tóte căile, a devenit un factor esenţial

în concertul popórelor europene, atât sub raportul politic, cât și sub cel cultural, militar și economic. Pentru ca să capete acéstă posițiune, ĭ-a trebuit luĭ atâtea deceniĭ cât țĕrilor din apusul Europeĭ le trebuiseră vécurĭ întregĭ.

Cum dar să nu mulțumim Domnuluĭ că ne ține pe tron cu sănătate și fericire, cu glorie și mărire, pe augustiĭ noștri suveranĭ, înalțiĭ protectorĭ aĭ instituțiuniĭ nóstre, și cum să nu ne înălțăm sufletele, să nu ne întărim credința și să nu ne alipim inimile și maĭ mult de tron și dinastie?!

Dar în ḍiua de aḍí avem și o altă datorie nu maĭ puțin scumpă inimiĭ, o datorie de piósă amintire față de aceĭ marĭ bărbațĭ carĭ odată aŭ fost în sînul acestuĭ corp, ne-aŭ încălḍit și luminat cu faptele și scrierile lor, cu exemplele vieții lor, cu gândirile și simțimintele lor: bărbațĭ emerițĭ carĭ trăesc cu noĭ și după a lor mórte lucréză pentru noĭ insuflându-ne energie la muncă, cumpĕnélă la faptă și la cugetare, pururea nețĕrmurită iubire de ném.

Étă colo acea imagine în bronz, figura olimpiană, senină și dulce, seriósă și maiestuósă, étă Ioan Brătianu, cel maĭ puternic sfetnic în întemeierea regatuluĭ, rar bărbat între fruntașĭ! Prin blândețea și energia luĭ, prin îndrăsnéla și cumințenia luĭ, el a devenit conducĕtorul poporuluĭ românesc în minutul faptelor marĭ și hotărîtóre. De numele luĭ Ioan Brătianu se légă paginile cele maĭ frumóse ale Românieĭ moderne! Nu se va puté vorbì de 1848, de 1857, de 1866, de 1877—1881, de răsboiul pentru independență, de proclamarea regatuluĭ, fără ca să nu apară figura acésta mărétă, olimpiană. Cine este acel neobosit exilat care cutreeră statele Europeĭ ca să deștepte opiniunea publică asupra primejdieĭ de la Nord, și să revendice drepturile patrieĭ strivite în picióre? Cine este oratorul cel maí iubit, cel maĭ isteț, cel maĭ ascultat, cel maĭ convingĕtor, oratorul popular din câmpia Filaretuluĭ? Cine se duce ca să convingă pe un Hohenzollern despre mărimea sufletéscă a poporuluĭ român, despre viitorul ursitelor luĭ, și dă țĕriĭ pe bărbatul înțelept și mărinimos, pe Cârmaciul ce de 36 anĭ conduce destinele regatuluĭ român? Cine alérgă, în tot timpul răsboiuluĭ, din loc în loc, îngrijind de tóte, prevenind tóte, îndemnând și încuragiând, mângâiând și rĕsplătind? Cine este acel agoret emerit, care împreună cu un alt luptaciŭ ilustru, de care voiŭ vorbì îndată, se înfățișéză cu fruntea sus, cu mândrie de Roman, înaintea Areopaguluĭ european adunat la Berlin — și apĕră vitejesce dreptatea și drepturile Românieĭ despuiată de o bucățică din teritoriul sĕŭ?

Cine în fine este acel bătrân, întroienit de ḍecimea anilor, care în-

démnă pe Românĭ la muncă pentru binele patrieĭ, după ce el însușĭ muncise o jumătate de véc, și le dice: «Am devenit iarășĭ apostol și apostolĭ să vĕ faceţĭ cu toţiĭ»?

El rĕmâne ca o lumină vecĭnic luminătóre în calea ce a străbătut și are să maĭ străbată poporul românesc, el: *Titanul* de la *Florica!*

Dar étă lângă dînsul bustul unuĭ alt mare bărbat, gigante strălucit prin spiritul, activitatea și cunoscinţele sale, prin condeiul și graiul sĕŭ, înfocat luptător și neobosit în tóte direcţiunile activităţiĭ poporuluĭ românesc, étă Michail Kogălniceanu, mare dascĕl și conducĕtor al némuluĭ nostru, mare bărbat politic, sufletul însemnateĭ opere de transformare socială și economică: *împroprietărirea ţĕranilor.*

Dar Ion Ghica, de atâtea orĭ președinte al Academieĭ nóstre, scriitor fruntaș, bărbat politic, adâncit și nestrămutat în ideile și voinţele sale, și ale căruia merite pentru ţéră și ném, de ce le-așĭ maĭ repetà, după ce maĭ acum câte-và săptămânĭ li s'a adus acì dreptele omagiĭ?

În fine Vasile Alecsandri, cântăreţul neîntrecut, cel maĭ duios și cel maĭ fermecător, la al căruia graiŭ și vers tresărià tótă suflarea românéscă și care astădĭ, dacă ar maĭ fi în viéţă, ar adăogì încă un mărgăritar la comorile sale poetice și ar cântà, la sĕrbătorirea pătraruluĭ Independenţeĭ, botezul stégurilor pentru nouĕle izbândĭ viitóre!

Dar cată să mĕ opresc acì, căcĭ nu o cuvîntare meșteșugită mĭ-am pus în gând să fac, ci numaĭ câte-và simţiminte să exprim și să dicem cu încredere: Tot-deauna în Academia nóstră se vor găsì bărbaţĭ carĭ, pe lângă cultivarea literelor și sciinţelor, vor închinà o parte din viéţa lor, din veghile și din inima lor, patrieĭ scumpe căreia să-ĭ urăm și cu acéstă ocasiune mărire și prosperitate și să mérgă tot mereŭ înainte!

Trăéscă MM. LL. Regele și Regina cu dinastia regală!

Trăéscă România!

Trăéscă Academia Română!

D-l *D. C. Ollănescu* dice: Domnilor Colegĭ, Cuvintele ce aţĭ audit sunt pline de adevĕr și de îmbărbătare și Academia se simte fericită de a-șĭ amintì — la un atât de însemnat prilej — de aceĭ bărbaţĭ carĭ cu vrednicie aŭ lucrat la înălţarea și regenerarea ţĕriĭ. A fost, fără îndoélă, un mare noroc ca eĭ, ceĭ dintâĭ în stat, să fie și ceĭ maĭ însemnaţĭ dintre membriĭ lucrătorĭ aĭ Academieĭ Române. Serbarea de adĭ — amintitóre despre cele săvârșite acum 25 de anĭ — este bine alésă pentru a ridicà, printre noĭ, amintirile viĭ și călduróse ale aces-

tor foştĭ colegĭ, înaintea cărora nu odată ne-am plecat capul cu dragoste şi cu admiraţiune!

Întru cât mĕ privesce, simţesc o deosebită şi adâncă mişcare sufletéscă, gândind la aceĭ bărbaţĭ cu carĭ am avut fericirea de a fi în strînse legăturĭ personale. Aşà, în timpul răsboiuluĭ, eram şeful de cabinet al luĭ Kogălniceanu, pe atuncĭ Ministru al Afacerilor străine, şi ca atare am trăit lângă dînsul şi am lucrat sub ordinele luĭ, în epoca cea maĭ gloriósă, dar şi cea maĭ împovărată de tot felul de nevoĭ, prin care a trecut Statul Român. De Ion Ghica şi de Alecsandri am avut particulara fericire de a fi de aprópe cunoscut şi iubit şi până la trecerea lor din viéţă am rĕmas în relaţiunĭ intime cu dînşiĭ. Către dînşiĭ înalţ acum prinosul celor maĭ scumpe amintirĭ ale vieţiĭ mele şi cu emoţiune mĕ asociez la manifestaţiunea colegului Tocilescu, în acéstă ḑi mare din gloriosul calendar al ţĕriĭ.

În acelaşĭ timp, luând pildă de la acel bărbat—coleg al nostru—care la orĭ-ce însemnată ocasiune, la orĭ-ce întîmplare măréţă saŭ fericită a némuluĭ saŭ a ţĕriĭ, aduce ca semn de amintire un dar Academieĭ, daţi-mĭ voie să aduc şi eŭ întru pomenirea ḑileĭ de aḑĭ un mic dar, pentru mine fórte preţios dar — preţios fiind-că vine tocmaĭ de la bărbaţĭ, despre carĭ cu atâta dragoste ne aducem aminte — şi vĕ rog a-l primì ca o dovadă de respectul ce port memorieĭ lor şi de dragostea ce am pentru acest înalt institut de cultură românéscă. Posed scrisorĭ de la aceştĭ bărbaţĭ, posed o mică comedie scrisă de Ion Ghica şi posed manuscrisul Fântâneĭ Blanduzieĭ, aşà cum a eşit din pana fericituluĭ poet Alecsandri; le dăruesc Academieĭ, în dorinţa de a intregì printr'însele studiul ce se va face odată, de sigur, asupra vieţiĭ şi lucrărilor lor şi spre a sporì moştenirea ce aŭ lăsat eĭ, în acéstă privire, urmaşilor.

O raḑă de lumină nouă va lucì póte ast-fel asupra nemuritórelor lor chipurĭ şi voiŭ fi pe deplin fericit de a o fi putut îndreptà eŭ asupră-le.

D-l *Dr. C. Istrati* ḑice: S'aŭ spus astăḑĭ în Academie cuvinte calde de entusiasm pentru marea sĕrbătóre naţională de 10 Maiŭ, care în acest an a avut o deosebită solemnitate, pentru că serbăm 25 anĭ de independenţa patrieĭ nóstre, câştigată prin vitejia armateĭ. În sînul Academieĭ avem un veteran al răsboiuluĭ pentru independenţă, pe d-l General St. Fălcoianu, care a fost şef de stat major general în timpul aceluĭ glorios răsboiŭ. Cu acéstă ocasiune d-l Dr. Istrati face urărĭ de viéţă lungă acestuĭ vechiŭ ostaş al patrieĭ.

D-l *Dr. C. Istrati* presintă apoĭ un apel al Societăţiĭ de sciinţe din Bucurescĭ pentru ridicarea unuĭ monument pe mormîntul rĕposatuluĭ bărbat de sciinţe Gr. Cobălcescu, fost membru al Academieĭ.

— Se recomandă Delegaţiuniĭ şi membrilor spre a luà parte la subscrierea pentru acel monument.

ŞEDINŢA DE LA 17 MAIŬ 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

D-l *D. Sturdza* ḑice că d-sa n'a putut luà parte la şedinţa Academieĭ de la 10 Maiŭ, fiind reţinut aiurea de alte îndatorirĭ. În onórea acelei serbărĭ marĭ naţionale, d-sa rógă Academia să priméscă pentru colecţiunile eĭ următórele:

Volume manuscripte:

«Rănduĭala diaconieĭ, adecă cumŭ slujaşte diaconul cu preotulŭ, la vecier(n)iĭa cĭa mare, la utr(en)ie, şi la liturghie, tocmită de sf(i)nţitulŭ, şi al lumiĭ Patriarhu chir Filotheĭ.» Scrisă de Popa Gavriil, fiind lăcuitoriŭ în Sintélic lângă Oradia-cea-mare, aniĭ de la naşterea luĭ Hristos 1739. — Mss. Rom, secol. XVIII, in-4°, foĭ 171.

«Agripina pârâta», şi alte 11 istorióre morale.—Mss. Rom., sec. XVIII, in-4°.

«Patericŭ după alfa-vita, au cuvintele îndreptărilorŭ, précuvioşilor părinţĭ.» — Mss. Rom., sec. XVIII, in-4°.

«Cursul mathimaticiĭ întocma tălmăcită de pe sistima lui Bezu de d-luĭ Gheorghi Asachi, profesorul licheomuluĭ din Iaşĭ, 1817.» Mss. Rom., sec. XIX, in-4°.

Documente:

1650 (7158) Iunie 20. Târgovişte. — Mateiŭ Basarab Vvod. Rom. — Orig., Slav., Hârt. — Cu pecete timbrată şi subscrierea Domnuluĭ. Cu traducţiune veche românéscă, lipită în dosul documentuluĭ.

1657 (7165) Iulie 17. Târgovişte. — Costandin Şerban Vvod. Rom. — Orig., Slav., Perg. — Pecetea timbrată stricată. Cu subscrierea Domnuluĭ.

1773 Noemvrie 28.—Zapis. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 8 subscrierĭ.

1819 Noemvrie 19.—Michaiŭ Grigorie Suţu Vvod. Mold.—Orig., Rom., Hârt.— Cu 3 peceţĭ cu tuş, şi 27 subscrierĭ, din carĭ una a Domnuluĭ.

1876 Ianuarie 15. Mircescĭ.—Scrisórea luĭ Vasile Alecsandri către C. Negri.— Orig., Franc., Hârt.—Cu 1 subscriere.

1876 Iulie 15. Mircescĭ.— Scrisórea luĭ Vasile Alecsandri către C. Negri. — Orig., Franc., Hârt. — Cu 1 subscriere.

— — Mircescĭ. — Scrisórea luĭ Vasile Alecsandri către C. Negri. — Orig., Franc., Hârt.—Cu 1 subscriere.
— — Un firman turcesc, păstrat într'un toc de carton.

Portretul luĭ I. I. Filipescu, făcut de Negulicĭ la Brussa, în 1849 Iunie 5.
Învățăturĭ preste toate zilele,—tipărită la Câmpulung la 1642. Exemplar complet.
Pentru slujba de avanpost.—1 vol., in-8° mic, pag. 78.
Novvm testamentvm graecvm. Editio tertia. Halae 1775.—1 vol. in-8° mic, legat în piele, păstrat într'o brodărie în formă de săculeț, țesută din fir de argint și mătase în colorĭ.
Proect pentru osebiré căderilor și datoriilor între parté judecătoréscă și otcârmuitoare a județelor. 1831. — Fóe volantă, tipărită pe 4 paginĭ, in-folio.
Pecetea de argint a luĭ Grigorie Dimitrie Ghica Vvod Rom., de la 1822.
Pecete mare, în oțel, avênd gravată stema Țěriĭ-Românescĭ și inscripțiunea: «Noĭ Alecs. Dimitr. Ghica Vv: cu mila luĭ Dumnezeŭ Domn și stăp: a toată Țara Romănéscă.»

D-l *D. Sturdza* presintă apoĭ în dar din partea d-luĭ Dimitrie Ion Ghica, Ministru plenipotențiar al țěriĭ la Atena, un exemplar din Κείμενον καὶ μεταφράσις τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου πρὸς ἀποκλειστικὴν οἰκογενειακὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ χρῆσιν μερίμνῃ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων Ὄλγας εκδιδομένα ἐν Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1900, in-16°, 808 pag.—Este un exemplar din celebra edițiune a Evangheliei în textul vechiŭ original elin însoțit de traducerea în limba grécă modernă pentru înțelesul poporuluĭ, din causa căreia s'a făcut, în tómna anuluĭ 1901, o mare agitație națională—aprópe o revoluțiune—la Atena, revoltându-se maĭ ales tinerimea universitară. În urma agitațiuniĭ de protestare, exemplarele acesteĭ edițiunĭ aŭ fost aprópe tóte nimicite, în cât numaĭ câte-và aŭ scăpat și de aceea sunt și vor fi marĭ rarităţĭ.

De la d-l Primar al orașuluĭ Iașĭ se primesce un denar de argint ungurese de la Regele Mateiŭ Corvin, găsit în nisce săpăturĭ de sub délul Galata de lângă Iașĭ.

D-l *C. Erbiceanu* dăruesce un fragment manuscript din *Istoria Valachieĭ* de frațiĭ Tunusli. Acest fragment este imprimat de la pag. 128—287, în Tunusli, la 1806. «Am observat—dice d-l Erbiceanu—că există diferință în text, că fragmentul este maĭ vechiŭ decât imprimatul, cel puțin de la jumătatea seculuĭ XVIII.»

De la d-l B. Iorgulescu, fost director al Liceuluĭ din Buzěŭ, se primesc în dar următórele cărțĭ:
a) Octoih, tipărit la Buzěŭ la 1700;

b) Ἀπανθίσματα ποιητικὰ συλλεχθέντα εἰς τὴν ἔδοξον καὶ ὑπέρλαμπρον ἰατροφιλόσοφον δαφνοστεφηφορίαν τοῦ εὐγενεστάτου καὶ λογιωτάτου Κυρίου Γεοργίου Ὑπομενᾶ, εὐπατρίδου Τραπεζοῦντος, παρὰ Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Αβραμίου καὶ παρ'αὐτοῦ προσφωνηθέντα τῷ Γαληνοτάτῳ, Εκλαμπροτάτῳ καὶ Εὐσεβεστάτῳ Κυρίῳ, Κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Βασσαράβᾳ, αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας καὶ τοῦ δαφνηφοροῦντος προστάτῃ μεγαλοπρεπεστάτῳ, Veneţia 1709.

De la d-l profesor Dr. R. F. Kaindl de la Cernăuţĭ se primesc maĭ multe articole publicate de d-sa în revista *Globus*, relative la etnografia şi geografia Româniel, şi cere publicaţiunile Hurmuzaki de carĭ are trebuinţă pentru studiile d-sale, fiind-că exemplarul trimis Universităţiĭ din acel oraş este prea mult întrebuinţat.

—Se decide a se mulţumì d-luĭ profesor Kaindl pentru interesul cu care studiéză cestiunile românescĭ şi a se trimite bibliotecii Universităţiĭ din Cernăuţĭ al doilea exemplar din publicaţiunile Hurmuzaki.

De la Societatea francesă de archeologie se primesce invitarea la cogresul archeologic care se va ţiné în acest an în ḑilele de la 24 Iunie—2 Iulie la Troyes şi Provins.

— Se decide a se recomandà Ministeruluĭ Instrucţiuniĭ publice să trimită ca delegat pe d-l Gr. G. Tocilescu, dacă va avé mijlócele trebuitóre pentru acésta.

Prin Ministerul Afacerilor străine se primesce invitarea de participare la al XIII-lea Congres internaţional al orientaliştilor, care se va deschide în acest an la Hamburg la 2 Septemvrie viitor.

— Se decide a se recomandà Ministeruluĭ Instrucţiuniĭ publice să trimită un delegat.

De la Direcţiunea şcóleĭ de comerciŭ gradul II din Capitală se primesce cererea de a se da pentru biblioteca aceleĭ şcóle publicaţiunile Academieĭ.

— Se decide a se da tóte publicaţiunile, afară de Hurmuzaki.

ŞEDINŢA ḐE LA 24 MAIŬ 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte

De la d-l *I. Kalinderu* se primesce următórea scrisóre:

«Am onóre a vĕ înaintà odată cu acésta câte 40 exemplare din următórele două broşurĭ: *Îngrăşarea câmpurilor* de Dr. N. O. Popovicĭ-Lupa, *Poveţe despre grădinele de legume* de V. M. Kogălnicénu, apărute de curând în

Biblioteca populară a Domeniuluĭ Corónei, pe carĭ le ofer din partea acesteĭ Administraţiunĭ pentru elevele Institutuluĭ Otteteleşanu, şcólele şi locuitoriĭ de la Măgurele.»

D-l *C. Erbiceanu* dăruesce pentru colecţiunile Academieĭ 62 acte istorice dintre aniĭ 1691 şi 1825, însemnate în lista anexată.

De la d-l Gheorghe Popovicĭ se primesce în dar un volum manuscript din secolul XVIII, de 68 foĭ in-4°, cu următorul cuprins:

1) Alexandria, scrisă de Ioniţă copilul, la lét 1756 Martie;

2) Istoria uciderii luĭ Costandin Vodă (Brăncoveanul) cel bătrân. Scrisă în versurĭ poporale, rimate;

3) Stihurĭ asupra peirii Vorniculuĭ Manolachi Bogdan şi a luí Ioan Cuza biv vel Spătar, carĭ aŭ perit de sabie în domnia Măriei Sale Costandin Dimitrie Muruz Vvod. Mold., Vinerĭ spre Sâmbătă la 8 césurĭ de nópte, la 1778 August 18;

4) Stihurĭ despre uciderea luĭ Grigorie Ghica Vvod. Mold., scrise de Ioniţă Popa, în întâia domnie a Măriei Sale luĭ Costandin Vvod. Mold., la aniĭ 1778;

5) Poesiile:

a) «Prea slăvită, o rodită,
Stăpâna me ce'cinstită, etc.
b) «Norocul m'aŭ îndemnat
Inimioara mĭ-aŭ secat, etc.
c) «Purceseĭ din Eşĭ voios,
Veniĭ p'în Târgu-Frumos, etc.
d) «Eu cunosc că sînt dator,
De-a ta dragoste-oiŭ să mor, etc.
e) «Când fu Vinerĭ în de sară,
Dorul (inima-mĭ îm)presoară», etc.

6) Maĭ multe proverbe, scrise de Ioniţă copilul la anul 1780 Aprilie 14.

De la d-l Colonel Hârjĕŭ, Comandantul regimentuluĭ 1 de Geniŭ, se primesc două plăcĭ fotografice representând pe A. S. R. Principele Carol în uniformă de fruntaş de geniŭ şi 16 fotografiĭ distribuite invitaţilor la 23 Aprilie 1902, când regimentul a sĕrbătorit pe patronul sĕŭ, aniversarea creăriĭ trupelor de geniŭ şi jubileul de 25 anĭ al răsboiuluì pentru independenţă.

De la d-l Teodor Filipescu, chimist la Sarajevo, se primesce un studiŭ despre *Spoitoriĭ de tingirĭ românĭ în Cipulicĭ*, care a fost publicat în «Revista Museuluĭ Bosnieĭ şi Herţegovineĭ». În scrisórea sa şi în notele manuscripte pe carĭ le adaogă la studiul tipărit, d-l Filipescu spune că se află încă multe rĕmăşiţe de Românĭ în Bosnia, carĭ vorbesc românesce şi că se

ocupă uniĭ cu comerciul, alţiĭ cu agricultura; uniĭ nu maĭ vorbesc românesce, dar aŭ încă în memorie că acésta le-a fost limba maternă; uniĭ dintr'înşiĭ eraŭ argintarĭ, meşterĭ bunĭ, alţiĭ architecţĭ.

D-l *I. Bianu* atrage atenţiunea Academieĭ asupra însemnătăţiĭ indicaţiunilor scurte ale d-luĭ Filipescu despre rĕmăşiţele românescĭ din Bosnia, unde se pare că se petrece acum sfârşitul slavisăriĭ uneĭ vechĭ poporaţiunĭ românescĭ. D-sa a scris o scrisóre particulară d-luĭ Filipescu, arătându-ĭ însemnătatea cercetărilor sale şi îndemnându-l să le continue. Crede că ar fi bine ca Academia să decidă ca acéstă îndemnare să i se facă şi în mod oficial.

D-l *B. P. Hasdeŭ* amintesce că despre elementul românesc în Bosnia a scris Miklosich şi chiar d-sa în studiul despre Basarabĭ. Nu de mult a primit o scrisóre de la vechiul sĕŭ amic Bogisich, care îĭ spune că familia saŭ némul Basarabilor există până astăḑĭ în Muntenegru sub numele de *Saraba* (adecă fără vorba *Ban* de la început) şi că eĭ aŭ venit în Muntenegru din Bosnia.

D-l *I. Kalinderu* are cunoscinţă că există argintarĭ românĭ în Bosnia, căcĭ la 1896, când d-l Butculescu a făcut exposiţia cooperatorilor, a primit pentru exposiţie şi obiecte de la argintariĭ românĭ din Bosnia, nisce tave sculptate şi lucrurĭ în filigrane. Despre spoitoriĭ românĭ din Bosnia are cunoscinţă încă din 1866, când prin luna Iulie o cétă de asemenea meşteşugarĭ a trecut la moşia d-sale părintéscă, Greciĭ; sciaŭ fórte puţin românesce, dar ḑiceaŭ că nu sunt Turcĭ ci Vlachĭ şi că vin din Bosnia.

D-l *C. Erbiceanu* ḑice că despre Româniĭ din Bosnia se face menţiune într'un pasagiŭ din Istoria bisericéscă a luĭ Macreŭ, tradusă de d-sa.

D-l *P. Poni* ḑice că în exposiţia făcută la Viena cu ocasia jubileuluĭ de 50 anĭ al Împĕratuluĭ Francisc Iosif erà o interesantă secţiune specială a provinciilor ocupate, Bosnia şi Herţegovina, în care eraŭ o mulţime de lucrurĭ în filigrane de argint, făcute de Româniĭ din Macedonia. Înainte cu maĭ mulţĭ anĭ a vĕḑut o cétă de spoitorĭ la Nancy, dar aceştia eraŭ ţiganĭ.

— Se decide a se mulţumì d-luĭ Filipescu şi a-l îndemnà să continue cercetările sale asupra Românilor din Bosnia, trimiţêndu-i-se unele din publicaţiunile Academieĭ, carĭ l-ar puté interesà.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ literare pentru şedinţa de la 17 a luniĭ curente, prin care se arată că Secţiunea propune a se publicà în *Anale* scrierea d-luĭ Pericle N. Papahagi: *Megleno-Româniĭ, studiŭ etnografico-filologic.*

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

Lista documentelor dăruite Academieĭ Române de d-l C. Erbiceanu.

. 1655 (7163) Ianuarie 12. Bucurescĭ. — Chrisovul luĭ Costandin Şerban Vvod. Rom., prin care întăresce stăpânirea luĭ Şfefan, ginerele Cârstineĭ, şi a jupâneseĭ luĭ Radeĭ, nepóta Badeĭ, Logofĕtul din Stăncescĭ de pre Ţâţârlige, preste moşia de la Urlaţĭ.—Trad., Rom., Hârt. — Cu 1 subscriere.

· 1691 (7199) Maiŭ 2. — Cartea luĭ Costandin Vvod. Rom., prin care întăresce a fi egumen la m-rea Rîncăciovul din judeţul Muşcel pe părintele Onufrie. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

· 1721 (7229) Maiŭ 24. — Cartea de judecată a marilor boerĭ dată în pricina Popeĭ luĭ Călin de la biserica din mahalaua Popesculuĭ, pentru o pivniţă de piétră din Bucurescĭ. — Copie, Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 1 subscriere.

. 1724 (7232) Iunie 1. — Zapisul ctitorilor sfinteĭ bisericĭ din mahalaua Popesculuĭ din Bucurescĭ, prin care dăruesc 300 stânjinĭ moşie la Roşul, în jud. Ilfov, şi o pivniţă de piétră Mitropolieĭ din Bucurescĭ. — Copie, Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 1 subscriere.

. 1742 (7250) Iunie 18. — Cartea luĭ Grigorie Ghica Vvod. Rom., prin care poruncesce neguţătorilor ca să-şĭ ducă marfa spre vîndare la târgul ce se face la moşia Pătróia. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

· 1751 (7259) August 4. — Cartea luĭ Grigorie Ghica Vvod. Rom., prin care poruncesce ispravniculuĭ din jud. Saac ca să cerceteze pricina Bălaşeĭ Blejoianca pentru spargerea unuĭ stog de grâŭ de la moşia sa Blejoiĭ de către nisce rumânĭ. — Orig., Rom., Hârt.

· 1753 Octomvrie 1. — Cartea luĭ Costandin Mihaiŭ Gehan Racoviţă Vvod. Rom., prin care poruncesce ispravnicilor de Dâmboviţa ca să cerceteze pricina Chiţeĭ din mahalaua Scaunelor cu Ştefan Armeanul, pentru o casă. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

· 1758 Aprilie 9. — Cartea luĭ Costandin Nicolae Vvod. Rom., prin care dă m-rea Glavaciogul sub îngrijirea părinteluĭ Vlădica Mireon. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

· 1761 August 31. — Cartea luĭ Costandin Nicolae Vvod. Rom., prin care reînnoesce cartea de maĭ nainte a m-reĭ Glavaciogul. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

· 1762 Ianuarie 6. — Cartea luĭ 'Costandin Nicolae Vvod. Rom., prin care orînduesce ca m-rea Délul să steà sub îngrijirea sfinteĭ Mitropoliĭ. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

· 1766 Ianuarie 19. — Cartea luĭ Scarlat Grigorie Ghica Vvod. Rom., prin care volnicesce pe preoţiĭ de la biserica Sf. Vinerĭ din Târgovişte ca să ţie doĭ ómenĭ scutiţĭ de bir. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş.

1819 Aprilie 22. — Înscrisul Mitropolituluĭ Dionisie Lupu dat Domnitoruluĭ înainte de hirotonie, arătându-se condiţiunile ce trebue să păzéscă faţă de Domnitor. — Orig., Grec., Hârt. — Cu 1 subscriere.

1819 Maiŭ 1. — Întărirea dată de Alexandru Nicolae Suţu Vvod. Rom. la anaforaua Divanuluĭ ţěriĭ, pentru alegerea părinteluĭ Dionisie ca Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 29 subscrierĭ.

1819 Iunie 3. — Cartea luĭ Alexandru Nicolae Suţul Vvod. Rom., prin care întăresce rânduéla după care să se administreze m-rea Cozia sub purtarea de grijă a părinteluĭ Iosif, Episcopul Argeşuluĭ. — Orig., Rom., Hârt. — Pecete cu tuş, şi cu 2 subscrierĭ, din carĭ una a Domnuluĭ.

1819 Iunie 11. Bucurescĭ. — Adresa Mitropolituluĭ Dionisie către Consulul rusesc, despre modul cum va păstorì şi că va ascultà de Consulat. — Orig., Rom. şi Franc., Hârt.

1819 Iunie 12. — Cartea luĭ Grigorie, Patriarhul Constantinopoluluĭ, prin care face cunoscut că a primit baniĭ daţĭ de Dionisie la alegerea de Mitropolit, pentru confirmarea sa. — Orig., Grec., Hârt. — Cu traducţiune românéscă.

1819 Iulie 28. — Întărirea dată de Alexandru Nicolae Suţu Vvod. Rom la anaforaua Divanuluĭ ţěriĭ, pentru alegerea părinteluĭ Gherasim ca Episcop al Buzěuluĭ. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 20 subscrierĭ.

1819 August 10. — Întărirea dată de Alexandru Nicolae Suţul Vvod. Rom. la anaforaua Divanuluĭ ţěriĭ şi a Arhiereilor, pentru împrumuturile de banĭ ce fac mânăstirile şi bisericile ţěriĭ.—Copie, Rom., Hârt.

1819. — Adresa Mitropolituluĭ Dionisie către Consulatul rusesc, despre modul cum va păstorì, şi că va ascultà de Consulat.—Orig., Grec., Hârt.—Cu 1 subscriere, şi o traducţiune românéscă.

1820 Iulie 19. — Întărirea dată de Alexandru Nicolae Suţu Vvod. Rom. la anaforaua Mitropolituluĭ şi a Episcopilor, pentru şcóla românéscă de la Sf. Mitropolie la care se pregătesc şcolariĭ pentru preoţie. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 4 subscrierĭ.

1820 August 12. — Întărirea dată de Alexandru Nicolae Suţu Vvod. Rom. la anaforaua Divanuluĭ ţěriĭ, pentru ceĭ ce vor a intrà în céta preoţéscă. — Orig., Rom., Hârt.— Cu 1 pecete cu tuş şi 17 subscrierĭ.

1820 August 20. — Hotărîrea Sinoduluĭ Constantinopolitan în cestiunea hirotoniilor necanonice ale Mitropoliţilor de peste Dunăre. Acest abus se opresce în formă numaĭ, în urma reclamaţiuniĭ Mitropolituluĭ Dionisie Lupu.— Copie, Grec., Hârt.

1820 Octomvrie 27. — 1). Socotéla şi descoperirea ughiuluĭ de câţĭ banĭ

aŭ fost maĭ înainte.— 2). Stihurile ce sunt pe stâlpul din biserica Antimuluĭ, unde este îngropat părintele Argeşiul Iosif. — Orig., Rom., Hârt.

1821 Martie 17. Bucurescĭ. — Scrisórea luĭ Alexandru Pini, prin care descrie destrăbălarea ţěriĭ pe timpul zaveriĭ de către străinĭ.—Copie, Grec., Hârt.

1821 Martie 23. Bucurescĭ. — Adresa Dragomanuluĭ Evstatie Cotov către părintele Mitropolit privitóre la eterie.— Orig., Franc., Hârt. — Cu 2 traducţiunĭ, una în românesce şi alta în grecesce. Cu 1 subscriere.

1821 Martie 25. — Scrisórea Mitropolituluĭ Dionisie către Consulul Rusieĭ, prin care-ĭ descrie situaţia în care se află, fiind închis în Mitropolie de păzitoriĭ ţěriĭ. — Orig., Rom., Hârt.

1821 Martie 27. — Jalba Mitropolituluĭ şi a boerilor către prea puternicul Împěrat, cerênd sprijin pentru mişcarea luĭ Tudor Vladimirescu ca mişcare patriotică contra străinilor. — Copie, Rom., Hârt. Cu traducţiune în grecesce.

1821 Martie 29. Bucurescĭ. — Adresa Mitropolituluĭ şi a unora din boerĭ către Consulul Rusieĭ, făcêndu-ĭ cunoscut că sunt nevoiţí să plece în străinătate din causa svonuluĭ ce se rěspândesce că trupele otomane vor să ocupe Ţéra-Românéscă. — Orig., Grec. şi Franc. Hârt.— Cu 15 subscrierĭ.

1821 Martie 30. — O scrisóre de la Patriarchie, unde se pomenesce şi de Negri, Caimacamul Craioveĭ. —Orig., Grec., Hârt. — Cu 1 subscriere.

1821 Martie 30. Bucurescĭ. — Jalba Mitropolituluĭ şi a unora din boerĭ, prin care se plâng în potriva năvăliriĭ oştirilor turcescĭ în ţéră, şi pentru pagubele ce pricinuesc acestea. — Orig., Grec. şi Franc. Hârt. — Cu 14 subscrierĭ.

1821 Iulie 7 (Iunie 25). Sibiiŭ. — Adresa luĭ Fleischhackl de Hakenau către Mitropolitul Dionisie, făcêndu-ĭ cunoscut că fugariĭ din Valahia vor fi ocrotiţĭ în Austria. — Orig., Grec., Hârt. — Cu 1 subscriere.

1821 Iulie 8 (Iunie 26). Sibiiŭ.—Scrisórea luĭ Ioanopulos către Mitropolitul Dionisie, prin care-ĭ vestesce lucrurĭ politice secrete, privitóre la zaveră. — Orig., Grec., Hârt. -- Cu 1 subscriere.

1821 Iulie 20. St.-Pétersbourg. — Scrisórea Prinţuluĭ Alexandru Galitzin către Mitropolitul Dionisie cu privire la zaveră. — Orig., Franc., Hârt. — Cu 1 subscriere.

1821 Iulie 20. Hermannstadt. — Adresa luĭ Alexandru Pini către Mitropolitul Dionisie, prin care-ĭ face observaţiune pentru că a apelat la Pórtă, şi-í spune că pentru ca jalba sa să fie presintată Ţaruluĭ, trebue să nege faptele spuse Sultanuluĭ. — Orig., Franc., Hârt. — Cu 1 subscriere, şi cu o traducţiune în grecesce.

1821 Septemvrie 21. Bucurescĭ. — Scrisórea luĭ Kreuchely către Mitropolitul Dionisie, în cestiunea jăfuiriĭ caseĭ luĭ Udritzky, unde eraŭ

puse la siguranță documentele sfinteĭ Mitropoliĭ. — Orig., Franc., Hârt. — Cu 1 subscriere.

1821 Septemvrie 21. Wien. — Scrisórea luĭ Fleischhackl von Hakenau către Mitropolitul Dionisie în afacerea arderiĭ și jăfuiriĭ documentelor sfinteĭ Mitropoliĭ. — Orig., Germ. și Grec., Hârt. — Cu 1 subscriere.

• 1821. — Plângerea Mitropolituluĭ Dionisie, fugit în Brașov. — Copie, Rom., Hârt.

• 1824 Aprilie 19. — Diata văduveĭ Mira, care a fost soție rĕposatuluĭ Anghel Tocaru din Bucurescĭ din mahalaua Dobroteseĭ. — Copie, Rom., Hârt.

• 1824 Iunie 4. Brașov. — Jalba Mitropolituluĭ Dionisie către Magistratul orașuluĭ Brașov, cerênd să priméscă a pune la siguranță odórele sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucurescĭ. — Copie, Germ. și Rom., Hârt.

• 1824 Iunie 14. Kronstadt. — Inventariul odórelor sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucurescĭ, carĭ s'aŭ pus spre păstrare la casa Magistratuluĭ orașuluĭ Brașov. — Copie, Germ., și Rom. — Cu 1 pecete cu céră și 1 subscriere.

1825 Martie 5. Brașov. — Adresa Magistratuluĭ orașuluĭ Brașov, prin care face cunoscut că din înalt ordin se liberéză odórele sf. Mitropoliĭ din Bucurescĭ și se daŭ în primirea omuluĭ trimis de stăpânire spre a le luà. — Copie, Germ. și Rom., Hârt.

1826 Octomvrie 2. Kronstadt. — Copia uneĭ scrisorĭ adresate Amiraluluĭ Mardvinof, Ministru al Cultelor, Prințuluĭ Galitzin și Generaluluĭ Mincsáky, privitóre la depunerea din scaunul de Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ a luĭ Dionisie Lupu. — Copie, Franc., Hârt. — În dublu exemplar.

1213 (Anul Egireĭ). — Tâlmăcirea prea înaltuluĭ împĕrătesc ferman. — Trad., Rom., Hârt.

— — Tacrirul ce s'a luat Mitropolituluĭ Dionisie după ce s'a întors de la Brașov în țéră, în urma evenimentelor din anul 1821. — Copie, Rom., Hârt.

• — — Jalba luĭ Dionisie, fostul Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, adresată Președinteluĭ Senatuluĭ rusesc, prin care-șĭ reclamă pe temeiurĭ istorice și canonice reinstalarea sa în scaunul Mitropolieĭ. — Copie, Rom., Hârt.

• — — Jalba către Contele Palin, scrisă de mâna Mitropolituluĭ Dionisie, prin care învinovățesce pe Grigorie Ghica Vvod. Rom., că nu-ĭ dă scaunul Mitropolieĭ. — Orig., Franc., Hârt. — Cu o traducțiune în românesce.

• — — Jalba obșteĭ Țĕriĭ-Românescĭ, adresată înalteĭ Porțĭ, în potriva boerilor ce s'aŭ unit cu Suțu și în potriva Mitropolituluĭ Dionisie Lupu. — Copie, Grec., Hârt.

• — — Jalba luĭ Mardarie din Galațĭ către Arhimandritul mânăstiriĭ

Délu, rugându-se ca să fie primit a slujì în mânăstire. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 subscriere.

— — Jalbă privitóre la rĕscóla luĭ Tudor Vladimirescu. — Copie, Grec., Hârt.

— — Scrisórea luĭ Dionisie, fostul Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, prin care face cunoscut boerilor că aștéptă să fie rechemat de Măria Sa Vodă și să i se redeà scaunul Mitropolieĭ. — Copie, Rom., Hârt.

— — Adresa Mitropolituluĭ Dionisie, prin care reclamă drepturile sale la scaunul Mitropolieĭ de la Ministrul Rusieĭ. — Copie, Franc., Hârt.

— — Scrisórea fostuluĭ Mitropolit Dionisie către boeriĭ țĕriĭ, prin care iĭ rógă să-ĭ sprijinéscă drepturile sale la scaunul Mitropolieĭ. — Trad., Franc., Hârt.

— — Jalba fostuluĭ Mitropolit Dionisie către Graf Palin, deplin împuternicitul President al Divanurilor Valahieĭ și Moldavieĭ, prin care îșĭ reclamă drepturile sale la scaunul Mitropolieĭ. — Copie, Rom., Hârt, cu 2 traducțiunĭ în franțuzesce.

— — Petițiunea fostuluĭ Mitropolit Dionisie, adresată Țaruluĭ Rusieĭ, prin care acusă pe Grigorie Ghica Vvod. Rom., și cere ajutor pentru rehabilitarea sa în scaunul Mitropolieĭ.—Copie, Franc., Hârt.

— — Actul de protestare al fostuluĭ Mitropolit Dionisie, adresat Ministruluĭ Rusieĭ cu ocasiunea reîntórceriĭ sale în țéră, pentru modul cum a fost tratat de Grigorie Ghica Vvod. Rom.— Copie, Franc. și Grec. Hârt., cu o altă copie în grecesce.

— — Jalba Divanuluĭ Valahieĭ, adresată înalteĭ Porțĭ cu ocasiunea intrăriĭ în Bucurescĭ a luĭ Tudor Vladimirescu. — Trad., Franc., Hârt.

— — Jalba fostuluĭ Mitropolit Dionisie către Comitele Palin, arătând nedreptatea ce ĭ-a făcut Grigorie Ghica Vvod. Rom. — Copie, Franc., Hârt. — În dublu exemplar.

— — Scrisórea boerilor țĕriĭ către Presidentul Divanurilor Valahieĭ și Moldavieĭ, pe lângă care iĭ trimite scrisórea adresată lor de fostul Mitropolit Dionisie. — Copie, Franc., Hârt.

— — Poruncă de a fi alungațĭ călugăriĭ Grecĭ, pentru abusurile săvârșite pe la mânăstirĭ. — Trad., Grec., Hârt.

— — Jalbă, cu îndreptărĭ făcute de Mitropolitul Dionisie, prin care partisaniĭ sĕĭ din boeriĭ țĕriĭ cer de la Țarul Rusieĭ anexarea Țĕriĭ-Românescĭ la Imperiul Rusieĭ. — Copie, Franc., Hârt.

— — Anaforaua Divanuluĭ țĕriĭ către Domn în pricina hotărnicieĭ moșieĭ Belciugatul, făcută de biv Vel Stolnicul Ianache Stănescul. — Copie, Rom., Hârt.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 31 MAIŬ 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

D-l *St. C. Hepites* presintă pentru publicare în *Anale* scrierea sa: *Materiale pentru climatologia Românieĭ.—XVI. Climatologia Iaşilor.*
— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa despre: *Câte-va staţiunĭ preistorice în România, şi în special staţiunea Sărata-Monteoru din judeţul Buzĕŭ.*

D-l I. Tanoviceanu, membru corespondent, presintă pentru colecţiunile Academieĭ calcurĭ de pe două inscripţiunĭ de la Podolenĭ, judeţul Némţu, asupra cărora cetesce o notiţă explicătóre.

Inscripţiunile de la Podolenĭ (Némţu).

NOTIŢĂ DE

I. TANOVICEANU,
Membru corespondent al Academieĭ Române.

În vara anuluĭ 1896, visitând moşia Podolenĭ de lângă Rosnov, mi s'a atras atenţiunea asupra a două pietre carĭ steteaŭ aruncate în curtea actualeĭ bisericĭ de la Podolenĭ printre bălăriĭ şi rĕmăşiţele putrede ale vechiĭ bisericĭ de lemn, acum căḑută la pămînt. Din cetirea acestor iscripţiunĭ am vĕḑut că una din pietre eră pisania vechiĭ bisericĭ a Podolenilor, care se află şi astăḑĭ pe malurile Bistriţeĭ pe jumătate surpată de rîŭ, iar cea-laltă o piétră de pe mormînt.

Ambele pietre pórtă inscripţiunĭ slavone; după ce le-am decalcat, am îngrijit ca ele să fie adăpostite în tinda noueĭ bisericĭ de la Podolenĭ.

Étă traducerea lor:

I.

«Cu învoirea Tatăluĭ şi ajutorul Fiuluĭ şi săvârşirea sfîntuluĭ Duh, acéstă sfîntă biserică unde este hramul précuvióseĭ maiciĭ nóstre Paraschiva, aŭ început-o şi o aŭ săvîrşit boiarinul Dumitraşco Ştefan mare logofĕt şi cu jupănésa luĭ şi cuconiĭ luĭ, în ḑilele blagocestivuluĭ şi de Christos iubitoruluĭ Io Moise Vodă la anul 7138 (luna) Oct. 24.»

Marele logofĕt Dumitraşco Ştefan, de care vorbesce acéstă inscripţiune, e un personagiŭ istoric, nu numaĭ prin sine însuşĭ, ca unul ce a fost mare Lo-

gofĕt peste 7 anĭ la treĭ Domnĭ (Radul Vodă, Miron Barnovschi Vodă și Alexandru Vodă) și aveà, după cum ne spune Miron Costin, «ocine întemeiate, care (1) nice o casă în țéră moșiĭ ca acele, ocine, sate și curțĭ n'aŭ avut,» ci și prin faptul că el este tatăl luĭ Gheorghe Ștefan Vodă, rĕsturnătorul luĭ Vasile Lupul, și în acelașĭ timp obârșia familieĭ Ceauru, atât de des pomenită în cronicele Moldoveĭ. Despre el însă am vorbit când am descris rĕsturnarea luĭ Vasile Lupu (2), și de aceea ne mărginim să spunem câte-và cuvinte despre pisanie și despre biserica făcută de el.

Pisania este perfect conservată și póte servì ca un model de epigrafie slavonă, atât prin frumusețea literelor cât și prin combinarea lor. Cu greŭ se va găsì unde-và o inscripțiune maĭ frumos scrisă decât acésta.

În cât despre biserică, locuitoriĭ din Podolenĭ cred că e făcută de Ștefan-cel-Mare, căruia se atribue de poporul moldovean paternitatea a maĭ tuturor lucrurilor bune. Ea este acum jumătate surpată de Bistrița, restul se păstréză, fiind-că Bistrița s'a retras mult de la biserică și ea a fost zidită fórte solid. Dacă mormîntul luĭ Dumitrașcu Ștefan va fi fost în biserică, el a fost luat de Bistrița, fiind-că rîul a luat tocmaĭ partea din nainte a bisericiĭ.

II.

A doua piétră are următórea cuprindere:

«Acéstă piétră o făcù și o înfrumuseță boerul Constantin Bantăș părcălabul, pentru sufletul sĕŭ. Rĕposat-a în ḑilele domnieĭ luĭ Io. Antonie Ruset Voevod, în anul 7184 luna Septemvrie 7.»

Acéstă piétră a acoperit dar mormîntul luĭ Const. Bantăș, care póte a fost îngropat în biserica de la Podolenĭ saŭ împrejurul eĭ, și s'a luat de acolo când s'a surpat biserica.

Nicĭ Constantin Bantăș părcălabul, nicĭ familia sa nu aŭ importanța luì Dumitrașcu Ștefan și a familieĭ Ceauru.

Deșì Principele Dimitrie Cantemir, în «Descriptio Moldaviae», pomenesce pe Bantășescĭ printre nobiliĭ Moldoveĭ și deșì tatăl sĕŭ Constantin Cantemir Vodă a fost însurat a treia óră cu Ana Bantăș (póte chiar fata luĭ Constantin Bantăș părc.), și a avut cu ea o fată Safta, mórtă după o scurtă căsătorie cu spătarul Michail Racoviță (Domnul), totușĭ Bantășescìĭ n'aŭ fost nicĭ odată printre familiile fruntașe ale Moldoveĭ și nu aŭ jucat mare rol. În vécul al XVII-lea se găsesc prin documente maĭ mulțĭ Bantășescĭ, maĭ toțĭ boerĭ de a doua mână. Ast-fel vom cità pe Andrieș Bantăș biv părcălab 1695 (3),

---

(1) *Miron Constin*, Letop. Ed. Kogăl., vol I, p. 322.

(2) *Anal. Academieĭ*, Seria II. Tom. XXIV. Mem. Secț Istorice, p. 13.

(3) A. R. XLV, 61

Gligoraş Bantaş părcălab 1594 (1), Ioniță Bantăș 1665 (2), Michalache Bantăş vel şetrar 1697 (3), Nicolae Bantăş 1665 (4), Vasile Bantăş din Costeni 1627 (5).

Se află chiar un omonim, Constantin Bantăș în 1692, vornic al porții, care însă nu sciă să iscălescă (6).

În cât despre Constantin Bantăș, a căruĭ piétră mormîntală se află la Podoleni, fără să fi jucat vre-un mare rol politic, putem dice că e membrul cel mai de frunte al acesteĭ familiĭ.

În 4 Maiŭ 1645 el a fost însărcinat să hotărnicéscă moșia Petrescii (7), iar în 17 Iulie 1649 moșia Condescĭ (8); avem chiar o scrisóre autografă a luĭ din acel timp către marele logofăt (9).

În 1651 Iunie și Iulie, îl găsim cu titlu de căpitan (10), funcţiune administrativă care se asemĕnă cu sub-prefecțiĭ. În 1656 el ajunge părcălab de Némțu (11) sub domnia luĭ Gheorghe Ștefan Vodă, cu care póte eră înrudit. Ḑece anĭ maĭ târḑiŭ, în anii 1665—1667, sub domnia luĭ Eustratie Dabija Vodă, îl găsim din noŭ părcălab de Némțu (12). Îl maĭ găsim încă în aniĭ 1671 (13) și 1674 (14), cu titlul de fost părcălab. În fine, într'un ultim document din 8 Iulie 1675, cu puțin timp înaintea morțiĭ sale, Dumitrașcu Cantacuzino Vodă îl însărcinéză să facă o cercetare la o moșie din județul Némțu (15).

Constantin Bantăș pare că făceà parte din partidul naționalist, protivnic elementuluĭ grecesc. Ast-fel ne explicăm faptul că el a fost părcălab sub Domniĭ băștinașĭ Gheorghe Ștefan și Eustratie Dabija și înlăturat de Domniĭ străinĭ ca Gheorghe Ghica, Ștefăniță Lupul, Duca bătrânul și Dumitrașcu Cantacuzino Vodă. Acésta explică póte și faptul, pentru ce familia Bantăș în vécul al XVIII-lea scade într'atât, în cât găsim un Mateiŭ Bantăș, probabil din acea familie, simplu neguțător în Iașĭ (16).

(1) S. Spiridon, Iașĭ, Românĭ I, 11.
(2) A. R. III, 158.
(3) E. Varnav, Șofrăcescĭ IV, 2 (copie).
(4) Stolniceniĭ Prăjesculuĭ. II, 7.
(5) S. Spir, Blăgescĭ. VI, 5
(6) A R. LXV, 80.
(7) S Spir., Blăgescĭ. VI, 10.
(8) Ibidem. V, 25, 26
(9) Ibidem. V, 27 și 28
(10) S S, Dunescĭ VI, 11 și Viile Cotnarĭ. III, 12.
(11) E Varnav, Șofrăcescĭ. II, 13 și S. S, Dunescĭ IV, 6
(12) Arch. Stat, Buc Doljescĭ. Cond. doc, 5. A. R IV, 212. Mân. Némțu, Averescĭ, 4.405 și 4.406.
(13) E. Varnav, Șofrăcescĭ I, 15.
(14) A. R. XLV, 7.
(15) A R. XLV, 14.
(16) Maĭ multe documente dintre aniĭ 1759—1777. Cităm A. R. II 291 și 298. VII 151. III, 3 IV, 279, 249, 251

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 7 IUNIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la d-l *S. Fl. Marian* se primesce un exemplar necomplet din Εὐχολόγιον saŭ *Molitvelnic*, tipărit slavonesce la Câmpulung la 1635.

De la Secţiunea sciinţifică se primesce propunerea de a se tipărì în *Anale* următórele memoriĭ: *Materiale pentru climatologia Românieĭ, — XVI, Climatologia Iaşilor*, de d-l St. C. Hepites şi *Clima ḑileĭ de 10 Maiŭ* de d-l I. St. Murat.

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

D-l I. Tanoviceanu, membru corespondent, cetesce partea a doua a memoriuluĭ d-sale: *România sub raportul moral*

ŞEDINŢA DE LA 14 IUNIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la Ministerul Caseĭ Regale a Italieĭ se primesce o scrisóre de mulţumire pentru publicaţiunile trimise M. S. Regeluĭ Italieĭ, membru onorar al Academieĭ.

De la d-l Vladimir Ghica se primesce în dar un manuscript care cuprinde scrierea: *Antonij Mariae Gratiani, de Despota Valachorum Principe.* Manuscriptul este însoţit de un studiŭ al d-luĭ Ghica şi de o însemnare a variantelor între acest manuscript şi textul tipărit.

D-l *Dr. C. Istrati* dăruesce pentru colecţiunile Academieĭ placheta de bronz bătută în 1901 cu ocasiunea sërbătoririĭ jubileuluĭ de 50 anĭ de activitate sciinţifică a celebruluĭ chimist Marcelin Berthelot

Se aduce la cunoscinţă că în ḑilele de 23 şi 24 Iunie se vor ţiné examenele generale la Institutul de fete Ioan Otteteleşanu.

— Se decide ca să asiste la examene ca delegaţĭ din partea Academieĭ d-niĭ: *Dr. V. Babeş, C. Erbiceanu* şi *Dr. C. Istrati.*

ŞEDINŢA DE LA 21 IUNIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte.

De la d-l I. Calomeri se primesc pentru colecţiunile Academieĭ următórele documente :

1643 (7152) Octomvrie 6. Iaşĭ.— Zapis.— Orig., Rom., Hârt. —Cu 5 peceţĭ cu tuş şi 8 subscrierĭ.

1667 (7175) Iunie 9. Iaşĭ. — Iliaş Alexandru Vvod. Mold. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete timbrată, şi 2 subscrierĭ, una a Domnuluĭ.

1784 Iunie 16. — Zapis. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 4 subscrierĭ.

1790 Iulie 1. — Zapis. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 7 subscrierĭ.

1794 Martie 3. — Zapis.—Orig., Rom., Hârt. — Cu 2 subscrierĭ şi 1 pecete cu tuş.

1794 Aprilie 16. — Mihail Costandin Suţu Vvod. Mold. — Cu 1 pecete cu tuş şi 1 subscriere.

1794 Septemvrie 29. — Zapis. —Orig., Rom., Hârt. —Cu 1 subscriere.

1794 Octomvrie 3. — Mihail Costandin Suţu Vvod. Mold.— Cu 1 pecete cu tuş şi 1 subscriere.

1800. — Zapis. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 subscriere.

ŞEDINŢA DE LA 28 IUNIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte.

De la d-l G. Bogdan-Duică, profesor, se primesc în dar următórele foĭ volante tipărite:

1) Decret de la Iosif II, Împĕratul Austrieĭ, în limba română, relativ la căsătoriĭ, cu data 6 Martie 1786;

2) «Învĕţătură» (1785 ?) pentru facerea statisticeĭ populaţiuniĭ în Transilvania—în românesce;

3) Circular în limbile germană şi română, relativ la linia de vamă dintre Ţéra-Unguréscă şi Ardél, cu data Lemberg 7 August 1837;

4) Convenţie în limbile germană şi română pentru trimiterea înapoĭ a desertorilor şi a vagabonḑilor între Împĕrăţia Austrieĭ şi Principatul Moldoveĭ, de la 1 Aprilie 1838;

5) Publicaţiune în limbile germană şi română făcută de Episcopul Bucovineĭ Eugen Hakman de la Cernăuţĭ, la 18/30 Maiŭ 1848, către clerul secular şi regular al Bucovineĭ.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 5 IULIE 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu,* Vice-Preşedinte.

De la d-l Colonel Alexandru A. Budişteanu se primesc în dar pentru colecţiunile Academieĭ cărţile cuprinse în lista anexată.

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce comunicarea sa: *Experienţele făcute de V. Babeş şi E. Riegler despre epidemia pesceluĭ de la Herĕstrĕŭ.*

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce: *Sarmisegetuza şi monumentele sale.*

Lista darurilor făcute de d-l Colonel Alexandru A. Budişteanu.

a) *Cărţĭ tipărite.*

Aaron (F.), Manual de istoria Principatuluĭ Românieĭ, Bucureştĭ 1839. — 1 vol. in-8°.

Abelino, banditul cel mare, Tragedie... Craiova 1840. – 1 vol. in-8°.

Abubekir, Halima saŭ povestirĭ miţologiceştĭ, arăbeştĭ... traduse de I. Gherasim Gorjan. Tomul I-IV, 1835—1838. — in 8°.

Alfieri, Din operele luĭ.... traduse de C. Aristia. — Tomul I... Bucureştĭ 1836. — 1 vol. in-8°.

Allioli (Dr. J. Fr.), Die Heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments... Landshut und München, 1851.—1 vol. in-4°

Anuar militar al armateĭ române pe anul 1865, Bucurescĭ. — 1 vol. in-8°.

Apollonie (N.), Începutul, înaintarea şi scăderea idolatrieĭ, tradusă din franţuzeşte... Bucureştĭ 1838. — 1 vol. in-8°.

Aristia (C. C.), Prinţul român. Stanţe epice... Bucurescĭ 1843.—1 vol. in-8°.

Aşezămînt atingătoriŭ de regularea dreptăţilor şi a îndatoririlor proprietarilor de moşiĭ şi a locuitorilor lucrătorĭ de pămînt, Iaşĭ 1851.—1 vol. in-8°.

Bălcescu (N.), Puterea armată şi arta militară de la întemeierea Principatuluĭ Valahieĭ până acum, Iaşĭ 1844.—1 vol. in-8°.

Barác (I.), Risipirea cea de pre urmă a Ierusalimuluĭ... Bucureştĭ 1821. — 1 vol. in-8°.

Beldiman (Alexandru), Moartea luĭ Avel. Acum întâiŭ tâlmăcită din limba franţozască... Buda 1818. — 1 vol. in-8°.

» Tragodia luĭ Orest. Acum întâiŭ tâlmăcită din limba franţozéscă... Buda 1820. — 1 vol. in-4°.

Călătoria Înpăratuluĭ Sigismund saŭ sculptorul şi orbul. Comedie... tradusă de Gr. Ot., Craiova 1839.—1 vol. in.-8°.

Calendar popular românesc pentru anul 1842, Bucureştĭ. — 1 vol. in-8°.
Cioranu (Mihai), Revoluţia luĭ Tudor Vladimirescu, Bucureştĭ 1859. — 1 vol. in-8°.
Coyer (L'abbé), Histoire de Jean Sobieski... Tome I-III, Amsterdam 1761.— in-8°.
Eliad (I.), Creştinarea unuĭ preot al Isidiĭ... Bucureştĭ 1837. — 1 vol. in-8°.
Evanghelie (Sfînta), Buzĕŭ 1834. — 1 vol. in-8°.
Florian, Eliezer şi Neftali, poemă tradusă de Gr Alexandrescu, Bucureştĭ 1832.
» Guilolm Tel saŭ Elveţiea slobodă. Tradus de Grigorie Negrea, Buzăŭ. — 1 vol. in-8°.
Florian (Aaron), Mihaĭŭ II Bravulŭ, biografia şi caracteristica luĭ, trase din istoria Ţĕriĭ-Româneştĭ... Bucureştĭ 1856.—1 vol. in-8°.
Focion. Dialogurile luĭ... asupra înclinăriĭ moraluluĭ cu politica. Traduse din elineşte de Părintele Mabli în limba franţozéscă şi dintr'acésta în cea rumânéscă slobod de Paharnicul Simeon Marcovicĭ, Bucureştì 1844. — 1 vol. in-8°.
Francoeur (L. B.), Aritmetica tradusă de I. Eliad, Bucureştĭ 1832.—1 vol. in-8°.
Geanoglu (Sc.), Istoria luĭ Napoleon Bonaparte, tradusă din franţozeşte, Bucureştĭ 1840. — 1 vol. in-8°.
Goldoni. Vĕduva vicleane... rumânită din italieneşte de Costache Moroiu, Bucureştĭ 1836. — vol. 1 in-8°.
Goldsmit (Dr), Istoria Grecieĭ. Tradusă de Postelnicésa Ecaterina Asaki, Iaşiĭ 1842. — 1 vol. in-8°.
Gramatică românéscă... a 8-a ediţiune, Bucureştĭ 1848 — 1 vol. in-8°.
Halepliu (C.), Pustnicul sălbateculuĭ munte, Bucureştĭ 1853.—1 vol. in-8°.
Învăţătură pentru ferirea şi doftoria boalelor... Buda 1816 — 1 vol. in-8°.
Kubalski (N.-A.), Tableau de l'Europe orientale Nouvelle édition, Paris. — 1 vol. in-8°.
Lamennais (A. F. de), Cuvintele unuĭ credincios. Tradusă... de un Român, Bucureştĭ 1848. — 1 vol. in-8°.
Marmontel, Belisarie... tradusă... de Sim. Marcovicĭ, Bucureştĭ 1843. — 1 vol. in-8°.
Mémoire sur les couvents roumains placés sous l'invocation des Saints-Lieux d'Orient, Bucarest 1863. — 1 vol. in-8°.
Molière, Bourgeois gentilhomme, Comedie tradusă de N. N., Bucureştĭ 1835 — 1 vol. in-8°.
Monitorul óstei. I (1860), Bucurescĭ. — 1 vol. in-8°.
Monteskiu, Mărimea Romanilor saŭ băgare de samă asupra pricinilor înălţării şi căderiĭ lor, tradusă... de Stanciu Căpăţinénul, Craiova 1830.— 1 vol. in-8°.
Munde (Carol), Descriere cu de ameruntul asupra aşezămîntuluĭ de cura cu apă rece şi a metoduluĭ de tămăduire a luĭ Prisniţ de la Grefenberg, Bucureştĭ 1840.—1 vol. in-8°.

Pann (Anton), Hristoitie saŭ școala moraluluĭ... Bucureștĭ 1834.—1 vol. in-8°.
Papazoglu (I.), Patru moraliceștĭ cuvinte, Bucureștĭ 1840. — 1 vol. in-8°.
Paraskeva (Clucerul de Arie), Oștirea Franțezilor în Rossia la lét 1812. Tălmăcită după cea grecéscă în limba românéscă... Bucureștĭ 1826. — 1 vol. in-4°.
Perirea a doĭ iubițĭ, adecă: Jalnica întîmplare a luĭ Piram și Tisbeĭ... Sibiiŭ. — 1 vol. in-8°.
Raimond, Tractat elementar despre moral și fericire, dupe... Tomul I, Craiova 1842. — 1 vol. in-8°.
Siegler, Ermiona, mirésa lumiĭ ceilalte, tragedie patetică, tradusă de... I. Văcărescu, Bucureștĭ 1834. — 1 vol. in-8°.
Skelitti (Maiorul P.), Reglement militar pentru slujba frontuluĭ de infanterie. Tradus din dialectul Rosian. Iașiĭ. 1847. — 1 vol. in-8°.
Sturza (A.). Duplul paralel saŭ biserica în fața papitățiĭ și a reformeĭ véculuĭ al XVI... tradusŭ și publicatŭ de Protosinghelul Neofit Scriban, Iașĭ 1851. — 1 vol. in-8°.
Vinterhalder (E.), Triumfu amoruluĭ, Bucureștĭ 1836.
Yung. Culegere din cele maĭ frumóse nopțĭ ale luĭ.... de Serdarul Simeon Marcovicĭ... A doa ediție... Bucureștĭ 1835. — 1 vol. in-8°.

b) *Charte geografice.*

Filipescu (C.). Charta postală a Moldoveĭ, 1854. — 1 fóe.
General-Karte der Walachei. — 1 fóe.
Gran carta d'Italia. — 1 fóe.

a) *Documente.*

1843. Act oficial arătând starea orașuluĭ Pitescĭ.
1861. Scrisórea Archiepiscopuluĭ Chiril despre mânăstirea Mărgineni.

ȘEDINȚA DE LA 23 AUGUST 1902.

Președința ad-hoc a d-luĭ *N. Ionescu.*

Ministerul Afacerilor străine trimite maĭ multe publicațiunĭ din partea Ministeruluĭ Instrucțiuniĭ publice al Franciei.

De la Academia de sciințe din Viena se primesce publicațiunea: *Der Römische Limes in Oesterreich*, fasc. III.

De la Comisiunea archivară Basarabiană din Chișinĕŭ se primesce vol. II din ale sale *Lucrărĭ.*

De la d-l Iuliŭ Zanne se primesc în dar 16 cărțĭ vechĭ române și străine, precum și diploma originală pe pergament, pentru punerea pietreĭ fundamentale la reclădirea mânăstiriĭ Cozia în timpul domnieĭ luĭ Gheorghe Bibescu.

SEDINŢA DE LA 6 SEPTEMVRIE 1902.

Preşedinţa ad-hoc a d-luĭ *Dr. I. Felix.*

D-l *Dr. I. Felix* ḑice: La 5 Septemvrie 1902 a murit la Berlin, în etate de 81 anĭ, Rudolf Virchow, medicul cel maĭ mare al secoluluĭ XIX, şi se cuvine ca şi Academia Română să unéscă, cu tótă lumea învĕţată, durerea eĭ pentru perderea acestuĭ binefăcĕtor al omeniriĭ, să exprime recunoscinţa eĭ către ilustrul bărbat decedat, cătră care Instituţiunea nóstră şĭ-a exprimat admiraţiunea, alegêndu-l membru onorar la 6 Aprilie a acestuĭ an.

Înzestrat cu erudiţiune întinsă, observator fin, spirit critic şi luminat, Rudolf Virchow a înlocuit vechiul edificiŭ al medicineĭ cu o clădire nouĕ, basată pe observaţiune şi pe experiment; începênd cu Anatomia patologică şi cu Istologia, el a fondat Patologia celulară, a demonstrat rolul celuleĭ în organismul viŭ, în corpul sănătos, în cel bolnav, a trecut apoĭ treptat la cercetărĭ clinice, antropologice, etnologice, igienice, veterinare.

Dintre multiplele studiĭ ale luĭ R. Virchow, carĭ aŭ inaugurat reforme importante în aplicarea sciinţelor medicale, mĕ voiŭ oprì numaĭ la cele de Igienă. Virchow n'a căutat causele bólelor numaĭ în celulă, în corpul şi pe corpul omenesc, ci şi în mediul în care omul trăesce atât în mediul fisic precum şi în mediul moral şi intelectual, în viéţa socială; el a probat că causa principală a mortalităţiĭ premature este nesciinţa, necurăţenia, miseria. În anul 1848, ca membru al uneĭ comisiunĭ însărcinate cu constatarea causelor deselor epidemiĭ de tifus exantematic din Silesia prusiană şi cu propunerea lécurilor necesare, Rudolf Virchow a susţinut, că causa acelor epidemiĭ este sărăcia şi ignoranţa, că lécul lor nu constă în medicamente luate de la farmacie, ci în pâne, că tifusul va reapăré din noŭ, dacă nu se vor luà măsurĭ pentru îmbunătăţirea condiţiunilor economice ale poporaţiuniĭ suferinde şi pentru luminarea eĭ prin şcolĭ bune; pentru prima óră s'a semnalat atuncĭ raportul ce există între şcólă şi între prosperarea nu numaĭ morală ci şi materială a poporaţiuniĭ.

În anul 1856, Virchow a fondat Institutul de Patologie din Berlin în care a predomnit metoda experimentală şi din care aŭ eşit multe lucrărĭ de valóre carĭ intereséză Igiena; una din cele maĭ importante dintre ele este proiectul de regulament pentru combaterea trichinoseĭ, aprobat în anul 1866, de guvernul Prusieĭ şi maĭ târḑiŭ de alte

guverne. Tot în anul 1856, Virchow a fondat revista medicală germană cea maĭ însemnată, care și astădĭ pórtă numirea de «Virchow's Archiv» și în care aŭ apărut studiĭ prețióse de Igienă; primele articole germane de Igienă școlară aŭ fost publicate în Archiva luĭ R. Virchow.

Asanarea treptată a orașuluĭ Berlin se datoresce luĭ R. Virchow; intrat ca membru în consiliul municipal, Virchow a lucrat cu perfectă cunoscință și cu stăruință neobosită pentru îmbunătățirea condițiunilor igienice ale Berlinuluĭ, și este opera maĭ ales a luĭ Virchow, dacă astădĭ acel oraș este cel maĭ salubru din lume.

Simțul practic al luĭ R. Virchow s'a manifestat într'un mod strălucit la congresul contra tuberculoseĭ din Neapole din anul 1900, unde s'aŭ analisat și cele-lalte cause, afară de bacilul tuberculoseĭ, carĭ înfluențéză nascerea acesteĭ bóle.

Nu maĭ micĭ aŭ fost succesele luĭ R. Virchow în cele-lalte direcțiunĭ ale activitățiĭ sale, și admirațiunea lumiĭ învĕțate a fost provocată maĭ ales prin unele constatărĭ antropologice, prin unele descoperirĭ etnologice datorite luĭ.

Cred că exprim și simțemintele d-vóstre, domnilor Colegĭ, dacă daŭ nemuritoruluĭ Rudolf Virchow omagiul de respect și de recunoscință.

Se aduce la cunoscință că, până la termenul fixat de 1 Septemvrie curent, s'aŭ presintat la concursul premiilor cu subiecte date, ce sunt a se acordà în sesiunea generală viitóre, următórele lucrărĭ:

1). La premiul *Adamachi* de 5.000 leĭ cu subiectul: *Alcoolismul în România*, s'aŭ presintat patru manuscripte cu devisele: «Plevna», «Medic», «Quos vult perdere Jupiter dementat prius» și «Faust-Göthe».

2). La premiul *Neuschotz* de 2.000 leĭ cu subiectul: *Expunerea finanțelor Statuluĭ român de la 1859 până la 1902, cu o introducere asupra finanțelor Domniilor Regulamentare*, s'a presintat un singur manuscript cu devisa: «Cuique suum...»

Nu s'a presintat nicĭ o lucrare la premiul *Lazàr* de 5.000 leĭ cu subiectul: *Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compositiunii lor chimice.*

În diua de 9 Septemvrie curent, fiind a se ține la Universitatea din Iașĭ concurs pentru acordarea din fondul Adamachi a uneĭ burse pentru studiul Agriculturiĭ la Hohenheim, se decide ca juriul examinator să fie compus din d-niĭ profesorĭ C. Climescu și P. Bujor, sub președința d-luĭ P. Poni.

ŞEDINŢA DE LA 13 SEPTEMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte.

De la Ministerul de Interne se primesc în dar pentru colecţiunile Academieĭ 301 monete de aur turcescĭ, veneţiane şi din alte state occidentale, găsite cu ocasiunea săpăturilor ce s'aŭ făcut în vatra satuluĭ Cochirlenĭ din judeţul Constanţa.

D-l *C. Erbiceanu* presintă în dar actul original de la 1826 Iulie 2, pentru alegerea şi întărirea de Episcop al Romanuluĭ a Episcopuluĭ Meletie de la Huşĭ.

De la d-l I. Zăhăreanu, bancher în Bucurescĭ, se primesc în dar *Biblia* ebraică şi chaldaică, editată de Iohannes Buxtorfius, Basileae 1618, 2 vol. in-folio; şi *Interpretarea* acesteĭ bibliĭ (cu glosar ebraic şi note critice) de acelaşĭ autor, Basileae 1632, 1 vol. in-folio. Volumele aŭ făcut parte din biblioteca rĕposatuluĭ Mitropolit primat Calinic Miclescu.

De la d-l Iuliŭ A. Zanne se primesc în dar broşurile: *Le Général Mottié vendu par ses mouchards*, 1790 şi *Relation authentique de ce qui s'est passé à Nancy*, de Marat, 1790.

Se primesce Regulamentul şi Programul preliminar al Congresuluĭ XIV internaţional de medicină, care se va ţiné la Madrid sub patronagiul Regeluĭ şi Regineĭ mame a Spanieĭ în ḑilele de 23—30 Aprilie 1903.

D-l *P. Poni*, ca preşedinte al Comisiuniĭ instituite la Universitatea din Iaşĭ pentru examinarea candidaţilor presintaţĭ la concursul burseĭ pentru studiul Agriculturiĭ la Hohenheim, presintă lucrările acesteĭ Comisiunĭ şi raportul d-sale despre resultatul concursuluĭ. Comisiunea propune a se acordà bursa d-luĭ Haralamb Vasiliu.

— Propunerea Comisiuniĭ se aprobă.

În ḑiua de 16 Septemvrie curent, fiind a se ţiné la Şcóla de podurĭ şi şosele concurs pentru acordarea din fondul Adamachi a uneĭ burse pentru studiul inginerieĭ cu aplicare la edilitatea publică, se decide ca juriul examinator să fie compus din d-niĭ C. Mironescu, directorul Şcóleĭ de podurĭ şi şosele, şi T. Dragu, membru în Consiliul superior technic, sub preşedinţa d-luĭ A. Saligny.

ŞEDINŢA DE LA 20 SEPTEMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte.

De la d-l P. Papahagi se primesce cererea de a se tipărì în *Anale,* la sfârşitul lucrăriĭ sale *Megleno-Românii*, indicele alfabetic întocmit de d-sa pentru cuvintele macedo-române cuprinse într'însa. Însășĭ lucrarea aprobată a se tipărì întrecênd marginile fixate pentru un memoriŭ, d-sa cere ca o parte din memoriul aprobat să fie despărţită şi, dimpreună cu indicele acum presintat, să formeze al doilea memoriŭ.

— Se recomandă Secţiuniĭ literare.

D-l *A. Saligny,* ca preşedinte al Comisiuniĭ instituite la Şcóla de podurĭ şi şosele pentru examinarea candidaţilor presintaţĭ la concursul burseĭ pentru studiul edilităţiĭ publice în străinătate, presintă lucrările acesteĭ Comisiunĭ şi raportul d-sale despre resultatul concursuluĭ. Comisiunea propune ca bursa să se acorde d-luĭ Inginer M. I. Stroescu.

— Propunerea Comisiuniĭ se aprobă.

La 1 Octomvrie viitor, urmând să se ţină la Universitatea din Iașĭ concurs pentru acordarea din fondul Adamachi a uneĭ burse pentru studiul Astronomieĭ la Paris, se decide ca juriul examinator să fie compus din d-niĭ C. Climescu şi N. Culianu, sub preşedinţa d-luĭ P. Poni.

ŞEDINŢA DE LA 27 SEPTEMVRIE 1902

Preşedinţa ad-hoc a d-luĭ *Dr. I. Felix.*

De la Biblioteca Apostolică Vaticană se primesc în dar două tomurĭ din Catalogul manuscriptelor, cuprinḑênd tomul I din *Codices vaticani latini* (1—678) şi tomul I din *Codices urbinates latini* (1—500).

De la Primăria oraşuluĭ Cluj din Transilvania se primesce pentru bibliotecă cartea comemorativă despre Regele Mateiŭ Corvin (Mátyás Király Emlekkönyv), publicată cu ocasiunea inaugurăriĭ la 12 Octomvrie st. n. în Cluj a monumentuluĭ aceluĭ Rege al Ungarieĭ, născut în numitul oraş la 23 Fevruarie 1440.

De la părintele Teodosie Soroceanu, superiorul comunităţiĭ române de la Provata în Muntele Athos, se primesce o fotografie de pe o lucrare de sculptură în lemn, în care se represintă în relief portretele membrilor Dinastieĭ regale române cu insignele regale şi cu Castelul Peleş.

D-l *St. C. Hepites* presintă *Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice pe lunile Martie — Iunie 1902.*

De la Secţiunea literară se primesce propunerea de a se aprobà cererea d-luĭ P. Papahagi ca lucrarea sa despre *Megleno-Românĭ* să fie despărţită în două memoriĭ, tipărindu-se la finele memoriuluĭ al doilea glosarul întocmit de d-sa pentru cuvintele cuprinse în întréga lucrare.

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

ŞEDINŢA DE LA 4 OCTOMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

D-l *D. Sturdza* presintă în dar din partea Excelenţeĭ Sale d-luĭ N. de Fonton, pentru colecţiunile Academieĭ, o reproducere fotografică a uneĭ stampe litografice care represintă pe plenipotenţiariĭ ruşĭ şi turcĭ, carĭ aŭ făcut tractatul de la Akerman.

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce continuarea memoriuluĭ sĕŭ despre: *Puterea apĕrătóre şi curativă a sângeluĭ.*

SEDINŢA DE LA 11 OCTOMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la d-l Dr. Petru Şpan, profesor la seminariul greco-oriental din Sibiiŭ, se primesc în dar două icóne de lemn găsite în casa din Reşinarĭ, în care a locuit Gherasim Adamovicĭ, Episcopul Românilor greco-orientalĭ din Transilvania, 1789—1796.

De la d-l *P. Poni*, preşedintele Comisiuniĭ instituite la Iaşĭ pentru examinarea candidaţilor presintaţĭ la concursul burseĭ pentru studiul Astronomieĭ la Paris, se primesce raportul dimpreună cu lucrările Comisiuniĭ despre resultatul concursuluĭ. Comisiunea propune ca bursa să se acorde d-luĭ I. I. Raianu, licenţiat în sciinţele matematice.

— Propunerea Comisiuniĭ se aprobă.

ȘEDINȚA DE LA 18 OCTOMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la d-l Andreiŭ Glavina, Român istrian, care a învĕțat câţĭ-và anĭ la Blaj, iar acum se află în serviciŭ la Consulatul austro-ungar din Belgrad, se primesce o listă de cuvinte istro-române, cu cererea de a i se da rĕsplată pentru ostenélă.

— Se recomandă Secţiuniĭ literare.

ȘEDINȚA DE LA 25 OCTOMVRIE 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la Preşedinţa Adunăriĭ Deputaţilor se primesc pentru bibliotecă şi pentru membriĭ Academieĭ 26 exemplare din *Analele parlamentare ale României*, tom. XIII, partea I.

De la d-l Dr. G. Weigand se primesce publicaţiunea: *Neunter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar)* zu Leipzig, 1902.

D-l Secretar general *D. Sturdza* atrage atenţiunea Academieĭ asupra acestuĭ volum în care se cuprind treĭ însemnate lucrărĭ: verbul auxiliar în limba română de Fr. Streller, despre infinitivul românesc de Dr. Sandfeld-Jensen şi descrierea sumară a dialectelor din Moldova şi Dobrogea de Dr. Weigand.

D-l Secretar general *D. Sturdza* ḑice: Rĕposatul nostru coleg Dr. D. Brândză începuse la 1 Fevruarie 1880 a face Academieĭ comunicărĭ despre *Plante nouĕ* descoperite de dînsul în flora ţĕriĭ. Descrierea amănunţită a întâielor douĕ *Plante nouĕ din România* s'a publicat în *Anale* (1879-80), II, 2, pag. 537. Pe lângă textul descrieriĭ s'aŭ adaos stampe colorate, carĭ representaŭ plantele ast-fel întroduse de ilustrul nostru botanist în sciinţa botanică. Maĭ multe comunicărĭ de acest fel s'aŭ făcut şi tipărit în aniĭ următorĭ. La 1890 marele botanist român pregătise descrierea a douĕ alte speciĭ nouĕ pentru a le publicà în *Anale*, dar nu a dat la tipar aceste note descriptive al căror manuscript a fost găsit în ḑilele trecute de dómna Brândză dimpreună cu descrierea uneĭ alte plante şi chiar cu plantele descrise. D-na Brândză le-a încredinţat pe tóte d-luĭ coleg I. Kalinderu ca să le presinte Academieĭ. Urméză natural ca notele să fie publicate în *Anale*.

— Se decide a se publicà notele în *Anale*, iar plantele să se trimită spre păstrare Institutuluĭ botanic din Capitală.

La 2 Noemvrie viitor, urmând a se ţiné la Şcóla de podurĭ şi şosele concurs pentru acordarea din fondul Adamachi a celor opt burse destinate de Academie la eleviĭ aceleĭ şcóle, se decide ca juriul examinator să fie compus din d-niĭ C. Mironescu, directorul şcóleĭ, şi d-l Nestor Urechiă, profesor la acea şcólă, sub preşedinţa d-luĭ A. Saligny.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 1 NOEMVRIE 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la Casa M. S. Regeluĭ se primesc în dar pentru bibliotecă publicaţiunile: *Das Bildnis des Hans von Schönitz und der Maler Melchior Feselen*, de F. Marcuard, München 1896 şi *Die Zeichnungen Michel Angelos im Museum Teyler zu Haarlem*, de F. Marcuard, München 1901.

De la Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice, Administraţiunea Caseĭ Bisericiĭ, se primesc două volume manuscripte, unul slavonesc şi altul românesc, şi două cărţĭ tipărite, carĭ aŭ fost găsite la fosta mânăstire Apostolache din Prahova şi arătate ca putênd fi folositóre pentru biblioteca Academieĭ. Se exprimă dorinţa ca în locul lor să se dăruéscă alte cărţĭ de cuprins religios-moral.

— Se decide a se exprimă mulţumirĭ şi a se trimite din publicaţiunile Academieĭ acelea potrivite cu dorinţa exprimată.

D-l *St. C. Hepites* presintă *Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice din România, anul XI—1902, Iulie.*

De la d-l Nerva Hodoş se primesce în dar un *Dosar* compus din 207 file manuscripte şi tipărite, cuprinḑênd o parte din lucrările Comisiuniĭ Centrale de la Focşanĭ din 1859: budgete, proiecte de legĭ, raporturĭ ale diferitelor comisiunĭ, moţiunĭ şi petiţiunĭ adresate Comisiuniĭ Centrale. Aceste hârtiĭ aŭ fost adunate de Stefan Golescu, fost preşedinte al aceleĭ Comisiunĭ.

Se presintă raportul d-luĭ Nerva Hodoş, ajutor de Bibliotecar, asupra însărcinăriĭ ce a avut de a lua în primire biblioteca rĕmasă de la rĕposatul Episcop Ghenadie al Râmniculuĭ şi care, prin îngrijirea şi sacrificiile făcute de Guvern, a ajuns în posesiunea Academieĭ. Acéstă bibliotecă se compune din 2.008 volume şi broşurĭ tipărite, 151 volume manuscripte şi 1.384 diferite documente istorice. O parte din ea se află în casele rĕposatuluĭ Episcop din Capitală şi cea maĭ mare parte în reşedinţa Episcopieĭ de Râmnic.

D-l *I. Kalinderu* propune a se aduce mulţumirile Academieĭ atât d-luĭ Ministru al Instrucţiuniĭ publice pentru bogata colecţiune de cărţĭ şi ma-

nuscripte, cât și d-luĭ Nerva Hodoș pentru zelul cu care șĭ-a îndeplinit acéstă însărcinare.

— Propunerea se primesce.

De la d-l Profesor Dr. A. de Degen de la Budapesta se primesce No. 1 al publicațiuniĭ: *Foĭ botanice ungare*, care apare în limbile unguréscă și germană. D-sa exprimă dorința de a se da *Analele* Academieĭ în schimbul acesteĭ publicațiunĭ.

— Se decide a se da din *Anale*: *Desbaterile* și *Memoriile Secțiuniĭ Sciințifice*, precum și publicațiunile botanice făcute până acum de Academie.

De la Direcțiunea școleĭ Ioan Costache Agaricĭ se primesce raport despre admiterea uneĭ nouĕ seriĭ de 10 elevĭ la începutul anuluĭ școlar curent. Direcțiunea arată numele acestor elevĭ în raportul ce înaintéză și propune să se aprobe acéstă lucrare a eĭ.

— Propunerea se aprobă.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că este necesar să se studieze maĭ de aprópe starea acesteĭ școle, căcĭ ea se află în împrejurărĭ grele. Fondul Agaricĭ are un venit fórte modest pentru cheltuelile școleĭ și din acéstă causă școla are un singur conducĕtor, pe d-l Tiulescu, care este singurul profesor și de teorie și de practică. Ba, din primăvara acestuĭ an, d-l Tiulescu a fost însărcinat provisoriŭ de Ministerul Domeniilor și cu conducerea fermeĭ de la Laza. Academia a dat autorisarea pentru acésta, dar acest provisoriŭ trebue să înceteze, căcĭ este cu neputință ca aceeașĭ persónă să conducă în acelașĭ timp o întreprindere agricolă atât de vastă și de complicată, cum este ferma de la Laza, și școla Agaricĭ, care este o instituțiune mică și delicată și are necesitate de a fi îngrijită fórte de aprópe. Este dar necesar să se reguleze situațiunea acesteĭ școle, căcĭ în starea de acum nu póte prosperà.

D-l *N. Ionescu*, ca membru al Comisiuniĭ școleĭ Agaricĭ, ḑice că toțĭ ceĭ carĭ aŭ visitat școla Academieĭ aŭ admirat-o și aŭ lăudat-o. D-l Tiulescu voesce să rĕmână la conducerea școleĭ Agaricĭ; conducerea fermeĭ de la Laza a primit-o provisoriŭ și cu autorisarea Academieĭ, dată pentru a face o înlesnire Ministeruluĭ Domeniilor.

— Se decide ca cestiunea să fie studiată de Comisiunea specială și de Delegațiune, carĭ să aducă la timpul potrivit propunerile lor în acéstă privință.

D-l Președinte cetesce următórea listă a cărților presintate, până la termenul fixat de 31 Octomvrie, la concursul premiilor anuale Năsturel Herĕscu, Eliade-Rădulescu și Adamachi, ce sunt a se decerne în sesiunea generală din 1903:

1. La premiul Năsturel-Herĕscu de 4.000 leĭ:

Boerescu (Locotenent-Colonel N.), Rĕsboiul Anglo-Boer în Africa de Sud, Roman 1902.

Bogdan (Ioan), Documente şi Regeste privitoare la relaţiile Ţăriĭ Rumâneştĭ cu Braşovul şi Ungaria în secolul XV şi XVI, Bucurescĭ 1902.
Davila (Alexandru), Vlaĭcu Vodă. Dramă în 5 acte, în versurĭ, Bucurescĭ 1902.
Demitrescu (G.), Imnul «Regele-Carol», Bucurescĭ 1902.
Dragomirescu (Mihail), Teoria elementară a poesieĭ, Bucurescĭ 1902.
» Elementele literaturiĭ, Bucurescĭ 1902.
Hĕrjeŭ (Colonel C. N.), Istoria armeĭ Geniuluĭ, Bucurescĭ 1902.
Ionescu (G. M.), Istoria Cotrocenilor Lupescilor (Sf. Elefterie) şi Grozăvescilor, Bucurescĭ 1902.
Kaminski (Dr. Alexandru) şi Nicolae T. *Ionescu*, Causele mortalităţeĭ primeĭ copilăriĭ în România şi mijlócele de a le combate, Bucurescĭ 1901.
Manicatide (Al.), Noul curs de Algebră, Bucurescĭ 1902 (Presintat şi la premiul Asociaţiuniĭ Craiovene).
Niculescu (Vasile T.), Ieremia *Vlădescu* şi I. C. *Popescu*, Hartă geograficoistorică a Românieĭ cu ţĕrile învecinate, Bucurescĭ 1902.
Păcăţian (Teodor V.), Cartea de Aur saŭ Luptele politice-naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară, 2 vol., Sibiiŭ 1902.
Popovicĭ (Maior Ioan), Organisarea armateĭ române, Roman 1900—1902.
Ţauşan (Grigore), Filosofia luĭ Plotin, ed. III, Bucurescĭ 1902.

2. La premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ:

Adam (Ioan), Sybaris. Roman, Bucurescĭ 1902.
Cesar (Grigore), Uă scântee de 'ndrumare, dedicată Alteţeĭ Sale Regale Principeluĭ Carol al Românieĭ (treĭ foĭ), Bucurescĭ 1902.
» Regele şi Coroana Ţĕriĭ, Ţara şi Prinţul eĭ,—a doua dedicaţie, Bucurescĭ 1902.
Chitul (Tit), O fată de Tarabostos. Roman de pe têmpul Dacilor, 2 vol., Gherla 1901.
Demetrius, Versurĭ, Buzĕŭ 1901.
Dragomirescu (Iuliu), Poemele, Bucurescĭ 1903.
Georgescu (Neea), Soarele şi Curcubeul şi Diverse poesiĭ, Bucurescĭ 1902.
Gorun (Ion), Alb şi Negru, Bucurescĭ 1902.
Ionescu (G. M), Influenţa cultureĭ grecescĭ în Muntenia şi Moldova cu privire la biserică, şcólă şi societate, 1359—1873, Bucurescĭ 1900.
Negreanu (Maior C.), Neamul şi ţĕrile de Hohenzollern, Focşanĭ 1900.
Silvan (Gh.), Cuiburĭ părăsite, Bucurescĭ 1902.
Slavicĭ (I.), Din Bĕtrânĭ. Naraţiune istorică, Bucurescĭ 1902.
Speranţia (Th. D.), Anectode populare, vol. I, ed. III, Bucurescĭ 1903.
Tutoveanu (G.), Albastru, Bucurescĭ 1902.
Zamfirescu (Duiliŭ), În Rĕsboiŭ. Roman, Bucurescĭ 1902.

3. La premiul Adamachi de 5.000 leĭ (divisibil):

Adam (Ioan), Légănul viselor. Poem dramatic, Bucuresci 1902.
Alexandrescu (D.) şi Irimia *Popescu*, Pneumo-enterita infecţiósă a porculuĭ cu geneza eĭ şi mijloacele de combatere în România, Bucurescĭ 1902.
Arghirescu (Căpitan N. I.), Studiul rĕsbóelor moderne.—Cu atlas, Bucurescĭ 1902.
Bărbulescu (Ilie), Studiĭ privitóre la Limba şi Istoria Românilor, Bucurescĭ 1902.
Blaga (Dr. Iosif), Analise psichologice, Braşov 1902.
Botez (Corneliu), Codicele de şedinţă al Judecătoruluĭ de pace, Botoşanĭ 1902.
Bunea (Dr. Augustin), Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, Sibiiŭ 1901.
» Vechile Episcopiĭ românescĭ a Vaduluĭ, Geoagiuluĭ, Silvaşuluĭ şi Bĕlgraduluĭ, Blaş 1902.
» Episcopiĭ Petru Paul Aron şi Dionisiŭ Novacovicĭ, Blaş 1902.
Candid (I.) (Ion P. Condiescu), Introducţie la organisarea munceĭ industriale în România, Bucurescĭ, f. a.
Condiescu (Ion P.), Studiu critic asupra organisăriĭ şcólelor de arte şi meseriĭ, Bucurescĭ 1902.
Constantinescu (Angel), Regenerarea femeieĭ prin creştinism, Ploeştĭ 1902.
Djuvara (T. G.), Th. Şerbănescu, Poesiĭ, Bucurescĭ 1902.
Drăghicescu (Păun), Descoperirea eteruluĭ, a telegrafuluĭ şi microfonuluĭ eteriane fără sîrmă, Bucurescĭ 1901.
Dulfu (P.), Euripide, Ifigenia, Bucurescĭ 1903.
» Legenda Ţiganilor, Bucurescĭ, f. a.
» Folósele învĕţăturiĭ, Bucurescĭ 1902.
Ianculescu-de Reus (Eugenia), Voinţă. Roman, Bucurescĭ 1902.
Iosif (St. O.), Poeziĭ, Bucurescĭ 1902.
Jean Bart (Locotenent Eugeniu P. Botez), Jurnal de Bord. Schiţe marine şi militare, Bucurescĭ 1901.
Lecca (Haralamb G.), Câiniĭ. Piesă în 4 acte, Bucurescĭ 1902.
Manicatide (Dr. M.), Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive, Iaşĭ 1902.
Meitani (Ştefan), Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ, Bucurescĭ 1902.
Neagoe (Dr. I.), Capitala nóstră. Studiĭ igienice, Bucurescĭ 1902.
Pacu (M. N.), Manual de învĕţătura evangelică, Galaţĭ 1902.
Petrovicĭ (Ioan), Un colţ de viéţă, Bucurescĭ 1902.
Ranta-Buticescu (Vasiliŭ), Novele, Gherla 1902.
Rădulescu-Niger (N.), Din valurile vieţeĭ, Bucurescĭ 1902.
Rădulescu-Pogoneanu (I. A.), Probleme ale culturiĭ româneştĭ, Bucurescĭ 1902.
Rosetti (Radu D.), Din largul lumiĭ. Note de călĕtorie, Constanţa 1903.
Speranţia (Th. D.), Minunea vieţiĭ şi cheia lumiĭ, Bucurescĭ 1902.

Şerbescu (Locotenent C.), Bulgaria şi Rumelia de Est. Studiu politic şi militar. — Cu atlas, Bucurescĭ 1901.
Tauşan (Grigore), Morala luĭ Kant şi adversariĭ eĭ, ed. II, Bucurescĭ 1902.

D-l Preşedinte cetesce de asemenea următórea listă a cărţilor didactice presintate la concursul premiuluĭ Asociaţiuniĭ Craiovene de 1.500 leĭ, ce este a se decerne în sesiunea generală din 1903:

Albani (Nicolaŭ), Prăsirea pomilor, Sibiiŭ 1900.
Alexandru (St. C.), I-ia Carte a copiilor saŭ Abcdarul ilustrat, Braşov 1902.
Boerescu (Maior N.), Harta Carpato-Balcanică, Roman 1899.
Buşilă (George I.), Curs de Istoria universală, p. I—IV, Craiova 1901.
Christodulo (Dr. Vasile S.), Curs elementar de medicină şi farmacie, Bucurescĭ 1902.
Dragomirescu (Mihail) şi Gheorghe *Adamescu,* Curs de limba română: Exerciţiĭ de gramatică, Bucurescĭ 1900.
» Carte sistematică de citire şi compunerĭ. — «Patria», Bucurescĭ 1902.
» Lecţiunĭ de gramatică, Bucurescĭ 1900.
» Carte sistematică de citire şi compunerĭ. — «Românismul» Bucurescĭ 1902.
» Lecţiunĭ de sintaxă, Bucurescĭ 1902.
» Carte sistematică de citire şi compunerĭ. — «Umanitatea», Bucurescĭ 1902—1903.
» Literatură şi stil, Bucurescĭ 1902—1903.
Filipescu (Nathalia), Istoria vechie a popórelor orientale, a Grecilor şi a Romanilor, Bucurescĭ 1902.
» Istoria evuluĭ mediŭ şi modern, Bucurescĭ 1902.
Floru (Ion S.), Istoria popórelor vechĭ, ed. V, Bucurescĭ 1902.
» Istoria evuluĭ mediŭ, ed. II, Bucurescĭ 1901.
» Istoria timpurilor nouĕ, Bucurescĭ 1901.
Găvănescul (I.), Istoria omeniriĭ, I. Evul antic, Bucurescĭ 1899.
» » » II. Evul mediŭ şi evul modern, Bucurescĭ 1902.
» » » III. Istoria modernă, Bucurescĭ 1901.
Gheorghiu (C. D.), Jocul «Oina», Piatra-Némţ, f. a.
Hodoş (E.), Manual de limba română. — Elemente de istoria literaturiĭ, ed. IV, Caransebeş 1902.
Ionescu (Bogdan G.), Tratat de Algebră elementară, Bucurescĭ 1900.
Manicatide (Al.), Noul curs de Algebră, Bucurescĭ 1902. (Presintat şi la premiul Năsturel-Herĕscu.)
Moga (Vasile S.), Alcătuirea uneĭ gospodăriĭ rurale, Bucurescĭ 1902.
M.-Murgocĭ (Dr. G.), şi I. *Popa-Burcă,* România şi ţĕrile locuite de Românĭ, Bucurescĭ 1902.

Rădulescu-Pogoneanu (I. A.), Gramatica istorică a limbiĭ româneştĭ, Bucurescĭ 1902—1903.

Ştefănescu (Sabba), Zoologie şi Botanică pentru cl. I secundară, ed. IV, Bucurescĭ 1901.

» Zoologie şi Botanică pentru cl. II secundară, ed. II, Bucurescĭ 1901.

» Chimie şi Mineralogie pentru cl. III secundară, Bucurescĭ 1901.

» Chimie şi Mineralogie pentru cl. IV secundară, Bucurescĭ 1902.

» Geologie pentru clasa IV secundară, Bucurescĭ 1902.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce comunicarea sa despre: *Obiecte antice de aur şi argint descoperite în România.*

ŞEDINŢA DE LA 8 NOEMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice, în urma adreselor Seria B No. 4.927 şi 5.585 de la 1 şi 17 Maiŭ 1902, s'aŭ primit în dar pentru bibliotecă 16 volume manuscripte şi 706 opere tipărite în 859 volume, carĭ tóte aŭ făcut parte din biblioteca Seminaruluĭ Central din Capitală.

— Se decide a se exprimà mulţumirĭ Ministeruluĭ Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice.

De la d-l *I. Kalinderu* se primesce următórea scrisóre:

«Am plăcerea a vĕ înaintà odată cu acésta 40 exemplare din broşura: *Poveţe despre păstrarea sănĕtăţeĭ* de d-l Dr. I. Felix, apărută de curând în Biblioteca populară a Domeniuluĭ Coróneĭ, pe carĭ le ofer din partea acesteĭ Administraţiunĭ pentru elevele Institutuluĭ Otteteleşanu şi pentru şcóla şi locuitoriĭ din Măgurele.»

D-l Preşedinte exprimă d-luĭ Kalinderu viile mulţumirĭ ale Academieĭ pentru acest dar.

De la d-l *D. Sturdza* se primesce pentru colecţiunile Academieĭ: *Charta braţuluĭ Sulina* publicată de Comisiunea Europeană a Dunăreĭ în 1902, în 4 foĭ.

D-l *Dr. V. Babeş* face donaţiunea cuprinsă în următórea scrisóre:

«Am onórea a oferì suma de 150 leĭ cu scopul să se cumpere din acéstă sumă materialul necesar pentru confecţionarea rufărieĭ fetelor eleve ale Instituţiuniĭ Otteteleşanu, rufăria fiind confecţionată de înşĕşĭ elevele acesteĭ Instituţiunĭ.»

D-l *I. Kalinderu* mulțumesce călduros d-luĭ Dr. Babeș pentru interesul viŭ ce pórtă elevelor Institutuluĭ Otteteleșanu și despre care este o nouă dovadă acéstă donațiune.

De la d-l Dr. N. Leon, profesor la Universitatea din Iașĭ, se primesce, cu cererea de a se publică în *Anale*, scrierea: *Istoria naturală medicală a poporuluĭ român.*

— Se recomandă spre examinare Secțiunilor literară și sciințifică.

De la Direcțiunea Museuluĭ Național unguresc din Budapesta se primesce invitarea la serbarea aniversară de 100 anĭ de la fondarea aceluĭ Institut, ce se va face la 26 și 27 Noemvrie a. c.

— Se decide a se trimite scrisóre de felicitare cu urărĭ de prosperitate pentru viitor.

De la Universitatea Imperială de la Dorpat în Rusia se primesce invitare la serbarea centenaruluĭ eĭ, care se va face la 12/25 Decemvrie a. c.

— Se decide a se trimite scrisóre de felicitare cu urărĭ de prosperitate pentru viitor.

De la d-l *A. Saligny*, președintele Comisiuniĭ instituite la Șcóla de podurĭ și șosele pentru alegerea celor opt elevĭ cărora să se acorde, în anul 1 Noemvrie 1902—31 Octomvrie 1903, burse din fondul Adamachi, se primesc lucrările Comisiuniĭ dimpreună cu raportul d-sale despre resultatul concursuluĭ. Comisiunea propune a se acordă bursele elevilor: I. Nicolaescu-Balș, C. Malcocĭ, A. P. Alexandrescu, Șt. Bedreag, I. Hălăceanu, I. Trofin, V. Hâlmu, și C. Mihalopol.

— Propunerea Comisiuniĭ se aprobă.

Comisiunea fonduluĭ Adamachi arată că aŭ rĕmas treĭ burse vacante pentru Facultatea de sciințe din Iașĭ la începutul anuluĭ școlar 1902-3, și propune a se ține concurs pentru acordarea lor de la 1 Decemvrie viitor.

— Se decide a se ține concurs pentru acordarea acestor burse, numindu-se o Comisiune compusă din d-niĭ N. Culianu și I. Stravolca, profesorĭ la acea Facultate, sub președința d-luĭ P. Poni.

SEDINȚA DE LA 15 NOEMVRIE 1902.

Președința d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *St. C. Hepites* dăruesce pentru bibliotecă *Triling(ue) dictiona(rium) latinum, gr(aecum) et gallic(um), opera Federici Morelli,* Lyon 1701, in-8°.

D-l *D. C. Ollănescu* presintă volumul *Pastels, poésies roumaines de V. Alecsandri, traduites en vers français par Georges Bengesco*, Bruxelles-Paris 1902, şi atrage atenţiunea Academieĭ asupra eleganteĭ şi exacteĭ traducerĭ francese în care colegul nostru d-l Bengescu presintă cele maĭ frumóse compunerĭ ale celuĭ maĭ mare poet naţional al Românilor.

Secţiunea literară arată că a decis a se restituì d-luĭ Andreiŭ Glavina la Belgrad manuscrisul sĕŭ: *Colecţiune de cuvinte istro-române*, neputênd fi folosită de Academie.

— Decisiunea Secţiuniĭ se aprobă.

De la Biblioteca Naţională din Rio-Janeiro se primesc douĕ volume: *Relatorio 1900* şi *A confederação dos Tamoyos, poema por Domingos J. G. de Magalhães* (Rio de Janeiro, 1856), cerênd schimb cu publicaţiunile Academieĭ.

— Se decide a se luà informaţiunĭ asupra publicaţiunilor pe carĭ ar voì să le trimită în schimb.

SEDINŢA DE LA 23 NOEMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Preşedinte.

De la Ministerul Cultelor, Administraţiunea Caseĭ Bisericiĭ, se primesc pentru bibliotecă şése volume cărţĭ vechĭ bisericescĭ românescĭ şi cincĭ volume manuscripte, carĭ tóte aŭ fost alese din cărţile rĕmase la fosta mânăstire Socola. Ministerul exprimă dorinţa să se trimită în schimb bisericiĭ de la Socola alte cărţĭ cu cuprins moral şi religios.

—Se decide a se mulţumì şi a se satisface cererea.

D-l *I. Bianu* presintă şése registre de ale redacţieĭ *Fóieĭ Sătescì* din aniĭ 1840 până la 1845 şi condica abonaţilor la *Stéua Dunăreĭ* din 1856. Aceste registre aŭ făcut parte dintr'o mare colecţiune de hârtiĭ rĕmase de la rĕposatul M. Kogălniceanu, carĭ aŭ fost procurate şi dăruite Academieĭ de d-l D. Sturdza în aniĭ trecuţĭ. Registrele se adaogă acum la acele dăruite de d-l D. Sturdza, spre a se introduce în colecţiunea de manuscripte a Academieĭ.

De la Secţiunile sciinţifică şi literară se primesce propunerea de a se publicà în *Anale* scrierea d-luĭ Dr. N. Leon, *Istoria naturală medicală a poporuluĭ român*, lucrare pe care d-sa a făcut-o în urma cereriĭ ce ĭ-a adresat Academia în Fevruarie 1899 de a-ĭ comunicà numirile românescĭ privitóre la zoologie, spre a fi întrebuinţate la facerea dicţionaruluĭ.

—Propunerea Secţiunilor se aprobă, decidêndu-se ca lucrarea să fie tipărită în *Memoriile Secţiunii sciinţifice.*

D-l *Dr. C. Istrati* dice că d-l Gr. G. Tocilescu, făcênd la 1 Noemvrie trecut o comunicare despre *obiectele antice de aur şi argint descoperite în România,* a spus că un mormînt antic de lângă Mangalia a fost profanat, sustrăgêndu-se dintr'însul osemintele şi obiectele preţiόse; că d-l Tocilescu n'a maĭ găsit, când a mers în cercetare acolo, decât un singur inel. Vorbind de acéstă sustragere, d-l Tocilescu a pronunţat două nume. Unul din aceste nume îĭ este indiferent d-luĭ Dr. Istrati, cel-lalt însă nu. Acesta din urmă este Eugène Pittard. D-sa cunόsce personal pe d-l Pittard, a scris alăturea de d-sa în *Buletinul Societăţiĭ sciinţifice,* şi prin urmare întrébă pe d-l Tocilescu să precisese dacă d-l Pittard a sustras acele obiecte şi dacă d-l Pittard a fost dat judecăţiĭ? Când numele unuĭ om de sciinţă ca d-l Pittard se amestecă într'o faptă necorectă, nu trebue să se spună numaĭ lucrurĭ vagĭ; trebuesce ca d-l Tocilescu să precisese şi să probeze.

D-l *Gr. G. Tocilescu* dice că, deşî asemenea interpelărĭ nu sunt obicĭnuite în sînul Academieĭ, totuşĭ d-sa rĕspunde că, dacă a amestecat numele d-luĭ Pittard în comunicarea sa, acésta a fost făcută numaĭ incidental. Poliţaiul din Mangalia ĭ-a afirmat că, trecênd într'o di împreună cu d-l Pittard pe lângă o movilă dată în exploatare unuĭ antreprenor de petriş, acesta ĭ-a spus: «De sigur în acea movilă trebue să se afle un cavoŭ antic». De acéstă insciĭnţare administraţiunea locală n'a profitat spre a se luà măsurĭ de pază. Poliţaiul m'a încredinţat că după cererea d-luĭ Pittard a săpat două movile; nu sciŭ dacă Ministerul a autorisat asemenea săpăturĭ, căcĭ după regulamentul săpăturilor Direcţiunea Museuluĭ trebue să fie însciinţată spre a-şĭ numì delegatul sĕŭ ca să asiste la săpăturĭ. D-l Tocilescu n'a găsit în cavoul movileĭ de piétră nicĭ un osemînt, probă că el a fost explorat pe îndelete şi cu όre-care pricepere. Nu pot în nicĭ într'un cas acusà pe d-l Pittard, şi mĕ surprinde întrebarea d-luĭ Istrati. Cum aşĭ fi putut bănuì măcar onorabilitatea aceluĭ învĕţat? Cel ce a sustras aceste oseminte n'a fost un profan, ci un cunoscĕtor, căcĭ s'aŭ ridicat lucrurile întregĭ. Acésta a afirmat d-l Tocilescu; n'a afirmat că sustragerea s'a făcut de d-l Pittard. A maĭ spus că d-l Pittard n'a avut autorisarea să sape movile şi morminte şi să-şĭ procure craniĭ din aceste morminte; d-sa a avut autorisarea numaĭ de a face studiĭ antropometrice, adecă de a măsurà craniĭ de όmenĭ viĭ. De alt-fel d-sa a deferit casul parchetuluĭ şi Ministeruluĭ Cultelor.

D-l *Sp. Haret*: Ţiŭ să declar că d-l Pittard este un învĕţat de prima ordine. D-sale nu i s'a interdis să sape morminte şi nu sciŭ cum l-aşĭ învinovăţì eŭ ca Ministru pentru acésta. Ca om de sciinţă, a făcut serviciĭ şi e bine să se desgrόpe tumulurile, să se studieze, căcĭ prin acésta se face maĭ multă lumină. Nu este bine să se împedice όmeniĭ de sciinţă de a lucrà pe terenurile pe carĭ sunt familiarĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu*: S'aŭ întreprins săpăturĭ, s'aŭ stricat movile, s'aŭ ridicat oseminte din tumulurĭ, iar direcţiunea Museuluĭ nu scie nimic. Statul are interes ca Museul să scie ce s'a găsit. Legea reclamă acest lucru. Aşà e şi în Austria şi pretutindenĭ aiurea.

D-l Vice-Preşedinte *I. C. Negruzzi* ḑice că, de óre-ce faptele nu privesc Academia decât din punctul de vedere sciinţific, declară incidentul închis.

ŞEDINŢA DE LA 29 NOEMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Ministerul Afacerilor străine se primesce o fotografie represintând sosirea M. S. Regeluĭ Românieĭ la Rusciuc la 29 Octomvrie 1902.

D-l *I. C. Negruzzi* amintesce că d-l Secretar general D. Sturdza, care lipsesce de la şedinţă astăḑí, a suferit o durerósă lovitură prin încetarea din viéţă a sócreĭ d-sale, d-na Maria I. Cantacuzino. D-l Negruzzi propune a se exprimà d-luĭ Sturdza condoleanţele Academieĭ în acéstă tristă împrejurare.

— Academia primesce în unanimitate propunerea d-luĭ Negruzzi.

D-l *St. C. Hepites* cere voe Academieĭ ca să facă o mică rectificare la una din lucrările sale. D-sa ḑice: La pag. 529 — saŭ 79 din Extras — din lucrarea mea: *O primă încercare asupra lucrărilor astronomice din România până la finele secoluluĭ al XIX-lea*, publicată în tomul XXIV din *Memoriile Secţiuniĭ sciinţifice*, vorbind despre observaţiunile asupra treceriĭ luĭ Venus pe discul solar, făcute la Iaşĭ de către regretatul V. Oppolzer şi D. Weiss, am arătat că eĭ eraŭ însoţiţĭ de locotenentul G. von Steeb, iar nu Staeb. În notă am adăugat cuvintele: astăḑĭ Locotenent Mareşal, Directorul Institutuluĭ geografic al armateĭ din Viena. Acì este o confusiune de nume pentru indicarea căreia sunt recunoscĕtor d-luĭ Dr. Robert Schram, şef în k. k. Gradmessungsbureau din Viena, şi pe care ţin a o rectificà. D-l Schram a asistat pe astronomul nostru Căpităneanu la determinarea diferinţeĭ de longitudine între Iaşĭ şi Cernăuţĭ. Locotenentul Gustav von Steeb, care a însoţit în 1870 pe numiţiĭ astronomĭ la Iaşĭ, a murit fórte tînĕr, în 1876. Nu decĭ dînsul erà Directorul Institutuluĭ geografic militar din Viena în momentul când scriam lucrarea mea, ci fratele sĕŭ d-l Christian von Steeb, care a fost maĭ mulţĭ anĭ Director al acestuĭ

Institut, dar care n'a luat parte la lucrările de la Iaşi ale luĭ V. Oppolzer şi D. Weiss.

D-l *I. Bianu* ḑice: S'a împărţit ḑilele acestea membrilor Academieĭ o broşură intitulată: *Von dem Dracole Wayda, dem grossen Tyrannen. Gedruckt zu Augspurg, durch Mattheum Francken.* Este reproducerea în facsimile a uneĭ vechĭ broşurĭ germane descoperite de d-l Profesor Em. Grigoroviţa în Biblioteca Regală din Berlin, de unde d-l A. Beldiman, ministru plenipotenţiar al ţĕriĭ în acea capitală, a procurat Academieĭ clişeurile de facsimilare cu carĭ s'aŭ reprodus acum câte-và exemplare.

În acéstă broşură sunt în realitate legate împreună douĕ ediţiunĭ ale aceleiaşĭ scrierĭ.

Întâia are titlul arătat, fără anul tipăririĭ şi în mijlocul titluluĭ este un portret de turc cu turban pe cap; este de 13 pagine şi are, pe dosul titluluĭ, la începutul textuluĭ, următorul al doilea titlu: *Nach Christi unsers Herren geburt M. CCCC. Lvı Jar, hat der Dracole Wayda vil erschroeckenlicher vnd wunderbarlicher ding gethan, als hernach geschriben steht.* Este o ediţiune până acum necunoscută a vestiteĭ broşurĭ germane despre cruḑimile luĭ Vlad Ţepeş, care a avut maĭ multe ediţiunĭ tipărite în secoliĭ XV şi XVI şi a făcut Voevoduluĭ român o celebritate europeană pentru cruḑimile luĭ.

A doua are la începutul textuluĭ titlul următor: *Nach Cristus geburt M. CCCC. Lvı hat der Dracole vil erschrockenliche wünderliche vnd graüsamliche ding gethoen;* este de 9 pagine şi la sfârşit are arătarea: *Getruckt zu Strassburg Anno domini M. ccccc.* Acésta pare a fi cea pomenită de d-l Bogdan la No. 5 în scrierea sa *Vlad Ţepeş* (Bucurescĭ 1896), pag. 87, unde sunt înşirate cele şése ediţiunĭ tipărite cunoscute până acum şi una manuscrisă găsită de d-l N. Ionescu la St. Gall.

D-l *P. Poni*, ca preşedinte al Comisiuniĭ instituite la Universitatea din Iaşĭ pentru acordarea din fondul Adamachi a treĭ burse la studenţĭ de aĭ facultăţiĭ de sciinţe de acolo, presintă lucrările Comisiuniĭ dimpreună cu raportul d-sale despre resultatul concursuluĭ. Comisiunea propune ca bursele să se acorde studenţilor Ioan Popovicĭ, Ioan Manoilescu şi Gheorghe Anastase.

— Propunerea Comisiuniĭ se aprobă.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 6 DECEMVRIE 1902

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte.

D-l *Dr. C. I. Istrati* presintă comunicarea sa făcută la Academia de sciinţe din Paris: *Sur quelques produits d'oxydation de l'aniline par l'oxygène de l'air.*

De la Direcţiunea Şcóleĭ de podurĭ şi şosele se primesce însciinţarea că elevul C. Malcocĭ, căruia se acordase de Academie o bursă din fondul Adamachi, a fost primit în internatul şcóleĭ ca bursier al Statuluĭ şi că ast-fel o bursă din Fondul Adamachi a rĕmas vacantă. Pentru ocuparea eĭ, Direcţiunea propune pe elevul Ioan N. Roşanu, care a fost trecut întâiŭ pe tabloul întocmit de Comisiunea instituită de Academie la 1 Noemvrie trecut.

—Propunerea se aprobă.

D-l *Gr. Ştefănescu* cetesce comunicarea sa: *Darea de sémă despre a VIII-a sesiune a Congresuluĭ internaţional de Geologie ţinut la Paris.*

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce: *Despre lucrările sciinţifice ale Doctoruluĭ N. Kalinderu.*

ŞEDINŢA DE LA 20 DECEMVRIE 1902.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice şi de la al Afacerilor străine se primesce însciinţarea că Congresul internaţional de sciinţe istorice, care trebuià să se întrunéscă la Roma în Aprilie 1902, a fost amânat şi se va ţiné în ḑilele 2-9 Aprilie 1903 sub înaltul patronagiŭ al M. S. Regeluĭ Italieĭ. Guvernul Regal al Italieĭ invită autorităţile române şi societăţile istorice să trimită delegaţĭ cât maĭ numeroşĭ la acel congres.

— Se va pune la ordinea ḑileĭ într'o viitóre şedinţă.

De la d-l *I. Kalinderu* se primesce donaţiunea cuprinsă în următórea scrisóre:

«Dorind a face şi în acest an o plăcere elevelor Institutuluĭ «Otteteleşanu», am onóre a vĕ înaintă odată cu acésta şése sute leĭ, cu rugare a-ĭ pune la disposiţiunea Direcţiuniĭ Institutuluĭ, spre a cumpĕrà la fie-care copilă câte un mic dar, după cum va crede de cuviinţă.

«În speranţă că acéstă dovadă de interes va fi pentru eleve un noŭ îndemn la bună purtare şi la învĕţătură fără preget, spre a puté corespunde maĭ târḑiŭ, întru tóte, meniriĭ Institutuluĭ, vĕ rog, Domnule Preşedinte, a primì încredinţarea respectuluĭ meŭ.»

D-l Preşedinte exprimă d-luĭ Kalinderu mulţumirile călduróse ale Academieĭ pentru generositatea şi părintéscă îngrijire ce neîncetat arată elevelor Institutuluĭ Otteteleşanu creat şi organisat de d-sa.

De la d-l Teodor C. Aslan, Directorul serviciuluĭ stenografic al Senatuluĭ, se primesc în dar nrmătórele doué documente istorice:

1) Chrisov de la Radu Mihnea Voevod, pe pergament, din 20 Fevruarie 1614;
2) Chrisov de la Mateiŭ Vodă Basarab din 15 Aprilie 1640.

D-l *I. Bianu* presintă, din partea d-luĭ membru corespondent D. Onciul, ultima scriere a acestuia: *Românii în Dacia Traiană până la întemeiarea Principatelor (Chestiunea română)*, Bucurescĭ 1902. Acéstă scriere este mică, numaĭ de 40 pagine, şi este retipărirea unuĭ articol din *Enciclopedia română*, care se publică la Sibiiŭ. Ea este însemnată prin aceea că într'însa d-l Onciul concentréză, cu competenţa-ĭ cunoscută, pe de o parte întreg istoricul acesteĭ marı cestiunĭ istorice a originiĭ némuluĭ românesc, şi pe de altă parte expune starea de astădĭ a cestiuniĭ după studiile, cercetările, criticile şi polemicile, carĭ duréză de maĭ mult de un secol şi carĭ din domeniul sciinţeĭ aŭ trecut adese-orĭ pe domeniul problemelor vieţiĭ actuale a Românilor. D-l Onciul este dintre Românĭ cel maĭ stăruitor cercetător al mareluĭ problem istoric, iar mica sa scriere apărută acum cuprinde esenţa resultatelor obţinute prin îndelungatele sale studiĭ. Din acéstă causă d-l Bianu atrage asupra eĭ deosebita atenţiune a Academieĭ.

D-l *St. C. Hepites* presintă *Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice din România, anul XI—1902, No 9, Septemvrie,* Bucurescĭ 1902.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 10 IANUARIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* aduce aminte că în timpul sărbătorilor Crăciunuluĭ a încetat din viéţă d-l Dr. Alexandru N. Vitzu, membru corespondent la Secţiunea sciinţifică, ales la 7 Aprilie 1897. După studiĭ frumóse de fisiologie făcute la Paris, réposatul nostru coleg a introdus cercetările de fisiologie experimentală la Facultatea de sciinţe din Bucurescĭ şi, prin maĭ multe lucrărĭ eşite din laboratoriul sĕŭ, îşĭ câştigase un nume bine cunoscut în sciinţă. Numeroşĭ membri aĭ Academieĭ aŭ luat parte la trista ceremonie a înmormîntăriĭ.

D-l Secretar general arată că de la d-na Ana V. A. Urechiă s'a primit o scrisóre în cuprinderea următóre:

«Dorința defunctuluĭ meŭ soț V. A. Urechiă a fost ca tóte manuscrisele referindu-se la istorie să se deà Academieĭ și «în buna grijă a amiculuĭ sĕŭ d-l Bianu.»

«Vĕ rog, d-le Președinte, a binevoì să ordonațĭ să se ridice aceste manuscrise.»

În ḑiua de 6 Ianuarie, d-na Urechiă a remis Bibliotecaruluĭ nostru manuscriptele, carĭ aŭ fost aduse în localul Academieĭ, unde li s'a făcut un inventariŭ sumar.

— Se decide a se exprimà d-neĭ Urechiă mulțumirile Academieĭ.

De la D-l Dr. Ioan Mihályi, membru corespondent, se primesce următórea scrisóre:

«Îmĭ servesce spre deosebită plăcere de a fi în stare să dăruesc onorateĭ Academiĭ documentul original acì alăturat provenitor din anul 1384.

«Acest document este cel maĭ de preț din colecțiunea mea, pergamentul și scrisórea sunt bine conservate, fragmentul de sigiliŭ dovedesce autenticitatea luĭ; l-am publicat în *Diplome Maramureșene* sub No. 29, 36 și 50. Cuget că va fi de interes și înaintea onorateĭ Academiĭ, pentru că conține unul dintre documentele cele maĭ vechĭ despre Moldova organisată ca Stat.»

— Se decide a se exprimà mulțumirĭ d-luĭ Dr. I. Mihályi.

D-l *D. C. Ollănescu* presintă pentru bibliotecă publicațiunea: *Sociale Verwaltung in Oesterreich am Ende des 19 Jahrhunderts*, Viena-Leipzig 1900, făcută de un comitet special pentru Exposițiunea de la Paris din 1900, în 2 volume, întâiul cuprinḑênd economia socială, și al doilea igiena și asistența publică.

De la d-l Giovanni Briosi, profesor la Universitatea din Pavia, se primesce publicațiunea: *Atti dell'Istituto botanico dell'Università di Pavia*, seria II, vol. VII, Milan 1902. În scrisórea care însoțesce acest volum, profesorul Briosi ḑice: «Serbările cordiale, pe carĭ Româniĭ le-aŭ făcut studenților noștri și pe carĭ în tóte ocasiunile le fac Italienilor, produc în noĭ un simțimînt adânc de simpatie și de recunoscință, ca expresiunĭ afectuóse ale unor scumpĭ frațĭ. Și eŭ ca Italian, neputênd face alt-cevà maĭ bun, îmĭ permit a trimite drept omagiŭ Academieĭ Române al VII-lea volum din Actele Instituluĭ botanic și ale Laboratoriuluĭ criptogamic pe care-l conduc. Acum câțĭ-và anĭ, împins de aceleașĭ simțiminte, am trimis un alt volum.»

— Se decide a se exprimà d-luĭ Profesor Briosi mulțumirile Academieĭ pentru simțimintele călduróse ce arată față de țéră și de némul nostru.

De la d-l Emmanuel de Martonne, profesor de geografie la Universitatea din Rennes, se primesce scrierea sa: *La Valachie, Essai de monographie géographique*, Paris 1902.

D-l *D. Sturdza* amintesce că tînĕrul învĕțat frances, care ne trimite astădĭ acéstă frumósă carte despre țéra nóstră, este cunoscut de mult la noĭ, căcĭ maĭ mulțĭ anì de-a rândul a făcut exploratiunĭ maĭ ales în munțĭ. Scrierea sa este frumos ilustrată și din tóte punctele de vedere merită să atragă atențiunea nóstră.

D-l I. Tanoviceanu, membru corespondent, cetesce o comunicare despre: *Cel maĭ vechiŭ cunoscut document de la Alexandru cel-Bun.*

D-l *D. Sturdza* dice: Cu ocasiunea uneĭ nenorocirĭ întîmplate în familia mea, Domniile-vóstre ațĭ binevoit a-mĭ exprimà simțiminte frățescĭ de condoleanțe, carĭ m'aŭ mișcat adânc. Datoriile serviciuluĭ m'aŭ împedecat de a venì de atuncĭ până acum la Academie și de aceea numaĭ astădĭ vĕ pot exprimà mulțumirile mele pentru atențiunea colegială și binevoitóre ce mĭ-ațĭ arătat. Eŭ cred că acea manifestare a simțimintelor Domnielor-vóstre nu a fost făcută numaĭ din buna voință pentru persóna mea, ci și din considerațiune către nobila femee pe care a perdut-o atuncĭ societatea românéscă. D-na Maria Cantacuzino erà într'adevĕr podóbă a societățiĭ nóstre, înzestrată cu o cultură adâncă, și cu un suflet nobil în tótă puterea cuvîntuluĭ. Ea a rĕmas tot-deauna tînĕră, urmărind cu interes vecĭnic viŭ tóte dificultățile prin carĭ trecea țéra și tóte progresele făcute, precum și tóte evenimentele și progresele făcute de spiritul omenesc din lumea întrégă. Ea a dat o parte însemnată din timpul, din liniștea și din mijlócele eĭ la opere de binefacere, spre a mângâià pe ceĭ lipsițĭ și amărîțĭ. Aceste străduințe le-a încoronat prin dispozițiunea scrisă cu chiar mâna eĭ cu treĭ dile înainte de mórte și prin care lasă Societățiĭ de binefacere «Elisabeta» un fond de 300.000 leĭ. Familia nóstră întrégă a fost adânc mișcată de manifestarea Academieĭ, cea maĭ înaltă Instituțiune culturală a țĕriĭ, și eŭ în numele tuturor vĕ exprim din noŭ deplina nóstră recunoscință.

D-l *D. C. Ollănescu* cetesce: *Jubileul Teatruluĭ.*

D-l *St. C. Hepites* cetesce: *Din publicațiunile Institutuluĭ Meteoro logic.*

Manuscriptele V. A. Urechiă, dăruite de d-na Ana V. A. Urechiă.

1 carton: Documente originale vechĭ.
1 » Documente din secolul XVIII.
1 » Documente 1600 — Martie.
1 volum manuscript: «Anul 1832. Socotelile Visteriei Valahieĭ......... pe anul cu lét 1832. No. 6.»

1 volum manuscript: «Condică cu firmanurĭ.»
18 cartóne cuprinḑênd: regeste din documentele de la Ministerul Domeniilor.
1 pachet cuprinḑênd: regeste de documente, 1502—1595; documente originale şi copiĭ, etc.
1 pachet cuprinḑênd diverse acte, copiĭ şi regeste.
1 dosar intitulat: «Chrisóvele mânăstiriĭ Berislàvescĭ.»
1 » » «Registru de cuprinderea tuturor documentelor moşiilor mânăstiriĭ Glavaciogului.»
1 carton: Diverse acte şi note istorice.
1 » Documente de regulat.
1 » Diverse documente de regulat.
1 volum manuscript: «Comentariile literare asupra croniceĭ luĭ Ureche.» Cursurĭ făcute (de V. A. Urechiă) la Universitatea din Iaşĭ în aniĭ 1863—65.
1 volum: «No. 33.848. Instrucţiĭ pentru şcólele ţinutale. 1832.» Manuscript original.
1 volum: «No. 33.850. Regulament al şcólelor publice din Principatul Moldoveĭ. Iaşĭ 1835.» Manuscript cu litere latine.
1 carton: Istoria Romanilor, tom. VI.
1 pachet: Manuscrisul de la volumul VI —«V. A. Urechiă şi Academia.»
1 » Din istoria domnieĭ luĭ I. Caragea, 1812—1818 (Publicat în *Analele Academieĭ Române).*
1 carton: Restul volumuluĭ X. Caragea. Finanţele.
1 » Anexe la Biserică, vol. IV. Suţul. 1818—1821.
1 » Anexe la domnia luĭ Al. Suţu. 1818—1821, după vol. XII.
1 pachet: Tom. XI. Documente neregulate de consultat la corecturile tomuluĭ XI. 1801—1806. Anexe, maĭ ales pentru Moldova.
1 carton: Tom. XIII. Guvernul ocârmuiriĭ şi Càimăcămia luĭ Gr. Ghica. 1821—1822 Iulie 9.
1 carton Tom. XIII. Anexele de publicat.
1 » Manuscrisul, tom. X.
1 » Anexe la volumul X.
1 » Tom. X. B. Anexe. Dejà unele culese în şpalturĭ.
1 » Tom. X. Justiţia sub Caragea.
1 » Gr. Ghica, 1822—1828. Justiţie.
1 » Gr. D. Ghica, 1822—1828. Anexele la cap. Edilitatea.
1 » Finanţe, Gr. D. Ghica, 1822—1828.
1 » Şcóla—cultura publică sub Gr. D. Ghica, 1822—1828.
1 » Administraţia sub Gr. D. Ghica, 1822—1828.
1 » Gr. D. Ghica, 1822 - 1828. Anexe la cap. Biserica.
1 » Edilitate, óste, milĭ, boerìĭ, scutirĭ, privilegiurí, 1822—1828.
1 » 1822—1828, Târgurĭ, bâlciurĭ, monete.

1 carton: Note și documente din secolul XVIII.
1 » Moghilescii, documente.
1 volum: Documente și fragmente. Manuscrise și din cărți.
7 » Analele culturii române. Tom. I.—VII.
1 pachet: Acte originale carĭ aŭ servit la istoria școlelor. Tom. I și IV.
1 carton: Anexe la Istoria școlelor. Tom. I. 1828—1834. («Cursul meŭ din 1899 Noemvrie.»)
1 pachet: Anexele la tom. II din Istoria culturiĭ naționale. Aniĭ 1845—46.
1 pachet: (Istoria școlelor, III). 1856—1859 inclusiv.
1 » » » » 1860.
1 » » » » 1860—1864 și addenda.
1 » Documente, acte originale de la tom. IV. Anexe la Istoria culturiĭ, 1840—1864.
1 pachet: Istoria culturiĭ naționale, tom. IV, Anul 1850.
1 » » » » Aniĭ 1841—52.
1 » » » » » » 1852—55.
1 carton relativ la școlĭ.
1 » După Gr. D. Ghica. 1828—1830.
1 » Istoria Românilor, 1828—1834. Ocupațiunea ruséscă. Biserica, școla, justiția.
1 pachet: Istoria Românilor.
1 » Lecțiunile despre Mircea-cel-Mare. Note, citațiunĭ.
1 » Moldova, 1803, 1806—1834. Istoria Românilor.
1 » Anul 1848.
1 volum: Istoria patrieĭ. Manual pentru școle primare, redactat de V. A. Urechiă.
1 carton: Originale carĭ aŭ servit la Istoria școlelor (Anexe la tom. IV).
1 » Haga, conferințele.
1 » Respunsurile primite la cestionarul pentru conservarea și restaurarea monumentelor publice.
1 dosar cu acte originale din anul 1805, de 24 foĭ. Tom. VIII. Anexă. Școle. 1805.
1 pachet cuprindênd manuscriptul intitulat: «Sila dreptate n'are, saŭ frumusețile administrațiuniĭ mercenare.»
1 pachet cuprindênd manuscriptul: «Viéța unor bărbațĭ ilustri, scrisă de Corneliu Nepos, și alte manuscripte.
2 pachete cuprindênd manuscriptul «Codreanu, fragmente.»
1 » » » «Codreanu, Petițiile Camereĭ.»
1 » » » «Codreanu, anul 1869.»
1 » » » «Petițiunea presentată Onor. Primăriĭ a Bucurescilor. 31 August 1879.»
1 sul cuprindênd o chartă, un dosar, calcurĭ de inscripțiunĭ, și diferite acte.
1 pachet: Documente..... Hurmuzaki, Suplement I. Vol. II.

2 pachete cuprindênd reproducţiunea fotografică a chrisovuluĭ luĭ Constantin Vvod. Mold., din Iaşĭ 7197 (1689).
1 pachet cuprindênd reproducţiunea fotografică în maĭ multe exemplare a chrisovuluĭ luĭ Miron Moghilă Bârnovschi Vvod. Mold., din 1626 Septemvrie 20, pentru organisarea mânăstirilor.
1 pachet cuprindênd planşa Mormîntul luĭ Pasvan-oglu.
1 » » » Escursiune archeologică la m-rea Putna, Bucovina.
1 » » » Tabela No. II din publicaţiunea pentru stemele Românieĭ.
1 pachet cu o chartă italiană din anul 1453.
1 » cu charta «Carte d'Hongrie....... 1744.»
1 » » «Totius Danubii....... Norinbergae, 1766.»
1 » » «Imperium turcicum......»
1 » » «Ukrania.......».
1 » » «Danubii fluminis pars infima.......»
1 » » «Descritione delli Principati de la Moldavia e Valachia.»
599 bucăţĭ diferite clişeurĭ.

Cel maĭ vechiŭ cunoscut document de la Alexandru-cel-Bun.

COMUNICARE DE
I. TANOVICEANU,
Membru corespondent al Academieĭ.

Documentul ce am onóre a presintà onor. Academiiĭ române are o mare importanţă.

Maĭ întâiŭ câte-và cuvinte asupra provenienţeĭ sale.

Documentul aparţine d-neĭ Aglaia Stroescu, soţia defunctuluĭ I. Stroescu, fost preşedinte la Trib. Roman, proprietară a moşieĭ Ghergheleul din judeţul Vasluiŭ, şi ne-a fost comunicat de d-sa în luna Maiŭ anul 1899, binevoind a ne permite să-l fotografiăm.

Diceam că documentul este de o mare importanţă.

În adevĕr, admiţênd data de 6909, adecă 1400 Fevruarie 11, pe care o vom discutà maĭ în urmă, acesta este cel maĭ vechiŭ document cunoscut până astădĭ de la Alexandru-cel-Bun: el e din primele lunĭ, dacă nu din primele dile ale domnieĭ sale. El servă spre a fixà data când a început să domnéscă marele organisator al Moldoveĭ, punênd capĕt uneĭ discuţiunĭ care duréză de aprópe 300 de anĭ între istoricii

noştri. După letopiseţul cel moldovenesc, Alexandru Vodă a început să domnéscă în anul 6907, adecă 1399, după cel latinesc la 6921, adecă 1413, cronicarul Ureche amintesce aceste două date, dar nu se pronunţă între ele; Simion dascălul din potrivă spune că letopiseţul latinesc greşesce, fiind-că la m-rea Bârnovschi se află un uric de la Alexandru Vodă din velétul 6909 (1401). Probabil pe basa observaţiuniĭ luĭ Simion dascălul, d-l Al. Xenopol pune începutul domnieĭ luĭ Alexandru Vodă în anul 1401.

Documentul present, dimpreună cu alt document de la Academia Română din anul 1400 (6908) Iunie în 29, probéză că Alexandru Vodă domnià încă din anul 1400, şi prin urmare letopiseţul moldovenesc aveà dreptate faţă cu cel latinesc, care va fi luat pe к drept и cu care se asémĕnă şi va fi cetit ѕцк (6920) drept ѕци (6908).

O altă importanţă pe care o presintă documentul acesta este că nu numaĭ că dă formula definitivă a cancelarieĭ moldovenescĭ, care va durà o jumătate de milenie, dar în acelaşĭ timp conţine întâia listă completă de boerĭ aĭ divanuluĭ şi e de notat că în acéstă listă de boerĭ, la mulţĭ se arată titlurile, ceea ce nu se vede în puţinele documente moldovenescĭ cunoscute, carĭ sunt anterióre anuluĭ 1400; găsim doĭ vornicĭ, treĭ comandanţĭ de cetăţĭ (pârcălabiĭ de Hârlăŭ, Hotin şi Molniţa), un vistier şi un stolnic. Nu avem întréga erarchie a mareĭ boerimĭ moldovenescĭ, dar avem o bună parte dintr'însa. Şi póte acest document ne probéză că Ureche vornicul se înşélă când atribue luĭ Alexadru Vodă organisarea boerimiĭ ḑicênd: «Tocmit-aŭ şi boeriile marĭ în sfat, de chiverniséla ţĕriĭ şi a pămîntuluĭ Moldoveĭ», căcĭ e puţin probabil ca Alexandru Vodă să fi putut urzì în grabă şi în cele dintâĭ ḑile ale domnieĭ sale un atât de temeinic şi înţelept aşezămînt cu boerimea Moldoveĭ. Că va fi îmbunătăţit aşezămîntul ce se află înainte de dînsul, se póte prea bine, însă ca el să fi făcut aşezămîntul cum a fost maĭ pe urmă, lucrul e de necreḑut şi documentul din 11 Fevruarie 1400 aprópe dă o dovadă desăvârşită, fiind de la începutul domnieĭ sale.

Documentul maĭ presintă şi importanţa că găsim în el întâia pomenire a numeluĭ Vasluiŭ şi dacă nu ne înşelăm tot întâia pomenire a unuĭ nume de familie în *escul: Stan Preuţescul;* în afară de aceea găsim într'însul cuvinte românescĭ din vécul al XIV-lea, carĭ vor slujì pentru dicţionarul istoric al limbiĭ române, ca: *movila gâunosâ* (мовила гжоунося) şi *ruptură* (ρȣптȣρъ), râpi (ρжпи).

În sfârşit acest document dobóră legenda numeluĭ satuluĭ Şurinescĭ (vecin cu Gherghelеul) care, după cum ne-a spus d-l Gh. Racoviţă, pro-

prietarul sĕŭ, se ḑice că s'ar fi numit Şurinescĭ, fiind-că acolo ar fi fost şurile logofĕtuluĭ Racoviţă, care stăpânià acea moşie în vécul al XVII-lea; noĭ găsim Şurinesciĭ menţionaţĭ dejà în acest document.

Acum ne rĕmâne să examinăm punctul dacă în adevĕr documentul e din 1400 Fevruarie în 11. Ce e drept, că din data anilor aḑĭ nu se maĭ póte cetì bine decât 8, adecă unimile, restul a fost şters probabil de sfóra de mătase ce legà pecetea; totuşĭ uitându-ne bine pe document, am putut năzărì şi 6900 (miile şi sutimile). Spre a avé însă siguranţă, am făcut apel la vederea a douĕ persóne, dintre carĭ una cunosceà paleografia, iar alta nu o cunosceà. D-l Grigore Tocilescu, care se aflà din întîmplare în Iaşĭ când ni s'a comunicat documentul, a cetit ca şi noĭ 6908, iar d-l V. Buţureanu, profesor la Facultatea de sciinţe din Iaşĭ, care a fotografiat documentul, rugat de noĭ să reproducă ceea ce năzăresce pe document, a scris, fără să fie un paleograf, ѕцн, adecă 6908.

De altmintrelea cred că orĭ-ce îndoiélă trebue să dispară, de óre-ce cifra unimilor fiind sigură şi visibilă, discuţiunea nu póte fi decât între aniĭ 1400 (6908) şi 1410 (6918), data 1410 însă nu póte fi admisă, din causă că boeriĭ şi casa domnéscă se potrivesc cu ceĭ din 1400, iar nu ceĭ din 1410. Afară de acésta în cifrarea chirilică între 11 şi 20 unimile preced ḑecimile în scris ca şi în graiŭ, în document se vede însă bine că după н (8) n'a maĭ fost scris nimic.

Documentul e dar cu absolută siguranţă din 1400 Fevruarie în 11.

SEDINŢA DE LA 17 IANUARIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S Aurelian.*

D-l *I. Bianu* ḑice: Am onóre a presintà 11 scrisorĭ originale scrise de C. Negri Dómneĭ Alexandrina Ion Ghica în aniĭ 1856—1860. Dómna Ghica dăruesce Academieĭ aceste scrisorĭ în amintirea legăturilor sufletescĭ atât de strînse dintre neuitatul d-sale soţ, marele patriot Ion Ghica, şi Academia Română, căreia dînsul ĭ-a dat avîntul de desvoltare, din care merge crescênd de un pătrar de secol. Scrisorile acestea ale luĭ Negri sunt natural pătrunse de aceeaşĭ nobleţă şi suavitate de suflet, care erà caracteristica întregeĭ luĭ personalităţĭ.

D-l Preşedinte exprimă mulţumirile Academieĭ Dómneĭ Ghica pentru graţiósa d-sale aducere aminte.

De la d-l Dr. I. Simionescu, fost bursier al fonduluĭ Adamachi, se primesce manuscriptul intitulat: *Contribuţiunĭ la Geologia Moldoveĭ între Prut şi Siret,* spre a se tipărì în publicaţiunile fonduluĭ Adamachi, în care a apărut partea I a lucrăriĭ.

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

ŞEDINŢA DE LA 24 IANUARIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P S. Aurelıan.*

De la d-l *I. Kalinderu* se primesce darul arătat în următórea scrisóre:

«Am onóre a vĕ înaintà odată cu acésta 90 exemplare din broşura: «*Biserica, obiectele sfinte din ea şi vestmintele bisericescĭ*», de Diacon I. V. Raiculescu, apărută de curând în Biblioteca populară a Administraţieĭ Domeniuluĭ Corónei, pe carĭ le ofer cu plăcere pentru elevele Institutuluĭ Otteteleşanu şi pentru biblioteca institutuluĭ şi a şcóleĭ din Măgurele.»

D-l Preşedinte exprimă d-luĭ Kalinderu în numele Academieĭ mulţumirile cele maĭ călduróse pentru acéstă nouă dovadă de dragoste ce arată Institutuluĭ Otteteleşanu.

De la Înalt Prea Sfinţia Sa Parthenie, Mitropolitul Moldoveĭ, se primesce darul arătat în următórea scrisóre:

«Cu ocasiunea voiagiuluĭ meŭ în Orient am cumpĕrat, de la chiar supraveghetoriĭ piramideĭ celeĭ marĭ şi aĭ Sfinxuluĭ de lângă Cair, aceste douĕ-ḑecĭ şi şése bucăţĭ de monete vechĭ, de argint şi bronz, precum şi treĭ bucăţĭ micĭ de bronz, represintând vre-o mumie saŭ vre-un ḑeŭ egiptean.

«Pentru ca şi aceste obiecte antice să pótă servì sciinţeĭ în genere, le ofer Academieĭ spre descifrare şi folosinţă.»

— Se decide a se exprimà viile mulţumirĭ ale Academieĭ pentru atenţiunea binevoitóre a Înaltuluĭ Prelat; iar obiectele dăruite, 26 monete vechĭ grece şi romane şi treĭ statuete egiptene de bronz, se decide să fie trimise Museuluĭ de antichităţĭ, Academia neposedând colecţiunĭ de asemenea natură.

D-l *Sp. Haret* dăruesce pentru colecţiunile Academieĭ o scrisóre a d-luĭ Dimitrie A. Sturdza, probabil către Gheorghe Bariţ, cu data: «Monahiu» (München), 26/14 Noemvrie 1850 şi o «Înscciinţare literariă», pe care ĭ-o trimite spre a o publicà în *Fóiea pentru minte,* etc., unde a şi apărut în Ianuarie 1851 (pag. 5). Prin acéstă înscciinţare d-l Sturdza instituià un premiŭ de 50 galbenĭ asupra uneĭ scrierĭ despre limba română, rĕmânênd ca scrierea

premiată să o tipărescă tot d-sa cu propria-ĭ cheltuélă şi să o împartă apoĭ gratis tuturor şcólelor din ţĕrile românescĭ.

D-l Preşedinte exprimă d-luĭ Haret mulţumirile Academieĭ pentru preţiosul dar.

De la d-l Al. Pătărlăgeanu, advocat la Tecuciŭ, se primesce în dar un chrisov original de la Ştefan-cel-Mare cu data 12 Ianuarie 1495 (7003).

— Se decide a se exprimà mulţumirĭ donatoruluĭ.

D-l *I. Bianu* presintă în dar din partea d-luĭ Nerva Hodoş, ajutor de Bibliotecar al Academieĭ, o preţiósă colecţiune de 163 scrisorĭ dintre aniĭ 1850—1853: 5 de la A. T. Laurian către S. Barnuţ (1850), 8 de la G. Bariţ către Ioan Maiorescu (1851—1852), 150 de la diferiţĭ fruntaşĭ Românĭ de peste Carpaţĭ către A. Papiŭ Ilarian.

— Se decide a se exprimà d-luĭ N. Hodoş mulţumirile Academieĭ.

SEDINŢA DE LA 31 IANUARIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Ministerul Caseĭ Regale a Italieĭ se primesce scrisóre de mulţumire pentru publicaţiunile trimise M. S. Regeluĭ ca membru onorar al Academieĭ.

D-l *D. C. Ollănescu* presintă în dar publicaţiunea *Einrichtung und Wirkung der deutschen Arbeiterversicherung,* memoriŭ întocmit cu ocasiunea Exposiţiuniĭ de la Paris din 1900 de Dr. L Lass şi Fr. Zahn, Berlin 1900.

D-l Preşedinte *P. S. Aurelian* ḑice că, după scirile ce avem, astăḑĭ se serbéză în Paris la Sorbona centenarul nasceriĭ luĭ Edgar Quinet. Marele istoric şi scriitor frances a fost un călduros amic al Românilor şi a dat un sprijin puternic prin scrierile sale ridicăriĭ ţĕriĭ nóstre. De aceea ierĭ Corpurile legiuitóre aŭ exprimat recunoscinţa ţĕriĭ către memoria ilustruluĭ bărbat prin telegrame adresate Preşedinteluì serbăriĭ. Academia nu póte să nu spue şi ea cuvîntul sĕŭ, asociindu-se la manifestarea Parlamentuluĭ. D-l coleg N. Ionescu binevoesce a face astăḑĭ o cuvîntare asupra scrierilor luĭ Quinet privitóre la Românĭ, iar d-l I. Bianu va reamintì câte-và documente, în carĭ se vĕd începuturile relaţiunilor luĭ Quinet cu Româniĭ de la Paris şi influenţa puternică pe care cuvîntul şi scrierile luĭ aŭ avut-o asupra lor. D-l Preşedinte propune ca să se trimită în numele Academieĭ preşedinteluĭ serbăriĭ centenaruluĭ la Paris o telegramă, în care să se spună

că Academia se asociéză la serbarea comemoraţiuniĭ luĭ Edgar Quinet, căruia îĭ este asigurată pentru tot-deauna recunoscinţa Românilor, fiind-că dînsul a apĕrat cu căldură drepturile imprescriptibile ale némuluĭ nostru în ḑilele luptelor grele pentru regenerarea naţională.

— Propunerea d-luĭ Preşedinte se aprobă cu unanimitate.

D-l *N. Ionescu* ḑice: Am cunoscut pe Edgar Quinet la Bruxelles în 1856, când m'am dus cu însărcinarea să fac să reapară acolo *L'Etoile du Danube*. El se găsià atuncĭ în exil după plebiscitul din 2 Decemvrie 1852, adecă după restaurarea napoleoniană. Suflet înflăcărat pentru ideile republicane şi pentru libertatea absolută, Quinet nu s'a putut împăcà cu regimul din noŭ creat în Francia. Îndelungul sĕŭ exil se caracteriséză prin lucrările luĭ istorice şi filosofice, carĭ aŭ făcut admiraţiunea chiar a adversarilor. După viéţa sbuciumată în luptele dintre aniĭ 1830—1852, Quinet se ridicase maĭ liniştit şi maĭ măreţ şi erà, după cum uniĭ cu drept cuvînt l-aŭ numit, filosoful ideilor luĭ. În acéstă periódă de linişte sufletéscă, Quinet a scris opera *Les Roumains*, în care cu tótă căldura şi cu tótă convingerea a luat apĕrarea drepturilor naţiuniĭ nóstre, şi a contribuit ast-fel fórte mult la pregătirea evenimentelor din carĭ a eşit România modernă. A avut d-l Nicolae Ionescu bun sfătuitor şi înţelept sprijinitor la scóterea foiĭ *L'Etoile du Danube* în iubitorul de Românĭ Edgar Quinet. Când Austria a cerut extrădarea d-luĭ Nicolae Ionescu, pentru că susţineà în ḑiarul sĕŭ independenţa provinciilor românescĭ, Edgar Quinet a fost acela care a luptat cu tótă energia ca expulsarea să nu se facă. Am rĕmas la Bruxelles, ḑice d-l Nicolae Ionescu, adumbrit de patriotismul luĭ Quinet.

În exil fiind şi în vîrstă de 49 de anĭ, Edgar Quinet a luat de soţie în a doua căsătorie pe o Româncă: fiica luĭ Gheorghe Asachi, dómna văduvă Moruzi. Femee cu o educaţiune bărbătéscă şi avênd cultul ideilor moderne, fiica luĭ Asachi trăià la Paris cu totul preocupată de educaţiunea uniculuĭ fiŭ ce-ĭ rĕmăsese din prima căsătorie. Urmărià cu interes viŭ cursurile de la Collège de France ale luĭ Quinet şi erà o mare admiratóre a ideilor acestuĭ democrat şi naţionalist. Când ea a vĕḑut în urmă pe acest mare cugetător proscris, ruinat şi fără cămin, s'a dus după el la Bruxelles, unde la 21 Iulie 1852 s'aŭ unit prin căsătorie. Fiul d-neĭ Quinet din întâia căsătorie a murit maĭ în urmă. Quinet iubià pe acest copil ca pe al sĕŭ propriŭ: pe mânile luĭ l-a crescut, în casa luĭ a murit. În *L'Histoire de mes idées*, pagine intime de autobiografie, Quinet, vorbind de mórtea acestuĭ copil, ḑice într'un loc: «tu tinere—aveà 15 anĭ—m'aĭ învĕţat ce este imortalitatea.»

Se serbéză acum la Sorbona în Paris centenarul luĭ Edgar Quinet. Este o sĕrbătóre înălţătóre, pentru că se aduce recunoscinţă de către Francia democrată memorieĭ celuĭ maĭ democrat fiŭ al eĭ.

Noĭ Româniĭ ne asociem din tótă inima la acéstă sĕrbătóre, pentru că nimenĭ n'a scris cu sufletul maĭ înflăcărat pentru Românĭ ca el, pentru că nimenĭ n'a cugetat maĭ bine pentru binele românesc ca el; îl sĕrbătorim pentru că a fost cetăţean onorar român, pentru că a avut de inspiratóre şi colaboratóre în multe din lucrările luĭ pe o romancă, şi-l sĕrbătorim pentru tot binele care l-a făcut Românilor cu pana luĭ, cu sfaturile şi îndemnurile luĭ. Să vulgarisăm ideile democratice şi naţionale ale luĭ Quinet şi aducerea aminte a memorieĭ luĭ să rĕmână neştérsă între noĭ.

D-l *I. Bianu* ḑice: D-l N. Ionescu ne-a spus cuvinte mişcătóre din vremea luptelor celor marĭ şi sfinte, când apostoliĭ românĭ, pe la mijlocul seculuĭ trecut, cutreeraŭ lumea, şi aŭ deşteptat şi aŭ cucerit bună-voinţa naţiunilor apusene pentru renascerea némuluĭ nostru. Unul dintre aceştĭ apostolĭ a fost chiar veneratul nostru coleg d-l N. Ionescu, iar unul dintre ceĭ maĭ căldurosĭ prietenĭ câştigaţĭ pentru apĕrarea drepturilor la viéţă ale Românilor a fost Edgar Quinet, despre care d-l Ionescu ne-a spus astăḑĭ acele amintirĭ personale pline de viéţă.

La cuvintele atât de frumóse, spuse de d-l Ionescu, permiteţi-mĭ să adaug şi eŭ câte-và, cu scopul maĭ ales de a reamintì modul cum s'aŭ început relaţiunile Românilor cu Quinet, acest mare prieten şi binefăcĕtor al nostru, a căruĭ ageră pană a susţinut înaintea Europeĭ drepturile la viéţă ale némuluĭ nostru, tocmaĭ în lupta cea grea de redeşteptare, de reînălţare naţională.

Quinet erà profesor la Colegiul Francieĭ, şi în cursul luĭ propovĕduià ideile liberale, cu acea căldură pre care o dă convingerea profundă a istoriculuĭ şi a filosofuluĭ Tineriĭ românĭ, moldovenĭ şi muntenĭ, ascultaŭ cu sete şi cu admiraţiune lecţiunile luĭ învietóre. Dar cursul a fost suspendat dimpreună cu altele, pentru ideile liberale carĭ se propagaŭ de pe catedre.

Tineriĭ românĭ, aflătorĭ la Paris la anul noŭ 1847, aŭ trimis o scrisóre de felicitare luĭ Quinet şi câtor-và bărbaţĭ distinşĭ, carĭ arătaŭ bună-voinţă şi interes pentru causa patrieĭ lor. Quinet a fost mişcat de acéstă manifestare a Românilor şi a rĕspuns, la 3 Ianuarie 1847, printr'o scrisóre în care mulţumesce pentru semnul de aducere aminte şi adaugă: «Nesciind cum m'am putut face vrednic de acéstă scumpă manifestare, trebue să vĕd într'însa un apel serios care mi se face în numele naţionalităţiĭ moldo-române. Îmĭ aduceţĭ ast-fel aminte, domnilor, că este

de datoria mea să mě ocup de acéstă naționalitate, care este acum în primejdie și să-ĭ apěr drepturile cu slabele mele puterĭ. Sunt fericit să contractez față de d-niile vóstre o obligațiune de acest fel, fie că se va redeschide catedra mea din Colegiul Franciei, fie că voiŭ fi silit să-mĭ continuŭ învěțămîntul prin alte mijlóce cu totul deosebite »

Tinerii patrioți românĭ, către carĭ eraŭ adresate caldele cuvinte din acéstă scrisóre, s'aŭ presintat cu toțiĭ Duminecă 17 Ianuarie la locuința distinsuluĭ profesor, a căruĭ catedră erà suspendată de doĭ anĭ. În numele Românilor, Dumitru Brătianu a adresat luĭ Quinet o cuvîntare entusiastă, la care ilustrul profesor și scriitor a rĕspuns prin cuvinte carĭ aŭ înflăcărat pe tineriĭ românĭ de nobilul entusiasm al iubiriĭ de patrie.

Este bine să ne reamintim astăḑĭ aicĭ, în sînul Academieĭ Române, cuvintele acestea pline de căldură, de iubire și de încuragiare.

Întrégă istoria acesteĭ ḑile atât de însemnate prin fericitele eĭ urmărĭ a fost găsită în hârtiile luĭ Paul Bataillard, un alt prieten al Românilor din aceleașĭ vremĭ grele și nobile; ea a fost tipărită împreună cu textul cuvîntărilor în publicațiunea de curând apărută: *Anul 1848 în Principatele Române* (I, 37—44), de unde vě cetesc părțile principale.

Legătura sufletéscă—am puté ḑice părintéscă—care legà pe Quinet de fruntașiĭ regenerăriĭ nóstre naționale, se arată și din scrisórea pre care o adreséză la 26 Iunie 1848 acestuĭ «Cher maître» I. C. Brătianu și C. A. Rosetti, Secretarĭ aĭ Guvernuluĭ provisoriŭ al Țěriĭ-Românescĭ. Într'acéstă frumósă scrisóre, pătrunsă de focul patriotismuluĭ care încălḑià inimile acestor tinerĭ eroĭ aĭ regenerăriĭ Patrieĭ, eĭ recunosc luĭ Quinet că din lecțiunile luĭ s'aŭ format ideile lor și de la dînsul aŭ primit focul sacru al lupteĭ pentru emanciparea patrieĭ și némuluĭ lor. «Îțĭ trimitem întâiul act al civilisațieĭ nóstre sociale. Ți se cuvine, pentru că este opera d-tale. Spiritul d-tale ne-a însuflețit; ideile d-tale ne-am încercat să le punem în aplicare. De câte orĭ, eșind de la lecțiunile d-tale, unde simțiam că mințile nóstre cresceaŭ și că inimile nóstre se făceaŭ maĭ bune, vorbiam între noĭ ca despre un vis, despre lucrurile marĭ pe carĭ acum le vedem îndeplinindu-se... După Dumneḑeŭ, d-ta, Michelet, alțĭ bărbațĭ cu cugetul drept și cu glas puternic ca ale vóstre,—voĭ ațĭ făcut epoca nóstră ceea ce este.»

Ast-fel continuă acéstă scrisóre, acéstă spovedanie, a fiilor către părintele lor sufletesc. Vě rog să o ascultațĭ întrégă din aceeașĭ publicație (II, 134--136). Vedețĭ cât de mare parte a avut Quinet în formarea

sufletéscă a fruntașilor aceleĭ generațiunĭ sfinte, care a făcut din bietele Principate române de sub Regulamentul organic — România Regeluĭ Carol de astădĭ!!

La 1856—când Românii fierbeaŭ de speranța regenerăriĭ Patrieĭ, pre care o așteptaŭ de la Tractatul de Paris, Quinet a publicat acea minunată scriere: *Les Roumains*, cea maĭ caldă expunere și apĕrare a drepturilor Românilor la viéță între popórele Europeĭ.

Este natural ca Româniĭ să păstreze vecĭnică recunoscința luĭ Quinet și să o manifeste la tóte ocasiunile. Parlamentul, în semn de recunoscință a țĕriĭ a acordat la Iulie 1866 luĭ Quinet cetățenia de onóre.

Academia este una din cele maĭ înalte instituțiunĭ naționale, carĭ s'aŭ putut creà după triumful luptelor în carĭ Quinet a dat atât de mare și nobil ajutor în momente grele. Este natural dar ca și Academia să depună o flóre de recunoscință cu ocasiunea celebrăriĭ centenaruluĭ aceluĭ nobil bărbat.

D-l *Dr. C. Istrati* mulțumesce colegilor carĭ aŭ adus prinos de recunoscință memorieĭ luĭ Quinet și propune ca în sala Academieĭ să se așeze prin subscripția membrilor un bust saŭ un portret al acestuĭ iubitor al Românilor, și la care d-sa se asociéză cu 200 leĭ.

D-l *St. C. Hepites* aduce la cunoscință că șĭ-a pregătit discursul de recepțiune pe care-l va cetì în sesiunea generală viitóre, și în care d-sa va tractà despre *Mijlóce de investigațiune în Meteorologie.* Comunică apoĭ că a luat înțelegere cu d-l Dr. I. Felix ca să facă rĕspunsul la discursul d-sale de recepțiune.

ȘEDINȚA DE LA 7 FEVRUARIE 1903.

Președința d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la d-l Dr. G. Weigand, membru corespondent, se primesce a patra fasciculă din *Atlasul linguistic al regiuneĭ daco-române*, care se publică cu ajutorul Academieĭ. În acéstă fasciculă sunt arătate formele și pronunțările celor patru cuvinte tipice: *câne, grâŭ, rîd* și *țin* din ținutul format de partea rĕsăriténă a Ardéluluĭ și de aprópe tótă Moldova de la linia Blaj, Dej și Sighet spre apus și de la linia Blaj, Aiud spre sud până la limita nordică a limbiĭ românescĭ la satele Mahala lângă Cernăuțĭ și Cotingenĭ în Basarabia.

D-l *N. Ionescu* presintă o lungă scrisóre primită de d-sa de la d-l V. Botez din Iaşĭ, despre viéţa şi activitatea luĭ Edgar Quinet, exprimând dorinţa să fie publicată în *Anale*.
— Se recomandă Secţiuniĭ istorice.

D-l *St. C. Hepites* presintă pentru publicare în *Anale* o notă despre *Clima anuluĭ 1902 st. n. la Bucurescĭ-Filaret.*
— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l Hepites presintă apoĭ pentru bibliotecă publicaţiunea *Cestiunea schimbăriĭ climeĭ în România,* de I. St. Murat.

Se primesce înscĭinţarea că la 1905 se va ţiné un congres internaţional botanic la Viena, la care Academia este invitată a luà parte.

De la d-l C. I. Cosmescu, profesor în Bucurescĭ, se primesce, cu rugare de a se publicà în *Anale,* scrierea sa *Biografia luĭ D. Cozacovicĭ,* unul din membriĭ numiţĭ la înfiinţarea Academieĭ în 1866.
— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ literare.

D-l *I. Bianu* aduce la cunoscinţa Academieĭ că în ḑilele trecute s'a publicat la Florenţa traducerea italiană a uneĭ drame istorice intitulată *Michaiŭ-Vitézul* şi scrisă polonesce de G. Moers de Paradovo. Persónele drameĭ sunt Michaiŭ-Vitézul cu familia şi cu boeriĭ luĭ, apoĭ Simeon Movilă, Poloniĭ cu Ioan Zamoiski în frunte, Hanul Tătarilor, Basta şi alţiĭ. Acţiunea se petrece la 1600 la Iaşĭ, la Hotin, la Târgovişte şi la Turda. Din aceste indicaţiunĭ numaĭ, se vede că drama represintă căderea luĭ Michaiŭ. Traducĕtorul italian, într'o notă asupra drameĭ, exprimă simţiminte de simpatie pentru Românĭ şi constată că marele Voevod este presintat într'o lumină nu tocmaĭ strălucitóre de poetul polon.

D-l *Dr. V. Babeş* exprimă dorinţa să se ţină şedinţă publică Vineria viitóre, când d-sa ar voì să cetéscă un memoriŭ despre: *Importanţa bacteriologieĭ pentru anatomia patologică.*
— Se decide să se ţină Vineria viitóre şedinţă publică, în care d-l Dr. V. Babeş va cetì comunicarea anunţată.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 14 FEVRUARIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu*, Vice-Preşedinte.

D-l *I. Kalinderu* presintă publicaţiunile: *Die Landwirtschaft in Württemberg.* Denkschrift mit Ermächtigung der k. Ministerien des Innern und des Kirchen- und Schulwesens, herausgegeben von der k. Centralstelle für die

Landwirtschaft, Stuttgart 1902, şi *Handbuch für Darlehenskassen-Vereine* von S. Layer, Pfarer, Stuttgart 1902, şi dice despre prima publicaţiune:

Acéstă carte, alcătuită de un grup numeros de specialiştĭ sub direcţiunea d-luĭ Baron de Ow, Preşedintele oficiuluĭ central de agricultură, mĭ-a fost semnalată de d-l G. Benger, Consul general al Românieĭ la Stuttgart, care se ocupă de tot ce ar puté interesà ţéra nóstră.

Fiind o interesantă şi documentată expunere a agriculturiĭ în Regatul Württemberg, am cumpĕrat maĭ multe exemplare pentru Domeniul Coróneĭ, din carĭ îmĭ fac o plăcere a oferì unul Academieĭ Române, pentru biblioteca sa.

Lucrarea începe cu studiul soluluĭ, al climeĭ, al populaţiuniĭ agricole, al regimuluĭ proprietăţiĭ şi al sistemelor de exploatare, şi urméză cu organisarea autorităţilor carĭ se ocupă de interesele acestuĭ ram de producţiune, a diferitelor societăţĭ agrare, etc. O parte nu maĭ puţin însemnată este consacrată instrucţieĭ agricole, împreună cu tóte ramurile eĭ, precum şi instituţiunilor, ca: staţiunĭ agronomice, etc. destinate a contribuì la desvoltarea agriculturiĭ. Urméză apoĭ lucrările de curăţirea pămîntuluĭ, munca acestuia cu îmbunătăţirile aduse soluluì, mijlócele de comunicaţiune şi măsurile luate pentru înlesnirea exploataţiunilor agricole.

Publicaţiunea se maĭ ocupă cu producţia, cu întrebuinţarea eĭ, cu modul de cultură al plantelor, precum şi cu crescerea vitelor, albinăritul, piscicultura, etc., reservând o parte şi industriilor în legătură cu agricultura. Se vorbesce, de asemenea, despre tot ce s'a făcut în Württemberg pentru combaterea cameteĭ, pentru continuarea cadastruluĭ, pentru organisarea credituluĭ ipotecar şi personal, precum şi pentru desvoltarea sindicatelor agricole carĭ aŭ produs mult bine.

În fine cartea de faţă e un istoric al progreselor realisate de iniţiativa particulară, cât şi în urma metodelor întrebuinţate de Stat pentru ridicarea niveluluĭ culturiĭ poporuluĭ, pentru îmbunătăţirea stăriĭ luĭ materiale şi pentru mărirea avuţieĭ ţĕriĭ.

Pentru a nu lungì acéstă expunere, voiŭ semnalà încă: întocmirea asigurărilor în contra grindineĭ, carĭ se fac de la un timp şi pe Domeniile Coróneĭ Regale Române, stipulându-se prin contractele agricole ca toţĭ locuitoriĭ să-şĭ asigure semĕnăturile, precum şi asigurărĭ mutuale ale vitelor şi altele, carĭ garantéză în mare măsură pe cultivator în contra nenorocirilor datorite elementelor şi epizootiilor, măsurĭ carĭ aŭ fost aplicate şi în Bulgaria.

Despre cea-laltă publicaţiune, d-l Kalinderu dice:

Cartea ce am onóre a oferì Academieĭ Române se ocupă cu organisarea societăţilor de credit, carĭ sunt acum la ordinea dileĭ şi în ţéra nóstră.

În vederea folóselor ce pot aduce acest fel de întovărăşirĭ, am înfiinţat încă de mult pe tóte Domeniile Coróneĭ câte o societate economică, iar de vre-o doĭ anĭ încóce preoţiĭ şi învĕţătoriĭ sătescĭ aŭ isbutit să întemeieze în

tótă ţéra 700 de băncĭ populare cu un capital de 4.000.000 leĭ aproximativ. Deşì n'avem încă o lege specială şi, din causa acésta, desvoltarea viitóre a acestor băncĭ nu e atât de asigurată pe cât ar fi de dorit, se póte afirmà acum, pe basa experienţeĭ, că ţĕraniĭ noştri sunt tot aşà de capabilĭ de a se servì de băncĭ micĭ ca şi fraţiĭ lor de peste Carpaţĭ, cu tóte că cultura e maĭ generalisată printre aceştĭ din urmă.

Germania a creat de la 1849, când înfiinţă filantropul Raiffeisen în satul Flammersfeld din Westerwald două măreţe reţele de băncĭ populare, băncile Raiffeisen şi băncile Schultze-Delitzsch carĭ acoperă tot teritoriul şi sunt constituite în federaţiunĭ puternice. Sistemul Raiffeisen e cel maĭ potrivit pentru regiunile sărace; el maĭ are şi o valóre educativă mare. Basat fiind pe rĕspunderea ilimitată solidară a membrilor, el desvoltă sentimentul solidarităţiĭ şi al economieĭ. Sistemul cel-lalt, Schultze-Delitzsch, e potrivit pentru comune bogate; garanţia ce oferă capitaliştilor e capitalul bănciĭ, iar membriĭ aŭ numaĭ o rĕspundere individuală. Ambele aŭ dat róde frumóse, dar sistemul Schultze-Delitzsch e cel care a luat cea maĭ mare desvoltare. Legea specială germană de la 1 Maiŭ 1889 a lăsat cu mult liberalism calea deschisă tuturor sistemelor.

Cartea de faţă a pastoruluĭ Layer din Pflugfelden e un manual fórte bun pentru conducerea societăţilor de împrumut. În multe regiunĭ din Europa apusénă, clerul — cel catolic ca şi cel protestant — consideră ca o adevĕrată datorie secundară a profesiuniĭ sale conducerea caselor de împrumut. Aceştia nefiind nicĭ financiarĭ, nicĭ bancherĭ, nicĭ ómenĭ cu cultură comercială, ca şi membriĭ consiliilor de administraţie, manuale practice, cu modele de registre, de formulare, sunt de un folos fórte mare. Există acum şi în limba română vre-o 2—3 vademecum de acestea.

Conducĕtoriĭ băncilor săteşcĭ sunt ajutaţĭ în Germania de sfaturile şi de explicările ce le daŭ revisoriĭ trimişĭ periodic de federaţiunile de băncĭ. La noĭ sunt lipsiţĭ de acest sprijin, prin urmare cu atât maĭ folositóre ar fi cărţile de felul celeĭ de faţă.

D-l *Dr. V. Babeş* cetesce comunicarea sa despre: *Importanţa bacteriologieĭ pentru anatomia patologică.*

ŞEDINŢA DE LA 21 FEVRUARIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *Dr. V. Babeş* presintă patru lucrărĭ de ale d-sale, publicate două în limba germană, una în limba francesă şi una în limba englesă, despre mortalitatea pescilor la Bucurescĭ, în colaborare cu d-l Dr. P. Riegler; despre desco-

perirea parasituluĭ hemoglobinurieĭ la vitele cornute şi al cârciaguluĭ la oĭ, observaţiunĭ asupra geneseĭ celulelor gigantice, şi despre tetanos. Parte din aceste lucrărĭ aŭ fost comunicate Academieĭ Române în şedinţe publice.

D-l *St. C. Hepites* presintă *Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice din România. Anul XI—1902, No. 10—Octomvrie.*

De la d-l Maior Octav Boian se primesce, cu rugarea de a se publică în *Anale*, scrierea sa: *O privire în sistemul nostru planetar.*
— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

De la d-l Inginer V. Roşu, bursier al fonduluĭ Adamachi pentru studiul hidrauliceĭ agricole în Austro-Ungaria, se primesce un memoriŭ despre: *Ameliorarea terenurilor de cultură prin drenagiŭ şi irigaţiune în Austria-de-jos, în Moravia şi în Bohemia.*
— Se recomandă Comisiuniĭ fonduluĭ Adamachi.

ŞEDINŢA DE LA 28 FEVRUARIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P S. Aurelian.*

De la Secţiunea sciinţifică se primesce propunerea de a se publică în *Anale* nota d-luĭ *St. C. Hepites: Clima anuluĭ 1902 st n. la Bucurescĭ-Filaret* şi a se tipărĭ în publicaţiunile fonduluĭ Adamachi scrierea d-luĭ Dr. I. Simionescu, fost bursier al acestuĭ fond: *Contribuţiunĭ la Geologia Moldoveĭ dintre Siret şi Prut.*
— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

De la Biblioteca Naţională din Rio-de-Janeiro se primesc diferite publicaţiunĭ pentru a i se trimite în schimb publicaţiunile Academieĭ.
— Se decide a se trimite în schimb *Analele* şi alte publicaţiunĭ carĭ se vor alege de Delegaţiune.

D-l Preşedinte *P. S. Aurelian* aduce la cunoscinţa Academieĭ că Marţĭ, la ora 11 diminéţa, membriĭ Delegaţiuniĭ aŭ mers la d-l D. Sturdza acasă spre a-ĭ presintă felicitările Academieĭ cu ocasiunea aniversăriĭ a 70 anĭ de vîrstă. D-l Preşedinte a cetit d-luĭ Sturdza următórea scrisóre de felicitare, subscrisă de toţĭ membriĭ aflătorĭ în capitală.

«*Scumpe şi respectate Coleg,*

«Împlinescĭ astăḑĭ sépte-ḑecĭ de anĭ aĭ vieţiĭ şi Cel A-tot-puternic te-a ajutat să ajungĭ la acéstă vîrstă în deplină sănătate. Aniĭ întregiĭ

Domnieĭ Tale vieţĭ aŭ fost consacraţĭ munciĭ neobosite de fie-care ḑi şi de fie-care oră pentru binele patrieĭ, pentru înălţarea némuluĭ. De aceea în ḑiua de astăḑĭ te sĕrbătoresce ţéra întrégă.

«Sciinţa, studiile istorice maĭ vîrtos, aŭ alcătuit din primiĭ anĭ aĭ tinereţiĭ îndeletnicirea cea maĭ statornică şi maĭ iubită, pe care aĭ cultivat-o pe lângă activitatea Domnieĭ Tale politică.

«Aceste studiĭ te-aŭ adus acum 32 de anĭ în sînul Academieĭ, al căreĭ Secretar-general eştĭ de 20 de anĭ, şi tot-deauna aĭ fost şi eştĭ, în sînul acesteĭ instituţiunĭ, cel maĭ activ, cel maĭ zelos pentru crescerea şi îmbogăţirea eĭ morală şi materială.

«Colecţiunile pentru studiul istorieĭ şi al limbiĭ române, de cărţĭ, manuscripte, documente, monete, se datoréză în cea maĭ mare parte darurilor bogate şi stăruinţelor Domnieĭ Tale; publicaţiunile marĭ istorice aŭ fost făcute prin îngrijirile şi munca Domnieĭ Tale.

«Viéţa Domnieĭ Tale, de 32 de anĭ încóce, este atât de strîns legată de activitatea Academieĭ Române, în cât una fără alta nu se póte înţelege.

«Din acéstă causă noĭ, colegiĭ Domnieĭ Tale, ne unim călduros spre sĕrbătorirea ḑileĭ de astăḑĭ, făcêndu-ţĭ din tótă inima urărĭ, ca să trăescĭ încă mulţĭ anĭ cu sănătate şi cu putere pentru a-ţĭ continuà activitatea întru binele patrieĭ şi luminarea némuluĭ.

«Găsim fericit acest prilej pentru a-ţi reamintì, în ordinea săvîrşiriĭ lor, principalele fapte şi lucrărĭ ale Domnieĭ Tale din domeniul sciinţeĭ şi al misiuniĭ Academieĭ, de la 1850 până astăḑĭ.

«Primesce, scumpe şi respectate Coleg, acéstă manifestare de prea înaltă stimă şi adâncă iubire, pe care din tótă inima ţĭ-o aduc colegiĭ Domnieĭ Tale din Academia Română.

«25 Fevruarie 1903»

Subscrişĭ: *P. S. Aurelian, Ion Kalinderu, I. C. Negruzzi, A Saligny, P Poni, V Babeş, Gr. G. Tocilescu, Dr. I Felix, General Fălcoianu, Gr. Ştefănescu, C. Erbiceanu, N. Quintescu, Haret, N. Ionescu, Ollănescu, Dr. C I. Istrati, T. Maiorescu, St. C. Hepites, I. Bianu.*

Scrisórea este tipărită pe hârtie de Japonia în format 4° mic, iar după textul scrisoriĭ, sub titlul «Lucrărĭ şi fapte 1850—1903,» este tipărită o enumerare cronologică a principalelor lucrărĭ şi fapte ale d-luĭ Sturdza din domeniul studiilor şi ocupaţiunilor Academieĭ.

D l Sturdza a fost adânc mişcat de atenţiunea Academieĭ şi a rugat pe membriĭ Delegaţiuniĭ să exprime şi celor-lalţĭ colegĭ tótă recunoscinţa sa pentru simţimintele de prietenie ce i s'aŭ arătat în acéstă împrejurare.

PARTEA II.

SESIUNEA GENERALĂ DIN ANUL 1903.

ȘEDINȚA DE LA 4 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l Preşedinte *P. Ș. Aurelian* declară deschisă sesiunea generală din anul 1903, apoĭ cetesce următórea scrisóre adresată d-sale de d-l D. Sturdza:

«*Domnule Preşedinte şi iubite coleg,*

«Pentru întâiaşĭ dată sunt împedecat de a-mĭ împlinì, la deschiderea sesiuniĭ generale a Academieĭ, datoria mea de Secretar al acesteĭ marĭ instituţiunĭ naţionale.

«Sunt de maĭ multe ḑile suferind şi medicul îmĭ interḑice să es din casă. Vĕ rog pe toţĭ colegiĭ să binevoiţĭ a mĕ scusà, că nu sunt astăḑĭ în mijlocul Domniilor-Vóstre. Sper că peste câte-và ḑile voiŭ fi în picióre la serviciŭ.»

D-l *N. Quintescu,* Secretarul Secţiuniĭ literare, ocupă locul Secretaruluĭ general.

P. S. Sa *Episcopul N. Popea* însciinţéză prin scrisóre că sănătatea nu-ĭ permite a participà la lucrările sesiuniĭ generale din acest an.

D-l *C. Erbiceanu* dăruesce 33 documente vechĭ şi un caiet cu copiĭ de acte de ale schituluĭ Cotescĭ.

D-l *I. Bianu* ḑice: Cu ocasiunea sĕrbătoriĭ care s'a făcut d-luĭ D. Sturdza la împlinirea vîrsteĭ de 70 anĭ, maĭ mulţĭ bărbaţĭ carĭ se ocupă de studiĭ istorice şi filologice românescĭ, şi carĭ prin urmare se folo-

sesc maĭ mult de colecțiunile bogate dăruite, adunate la Academie și publicate de d-l Sturdza și prin îngrijirea d-sale, aŭ făcut scrierĭ pe carĭ le-aŭ reunit într'un volum închinat septuagenaruluĭ sĕrbătorit. Volumul de 434 pagine este intitulat: *Prinos luĭ D. A. Sturdza la împlinirea celor șépte-ḑecĭ de anĭ* și a fost tipărit în 11 ḑile de Institutul de Arte grafice «Carol Göbl», care l-a editat. D-l Bianu presintă Academieĭ acest volum din partea autorilor și a editoruluĭ.

D-l Președinte *P. S. Aurelian* presintă următórea:

Programă a lucrărilor sesiuniĭ generale a Academieĭ din 1903:

1. Raportul Secretaruluĭ general despre activitatea Academieĭ în 1902—3.
2. Raportul Comisiuniĭ financiare asupra exercițiuluĭ budgetar din 1901—2.
3. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor făcute în 1902—3.
4. Raportul Comisiuniĭ permanente a bibliotecĭĭ pentru 1902.
5. Raportul Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Adamachi pentru 1902—3.
6. Alegerea a doĭ membri carĭ, împreună cu Secretarul general, să formeze comisiunea Fundațiuniĭ Adamachi pentru 1903—4. (Art. 16 Reg. Adam.).
7. Raportul Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Otteteleșanu pentru 1902—3.
8. Alegerea Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Otteteleșanu pentru 1903—4.
9. Raportul Comisiuniĭ pentru împărțirea cărților didactice și religióse din fondurile Ioan Fĕtu și Ioan Scorțeanu în 1902.
10. Alegerea Comisiuniĭ fondurilor Ioan Fĕtu și Ioan Scorțeanu pentru 1903.
11. Raportul Comisiuniĭ Dicționaruluĭ limbiĭ române asupra lucrărilor din 1902—3.
12. Alegerea Comisiuniĭ Dicționaruluĭ limbiĭ române pentru 1903—4.
13. Raportul Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Ioan Agaricĭ pentru 1902—3.
14. Alegerea Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Ioan Agaricĭ pentru 1903—4.
15. Raportul Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Take P. Anastassiu pentru 1902—3.
16. Alegerea Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Take P. Anastassiu pentru 1903—4
17. Alegerea Comisiuniĭ care să pregătéscă regulamentarea Fonduluĭ «Maria General I. Carp», conform testamentuluĭ.
18. Discursul de recepțiune al d-luĭ St. C. Hepites.

19. Determinarea subiectuluĭ propus de Secţiunea istorică pentru premiul *Eliade-Rădulescu* de 5.000 leĭ, din 1908.

20. Determinarea subiectuluĭ propus de Secţiunea istorică pentru premiul *Adamachi* de 5.000 leĭ, din 1908 (Art. 2, Reg. Adam.)

21. Raportul Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea lucrărilor făcute în 1902—3.

22. Raportul Comisiuniĭ asupra publicaţiunilor presintate la premiile din 1903: *Năsturel-Herĕscu* de 4.000 leĭ, *Eliade-Rădulescu* de 5.000 leĭ şi *Adamachi* de 5.000 leĭ.

23. Raportul Comisiuniĭ asupra cărţilor didactice presintate la premiul *Asociaţiuniĭ Craiovene* de 1.500 leĭ, din 1903.

24. Raportul Comisiuniĭ asupra manuscriptelor presintate la premiul *Adamachi* de 5.000 leĭ, din 1903, despre: *Alcoolismul în România.*

25. Raportul Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea manuscriptuluĭ presintat la premiul Neuschotz de 2.000 leĭ, din 1903: *Expunerea finanţelor Statuluĭ român de la 1859 până la 1902.*

26. Alegerea Comisiuniĭ financiare pentru cercetarea compturilor din 1902—3.

27. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea publicaţiunilor, carĭ se vor presintà la premiile din 1904: *Năsturel-Herĕscu* de 4.000 leĭ, *Lazăr* de 5.000 leĭ şi *Adamachi* de 5.000 leĭ.

28. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presintà la premiul *Alexandru Ioan Cuza din 1904* de 10.000 leĭ (dimpreună cu procentele acesteĭ sume de la 1891), asupra subiectuluĭ: *Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.*

29. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presintà la premiul *Eliade-Rădulescu* din 1904, de 5.000 leĭ: *Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasile Lupu.*

30. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presintà la premiul *Adamachi* din 1904, de 5.000 leĭ: *Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri.*

31. Alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor, carĭ se vor presintà la premiul *Alexandru Bodescu* din 1904 de 1.500 leĭ (1.000 leĭ dăruiţĭ de d-l I. Kalinderu): *Monografia a două comune rurale românescĭ,* etc.

32. Alegerea unuĭ membru al Academieĭ în locul vacant în Secţiunea istorică.

33. Alegerea membrilor corespondenţĭ românĭ în locurile vacante: doĭ la Secţiunea literară, patru la Secţiunea istorică, doĭ la Secţiunea sciinţifică.

34. Alegerĭ de membri onorarĭ şi corespondenţĭ străinĭ.
35. Formarea budgetuluĭ pentru anul 1903—4.
36. Alegerea Preşedinţilor şi Vice-preşedinţilor Secţiunilor pentru 1903—4. (Art. 15 Stat.).
37. Alegerea Preşedinteluĭ şi Vice-Preşedinţilor Academieĭ pentru 1903—4 (Art. 15 Stat).
38. Raportul Secretaruluĭ general asupra lucrărilor sesiuniĭ generale din 1903.

D-l *N. Quintescu* cetesce, în locul d-luĭ Secretar general D. Sturdza, următorul:

Raport asupra lucrărilor făcute de Academie în anul 1902—3:

«*Domnilor Colegĭ,*

«Sunt treĭ-ḑecĭ şi şépte de anĭ de când acéstă instituţiune de cultură naţională şĭ-a început activitatea, de odată cu anul în care Cel-de-Sus a încredinţat cârma afacerilor Patrieĭ în mânile Alesuluĭ naţiuniĭ. Desvoltarea şi lucrările Academieĭ aŭ fost tot-deauna onorate de neadormita atenţiune a Augustuluĭ nostru Suveran care, îndemnând la muncă în tóte direcţiunile, a fost în deosebĭ preocupat de a vedé desvoltându-se studiile naţionale asupra istorieĭ, asupra limbiĭ şi asupra literaturiĭ, în carĭ se oglindesce geniul némuluĭ cu caracterele luĭ specifice.

«Regele nostru nu s'a mulţumit a onorà lucrările Academieĭ asistând la şedinţele eĭ, ci Însuşĭ a luat parte activă la lucrarea nóstră, cetind comunicărĭ sciinţifice, făcênd darurĭ preţióse pentru colecţiunĭ, propunênd şi dând ajutóre marĭ spre a se face lucrărĭ de cea maĭ mare însemnătate.

«Acéstă conlucrare a Augustuluĭ nostru Suveran cu Academia Română a stabilit legăturĭ scumpe între Suveranul ţěriĭ şi Casa Luĭ şi între acéstă instituţiune de cultură. Tóte evenimentele vesele şi înălţătóre, ca şi cele triste şi dureróse, întîmplate în Casa şi familia regală aŭ avut tot-deauna ecoul lor puternic în sînul Academieĭ nóstre.

«În anul trecut naţiunea întrégă a fost adânc emoţionată de serbarea de la 10 Maiŭ, când se împlinià un pătrar de secol de la recâştigarea independenţeĭ Patrieĭ prin vitejia fiilor eĭ, conduşĭ pe calea glorieĭ de marele eĭ Căpitan şi Rege. Emoţiunea, care în acea ḑi a cuprins naţiunea întrégă, a avut resunet şi în sînul Academieĭ, unde a fost exprimată prin frumóse cuvîntărĭ de colegiĭ noştri I. C. Negruzzi, Gr. G. Tocilescu, D. C. Ollănescu şi Dr. C. Istrati.

«I. *Membrii Academiei.*

«În cursul acestui an, Academia nóstră a avut durerea de a perde pe membrul eĭ onorar Rudolf Virchow şi pe membriĭ corespondenţĭ: Dr. N. Kalinderu şi Dr. Al. Vitzu.

«*Rudolf Virchow*, cel maĭ însemnat medic al seculuĭ XIX, a murit în ḑiua de 5 Septemvrie st n. la Berlin, netrecênd nicĭ un an deplin de la serbarea jubileuluĭ sĕŭ de 80 de anĭ. El a fundat patologia celulară şi a întins fórte departe şi în multe direcţiunĭ câmpul cercetărilor asupra organismuluĭ omenesc şi a deteriorărilor luĭ. În 1856 el a fundat institutul de patologie din Berlin şi revista medicală «Virchow's Archiv.» Instituţiunea nóstră, apreţiind meritele acestuĭ binefăcĕtor al omeniriĭ, ca un omagiŭ de respect şi admiraţiune, l-a ales membru onorar la 6 Aprilie în sesiunea anuluĭ trecut. Iar în şedinţa de la 6 Septemvrie, d-l Dr. Felix, aducênd trista veste a morţiĭ luĭ la cunoscinţa Academieĭ, a arătat meritele neperitóre ale ilustruluĭ rĕposat.

«*D-rul N. Kalinderu,* membru corespondent în Secţiunea sciinţifică, ales la 20 Martie 1890, a încetat din viéţă în ḑiua de 16 Aprilie. Membriĭ Academieĭ, aflătorĭ în Capitală, aŭ asistat la ceremonia funebră, iar colegul nostru d-l Dr. I. Felix a rostit un discurs. În şedinţa de la 26 Aprilie, d-sa a arătat din noŭ, printr'o cuvîntare simţitóre, meritele regretatuluĭ nostru coleg.

«D-rul Kalinderu a fost membru al Academieĭ de medicină din Paris şi profesor de clinica medicală la Universitatea din Bucurescĭ. De la dînsul ne-aŭ rĕmas peste 50 de lucrărĭ originale, din carĭ 27 în limbile francesă şi germană: comunicaţiunĭ sciinţifice în Academiĭ, societăţĭ, congrese şi în reviste străine.

«În cercetările sale, el a îmbrăţişat tóte cestiunile marĭ ale medicineĭ tratând cu preferinţă lucrărĭ de anatomie şi istologie patologică. Studiile sale asupra lepreĭ fac regretatuluĭ nostru coleg cea maĭ mare onóre şi un titlu la recunoscinţa nóstră.

«La 6 Decemvrie, d-l Dr. V. Babeş, unul dintre ceĭ maĭ distinşĭ colaboratorĭ aĭ sĕĭ, a cetit în şedinţă publică o cuvîntare *despre lucrările sciinţifice ale D-ruluĭ N. Kalinderu.*

«La 25 Decemvrie a încetat din viéţă *Dr. Alexandru N. Vitzu* profesor la Facultatea de sciinţe şi membru corespondent al Academieĭ,

în Secțiunea sciințifică, ales la 7 Aprilie 1897. Rĕposatul nostru coleg a început seriósele sale studiĭ de fisiologie la Paris, unde a publicat în 1882: «*Cercetările asupra crustaceilor decapoḑĭ*». Prin neîntreruptele sale cercetărĭ și prin frumósele lucrărĭ de laboratoriŭ șĭ-a făcut reputațiune în sciință. Revistele «Archives de physiologie,» «Journal de physiologie et de pathologie générale,» «Bulletin de la société des sciences,» ĭĭ eraŭ tot-deauna deschise. Acì șĭ-a publicat dînsul: Cercetările experimentale asupra centruluĭ visual, asupra măduveĭ spinăriĭ, asupra celulelor nervóse la diferite animale, etc. Dintre lucrările de laboratoriŭ a căruĭ înființare în 1892 s'a datorit stăruințelor sale, maĭ citâm: «O nouă funcțiune a pancreasuluĭ» (1894), «Doctrina secrețiunilor interne» (1895) și «Secrețiunea internă a rinichilor» (1895).

«II. *Ședințele de peste an.*

«Activitatea Academieĭ în cursul anuluĭ se cuprinde în cele 39 ședințe, din carĭ 9 aŭ fost publice. În aceste ședințe, pe lângă comunicarea și punerea la cale a tuturor lucrărilor carĭ intereséză mersul regulat al acesteĭ instituțiunĭ, s'aŭ discutat cestiunĭ de sciință și s'aŭ făcut comunicărĭ, din carĭ cele maĭ însemnate sunt următórele:

«În ședința de la 26 Aprilie, colegul nostru d-l *St. C. Hepites* a cetit o notiță despre *Declarațiunile conferințeĭ internaționale generale de măsurĭ și greutățĭ privitóre la unitățile de massă și de capacitate;* iar la 10 Ianuarie a dat lectură memoriuluĭ sĕŭ: *Din publicațiunile Institutuluĭ meteorologic.*

«La 26 Aprilie, d-l *I. Bianu* a făcut o comunicare despre *Praxiul* Diaconuluĭ Coresi din 1563—1564, despre *Ciaslovul grecesc și arăbesc* din 1702, tipărite de Mitropolitul Antim Ivireanul, și despre *Evanghelia georgiană* tipărită la Tiflis la 1709 în tipografia și de tipografĭ trimișĭ de la Bucurescĭ.

«Colegul nostru d-l *Gr. G. Tocilescu*, în ședința de la 3 Maiŭ, a cetit prima parte din *Comunicațiunĭ archeologice și epigrafice.* Cu acéstă ocasiune d-l *Dr. C. Istrati* a dat informațiunĭ despre existența unuĭ castru roman la Câmpenița spre nordul laculuĭ Curiac din Câmpina.

«La 31 Maiŭ, d-l Tocilescu a făcut o altă comunicare despre: *Câte-và staţiunĭ preistorice în România şi în special staţiunea Sărata-Monteoru din judeţul Buzĕŭ.*

«În ḑiua de 5 Iulie, d-sa a cetit: *Sarmisegetuza şi monumentele sale;* şi în sfârşit în şedinţa de la 1 Noemvrie a dat lectură uneĭ comunicărĭ despre: *Obiecte antice de aur şi argint descoperite în România.*

«La 5 Iulie, colegul nostru d-l *Dr. V. Babeş* a cetit comunicarea sa: *Experienţele făcute de V. Babeş şi E. Riegler despre mortalitatea pesceluĭ de la Herĕstrĕŭ;* iar la 4 Octomvrie a continuat cetirea memoriuluĭ: *Puterea apĕrătóre şi curativă a sângeluĭ.*

«În şedinţa de la 6 Decemvrie, d-sa a făcut o lectură despre: *Lucrările sciinţifice ale D-ruluĭ N. Kalinderu.*

«La 14 Fevruarie, d-l *Dr. V. Babeş* a cetit comunicarea sa despre: *Importanţa bacteriologieĭ pentru anatomia patologică.*

«D-l *Gr. Ştefănescu*, în ḑiua de 6 Decemvrie, a cetit comunicarea sa: *Dare de sémă despre a VIII-a sesiune a Congresuluĭ internaţional de geologie ţinut la Paris.*

«Colegul nostru d-l *D. C. Ollănescu* a cetit, la 10 Ianuarie: *Jubileul teatruluĭ.*

«D-l membru corespondent I. Tanoviceanu, în şedinţa de la 31 Maiŭ, a comunicat o notiţă despre *Inscripţiunile de la Podolenĭ (Némţu);* la 7 Iunie a continuat lectura memoriuluĭ sĕŭ: *România sub raportul moral,* şi în sfârşit în ḑiua de 10 Ianuarie a făcut o comunicare despre: *Cel maĭ vechiŭ docŭment cunoscut de la Alexandru-cel-Bun.*

«O parte a şedinţeĭ din 31 Ianuarie a fost reservată amintiriĭ luĭ Edgar Quinet, un devotat amic al Românilor, al căruĭ centenar de la nascere s'a serbat în Paris la Sorbona. Academia, al căreĭ membru onorar a fost ilustrul filo-român, s'a asociat la acéstă comemorare piósă, trimiţĕnd Preşedinteluĭ serbăriĭ o telegramă în cuprinsul propus de Preşedintele nostru d-l Aurelian. Cu acéstă ocasiune d-l *N. Ionescu* a ţinut o cuvîntare asupra scrierilor luĭ Quinet cu privire la Românĭ; iar d-l *I. Bianu* a expus cuprinsul maĭ multor documente din carĭ se vede începutul legăturilor dintre Quinet şi Româniĭ din Paris, precum şi înrîurirea puternică ce el a exercitat prin cuvînt şi prin scris asupra lor.

«Instituțiunea nóstră a fost invitată să participe la maĭ multe congrese sciințifice, precum: la Congresul societățiĭ francese de archeologie, ținut la 24 Iunie—2 Iulie trecut la Troyes și Provins în Franța; la al XIII-lea Congres internațional al orientaliștilor, ținut la 2 Septemvrie în Hamburg; la Congresul internațional de sciințe istorice, ce se va ține la 2—9 Aprilie la Roma; la Congresul Latinilor care se va ține tot la Roma la 15 Aprilie viitor; la Congresul internațional botanic ce se va ține la Viena în 1905

«Academia, nedispunênd de fondurĭ pentru misiunĭ la congrese, s'a adresat Ministeruluĭ Instrucțiuniĭ publice, cerênd, pentru primul congres, ca să fie delegat colegul nostru d-l Gr. Tocilescu; în ce privesce Congresele de la Roma, s'a rĕspuns că ele coincidând cu sesiunea generală, Academia regretă că nu póte participà.

«S'aŭ maĭ primit de asemenea invitărĭ de la Direcțiunea Museuluĭ național unguresc din Budapesta la serbarea aniversăriĭ de 100 anĭ de la fundarea aceluĭ Institut, în ḑilele de 26 și 27 Noemvrie; apoĭ de la Universitatea imperială de la Dorpat în Rusia la serbarea centenaruluĭ în 12/25 Decemvrie. Amânduror acestor așezăminte de cultură li s'aŭ trimis scrisorĭ de felicitare.

«III. *Publicațiunile Academieĭ.*

«Publicațiunile făcute în cursul anuluĭ sunt următórele:

«1. Din *Analele Academieĭ* s'aŭ tipărit:

«a) *Tomul XXIV — Partea administrativă și Desbaterile anuluĭ 1901—1902* s'a terminat, imprimându-se și partea II, care cuprinde sesiunea generală din anul 1902. Pe lângă procesele-verbale ale ședințelor, el maĭ cuprinde și următórele:

«*Cuvînt rostit în biserica Sf. Gheorghe-noŭ cu ocasiunea îmmormîntăriĭ ilustruluĭ V. A. Urechiă*, de Gr. G. Tocilescu.

«*Centenarul luĭ Eliade.* Cuvîntare aniversară de B. P. Hasdeŭ.

«*Douĕ stégurĭ ale luĭ Ștefan-cel-Mare din muntele Athos*, de I. Bogdan.

«*Cuvîntare la îmmormîntarea Înalt Prea Sfințieĭ Sale Părinteluĭ Iosif Naniescu, Mitropolitul Moldoveĭ și Suceveĭ*, de C. Erbiceanu.

«*Cercetărĭ asupra condițiunilor în carĭ mașina electrostatică Whimshurst póte produce cea maĭ mare cantitate de ozon*, de D. Negreanu.

«b) *Tomul XXIV — Memoriile Secţiunii istorice* s'a tipărit în întregime. El cuprinde următórele memorii:

«*Două acte oficiale necunoscute de pe timpul Împĕratuluĭ Bizantin Isac II Angel, privitóre la Românii din Peninsula Balcanică spre finele secoluluĭ XII,* de C. Erbiceanu.

«*Teoria probeĭ (în sciinţa modernă),* de Petre Popescu.

«*Priviri istorice şi literare asupra epoceĭ fanariotice,* de C. Erbiceanu.

«*Din luptele pentru nĕm: Rĕsturnarea luĭ Vasile Lupu,* Studiŭ istoric de I. Tanoviceanu.

«*China supusă». Manuscript grecesc cu acest titlu.* Descriere şi extracte de C. Erbiceanu.

«*Luteranismul, calvinismul şi introducerea limbiĭ române în bisericile din Ardél,* de Dr. At. M. Marienescu.

«*Originea Voevodatuluĭ la Românĭ,* de Ioan Bogdan.

«*România sub raportul moral,* de I. Tanoviceanu.

«c) *Tomul XXIV — Memoriile Secţiunii sciinţifice* s'a terminat de asemenea de tipărit şi cuprinde următórele memorii:

«*Cutremurele de pămînt în România în timp de 1391 de anĭ, de la aniĭ 455—1874,* de Gr. Ştefănescu.

«*Însemnătatea charteĭ ţĕriĭ pentru stabilirea regimuluĭ cadastral în România,* de Generalul C. I. Brătianu.

«*Notiţe asupra Asociaţiuniĭ geodesice internaţionale. Fiinţa, misiunea şi activitatea sa,* de Generalul C. I. Brătianu.

«*Al VII-lea Congres geologic internaţional. Partea II. Congresul propriŭ ḑis,* de Gr. Ştefănescu.

«*Despre epidemiile asociate,* de Dr. V. Babeş.

«*Cutremurele de pămînt din România în anul 1901 st. n.,* de St. C. Hepites.

«*Materiale pentru Climatologia Românieĭ, XV. Repartiţiunea ploiĭ pe districte şi basenurĭ în România în anul 1900 st. n.,* de St. C. Hepites.

«*Clima ḑileĭ de Sf. Nicolae 1901 (19 Decemvrie st. n.),* de I. St. Murat.

«*Istoria Igieneĭ în România. Partea II. 1-ul—3-lea memoriŭ,* de Dr. I. Felix.

«*Însemnătatea charteĭ ţĕriĭ pentru apĕrarea naţională,* de Generalul C. I. Brătianu.

«*O primă încercare asupra lucrărilor astronomice din România până la finele secoluluĭ XIX-lea,* de St. C. Hepites.

«d) *Din Tom. XXV — Partea administrativă şi Desbaterile anuluĭ 1902—1903* s'a tipărit fascicula, care cuprinde procesele-verbale ale şedinţelor până la sesiunea generală actuală, precum şi următórele note şi comunicări:

«*Declaraţiunile Conferinţeĭ internaţionale generale de măsurĭ şi greutăţĭ, privitóre la unităţile de massă şi de capacitate,* de St. C. Hepites.

«*Inscripţiunile de la Podolenĭ* (*Némţu*), de I. Tanoviceanu.

«*Cel maĭ vechiŭ cunoscut document de la Alexandru-cel-Bun,* de I. Tanoviceanu.

«e) *Tomul XXV — Memoriile Secţiuniĭ literare* se află sub presă şi cuprinde până acum memoriul:

«*Megleno-Românii.* Studiŭ etnografico-filologic, Partea I şi II, de Pericle N. Papahagi.

«f) *Tomul XXV — Memoriile Secţiuniĭ sciinţifice* s'a început a se tipărì şi cuprinde următórele memoriĭ:

«*Clima ḑileĭ de ḑece Maiŭ,* de I. St. Murat.

«*Materiale pentru Climatologia Românieĭ, XVI. Climatologia Iaşilor,* de St. C. Hepites.

«*Cercetărĭ asupra composiţiuniĭ chimice a petroleurilor române,* de Petru Poni.

«*Mortalitatea pesceluĭ de la Herĕstrĕŭ şi de la Teiul Dómneĭ din primăvara anuluĭ 1902,* de Dr. V. Babeş şi P. Riegler.

«*Observaţiunĭ asupra puteriĭ apĕrătóre şi curative a sângeluĭ,* de Prof. Dr. V. Babeş.

«*Plante nouĕ din România.* Note postume de Dr. Dimitrie Brândză.

«*Despre lucrările sciinţifice ale Profesoruluĭ Dr. Nicolae Kalinderu,* de Prof. Dr. V. Babeş.

«*Istoria naturală medicală a poporuluĭ român,* de Dr. N. Leon.

«*Din publicaţiunile Institutuluĭ meteorologic al Românieĭ (a şésea notă),* de St. C. Hepites.

«2. Din *Istoriile luĭ Erodot,* traducerea premiată a d-luĭ D. I. Ghica, s'aŭ tipărit cólele 19 şi 20 (2 pagine) din cartea IV, carĭ cuprind capitolele 195—205, şi cu acestea s'a încheiat volumul, care vi s'a şi împărţit în cursul anuluĭ. S'a început apoĭ cartea II, din care s'a tipărit cóla 1, cuprinḑênd capitolele 1—6.

«3. *Dicţionarul limbiĭ române* continuă a fi redactat după normele stabilite de Comisiune şi aprobate de Academie în aniĭ trecuţĭ. D-l coleg Al. Philippide, ajutat de ceĭ patru colaboratorĭ aĭ sĕĭ, a ajuns ast-fel cu întâia redacţiune până la cuvîntul *cenuşă.*

«4. Lucrările bibliografice cu carĭ este însărcinat d-l Bibliotecar al Academieĭ aŭ fost continuate şi anul acesta.

«Din *Bibliografia românéscă veche, 1508—1830,* s'a tipărit fascicula VI,

în care se cuprind *adăugirile şi îndreptările* la descrierea cărţilor din aniĭ 1508—1716, precum şi diferite indice relative la cuprinsul întreguluĭ volum. Rĕmâne a se tipărì întroducerea, şi ast-fel volumul I al publicaţiuniĭ va fi terminat. În volumul II se vor cuprinde cărţile tipărite între aniĭ 1719—1830, pentru carĭ materialul este aprópe în întregime adunat şi rânduit.

«Din *Catalogul manuscriptelor românescĭ* s'a început tipărirea fasciculeĭ IV.

«5. Din *Publicaţiunile Fonduluĭ Vasile Adamachi* nu s'a maĭ tipărit nimic în cursul anuluĭ. Tomul II, care se află sub presă, cuprinde:

«No. VI. *Descrierea câtor-và fosile terţiare din Nordul Moldoveĭ*, de Dr. Ioan Simionescu.

«No. VII. *Constituţiunea geologică a ţĕrmuluĭ Prutuluĭ din Nordul Moldoveĭ*, de Dr. Ioan Simionescu.

«No. VIII. *Influenţa substanţelor străine asupra solubilităţiĭ Phenylthioureeĭ în apă*, de Petru Bogdan.

«6. Din *Publicaţiunile Fonduluĭ Princesa Alina Ştirbeĭ* a apărut încă de anul trecut tomul IX din *Acte şi documente relative la istoria Renasceriĭ Românieĭ*. În cursul anuluĭ acestuia s'a început tipărirea tomuluĭ X, cel din urmă al acesteĭ publicaţiunĭ; acest volum va fi format din diferite indice: s'a tipărit tabela cronologică şi analitică a documentelor în 18 cóle (286 pagine); iar acum se lucréză la un indice general alfabetic de nume şi de fapte, care va înlesnì fórte mult consultarea întregeĭ publicaţiunĭ.

«7. *Din Catalogul monumentelor epigrafice şi sculpturale ale Museuluĭ naţional de anticităţĭ*, întocmit de d-l *Gr. G. Tocilescu*, s'a terminat de tipărit partea I, şi s'a împărţit în cursul anuluĭ.

«8. Din *Istoria romană de Titus Livius*, în traducerea premiată de Nd. Locusténu şi I. S. Petrescu, s'a presintat materialul pentru volumul III, şi anume c. XXI până la c. XXIII, cap. 19, rĕmasă de acum doĭ anĭ, precum şi c. XXIII, cap. 20 până la c. XXVI, cap. 27, presintate anul trecut. În sesiunea generală a anuluĭ trecut s'a decis ca acéstă traducere, care s'a şi dat la tipar, să se imprime în fascicule anuale de câte cincĭ cărţĭ.

«În cursul anuluĭ s'a decis a se trimite în dar publicaţiunile Academieĭ:

«*Biblioteciĭ Episcopieĭ Râmniculuĭ;*

«*Direcţiuniĭ şcóleĭ de comerciŭ gradul II* din Capitală;

iar în schimb s'aŭ trimis *Biblioteciĭ Naţionale* din Rio-de-Janeiro.

«IV. *Publicaţiunile Hurmuzaki şi cercetări istorice.*

«Precum am avut onórea a vě arătă şi anul trecut, subvenţiunea acordată de Stat pentru publicaţiunea : *Documente privitóre la istoria Românilor* a fost supusă la maĭ multe reducerĭ şi anul expirat ea a fost scădută la 10.000 leĭ, cifră ce s'a mănţinut şi prin budgetul anuluĭ curent. Acéstă sumă a fost întrebuinţată la plata datoriilor de tipografie din trecut şi la continuarea cu încetul a acesteĭ importante publicaţiunĭ.

«Din lipsa de mijlóce s'aŭ restrîns deocamdată cercetările prin diferite archive străine. S'aŭ procurat totuşĭ còpiĭ de pe vre-o 500 documente din archivele de la Stockholm, Haga şi Sibiiŭ, precum şi din biblioteca Zamoyski din Varşovia.

«Din materialul de documente până acum necunoscute, descoperite şi decopiate de d-l Profesor N. Iorga din vechile archive austriace, s'a publicat în 1900 volumul XI cuprindênd actele privitóre la Petru Vodă Şchiopul şi familia luĭ; acuma s'aŭ tipărit în volumul XII actele privitóre la Michaiŭ-Vitézul şi la familia sa. Acest volum este aprópe terminat, fiind tipărite dintr'însul 102 cóle, carĭ cuprind 1.179 documente din aniĭ 1594—1600.

«Starea de acum a publicaţiuniĭ: *Documente privitóre la istoria Românilor* este următórea:

Volumul	Aniĭ	Cóle tipărite	Documente	Adunate de Hurmuzaki	Adause de Academie
I p. 1.	1199—1345	92	553	—	553
I p. 2.	1346—1450	117	691	—	691
II p. 1.	1451—1575	105	722	722	—
II p. 2.	1451—1510	98	534	—	534
II p. 3.	1510—1530	99	462	—	462
II p. 4.	1531—1552	100	446	—	446
II p. 5.	1552—1575	101	413	—	413
III p. 1.	1576—1599	79	443	341	102
III p. 2.	1576—1600	76	563	—	563
IV p. 1.	1600—1649	93	629	629	—
IV p. 2.	1576—1650	91	732	—	732
V p. 1.	1650—1699	72	362	362	—
V p. 2.	1650—1699	54	475	—	475
VI	1700—1750	90	355	355	—
VII	1750—1818	76	308	308	—
15		1.343	7.688	2.717	4.971

Volumul	Aniĭ	Cóle tipărite	Documente	Adunate de Hurmuzaki	Adause de Academie
15		1.343	7.688	2.717	4.971
VIII	1376—1650	74	762	—	762
IX p. 1.	1650—1747	93	807	—	807
IX p. 2.	1751—1796	58	337	—	337
X	1763—1844	104	703	—	703
XI	1517—1612	133	957	—	957
XII	1594—1600	102	1.179	—	1.179 (Sub presă)
Suplem. I.—I	1518—1780	135	1.414	—	1.414
II	1781—1814	114	988	—	988
III	1709—1812	77	203	—	203
IV	1802—1849	78	415	—	415
V	1822—1838	86	325	—	325
VI	1827—1849	83	304	—	304
Suplem. II.—I	1510—1600	82	347	—	347
II	1601—1640	81	286	—	286
III	1641—1703	38	110	—	110
Volume 30		2.681	16.825	2.717	14.108

«V. *Biblioteca.*

«Însemnătatea colecţiunilor biblioteciĭ nóstre devine din ce în ce maĭ mare pentru mişcarea studiilor şi în deosebĭ a celor istorice, maĭ ales de când prin legea de la 11 Aprilie 1901 s'a dat Academieí şi Biblioteca Centrală a Statuluĭ, împreună cu subvenţiunea anuală de 25.000 leĭ.

«Colecţiunile se completéză şi cresc repede, numĕrul lucrătorilor cresce şi el neîncetat în cele douĕ sălĭ de lucru: a cărţilor tipărite şi a manuscriptelor şi documentelor. Foile statistice regulate, carĭ se ţin de serviciul bibliotecii şi se publică la fie-care sfârşit de lună, arată acéstă crescere. Statistica sporuluĭ colecţiunilor şi a frecuenţeĭ consultăriĭ materialelor în anul 1902 arată că în acest an 21.928 volume tipărite aŭ fost comunicate la 5.174 cetitorĭ şi că 830 volume aŭ fost împrumutate acasă la 44 persóne; că 575 cercetătorĭ aŭ consultat 2.388 volume manuscripte, iar 410 aŭ consultat 22.618 documente; şi că crescerea colecţiunilor a fost următórea:

Primite.	Vol și broșurĭ	Diare românescĭ		REVISTE				Atlase și chărțĭ	Stampe și portrete	Vol. mscr.	Documente	Fotografiĭ	Albumurĭ	Desemnurĭ, etc	Note musicale	Foĭ volante
				române		străine										
		din țéră	din afară	din țéră	din afară	vol.	N-re									
1 Conform legiĭ .	1 836	129	—	143	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	3	—
2. Dar saŭ schimb	4.465	—	10	—	9	64	321	66	—	492	3.580	3	—	5	1	42
3. Cumpĕrate . .	825	—	-	—	—	105	1.135	11	3	84	4 212	32	2	-	—	—
Total .	7 126	129	10	143	9	169	1.456	77	3	576	7 792	35	2	5	4	42

«Serviciul comunicăriĭ cărţilor şi a celor-lalte materiale sciinţifice atât în sălile de lucru cât şi împrumutarea acasă persónelor, cărora regulamentul le dă acest drept, se face de personalul biblioteciĭ cu cea maĭ mare grabă şi exactitate. În regulata îndeplinire a acestor îndatorirĭ se întîmpină însă două marĭ dificultăţĭ, pe carĭ mĕ cred dator a vi le aduce la cunoscinţă, căcĭ ele pe de o parte îngreunéză serviciul, iar pe de alta strică şi descompletéză colecţiunile biblioteciĭ.

«*a*). Întâia dificultate este privitóre la împrumutarea acasă a cărţilor tipărite. Regulamentul permite să se împrumute cărţĭ acasă membrilor Academieĭ de tóte treĭ categoriile: profesorilor universitarĭ, Ministrilor ţĕriĭ şi Ministrilor puterilor străine; se pot împrumutà până la 25 volume şi cele împrumutate se pot ţiné până la treĭ lunĭ. Întîmpinăm adese-orĭ cele maĭ marĭ greutăţĭ spre a obţiné restituirea cărţilor împrumutate, carĭ sunt câte odată ţinute cu aniĭ. Unele persóne cu drept de împrumutare abuséză de dînsele pentru alţiĭ carĭ nu aŭ eĭ înşişĭ acest drept; atuncĭ se întîmplă că cel care deţine cartea nu o restitue împrumutătoruluĭ saŭ o restitue stricată, cu note şi sublinierĭ făcute pe ea cu cernélă saŭ cu creion.

«Operaţiunile cu repeţite reclamărĭ perd un timp preţios personaluluĭ fórte restrîns faţă cu mulţimea lucruluĭ ce este de făcut în bibliotecă.

«*b*). Un şi maĭ mare rĕŭ se întîmplă unor cărţĭ când sunt comunicate în sala de lucru saŭ când sunt împrumutate acasă: se întorc cu foĭ smulse şi luate dintr'însele. Persóna care le folosesce are trebuinţă de un text de 2, 3, 5 foĭ; în loc să-l decopieze, rupe foile din volum şi restitue volumul fără ele. Asemenea acte de sĕlbătăcie aŭ descompletat maĭ multe volume, maĭ ales din colecţiile unor reviste vechĭ. Supravegherea şi paza unor asemenea operaţiunĭ este fórte grea.

«Vĕ aduc la cunoscinţă aceste abusurĭ de carĭ se lovesce serviciul biblioteciĭ, fără să vĕ pot propune deocamdată altă măsură spe-

cială — afară de cele prevĕḑute în regulament — pentru împedecarea rĕuluĭ. Este însă bine ca Academia şi publicul cel cult să scie în ce mod se abuséză de colecţiunile strînse cu atâtea sacrificiĭ şi cu atâta muncă.

«Cele maĭ importante darurĭ făcute colecţiunilor sciinţifice ale instituţiuniĭ nóstre sunt următórele:

«De la Cassa M. S. Regeluĭ s'aŭ primit în dar douĕ publicaţiunĭ ale luĭ F. Marcuard: *Das Bildniss des Hans von Schönitz und der Maler Melchior Jeselen*, München 1896, in-folio şi *Die Zeichnungen Michel Angelos im Museum Teyler zu Haarlem*, München 1901, in-folio.

«Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice ne-a trimis 244 volume manuscripte şi 253 volume şi broşurĭ, ridicate de la mânăstirea Cernica de d-l profesor N. Iorga, după însărcinarea dată d-sale de Minister, apoĭ 16 volume manuscrise şi 859 volume tipărite, carĭ aŭ făcut parte din biblioteca Seminariuluĭ Central din Capitală; tot prin îngrijirea Ministeruluĭ de Culte, Academia a ajuns în posesiunea bibliotecĭĭ rĕposatuluĭ Episcop Ghenadie al Râmniculuĭ, compusă din 2.008 cărţĭ tipărite, 151 volume manuscripte şi 1.384 diferite documente istorice.

«Administraţiunea Casseĭ bisericiĭ de pe lângă Ministerul Cultelor a dăruit 7 volume manuscripte şi 8 cărţĭ tipărite găsite unele la fosta mânăstire Apostolache din Prahova, altele între cele rĕmase din ale fosteĭ mânăstirĭ Socola.

«Ministerul de Interne ne-a trimis în dar 301 monede de aur turcescĭ, veneţiene şi occidentale, găsite cu ocasiunea săpăturilor făcute în vatra satuluĭ Cochirlenĭ (Constanţa).

«De la Ministerul Afacerilor străine s'a primit o fotografie represintând sosirea M. S. Regeluĭ Românieĭ la Rusciuc la 29 Octomvrie 1902.

«D-l Primar al oraşuluĭ Iaşĭ a dăruit un denar unguresc de argint de la Regele Mateiŭ Corvin.

«I. P. S S. Partenie, Mitropolitul Moldoveĭ şi Suceveĭ, a oferit în dar 26 monede vechĭ de argint şi de bronz grece şi romane, precum şi 3 statuete de bronz egiptene, carĭ aŭ fost trimise Museuluĭ de anticităţĭ, după regula stabilită.

«De la E. S. d-l N. de Fonton, fost Ministru plenipotenţiar al Rusieĭ,

s'a primit o reproducere fotografică a uneĭ litografiĭ represintând pe plenipotențiariĭ rușĭ și turcĭ carĭ aŭ semnat tractatul de la Akerman (1826).

«D-na Alexandrina I. Ghica a dăruit 11 scrisorĭ originale adresate d-sale de C. Negri de la 1856—1860.

«De la d-na Ana V. A. Urechiă s'aŭ primit 43 pachete și 51 cartóne de documente istorice, 14 volume manuscrise și 599 diferite clișeurĭ, lăsate Academieĭ de soțul d-sale, rĕposatul nostru coleg V. A. Urechiă.

«Colegul nostru d l D. C. Ollănescu a îmbogățit colecțiunile Academieĭ cu maĭ multe scrisorĭ de ale luĭ Alecsandri și Ion Ghica, cu o mică comedie scrisă de Ion Ghica și cu manuscrisul original al Fântâneĭ Blanduzieĭ.

«D-l C. Erbiceanu a dăruit un fragment manuscript din istoria Valachieĭ de Frațiĭ Tunusli, 62 acte istorice dintre 1691 și 1825 și actul original de la 1826 pentru alegerea episcopuluĭ de Roman Meletie.

«D-l Dr. C. Istrati a oferit placheta de bronz bătută în 1901 la jubileul de 50 anĭ de activitate sciințifică a mareluĭ chimist Marcelin Berthelot.

«De la d-l Colonel Hârjeŭ s'aŭ primit douĕ plăcĭ fotografice represintând pe A. S. R. Principele Carol în uniformă de fruntaș de geniŭ și 16 fotografiĭ de la aniversarea trupelor de geniŭ.

«D-l Colonel Alexandru A. Budișteanu a dăruit 48 volume și broșurĭ vechĭ românescĭ, 2 acte vechĭ și 3 chărțĭ geografice.

«D-l Dr. Ioan Mihályi ne-a trimis un document original pe pergament din 1384.

«D-l Vladimir Ghica ne-a dăruit un manuscript intitulat: *Antonij Maria Gratiani, De Despota Valachorum Principe*, însoțit de un studiŭ al d-sale și de o însemnare a variantelor din textul tipărit.

«De la d-l advocat Al. Pătărlăgeanu din Tecuciŭ s'a primit un chrisov original de la Ștefan-cel-Mare din 12 Ianuarie 1495.

«D-l Gheorghe Popovicĭ a dăruit un volum manuscript din secolul XVIII.

«De la d-l profesor G. Bogdan-Duică s'aŭ primit 5 foĭ volante românescĭ și germane dintre 1785 și 1848.

«D-l Teodor C. Aslan a dăruit 2 documente istorice vechĭ.

«D-l I. Calomeri a trimis în dar 9 documente istorice dintre 1643 și 1800.

«De la d-l Iuliŭ Zanne s'aŭ primit maĭ multe cărțĭ vechĭ româneseĭ și străine și diploma originală pe pergament pentru punerea pietreĭ fundamentale la reclădirea mânăstiriĭ Cozia, în timpul domnieĭ luĭ Gheorghe Bibescu.

«D-l Z. C. Arbure a oferit câte-và documente privitóre la relațiunile Românilor cu Rușiĭ.

«De la părintele Teodosie Soroceanu, superiorul comunitățiĭ române de la Provata în muntele Atos, s'a primit o fotografie de pe o sculptură în lemn, represintând în relief portretele membrilor dinastieĭ române.

«D-l Nerva Hodoș, ajutor de Bibliotecar, a dăruit un dosar compus din 207 foĭ manuscripte și tipărite, cu lucrărĭ de ale Comisiuniĭ centrale de la Focșanĭ din 1859, apoĭ 163 scrisorĭ dintre 1850—1853: 5 de la A. T. Laurian către S. Barnuț (1850), 8 de la G. Bariț către Ioan Maiorescu (1851—52) și 150 de la diferițĭ fruntașĭ românĭ de peste Carpațĭ către A. Papiŭ Ilarian.

«Iar eŭ însumĭ am oferit, în diferite rândurĭ: 4 volume manuscrise, 6 documente istorice vechĭ, 3 scrisorĭ de ale luĭ Alecsandri către C. Negri, portretul luĭ I. I Filipescu, pecetea de argint a luĭ Gr. D. Ghica Voevod de la 1822 și o pecete mare a luĭ A. D. Ghica, Domnul Țěriĭ-Româneseĭ; și în fine 6 registre de ale redacțieĭ *Foeĭ săteseĭ* (1840—1845) și condica abonaților la «Stéua Dunăreĭ» de la 1856, din colecțiunea rěposatuluĭ M. Kogălniceanu.

«*VI Fondurĭ, donațiunĭ și legate.*

«Comisiunea financiară alésă în sesiunea generală trecută a cercetat situațiunea fondurilor Academieĭ și gestiunea financiară pe exercițiul budgetar 1 Iunie 1901 — 31 Maiŭ 1902, iar raportul eĭ vi se presintă odată cu acéstă dare de sémă.

«Comisiunile speciale ale Fundațiunilor Adamachi, Otteteleșanu, Agaricĭ și Take Anastassiu vě vor aduce de asemenea la cunoscință modul cum aŭ fost administrate aceste fondurĭ și măsurile ce trebuesc luate pentru exercițiul budgetar viitor.

«Am onóre a vě arătà acì cele maĭ însemnate date cu privire la situațiunea acestor fundațiunĭ:

«1. *Fundațiunea Vasile Adamachi* a avut prevĕḑută în budgetul anuluĭ trecut pentru burse și cheltuelĭ de studiŭ suma de leĭ 75.000. Bursele aŭ fost în numĕr de 33 și distribuite ast-fel:

«*a*) 24 burse de câte 100 leĭ pe lună:

«8 la Facultatea de Sciințe din Iașĭ studenților: Constantin Bedreag, Dimitrie Pitaru, Constantin Motomancea, Ioan Manoilescu și Gheorghe Anastase din anul II, Elena Nicodim și Ioan Popovicĭ din anul III și Valeria Villara din anul IV.

«8 la Facultatea de Medicină din Iașĭ studenților: Dimitrie Gavrilaș și Radu Andreĭ din anul II, Elena Monaru, Emilian Buzenchi și Petru Nicolaescu din anul IV, Elena Vereanu și D. Gh. Pașcanu din anul V, și Olimpia Ciudin din anul VI.

«8 burse anuale la Școla de podurĭ și șosele din Bucurescĭ elevilor: A. P. Alexandrescu din anul preparator, I. Nicolaescu-Balș și C. Mihalopol din anul II, I. Hălăceanu, I. Roșianu, Ștefan Bedreag, I. Trofin și V. Hîlmu din anul III. Pentru aceștĭ din urmă 8 bursierĭ s'a mănținut dispozițiunea luată anul trecut, ca eĭ să fie considerațĭ în aceleașĭ condițiunĭ ca și bursieriĭ Statuluĭ și ca bursele să se plătească în comptul Direcțiuniĭ școleĭ.

«*b)* 3 burse de câte 300 leĭ pe lună pentru licențiațĭ:

«D-luĭ G. Beiu-Paladi, pentru studiul matematicilor la Paris, în anul IV,

«D-luĭ Ioan Borcea, pentru studiul zoologieĭ descriptive la Paris, în anul II;

«D-luĭ I. I. Raianu, pentru studiul astronomieĭ la Paris, în anul I;

«*c)* 3 burse de câte 250 leĭ pe lună pentru absolvențĭ de licee și de școle speciale:

«D-luĭ Gheorghe Amilcar Sava, pentru studiul chimieĭ industriale la Zürich în anul II (anul I al Politechniculuĭ);

«D-lor Maximilian Rotariŭ, în anul II, și Haralamb Vasiliu, în anul I, pentru studiul agriculturiĭ la Hohenheim.

«*d)* 3 burse, 2 de câte 400 leĭ și 1 de 300 leĭ pe lună pentru inginerĭ:

«D-luĭ Ioan Moțoĭ, pentru studiul morărieĭ și fabricațiuniĭ uleiuluĭ și scrobeleĭ în Germania, în anul II;

«D-luĭ Vasile Roșu, pentru studiul irigațiunilor în Austria, în anul II;

«D-luĭ M. I. Stroescu, pentru studiul edilitățiĭ publice în Berlin, în anul I.

«În anul trecut 1902 aŭ expirat bursele următorilor bursierĭ:

«a d-luĭ Petru Bogdan, care a obținut doctoratul în sciințele fisico-chimice la Berlin;

«a d-luĭ Inginer N. G. Costinescu, care a studiat în ultimul an instalațiunile și lucrările de hidrografie și hidrologie din Europa;

«a d-luĭ Constantin Petrovan și a d-reĭ Elena Ioanovicĭ, carĭ aŭ luat diploma de licență în Sciințe la Facultatea de Sciințe din Iașĭ;

«a d-reĭ Ecaterina Ladicò, care a absolvit Facultatea de Medicină.

«Bursa studenteĭ Elena Petropol de la Facultatea de Sciințe din Iașĭ a fost suprimată, pentru că n'a trimis certificatul de trecerea examenelor.

«2. *Institutul Otteteleşanu* de la Măgurele urméză a funcţionà regulat sub neobosita priveghere şi părintésca solicitudine a colegului nostru d l I. Kalinderu; el contribue astfel la crescerea fetelor române, în sensul şi după dorinţa fericitului fondator.

«În sesiunea generală trecută s'a decis înfiinţarea unui al şéselea an, în care absolventele a 5 clase să se ocupe numai cu lucrul manual.

«În dilele de 23 şi 24 Iunie s'aŭ ţinut examenele generale la Institut, la cari aŭ asistat din partea Academiei d-nii: Dr. V. Babeş, C. Erbiceanu şi Dr. C. Istrati, în presenţa d-lui I. Kalinderu. Colegul nostru d-l Dr. V. Babeş, vĕdênd progresele îmbucurătóre ale acestui Institut, a oferit suma de 150 lei ca să se cumpere material necesar pentru confecţionarea rufăriei fetelor din Institut; iar d-l Kalinderu, care şi-a făcut din bunul mers şi conducerea acestui aşezămînt de educaţiune una din cele mai serióse preocupaţiuni ale sale, a dăruit 600 lei pentru a se cumpĕrà elevelor câte un dar; de asemenea a mai trimis din partea Administraţiunii Domeniului Corónei câte 40 exemplare din No. 22—25, ultimele broşuri apărute în «Biblioteca populară» a acesteia, pentru a se distribuì elevelor din Institut, şcolarilor şi locuitorilor de la Măgurele.

«În Septemvrie, în urma unui concurs, s'a primit o nouă serie de 18 eleve în acest Institut.

«3. În urma concursului ţinut la *Şcóla de agricultură «Ioan Costache Agarici»* din Móra-Grecilor (Vasluiŭ) s'a mai primit o serie de 10 elevi interni, fiĭ de ţĕran, la începutul anului şcolar. Anul acesta a eşit prima serie de absolvenţi, cari şi-aŭ şi găsit ocupaţiune; cei mai mulţi s'aŭ dus pe la casele lor părintescĭ şi şi-aŭ întemeiat câte o mică gospodărie, după îndrumarea şi cunoscinţele ce-aŭ căpĕtat în şcólă.

«4. Procesul pentru succesiunea rĕposatei *Maria General I. Carp* s'a judecat la 15 Maiŭ 1902 înaintea Curţii de Apel din Bucurescĭ, care a respins apelul moştenitorilor de sânge. Decisiunea Curţii şi sentinţa Tribunalului s'aŭ pus în executare, luându-se în stăpânire de către Academie moşia Olteniĭ. S'aŭ ridicat sumele depuse la Cassa de depuneri de sechestrul judiciar şi s'a incassat parte din cheltuelile de judecată. A mai rĕmas de incassat un rest de venit dinainte de Octomvrie 1896. Moştenitorii de sânge aŭ făcut recurs în casaţie. La 13 Decemvrie anul trecut a fost prima înfăţişare, dar recursul a fost amânat spre a se judecà la 7 Martie curent.

«5. Procesul pentru succesiunea *Take Petre Anastassiu*, după cum

sciţĭ, s'a judecat în anul trecut de către Tribunalul de Tecuciŭ, care a respins reclamaţiunea făcută în contra testamentuluĭ; adversariĭ Academieĭ aŭ făcut apel la Curtea din Galaţĭ Procesul, în cursul anuluĭ, a fost amânat în două rândurĭ. După prima înfăţişare, d-l Iancu P. Anastassiu şĭ-a retras apelul; iar al celor-lalţĭ a rĕmas să fie judecat la 24 Aprilie viitor.

«VII. *Concursurile premiilor.*

«În cursul sesiuniĭ generale sunt de acordat 4 premiĭ pentru opere publicate şi 3 pentru lucrărĭ asupra unor subiecte puse la concurs.

«La concursurile acestor premiĭ s'aŭ presintat următórele publicaţiunĭ şi lucrărĭ:

«1. La *Premiul Năsturel-Herĕscu* de 4.000 leĭ, ce este a se decerne uneĭ cărţĭ scrise în limba română, cu conţinut de orĭ-ce natură, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1901 până la 31 Octomvrie 1902, s'aŭ presintat următórele publicaţiunĭ:

Boerescu (Locotenent-Colonel N), Rĕsboiul Anglo-Boer în Africa de Sud, Roman 1902.

Bogdan (Ioan), Documente şi Regeste privitoare la relaţiile Ţăriĭ Rumâneştĭ cu Braşovul şi Ungaria în secolul XV şi XVI, Bucurescĭ 1902.

Davila (Alexandru), Vlaĭcu Vodă. Dramă în 5 acte, în versurĭ, Bucurescĭ 1902.

Demitrescu (G.), Imnul «Regele-Carol» (fóie volantă), Bucurescĭ 1902.

Dragomirescu (Mihail), Teoria elementară a poesieĭ, Bucurescĭ 1902.

» Elementele literaturiĭ, Bucurescĭ 1902.

Hĕrjeŭ (Colonel C. N.), Istoria Armeĭ Geniuluĭ, Bucurescĭ 1902.

Ionescu (G. M.), Istoria Cotrocenilor Lupescilor (Sf. Elefterie) şi Grozăvescilor, Bucurescĭ 1902.

Kaminski (Dr. Alexandru) şi Nicolae T. *Ionescu,* Causele mortalităţeĭ primeĭ copilăriĭ în România şi mijlócele de a le combate, Bucurescĭ 1901.

Manicatide (Al.), Noul curs de Algébră, Bucurescĭ 1902. (Presintat şi la premiul Asociaţiuniĭ Craiovene.)

Niculescu (Vasile T.), Ieremia *Vlădescu* şi I. C. *Popescu,* Hartă geografico-istorică a Românieĭ cu ţĕrile învecinate, Bucurescĭ 1902.

Păcăţian (Teodor V.), Cartea de Aur saŭ Luptele politice-naţionale ale Românilor de sub Cenóna ungară, 2 vol., Sibiiŭ 1902.

Popovicĭ (Maior Ioan), Organisarea armateĭ române, Roman 1900—1902.

Tauşan (Grigore), Filosofia luĭ Plotin, ed. III, Bucurescĭ 1902.

«2. La *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu* de 5.000 leĭ, destinat a se ácordà uneĭ cărţĭ scrise în limba română cu conţinut literar, care se

va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1900 până la 31 Octomvrie 1902, s'aŭ presintat următórele scrierĭ:

Adam (Ioan), Sybaris. Roman, Bucurescĭ 1902.
Cesar (Grigore), Uă scântee de 'ndrumare, dedicată Alteţeĭ Sale Regale Principeluĭ Carol al Românieĭ, Bucurescĭ 1902.
» Regele și Coroana Țěriĭ, Țara și Prințul eĭ,—a doua dedicaţie, Bucurescĭ 1902.
Chitul (Tit), O fată de Tarabostos. Roman de pe têmpul Dacilor, 2 vol., Gherla 1901.
Demetrius, Versurĭ, Buzěŭ 1901.
Dragomirescu (Iuliu), Poemele, Bucurescĭ 1903.
Georgescu (Neea), Soarele și Curcubeul și Diverse poesiĭ, Bucurescĭ 1902.
Gorun (Ion), Alb și Negru, Bucurescĭ 1902.
Ionescu (G. M), Influenţa cultureĭ grecescĭ în Muntenia și Moldova cu privire la biserică, școlă și societate (1359—1873), Bucurescĭ 1900.
Negreanu (Maior C.), Neamul și țěrile de Hohenzollern, Focșanĭ 1900.
Silvan (Gh.), Cuiburĭ părăsite, Bucurescĭ 1902.
Slavicĭ (I.), Din bětrânĭ. Naraţiune istorică, Bucurescĭ 1902.
Speranția (Th. D.), Anecdote populare, vol. I, ed. III, Bucurescĭ 1903.
Tutoveanu (G.), Albastru, Bucurescĭ 1902.
Zamfirescu (Duiliŭ), In Rěsboiŭ. Roman, Bucurescĭ 1902.

«3. La *Premiul Adamachi* de 5.000 leĭ (divisibil), destinat a se da uneĭ cărțĭ scrise în limba română cu cuprins moral de orĭ-ce natură care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1901 până la 31 Octomvrie 1902, s'aŭ presintat următórele publicaţiunĭ :

Adam (Ioan), Légănul viselor. Poem dramatic, Bucurescĭ 1902.
Alexandrescu (D.) și Irimia *Popescu*, Pneumo-enterita infecțiósă a porculuĭ cu geneza eĭ și mijloacele de combatere în România, Bucurescĭ 1902.
Arghirescu (Căpitan N. I.), Studiul rěsbóielor moderne, — cu atlas, Bucurescĭ 1902.
Bărbulescu (Ilie), Studiĭ privitóre la Limba și Istoria Românilor, Bucurescĭ 1902.
Blaga (Dr. Iosif), Analise psichologice, Brașov 1902.
Botez (Corneliu), Codicele de ședință al Judecătoruluĭ de pace, Botoșanĭ 1902.
Bunea (Dr. Augustin), Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, Sibiiŭ 1901.
» Vechile Episcopiĭ românescĭ a Vaduluĭ, Geoagiuluĭ, Silvașuluĭ și Bělgraduluĭ, Blaș 1902.
» Episcopiĭ Petru Paul Aron și Dionisiŭ Novacovicĭ, Blaș 1902.

Candid (I.) (Ion P. Condiescu), Introducție la organisarea muncei industriale în România, Bucurescĭ, f. a.
Condiescu (Ion P.), Studiŭ critic asupra organisăriĭ școlelor de arte și meseriĭ, Bucurescĭ 1902.
Constantinescu (Anghel), Regenerarea femeieĭ prin creștinism, Ploeștĭ 1902.
Djuvara (T. G.), Th. Șerbănescu, Poesiĭ, Bucurescĭ 1902.
Drăghicescu (Păun), Descoperirea eteruluĭ, a telegrafuluĭ și microfonuluĭ eteriane fără sîrmă, Bucurescĭ 1901.
Dulfu (P.), Euripide, Ifigenia, Bucurescĭ 1903.
» Legenda Țiganilor, Bucurescĭ, f. a.
» Folósele învĕțăturiĭ, Bucurescĭ 1902.
Ianculescu-de Reus (Eugenia), Voință. Roman, Bucurescĭ 1902.
Iosif (St. O), Poeziĭ, Bucurescĭ 1902.
Jean Bart (Locotenent Eugeniu P. Botez), Jurnal de Bord. Schițe marine și militare, Bucurescĭ 1901.
Lecca (Haralamb G.), Câiniĭ. Piesă în 4 acte, Bucurescĭ 1902.
Manicatide (Dr. M.), Microbul și seroterapia tuseĭ convulsive, Iașĭ 1902.
Meitani (Ștefan), Evoluțiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ, Bucurescĭ 1902.
Neagoe (Dr. I.), Capitala nóstră. Studiĭ igienice, Bucurescĭ 1902.
Pacu (M. N.), Manual de învĕțătura evangelică, Galațĭ 1902.
Petrovicĭ (Ioan), Un colț de viéță, Bucurescĭ 1902.
Ranta-Buticescu (Vasiliŭ), Novele, Gherla 1902.
Rădulescu-Niger (N.), Din valurile viețeĭ, Bucurescĭ 1902.
Rădulescu-Pogoneanu (I. A.), Probleme ale culturiĭ româneștĭ, Bucurescĭ 1902.
Rosetti (Radu D.), Din largul lumiĭ. Note de călĕtorie, Constanța 1903.
Speranția (Th. D.), Minunea vieții și cheia lumiĭ, Bucurescĭ 1902.
Șerbescu (Locotenent C.), Bulgaria și Rumelia de Est. Studiu politic și militar. — Cu atlas, Bucurescĭ 1901.
Taușan (Grigore), Morala luĭ Kant și adversariĭ eĭ, ed. II, Bucurescĭ 1902.

«4. La *Premiul Asociațiuniĭ Craiovene pentru desvoltarea învĕțămîntuluĭ public*, de 1.500 leĭ, care este de acordat celeĭ maĭ bune cărțĭ didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 Noemvrie 1898 până la 31 Octomvrie 1902, aŭ intrat următórele opere:

Albani (Nicolaŭ), Prăsirea pomilor, Sibiiŭ 1900.
Alexandru (St. C.), I-ia Carte a Copiilor saŭ Abcdarul ilustrat, Brașov 1902.
Boerescu (Maior N.), Harta Carpato-Balcanică, Roman 1899.
Bușilă (George I.), Curs de Istoria universală, p. I—IV, Craiova 1901.
Cristodulo (Dr. Vasile S.), Curs elementar de medicină și farmacie, Bucurescĭ 1902.

Dragomirescu (Mihail) și Gheorghe *Adamescu*, Curs de limba română: Exercițiĭ de gramatică, Bucurescĭ 1900.
» — Carte sistematică de citire și compunerĭ.—«Patria», Bucurescĭ 1902.
» — Lecțiunĭ de gramatică, Bucurescĭ 1900.
» — Carte sistematică de citire și compunerĭ. — «Românismul», Bucurescĭ 1902.
» — Lecțiunĭ de sintaxă, Bucurescĭ 1902.
» — Carte sistematică de citire și compunerĭ. — «Umanitatea», Bucurescĭ 1902—1903.
» — Literatură și stil, Bucurescĭ 1902—1903.
Filipescu (Nathalia), Istoria vechie a popórelor orientale, a Grecilor și a Romanilor, Bucurescĭ 1902.
» Istoria evuluĭ mediŭ și modern, Bucurescĭ 1902.
Floru (Ion S.), Istoria popórelor vechĭ, ed. V, Bucurescĭ 1902.
» Istoria evuluĭ mediŭ, ed. II, Bucurescĭ 1901.
» Istoria timpurilor nouĕ, Bucurescĭ 1901.
Găvănescu (I.), Istoria omeniriĭ, I. Evul antic, Bucurescĭ 1899.
» » » II. Evul mediŭ și evul modern, Bucurescĭ 1902.
» » » III. Istoria modernă, Bucurescĭ 1901.
Gheorghiu (C. D.), Jocul «Oina», Piatra-Némț, f. a.
Hodoș (E.), Manual de limba română. — Elemente de istoria literaturiĭ, ed. IV, Caransebeș 1902.
Ionescu (Bogdan G.), Tratat de Algebră elementară, Bucurescĭ 1900.
Manicatide (Al.), Noul curs de Algebră, Bucurescĭ 1902. (Presintat și la premiul Năsturel-Herĕscu)
Moga (Vasile S.), Alcătuirea uneĭ gospodăriĭ rurale, Bucurescĭ 1902.
M.-Murgocĭ (Dr. G.), și I. *Popa-Burcă*, România și țĕrile locuite de Românĭ, Bucurescĭ 1902.
Rădulescu-Pogoneanu (I. A.), Gramatica istorică a limbiĭ românescĭ, Bucurescĭ 1902—1903.
Ștefănescu (Sabba), Zoologie și Botanică pentru cl. I secundară, ed. IV, Bucurescĭ 1901.
» Zoologie și Botanică pentru cl. II secundară, ed. II, Bucurescĭ 1901.
» Chimie și Mineralogie pentru cl III secundară, Bucurescĭ 1901.
» Chimie și Mineralogie pentru cl. IV secundară, Bucurescĭ 1902.
» Geologie pentru clasa IV secundară, Bucurescĭ 1902.

«5. La *Premiul Adamachi* de 5 000 leĭ, ce este să se decérnă celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: *Alcoolismul în România*, s'aŭ presintat patru manuscrise cu devisele: *Plevna*, *Medic*, *Quos vult perdere Jupiter dementat prius* și *Faust-Goethe*.

«6. La *Premiul Neuschotz* de 2.000 leĭ ce este a se da celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: *Expunerea finanţelor Statuluĭ român de la 1859 până la 1902, cu o întroducere asupra finanţelor Domniilor regulamentare*, s'a presintat un singur manuscript cu devisa: *Cuique suum*.

«7. La *Premiul Statuluĭ Lazăr* de 5 000 leĭ, care este să se decérnă celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect: *Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic şi al composiţiuniĭ lor chimice,* nu s'a presintat nicĭ o lucrare.»

Se procede la alegerea Comisiuniĭ pentru examinarea lucrărilor făcute în 1902—3.

Sunt aleşĭ d-niĭ: *I. Vulcan, At. M. Marienescu, St. C. Hepites.*

Documentele dăruite de d-l C. Erbiceanu.

1761 (7269) Aprilie 23.—Zapis.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 13 subscrierĭ.

1762 (7271) Noemvrie 30.—Zapis.— Orig., Rom, Hârt.— Cu 10 subscrierĭ.

1775 Ianuarie 14. — Diată. — Orig., Rom., Hârt.— Cu 4 subscrierĭ.

1778 Maiŭ 12.—Alexandru Ioan Ipsilant Vvod. Rom.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş.

1782 Septemvrie 5. — Nicolae Costandin Caragea Vvod. Rom. — Orig., Rom., Hârt—Cu 1 pecete cu tuş şi 1 subscriere.

1786 Iulie 20. — Nicolae Petru Mavrogheni Vvod. Rom. — Orig, Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 1 subscriere.

1792 Maiŭ 10.—Michail Costandin Suţu Vvod Rom.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 2 peceţĭ cu tuş şi 4 subscrierĭ, din carì 2 ale Domnuluĭ.

1793 Maiŭ 19.— Alexandru Costandin Moruz Vvod. Rom. — Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 2 subscrierĭ, una a Domnuluĭ.

1798 Iunie 3. — Costandin Gheorghe Hangeri Vvod. Rom.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş.

1803 Aprilie 22.—Costandin Alexandru Ipsilant Vvod. Rom.—Orig., Rom., Hârt. — Cu 1 pecete cu tuş şi 4 subscrierĭ, una a Domnuluĭ.

1804 Octomvrie 28.— Zapis.— Orig., Rom., Hârt.—Cu 4 subscrierĭ.

1815 Ianuarie 5.—Carte de judecată.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 2 subscrierĭ.

1826 Ianuarie 17.—Diată.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 8 subscrierĭ şi 1 copie.

1826 Fevruarie 6.—Diată.—Orig., Rom, Hârt.—Cu 5 subscrierĭ.

1827 August 28. —Zapis.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 4 subscrierĭ.

1830 Octomvrie 23.—Zapis.—Orig., Rom, Hârt.—Cu 8 subscrierĭ.

1832 August 27. — Zapis. — Copie, Rom., Hârt. — Cu 1 subscriere.

1832 Noemvrie 16.—Carte de mărturie.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 7 subscrierĭ.
1832 Decemvrie 15.—Jalbă.—Orig., Rom., Hârt.– Cu 2 subscrierĭ.
1833 Ianuarie 19. Focşanĭ.—Adresă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 subscriere.
1833 Noemvrie 1.—Carte de judecată.—Copie, Rom, Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş.—Cu 4 subscrierĭ.
1835 Septemvrie 17.—Adresă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 4 subscrierĭ.
1839 Iulie 29.—Diată.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 8 subscrierĭ.
1840 Aprilie 20.—Act de mărturie.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 5 subscrierĭ.
1841 August 3.—Zapis.—Orig., Rom, Hârt.—Cu 7 subscrierĭ.
1841 Decemvrie 29.—Zapis.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 3 subscrierĭ.
1843 Septemvrie 1.—Chitanţă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 2 subscrierĭ.
1845 Aprilie 5.—Chitanţă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 2 subscrierĭ.
1846 Ianuarie 25.—Adresă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 2 subscrierĭ.
1847 Ianuarie 19.—Chitanţă.—Orig, Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 4 subscrierĭ.
1849 Maiŭ 24.—Înscris de adeverinţă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 8 subscrierĭ.
1854 Decemvrie 14.—Barbu Dimitrie Ştirbeĭ Vvod. Rom.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 1 pecete cu tuş şi 3 subscrierĭ. Are şi 1 copie.
— — Zapis de adeverinţă.—Orig., Rom., Hârt.—Cu 91 subscrierĭ.
1 caiet cuprinḑênd copiĭ scóse după sineturile cele adevĕrate ale schituluĭ Cotescĭ.—Mss. Rom., secol. XIX, in-4°, foĭ 28.

ŞEDINŢA DE LA 5 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

Se cetesce raportul d-luĭ *A. Saligny* despre memoriul d-luĭ Inginer V. Roşu, bursier al Fonduluĭ Adamachi pentru studiul irigaţiunilor în Austria, intitulat: *Ameliorarea terenurilor de cultură prin drenagiŭ şi irigaţiune în Austria-de-jos, în Moravia şi în Bohemia.* D-l Saligny propune ca acest memoriŭ să fie publicat de Academie.

— Se decide ca memoriul să fie tipărit în publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi.

De la d-niĭ Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu, traducĕtoriĭ premiaţĭ aĭ luĭ Titu Liviŭ, se primesce continuarea traduceriĭ din acest autor: cărţile XXVI 28—XXIX 100, represintând 200 pagine din ediţiunea stereotipă Tauchnitz.

— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ literare.

De la d-l I. Bogdan, membru corespondent, se primesce memoriul despre *Cnejiĭ Românĭ,* pe care ar dorì să-l cetéscă într'o şedinţă publică în cursul acesteĭ sesiunĭ.

— Se recomandă Secţiuniĭ istorice.

ŞEDINŢA DE LA 6 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la d-l *Florian Porcius* se primesce însciinţare că, aflându-se slăbit de bătrâneţe (87 anĭ) şi bolnăvicios, nu va puté luà parte la lucrările sesiuniĭ generale din acest an.

— Se decide a i se exprimà părerea de rĕŭ a Academieĭ că nu póte venì în sînul eĭ şi în acelaşĭ timp a i se face urărĭ ca să trăéscă încă mulţĭ anĭ.

D-l *C. Erbiceanu* dăruesce un volum manuscript intitulat: Σχολεῖον Α', scris de Naum Râmniceanu în Iunie 1813, spre a se adăugà lângă cele-lalte dăruite în aniĭ trecuţĭ.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 7 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *Dr. V. Babeş* dăruesce 50 exemplare din lucrarea d-sale: *Şése conferinţe publice ţinute la începutul anuluĭ 1902,* spre a se împărţì elevelor Institutuluĭ Otteteleşanu.

De la d-l Gr. P. Olănescu se primesce următórea scrisóre:

«Am onóre a oferì Academieĭ Române un exemplar al genealogieĭ familieĭ Olănescu.

«Acéstă lucrare este întemeiată atât pe actele originale ce posed şi carĭ îmĭ vin de la tatăl meŭ, moştenite de la strămoşiĭ sĕĭ, cât şi pe multe documente din Archivele Statuluĭ şi Academieĭ cercetate de mine.

«Tabloul genealogic este însoţit de notiţe indicând cuprinsul sumar al actelor principale carĭ dovedesc filiaţiunea saŭ rangurile fie-căruĭ mădular menţionat. Aceste notiţe contribuesc a face din opul ce presint un act de o óre-care valóre istorică, şi îmĭ place a crede că Academia, cea maĭ înaltă instituţiune culturală a ţăriĭ nóstre, va binevoì a-ĭ face un loc în biblioteca sa.»

D-l *B. P. Hasdeŭ* cetesce comunicarea sa: *O nevastă Română.*

D-l *Dr. I. Felix* cetesce: *Igiena şcolară, istoria eĭ, starea eĭ actuală. Partea I.*

ŞEDINŢA DE LA 8 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la d-l Petru N. Cosăceanu, inginer hotarnic, se primesce o carte de hotărnicie făcută de d-sa, dorind ca ea să fie examinată de Secţiunea sciinţifică a Academieĭ spre a constată valórea unor metode nouĕ introduse de d-sa în lucrărĭ de acéstă natură.

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *I. Bianu* aduce la cunoscinţa Academieĭ că biblioteca acesteĭ Instituţiunĭ şĭ-a procurat în ḑilele acestea pentru colecţiunile sale amândouĕ manuscriptele originale ale *Pravileĭ* luĭ Ioan Caragea de la 1818, cel românesc şi cel grecesc, întărite prin pecetea şi subscrierea domnéscă şi avênd pe fie-care pagină de asemenea pecetea domnéscă şi semnătura Mareluĭ Logofĕt. Pe lângă textul pravileĭ se află şi actele privitóre la formalităţile cu carĭ ea s'a promulgat şi sancţionat.

D-l *I. C. Negruzzi* cetesce următorul raport al Comisiuniĭ Fondurilor Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţeanu asupra lucrărilor eĭ în anul 1902:

«*Domnilor Colegĭ,*

«Subsemnaţiĭ membri însărcinaţĭ în sesiunea generală trecută cu executarea disposiţiunilor din testamentele rĕposaţilor Ioan Fĕtu şi Maria Schiopescu, de a se împărţì cărţĭ didactice şi religióse şcolarilor săracĭ, avem onóre a vĕ arătà acì modul cum ne-am îndeplinit acéstă însărcinare:

«Într'o primă şedinţă Comisiunea, după ce a constatat că venitul disponibil al Fonduluĭ Ioan Fĕtu pentru anul 1902—3 este de leĭ 9.172,85 şi al Fonduluĭ Scorţeanu de leĭ 850, a hotărît:

«*a)* Să se trimită din Fondul Ioan Fĕtu d-luĭ I. M. Moldovanu leĭ 2.000 şi d-luĭ S. Fl. Marian leĭ 700, cu rugare ca domniile lor să procure şi să împarţă cărţĭ didactice şcolarilor românĭ săracĭ în afară de Regat; din suma rĕmasă de leĭ 6.472,85 să se procure şi să se împartă gratis cărţĭ didactice şcolarilor sătescĭ din judeţele Mehedinţĭ şi Covurluiŭ, precum şi celor din şcólele de pe moşiile Academieĭ, potrivit decisiuniĭ plenuluĭ de la 6 Martie 1901.

«*b)* Să se trimită din Fondul Ioan Scorţeanu d-luĭ I. M. Moldovanu leĭ 200 şi d-luĭ S. Fl. Marian leĭ 100 spre a procură şi împărţì cărţĭ religióse

școlarilor românĭ din afară de Regat, iar cu suma rĕmasă de leĭ 550 să se procure și să se împarță cărțĭ religióse la aceleașĭ școle din județele arătate maĭ sus.

«Într'o a doua ședință, Comisiunea — după ce a primit de la revisoriĭ școlarĭ aĭ celor două județe relațiunĭ despre numĕrul școlelor din fie-care județ și despre manualele de pe carĭ aveaŭ să se predeă lecțiunile în anul școlar curent — a hotărît să se cumpere următórele cărțĭ:

«A. *Din Fondul Ioan Fĕtu:*

«Pentru județul Mehedințĭ — 191 școle:

a) *Divisiunea I;* câte 1 146 exemplare din:

Aritmetica de G. Costescu și alțiĭ,
» » B. Spirescu și alțiĭ.

b) *Divisiunea II,* câte 1 146 exemplare din:

Gramatica de A. Lupu-Antonescu,
Aritmetica de N. Nicolaescu și alțiĭ,
» » N. Cosăcescu,
Geografia de G. T. Buzoianu,
» » Fl. Stamatescu.

c) *Divisiunea III;* câte 764 exemplare din:

Cetirea de G. Ionnescu-Gion, V. Borgovan și alțiĭ,
Gramatica de A. Lupu-Antonescu,
Geografia de Paul Pașa,
» » G. T. Buzoianu,
Aritmetica de N. Nicolaescu și alțiĭ,
» » B. Spirescu și alțiĭ.

«În total s'aŭ procurat pentru școlele din județul Mehedințĭ 12.606 manuale didactice.

«Pentru județul Covurluiŭ — 63 școle.

a) *Divisiunea II;* câte 378 exemplare din:

Gramatica de Th. D. Speranția și P. Popescu-Deliu,
» » I. Manliu,
Aritmetica de N. Nicolaescu și alțiĭ,
Geografia de G. T. Buzoianu,
» » N. Nicolaescu și G. Stoinescu.

b) *Divisiunea III;* câte 252 exemplare din.

Cetirea de G. Ionnescu-Gion, V. Borgovan și alțiĭ,
» » G. Scraba și alțiĭ,

Gramatica de Th. D. Speranţia şi P. Popescu-Deliu,
» » I. Manliu,
Aritmetica de N. Nicolaescu şi alţiĭ,
Geografia de G. T. Buzoianu,
» » N. Nicolaescu şi G. Stoinescu.

«În total s'aŭ procurat pentru şcólele din judeţul Covurluiŭ 3.654 exemplare cărţĭ.

«Pentru şcólele (şése) de pe moşiile Academieĭ s'a procurat un numĕr de 657 exemplare manuale didactice însemnate în listele trimise de învĕţătoriĭ respectivĭ după cererea Academieĭ.

«B. *Din Fondul Ioan Scorţeanu:*

«În limitele sumeĭ disponibile s'aŭ procurat şi s'aŭ împărţit ca dar învĕţătorilor respectivĭ: *Imnurĭ religióse pentru copiĭ*, traduse şi prelucrate de Iacob Negruzzi, vol. I şi II.

«În total s'aŭ plătit pentru aceste manuale didactice leĭ 6.472,85 din Fondul Ioan Fĕtu şi leĭ 550 din Fondul Ioan Scorţeanu.

«În aniĭ precedenţĭ se făceà pentru fie-care şcólă câte un pachet cu acelaşĭ numĕr de cărţĭ şi tóte pachetele se trimiteaŭ prin Ministerul Instrucţiuniĭ publice diriginţilor şcolarĭ. Numĕrul elevilor diferind însă de la o şcólă la alta, unele dintr'însele primiaŭ prea puţine manuale, altele prea multe. Ca să preîntîmpine acest neajuns, Comisiunea a hotărît anul acesta ca manualele destinate fie-căruĭ judeţ să fie trimise de-a dreptul revisorilor şcolarĭ carĭ, după a lor chibzuinţă, să le împartă învĕţătorilor înainte de începerea anuluĭ şcolar după felul manualelor şi după numĕrul şcolarilor. În acelaşĭ timp li s'a trimis câte un numĕr potrivit de formulare pe carĭ învĕţătoriĭ aveaŭ să le înapoieze Academieĭ, după ce vor fi însemnat într'însele numele şcolarilor şi cărţile dăruite.

«Formularele din judeţul Covurluiŭ s'aŭ restituit la timp aprópe tóte; cele din judeţul Mehedinţĭ aŭ început să soséscă la Academie numaĭ în a doua jumătate a luniĭ Ianuarie 1903, ceea ce dovedesce că manualele s'aŭ dat învĕţătorilor mult maĭ târḑiŭ de începutul anuluĭ şcolar, deşĭ ele s'aŭ trimis revisoruluĭ încă de la 31 Iulie 1902 şi deşĭ i se dăduse instrucţiune precisă că ele trebuiaŭ să se împartă elevilor la începutul anuluĭ şcolar. Cărţile nefiind date în mânile elevilor îndată la începutul anuluĭ şcolar, eĭ aŭ trebuit să cumpere înşişĭ cele necesare, iar cărţile ce li s'aŭ dăruit în urmă din partea Academieĭ n'aŭ maĭ avut întrebuinţare; eleviĭ n'aŭ maĭ avut deci uşurarea pe care generosul rĕposat Ioan Fĕtu a voit să le-o deà. Pentru acéstă abatere de la datorie a revisoruluĭ şcolar de Mehedinţĭ, s'aŭ făcut cuvenitele reclamaţiunĭ Ministeruluĭ Instrucţiuniĭ publice.

«Anul trecut a fost al patru-spre-ḑecelea de când s'aŭ pus în aplicare

dispoziţiunile din testamentul rěposatuluĭ Ioan Fětu şi al şéselea de când s'aŭ pus în aplicare disposiţiunile din testamentul rěposateĭ Maria Schiopescu.

«S'aŭ împărţit până acum din amândouě fondurile la 2.658 şcóle din 27 judeţe ale ţěriĭ şi de pe moşiile Academieĭ un numěr de 140.432 cărţĭ în valóre totală de leĭ 73.129,95, după cum se arată în tabloul următor:

ANIĬ	JUDEŢELE	No şcólelor	No cărţilor	COSTUL Leĭ	B.
1889	Dâmboviţa şi Tutova	187	8.228	5 333	24
1890	Gorj şi Némţu	195	6.435	3.987	75
1891	Prahova şi Sucéva	219	6.570	3 952	95
1892	Vâlcea şi Fălciŭ	174	10.058	4.639	84
1893	Muscel şi Bacăŭ	174	14 790	6.638	10
1894	Olt şi Dorohoiŭ	135	11 745	5 344	65
1895	Argeş şi Tecuciŭ	226	9 944	4.985	60
1896	Buzěŭ şi Vasluiŭ	182	6 730	4 524	60
1897	Ialomiţa şi Roman . .	193	9 650	4.782	48
1898	Teleorman şi Tulcea	217	11 744	5.085	74
1899	Romanaţĭ şi Putna	182	8.446	5 117	39
1900	Iaşĭ	106	7 664	5.026	15
1901	Râmnic şi Constanţa	202	10.640	6.688	61
1901	Şcólelor de pe moşiile Academieĭ .	6	871		
1902	Mehedinţĭ şi Covurluiŭ	254	16 260	7 022	85
1902	Şcólelor de pe moşiile Academieĭ .	6	657		
	Total . . .	2 658	140 432	73.129	95

«S'a maĭ dat în acelaşĭ timp din veniturile Fonduluĭ Ioan Fětu de la 1894 până acum suma de leĭ 22.200 pentru a se procură şi dăruì cărţĭ şcolarilor românĭ săracĭ din afară de Regat; iar din venitul Fonduluĭ Ioan Scorţeanu s'a dat pentru acelaşĭ scop în ceĭ din urmă şése anĭ suma de leĭ 1.975.

«Membriĭ Comisiuniĭ: *P. S. Aurelian, D. Sturdza, I. C. Negruzzi.*»

— Academia iea spre cunoscinţă cuprinsul raportuluĭ.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ Fondurilor Ioan Fětu şi Ioan Scorţeanu pentru 1903.

— Sunt realeşĭ cu unanimitate d-niĭ: *P. S Aurelian, I. C. Negruzzi, D. A. Sturdza.*

D-l *Dr. I. Felix* cetesce următorul raport al Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea manuscriptelor presintate la premiul Adamachi din 1903, despre *Alcoolismul în România:*

«*Domnilor Colegĭ,*

«Pentru premiul Adamachi de Leĭ 5.000, ce urméză a se decerne în sesiunea generală a anuluĭ curent 1903 celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra «Alcoolismuluĭ în România», conform decisiuniĭ D-vóstre din 24 Martie 1898, s'aŭ presintat 4 manuscripte până la 1 Septemvrie 1902. Comisiunea alésă de D-vóstre pentru aprecierea lor, compusă din membriĭ Academieĭ: A. Xenopol, C. Istrati şi I. Felix, raportor, are onóre a vĕ supune cele următóre:

«*I. Manuscriptul «Plevna»*.

«Manuscriptul «Plevna» cuprinde numaĭ 32 pagine in-quarto. Autorul nu se conformă cu programul publicat de Academie, care cere o statistică a consumaţiuniĭ diferitelor bĕuturĭ alcoolice, un studiŭ asupra composiţiuniĭ lor, cercetărĭ originale şi critice asupra bólelor şi lesiunilor produse de alcoolism în România, asupra raportuluĭ între alcoolism şi diferite alte bóle şi studiéză cestiunea maĭ mult din punctul de vedere social, căcĭ după părerea autoruluĭ, partea medicală este desbătută în tractatele de patologie medicală.

«La întrebarea dacă există saŭ nu alcoolismul în România, autorul rĕspunde că el există în proporţiune mare. Causele carĭ în general provócă într'o ţéră alcoolismul, şi carĭ pot fi considerate ca mobilul luĭ în România, sunt după autor: clima, locuinţa neigienică, nutrirea próstă, munca fisică obositóre, grija, sărăcia, miseria, educaţiunea nedesăvârşită, ca factor principal nutrirea rea, insuficientă, perderile organismuluĭ şi repararea lor insuficientă, postul. Autorul reproduce tabela hraneĭ necesare omuluĭ după Voit, o interpretéză însă în mod greşit.

«Raportul în care stă nutrirea rea cu alcoolismul în România, autorul îl explică, că lipsind Românuluĭ forţa fisică, el caută excitante ca remediŭ contra slăbiciuniĭ. Ca consecinţe ale alcoolismuluĭ autorul enumĕră: crescerea morbidităţiĭ şi mortalităţiĭ, degenerarea fisică, insuficienţa recrutaţieĭ, criminalitatea, concubinagele, divorţurile, alienaţia mentală, sinuciderile, ereditatea; ca causă provocătóre el consideră miseria fisiologică.

«Ca mijlócele cele maĭ nimerite pentru a combate alcoolismul în România, autorul cere o acţiune dirigiată spre îndreptarea şi preservarea tineretuluĭ, căcĭ alcooliciĭ vechĭ nu-ĭ vom îndreptà; el ḑice că prin

imposite s'a scumpit rachiul şi s'a făcut rěŭ, că ómeniĭ din popor, ca să pótă beà, restrîng cheltuelile pentru alimente; el crede că remediul constă în asanarea mahalalelor urbane şi a comunelor rurale, în secarea mlaştinelor; în facerea de şosele, în aducerea de apă bună, în îmmulţirea spitalelor rurale, a medicilor de plasă, a şcólelor de adulţĭ, în crearea de industrie casnică, în interḑicerea concubinagelor, în restrîngerea ḑilelor de post.

«Comisiunea este de părere că manuscriptul cu devisa «Plevna» nu merită ca să fie luat în consideraţiune.

«II. Manuscriptul «Medic».

«În introducere autorul ḑice că în România nu se bea maĭ mult decât în alte ţěrĭ, că la noĭ nu cresce alcoolismul, nu se măresce numěrul idioţilor, epilepticilor, alienaţilor, că alcoolismul nu este dar fórte rěspândit, că statisticile nóstre nu sunt exacte.

«În alcoolul etilic din comerţ s'ar aflà, după autor, impurităţĭ în cantitate de 7—8%, după rectificare de 2—3%, în loc de 2‰, maximum permis de Regulamentul asupra privegheriĭ sanitare a alimentelor şi běuturilor. Analisele chimice oficiale nu probéză însă exactitatea acestor afirmaţiunĭ exagerate. Autorul crede că vinul şi berea produc alcoolism numaĭ dacă sunt falsificate, ceea ce nu putem admite; descrie alcoolismul acut şi cronic; cele 3 grade ale beţieĭ, caracterisate: 1) prin excitaţiune şi depresiune; 2) prin gastro-hepatita beţivilor; 3) prin producerea morţiĭ în urma ingestiuniĭ doseĭ letale de 60 centilitri; diferitele forme ale beţieĭ feroce, halucinante, convulsive, sentimentale, patetice; trece la alcoolismul cronic dobândit şi moştenit; cel din urmă produce convulsiunĭ, epilepsie, meningita tuberculósă, isterie. La întrebarea căruia dintre soţĭ se datoresce transmiterea ereditară a alcoolismuluĭ, «Medicul» rěspunde fără multă esitaţiune, că tatăluĭ în momentul concepţiuniĭ, mumeĭ în timpul graviditățiĭ, şi descrie starea acestor descendenţĭ după Morel şi Crothers. Alcoolismul dobândit afectă aparatele digestiuniĭ, respiraţiuniĭ şi circulaţiuniĭ, anatomia patologică a acestor bóle este tratată cam superficial, asemenea cea a bólelor rinichilor, ale aparatuluĭ genital, ale sistemuluĭ nervos datorite alcooluluĭ. Urméză expunerea formelor clinice ale alcoolismuluĭ: delirium tremens, demenţa, paralisia generală, delirul simplu, delirul tremurător simplu, delirul tremurător vesel, ataxia locomotrice şi efectele alcoolismuluĭ cronic asupra traumatismelor.

«Trecênd la studiul běuturilor spirtóse întrebuinţate în România,

autorul începe cu vinul, descrie prepararea şi composiţiunea luĭ, falsificările, manipulările pentru dregerea şi conservarea luĭ, bólele vinuluĭ, vorbesce despre délurile plantate cu viĭ, despre Filoxeră, Peronosporă şi afirmă că acţiunea vinuluĭ asupra organismuluĭ duce rare orĭ la alcoolism.

«La bere, autorul vorbesce despre materialul din care se fabrică şi despre composiţiunea eĭ, despre acţiunea eĭ fisiologică, care este nutritivă, digestivă, tonică, maĭ hrănitóre decât vinul, despre beţia de bere care s'ar datorì esenţeĭ de hameiŭ, face lauda bereĭ, şi între bólele produse de abusul de bere omite a menţionà pe cele ale corduluĭ, enumĕră între falsificările bereĭ pe cele închipuite cu turta lupuluĭ, cu strichnină, cu fiere de boŭ, fără a arătà când şi unde ele aŭ fost observate în România; consideră şi adăogirea de caramel ca o falsificare, ceea ce este în contradicere cu teoria autoruluĭ despre marea valóre nutritivă a bereĭ.

«Studiul bĕuturilor distilate începe cu ţuica de prune, cu descrierea fabricăriĭ şi a falsificăriĭ eĭ, urméză rachiul de tescovină, de drojdiĭ, basamacul, şi o listă lungă a moduluĭ de fabricare a diferitelor rachiurĭ şi licorurĭ carì se găsesc în magasinele de bĕuturĭ spirtóse; apoĭ autorul reproduce descrierea luĭ Lancereaux a efectelor comparate ale bĕuturilor alcoolice asupra omuluĭ şi influenţa lor predispunĕtóre la tuberculosă, care predisposiţiune s'ar datorà alcooluluĭ şi esenţelor.

«Drept cause ale alcoolismuluĭ în România «Medicul» arată: locuinţa rea, miseria, robirea ereditară, exploatarea celuĭ slab de cel puternic, nutrirea insuficientă, postul, numĕrul mare al cârciumilor, multele ocasiunĭ pentru îmbĕtare, ca bâlciurile, aldămaşurile, călĕtoriile, nunţile, cumetriile, lăsaturile-de-sec, morţile, lipsa de ocupaţiune în timpul erniĭ şi slăbiciunea de caracter.

«Autorul ilustréză întinderea alcoolismuluĭ în România prin date statistice asupra numĕruluĭ cârciumilor şi al fabricilor de alcool; în ceea ce privesce consumaţiunea, dice că se cunósce numaĭ cantitatea spirtuluĭ şi a bereĭ consumate, nu şi aceea a vinuluĭ, ţuiceĭ, cognaculuĭ, rachiuluĭ de drojdiĭ şi de tescovină; cu tóte acestea calculéză că în România consumă în termen mediŭ fie-care locuitor pe an 38 litri vin, 5,60 litri alcool în formă de rachiŭ, ţuică, cognac, rachiŭ de tescovină şi de drojdiĭ şi 0,60 litri bere. Vorbind despre examenul chimic al bĕuturilor alcoolice şi despre concentraţiunea lor, comite óre-carì micĭ erorĭ; apoĭ reproduce resultatul analiselor luĭ Bernad-Lendway asupra esenţelor cu carĭ se aromatiséză rachiurile, asupra rachiurilor, vinuluĭ şi bereĭ.

«Medicul» descrie consecinţele abusuluĭ de bĕuturĭ alcoolice după autorĭ maĭ vechĭ, dă despre mortalitatea poporaţiuniĭ Românieĭ date greşite, ḑicênd că excedentul nascerilor ar fi numaĭ de 3,2 la 1.000 locuitorĭ (în loc de 13,2 ‰) pe an, crede că din causa alcoolismuluĭ ar fi scăḑut statura medie a Românilor. În urma unuĭ singur exces alcoolic un om póte să mórĕ, după autor, din rĕcélă, din perdere de oxidabilitate a sângeluĭ; descriind influenţa alcooluluĭ asupra sistemuluĭ nervos, maĭ ales după A. Sutzu şi A. Obreja, vorbesce despre alienaţiunea mentală, epilepsie, diferite maniĭ, melancolie, pseudo-paralisie, demenţă, retinită; trece la studiul acţiuniĭ alcoolismuluĭ asupra descendenţeĭ, la care produce dipsomanie, idioţie, manie, epilepsie, isterie, atrofia testiculelor, tîmpire, degradare, scurtarea termenuluĭ mediŭ al vieţiĭ. Ca alte efecte ale alcoolismuluĭ autorul menţionéză: sărăcia, imoralitatea, divorţurile, prostituţiunea, ignoranţa, criminalitatea.

«Venim acum la mijlócele de combaterea alcoolismuluĭ; autorul face istoricul măsurilor propuse şi luate la noĭ în acest scop şi recomandă acţiunea antialcoolică a şcóleĭ, ameliorarea condiţiunilor de traiŭ ale ţĕranilor şi ale muncitorilor în general, întrebuinţarea cu moderaţiune a vinuluĭ şi a bereĭ, reducerea numĕruluĭ cârciumilor, încuragiarea prin premiĭ a exportuluĭ alcooluluĭ, monopolul alcooluluĭ după proiectul luĭ A. C. Cuza, poliţia cârciumilor, asilele de alcoolicĭ, încuragiarea Ligeĭ antialcoolice, a «Antialcooluluĭ», a «Albineĭ», a teatrelor sătescĭ, întinderea instrucţiuniĭ.

«Autorul conchide că avem câte-và sute de alcoolicĭ, dar că n'avem alcoolism ca plagă socială, că mortalitatea de alcoolism nu este mare, că ar fi bine să ne luptăm şi contra celor-lalte bóle.

«Manuscriptul «Medic» nu conţine maĭ nimic original şi este fórte incomplet. Autorul n'a cercetat cât alcool consumă o familie în diferitele regiunĭ ale ţĕriĭ, în diferitele stărĭ sociale, a copiat numaĭ statisticile dejà cunoscute, n'a examinat acţiunea esenţelor, n'a făcut studiĭ originale asupra patologieĭ alcoolismuluĭ, asupra raportelor între alcoolism şi cele-lalte bóle. Acest memoriŭ nu îndeplinesce dar condiţiunile cerute pentru ca să fie premiat.

«III. *Manuscriptul cu motto din Faust al luĭ Goethe:*

„Du Inbegriff der holden Schlummersafte,
„Du Auszug aller todtlichen Krafte "

conţine 131 pagine; în Precuvîntare autorul arată că timpul prescris pentru presintarea manuscriptelor a fost prea scurt, pentru ca să se

póță conformă programuluĭ şi că lucrarea luĭ cuprinde numaĭ cestiunile I şi II din program, de fapt însă nicĭ aceste două capitole nu sunt conforme cu programul publicat de Academie.

«Partea I, consumaţiunea bĕuturilor alcoolice în raport cu poporaţiunea, începe cu un studiŭ introductiv asupra istorieĭ alcooluluĭ şi a alcoolismuluĭ care, deşi nu original, este bine scris, cuprindĕnd pe 50 pagine date interesante adunate din literatură. Autorul face statistica viilor, descrie calităţile vinurilor românescĭ, reproducĕnd aprecierile vechĭ asupra lor din *Codex Bandinus*, din *Socotelile Braşovuluĭ* de N. Iorga, din scrierile luĭ Dim. Cantemir, ale Generaluluĭ Baur, din *Tesaurul de monumente istorice*, ş. a.; impositele asupra vinuluĭ: Vinăritul, Vama mare şi mică, Căminăritul, Pogonăritul, Gărdurăritul, Cotitul buţilor, Cepăritul, Parparul; date asupra venituluĭ statuluĭ de la vin după Tunusli, Lejeune, Sulzer, Baur, Raicevich, Carra, D. Fotino, Thornton, Wolff, asupra întinderiĭ viilor şi producţiuniĭ vinuluĭ de la finele seculuĭ XVIII, asupra cantităţiĭ vinuluĭ pus în consumaţiune în acea epocă.

«Venind la bere, autorul ne dă iar un studiŭ istoric, nu însă statistic, chimic, fisiologic şi patologic, nicĭ o cercetare asupra acţiuniĭ bereĭ şi numaĭ date asupra vechimeĭ povernelor de olăvină după Paul de Alepo şi Codicele Bandinus. Asemenea cercetéză numaĭ istoria mieduluĭ şi a sicereĭ (a cidruluĭ).

«Despre bĕuturile spirtóse distilate autorul ne dă iar, în locul lucrărilor de laboratoriŭ şi de clinică, în locul cercetărilor făcute la bolnav şi la cadavru, o adunare de date istorice.

«Manuscriptul de faţă, cu devisa din Faust al luĭ Goethe, cuprinde dar o istorie interesantă a bĕuturilor alcoolice în România; în acéstă privinţă ea nu este lipsită de valóre; ea nu îndeplinesce însă condiţiunile cerute de program pentru premiul Adamachi.

«IV. *Manuscriptul cu motto: «Quem vult perdere Juppiter dementat prius.»*

«Acest manuscript cuprinde 272 pagine şi tratéză despre tóte cestiunile din programul publicat pentru premiul Adamachi.

«Autorul începe cu istoria distilaţiuniĭ alcooluluĭ şi trece la studiul statistic al consumaţiuniĭ, nu arată însă isvórele datelor reproduse şi nu observă ordinea chronologică, nu constată, prin ancheta făcută în câte-va localităţĭ, cât bea un sătean, cât un orăşan; stabilesce raportul între imposit şi consumaţiune, reproduce părerile autorilor

românĭ carĭ aŭ studiat acéstă cestiune, statistica culturiĭ prunilor, a fabricaţiuniĭ de ţuică, de cognac, de rachiŭ de drojdiĭ, de tescovină, de rom, de licorurĭ, de absint, a întinderiĭ viilor, a producţiuniĭ şi consumaţiuniĭ de vin şi de pelin, de bere, cidru, mied, bragă.

«Media anuală de alcool absolut consumat la noĭ de cap de locuitor este, după autor, de 11.695 litri, dar nu se póte deosebì cât consumă poporaţiunea rurală, cât cea urbană. După ce a cercetat numĕrul debitelor de bĕuturĭ, autorul trece la partea II, composiţiunea bĕuturilor spirtóse, reproduce din tratatele de chimie capitolul despre alcoolĭ în general şi ceĭ monoatomicĭ în parte, despre fermentaţiunea alcoolică, acetică, lactică, butirică, explică procedarea distilăriĭ, formarea de flegme, de impurităţile de la cap şi de la códă, composiţiunea cognaculuĭ, romuluĭ, a rachiurilor «naturale» de prune, drojdiĭ, tescovină, după A. Răteanu, V. Buţureanu, M. Mateescu, P. Rădulescu, A. Urbeanu, C. Şumulescu, propune completarea regulamentuluĭ de priveghere sanitară a alimentelor şi bĕuturilor, care după părerea nóstră este bun, dar nu se aplică.

«Autorul ne dă analisele vinuluĭ românesc după Cârnu-Munteanu, Corneliŭ Roman, A. Rătescu, arată causele pentru carĭ el conţine puţin extract, ḑice că majoritatea vinurilor nóstre ar conţiné 9—10% alcool, ceea ce nu este exact, căcĭ deşì unele vinurĭ indigene, preparate cu îngrijire şi bine conservate, cuprind chiar maĭ mult decât 9—10%, cea maĭ mare parte a vinurilor nóstre este maĭ săracă, şi în multe vinurĭ ordinare de cârciumă găsim chiar maĭ puţin decât 6—7% alcool.

«Despre bere autorul reproduce analisele luĭ A. Bernad-Lendway şi M. Mateescu şi împrumută de la alţĭ autorĭ arătarea greşită, că berea s'ar falsificà cu strichnină şi cu arsen. Urméză analisa absintuluĭ, după Daremberg, şi câte-và amănunte despre Aniset, Curaçao, Vermut, Kirsch, Sliboviţă, Calvados, Tafia, Prunelle, Chartreuse, Ratafia, Kümmel, Maraschino.

«La studiul productelor distilaţiuniĭ vătĕmătóre sănătăţiĭ, autorul descrie acţiunea fisiologică a alcooluluĭ, după autorĭ vechĭ şi maĭ noĭ, începĕnd cu Schulz în «Hufeland's Journal» din anul 1841, cu constatările luĭ Bouchardat din anul 1846 şi ale luĭ J. Liebig din anul 1852, şi mergĕnd până la Nidoux şi Grehant din aniĭ 1899 — 1900, ḑice că a experimentat singur, dar nu ne dă amănunte despre fie-care experiment în parte, ci resumă numaĭ resultatele dobândite. Dând la bolnavĭ afebrilĭ 50 grame de alcool, l-a găsit la uniĭ în urină, după $1^1/_2$—4 ore, la alţiĭ după 4—6 ore, iar la alţiĭ nicĭ de cum, la alcoolicĭ elimi-

narea s'a prelungit 24 ore. Dacă o persónă iea 80—90 grame alcool, el apare tot-deauna în urină; parte din alcool se îmmagasinéză în ţesăturĭ pentru maĭ mult timp. La tifoiḑĭ carĭ icaŭ 50 grame alcool, eliminarea întârḑie, temperatura scade, în convalescenţă, după ingerarea de 50 grame alcool, el nu maĭ apare în urină. Dose maĭ marĭ de 50 grame nu se ard complet, ci se eliminéză; la alcoolicĭ parte se îmmagasinéză.

«În ceea ce privesce acţiunea alcooluluĭ asupra nutriţiuniĭ, circulaţiuniĭ, respiraţiuniĭ, autorul reproduce părerile multor învĕţaţĭ maĭ vechĭ şi maĭ noĭ, fără critică, fără opiniune proprie, fără conclusiune. Despre acţiunea alcooluluĭ asupra tubuluĭ digestiv, ne arată după Schulenus, Dastre, Möller, Laborde, că el întârḑie digestiunea, autorul nu spune însă dacă a observat şi singur acéstă acţiune; asemenea ne comunică după Frey, că alcoolul scade sensaţiunea de obosélă a muşchilor, prin acţiunea paralisătóre a sistemuluĭ nervos central, care trage după sine micşorarea excitabilităţiĭ muşchilor prin paralisarea sistemuluĭ nervos periferic şi, după Bunge, că alcoolul adórme simţimîntul de obosélă; după Richet, Schmideberg, de Boeck, ş. a., că alcoolul constitue o otravă a inteligenţeĭ, care afectéză maĭ întâiŭ sistemul nervos fisic, apoĭ cel medular, în urmă cel bulbar, deprimă activitatea cerebrală, exercită o acţiune ipnotică, paralisătóre, slăbesce maĭ întâiŭ atenţiunea, apóĭ judecata şi reflexiunea. Despre modul cum lucréză alcoolul asupra creeruluĭ, autorul ne arată părerile multor scriitorĭ de la B. Bordie (1811) şi M. Orfila (1813) până la Richet: ebrietatea este efectul intoxicaţiuniĭ elementelor sistemuluĭ nervos prin alcool, ce prin circulaţiune le impregnéză. Toxicitatea alcoolurilor o clasifică autorul după Rabuteau, Dujardin-Beaumetz şi Audigé, Ch. Richet, ş. a. Dacă predomnesce iperestesia intelectuală, otrava produce beţia, când iperestesia privesce aparatul medular, otrava este convulsivă (esenţele), dacă iperestesia este scurtă şi urmată de nimicirea funcţiunilor nervóse, otrava devine anestesică; toxicitatea alcoolurilor monoatomice cresce în raport drept cu greutatea atomică, cu greutatea moleculară şi cu gradul de temperatură a fierberiĭ, iar în raport invers cu solubilitatea lor în apă. Autorul reproduce tabelele asupra toxicităţiĭ alcoolurilor ale luĭ Rabuteau, Dujardin-Beaumetz şi Audigé, Bouchard, Joffroy, Serveaux, Ch. Richet, asupra toxicităţiĭ aldehidelor de Bouchard, observăm însă că din efectele toxice, variabile la diferitele animale, nu se póte conchide la gradul de toxicitate la om.

«Care este acţiunea intimă a alcoolului asupra ţesăturilor, pentru ca să producă intoxicaţiunea? La acéstă întrebare autorul ne dă rĕspunsul luĭ Ch. Richet şi Dubois, că alcoolul lucréză prin forţa sa exosmotică, deshidratând ţesĕturile, şi al luĭ Keraval, că dose marĭ de alcool diforméză şi disolvă globulele roşiĭ ale sângeluĭ.

«Despre toxicitatea furfuroluluĭ, a aldehideĭ piromneice a luĭ Laborde, a oleuluĭ de tărâţă al luĭ Daremberg, autorul reproduce că Laborde şi Magnan îĭ atribue o acţiune toxică convulsătóre, atacurĭ epileptice, mórte prin rărirea respiraţiuniĭ şi a bătăilor corduluĭ, că Laborde admite că alcoolismul se desvoltă sub influenţa toxicităţiĭ impurităţilor din alcoolurĭ nerectificate. Autorul a încercat şi el acţiunea furfuroluluĭ şi a aldehideĭ acetale asupra organismuluĭ, el nu arată însă în ce mod a preparat şi isolat furfurolul, din ce fel de rachiŭ şi în ce cantitate l-a separat; el a experimentat cu un singur cobaĭ 14 ḑile, producênd cangrena gazósă infecţiósă, după ingerarea de patru miligrame de furfurol; autorul recunósce că acéstă dosă nu este destul de toxică, n'a înlocuit însă acest experiment prin altele maĭ complete.

«Despre toxicitatea alcooluluĭ etilic autorul ne dă, după alţĭ autorĭ, descripţiunea intoxicaţiuniĭ acute şi supraacute, însă fără anatomia patologică. Despre alcoolul amilic autorul relatéză, după Joffroy şi Fr. Strassmann, că adăugat la alcoolul etilic în cantitate până la 3‰, el nu măresce acţiunea luĭ toxică, că însă alcoolul etilic care conţine 15‰—30‰ alcool amilic omóră animalele în jumătate de timp ca alcoolul etilic pur.

«Autorul a experimentat cu aldehid acetal la cobaĭ, injectându-l subcutan, şi a găsit în cadavru sângele coagulat, rinichiĭ congestionaţĭ şi ramoliţĭ, meningele congestionate, sângele normal.

«Autorul conchide că în intoxicaţiunea acută alcoolul etilic este cel maĭ puţin toxic, că, din contră, în intoxicaţiunea cronică furfurolul este maĭ puţin toxic decât în cea acută, că rachiurile naturale, rĕŭ distilate, sunt maĭ toxice, din causa impurităţilor; reproduce arătarea luĭ Daremberg, că cognacurile artificiale sunt maĭ puţin toxice decât cele naturale, că vinurile roşiĭ sunt maĭ toxice decât rachiurile cu aceeaşĭ cantitate de alcool, că vinurile (francese) conţin de 3 orĭ maĭ mult furfurol decât rachiurile, relativ la dosa lor de alcool, asemenea şi maĭ multe alcoolurĭ superióre, ceea ce nu s'a probat la noĭ. După autor cidrul este maĭ toxic decât berea; beţia de bere o descrie după Rochard, care în acéstă privinţă nu este un observator imparţial.

«Esenţele întrebuinţate la noĭ şi acţiunea lor fisiologică.» Autorul a experimentat numaĭ cu oleurĭ eterice, nu şi cu esenţe sintetice cu carĭ cârciumariĭ aromatiséză rachiurile; nu le introduce prin gură în stomach, ci prin injecţiunĭ în peritoneŭ, în ţesutul subcutan şi muscular, în vene la cânĭ, cobaĭ, în sacul limfatic dorsal al bróscelor, şi împarte oleurile eterice: în cele carĭ măresc amplitudinea contracţiunilor, ca oleul de anason, de scorţişóră; în cele indiferente, ca oleul eteric de enupere, melisă, macis, ismă, cedru, cójă de portocale, cardamom, şi în cele carĭ scad amplitudinea contracţiunilor musculare, ca oleul de migdale amare, de chimeon.

«Influenţa materiilor prime stricate asupra productelor distilaţiuniĭ.» Acì autorul nu vorbesce în parte despre prunele putreḑite, din carĭ se face ţuică, despre drojdiile putreḑite din carĭ se distiléză rachiŭ, ci în general despre materiile prime stricate, despre fermentaţiile secundare din mucigaiurĭ, după o carte care încă n'a fost influenţată de curentul bacteriologieĭ moderne, după N. Basset, *Guide du fabricant d'alcools et du distillateur*, Paris 1868. Autorul face următórea clasificaţiune a alcoolurilor industrieĭ marĭ, cu care clasificare nu ne învoim: 1) alcoolul de secară, cel maĭ lipsit de alcoolurĭ superióre şi de alte impurităţĭ; 2) alcoolul de porumb; 3) de grâŭ; 4) de cartofĭ; 5) de melasă, şi propune modificarea regulamentuluĭ de priveghere sanitară a alimentelor şi bĕuturilor, pentru ca să se pótă întrebuinţà acidul sulfuric, indispensabil la fabricarea alcooluluĭ din melasă; dar acel regulament nu interḑice întrebuinţarea aciduluĭ sulfuric, ci a arderiĭ de pucіósă, a aciduluĭ sulfos, pe care o permite numaĭ pentru afumarea butóielor de vin.

«Autorul crede că după procedarea la distilare usitată astăḑĭ, nu se pot găsì în spirt elemente pelagrogene, comunică analisa făcută de Răteanu asupra a 4 probe de spirt de porumb şi de cartofĭ din 2 velniţe, fără a arătà ce fel de aparate de distilare ele posedă şi dacă materia primă s'a aflat în bună stare; autorul ḑice numaĭ că fabricantul l-a asigurat că şi materiĭ prime stricate daŭ alcool pur; crede că alcoolul n'are influenţă asupra pelagreĭ, căcĭ din 84 pelagroşĭ căutaţĭ la spital, numaĭ 41 aŭ fost alcoolicĭ, şi aduce mărturia doctorilor Şoneriŭ, Vasiliu şi Rigani, carĭ l-aŭ asigurat că alcoolul n'ar fi un factor important în etiologia pelagreĭ, ci numaĭ un adjuvant.

«Venind la patologia alcoolismuluĭ, autorul nu admite cele 3 forme clinice ale luĭ Lancereaux, despre a 4-a formă descrisă de acest clinician, forma alcoolismuluĭ moştenit al luĭ Lancereaux, nu vorbesce acì; descrie, după scriitorĭ francesĭ, starea patologică a organismuluĭ în alco-

olismul acut din vin, rachiŭ, bere, trece la alcoolismul cronic, care este resultatul uneĭ usurĭ a corpuluĭ, uneĭ bătrâneţe premature, după Lancereaux şi M. Peters, presintând maĭ multe stadiĭ: alcoolismul latent, insidios, confirmat, cel din urmă caracterisat prin habitul extern, prin simptome din partea tubuluĭ digestiv şi ficatuluĭ descrise de Lancereaux, A. Gilbert şi P. Lereboullet, din partea pancreasuluĭ descrise de Lancereaux şi Peters, din partea aparatuluĭ circulator ca arteriosclerosa generalisată, din partea aparatuluĭ respirator, la care autorul, împreună cu Lancereaux, Hutinel şi Sabourin, admite provocarea tuberculoseĭ prin alcoolism, din partea sistemuluĭ nervos, ca paralisia alcoolică descrisă de Magnus Huss, Lancereaux, Charcot, Thomson, Dejerin, ca epilepsia alcoolică de Magnan şi Laborde, Cadeac şi Meunier, ca delirium tremens şi alte turburărĭ cerebrale, apoĭ din partea aparatuluĭ genito-urinar. Despre alcoolismul ereditar, autorul reproduce părerile luĭ Hippocrate şi Darwin şi scrierile teratologice.

«Pentru demonstrarea lesiunilor anatomo-patologice urméză resultatele autopsiilor a 45 alcoolicĭ sucombaţĭ în spital; unele organe ale lor aŭ fost examinate, precum se pare, nu de autor, într'un laboratoriŭ de anatomie patologică; el ḑice că studiul asupra sistemuluĭ nervos cerebro-spinal s'a putut face, că nu s'aŭ presintat decât 2 casurĭ cu turburărĭ psichice. Între examinările microscopice se află una singură a creerilor, nicĭ una a măduveĭ spinale. La 4 din aceste 45 casurĭ se află însemnare că nu s'a făcut necroscopia, la 5 se găsesc bóle al căror raport cu alcoolismul este puţin probabil, ca sarcome, cancere, flegmone, febra tifoidă. Descripţiunea anatomo-patologică a organelor nu este tot-deauna clară, obiectivă. Ca conclusiune, autorul vorbesce de esentism, fără a-l descrie în parte, ast-fel precum se presintă la om, de acţiunea cronică a alcooluluĭ şi a sărurilor din vin, carĭ ar produce cirhosa pură când acţiunea este acută şi repetată, cirhosa ipertrofică grăsósă când acţiunea este cronică.

«Pentru studiarea raportuluĭ între alcoolism şi diferite alte bóle rĕspândite în ţéră, autorul ḑice că a întreprins pentru întâia óră în România o cercetare minuţiósă a terenuluĭ alcoolic la pacienţĭ căutaţĭ în spital pe timp de 4 1/2 anĭ, 1898 — Iulie 1902, la 4.334 bolnavĭ printre carĭ 543 alcoolicĭ cronicĭ, orĭ 12,52 %. Autorul crede că la noĭ în ţéră se află numĕrul excesiv de mare de câte 15—16 alcoolicĭ la câte 100 locuitorĭ. Din ceĭ 543 alcoolicĭ de maĭ sus aŭ fost bărbaţĭ 394 = 72,5 %, femeĭ 147 = 27,4 %, 508 românĭ, şi 35 străinĭ; 8 din eĭ sunt în etate maĭ mică de 20 de anĭ, din aceştĭ 8 însă unul este adevĕrat alcoolic şi 7 descendenţĭ de alcoolicĭ, 2 epilepticĭ, despre ceĭ-lalţĭ 5 autorul nu ne

dă amănunte, nu arată stigmele alcoolismuluĭ moştenit. Ne maĭ dă tabele statistice despre starea civilă, progenitura, numĕrul copiilor în viéţă şi morţĭ, al părinţilor sterilĭ; acestor date le lipsesce însă comparaţiunea cu statistica analogă a persónelor nealcoolice.

«Nu există raport între pelagră şi alcoolism, dar alcoolismul predispune pentru tuberculosă; din 542 alcoolicĭ ce a căutat în spital, aŭ fost 245 cu bóle ale căilor respiratoriĭ; pentru a maĭ ilustrà acéstă predisposiţiune, autorul reproduce statisticile luĭ Barbier, Ogle, E. de Lavarenne, Lancereaux, Brouardel şi ale luĭ C. Tiron, care la congresele medicale naţionale şi internaţionale ar fi probat influenţa alcoolismuluĭ asupra tuberculoseĭ în armata română. Ca proba raportuluĭ între alcoolism şi bólele infecţióse, autorul descrie experimentele făcute în altă parte cu infectarea animalelor carĭ fuseseră prealabil îmbĕtate. Asupra alienaţiunilor mentale şi altor bóle nervóse produse de bĕutura nemoderată, autorul reproduce numeróse statistice străine şi române.

«Din statistica închisorilor a luĭ Gr. Dianu, conchide autorul, că toţĭ epilepticiĭ şi alienaţiĭ criminalĭ, 114 în ceĭ 5 anĭ de la 1893—1897, sunt alcoolicĭ saŭ descendenţĭ de alcoolicĭ; el a adunat 7 casurĭ de isteroepilepsie la descedenţiĭ de alcoolicĭ şi reproduce ancheta făcută de St. Possa din Iaşĭ; ea cuprinde rĕspunsurile la cestionarul adresat la 452 învĕţătorĭ ruralĭ pentru 601 sate: 681 epilepticĭ aŭ fost alcoolicĭ orĭ descendenţĭ din alcoolicĭ, 60 epilepticĭ aŭ fost nealcoolicĭ orĭ din părinţĭ sobri. Copiiĭ alcoolicilor învaţă maĭ greŭ, sunt maĭ înclinaţĭ la fapte rele.

«Autorul maĭ voesce a probà acţiunea alcooluluĭ asupra descendenţeĭ cu statisticele recrutaţieĭ şi conchide că Eleniĭ şi Romaniĭ aŭ perit, nu din invasiunea barbarilor, ci din alcoolism.

«Ca consecinţe morale şi economice ale alcoolismuluĭ, autorul enumĕră:

«1. Scăderea natalităţiĭ, crescerea morbidităţiĭ şi mortalităţiĭ; scăderea poporaţiuniĭ române urbane în raport cu crescerea celeĭ evreescĭ o consideră autorul ca efect al alcooluluĭ.

«2. Sinuciderile şi morţile accidentale, despre carĭ ne dă numaĭ statisticĭ străine.

«3. Crescerea imoralităţiĭ, a prostituţiuniĭ şi îmmulţirea divorţurilor, carĭ după autor ar fi maĭ numeróse între săteniĭ carĭ beaŭ maĭ mult (ceea ce nu este exact; în raport cu numĕrul, divorţurile sunt maĭ frecuente între locuitoriĭ urbanĭ).

«4. Criminalitatea; autorul împarte criminaliĭ alcoolicĭ în 5 categoriĭ: crimele provocate din miseria alcoolică; de turburărĭ psichice, de halucinaţiĭ; ceĭ cu înclinaţiunĭ rele, iritabilĭ, aroganţĭ, ţĕraniĭ carĭ se cértă

pentru pămînturĭ; ceĭ la carĭ beția deșteptă bestialitatea, carĭ comit atentate la bunele moravurĭ; și criminaliĭ din părințĭ alcoolicĭ; dă statisticĭ străine despre delictele alcoolicilor; comunică că, după Gr. Dianu, multe omorurĭ se ivesc din certe după băuturĭ, că G. Miletici a găsit în închisorile din Craiova și Bucovĕț din 538 deținuțĭ 105 alcoolicĭ; reproduce aprecierile asupra cresceriĭ criminalitățiĭ ale luĭ Tanoviceanu, I. Bastachi și Stelian Popescu.

«5. Pauperismul, despre care dă exemple din multe țĕrĭ, iar despre România face socotéla că se cheltuesc pe an 360 milióne de leĭ pentru rachiŭ de fabrică, 89 milióne pentru țuică, 6 milióne pentru cognac, 38 milióne pentru rachiŭ de drojdiĭ și tescovină, 7 milióne pentru bĕuturĭ străine, 108 milióne pe vin, 10 milióne pe bere, peste tot 630 milióne leĭ saŭ 108 leĭ de cap de locuitor, iar adevĕratul consumator, fără copiĭ, bea pe an 223 leĭ, 20 litri alcool absolut. Țĕranul cheltuesce pe bĕutură jumătate din venitul sĕŭ, care este de leĭ 450—500 pe an.

«Din cele 4 manuscripte presintate, numaĭ acesta, cu devisa: «Quem «vult perdere Juppiter dementat prius», este resultatul uneĭ muncĭ maĭ serióse, conține câte-và părțĭ bune, culege lucrările străine asupra alcoolismuluĭ și adaugă observațiunĭ propriĭ; dar lucrările străine sunt adunate fără critică, experimentele propriĭ ale autoruluĭ sunt puține la numĕr și nu sunt executate cu metoda necesară; autoruluĭ ĭ-a lipsit și ocasiunea pentru cercetărĭ anatomo-patologice maĭ numeróse și maĭ exacte; ast-fel acéstă lucrare nu aduce fapte nouĕ, luminĭ nouĕ asupra Alcoolismuluĭ în România. Maĭ este de observat că cu greŭ se va găsì un singur autor, înzestrat cu cunoscințele și cu experiența necesară în Chimie, Fisiologie, Patologie experimentală, Toxicologie, Anatomie patologică și în vastul câmp al cliniceĭ bólelor a maĭ tuturor organelor, maĭ ales al bólelor sistemuluĭ nervos, și familiarisat cu technica acestor variate cunoscințe, spre a puté studià singur, fără asociațiune cu altul, cestiunea Alcoolismuluĭ în România. Subsemnațiĭ recunóscem că manuscriptul «Quem vult perdere Juppiter dementat prius» nu este lipsit de valóre, și regretăm că, cuprinḑĕnd multe părțĭ fórte slabe, el nu însușesce condițiunile, pentru ca să i se acorde premiul Adamachi.

«Raportor, *Dr I Felix*
«*Dr. C I Istrati*»

D-l *A. D. Xenopol* cetesce următórea părere separată:

«Subsemnatul sunt de părere a încuviință premiul manuscriptuluĭ *Quem vult perdere...*, pe motivul că premiile se acordă nu lucrărilor ab-

solut fără defecte, ci acelor ce posedă calităţĭ precumpĕnitóre, şi manuscriptul citat posedă fără tăgadă asemenea calităţĭ. Apoĭ cred că trebue încuragiate munca şi stăruinţele seriόse.»

D-l *Dr. I. Felix* ḑice că motivul pentru care d-sa şi d-l Dr. C. Istrati sunt în contra premierii lucrăriĭ celeĭ maĭ puţin slabe este că lucrările premiate de Academie se tipăresc, şi s'ar face un rĕŭ dacă s'ar tipărì acéstă lucrare, pentru că ea nu conţine nicĭ un fapt noŭ şi cuprinde unele afirmaţiunĭ neexacte.

D-l *I. Kalinderu* face maĭ întâiŭ complimente d-luĭ Dr. Felix pentru excelentul sĕŭ raport. Crede că este motivată téma d-luĭ Felix asupra rĕuluĭ care s'ar face prin publicarea acesteĭ scrierĭ, aşà cum se presintă ea, plină de greşelĭ. Întrebarea este dacă lucrarea póte fi transformată de autor spre a se înlăturà defectele arătate în raport. — D-l *Dr. Felix*, întrerupênd, rĕspunde: Nu! — D-l *Kalinderu*, continuând, ḑice: dacă acésta nu este cu putinţă, atuncĭ se unesce şi d-sa cu părerea majorităţiĭ Comisiuniĭ de a nu se da premiul.

D-l *T. Maiorescu* este de asemenea de părere să se priméscă propunerea majorităţiĭ Comisiuniĭ. Nu este nimic maĭ periculos, maĭ ales în starea nóstră actuală de cultură, decât afirmările îndrăzneţe, neîntemeiate pe studiĭ seriόse, cum sunt maĭ multe în acéstă lucrare, şi pe carĭ le arată atât de clar raportul d-luĭ Felix. Este o enormitate afirmarea autoruluĭ că peste 15% din Românĭ, inclusiv copiiĭ şi femeile, sunt alcoolicĭ. Este şi maĭ gravă uşurinţa cu care autorul afirmă că în armata română alcoolismul are cutare raport cu tuberculosa la soldaţĭ, ca şi când anume armata nóstră ar fi un material indicat pentru studiĭ alcoolice. Cine afirmă asemenea lucrurĭ cu atâta uşurinţă nu merită şi nu póte să fie premiat.

D-l *Dr. V. Babeş* ḑice: Sunt cu totul de părerea d-luĭ Dr. Felix în ceea ce privesce lucrările presintate pentru acest premiŭ. Lucrarea din urmă este maĭ completă decât cele-lalte şi autorul a căutat chiar să se conformeze condiţiunilor în ceea ce privesce lucrările originale, experimentale, anatomo-patologice şi clinice. Am puté ḑice însă că tocmaĭ acéstă parte este cu totul insuficientă, căcĭ dacă în urma injecţiunilor cu furfurol saŭ a unor esenţe s'a făcut la un cobaĭ o gangrenă gazósă, acéstă experienţă n'are nicĭ o valóre, căcĭ gangrena gazósă este o complicaţiune datorită uneĭ greşelĭ de experimentare. În experienţe ar fi trebuit să urmăréscă óre-cum ceea ce se petrece în alcoolism, să se introducă cel puţin odată substanţa experimentată şi prin gură, nu numaĭ prin injecţiunĭ. În ce privesce anatomia patologică, studiile anatomo-patologice asupra alcoolismuluĭ ar fi avut o importanţă deosebită în ţéra nóstră, unde maĭ cu sémă cirosele hepatice arată un tip neobicĭnuit, fiind rare la noĭ tocmaĭ formele descrise drept caracteristice pentru alcoolism. Apoĭ trebuià considerat ceea ce aşĭ puté numì *alcoolismul relativ*, adecă faptul observat la noĭ de atâtea orĭ, că organismul se resimte de

multe orĭ într'un mod extraordinar asupra uneĭ cantităţĭ relativ micĭ de alcool, care, cel puţin în străinătate, nu este privit de fel ca vătĕmător. În ce privesce clinica alcoolismuluĭ, datele aduse de autorul acesteĭ lucrărĭ sunt mult exagerate şi este cu totul inadmisibil de a conchide că în ţéră s'ar aflà 15% alcoolicĭ, fiind chiar mult exagerată cantitatea alcooluluĭ care ar revenì la cap de locuitor. Acéstă statistică exagerată provine neapĕrat din metoda greşită de a adunà datele, ast-fel nimic maĭ uşor decât a arătà că aprópe fie-care bolnav este alcoolic, întrebându-l dacă bea câte odată ţuică saŭ vin şi în urma rĕspunsuluĭ afirmativ să-l declarĭ de alcoolic. Dacă acest lucru se întîmplă cu bolnaviĭ de ficat, neapĕrat că fie-care va eşì alcoolic; procedeul întrebuinţat este chiar dăunător, căcĭ statistica este o sabie cu doue tăişurĭ care, dacă e rĕŭ mânuită, ne taie în loc de a ne apĕrà. Dacă exagerăm întinderea şi desastrele alcoolismuluĭ, mijlócele Statuluĭ vor fi póte absorbite pentru combaterea unuĭ rĕŭ maĭ mic şi vor devenì insuficiente pentru cestiunĭ de o importanţă maĭ mare. Ast-fel nu se face nicĭ sciinţă, nicĭ statistică. Pentru aceste motive sunt de părere a nu se acordà premiul unor ast-fel de lucrărĭ.

Discuţiunea se închide.

D-l Preşedinte pune la vot părerea cea maĭ depărtată a d-luĭ A. D. Xenopol de a se acordà premiul Adamachi lucrăriĭ cu devisa: «Quem vult perdere Juppiter dementat prius».

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 22; voturĭ pentru 6, contra 16.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea de premiare a fost respinsă şi că prin acésta s'aŭ aprobat conclusiunile raportuluĭ. Urméză decĭ ca valórea premiuluĭ Adamachi de 5.000 leĭ să fie capitalisată conform articoluluĭ 2 din regulamentul acestuĭ fond.

ŞEDINŢA DE LA 10 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *At. M. Marienescu* presintă, pentru publicare în *Anale*, scrierea sa: *Formaţiunile de cuvinte în limba română.*

— Se recomandă spre examinare Secţiuniĭ literare.

D-l *S. Fl. Marian* presintă, spre a fi publicată de Academie, scrierea sa: *Insectele în credinţele şi literatura poporală română*

—Se recomandă spre examinare Secţiunilor întrunite literară şi sciinţifică.

D-l *St. C. Hepites* presintă pentru publicare în *Anale* nota: *Materiale pentru climatologia Românieĭ. XVII. — Repartiţiunea ploiĭ pe districte şi basinurĭ în România în anul 1901 st. n. şi în lustrul 1896—1900.*

— Se recomandă Secţiuniĭ sciinţifice.

ŞEDINŢA DE LA 11 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Ministerul de Interne se primesc 39 monede antice de argint găsite în comuna Guzgun, judeţul Constanţa, la pólele raduteĭ despre rĕsărit. Din aceste monede 18 sunt de la Apollonia ad Rhyndacum din Misia, 11 de la Mesambria din Tracia şi 3 de la cetatea Istros.

—Se decide a se exprimà mulţumirĭ Ministeruluĭ de Interne, iar monetele a se trimite Museuluĭ naţional de anticităţĭ.

ŞEDINŢA DE LA 12 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Secţiunea sciinţifică se primesce propunerea de a se publicà în *Anale* scrierea d-luĭ *St. C. Hepites: Materiale pentru climatologia Românieĭ, XVII.—Repartiţiunea ploiĭ pe districte şi pe basinurĭ în România în anul 1901 st. n. şi în lustrul 1896—1900.*

— Propunerea Secţiuniĭ se aprobă.

SEDINŢA DE LA 13 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *I. Puşcariu* însciinţéză prin scrisóre că, din causă de bólă, nu póte venì să ieà parte la lucrările sesiuniĭ generale.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 12 Martie, prin care se arată că Secţiunea, aprobând raportul d-luĭ St. C. Hepites, propune a nu se tipărì în *Anale* scrierea d-luĭ Maior Octav Boian: *O privire în sistemul nostru planetar.*

— Propunerea Secţiuniĭ se primesce.

D-l *Gr. Ştefănescu* cetesce următorul raport al Comisiuniĭ permanente a Biblioteciĭ asupra progreselor şi lucrărilor făcute în anul 1902;

«*Domnilor Colegĭ,*

«Asupra lucrărilor făcute în serviciul Bibliotecii Academiei și asupra crescerii ei în anul 1902, avem onóre a vĕ aduce la cunoscință următórele:

«A. *Cărțĭ tipărite, charte geografice, etc.*

«I. *Lucrările* maĭ de căpetenie săvârşite în acéstă secțiune a Bibliotecii sunt:

«S'a inventariat și catalogat în secțiunea A de la No. A 24.087 până la No. A. 26.407, ceea ce represintă în total 2.321 scrierĭ. Cea maĭ mare parte dintre acestea sunt din fosta bibliotecă a Mitropolituluĭ Moldoveĭ Iosif Naniescu, dăruită Academieĭ în 1894, şi care acum s'a incorporat în Biblioteca nóstră, după ce s'aŭ ales dubletele.

«La catalogare se depune multă activitate, ast-fel în cât catalogul Bibliotecii este în tot-deauna la curent cu publicațiunile apărute în țéră, primite în dar saŭ cumpĕrate.

«S'a început facerea cataloguluĭ descriptiv și amănunțit al chartelor geografice și s'aŭ făcut 1.767 fișe la 500 chărțĭ.

«Asemenea s'a început a se catalogà după un noŭ sistem colecțiunea publicațiunilor periodice: ḑiare, reviste, etc.

«Potrivit decisiuniĭ Academieĭ din 5 Aprilie 1894, s'a continuat a se alege câte un exemplar din cărțile legale și a se trimite Bibliotecii Urechiă din Galațĭ. Inventariul, semnat de primitor, s'a depus în archiva Academieĭ. În el se cuprind 647 opere în 867 volume și broșurĭ. Până acum s'aŭ trimis Bibliotecii Urechiă 10.478 opere în 14.867 volume și broșurĭ.

«În urma desființăriĭ prin lege a Bibliotecii Centrale a Statuluĭ, unele tipografiĭ din țéră continuând a trimite cele treĭ exemplare legale cuvenite aceleĭ Bibliotecĭ, s'a dăruit câte un exemplar Bibliotecii Fundațiuniĭ Universitare Carol I. Până la sfârșitul anuluĭ 1902, s'aŭ dat ast-fel 1.609 volume și broșurĭ.

«În cursul anuluĭ 1902, s'aŭ legat 1.282 volume, dintre carĭ 814 in-8°, 290 in-4° și 178 in-folio.

«Biblioteca urmăresce neîncetat procurarea și completarea publicațiunilor românescĭ, maĭ ales pentru timpul dinaintea puneriĭ în aplicare a legiĭ depozituluĭ legal din 1885. În acest scop s'aŭ cumpĕrat 47 volume cărțĭ vechĭ și 4 volume ḑiare.

«De la 1 Ianuarie 1902 s'a organisat facerea statisticeĭ pentru tótă mișcarea bibliotecii: comunicarea în sălile de lucru și sporul. Se întocmesce ast-fel o statistică lunară și se dă publicitățiĭ la sfârșitul fie-căreĭ lunĭ.

«II. *Sporirea:* 1) S'aŭ cumpĕrat 825 volume și broșurĭ, 105 volume reviste străine, 8 atlase, 3 charte geografice, 32 fotografiĭ, 3 portrete și 2 albumurĭ.

«2) S'aŭ primit în dar de la diferite autorităţĭ și persóne 3 562 volume și broșurĭ, 10 volume ḑiare și 9 volume reviste românescĭ, 15 volume re-

viste străine, 32 charte geografice, 1 atlas, 42 foĭ volante şi 1 caiet note de musică.

«Cele maĭ însemnate darurĭ sunt următórele:

«De la M. S. Regele s'aŭ primit publicaţiunile luĭ F. von Marcuard, *Das Bildnis des Hans von Schönitz und der Maler Melchior Feselen*, München 1896, şi *Die Zeichnungen Michel Angelos im Museum Teyler zu Haarlem*, München 1901.

«Ministerul Instrucţiuniĭ publice a dăruit 2.008 volume şi broşurĭ din fosta Bibliotecă a Episcopului Ghenadie Enăceanu şi 706 opere în 859 volume şi broşurĭ din biblioteca Seminaruluĭ Central.

«D-l D. C. Ollănescu a oferit 264 volume şi broşurĭ, 135 n-re de reviste şi 2 albumurĭ, publicaţiunĭ apărute cu ocasiunea Exposiţiunii din 1900.

«D-l D. A. Sturdza a dăruit 70 volume şi broşurĭ, 4 chărţĭ şi 5 foĭ volante.

«De la d-l I. Bianu s'aŭ primit 60 volume şi broşurĭ.

«D-l Colonel Al. I. Budişteanu a dăruit 51 volume şi broşurĭ şi 3 chărţĭ.

«D-l Iuliŭ A. Zane a trimis în dar 20 volume cărţĭ vechĭ.

«3) De la instituţiunile cu carĭ Academia se află în relaţiunĭ de schimbul publicaţiunilor, s'aŭ primit 903 volume şi broşurĭ, 49 volume reviste şi publicaţiunĭ periodice străine, 31 chărţĭ şi 2 atlase.

«4) Conform legiĭ din 2 Aprilie 1885 s'aŭ primit de la tipografiile din ţéră 1.836 volume şi broşurĭ, 129 volume diare, 143 volume reviste şi 3 caiete de note musicale.

«III. *Consultarea.* Sala de lectură a cărţilor tipărite a fost deschisă, ca şi în trecut, 10 ore pe di fără întrerupere, de la 8 ore diminéţa până la 6 ore séra. A fost frecuentată de 5.081 cetitorĭ, carĭ aŭ consultat 21.760 volume cerute prin 5.584 buletine.

«Aŭ fost împrumutate acasă în cursul anuluĭ 830 volume la 44 persóne. În total, cifra împrumuturilor, până la 31 Decemvrie 1902, se ridică la 7.232 volume (la 140 persóne); din acestea s'aŭ înapoiat 6.966 volume şi se aflaŭ nerestituite, la 31 Decemvrie 1902, 266 volume la 30 persóne.

«S'aŭ liberat în cursul anuluĭ 241 cărţĭ de intrare în sala de lucru. În numĕrul acestor cetitorĭ nu se cuprind persónele carĭ, conform art. 37 din Regulamentul Biblioteciĭ, aŭ intrarea liberă.

«B. *Manuscripte, documente, stampe, etc.*

«I. *Lucrările* carĭ s'aŭ făcut în acéstă secţiune sunt:

«1) S'aŭ catalogat 455 volume manuscripte românescĭ (de la No. 1.498—1.953).

«2) S'aŭ inventariat 1.007 bucăţĭ documente românescĭ, slavonescĭ şi grecescĭ.

«3) S'aŭ făcut bilete pentru catalogul cronologic la 1.704 documente inventariate în aniĭ 1901 şi 1902

«4) S'aŭ făcut resumate la 544 documente slavonescĭ cuprinse între cele cu peceţĭ şi în pachetele I—XLIX.

«5) S'aŭ pus în ordine și s'aŭ legat 97 volume manuscripte.

«II. *Sporirea:* 1) S'aŭ cumpĕrat 84 volume manuscripte, 4.212 bucățĭ documente și 2 chărțĭ.

«2) S'aŭ primit în dar 492 volume manuscripte, 3.580 bucățĭ documente și 5 desemnurĭ.

«Darurile maĭ însemnate sunt următórele:

«De la Ministerul nostru de Instrucțiune, 151 volume manuscripte românescĭ și slavonescĭ și 1.384 documente rĕmase de la Episcopul Ghenadie Enăceanu al Râmniculuĭ; 16 volume manuscripte provenite din Biblioteca Seminaruluĭ Central și 247 volume manuscripte de la mânăstirea Cernica.

«De la d-na Elena I. Docan, prin d-l D. C. Sturdza, s'aŭ primit în dar 1.773 documente românescĭ și grecescĭ, privitóre la proprietățĭ, gospodărie, etc.

«D-l C. Erbiceanu a dăruit 71 documente și 17 volume manuscripte.

«D-l Dimitrie A. Sturdza a oferit 11 volume manuscripte, 8 documente, 1 portret, 2 pecețĭ și 2 cărțĭ vechĭ: *Învĕțăturĭ preste toate zilele,* Câmpulung 1642, și *Novum Testamentum Graecum,* Hallae 1775, într'o legătură deosebită.

«D-l C. Ollănescu a dăruit un volum conținênd 34 scrisorĭ de ale luĭ V. Alecsandri către d-sa, manuscriptul luĭ Alecsandri, Fântâna Blanduzieĭ, cu o scrisóre, și 28 scrisorĭ ale luĭ Ion Ghica către d-l D. C. Ollănescu, din aniĭ 1879—1888.

«D-l Titu Maiorescu a dăruit manuscriptele luĭ Eminescu lăsate în păstrarea d-sale de însușĭ poetul.

«D-l S. Fl. Marian a trimis în dar 1 volum manuscript și 2 cărțĭ vechĭ: 1 Molitvenic slavonesc din 1635 și Psaltirea în versurĭ a luĭ Dosofteiŭ din 1673.

«D-l Dr. C. I. Istrati a presintat în dar 1 medalie de bronz bătută cu ocasiunea jubileuluĭ luĭ Berthelot.

«D-l Nerva Hodoș a dăruit un dosar compus din 207 file manuscripte și foĭ volante tipărite, cu lucrărĭ de ale Comisiuniĭ Centrale de la Focșanĭ din 1859. Hârtiile sunt rĕmase de la Ștefan Golescu.

«D-l Al Delimarcu a dăruit 195 documente de proprietățĭ.

«D-l B. Iorgulescu a trimis în dar 49 documente istorice și 1 volum manuscript.

«III. *Consultarea.* Sala de lucru a manuscriptelor stă la disposițiunea publiculuĭ deschisă de la 8—12 a. m. și de la 1—6 p m. A fost cercetată de 812 persóne carĭ aŭ consultat și studiat 22.618 documente, 2.388 volume manuscripte și 168 cărțĭ vechĭ tipărite.

«Tablourile de maĭ jos arată mișcarea Biblioteciĭ în cursul anuluĭ 1902:

«I. *Consultarea.*

A. *Cărţĭ tipărite*	Cetitorĭ	Volume
1) Cerute cu buletine.	5 081	21.760
2) Împrumutate acasă	44	830
Total . . .	5 125	22.590
Aflătóre în sala de lucru: cărţĭ (suma medie)		1 650
» » » » » reviste române . .		34
» » » » » » străine .		116
B. *Manuscripte şi documente.*		
Manuscripte . . consultate	575	2 388
Documente . . »	410	22.618
Cărţĭ vechĭ românescĭ »	93	168

«II. *Sporirea.*

	Volume şi broşurĭ	Diare		REVISTE				Atlase şi chărţĭ	Stampe şi portrete	Vol. mscr.	Documente	Fotografiĭ	Albumurĭ	Desemnurĭ, etc	Note musicale	Foĭ volante	Monede şi medaliĭ
				române		străine											
		din ţéră	din afară	din ţéră	din afară	vol.	n-re										
1 Conform legiĭ .	1 836	129	--	143	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
2. Dar saŭ schimb	4.465	—	10	—	9	64	321	66	—	492	3.580	3	—	5	1	42	303
3 Cumpèrate . .	825	—	—	—	—	105	1 135	11	3	84	4 212	32	2	—	—	—	—
Total . .	7.126	129	10	143	9	169	1 456	77	3	576	7 792	35	2	5	4	42	303

«Membriĭ Comisiuniĭ, *Gr. Ştefănescu, N Quintescu, C. Erbiceanu*»

— Nefăcêndu-se nicĭ o observaţiune, Academia iea act de cuprinsul raportuluĭ.

ŞEDINŢA PUBLICĂ DE LA 14 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *I. Kalinderu,* Vice-Preşedinte.

D-l *Gr. G. Tocilescu* presintă scrierea sa *Fouilles d'Axiopolis* extrasă din volumul festiv, care s'a publicat cu ocasiunea aniversăriĭ a 60-a a archeologuluĭ Otto Hirschfeld, membru onorar al Academieĭ.

D-l *At. M. Marienescu* cetesce disertaţiunea sa despre *Articul şi declinaţiune.*

D-l *Dr. I. Felix* cetesce: *Igiena şcolară, istoria eĭ, starea eĭ actuală. Partea II (Educaţiunea fetelor, exerciţiul corporal, bólele şcolare).*

ŞEDINŢA DE LA 15 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *C. Erbiceanu* cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ istorice pentru şedinţa de la 13 Martie, prin care se arată că Secţiunea propune a se aprobà cererea d-luĭ I. Bogdan de a cetì în şedinţă publică memoriul sěŭ despre *Cnejiĭ Românĭ.*

— Propunerea Secţiunii se aprobă.

D-l *C. Erbiceanu* cetesce apoĭ procesul-verbal al uneĭ alte şedinţe a Secţiuniĭ istorice din aceeaşĭ ḑi, prin care se arată că Secţiunea a decis a nu se publicà în *Anale* scrisórea d-luĭ V. Botez, profesor la Iaşĭ, către d-l N. Ionescu privitóre la Edgar Quinet, precum nicĭ conferinţa aceluiaşĭ profesor ţinută despre Quinet înaintea profesorilor şi elevilor Liceuluĭ Naţional din Iaşĭ.

— În urma explicaţiunilor date de d-niĭ I. Kalinderu şi N. Ionescu, propunerea Secţiunii se aprobă.

D-l *N. Quintescu* cetesce procesele-verbale ale Secţiuniĭ literare pentru şedinţele de la 6, 10 şi 12 Martie, prin carĭ se arată următórele:

a) că Secţiunea a însărcinat pe d-l N. Quintescu să examineze partea de traducere din Titu Liviŭ presintată pentru acest an de d-niĭ Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu;

b) că a însărcinat pe d-l I. Caragiani să examineze scrierea biografică presintată de d-l C. I. Cosmescu asupra fostuluĭ membru al Academieĭ D Cozacovicĭ;

c) că, în urma invităriĭ de către plen, prin decisiunea de la 20 Aprilie 1901, Secţiunea a decis a se ocupà de revisuirea şi completarea ortografieĭ, şi a ales o Comisiune compusă din d-niĭ: Maiorescu, Hasdeŭ, Quintescu, Negruzzi şi Bianu, spre a pregătì lucrările carĭ se vor presintà Academieĭ în viitórea sesiune generală;

d) că a însărcinat pe d-l N. Quintescu să examineze scrierea presintată spre a fi publicată în *Anale* de d-l At. M. Marienescu: *Despre formaţiunile de cuvinte în limba română;*

e) că a decis a propune plenuluĭ să se publice de Academie scrierea d-luĭ S. Fl. Marian: *Insectele în limba, credinţele şi obiceiurile poporuluĭ român.*
— Se iea act de lucrările şi decisiunile Secţiuniĭ, iar în cât privesce scrierea d-luĭ Marian, se aştéptă şi opiniunea Secţiuniĭ sciinţifice, căreia s'a trimis de asemenea în cercetare spre a se pronunţà asupra publicăriĭ eĭ.

ŞEDINŢA DE LA 17 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la d-l Dr. G. Procopiu se primesce în dar pentru bibliotecă un exemplar din scrierea sa *La Pellagre,* Paris 1903.

D-l *Gr. Ştefănescu* observă că în programa lucrărilor la punctul 11 se prevede raportul Comisiuniĭ dicţionaruluĭ limbiĭ române asupra lucrărilor din 1902—1903. Suntem ajunşĭ la jumătatea sesiuniĭ şi acest raport nu este încă presintat; d-sa întrébă când se va depune, pentru că lucrarea acésta, fiind de o extremă importanţă, trebue ca membriĭ Academieĭ să aibă timpul necesar de a luà cunoscinţă despre raportul Comisiuniĭ, spre a discutà cum trebue să se facă dicţionarul.

D-l *N. Quintescu* ḑice că d-sa în cursul anuluĭ de maĭ multe orĭ a cerut să i se pună la disposiţiune manuscript din dicţionar spre a-l studià, dar nu i s'a dat şi nicĭ nu i s'a explicat pentru ce membriĭ Academieĭ, şi în special aĭ Comisiuniĭ, nu pot urmărì de aprópe lucrarea dicţionaruluĭ.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că în ḑilele trecute s'a primit raportul d-luĭ A. Philippide despre lucrarea dicţionaruluĭ. D-sa l-a cetit erĭ şi crede că peste câte-và ḑile Comisiunea va întocmì şi va presintà Academieĭ raportul asupra acesteĭ grele lucrărĭ. D-l Philippide anunţă că va trimite şi o parte din manuscriptul redactat spre a fi vĕḑut, dar numaĭ peste câte-và ḑile, fiind-că copiştiĭ sunt ocupaţĭ a transcrie exemplele relative la cuvintele cuprinse în acea parte a manuscriptuluĭ.

D-l Preşedinte declară incidentul închis.

ŞEDINŢA DE LA 18 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *I. M. Moldovanu* anunţă prin scrisóre că, din causă de bólă, nu póte luà parte la lucrările sesiuniĭ din acest an.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ scinţifice pentru şedinţa de la 17

Martie, prin care se arată că Secțiunea a decis a recomandà plenuluí să se publice cu cheltuéla Academieĭ scrierea d-luĭ S. Fl. Marian: *Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor*, exprimând părerea ca numirile sciințifice ale insectelor, despre carĭ se vorbesce, să fie tipărite cu litere grase la începutul articolelor sub numirile românescĭ.

D-l Președinte aduce aminte că acéstă lucrare fusese recomandată spre examinarea ambelor Secțiunĭ, literară și sciințifică, și că Secțiunea literară a propus și ea, în ședința de la 15 Martie, ca scrierea d-luĭ Marian să fie publicată de Academie.

—Se decide a se publicà de Academie scrierea d-luĭ Marian, ținêndu-se sémă la tipărire de propunerea Secțiuniĭ sciințifice.

ȘEDINȚA PUBLICĂ DE LA 19 MARTIE 1903

Președința d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l I. Bogdan, membru corespondent, cetesce studiul sĕŭ despre *Cnejiĭ Românĭ.*

ȘEDINȚA DE LA 20 MARTIE 1903

Președința d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *St. C. Hepites* presintă, pentru publicare în *Anale,* scrierea sa: *Cutremurele de pămînt în România în anul 1902 st. n. și în deceniul 1893—1902.*

— Se recomandă Secțiuniĭ sciințifice.

D-l *Dr. C. Istrati* cetesce raportul Comisiuniĭ financiare asupra administrațiuniĭ casseĭ și asupra situațiuniĭ fondurilor Academieĭ de la 1 Iunie 1901 până la 31 Maiŭ 1902.

D-l *N. Ionescu* exprimă dorința ca Academia să-șĭ facă tipografie proprie, spre a cheltuì maĭ puțin cu publicațiunile sale.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că a studiat cestiunea tipografieĭ; realisarea acesteĭ ideĭ ar cere cheltuelĭ marĭ și ar atrage mare greutate pentru administrare și o mare rĕspundere.

— Raportul se iea spre cunoscință și se aprobă.

D-l *Gr. Ștefănescu* cetesce raportul Comisiuniĭ financiare asupra comptu-rilor Fundațiuniĭ Adamachi de la 1 Iunie 1901 până la 31 Maiŭ 1902.

— Se iea spre cunoscință și se aprobă.

D-l *Gr. Ștefănescu* cetesce raportul Comisiuniĭ financiare asupra compturilor Fundațiuniĭ Otteteleșanu de la 1 Iunie 1901 până la 31 Maiŭ 1902.

D-l *I. Kalinderu* dă explicărĭ asupra stăriĭ Fonduluĭ Otteteleșanu, care a susținut cheltuelile clădirilor nouĕ necesare la Institutul de la Măgurele, fără să se fi vîndut părțile din terenul cel mare din Capitală, pentru vîndarea cărora Academia dăduse autorisare.

— Se iea spre cunoscință și se aprobă raportul asupra administrațiuniĭ financiare a Fonduluĭ Otteteleșanu în 1901—2.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ financiare pentru cercetarea compturilor din 1902—3.

— Sunt aleșĭ d-niĭ: *St. C. Hepites, Dr. C. Istrati, Gr. Ștefănescu.*

ȘEDINȚA PUBLICĂ DE LA 21 MARTIE 1903.

Președința d-luĭ *I. C. Negruzzi*, Vice-Președinte.

De la d-l D. Negreanu, membru corespondent, se primesc două exemplare din scrierea sa: *Elemente de Fisică (Gravitate și căldură)*, Bucurescĭ 1902—3, și ḑece exemplare din comunicarea făcută de d-sa Academieĭ de sciințe din Paris și intitulată: *Procédé de séparation électrique de la partie métallique d'un minéral de sa gangue.*

D-l *A. D. Xenopol* cetesce comunicarea sa: *Politica de rasă.*

ȘEDINȚA DE LA 22 MARTIE 1903.

Președința d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *I. Caragiani* arată că de maĭ mulțĭ anĭ are gata manuscrisul uneĭ istoriĭ a Românilor din Peninsula Balcanică, din care a tipărit 17 cóle și, neavênd mijlóce pentru a tipărì și cea-laltă parte a lucrăriĭ — aprópe 25 cóle de tipar—cere să se continue tipărirea cu cheltuéla Academieĭ.

— Se decide a se recomandà Secțiuniĭ istorice, care să examineze lucrarea și să-șĭ deà părerea asupra eĭ.

Se cetesce procesul-verbal al Secțiuniĭ literare pentru ședința de la 17 Martie, prin care se arată că Secțiunea a decis a propune pe d-l Ovid

Densușianu să fie ales membru corespondent într'unul din locurile vacante la acea Secțiune, amânând propunerea pentru al doilea loc vacant la viitórea sesiune generală.

— Propunerea de alegere se decide a se pune la ordinea ḑileĭ într'o viitóre ședință.

ȘEDINȚA DE LA 24 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Eforia școlelor centrale române ort.-rĕs. din Brașov se primesc, pentru a fi împărțite între membriĭ Academieĭ, câte 50 exemplare din următórele publicațiunĭ:

Istoria școlelor centrale române gr. or. din Brașov de Andreiŭ Bârseanu, Brașov 1902;

Istoria besériciĭ Schéilor Brașovuluĭ de Sterie Stinghe, Brașov 1899;

Documente privitóre la trecutul Românilor din Scheĭ, vol. I (1700—1783), vol. II (1784—1810), vol. III (1812—1845), de Sterie Stinghe, Brașov 1901—1903.

— Se decide a se exprimà mulțumirĭ Eforieĭ școlelor din Brașov.

D-l *I. Kalinderu* cetesce raportul Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Otteteleșanu asupra mersuluĭ Institutuluĭ în anul 1902—3.

D-l *Gr. Ștefănescu* amintesce că a avut ocasiune, ca membru în Comisiunea financiară, să arate Academieĭ buna stare financiară a acestuĭ fond în anul trecut și să exprime speranța că, mergênd tot pe acéstă cale de economie, se va puté începe constituirea fonduluĭ de înzestrarea fetelor; vede astăḑĭ cu plăcere că Comisiunea Fundațiuniĭ Otteteleșanu a făcut un început, înscriind pentru acest scop un fond în budgetul anuluĭ viitor. Întrébă pentru ce în raportul cetit astăḑĭ se spune că Comisiunea va prevedé în budgetul anuluĭ viitor o sumă pentru înzestrarea numaĭ a 11 absolvente, pe când d-sa crede că ele sunt 15.

D-l *I. Kalinderu* rĕspunde că, începênd din anul trecut, s'a înființat la Institut și clasa VI, și că ar trebuì ca la finele acestuĭ an școlar să avem 15 absolvente. După terminarea claseĭ V însă, patru eleve din acéstă serie s'aŭ întors la casa părintéscă și nu aŭ maĭ venit să facă în institut și clasa VI. Acestora nu se póte da zestrea care este acum în discuțiune, căcĭ atuncĭ ar trebuì să aplicăm acéstă regulă față cu tóte absolventele din aniĭ trecuțĭ, carĭ sunt în numĕr de vre-o 45. Cu privire la modul de a se da acest ajutor celor 11 absolvente, d-l Kalinderu crede că ar fi nimerit ca suma ce se destină fie-căreia să se depue în librete nominale la Cassa de depunerĭ, și când ele se vor mărità saŭ vor deschide vre-un atelier

să li se libereze acea sumă spre a întîmpinà primele cheltuelĭ necesare. Cât despre manualele de carĭ se vorbesce în raport, d-l Kalinderu ḑice că acéstă cestiune l-a preocupat încă de acum câţĭ-và anĭ. Atuncĭ însă, din lipsă de fondurĭ, nu s'a putut începe tipărirea lor. Este bine ca acum să începem şi acéstă lucrare, care va aduce mult folos Institutuluĭ nostru. D-l Kalinderu rógă apoĭ cu stăruinţă pe membriĭ Academieĭ să mérgă chiar în cursul acesteĭ sesiunĭ să visiteze Institutul Otteteleşanu.

— Raportul Comisiuniĭ Fundaţiuniĭ Otteteleşanu se iea spre cunoscinţă.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ Fundaţiuniĭ Otteteleşanu pentru 1903—4.

— Sunt realeşĭ d-niĭ: *I. Kalinderu*, *I. C. Negruzzi* şi *D. Sturdza*.

D-l *P. Poni* cetesce raportul Comisiuniĭ Fonduluĭ Adamachi despre administrarea eĭ în 1902—3 şi propunerea ca, începênd de la 1 Octomvrie viitor, să se acorde bursa, care rĕmâne atuncĭ vacantă, unuĭ licenţiat de la Facultatea de sciinţe din Iaşĭ, spre a studià matematicile la Paris.

— Se iea spre cunoscinţă cuprinsul raportuluĭ şi se aprobă propunerea făcută.

Se procede la alegerea a doĭ membri carĭ, împreună cu Secretarul general, conform regulamentuluĭ, să formeze Comisiunea Fonduluĭ Adamachi pentru 1903—4.

— Sunt realeşĭ d-niĭ: *Sp. Haret*, *P. Poni*.

ŞEDINŢA DE LA 25 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian*.

De la Ministerul de Interne se primesc 178 monete antice de argint găsite în oraşul Ostrov din Dobrogea, cu ocasiunea unor săpăturĭ făcute de un locuitor de acolo. Din aceste monete 89 sunt de la insula Thasos şi 89 sunt denarĭ romanĭ din epoca republicană.

— Se decide a se mulţumì Ministeruluĭ de Interne, iar monetele să se trimită Museuluĭ naţional de anticităţĭ.

ŞEDINŢA DE LA 26 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian*.

De la Secţiunea literară se primesce propunerea de a se tpărì în *Anale* scrierea d-luĭ C. I. Cosmescu despre *Biografia luĭ D. Cozacovicĭ*, Român macedonean, numit membru al Academieĭ la 1866, scrierea fiind exami-

nată de d-l I. Caragiani, care este de părere că merită să fie publicată de Academie.

— Propunerea Secţiunii se aprobă.

De la Secţiunea literară se primesce de asemenea propunerea de a se publică traducerea din Titu Liviu (cărţile XXVI 28 — XXIX 10) făcută de traducătorii premiaţi, d-nii Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu, şi al căreĭ manuscript a fost examinat de d-l N. Quintescu, care arată că şi pentru acéstă parte traducerea este făcută în condiţiunile manuscriptuluĭ premiat.

— Propunerea Secţiunii se aprobă.

D-l *I. Bianu* arată că d-l J. Brinckerhoff Jackson, Ministru plenipotenţiar al Statelor-Unite ale Americeĭ de Nord, a venit la Academie şi a făcut propunerea din partea guvernuluĭ sĕŭ ca Academia să trimită publicaţiunile eĭ, precum şi publicaţiunile oficiale ale serviciilor Statuluĭ şi ale diferitelor instituţiunĭ sciinţifice şi economice, la biblioteca Congresuluĭ din Washington, având să priméscă în schimb publicaţiunile guvernuluĭ şi ale instituţiunilor de Stat ale Statelor-Unite. D-l Jackson a remis lista publicaţiunilor românescĭ pe carĭ le are biblioteca Congresuluĭ, precum şi a publicaţiunilor carĭ se propun a ni se trimite nóue în schimb. D-l Bianu ḑice că biblioteca Congresuluĭ este marea bibliotecă naţională a Statelor-Unite şi ea se bucură de una din cele maĭ grandióse instalaţiunĭ din lume. Cheltuelile pentru trimiterea şi primirea publicaţiunilor schimbate nu vor fi marĭ, din causă că aceste operaţiunĭ se vor face prin mijlocirea unuĭ biuroŭ de schimburĭ anume instalat la Lipsca.

— Se decide a se primì propunerea făcută de Ministrul Statelor-Unite.

D-l *I. Bianu* presintă următórea propunere:

«Ḑiarele politice românescĭ se tipăresc aprópe tóte pe hârtie de fórte slabă calitate şi de format in-folio mare. Din aceste cause ele sunt mult maĭ expuse stricăciuniĭ decât cărţile, orĭ câte precauţiunĭ s'ar luà la legarea şi aşezarea lor în bibliotecă. Totuşĭ aceste colecţiunĭ sunt de o valóre cu totul deosebită pentru mulţimea informaţiunilor cuprinse într'însele şi din causă că fórte puţine exemplare se păstrézá în colecţiunĭ, ast-fel că este aprópe tot-deauna cu neputinţă a se găsì o colecţiune dintr'un ḑiar politic pe un an întreg.

«Este decĭ necesar să se ieà măsurĭ speciale pentru păstrarea lor în bibliotecă. Spre acest scop vĕ rog să aprobaţĭ a se adăugà la art. 39 din Regulamentul biblioteciĭ o completare în următórele cuvinte: «nicĭ colecţiunile de ḑiare politice tipărite pe hârtie de for«mat in-folio.»

D-l *I. Negruzzi* observă că propunerea, tinḑênd la modificarea unuĭ articol de Regulament, trebue să fie votată cu două treimĭ din numĕrul membrilor presenţĭ, conform art. 45 din Statute.

— În urma explicărilor date de d-niĭ *Kalinderu*, *Quintescu*, *Istrati* şi *Bianu*, propunerea se pune la vot şi se primesce cu unanimitate.

ŞEDINŢA DE LA 27 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian*.

D-l *P. Poni* presintă, pentru a se tipărì în publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi, scrierea d-luĭ P. Bogdan, fost bursier al acestuĭ fond, intitulată: *Influenţa neelectrolitelor asupra tensiuniĭ de vaporì a aciduluĭ acetic.*

— Se trimite spre examinare Secţiuniĭ sciinţifice.

D-l *C. Erbiceanu* cetesce următorul raport general al Comisiuniĭ premiuluĭ Asociaţiuniĭ Craiovene asupra cărţilor presintate la concurs:

«*Domnilor Colegì,*

«Publicaţiunile presintate la concurs pentru acest premiŭ sunt în numĕr de 17 şi alcătuesc 34 volume, la carĭ se adaugă o chartă geografică.

«Comisiunea, alésă de D-vóstre pentru cercetarea lor şi compusă din d-niĭ: Haret, Maiorescu şi subscrisul, a împărţit sarcina referatuluĭ încredinţând d-luĭ Haret lucrările relative la sciinţele exacte (12 volume şi charta geografică), iar d-luĭ Maiorescu pe cele relative la partea literară (22 volume).

«Subscrisul are onóre a vi le aduce la cunoscinţă.

«Pe temeiul celor douĕ rapórte, Comisiunea D-vóstre, apreciând meritele relative ale cărţilor analisate, s'a unit în părerea de a vĕ propune pentru premiul Asociaţiuniĭ Craiovene, *în rândul dintâiŭ:*

«Cursul de limba română» al d-lor M. Dragomirescu şi G. Adamescu (7 volume, Bucurescĭ 1900—1903); *în rândul al doilea:*

«România şi ţĕrile locuite de Românĭ», de G. M.-Murgocĭ şi I. Popa-Burcă (1 vol., Bucurescĭ 1902).

D-l *Sp. Haret* cetesce următorul raport special asupra cărţilor sciinţifice presintate la acest premiŭ:

«*Prăsirea pomilor*, de *Nicolaŭ Albani*, Sibiiŭ 1900.

«Nu se póte numì *carte didactică*, pentru că nu corespunde nicĭ uneĭ programe. E adevĕrat că prăsirea pomilor este un capitol din

cursul de agricultură, care se predă în seminariĭ și în școlile normale primare, și că ea se practică și în școla primară rurală; dar cartea d-luĭ Albani nu corespunde la nicĭ una din aceste destinațiunĭ. Póte servì dar ca o carte de consultațiune pentru învĕțătorĭ.

«*Jocul «Oina»*, de *C. D. Gheorghiu*, Piatra-Némț, f. a.

«Nu este o carte didactică. E ocupată în cea maĭ mare parte cu regulamentul joculuĭ de oină, decretat de Ministerul Cultelor și Instrucțiuniĭ publice.

«*Curs elementar de Medicină și Farmacie*, de *Dr. Vasile S. Christodulo*, Bucurescĭ 1902,—Scrisă pentru clasa V a școlilor secundare de fete și pentru cl. VII de seminariĭ. În fie-care din aceste programe, medicina și farmacia domestică sunt prevĕḑute cu câte 1 oră pe sĕptămână, ceea ce face aproximativ 25 lecțiunĭ pe an.

«Cartea are inconvenientul că e cam voluminósă (145 pagine) pentru acest numĕr de lecțiunĭ și că nu urméză programa în mod destul de fidel. Ast-fel ea vorbesce despre electroterapie (pag. 27), despre masagiŭ (pag. 26), etc., carĭ nu sunt prevĕḑute în programă, pe când nu spune nimic despre aplicarea antisepsieĭ la pansamente, pe care programa o cere.

«Ordinea expuneriĭ materieĭ diferă de asemenea de aceea din programă. Cuprinde la un loc materiĭ luate din diversele programe de igienă, de medicină și de farmacie, ceea ce póte da loc la greutățĭ în aplicarea programeĭ.

«Limba lasă de dorit; nu e destul de concisă; une-orĭ nu e destul de clară. Bacteriile sunt definite ca nisce *micĭ corpurĭ*, ceea ce póte da loc la ideĭ false, căcĭ micĭ corpurì sunt și pulberele minerale.

«*Alcătuirea uneĭ gospodăriĭ rurale*, de *Vasile S. Moga*, Bucurescĭ 1902.

«Cartea este destinată școlelor normale de învĕțătorĭ și seminariilor. Însă programa seminariilor a fost modificată în 1902, iar a școlilor normale se modifică anul acesta, așà că cartea riscă să nu se maĭ potrivéscă nicĭ pentru una, nicĭ pentru alta.

«Așà cum e făcută, cartea corespunde la jumătate materia din noua programă de cl. VII a seminariilor, afară de capitolul relativ la cultura vieĭ, care nu e prevĕḑut acolo. Dar atuncĭ ea este prea întinsă (170 pagine de text pentru 25 lecțiunĭ), și ar trebuì maĭ condensată.

«Cartea însă fusese alcătuită anume în vederea vecheĭ programe din 1893 pentru cl. IV şi parte din cl. III a şcolilor normale de învĕţătorĭ; după acéstă programă, cartea ar fi trebuit trecută în vre-o 30 lecţiunĭ, ceea ce face că cartea este încă prea voluminósă (233 pagine pentru 30 de lecţiunĭ).

«De alt-fel ea are óre-carĭ calităţĭ didactice, precum claritate, simplicitate. Sunt óre-carĭ defecte de limbă, spre exemplu frase ca acésta: «Femelele începe să ouĕ, pe care le ţine lipite de corpul lor»

«*Harta Carpato-Balcanică*, de *Maiorul N. Boerescu*, Roman 1899.

«Charta se presintă cu o frumósă execuţiune tipografică; este clară şi vorbitóre, căcĭ munţiĭ, apele şi câmpiile se detaşéză bine.

«Ca lucrare didactică, charta are inconveniente. Este prea mică pentru a servì ca chartă murală; din astă causă numirile, maĭ ales cele de rîurĭ şi de oraşe, nu se pot cetì de la óre-care distanţă. Deşì charta este şi politică, hotarele ţĕrilor nu sunt indicate prin colorĭ, ceea ce face că nu se pot distinge de copiĭ.

«Pe marginĭ sunt imprimate multe tablourĭ, dintre carĭ unele utile, cum e parte din cel intitulat: *statistica*, dar cele-lalte inutile pentru şcolĭ, precum minele, apele minerale, şi maĭ ales orariile trenurilor şi ale vapórelor.

«*Tratat de Algebră elementară pentru clasele secundare*, de *Bogdan G. Ionescu*, Bucurescĭ 1900.

«Cartea este bună, ca claritate, exactitate în expresiunĭ, rigóre în raţionamente; dar are marele inconvenient că nu e conformă cu programa. Aşà cum e alcătuită, ea cuprinde amestecată materie din clasele V, VI şi VII reale, fără a se fi luat nicĭ o măsură pentru a se distinge materia fie-căreĭ clase, şi maĭ ales pentru a se puté predà materia claseĭ V independent de acea a claselor următóre. De alt-fel, autorul însuşĭ, în prefaţă, spune că a desvoltat unele părţĭ maĭ mult decât cere programa, ceea ce este un mare defect pentru o carte didactică, şi principala causă pentru care programele sunt mereŭ acusate de a fi prea încărcate.

«Cartea este şi prea voluminósă (336 pagine pentru 53 lecţiunĭ). E adevĕrat că o bună parte din ea este ocupată cu exerciţiĭ şi probleme, carĭ sunt numeróse şi variate

«*Noul curs de Algebră*, de *Al. Manicatide*, Bucurescĭ 1902 (presintat şi la Premiul Năsturel-Herĕscu).

«Asupra aceşteĭ cărţĭ mănţin observaţiunile pe carĭ le-am făcut în Aprilie 1900, şi carĭ se găsesc imprimate în *Analele Academieĭ* (Des-

baterĭ), seria II, tomul XXII, pag. 444, de óre-ce în ediţiunea actuală a cărţiĭ nu s'a adus nicĭ o schimbare, care să justifice o modificare a păreriĭ pe care am emis-o atuncĭ asupra eĭ.

«*Zoologie şi Botanică* pentru clasa I secundară, ed. IV, Bucurescĭ 1901; *Zoologie şi Botanică* pentru clasa II secundară, ed. II, Bucurescĭ 1901; *Chimie şi Mineralogie* pentru clasa III secundară, Bucurescĭ 1901; *Chimie şi Mineralogie* pentru clasa IV secundară, Bucurescĭ 1902; *Geologie* pentru clasa IV secundară, Bucurescĭ 1902, de Sabba Ştefănescu.

«Aceste cărţĭ ale d-luĭ Sabba Ştefănescu formézĕ un curs complet de sciinţe naturale pentru gimnasiŭ, cursul inferior de liceŭ şi şcolile secundare de fete de gradul I.

«Ele aŭ meritul de a fi riguros conforme cu programa din 1899, şi în litera şi în spiritul eĭ. Materia este clar şi metodic expusă, aprópe fără încărcăturĭ inutile. Cu tóte acestea, tot cred că s'ar puté reduce întinderea volumelor întru cât-và, şi a se egalisà maĭ bine întinderea lecţiunilor, dintre carĭ unele sunt prea lungĭ.

«Orĭ-cum însă, manualele d-luĭ S. Ştefănescu constitue un evident progres asupra celor similiare carĭ le-aŭ precedat.

«*România şi ţĕrile locuite de Românĭ*, de *Dr. G. M.-Murgocĭ şi I. Popa-Burcă*, Bucurescĭ 1902.

«Acéstă lucrare are merite însemnate. Ea este scrisă într'o limbă destul de alésă, şi este insuflată de un spirit patriotic, care se cuvine să nu lipséscà dintr'o carte destinată tinerimiĭ, maĭ ales dintr'o carte care are de obiect descrierea ţĕriĭ şi a poporuluĭ nostru. Afară de acésta, ea este prima lucrare de acest fel la noĭ, care să conţină o sumă aşà de însemnată de fapte relative la ţéra nóstră. O bună parte din aceste resultate sunt fructul lucrărilor şi observaţiunilor personale ale d-luĭ Murgocĭ; cele-lalte provin din lucrările a diverşĭ învĕţaţĭ românĭ şi străinĭ, carĭ s'aŭ ocupat în aniĭ din urmă cu studiarea geografică, geologică, etnografică şi economică a ţĕriĭ nóstre.

«În faţa acestor însemnate merite, rĕmân pe al doilea plan óre-carĭ observaţiunĭ pe carĭ le comportă cartea, anume că nu urmăresce programa maĭ de aprópe, că repartiţiunea materieĭ nu este făcută în mod destul de egal, în vederea numĕruluĭ lecţiunilor consacrate diverselor capitole, şi că este cam voluminósă pentru cele 41 lecţiunĭ carĭ sunt consacrate geografieĭ în clasa IV secundară.

«Orĭ cum ar fi, lucrarea d-lor Murgocĭ şi Popa-Burcă merită să fixeze cu tot dinadinsul atenţiunea Academieĭ.»

D-l *T. Maiorescu* cetesce următorul raport special asupra cărţilor de cuprins literar presintate la acest premiŭ:

«În urma uneĭ discuţiunĭ prealabile asupra punctuluĭ de vedere, din care să se judece cartea ce ar fi de recomandat, membriĭ Comisiuniĭ aŭ convenit să deà preferinţă acelor lucrărĭ, a căror materie să fie cât maĭ special românéscă şi maĭ îndepărtată de la orĭ-ce traducere saŭ prelucrare după cărţĭ străine.

«Din acest punct de vedere aŭ trebuit să trécă pe al doilea plan următórele publicaţiunĭ, pe carĭ le înşirăm în ordinea alfabetică a autorilor:

«*Abcdarul ilustrat* de *St. C. Alexandru*, Braşov 1902.

«*Curs de Istoria universală*, p. I-IV, de *George D. Buşilă*, Craiova 1901.

«*Istoria (universală)*, 2 vol, de *Natalia Filipescu*, Bucurescĭ 1902.

«*Istoria (universală)*, 3 vol., de *Ion S. Floru*, Bucurescĭ, 1901—1902.

«*Istoria omeniriĭ*, 3 vol., de *I. Găvănescul*, Bucurescĭ, 1899—1902.

«Orĭ-ce merite ar avé dealtminterĭ scrierile enumĕrate aicĭ şi cu tóte că majoritatea lor, avênd de obiect istoria universală, se ocupă în parte şi de istoria română, ele aŭ rĕmas să fie supuse uneĭ maĭ amănunţite cercetărĭ, numaĭ în casul când nicĭ una din lucrările speciale românescĭ nu ar întrunì sufragiile Comisiuniĭ pentru a fi recomandată la premiŭ.

«Publicaţiunile, a căror materie—conform punctuluĭ de vedere hotărît—a reţinut în prima linie luarea aminte a membrilor Comisiuniĭ sunt următórele treĭ:

«*Curs de limba română*, 7 vol., de *Mihail Dragomirescu* şi *Gheorghe Adamescu*, Bucurescĭ, 1900—1903.

«*Elemente de Istoria literaturiĭ (române)*, de *E. Hodoş*, Caransebeş 1902.

«*Gramatica istorică a limbiĭ româneştĭ*, de *I. A. Rădulescu-Pogoneanu*, Bucurescĭ, 1902—1903.

«Începem darea nóstră de sémă în ordine inversă.

«I. Publicarea d-luĭ *Rădulescu-Pogoneanu* este o broşură de 115 pagine in-8°, menită să deà elevilor din clasa V secundară cunoscinţele elementare asupra gramaticeĭ istorice a limbiĭ românescĭ, după cum sunt cerute de noua programă liceală de la 1899. Ea cuprinde, în 7 capitole, explicărĭ despre originea, dialectele şi întinderea actuală a limbiĭ românescĭ; despre substantiv, casurile şi declinările luĭ în comparare cu cele latine; despre articol şi fasele probabile ale declinăriĭ luĭ; despre adjectiv, raportul clasificăriĭ şi al comparaţiuniĭ luĭ cu formele analoge din latinesce; originea numeralelor simple şi formarea

celor compuse; originea formelor pronominale; conjugarea română comparată cu cea latină; originea formelor timpurilor simple şi trecerile de la o conjugare la alta. Un singur ultim paragraf al capit. 7 (despre verb), eterogen dealtminterĭ în acest capitol, tratéză fórte pe scurt despre «formarea cuvintelor» şi se vede că este numaĭ fragmentul unuĭ întreg capitol proiectat, la care trimite pag. 15 din cap. I.

«Pentru o maĭ temeinică apreciere a părţilor curat filologice din cartea d-luĭ I. A. Rădulescu, subscrisul s'a credut dator să se adreseze la d l profesor universitar Ovid Densuşianu, a căruĭ competinţă în acéstă materie este cunoscută. D-l Densuşianu a binevoit să comunice în copie raportul înaintat de d-sa Ministeruluĭ Cultelor pentru aprobarea cărţiĭ d-luĭ Rădulescu ca manual de şcólă. Extragem din acest raport următórele rândurĭ:

«Autorul este în curent cu cercetările maĭ nouĕ asupra trecutuluĭ limbiĭ române şi a utilisat cu pricepere publicaţiunile filologice de până acum. Se vede însă pe unele locurĭ, în alegerea şi citarea formelor, în explicarea lor, etc., că nu este filolog de profesiune.» Apoĭ d-l Densuşianu desaprobă derivările d-luĭ Rădulescu pentru unele cuvinte (mormînt, dijmă, légăn, bróscă), douĕ din legile fonetice indicate de d-sa, alte douĕ afirmărĭ relative la formele conjugărilor, în sfârşit lacuna, arătată maĭ sus şi de noĭ, în ceea ce privesce formarea cuvintelor. D-l Densuşianu conchide: «Cu tóte aceste defecte, pe carĭ cred că autorul le va înlăturà în o nouă ediţiune, cartea d-luĭ Rădulescu e un manual util şi-l recomand aprobăriĭ.»

«Şi noĭ suntem de părere că lucrarea d-luĭ I. A. Rădulescu este din cele ce se pot premià, şi semnalăm ca un merit deosebit, pe lângă faptul că este cea dintâĭ carte de felul eĭ pentru liceele nóstre, claritatea explicărilor şi limba tot-deauna corectă, prin care se distinge între multe alte publicărĭ ale autorilor maĭ tinerĭ.

«II. Cartea d-luĭ *E. Hodoş*, profesor la Caransebeş, are titlul «Elemente de Istoria literaturiĭ» şi este o parte dintr'un «Manual de limba română», care, în 2 volume deosebite, maĭ cuprinde o gramatică şi o stilistică, netrimise la concurs.

«Scrierea d-luĭ Hodoş asupra literaturiĭ române (un mic volum de 160 pag. in-8°) vorbesce maĭ întâiŭ, în vre-o 15 pagine, de literatura poporană, apoĭ în restul cărţiĭ de literatura «cultă», şi aicĭ deosebesce: 1) literatura poeţilor — de la «elegia» luĭ Miron Costin din 1670 şi aşà numita «odă» a luĭ Mihaĭ Halicĭ din 1674, până la «Nunta Zamfiriĭ» a d-luĭ Gheorghe Coşbuc; 2) literatura scriitorilor bisericescĭ — de la

manuscriptele codicelor Voroneţian şi Sturdzan, a Psaltiriei Scheiane, a Tetra-evangheluluĭ din British Museum, şi de la primele cărţĭ tipărite în românesce: Catehismul de la 1544 (din care nu s'a găsit până acum nicĭ un exemplar), Evangheliarul diaconuluĭ Coresi de la 1560—61 (din care biblioteca Academieĭ nóstre posedă un exemplar), până la scrierile Episcopuluĭ Popea din Caransebeş, colegul nostru academic; 3) literatura cronicarilor şi istoricilor — de la Mihail Moxa şi Grigorie Ureche până la d-niĭ Alexandru Xenopol şi Grigorie Tocilescu; 4) literatura gramaticilor — de la Şincai, Klein, Molnar, Paul Iorgovicĭ şi Petru Maior până la Simeon Mangiuca.

«În textul cărţiĭ sunt intercalate multe portrete ale autorilor.

«Judecata literară a d-luĭ Hodoş e de regulă cumpĕtată, stilul clar şi sobru. Cu aceste calităţĭ şi din causa obiectuluĭ eĭ, lucrarea d-luĭ Hodoş ar puté fi cuprinsă printre cele ce merită un premiŭ.

«Trebue însă să vĕ atrag luarea aminte asupra unor lacune surprinḑĕtóre într'o carte, a căreĭ ediţiune a patra, trimisă la concurs, este din 1902, şi care cuprinde multe notiţe de maĭ puţină însemnătate.

«Nu stăruesc a vĕ arătà în amănunte lipsurile din literatura scriitorilor bisericescĭ, unde nu se pomenesce «Istoria bisericéscă» de Paharnicul Alexandru Geanoglu Lesviodax, de la 1845, cu tótă importanţa adauselor eĭ relative la hirotonisirea Mitropoliţilor Ardéluluĭ de către Mitropoliţiĭ Ungrovlachieĭ până la 1698, nicĭ «Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ şi Suceveĭ» (1888) de colegul nostru d-l Erbiceanu, nicĭ numeróse alte scrierĭ bisericescĭ ale timpuluĭ din urmă, d. ex. ale canoniculuĭ Bunea, cel puţin tot aşà de însemnate ca «mulţimea de cărţĭ teologice» (pag. 108), publicate de Archiepiscopul Silvestru Andreevicĭ Morariŭ.

«Trec asemenea peste insuficienţa notiţeĭ de la pag. 142, asupra miceĭ nóstre literaturĭ filosofice, în care pe lângă Conta se citéză d-niĭ: C. Leonardescu şi I. Popescu (la pag. 141 se citéză chiar şi «Logica» subscrisuluĭ), dar nu se menţionéză scrierile maĭ nouĕ ale d-lor P. Negulescu, C. R.-Motru, etc., şi maĭ ales se trece cu vederea «Filosofia cuvîntuluĭ şi a moravurilor, adecă Loghica şi Ethica», bine traduse în românesce din originalul latinesc al juristuluĭ filosof Heineccius de Eufrosin Dimitrie Poteca, «Ierom. şi profesor de filosofie de la Bucurescĭ, spre povăţuirea la leţiile sale de filosofie», şi înzestrate cu o remarcabilă «întroducere către fiiĭ Românilor.» (Cartea e tipărită cu litere cirilice la Buda în anul 1829; acelaşĭ manual fusese maĭ înainte tradus în grecesce de Marele Ban Grigorie Brâncovea-

nul, + 1833, soţul Safteĭ Brâncoveanul, fundatórea Spitalelor Brâncovenescĭ) (1).

«Dar trebue să menţionez maĭ cu deosebire, că dintre istoriciĭ noştri, printre carĭ d-l Hodoş numĕră pe Ion Ghica şi pe d-l Dimitrie Sturdza,— şi póte nu face rĕŭ, — autorul din Caransebeş ignoréză cu deosebire pe d-niĭ Onciul, Iorga şi Bogdan — şi aicĭ face de sigur rĕŭ. Lacuna ne pare inexplicabilă, tot aşă de inexplicabilă ca şi trecerea cu vederea a d-lor Alexandru Philippide şi Ovid Densuşianu dintre gramaticiĭ noştri, pe când se amintesc, cel puţin «cu numele» (pag. 142), d-niĭ: Vasile Burla, Sbiera, Gaster, Tiktin şi Şăineanu, şi se caracteriséză maĭ pe larg Simeon Mangiuca.

«III. Lucrarea d-lor *Adamescu* şi *Dragomirescu* are titlul colectiv: «Curs de limba română» şi se compune din 7 părţĭ:

«*Exerciţiĭ de Gramatică* pentru clasa I secundară (o broşură de 96 + VIII pagine).

«*Lecţiunĭ de Gramatică* pentru clasa II (un volum de 176 + VIII pag.).

«*Lecţiunĭ de Sintaxă* pentru clasa III (un volum de 162 pag.).

«Paralel cu aceste treĭ gramaticĭ merg treĭ volume de exerciţiĭ practice pentru fie-care din clasele secundare şi aŭ titlul comun: «Carte sistematică de citire şi compunere», şi anume:

pentru clasa I, cu sub-titlul «Patria» (un volum de 288 + VIII pag.);

pentru clasa II, cu sub-titlul «Românismul» (un volum de 278 + VII pag.);

pentru clasa III, cu sub-titlul «Umanitatea» (un volum de 382+XIII pag.).

«Primele treĭ volume sunt redactate de d-l Gh. Adamescu, ultimele treĭ de d-l M. Dragomirescu. Amândoĭ împreună aŭ semnat un al şéptelea mare volum (de 634 + VI pag.) sub titlul: «Literatură şi stil», compus conform programeĭ oficiale pentru clasa IV secundară.

«Tóte aceste cărţĭ şcolare sunt cartonate.

«Scrierea d-lor Mihail Dragomirescu şi Gheorge Adamescu are, după a nóstră părere, o deosebită însemnătate, nu numaĭ prin întindere, ci maĭ ales prin noul eĭ plan pedagogic şi prin inteligenta consecvenţă a îndeplinireĭ luĭ.

«Asupra numeróselor exemple, alese din scriitoriĭ noştri, ar fi unele

(1) Notez numaĭ în trécăt, că «Basmul Arghir şi Elena», al căruĭ cuprins se dă pe larg la pag 20 şi 21, se maĭ vede încă odată analisat pe scurt la pag 29, şi publicarea luĭ în versificaţiunea luĭ Ioan Barac se pune, la pag 19, în anul 1807, iar la pag 29 în anul 1801.

obiecţiunĭ — şi statistice şi pedagogice — de făcut; în total însă trebue să recunóscem că avem a face cu resultatul stăruinţeĭ consciinţióse a unor bunĭ profesorĭ şi că cele maĭ multe explicărĭ şi aplicărĭ ale regulelor date sunt bine făcute, aşà în cât voluminósa publicare ne pare a constituì un temeinic început al studieriĭ limbiĭ române, conform cu importanţa ce, cu drept cuvînt, i se atribue prin noua programă a şcólelor nóstre secundare.»

D-l *I. Kalinderu* cere să se cetéscă actele privitóre la originea şi la organisarea acestuĭ premiŭ; apoĭ, după ce se face acéstă cetire, dice că Academia a împărţit premiile, când împărţirea n'a fost oprită prin testament saŭ prin lege. Ba acum câţĭ-và anĭ s'a împărţit, după cererea d-sale, între D-riĭ Manolescu şi Crăiniceanu, un premiŭ, care este socotit ca indivisibil. Din actele de întemeiere a premiuluĭ Craiovean se vede că împărţirea nu este oprită, şi de aceea d-sa crede că el trebue dat celor două principale scrierĭ recomandate de Comisiune. Academia de sciinţe morale şi politice de la Paris, ale căreĭ lucrărĭ d-sa le urmăresce maĭ de aprópe, împarte mereŭ premiile sale, şi de multe orĭ dă sume micĭ; dar valórea premiuluĭ stă nu în suma bănéscă, ci în preţul luĭ moral. Când valorile bănescĭ sunt diferite, unele maĭ marĭ, altele maĭ micĭ, atuncĭ rapórtele asupra lucrărilor sunt pentru laureaţĭ nisce orientărĭ. Nu dic să împărţim acest premiŭ în două părţĭ egale, ci să dăm d-lor Adamescu şi Dragomirescu două părţĭ, d-lor Murgocĭ şi Popa-Burcă o parte.

D-l *Dr. C. Istrati* dice că din cele două lucrărĭ carĭ sunt în discuţiune, cunósce bine pe a d-luĭ Murgocĭ. Este o lucrare meritorie şi este resultatul unor studiĭ şi călětoriĭ costisitóre. D-l Murgocĭ este un tîněr cult, merituos şi sunt convins că va lăsà urme în mişcarea nóstră sciinţifică. Eŭ vě rog decĭ să încuragiaţĭ prin premiare pe un asemenea tîněr.

D-l *T. Maiorescu*, ca membru al Comisiuniĭ premiuluĭ, nu se opune la împărţirea luĭ.

D-l *I. Bianu:* Este evident că lucrarea d-lor Murgocĭ şi Popa-Burcă este bună în tóte privinţele, e admirabilă, plină de căldură şi de originalitate. Cine o cetesce câştigă cunoscinţe şi se înflăcăréză de patriotism. Lucrările d-lor Dragomirescu şi Adamescu sunt manuale didactice excelente pentru cursul inferior de liceŭ; ele sunt un progres enorm sub raportul didactic. Printr'însele se face educaţiunea literară a tineretuluĭ, nu învěţând pe de rost regule sterpe, ci analisându-se modele potrivite. În fie-care clasă se desvoltă câte o idee predominantă: patria, românismul, umanitatea. D-l Bianu este de părere ca să se aprobe propunerea d-luĭ Kainderu de a se împărţì premiul între aceste două asociaţiunĭ de autorĭ.

D-l *Gr. Ştefănescu* propune ca premiul să se acorde în părţĭ egale, avêndu-se în vedere că amândouě lucrările sunt de o potrivă de meritoriĭ.

Discuţiunea se închide.

D-l Președinte pune la vot propunerea de a se divide în două părțĭ egale premiul Asociațiuniĭ Craiovene și se aprobă.

D-l Președinte pune la vot propunerea de a se acordà jumătate din premiul Asociațiuniĭ Craiovene d-lor Adamescu și Dragomirescu.

Resultatul votuluĭ este: votanțĭ 22; voturĭ pentru 21, contra 1.

— D-l Președinte anunță că propunerea întrunind două treimĭ, s'a acordat d-lor Adamescu și Dragomirescu jumătate din premiŭ.

Se pune la vot propunerea de a se acordà cea-laltă jumătate din premiŭ d-lor Murgocĭ și Popa-Burcă.

Resultatul votuluĭ este: votanțĭ 22; voturĭ pentru 21, contra 1.

— D-l Președinte anunță că propunerea întrunind două treimĭ, s'a acordat d-lor Murgocĭ și Popa-Burcă cea-laltă jumătate a premiuluĭ.

ȘEDINȚA DE LA 28 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P S. Aurelian.*

D-l *D. Sturdza* dice: Aşà este menit omul ca să i se aducă aminte că e plin de slăbiciunĭ. Aşà a fost şi cu mine: de 20 anĭ, de când sunt în Academie, anul acesta a fost întâia óră când, din causa uneĭ indisposiţiunĭ, am fost împedecat să ieaŭ parte de la început la lucrările sesiuniĭ generale. Pentru mine acésta a fost o durere, şi o durere cu atât maĭ mare, cu cât trebuià să viŭ în mijlocul D-vóstre spre a vĕ mulţumì pentru manifestarea binevoitóre ce mĭ-aţĭ făcut cu prilegiul împliniriĭ a 70 anĭ de vârstă. Acéstă manifestare a fost pentru mine o mare mângâiere sufletéscă şi ea are în sine un mare preţ şi o mare însemnătate. D-vóstre mĭ-aţĭ făcut acéstă manifestare ca unuĭ membru al Academieĭ, ca unuĭ egal al D-vóstre, şi mĭ-aţĭ făcut-o pentru că aţĭ credut că am pus, pe cât mĭ-a fost cu putinţă, munca mea la propăşirea acesteĭ Instituţiunĭ naţionale. Pentru mine e o mare onóre de a fi membru al Academieĭ; este însă în acelaşĭ timp şi o mare sarcină. Manifestarea D-vóstre are acest înţeles: aţĭ arătat dragoste unuĭ coleg şi l'aţĭ încuragiat în împlinirea sarcinilor. Pentru acésta vĕ mulţumesc tuturor din inimă atât ca amic al D-vóstre, cât şi ca membru al Academieĭ. Sunt acum trecut în rândul celor maĭ bătrânĭ; am avut acest noroc, pe care îl doresc tuturora dintre D-vóstre. Fie-care individ are particularităţile luĭ, caracteristica luĭ; dar fie-care aparţine societăţiĭ, aparţine omeniriĭ, care îşĭ are mersul eĭ înainte pe un teren ne-

schimbat: adevĕrul. Statul, al căruĭ cel maĭ hotărît şi devotat servitor sunt, este stăpânul tuturor şi din părţile cari-l compun, cea maĭ înaltă este aceea ce se ţine de desvoltarea morală şi sciinţifică. În acéstă privinţă Academia nóstră are rolul cel maĭ mare: ea trebue să ţină sus partea morală şi împrejurul eĭ să ne strîngem cu toţiĭ. A doua parte este cea sciinţifică. Trebue să lucrăm aşà ca Academia nóstră să fie de o potrivă cu cele-lalte Academiĭ din lume. Să lucrăm decĭ în aceste douĕ direcţiunĭ cu tótă inima, iar neînţelegerile şi nepotrivirile dintre noĭ să le lăsăm la uşă, când intrăm în acest locaş. Semnăturile din adresa de manifestare ale membrilor din Academie, carĭ aŭ alte vederĭ şi aŭ alte tendinţe decât mine în unele cestiunĭ, m'aŭ bucurat fórte mult. Aceste bune apucăturĭ să le generalisăm în tóte lucrările nóstre, căcĭ ele se resfrâng asupra mersuluĭ Academieĭ şi înlesnesc ajungerea scopuluĭ eĭ în mijlocul naţiuniĭ române. În alegerea de membri şi în darea de premiĭ să lucrăm fără animositate şi fără pasiune. Noĭ îmbătrânim şi avem de datorie să chemăm în sînul Academieĭ elemente tinere cu dragoste de muncă, carĭ să facă şi maĭ mult bine decât am făcut noĭ. Pe aceste elemente să le chemăm aicĭ cu iubire.

Uniĭ lasă după mórte din averea lor pentru scopurile Academieĭ; eŭ daŭ, în viéţă fiind, tot ce pot; daŭ munca şi tótă dragostea mea pentru acéstă instituţiune.

D-l *D. Sturdza* presintă apoĭ în dar: 1. O capsulă de argint, care a fost atârnată ca pecete domnéscă la un chrisov scris pe pergament de la Constantin Şerban Vodă, avênd pe amândouĕ feţele gravate insemnele şi inscripţiunea în exergă a peceţeĭ domnescĭ; 2. plachetă de argint representând în relief busturile Regeluĭ Carol I şi al Impĕratuluĭ Francisc Iosif I, bătută cu ocasiunea visiteĭ M. S. Regeluĭ la Ischl la 3 (16)—6 (19) August 1902; 3. medalie de argint «Carmen Sylva» pe av. şi «Augens vivo» într'o corónă de foĭ de stejar pe rev.; 4. medalie de argint avênd pe av. bustul Principeseĭ Regale Maria şi pe rev. crucea Eĭ cu: «Spes, Fides, Patientia Fortidudo».

D-l *Sturdza* presintă apoĭ în dar din partea Comisiuniĭ Europene a Dunăriĭ un exemplar de aur din medalia bătută la inaugurarea mareluĭ canal al braţuluĭ Sulina sfîrşit în Octomvrie 1902.

D-l *I. Vulcan* ḑice: Orĭ cât de mare este curagiul meŭ de a luà cuvîntul în acest moment solemn, după vorbirea d-luĭ D. Sturdza, totuşĭ nu pot tăcé, căcĭ la serbarea d-sale noĭ membriĭ de dincolo n'am putut participà. Ţiŭ a declarà în numele lor că, la acest mare act cultural şi naţional, ne asociăm din tótă inima şi că luăm parte la

manifestările de iubire carĭ s'aŭ adus atuncĭ în numele Academieĭ Fac acésta în spiritul de dincolo, care vede în Academie un far luminător. Când Academia are o asemenea serbare, noĭ Românii de dincolo nu putem lipsì; nu putem oprì bătăile inimiĭ. La acéstă serbare, împreună cu D-vóstre de aicĭ, am luat cu inima parte şi noĭ ceĭ de dincolo, iar prin graiul meŭ modest urez mulţĭ anĭ fericiţĭ ilustruluĭ nostru Secretar general.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 20 Martie, prin care Secţiunea propune să se publice în *Anale* nota d-luĭ St. C. Hepites: *Cutremurele de pămînt în România în anul 1902 şi în deceniul 1893—1902.*

Se cetesce apoĭ procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 28 Martie, prin care se arată că Secţiunea, în urma raportuluĭ favorabil al d-luĭ P. Poni, propune să se tipăréscă în publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi scrierea d-luĭ P. Bogdan: *Influenţa neelectrolitelor asupra tensiuniĭ de vaporĭ în acidul acetic.*

— Propunerile Secţiuniĭ se aprobă.

D-l *St. C. Hepites* cetesce următorul raport al Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea lucrărilor Academieĭ din 1902—3:

«*Domnilor Colegĭ,*

«Comisiunea alésă de D-vóstre pentru examinarea lucrărilor Academieĭ făcute în anul 1902—3 vine, prin graiul raportoruluĭ eĭ, să aducă maĭ întâiŭ de tóte prinosul sĕŭ de recunoscinţă înţeleptuluĭ nostru Protector, care în tot-deauna a pus cel maĭ viŭ interes în progresarea, către un ţel bine determinat, a celeĭ maĭ de căpetenie instituţiunĭ culturale a néamuluĭ românesc.

«Dacă în tot-deauna Academia Română a sĕrbătorit cu iubire ḑiua de ḑece Maiŭ, în 1902 acéstă ḑi, în care naţiunea întrégă, într'un avînt de admiraţiune, a celebrat, cu o deosebită pompă, armata şi pe vitézul eĭ Căpitan, care pe câmpul de glorie aŭ recâştigat, acum 25 de anĭ, cea maĭ scumpă însuşire a Românieĭ, independenţa eĭ,—acéstă ḑi a fost în Academie prilegiul uneĭ manifestaţiunĭ entusiaste în onórea oştiriĭ şi a gloriosuluĭ Rege, de care Comisiunea D-vóstre a luat act cu deosebită mulţumire.

«Serbarea la Paris a centenaruluĭ mult regretatuluĭ nostru membru onorar Edgard Quinet a dat de asemenea Academieĭ nóstre prilegiul de a-şĭ manifestà simţimintele sale de recunoscinţă pentru acest filo-român care, prin scrierile sale, într'o epocă din cele maĭ grele prin care treceaŭ Româniĭ, acum o jumătate de véc, a ridicat un colţ din vĕlul negru care ascundeà lumiĭ trecutul vieţiĭ lor. Cu acéstă ocasiune, poporul frances s'a convins, odată maĭ mult, suntem sigurĭ, de strînsele legăturĭ firescĭ ce ne

légă de dînsul pe noĭ Româniĭ, cu toţiĭ fiĭ aĭ Ginteĭ Regine. Căcĭ nu numaĭ Academia Română şi Corpurile legiuitóre aŭ sĕrbătorit memoria luĭ Edgard Quinet, dar întréga naţiune română cu drag şĭ-a adus aminte de cel ce s'a luptat pentru dreptul eĭ.

«Însemnata perdere ce a încercat Academia în persóna unuia din membriĭ sĕĭ onorarĭ ne-a reamintit că doctorul Rudolf Virchow care, acum 15 anĭ, a visitat, cu un vĕdit interes, stabilimentele şi instituţiunile nóstre medicale din Bucurescĭ, a fost o glorie a sciinţeĭ medicale şi cel maĭ mare igienist modern.

«Nu maĭ puţin durerόse aŭ fost pentru Academie perderile mult premature a doĭ din ceĭ maĭ eminenţĭ aĭ sĕĭ membri corespondenţĭ. Locul Doctoruluĭ Nicolae Kalinderu şi acela al Doctoruluĭ Alexandru Vitzu în Secţiunea sciinţifică va rĕmâné mult timp neocupat de specialiştĭ atât de încercaţĭ ca dînşiĭ. Prin lucrările lor însemnate, clinicianul Dr. Kalinderu şi fisiologistul Dr. Vitzu eraŭ bine cunoscuţĭ nu numaĭ la noĭ, dar încă departe, dincolo de fruntariile acesteĭ ţĕrĭ.

«Şedinţele din cursul anuluĭ în numĕr total de 39, din carĭ 9 publice, aŭ fost ţinute în mod regulat, şi într'unele s'aŭ comunicat şi discutat cestiunĭ sciinţifice importante. Aceste comunicaţiunĭ, ca şi publicaţiunile apărute în *Anale*, enumĕrate în raportul ce a presintat Academieĭ Secretarul eĭ general, sunt dovada cea maĭ palpabilă a progreselor ce realiséză pe ḑi ce merge marea instituţiune naţională a culturiĭ némuluĭ românesc.

«Pentru a se da o maĭ repede publicitate comunicaţiunilor ce se fac Academieĭ în diversele sale şedinţe şi a ţiné ast-fel în curentul lucrărilor sale, între alţiĭ, şi pe membriĭ sĕĭ carĭ nu locuesc în Capitala Regatuluĭ, Comisiunea D-vóstre crede că a sosit momentul de a se pune în aplicare ultimul alineat al art. 35 din Regulamentul Academieĭ, în care se prevede că «partea din *Analele Academieĭ Române,* care cuprinde procesele-verbale ale şedinţelor să se publice în fascicule bimensuale.»

«Cele-lalte publicaţiunĭ pe carĭ Academia le-a dat la lumină în cursul acestuĭ an dovedesc pe deplin activitatea ce a desfăşurat ea, pentru a pune la îndemâna publiculuĭ opere de o reală însemnătate.

«De câţĭ-và anĭ publicaţiunile Hurmuzaki merg încet, după cum Domniile-vóstre bine cunósceţĭ, din causa însemnateĭ reducerĭ a subvenţiuniĭ ce se acordă de Stat în acest scop bine determinat. Comisiunea D-vóstre, Domnilor Colegĭ, este deplin convinsă că acéstă încétă înaintare a lucrărilor va luà sfârşit odată cu crisa financiară a Statuluĭ, căcĭ acesta este bine încredinţat de marele folos al importanteĭ publicaţiunĭ Hurmuzaki pentru némul nostru.

«Comisiunea a luat act cu deosebit interes de înaintarea redacţiuniĭ Dicţionaruluĭ limbiĭ Române, a căruĭ apariţiune, cu o oră maĭ înainte, este dorită de tot Românul, precum şi de importanţa căpĕtată de Biblioteca Aca-

demieĭ prin însemnate darurĭ, prin schimburĭ de publicaţiunĭ şi prin cumpĕrărĭ.

«Pe cât ne-a bucurat crescerea constatată în numĕrul cetitorilor bibliotecii, pe atât ne-a mâhnit faptul, într'adevĕr neomenos, relatat de Secretarul nostru general în raportul sĕŭ, cu privire la ruperea foilor din cărţile împrumutate spre cetire. Comisiunea D-vóstre n'are destule cuvinte de indignare pentru a infierà un ast-fel de abus comis de ómenĭ carĭ negreşit se pretind culţĭ, de óre-ce vin în bibliotecă tocmaĭ spre a-şĭ înavuţì cunoscinţele din lumina cărţilor saŭ documentelor pe carĭ apoĭ le despóie. Dar aşà, după cum personalul Bibliotecii nóstre a sciut dejà să prindă şi să deà pe mâna justiţieĭ, unde şĭ-a primit pedépsa, pe unul din ceĭ carĭ practicaŭ acest sistem sălbatic, el va găsì, suntem convinşĭ, mijlocul de a stârpì acéstă jefuire a preţióselor colecţiunĭ strînse cu atâtea necazurĭ şi sacrificiĭ pentru folosinţa contimporanilor şi a urmaşilor noştri.

«În ceea ce privesce persónele carí nu restituesc cărţile la timpul fixat saŭ carĭ s'aŭ dovedit că le împrumută altora carĭ nu aŭ dreptul la acéstă favóre, acordată de Regulamentul Bibliotecii numaĭ unor anume categoriĭ de persóne, Comisiunea D-vóstre este de părere că Academia, prin Comisiunea permanentă a Bibliotecii, este în dreptul sĕŭ de a le refusà pe viitor împrumutarea acasă a cărţilor din Bibliotecă.

«Comisiunea D-vóstre a luat cu plăcere act de starea proceselor ce Academia a fost silită să susţină pentru succesiunile Maria General Carp şi Take Petre Anastassiu, şi are încredere că odată terminate, Academia va sci să realiseze creaţiunĭ carĭ să facă neperitóre numele acestor generoşĭ donatorĭ.

«Este îmbucurătóre constatarea ce putem face atât asupra cresceriĭ în mod simţitor a numĕruluĭ cărţilor şi scrierilor presintate la diferitele premiĭ ale Academieĭ, precum şi maĭ cu sémă asupra ridicăriĭ niveluluĭ la multe dintr'însele.

«Comisiunea D-vóstre, Domnilor Colegĭ, a luat cu mulţumire cunoscinţă de lucrările diferitelor Comisiunĭ speciale ale Academieĭ şi constată că ele aŭ fost conduse cu cel maĭ viŭ interes şi cu cea maĭ mare destoinicie, ceea ce face pe Comisiunea D-vóstre a vĕ rugà să binevoiţĭ a exprimà tuturor acestor Comisiunĭ deplina satisfacere a Academieĭ.

«O deosebită mulţumire se cuvine, Domnilor Colegĭ, mult stimatuluĭ nostru coleg, d-l Ioan Kalinderu care, după cum fórte bine ḑice d-l D. Sturdza în raportul sĕŭ, «şĭ-a făcut din bunul mers şi din conducerea Institutuluĭ Otteteleşanu una din cele maĭ serióse preocupaţiunĭ ale sale.»

«Suntem pe de altă parte fericiţĭ de a constatà zelul şi priceperea cu care Biuroul Academieĭ a condus lucrările sale şi rugăm Academia să binevoéscă a-ĭ exprimà mulţumirile sale. Ele trebuesc în deosebĭ adresate Secretaruluĭ sĕŭ general, d-l D. Sturdza care, şi în cursul acestuĭ an, a dat, ca în tot-

deauna, numeróse dovedĭ de nemărginitul interes ce pórtă propăşiriĭ instituţiuniĭ nóstre.

«Şi cu acéstă ocasiune, Comisiunea D-vóstre, Domnilor Colegĭ, profitând de împrejurarea că veneratul nostru Secretar general a împlinit 70 de anĭ cu câte-và dile înaintea deschideriĭ sesiuniĭ generale, este fericită de a fi constatat spontaneitatea cu care Academia a luat iniţiativa de a presintà o scrisóre de felicitare acestuĭ fruntaş printre fruntaşiĭ instituţiuniĭ nóstre culturale şi speră că Dumnedeŭ va dăruì mulţĭ anĭ cu sănătate d-luĭ D. Sturdza, ca să-ĭ procure ast-fel prilegiul de a continuà să ridice tot maĭ sus prestigiul Academieĭ Române.

«Raportor, *St Hepites.*»

«Membri: *Dr. At. Marienescu, I. Vulcan.*

— Se iea act de cuprinsul raportuluĭ.

D-l Preşedinte *P. S. Aurelian* cetesce următórea propunere făcută de d-l Secretar general:

«*Andreiŭ Vizanti*, ales la 23 Martie 1882 membru corespondent al Academieĭ la Secţiunea istorică, acum câţĭ-và anĭ a părăsit ţéra spre a scăpà de pedépsa legiĭ, de care se făcuse vinovat prin delapidare de banĭ publicĭ.

«În anul trecut 1902 s'a rĕspândit vestea că ar fi murit. Orĭ-care ar fi adevĕrul asupra morţiĭ luĭ, în urma causelor pentru carĭ el a părăsit ţéra, Academia trebue să ştérgă numele luĭ Andreiŭ Vizanti dintre membriĭ eĭ, între carĭ nu póte figurà numele unuĭ om desonorat.

«*D. Sturdza*»

— Propunerea se pune la vot şi se aprobă cu unanimitate.

D-l *P. Poni* cetesce următórele:

«*Domnilor Colegĭ,*

«Comisiunea Fonduluĭ Adamachi are onóre a vĕ aduce la cunoscinţă următórele:

«La punerea în posesiune a Academieĭ în 1892 asupra averiĭ rĕmase de la generosul rĕposat Vasilie Adamachi, acéstă avere se compuneà din:

«*a)* Avere imobilă:

1) moşia Roşioriĭ din judeţul Sucéva,
2) » Călimănescĭ din judeţul Tutova,
3) o casă în Iaşĭ,
4) o vie la Copoŭ în nudă proprietate ca şi astădĭ.

«*b)* Avere mobilă:

1) în numerariŭ . . . . Leĭ 13 599,80

2) efecte în valóre de nominal L. 1.703.700 peste nom. 42 000,—
din care scăḑêndu-se efectele ce eraŭ depuse de arendaşĭ ca garanţie de . . . . » 7.000

rĕmâne . . . . . . nominal L 1.696.700 peste nom. 42.000,—

«Vînḑêndu-se în 1895 casele din Iaşĭ cu L. 135.000, s'aŭ cumpĕrat în schimb 86 acţiunĭ de ale Băncii Naţionale pentru . . . . » L. 43 000 » » 93 024,25

nominal L. 1.739.700 peste nom. 135.024,25

Amândouĕ în total . . . L. 1.874.724,25

«La care adăogându-se crescerea provenită din conversiunea obligaţiunilor de Stat 6°/₀ în anul budgetar 1898/99 de . . . . 900,— Leĭ 1.875.624,25

«Prin urmare averea mobilă moştenită de la Adamachi şi modificată prin schimbările ivite în cursul anilor ar trebuì să fie de . . . . L. 1.889.224,05

«Din acest fond s'aŭ făcut însă cheltuelile următóre:

onorariĭ de advocaţĭ	Leĭ 16.000,—
legate şi procente	» 74.030,—
moştenitorilor de sânge pentru împăcare	» 152 845,—
Total . . .	Leĭ 242 875,—

«Ca să se achite acéstă sumă s'a dat din numerariul disponibil şi s'aŭ vîndut efecte pentru nominal . . . . » 230 000,—

Rĕmân . . . Leĭ 1.659.224,05

«Pentru ca acéstă avere mobilă să ajungă la suma moştenită de Leĭ 1.889.224,05, s'aŭ făcut în toţĭ aniĭ precedenţĭ capitalisărĭ, une orĭ maĭ marĭ, alte orĭ maĭ micĭ, iar situaţiunea eĭ astăḑĭ este după cum urméză:

1) În efecte nominal L. 1.371.800,—
peste nominal 270.142,—1.641.942,—

De reportat . . 1 641.942,—

		Report . .	1.641 942,—	
2) În împrumuturile:				
a) Fonduluĭ Donicĭ	L.	117.637,75		
b) » Otteteleşanu		110.000,—		
c) » Macinca		12.024,10	239 661,85	L. 1.881.603,85

«Pentru a avé întocmaĭ averea mobilă moştenită de la Adamachi, maĭ trebue decĭ o capitalisare de . . . . . L. 7 620,20

«În budgetul anuluĭ curent sunt înscrişĭ în acest scop Leĭ 22.894,32 şi prin urmare la închiderea budgetuluĭ — 31 Maiŭ — averea mobilă moştenită va fi nu numaĭ întregită, dar încă şi întrecută.

«Faţă cu acéstă situaţiune, subsemnaţiĭ suntem de părere că trebue să se deà o maĭ mare extensiune Fundaţiuniĭ Adamachi şi în acest scop vĕ propunem să se creeze 10 burse la Şcóla practică de agricultură «Ioan Costache Agaricĭ» de câte 360 Leĭ pe an fie-care.

«Dacă Domniile-Vóstre împărtăşiţĭ părerea nóstră, vĕ rugăm să binevoiţĭ a votà un noŭ art. 12 în Regulamentul Fonduluĭ Adamachi în cuprinderea următóre:

«Art. 12 Se vor acordà ḑece burse de câte 360 Leĭ pe an fie-care la Şcóla practică de agricultură «Ioan Costache Agaricĭ» din Móra-Grecilor, judeţul Vasluiŭ. Bursieriĭ vor fi primiţĭ prin concurs dintre fiiĭ de ţĕranĭ, conform Regulamentuluĭ Şcóleĭ Agaricĭ».

«Dacă votaţĭ acest articol, atuncĭ articolele actuale 12, 13, 14, 15 şi 16 vor devenì 13, 14, 15, 16 şi 17.

«Membriì Comisiuniĭ: *P Poni*, *Sp Haret*, *D Sturdza*.»

D-l *Gr. Ştefănescu* întrébă cum stă acéstă propunere faţă cu Regulamentul?

D-l *P. Poni* arată că fiind o propunere pentru modificarea saŭ completarea unuĭ regulament, urméză să se voteze cu două treimĭ din numĕrul membrilor presenţĭ, conform art. 45 din Statute. D-sa adaugă apoĭ că, deşĭ nu ar maĭ fi trebuinţă să desvolte propunerea, totuşĭ arată că Adamachi prin testament a lăsat averea Academieĭ cu îndatorırea să înfiinţeze două premiĭ şi să deà burse pentru sciinţe exacte şi pentru sciinţele aplicate la înfiinţarea şi perfecţionarea fabricilor şi industrieĭ naţionale. Până acum s'aŭ trimis tinerĭ în străinătate şi am ajutat prin burse pe alţiĭ în ţéră. În străinătate am avut şi avem treĭ felurĭ de bursierĭ: licenţiaţĭ, carĭ să cultive sciinţele curate, exacte, cum ḑice Adamachi; treĭ pentru sciinţele aplicate şi alte treĭ la inginerĭ tot pentru sciinţe aplicate, — în ţéră avem opt bursierĭ la Şcóla de podurĭ — sciinţe aplicate, opt la Facultatea de sciinţe şi opt la Facultatea de medicină. Până acum, după cum vedeţĭ, s'a îndeplinit partea cea maĭ înaltă din scopul luĭ Adamachi. Am primit maĭ târḑiŭ legatul Agaricĭ. Eŭ personal am fost în contra primiriĭ, pentru că vedeam că venitul va fi insuficient pentru susţinerea şcoliĭ. Anul viitor

budgetar, acest fond nu maĭ dispune decât de vre-o 7.600 leĭ, cu carĭ şcóla nu póte merge înainte. Comisiunea Adamachi a credut însă că este bine ca din acest fond să se deà burse şi la producĕtorĭ maĭ micĭ, la fiiĭ de ţĕranĭ, ca să ésă bunĭ cultivatorĭ de pămînt. Pe de o parte se completéză prin acésta scopul luĭ Adamachi, iar pe de alta se salvéză şcóla Agaricĭ.

D-l *I. Kalinderu* recunósce de la început că preocuparea Comisiuniĭ Adamachi pentru şcóla Agaricĭ trebue să fie a tuturor. Acéstă şcólă, care a fost primită în urma unor lungĭ discuţiunĭ, nu trebue să piéră şi e în interesul ţĕriĭ ca asemenea şcóle să se îmmulţéscă cât de mult. Sunt cu totul pentru mănţinerea eĭ, dice d-l Kalinderu, cu tóte că am combătut înfiinţarea eĭ. Am spus atuncĭ că este bine să amânăm deschiderea eĭ, până când se va strînge un fond de cel puţin 40.000 leĭ; dar opiniunea mea a fost respinsă. Propunerea Comisiuniĭ Adamachi este bună. Cestiunea este însă: Putem noĭ ştirbì dispoziţiunile din testamentul luĭ Adamachi? Mulţĭ din buniĭ Românĭ carĭ daŭ din avutul lor, îl daŭ spre a li se respectà dispoziţiunile fixate de dînşiĭ. Respectăm noĭ voinţa luĭ Adamachi? Étă ce dice el în testament: «Instituesc pe Academia Română cu însărcinarea ca veni«turile averiĭ legate să fie întrebuinţate: 1) în dare de premiĭ periodice; «2) în trimiterea şi întreţinerea la studiĭ a tinerilor, carĭ s'ar hotărî pentru «studiul sciinţelor exacte, precum şi acelora carĭ s'ar hotărî pentru studiul «sciinţelor positive, pentru a servì la înfiinţarea şi perfecţionarea fabricilor «şi a industrieĭ naţionale». Întru cât şcóla Agaricĭ póte contribuì la perfecţionarea fabricilor şi industrieĭ naţionale? Ea nu e decât o şcólă cu totul primitivă. D-l Kalinderu este de părere ca să se ajute şcóla Agaricĭ, însă să se ajute cu din veniturile generale ale Academieĭ.

D-l *Gr. Ştefănescu* crede că d-l Kalinderu n'a înţeles destul de lămurit intenţiunea luĭ Adamachi, care vorbesce în testament de încuragiarea industrieĭ naţionale. Agricultura este o industrie naţională prin excelenţă şi este cea maĭ însemnată. Nu este decĭ nicĭ o îndoiélă că Academia póte da burse la aceştĭ tinerĭ. D-sa se unesce în totul cu propunerea Comisiuniĭ Adamachi.

D-l *N. Ionescu* nu împărtăşesce opiniunea Comisiuniĭ de a se dispune de fondul luĭ Adamachi. Acest fond are o destinaţiune precisă, iar când noĭ dăm dintr'însul pentru alte nevoĭ ale Academieĭ, nu respectăm voinţa testatoruluĭ. D-sa admite să se deà Fonduluĭ Agaricĭ un împrumut din Fondul Adamachi, dar să nu se facă un început de a se dispune de acesta din urmă. Eŭ am un cult pentru Academie, dice d-l N. Ionescu, şi de aceea doresc ca Academia să nu facă ceea ce fac unele societăţĭ particulare. Dacă nu sunt de ajuns veniturile Fonduluĭ Agaricĭ, atuncĭ să reducem numĕrul elevilor.

D-l *P. Poni:* Bursele Adamachi se daŭ pentru scopurile arătate de testator: pentru studiĭ positive şi pentru înfiinţarea şi perfecţionarea fabricilor şi industrieĭ naţionale. Perfecţionarea fabricilor şi industrieĭ naţio-

nale se face de două felurĭ de ómenĭ: de inginerĭ, carĭ formézǎ statul-major, şi de ceĭ ce lucrézǎ într'un cerc maĭ restrîns. Fondul Adamachi la început fiind restrîns, nu s'aŭ dat până acum burse decât în vederea formăriĭ statuluĭ-major. Acum fondul s'a întregit; avem mijlóce maĭ multe, decĭ putem să lărgim cercul lucrăriĭ nóstre. Este adevĕrat că lărgirea de acum se face în vederea situaţiuniĭ şcóleĭ Agaricĭ; dar dacă nu erà ea, formulam propunerĭ pentru burse de dat la micĭ producĕtorĭ. S'a ḑis că mica producţiune agricolă n'ar intrà în industria naţională. Dar ea este basa, căcĭ industria nu este numaĭ transformarea materiilor în fabricĭ, ci şi orĭ-ce producţiune naţională. Dovadă că aşà s'a înţeles lucrul, este faptul că D-vóstre aţĭ aprobat în aniĭ trecuţĭ să se acorde treĭ burse pentru studiul agriculturiĭ în străinătate. S'a ḑis că şcóla Agaricĭ e prea mică şi că noĭ trebue să formăm numaĭ statul-major al industrieĭ. Eŭ cred din contră că amândouĕ elementele industrieĭ trebuesc cultivate.

D-l *I. Kalinderu* recunósce că lucrul e discutabil şi că nu e rĕŭ să se deà burse la şcóla Agaricĭ. Cestiunea merită discuţiunea care s'a făcut, pentru ca ea să se limpeḑéscă. D-sa este de părere ca fie-care fundaţiune să-şĭ mănţină individualitatea eĭ.

D-l *D. Sturdza* crede că agricultura nu se póte clasà nicĭ între sciinţele positive, nicĭ între cele exacte: locul eĭ ar fi maĭ mult în Economia politică. Dacă ar fi să se deà burse din Fondul Adamachi la alte şcóle de agricultură, d-sa crede că acésta ar fi în contra spirituluĭ din testamentul acestuĭ generos rĕposat. Fiind însă vorba de şcóla Agaricĭ, d-sa rógă să se aprobe propunerea Comisiuniĭ.

— Propunerea Comisiuniĭ se pune la vot şi se aprobă cu unanimitatea membrilor presenţĭ.

ŞEDINŢA DE LA 29 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la Societatea francesă de archeologie se primesce invitare la Congresul archeologic, care se va ţiné la Poitiers de la 16—24 Iunie a. c.

De la d-l *I. Sbiera* se primesce următórea scrisóre:

«*Înaltă Academie Română,*
«*Ilustri Domnì Colegĭ,*

«Cu deosebită plăcere aşĭ fi participat şi eŭ la manifestările Domniilor-Vóstre de iubire, de respect şi venerare pentru ilustrul şi mult meritosul membru şi Secretar general al Academieĭ Române, d-l D. A. Sturdza, cu ocasiunea serbăriĭ jubilare de şépte-ḑecĭ de anĭ laborioşĭ

şi mănoşĭ; aşĭ fi venit bucuros şi la sesiunea generală anuală a Academieĭ, dar nisce întîmplărĭ triste în familie m'aŭ debilitat trupesce, până întru atâta, în cât nu mĕ încumĕt să întreprind nicĭ o călĕtorie, fie cât de scurtă. Totuşĭ însă am dorit ca să-mĭ exprim şi eŭ simţimintele mele de caldă iubire, de adânc respect şi de deosebită venerare către un bărbat atât de ilustru şi de rar în eminentele sale calităţĭ, precum este d-l D. A. Sturdza, şi de aceea am scris o «Amintire», intitulată «Primul jubileŭ al universităţiĭ Francisco-Iosefine Cernăuţene şi D. A. Sturdza», pre care ĭ-o dedic ca admiraţiune pentru mănósa-ĭ activitate, şi pre care o pun la disposiţiunea înalteĭ Academiĭ Române, cu dorinţa ca să fie adusă la cunoscinţa membrilor eĭ presenţĭ în vre-una din întrunirile lor intime.»

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ istorice pentru şedinţa de la 28 Martie, prin care se arată că Secţiunea a luat următórele decisiunĭ:

1) A aprobat propunerea d-luĭ D. Sturdza de a se începe anul viitor, sub supravegherea Bibliotecaruluĭ Academieĭ, tipărirea documentelor interne istorice în limba română, aflătóre în colecţiunea Academieĭ;

2) A propune plenuluĭ alegerea d-luĭ profesor Ioan Bogdan de membru al Academieĭ în locul vacant în acea Secţiune.

D-l *D. Sturdza* cere ca propunerea de alegere să se pună la ordinea ḑileĭ în şedinţa de astăḑĭ.

D-l *Preşedinte* amintesce că pentru şedinţa de astăḑĭ membriĭ aŭ fost în special însciinţaţĭ că este pusă la ordinea ḑileĭ alegerea de membru corespondent a d-luĭ Ovid Densuşianu, propus de Secţiunea literară, şi prin urmare este natural ca să se procédă la votare şi asupra alegeriĭ propuse de Secţiunea istorică.

— Se pune la vot şi se aprobă cu unanimitate propunerea Secţiuniĭ istorice de a se începe tipărirea documentelor interne românescĭ din colecţiunea Academieĭ, în condiţiunile arătate de d-l Sturdza.

— Se decide a se pune la ordinea ḑileĭ în şedinţa de astăḑĭ propunerea Secţiuniĭ istorice de a se alege d-l I. Bogdan membru al Academieĭ în locul vacant din acea Secţiune.

Se pune la ordinea ḑileĭ alegerea d-luĭ O. Densuşianu de membru corespondent în Secţiunea literară.

D-l *I. Bianu* cetesce următórea expunere asupra activităţiĭ filologice şi asupra calităţilor d-luĭ Ovid Densuşianu, pe carĭ s'a întemeiat votul Secţiuniĭ:

«Studiile secundare şi universitare le-a făcut d-l Ovid Desuşianu la Iaşĭ sub directa conducere a tătăluĭ sĕŭ, rĕposatul Aron Densuşianu, fost membru corespondent al Academieĭ, de care a fost îndrumat încă de mic spre studiile filologice românescĭ.

«S'a dedat apoĭ cu totul studiilor de linguistică și de filologie romanică sub conducerea celor maĭ marĭ maestri aĭ timpuluĭ nostru, în șcóla luĭ A. Tobler la Berlin, și maĭ ales în a luĭ Gaston Paris, de curând decedat, la Paris.

«O inteligență limpede și pătrunḑĕtóre, împreunată cu o stăruință neobosită la muncă, l-aŭ ajutat să-șĭ câștige repede cunoscințe bogate de filologie romanică și maĭ ales metodele sigure ale sciințeĭ pentru cercetarea adevĕruluĭ în explicarea fenomenelor linguistice. Ast-fel îl vedem apărênd între colaboratoriĭ revisteĭ «Romania», cea dintâĭ revistă de filologie romanică în Franța și una din cele două dintâĭ în lume.

«La 1895 publicase un studiŭ românesc despre *Aliterațiunea în limbile romanice*, punênd în lumină, pe lângă multe fapte neobservate de alțiĭ cu privire la acest fenomen, particularitățile fenomenuluĭ în limba română și marea luĭ însemnătate în literatura nóstră poporală și cultă. Studiul a fost fórte favorabil apreciat de G. Paris și de alțĭ romaniștĭ.

«În studiul despre *Alterațiunea luĭ* c *latin înainte de* e *și* i *în limbile romanice*, apărut în *Romania* la 1900, cercetând din noŭ acéstă cestiune atât de studiată, a adus elemente nouĕ în istoria evoluțiuniĭ fonetice a limbilor romanice, maĭ ales din studiul aprofundat al foneticeĭ românescĭ.

«D-l Densușianu, în tot timpul studiilor sale romanice, a urmărit fără încetare studiile personale asupra limbiĭ române, și a publicat maĭ multe scrierĭ în *Revista* condusă de rĕposatul sĕŭ părinte. Apoĭ după întórcerea în țéră, la 1898, a publicat un volum de *Studiĭ de filologie română*, în care se cuprind lucrările: *Urme vechĭ de limbă în toponimia românéscă, Psaltirea Voronețiană, Despre forma «stéua.»* În tóte aceste studiĭ și în diferite note filologice și etimologice publicate în acelașĭ timp în *Romania*, tînĕrul filolog și romanist român dovedesce o siguranță de metodă, care este fórte apreciată de mariĭ maestri aĭ sciințeĭ.

«D-l Densușianu șĭ-a concentrat acum de câțĭ-và anĭ tóte puterile spre a face *Istoria limbiĭ române*, care se publică la Paris în limba francesă în două volume, din carĭ a apărut cel dintâiŭ. Este o lucrare monumentală, în care întâia óră se face o expunere sistematică a istorieĭ limbiĭ românescĭ de la originile eĭ până în ḑilele nóstre.

«După *Introducere*, în care se expune istoricul desvoltăriĭ cunoscințelor filologice despre limba nóstră atât în cărțile vechilor istoricĭ și filologĭ românĭ, cât și în ale străinilor carĭ s'aŭ ocupat de limba nóstră, urméză partea întâĭ, *Originile*, compusă din următórele capitole: *Romanisarea Peninsuleĭ Balcanice, Elementul autochton, Limba latină, Desvoltarea limbiĭ romane balcanice până la invasia Slavilor, Influența slavă, Limba română la sudul și la nordul Dunăreĭ, Originea celor treĭ dialecte, Influențele albanesă, bizantină, bulgară și sîrbéscă, Influențele unguréscă, cumană și polonă, Cele maĭ vechĭ urme de limbă românéscă, Conclusiunĭ.*

«După o expunere scurtă și precisă a istoriculuĭ romanisăriĭ Peninsuleĭ

Balcanice, se ieaŭ în cercetare strînsă tóte cunoscinţele ce ne-aŭ rĕmas despre popórele găsite de Romanĭ în întinderea lor la rĕsărit de Adriatica şi despre limba lor, iar în notele bogate carĭ urméză textul, se supune la o cercetare critică şi minuţiósă întrégа literatură istorică şi filologică modernă scrisă de românĭ şi de străinĭ despre popórele şi limbile ante-romane în aceste părţĭ.

«Capitolul III despre *limba latină* este partea principală a acestuĭ tom, în care ocupă 160 pagine. După o expunere clară şi sigură a diferitelor teoriĭ filologice şi a diferitelor felurĭ de isvóre din carĭ se póte scóte cunoscinţa limbiĭ latine, a căreĭ continuare sunt limbile romanice, vine la regiunea românéscă, şi aicĭ începe prin enunţarea resultatuluĭ cercetărilor sale asupra limbiĭ care a servit de basă celeĭ române: *Latinésca care este basa limbiĭ române nu numaĭ ni se înfăţişéză maĭ puţin amestecată cu elemente literare, dar ea maĭ are şi un caracter pe care îl putem numì rustic.* Urméză după aceea o expunere sistematică a formelor de limbă vulgară găsite în inscripţiunile din Peninsula Balcanică, apoĭ o expunere largă a resultatelor tuturor cercetărilor filologice despre latina vulgară, cu arătarea acelor particularităţĭ ce deosebiaŭ de latina clasică acéstă limbă vulgară, care a dat nascere celeĭ românescĭ. Sunt studiate pe rând: accentul, vocalele, consónele, morfologia (substantiv, adiectiv, numeral, pronume, verb), sintaxa (substantiv, adiectiv, pronume, verb, preposiţiĭ, conjuncţiĭ) şi lexicul.

«Ast-fel este expus întreg complexul de elemente din limba romană porală, care stă la temelia desvoltăriĭ orĭ-căreĭ limbĭ romanice şi în deosebĭ a celeĭ românescĭ.

«Din studiul scriitorilor anticĭ, al monumentelor epigrafice şi paleografice şi al celor-lalte limbĭ romanice, d-l Densuşianu a reconstituit ast-fel trăsurile cele maĭ caracteristice ale latineĭ vulgare, cum trebuià să fie în seculiĭ II şi III aĭ ereĭ creştine în ţĕrile balcanice.

«După acéstă expunere largă, sistematică şi luminósă a temeiuluĭ din care a plecat şi s'a desvoltat limba română, se urmăresc pe rând fasele de desvoltare a acesteĭ limbĭ, care a fost vorbită de la Adriatica până la Marea-Négră şi din Dacia până în Macedonia.

«Întâia periódă de desvoltare este până la invasiunea Slavilor, şi în studiul eĭ ni se arată modificările suferite de organismul limbiĭ înainte de influenţa slavă.

«Invasiunea Slavilor a schimbat cu totul fisionomia Peninsuleĭ Balcanice, introducênd un element noŭ în mijlocul poporaţiuniĭ române de abià formate. D-l Densuşianu expune cu aceeaşĭ pătrundere, linişte şi claritate în ce a constat influenţa slavă asupra organismuluĭ limbiĭ române.

«Mĕ opresc aicĭ cu analisa opereĭ d-luĭ Ovid Densuşianu asupra *Istorieĭ limbiĭ române*, operă care este întâia expunere sistematică a faselor istorice ale limbiĭ române, şi este condusă cu spirit sciinţific luminat şi independent de orĭ-ce fel de preocupare străină sciinţeĭ.

«G. Paris, ilustrul romanist frances, scriind despre acéstă carte, când a

apărut întâia fascicolă, ḑice că autorul eĭ a întreprins o lucrare mare şi grea; dar este pregătit, spre a o desăvârşì, cu o preparaţiune rară, cu o metodă excelentă şi cu un spirit curat sciinţific. «Cartea — ḑice Gaston Paris — «face onóre autoruluĭ şi tinereĭ şcóle filologice românescĭ; şi de sigur d-l «Tobler, căruia autorul îĭ dedică cartea, ca şi mie, fiind-că ĭ-am fost amîndoĭ «profesorĭ, nu mĕ va desminţì când ḑic că elevul face asemenea onóre şcolilor «unde a învĕţat elementele sciinţeĭ şi ale metodeĭ.» Paris termină cu dorinţa «ca să ajungă la grabnic sfârşit acéstă operă, care lipsià în filologia ro- «manică şi nicĭ nu se puteà sperà aşà curând. Pentru a o face, trebue o cu- «noscinţă generală a tuturor limbilor romanice, a studiilor filologice asupra «acestor limbĭ şi asupra celeĭ latine, precum şi cunoscinţa profundă a limbiĭ «române în diferitele eĭ forme. Maĭ trebue apoĭ un spirit într'adevĕr sciin- «ţific, o judecată limpede şi cumpănită, un simţimînt fin istoric şi linguistic. «Se pare că d-l Densuşianu întrunesce tóte aceste condiţiunĭ şi pe lângă «ele maĭ are—ceea ce nu este maĭ puţin necesar—o mare stăruinţă şi o rară «putere de muncă.»

«Aşà vorbesce marele maestru, pe care filologia romanică l-a perdut în ḑilele trecute, despre opera d-luĭ Ovid Densuşianu şi despre calităţile de om de sciinţă ale acestuĭ filolog care, tînĕr încă, a făcut lucrărĭ de aşà mare valóre şi pe care cred că Academia trebue să se grăbéscă a-l alege membru corespondent al eĭ la Secţiunea literară şi filologică.»

— Se procede la vot, al căruĭ resultat este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 16, contra 9.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, întrunind majoritate simplă, iar nu douĕ treimĭ, conform art. 7 din Statute, urméză să se pună la ordinea ḑileĭ în şedinţa viitóre.

La ordinea ḑileĭ este apoĭ propunerea Secţiuniĭ istorice de a se alege d-l I. Bogdan membru al Academieĭ în acea Secţiune.

D-l *D. Sturdza* cetesce următórea expunere asupra activităţiĭ istorice şi asupra calităţilor d-luĭ I. Bogdan, pe carĭ s'a întemeiat votul Secţiuniĭ:

«D-l I. Bogdan e un distins elev al Universităţiĭ din Iaşĭ, unde cu deosebit succes a terminat studiile universitare, trecênd licenţa în 1885 cu o tesă din istoria veche a Dacieĭ *Colonia Sarmisegetuza*. Dorind să se pregătéscă temeinic pentru studiĭ de istoria română, a fost trimis în străinătate şi a făcut studiĭ seriόse de limbile slavice, pe carĭ aḑĭ le preḑă în Universitatea din Bucurescĭ. Pe când făceà încă aceste studiĭ, d-sa a publicat în *Analele* Academieĭ nóstre (tom. XI, 1889) treĭ memoriĭ: despre *Manuscriptele slave din Biblioteca Imperială de la Viena*, despre unele *Documente române din Archivul Curţiĭ de la Viena* şi despre *Diploma luĭ Ivan Berladnicul din 1134 şi Principatul Bârlădean.* Academia a primit cu plăcere aceste studiĭ; ele dovediaŭ o şcólă seriósă, făcută sub conducerea celuĭ dintâiŭ slavist de astăḑĭ, a profesoruluĭ V. Jagić de la Viena. Tot în timpul studiilor

sale, a maĭ publicat în *Convorbirĭ literare* (1885—1890) câte-vă studiĭ de literatură veche română, istorie şi diplomatică.

«Întorcêndu-se în ţéră la 1891, d-sa a publicat într'un volum: *Vechile cronicĭ moldovenescĭ înainte de Ureche*, în care a scos la lumină pentru întâiaşĭ dată originalul slavonesc al *vechilor anale moldovenescĭ* şi al cronicilor luĭ *Macarie* şi *Eftimie*, pe carĭ le-a descoperit într'un *Codex miscellaneus* de la Chiev, şi despre carĭ a dovedit că sunt «Letopiseţul moldovenesc» al luĭ Ureche.

«După patru anĭ, la 1895, a publicat un alt volum de cronicĭ în limba slavă veche şi în cea polonă: *Cronicĭ inedite atingĕtóre de istoria Românilor.* D-l Bogdan a publicat acì: *Cronica de la Bistriţa, 1359—1506* (cele maĭ vechĭ anale moldovenescĭ); o mică *cronică serbo-moldovenéscă, 325—1512; cronica moldo-polonă a luĭ N. Brzeski* 1359—1566, pe care d-sa a descoperit-o între manuscriptele polone ale Bibliotecii Imperiale din Petersburg şi o cronică a luĭ Miron Costin din 1684, în limba polonă, necunoscută până la d-sa.

«Amândouĕ aceste publicaţiunĭ, carĭ sunt fundamentale pentru istoriografia nóstră veche, conţin studiĭ serióse asupra monumentelor publicate în ele întâiaşĭ dată. Ele aŭ fost bine apreciate şi de învĕţaţiĭ noştri şi de ceĭ străinĭ. (V. Jireček şi Jagić, *Archiv. f. sl. Philol.*, vol. XV şi XVII.)

«La 1891, d-l Bogdan a publicat în Archivul prof. Jagić şi *Prima cronică bulgăréscă,* descoperită de d-sa tot în codicele de la Chiev, precum şi nisce *Anale sîrbescĭ*, într'o fórte veche redacţiune: *Ein Beitrag zur bulgarischen und serbischen Geschichtsschreibung.* Pentru istoriografia slavă de sud, acéstă publicaţiune a d-luĭ Bogdan e de o mare importanţă (cf. Jireček, *Arch. f. sl. Phil.*, vol. XIV).

«Într'un articol din 1901, în *Convorbirĭ literare* (1901, pag. 257 sq), d-sa a dovedit că, pe lângă analele şi cronicele descoperite până acum, maĭ existaŭ în Moldova şi *Cronicĭ prescurtate.*

«Publicaţiunile de până acì conţin multe *excurse istorice* asupra epoceĭ la care se raportă isvórele studiate. Studiĭ curat istorice sunt următórele:

1) *Româniĭ şi Bulgariĭ*, Bucurescĭ 1895;

2) *Luptele Românilor cu Turciĭ până la Michaiŭ Vitézul, Cultura veche română,* Bucurescĭ 1898;

3) *Vlad Ţepeş şi naraţiunile germane şi rusescĭ asupra luĭ,* Bucurescĭ 1896.

«În cea dintâĭ d-l Bogdan arată raporturile culturale şi politice între Bulgarĭ şi Românĭ; în a doua dă o privire generală asupra culturiĭ române din epoca slavă, arătând ce aŭ împrumutat Româniĭ de la Slavĭ şi ce aŭ produs eĭ singurĭ; în a treia avem o monografie amănunţită asupra domnieĭ luĭ Vlad Ţepeş, în mare parte după materiale inedite. Scrierea conţine de asemenea maĭ multe versiunĭ inedite de poveştĭ rusescĭ şi germane ce circulaŭ asupra luĭ Vlad Ţepeş încă din timpul vieţiĭ luĭ. Cele rusescĭ ocupă un loc important în literatura veche ruséscă, şi cartea d-luĭ Bogdan a fost fórte bine apreciată din pricina acésta în Rusia.

«Afară de acestea, d-l Bogdan a publicat mai multe studii în *Convorbiri literare,* cele mai multe de *cuprins istoric și literar* (literatură veche română). Un studiŭ fórte important al d-sale este: *Când și de la cine aŭ împrumutat Românii alfabetul cirilic* (1902, în *Omagiŭ luĭ Titu Maiorescu).*

«Însărcinat de Academie să publice *documentele polone,* carĭ aŭ fost adunate în urma călătoriilor făcute în Polonia de d-l I. Bianu, d-l Bogdan s'a achitat în mod fórte mulțumitor de acéstă sarcină. D-sa a publicat până acum vol. I și II (doc. dintre aniĭ 1500—1640) și fasc. I din vol. III (doc. dintre 1641—1703). Acéstă edițiune de documente este fórte *îngrijită*; ea e făcută cu multă conscienţiositate şi în conformitate cu regulele critice ale edițiunilor moderne.

«În anul trecut 1902, d-l Bogdan a publicat în *Analele* Academieĭ un studiŭ despre *Originea Voevodatuluĭ la Românĭ.* În el se arată cum instituțiunea Voevodatuluĭ, deși luată de la străinĭ, s'a desvoltat în cursul vremiĭ la Românĭ și că nu este decât o tréptă maĭ înaltă a Chinezatuluĭ, asupra căruia nu s'a scris la noĭ nimic așà de documentat ca acéstă monografie. Acest studiŭ este continuat într'alt memoriŭ, presintat Academieĭ chiar în acéstă sesiune, despre instituțiunea chinezatelor în istoria medievală a Țĕriĭ-Româneseĭ.

«Cea din urmă lucrare a d-luĭ Bogdan este volumul de documente publicat în anul trecut sub titlul de: *Documente și regeste privitóre la relațiile Țĕriĭ-Românescĭ cu Brașovul și Ungaria în sec. XV și XVI.* Acest volum cuprinde 425 documente: chrisóve, poruncĭ și scrisorĭ domnescĭ, saŭ particulare, publicate în traducerĭ și în resumate după originalele slavonescĭ carĭ se păstréză în archivele orașuluĭ Brașov.

«Aceste documente aŭ maĭ fost studiate în aniĭ trecuțĭ de un învĕțat din Sofia, d-l Mileticĭ, care a și publicat cam o treime din ele. Cunoscințele insuficiente pe carĭ le aveà dînsul asupra istorieĭ și a instituțiunilor vechĭ românescĭ l-aŭ făcut să comită greșelĭ de datare saŭ de transcripțiune destul de importante, pentru ca să fie nevoie de o nouă edițiune.

«Cu mult maĭ bine pregătit pentru acéstă lucrare erà d-l Bogdan care, pe lângă cunoscințe adâncĭ de paleografie și de filologie slavă, a maĭ dobândit o competință specială nu numaĭ în istoria veche a Țĕriĭ-Românescĭ, dar și în aceea a popórelor cu carĭ ea a venit în atingere. Argumentele pe carĭ le aduce d-sa pentru datarea acestor acte, dificultățile pe carĭ le-a deslegat pentru identificarea Domnilor și a diferitelor persóne citate în ele, traducerea lor într'o limbă limpede și frumósă românéscă, tóte acestea fac din cartea sa o operă de erudițiune, de care se bucură toțĭ iubitoriĭ studiilor nóstre istorice.

«Introducerea cărțiĭ constitue un adevĕrat tratat de diplomatică veche românéscă. În ea se expun pentru întâia óră în mod clar și sistematic particularitățile externe și interne ale actelor eșite din cancelariile domnescĭ

din sec. XV şi XVI, începênd cu scrierea lor şi terminând cu emblemele de pe peceţile domnescĭ şi boerescĭ.

«Tótă istoria, destul de obscură, a Ţĕriĭ-Românescĭ din acele douĕ secole câştigă o nouă faţă prin comentariile luminóse carĭ însoţesc aceste documente în publicaţiunea d-luĭ Bogdan. Rivalităţile dintre Domnĭ şi pretendenţĭ, luptele susţinute în numele creştinătăţiĭ în potriva Turcilor, relaţiunile comerciale cu ţĕrile străine, viéţa de tóte ḑilele a ómenilor şi viéţa de Stat a ţĕriĭ, apoĭ scirĭ nouĕ despre personalităţile interesante, ca Alexandru Aldea, ca pretendentul Mircea, ca Bădică Vv., informaţiunĭ neaşteptate asupra luĭ Ioan Huniade, rectificărĭ sigure în cronologia Domnilor, tóte acestea se găsesc în cartea d-luĭ Bogdan, de sigur cea maĭ însemnată publicaţiune de documente eşite din cancelariile domnescĭ, de la *Archiva istorică* încóce.

«Ca profesor de filologia slavă la Universitatea din Bucurescĭ, d-l Bogdan desvoltă o activitate fórte folositóre pentru studiile nóstre istorice. D-sa nu se mărginesce în a face cursurĭ de limbĭ slave, ci prin cursurĭ ajutătóre la istoria română caută să pregătéscă pe studenţĭ pentru lucrărĭ originale. Ast-fel d-sa a ţinut cursurĭ de *Istoria veche a popórelor slave* şi de raporturile Românilor cu ele; cursurĭ de *Paleografie şi Diplomatică slavă şi română*, precum şi cursurĭ de *Vechile instituţiunĭ române*. Între profesoriĭ carĭ cultivă la Universitatea nóstră istoria naţională, d-sa este unul din ceĭ dintâĭ şi e cel maĭ vechiŭ (e profesor de la 1891). În acelaşĭ an a fost ales şi membru corespondent al Academieĭ, iar la 1892 membru corespondent al Societăţiĭ istorice din Moscova.»

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 17, contra 8.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea a întrunit douĕ treimĭ şi conform art. 7 din Statute proclamă pe d-l *Ioan Bogdan* ales membru al Academieĭ în Secţiunea istorică.

ŞEDINŢA DE LA 30 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *I. Bogdan*, luând loc între membriĭ Academieĭ, ḑice: «Domnilor Colegĭ, adânc mişcat de onórea ce mĭ-aţĭ făcut alegêndu-mĕ, în şedinţa de erĭ, membru al Secţiuniĭ istorice, vĕ rog să primiţĭ cele maĭ calde mulţumirĭ. Sciŭ că nicĭ vârsta, nicĭ meritele mele nu-mĭ dedeaŭ dreptul să mĕ aştept la acéstă distinsă onóre şi atribuĭ alegerea mea bunelor intenţiunĭ ale acelora din D-vóstre carĭ cred că prin intrarea unor elemente maĭ tinere în Academia Română, acestea se vor simţi

îndoit obligate să lucreze din tóte puterile lor la progresul acesteĭ înalte instituţiunĭ de cultură naţională. Nu aduc cu mine nicĭ un trecut bogat în fapte, nicĭ o autoritate întemeiată pe vârstă; aduc însă un profund devotament pentru Academia Română şi o hotărîre fermă de a conlucrà la prosperarea eĭ. Academia Română are o mare misiune în mişcarea sciinţifică şi literară a ţěriĭ nóstre şi a românismuluĭ întreg: ea este menită să concentreze tóte forţele intelectuale ale naţiuniĭ române într'o conlucrare armonică, din care să ésă cea maĭ înaltă expresiune a idealurilor nóstre de cultură. O parte însemnată în acéstă conlucrare o aŭ studiile istorice. În puţinele şi modestele mele lucrărĭ de până acum, am fost tot-deauna călăuzit de o sinceră iubire de aděvěr şi de un entusiasm cald pentru trecutul poporuluĭ nostru, pe care am învěţat a-l iubì cu atât maĭ mult, cu cât studiind maĭ de aprópe istoria luĭ, am cunoscut virtuţile ce le-a avut odinióră, faptele măreţe ce le-a săvârşit şi nenorocirile fără număr prin carĭ a trecut. La şcóla istorieĭ naţionale mĭ-am format convingerile patriotice, ce vor conduce lucrările mele viitóre. Măgulit de onórea şi încrederea ce mĭ-aţĭ arătat prin alegerea mea, voiŭ căutà, Domnilor Colegĭ, să mě arăt vrednic de votul D-vóstre.»

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ de a se alege membru corespondent d-l O. Densuşianu în Secţiunea literară.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 23; voturĭ pentru 16, contra 7.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea a întrunit două treimĭ şi conform art. 7 din Statute proclamă pe d-l Ovid Densuşianu membru corespondent al Academieĭ în Secţiunea literară.

Se cetesce raportul Comisiuniĭ Fonduluĭ Ioan Agaricĭ asupra mersuluĭ şcóleĭ Agaricĭ în anul 1902—3 şi asupra situaţiuniĭ în care se găsesce ea acum.

D-l *I. Kalinderu* ḑice că a visitat şcóla Agaricĭ şi impresiunea d-sale este că ea arată un bun început şi nădăjduesce că în viitor va merge şi maĭ bine. Ecaretele însă atât de la şcólă, cât şi de la administraţiunea moşieĭ, aŭ trebuinţă de îmbunătăţirĭ, şi ar fi necesitate de un fond de vre-o 20.000 leĭ spre a fi puse în bună stare. D-l Kalinderu exprimă dorinţa ca să se ieà măsurĭ a se face la şcólă şi pe drumul ce conduce la şcólă cât maĭ multe plantaţiunĭ.

— Se iea spre cunoscinţă cuprinsul raportuluĭ Comisiuniĭ Agaricĭ.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ Fonduluĭ Agaricĭ pentru 1903—4.

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *P. S. Aurelian, N. Ionescu, P. Poni.*

La ordinea ḑileĭ se pune raportul Comisiuniĭ premiilor anuale Năsturel-Herěscu, Eliade-Rădulescu şi Adamachi.

D-l *St. C. Hepites*, secretar și raportor general al Comisiuniĭ premiilor anuale, cetesce raportul general asupra Premiuluĭ Năsturel-Herĕscu

D-l *A. D. Xenopol*, întrerupând, ḑice că este bine ca, în loc să se cetéscă numaĭ resumatele din raportul general asupra lucrărilor recomandate spre premiare, să se cetéscă rapórtele speciale asupra lor.

D-l *St. C. Hepites*, continuând cetirea raportuluĭ general, arată că Comisiunea premiilor propune pentru premiare cu câte 5 voturĭ pentru, contra 3, lucrarea d-luĭ Colonel C. N. Hĕrjeŭ: *Istoria armeĭ geniuluĭ,* Bucurescĭ 1902, și pe a d-luĭ Teodor V. Păcățianu: *Cartea de aur saŭ Luptele politice-naționale ale Românilor de sub coróna Ungară,* 2 vol, Sibiiŭ 1902. În raportul general se resuméză și rapórtele speciale asupra acestor lucrărĭ.

D-l *I. Kalinderu* aduce aminte că anul trecut, când d-sa a fost Președintele Comisiuniĭ premiilor, nu s'a găsit necesar să se cetéscă rapórtele speciale; acum se cere tocmaĭ contrariul. D-sa crede și acum că este de ajuns să se cetéscă numaĭ resumatul ce se face în raportul general, care în acest an este fórte bine întocmit de d-l Hepites. Academia a dat mandat Comisiuniĭ premiilor ca să lucreze în numele eĭ, și prin urmare trebue să luăm de bune hotărîrile acesteia. În afară de acésta timpul este prea înaintat și nu maĭ avem decât fórte puțin până la închiderea sesiunii. Raportul special să se cetéscă numaĭ atuncĭ, când s'ar ivì vre-o nedumerire.

D-l *A. D. Xenopol* ḑice că e periculos să se voteze acordarea premiilor numaĭ după cunoscințele pe carĭ le capĕtă membriĭ din cetirea resumatuluĭ. Într'o cestiune așă de importantă ca acordarea premiilor, este bine ca fie-care membru să pótă cunósce valórea și scăderea lucrăriĭ ce se presintă la premiare, și acésta se póte căpĕtă numaĭ din cuprinsul amănunțit al rapórtelor speciale.

D-l *D. Sturdza* ḑice că observațiunea d-luĭ Xenopol este justă; dar tot Comisiunea premiilor ne pune în imposibilitate de a luà din vreme cunoscință de lucrările și rapórtele eĭ, pentru că în tot-deauna vine cu ele spre sfârșitul sesiuniĭ. Ar fi bine ca rapórtele să se tipăréscă maĭ de timpuriŭ și să se deà membrilor spre studiare. Acum fiind că timpul este înaintat, să ne mulțumim numaĭ cu extractele din raportul general, aniĭ viitorĭ însă să se aducă lucrările Comisiuniĭ maĭ din vreme.

D-l *Gr. Stefănescu*, ca Președinte al Comisiuniĭ premiilor întrébă când s'aŭ maĭ tipărit rapórtele și când s'aŭ acordat premiile maĭ înainte decât spre sfârșitul sesiuniĭ? Anul acesta aŭ fost 61 de cărțĭ presintate la concurs. Pentru ca să se pótă cetì și examinà de aprópe tóte aceste cărțĭ, a trebuit timp îndelungat și este natural ca lucrările Comisiuniĭ să se fi întârḑiat.

D-l *I. C. Negruzzi* ḑice că ar fi bine să se aducă cât de timpuriŭ în plenul Academieĭ rapórtele Comisiuniĭ premiilor; să se tipăréscă însă aceste rapórte nu se póte, pentru că în Comisiune sunt maĭ tot-deauna și membri din afară de Bucurescĭ și din țéră, și pe lângă acésta în sesiunea generală Comisiunea trebue să se întrunéscă și să discute fie-care raport în parte.

Fără a se comunică rapórtele în sînul Comisiunii, tipărirea lor n'ar fi pentru ceĭ-lalţĭ membri de nicĭ un folos. Mult maĭ bine ar fi însă ca rapórtele speciale să fie cât de scurte şi ca în sînul Comisiuniĭ lucrările să mérgă cât maĭ iute.

D-l *N. Quintescu* ḑice că chiar dacă tóte rapórtele speciale ar fi gata la începutul sesiuniĭ generale, lucrările în sînul Comisiuniĭ fatal se întârḑie, pentru că acolo trebue să se facă discuţiunĭ, carĭ cer timp. D-sa nu împărtăşesce părerea ca rapórtele să fie scurte, pentru că atuncĭ n'ar fi decât nisce schelete ce n'ar însemnă nimic. Rapórtele din contra trebue să fie documentate şi motivate.

Discuţiunea se închide.

— D-l Preşedinte pune la vot propunerea de a se cetì numaĭ extractele din raportul general, fără a se maĭ cetì şi rapórtele speciale, şi se aprobă.

Asupra propunerilor Comisiuniĭ relative la premiul Năsturel-Herĕscu,

D-l *D. Sturdza* ḑice că a cercetat ambele cărţĭ carĭ sunt în discuţiune. După testamentul rĕposatuluĭ Năsturel-Herĕscu, trebue să acordăm premiul *celeĭ maĭ bune cărţĭ* apărute în cursul anuluĭ precedent. Din cele două cărţĭ propuse de Comisiune, *Cartea de aur* este o colecţiune de documente, despre care ḑice însuşĭ raportorul special, d-l Xenopol, că este lipsită de metodă, căcĭ nu se póte sci unde se sfârşesce un document şi unde se începe expunerea proprie a autoruluĭ, şi vice-versa. Să dăm autoruluĭ ajutor, după cum s'a ḑis, nu se póte, pentru că testamentul luĭ Herĕscu nu ne permite; el cere să dăm premiul celeĭ maĭ bune cărţĭ şi acéstă carte nu este cea maĭ bună. V'aduceţĭ aminte că rĕposatul Codrescu ceruse să i se deà un premiŭ pentru «Uricarul» sĕŭ, care erà şi el o publicare de documente, dar Academia, cu tótă buna voinţă ce aveà de a-l ajutà, n'a putut să-ĭ acorde nimic, pentru că publicaţiunea de documente a luĭ Codrescu erà şi ea lipsită de metodă. Cartea d-luĭ Colonel Hĕrjeŭ este însă o lucrare meritorie şi, pentru că pe cele-lalte cărţĭ venite la concurs le-a respins Comisiunea, să acordăm premiul d-luĭ Hĕrjeŭ. Lucrarea Coloneluluĭ Hĕrjeŭ are un singur defect: trebuià să fie intitulată: *Istoria armeĭ geniuluĭ în armata română*, nu simplu: *Istoria armeĭ geniuluĭ*, pentru că într'însa se tratéză nu de arma geniuluĭ în general, ci de a armateĭ nóstre propriĭ. Într'însa e adunat material preţios, care apoĭ este bine coordonat. Colonelul Hĕrjeŭ e un militar distins şi merită să fie încuragiat.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se da premiul d-luĭ Colonel C. N. Hĕrjeŭ.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 24; voturĭ pentru 18, contra 6.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind două treimĭ, premiul Năsturel-Herĕscu de 4.000 leĭ a fost acordat d-luĭ Colonel C. N. Hĕrjeŭ.

D-l *St. C. Hepites* cetesce raportul general asupra premiuluĭ Eliade-Rădulescu. Comisiunea propune spre premiare următórele lucrărĭ: Duiliu Zamfirescu, *În Rĕsboiŭ*, Bucurescĭ 1902, cu 5 voturĭ pentru, contra 4

I. Slavici, *Din Bĕtrânĭ*, Bucurescĭ 1902, cu 4 voturĭ pentru, contra 3, și Th. D. Speranția, *Anecdote populare*, vol. I, ed. III, Bucurescĭ 1903, cu 4 voturĭ pentru, contra 3.

D-l *Hepites*, arătând că d-l Zamfirescu a întrunit cele maĭ multe voturĭ în Comisiune, dice că urméză ca lucrarea d-sale să se pună întâiŭ la vot și cetesce apoĭ extractul din raportul general asupra acesteĭ lucrărĭ.

D-l *Hepites* cetesce apoĭ extractul din raportul general asupra scrieriĭ *Din Bĕtrânĭ* de I. Slavicĭ și în urmă asupra scrieriĭ: *Anecdote populare* de Th. D. Speranția.

D-l *D. Sturdza* dice că lucrarea d-luĭ Speranția este inferióră celor-lalte două. Autorul șĭ-a pus în *Anecdotele populare* personalitatea sa, care însă nu se înalță sus. Anton Pann n'a pus în culegerile luĭ personalitatea sa; el a fost un strîngĕtor sârguitor a unuĭ material în adevĕr popular. Din cele două scrierĭ rĕmase, a d-luĭ Slavicĭ e cea maĭ bună. D-l Sturdza cetesce din scrierea d-luĭ D. Zamfirescu următórele: «În ziua de 12 August, regimentul al 10-lea și al 12-lea de dorobanțĭ, regimentul al 8-lea de linie, o baterie din regimentul al 3-lea de artilerie și un escadron din regimentul al 2-lea de roșiorĭ, treceaŭ Dunărea *care cum putea*, pe plute, pe pontóne, prin bărcĭ, ajutațĭ de șalupele cu vapor *Bucur* și *Rôndunica.*» (pag. 228) Expunerea faptelor e contrară adevĕruluĭ. Armata română nu a trecut peste Dunăre ca o armată desorganisată; ea a trecut în ordinea cea maĭ perfectă și pe un pod bine și solid construit. Cetesce apoĭ tot la pagina 228: «Lucrurile în Bulgaria se schimbaseră de tot. Rușiĭ fuseseră bătuțĭ în două rândurĭ, înaintea Plevneĭ, la 8 Iulie sub generalul Schilder-Schuldner și la 18 Iulie sub generalul Krüdener. Eĭ ceruseră ajutorul armateı române de la Nicopole, dar generalul Manu aveà ordin să nu se miscе. Acéstă armată dispreţuită cu puțin timp înainte. . . . . . .» Armata nóstră nu erà disprețuită de Rușĭ; ea din contră erà fórte prețuită de dînșiĭ. Neînțelegerile eraŭ numaĭ diplomatice, căcĭ pe când noĭ voiam să luăm parte la răsboiŭ ca armată independentă, pentru ca acțiunea nóstră să se cunóscă deosebit, diplomația rusă doria ca să ne contopim în armata ruséscă. D-l Sturdza continuă a cetì de la pagina 229: «(armata nóstră) devenea deodată limanul de mântuire al oștılor împărăteștĭ.» Acésta este exagerat. Trupele rusescĭ eraŭ descuragiate și insuficiente, și când aŭ sosit trupele nóstre próspete, a intrat și în armata rusă însuflețire nouă. În afară de acésta, conducerea armatelor de către Regele nostru a ridicat și maĭ mult moralul. Maĭ departe d-l Sturdza cetesce:« Făcuseră ómeniĭ socotélă și găsiseră 230.000 de Turcĭ; iar când se număraseră pe dânșiĭ, nu eraŭ decât 170.000.» (pag. 229). Se sciă câte trupe eraŭ. În general scrierea este plină de inexactitățĭ, carĭ nu sunt permise într'o lucrare ce se referă la evenimente de acum cât-và timp. Descrierea evenimentelor nu ne înalță, cum bună-óră ne înalță când cetim: *Povestea uneĭ Coróne de oțel* saŭ *Rĕsboiul nostru pentru neatîrnare* de Coșbuc. Cetesce din acéstă din urmă scriere la pag. 9: «Rușılor le sosise diua strîmtorăriĭ.

Oştirile lor, maĭ puţine de vr'o opt orĭ decât ale Turcilor, împrăştiate în ţéră străină şi pe un pămînt duşman, începură să nu maĭ pótă ţiné piept şi să-şĭ caute calea bătută pe care aŭ venit. Scoborîră de prin cetăţĭ Turciĭ ascunşĭ prin ele, îşĭ ridicară capul tóte oştirile lor maĭ de pe marginĭ. Îmbărbătaţĭ de biruinţele luĭ Osman, săriră cu toţiĭ să isbéscă pe Ruşĭ de pe-de-lăturĭ, iar din faţă îĭ răsbiră cu putere aşà de cu virtute, în cât călăreţiĭ Ruşilor dându-se îndărăt umplură câmpiile bulgare. Atuncĭ Ruşiĭ, neavênd altă putere, aŭ rugat pe Românĭ să le sară într'ajutor. Noĭ aveam puţintică oştire — ce e dreptul—iar Ruşiĭ aveaŭ acasă de ḑece şi de cincĭ-spre-ḑece orĭ maĭ multă decât noĭ. Dar aceste oştì eraŭ acasă, departe, şi până ce să soséscă la Plevna, Turciĭ ar fi avut vreme, peste cap de multă, să nu lase nicĭ picior de Rus în ţéra lor.» Vedeţĭ ce aspect ieaŭ aceste lucrurĭ sub pana luĭ Coşbuc, şi cât de jos sunt ele sub a d-luĭ Zamfirescu. Scrierea d-luĭ Slavicĭ este una din apariţiunile cele maĭ îmbucurătóre în literatura nóstră. În Germania asemenea scriere a făcut celebru pe Felix Dahn care, sub formă de poveste istorică, a făcut cunoscute începuturile poporuluĭ german. Acelaşĭ lucru voesce să facă şi d-l Slavicĭ, care este un bun stilist, un bun cunoscĕtor al limbiĭ române. Începutul este solid şi fórte interesant, iar limba în care e scrisă este curată şi frumósă. Cetesce din scrierea d-luĭ Slavicĭ: *Din Bĕtrânĭ*: «Sus la stâncile Babelor, unde Vineş, bĕtrânul faur îşĭ avea vatra, îndesuiala era din ḑi în ḑi maĭ mare. Fier, ce-ĭ drept, abia pe icĭ pe colo se maĭ găsia câte o bucăţică uitată, şi foile zăceaŭ desumflate la o parte, ciocanele începuseră a prinde rugină, dar la Vineş veniaŭ ómeniĭ şi cu trébă şi fără trébă.—Trăiseră, câtă vreme viéţa le-a fost uşóră risipiţĭ prin poĭene şi prin văĭ, fie-care pentru sine şi pentru aĭ sĕĭ şi mulţumit cu sine şi cu ale sale. Acum, când grijĭ multe şi grele îĭ apĕsaŭ, se doriaŭ uniĭ pe alţiĭ şi se simţia fie-care maĭ bine când se vedea în mijlocul celor-lalţĭ. Gândul, că numaĭ împreună pot să scape de nevoĭ, îĭ mâna pe toţĭ la deal, unde totdeauna eraŭ mulţĭ la un loc.—Veniaŭ, de când cu sporirea haitelor de lupĭ, ca Vineş să le prefacă fierul în arme de luptă. Fiind apoĭ mulţĭ, trebuiaŭ să aştepte până ce nu le va fi venit rîndul şi, aşteptând, steteaŭ de vorbă, ca să le trécă de urît, iar acum prinseseră slăbiciune şi veniaŭ numaĭ pentru ca să stee de vorbă.—Aicĭ se întâlniaŭ ómenĭ până acum rĕsleţĭ, carĭ nu se maĭ vĕḑuseră nicĭ o dată; aicĭ se aflaŭ tóte noutăţile; aicĭ se plămădiaŭ şi se puneaŭ la cale cele viitóre. Aḑĭ eraŭ dar maĭ mulţĭ de cât ĭerĭ, la început ḑecĭ, iar în urmă cu sutele, toţĭ înarmaţĭ, fie-care în felul luĭ, unul cu ghiógă, altul cu suliţă, iar altul cu înblăcitóre, toţĭ gata în fie-care clipă de luptă. Moşnégul cu barba lungă şi netedă şedea la loc maĭ ridicat şi se uita împrejur rîḑînd din ochiĭ luĭ vioĭ şi acoperiţĭ de sprîncene stufóse şi încă negre. Luĭ toţĭ îĭ eraŭ dragĭ copiĭ; el chiar şi celor încărunţiţĭ le ḑicea numaĭ «băiete»; el pentru toţĭ «taică Vineş» era; la el toţĭ ca la un fel de sfînt se uitaŭ; vorbele luĭ toţĭ le ascultaŭ cu drag, căcĭ mult vieţuise, prin multe trecuse, multe păţise,

multe vĕḑuse, multe auḑise, multe scia bĕtrânul Vineș și, întinerit acum la adâncĭ bĕtrânețe, își aducea de tóte aminte și mulțumirea luĭ bĕtrânéscă era să le spună și iar să le spună. Luptându-se în cele din urmă timpurĭ atât de adese-orĭ cu fiarele sĕlbatice, ómeniĭ se desbrăcaseră de firea lor de păstorĭ blajinĭ, care-șĭ petrec viața purtând grijă de moșnegĭ, de femeĭ, de copiĭ și de mieĭ, se înăspriseră și eraŭ din ḑi în ḑi maĭ pornițĭ spre luptă și cu ómeniĭ, care îĭ strîmtoraŭ chiar maĭ rĕŭ decât fiarele. Nu-șĭ prea dedeaŭ sémă despre lucrul acesta, dar Vineș îl vedea din mișcările lor, din căutătura lor, din felul cum rostiaŭ vorbele și uitându-se cu duioșie părintéscă la fețele lor, moșnégul simția, că iese'n ele la ivélă o virtute ce timp îndelungat stĕtuse ascunsă.» (Pag. 11.) Așà merge înainte tot frumos și interesant. Lucrarea este, repetă d-l Sturdza, meritorie și seriósă și putem să-ĭ acordăm premiul Eliade-Rădulescu.

D-l *T. Maiorescu* este de altă părere și ḑice că d-l Sturdza nu este consecinte, când pe de o parte spune că nu cetesce romane, iar pe de alta voesce să deà lecțiunĭ cum trebue scris un roman. Eŭ cetesc romane și găsesc de multe orĭ momente fericite în acéstă lectură. Și cartea d-luĭ Slavicĭ este un roman admisibil și eŭ prețuesc lucrările acestuĭ scriitor de la *Popa Tanda* până la cele din urmă. D-l Slavicĭ e un scriitor de merit și eŭ l-am votat când a fost propus să se alégă membru în Academie; n'am prin urmare nimic contra sa. Însă critica d-luĭ Sturdza, făcută lucrăriĭ d-luĭ Zamfirescu, este nedréptă și unilaterală. D-l Sturdza găsesce defecte acesteĭ scrierĭ, pentru că autorul eĭ spune că armata română a trecut Dunărea pe luntriĭ, pe când în *Memorialul Regeluĭ* se spune că a trecut pe pod; că armata română nu erà la început disprețuită de armata rusă; că numĕrul soldaților nu e riguros exact. Este cu totul indiferent într'o scriere de acest gen, dacă se spune că armatele aŭ trecut pe un pod saŭ pe altul, ear dacă autorul ḑice că la început armata română erà disprețuită de cea rusă, o face tocmaĭ spre a arătà cât de mult a câștigat și cât de sus s'a ridicat prin bravura eĭ de maĭ apoĭ. Acestea sunt momente psichologice, ear nu diplomatice conforme cu studiul archivelor. Cine maĭ critică pe Schiller, fiind-că *Don Carlos* nu este conform cu archivele istorice? Ne-a vorbit d-l Sturdza cu laudă de romanele istorice ale luĭ Felix Dahn. Cunosc acéstă speță de scriitorĭ germanĭ, cum e G. Freytag cu *Ingo* și *Ingraban*, un egiptolog (Ebers) cu *Uarda* și alțiĭ. Asemenea pedanțĭ, carĭ făceaŭ óre-care efect acum 25 de anĭ, sunt astăḑĭ obliterațĭ și sémĕnă cu tombaterele alăturĭ de pălăriile moderne. D-l Sturdza a rĕmas cam înapoĭ cu romanele, dacă se maĭ încântă de Felix Dahn. Ca să vĕ facețĭ o ideie de acest Felix Dahn, e destul să vĕ spun, că cel maĭ cunoscut roman al luĭ, *Der Kampf um Rom*, are patru volume marĭ și e însoțit și de o chartă geografică! Scrierĭ de felul acesteia sunt astăḑĭ părăsite, le-a trecut timpul.—În viéța nóstră modernă am avut un lucru în adevĕr înălțător pentru tótă suflarea românéscă: răsboiul din 1877—78. Alecsandri ne-a entusiasmat prin *Ostașiĭ noștri*, Grigorescu a immortalisat

Dorobanţul; acum vine Zamfirescu să ne încăldéscă inimile prin romanul sĕŭ, care este şi în alte privinţe o lucrare de valóre. Binecuvîntată să le rĕmână memoria acestor treĭ iubitorı de artă şi de ném, iar noĭ să ne împlinim o datorie faţă de d-l Duiliu Zamfirescu hotărînd să i se acorde premiul Eliade-Rădulescu.

D-l *N. Ionescu* dice că decât orĭ-ce roman, istoria adevĕrată este superióră. Este de părere ca anul acesta premiul să nu se acorde nicĭ unuia din cele douĕ romane propuse; căcĭ în loc de a premià romane, este mult maĭ bine să aşteptăm a se scrie povestirea istorică a răsboiuluĭ nostru, care este mult maĭ frumósă decât tóte romanele.

D-l *D. Sturdza* dice: Are dreptate d-l Maiorescu: eŭ nu sunt versat în ale literaturiĭ, nu cetesc romane, dar mĭ-am însuşit acea cultură, care îmĭ dă dreptul să vorbesc şi de literatură. Eŭ am cetit romane şi cetesc încă, dar nu de acelea carĭ nu fac decât să strice gustul şi simţimintele, admir pe *Werther* al luĭ Goethe, şi cetesc cu plăcere pe *Don Quichotte.* Ce departe în urmă însă este Zamfirescu! Scrierea sa nu este un roman istoric; scrierile luĭ Coşbuc despre răsboiŭ sunt fără asemănare maĭ frumóse În aceste felurĭ de scrierĭ, adevĕrul trebue să predomineze, înfrumuseţat cu o imaginaţie care să dea faptelor maĭ multă viéţă. Când lucrurile sunt false, cum sunt în scrierea d-luĭ Zamfirescu, scopul urmărit nu se ajunge şi lucrarea rĕmâne fără valóre. O fi plicticos un roman când are chărţĭ geografice; dar neadevĕrul este maĭ mult decât plicticos. Voiţĭ să vedeţĭ avîntul epic din scrierea d-luĭ Zamfirescu? Să vĕ cetesc (cetesce pag. 191—200). Carte de literatură care să fie premiată cu 5.000 leĭ nu este acésta.

Discuţiunea se închide.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà premiul Eliade-Rădulescu d-luĭ Duiliŭ Zamfirescu.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 26; voturĭ pentru 9, contra 17.

— D-l Preşedinte anunţă că neîntrunind majoritatea voturilor, propunerea de premiare s'a respins.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà premiul d-luĭ I. Slavicĭ.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 26; voturĭ pentru 15, contra 11.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind simpla majoritate, iar nu douĕ treimí, urméză să se pună la a doua votare în şedinţa viitóre.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà premiul d-luĭ Th. D. Speranţia.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 4, contra 21.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea, s'a respins.

ŞEDINŢA SOLEMNĂ DE LA 30 MARTIE 1903 (după amiadi).

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *St. C. Hepites* cetesce discursul de recepţiune despre: *Metode de investigaţiune în Meteorologie.*

D-l *Dr. I. Felix* cetesce rĕspunsul la discursul de recepţiune al d-luĭ Hepites.

ŞEDINŢA DE LA 31 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

D-l *St. C. Hepites* presintă *Buletinul lunar al observaţiunilor meteorologice din România. Anul XI, 1902, No. 11, Noemvrie.*

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ sciinţifice pentru şedinţa de la 31 Martie, prin care se arată că Secţiunea şĭ-a constituit biuroul pentru 1903—4 alegênd Preşedinte pe d-l *P. Poni* şi Vice-Preşedinte pe d-l *Dr. I. Felix.*

— Se iea spre cunoscinţă.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ Comisiuniĭ premiilor anuale de a se acordă premiul Eliade-Rădulescu d-luĭ I. Slavicĭ.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25, voturĭ pentru 16, contra 9.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, întrunind simpla majoritate, iar nu două treimĭ, urmézǎ să se pună la a treia votare în şedinţa viitóre.

D-l *St. C. Hepites* cetesce raportul general asupra premiuluĭ Adamachi. Comisiunea propune ca premiul să fie împărţit între următoriĭ concurenţĭ:

D-luĭ Dr. M. Manicatide leĭ 1.400 pentru scrierea: *Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive,* cu 6 voturĭ pentru, contra 2;

«D-luĭ H. G. Lecca leĭ 600 pentru scrierea: *Câiniĭ,* cu 6 voturĭ pentru, contra 3;

«D-luĭ P. Dulfu, leĭ 600 pentru scrierea: *Euripide, Ifigenia,* traducere, cu 6 voturĭ pentru, contra 0;

«D-luĭ Jean Bart leĭ 600 pentru scrierea: *Jurnal de bord,* cu 5 voturĭ pentru, contra 1;

«D-luĭ St. O. Iosif leĭ 600 pentru scrierea: *Poesiĭ,* cu 5 voturĭ pentru, contra 1;

«D-luĭ Ilie Bărbulescu leĭ 400 pentru scrierea: *Studiĭ privitóre la limba şi istoria Românilor,* cu 8 voturĭ pentru, contra 1;

«D-luĭ St. Meitani leĭ 400 pentru scrierea: *Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Românĭ*, cu 5 voturĭ pentru, contra 2;

«D-luĭ T. G. Djuvara leĭ 400 pentru scrierea: *Poesiĭ de T. Şerbănescu*, cu 4 voturĭ pentru, contra 2 şi 1 abţinere (Hepites).

D-l *I. Negruzzi*, în cestiune de regulament, ḑice că fie-care autor propus la premiare de Comisiune va trebuì să se discute deosebit. D-sa propune ca să se ieà maĭ întâiŭ ceĭ carĭ aŭ avut maĭ multe voturĭ în Comisiune.

D-l *P. Poni* observă că voturile s'aŭ dat în diferite şedinţe, fiind câte odată maĭ mulţĭ, câte odată maĭ puţinĭ membri în Comisiune; dar pe urmă ea a făcut o clasificare între concurenţĭ, când a întocmit propunerea de împărţirea premiuluĭ, aşà cum se presintă. Propune deci să se urmeze în plen ordinea stabilită de Comisiune.

— Propunerea d-luĭ Poni se aprobă.

Trecêndu-se la propunerea de premiare a cărţiĭ d-luĭ Dr. M. Manicatide, d-l *I. Kalinderu* aduce aminte că în anul trecut d-l Doctor Manicatide a presintat la concurs o scriere despre aceeaşĭ materie. Comisiunea premiilor, după propunerea d-sale, spre a avé informaţiunĭ serióse asupra valoriĭ eĭ, a întocmit o Comisiune, compusă din d-niĭ Doctorĭ I. Felix, V. Babeş, C. Istrati şi Gr. Rômniceanu, ca să deà informaţiunĭ temeinice. În scurtul timp disponibil atuncĭ nu s'a putut ajunge la resultatul dorit. Acum după un an e necesar, ca d-niĭ d-rĭ Felix şi Babeş să ne deà informaţiunĭ asupra valoriĭ acesteĭ lucrărĭ, căcĭ dacă descoperirile d-luĭ Manicatide sunt în realitate aşà cum se presintă, apoĭ lucrarea d-sale este de o valóre atât de mare, în cât nu maĭ póte fi vorba de a se împărţì premiul, ci se cuvine să i se deà d-sale întreg. Experienţele din cursul anuluĭ cu serul contra tuseĭ convulsive, observate de ceĭ treĭ colegĭ numiţĭ, ce resultate aŭ dat, căcĭ anul trecut conclusiunile nu eraŭ hotărîtóre?

D-l *Dr. I. Felix* arată cum s'a constituit Comisiunea de treĭ medicĭ în anul trecut, cum ea n'a putut ajunge la un resultat definitiv din causă de lipsă de timp şi cum d-sa a urmărit cu d-riĭ Mirinescu şi Rômniceanu cestiunea înainte de vacanţa anuluĭ trecut, mergênd de 2—3 orĭ pe sĕptămână la spitalul de copiĭ. Până la plecarea d-sale de vacanţă, nu s'a ajuns la un resultat concludent, şi decĭ nu s'a putut convinge de utilitatea seruluĭ contra tuseĭ convulsive. Am convenit cu confraţiĭ de la spital să se urmăréscă lucrările în lipsa mea. După întórcerea din vacanţă, n'am maĭ găsit copiĭ bolnavì de tuse convulsivă. Nu sciŭ ce s'a maĭ făcut în timpul tómneĭ şi al erniĭ trecute. Colegul Babeş, după cât am înţeles, propune premiarea lucrăriĭ d-luĭ Manicatide, ca fiind o monografie basată pe cercetărĭ seriόse şi pe consideraţiunea că autorul cunósce bine cestiunea, muncesce continuŭ şi cu sârguinţă. Părerea mea este ca Academia să deà premiŭ d-luĭ Manicatide, dar să nu se angajeze prin acésta că suntem în faţa uneĭ lucrărĭ definitive şi resolvate, cum este cestiunea seruluĭ antidifteric.

D-l *Dr. V. Babeş* ḑice că asupra lucrăriĭ d-luĭ Manicatide a făcut un ra-

port fórte amănunţit. Ar cetì în sînul Academieĭ acest raport, dar el fiind curat sciinţific, nu scie întru cât toţĭ membriĭ se vor puté lumină din acéstă cetire. De aceea d-sa preferă să expună verbal cestiunea şi ḑice că Dr. Manicatide lucréză de şése anĭ asupra cestiuniĭ tuseĭ convulsive, că a lucrat la Paris şi la Berlin, unde erà bine apreciat şi unde lucrările luĭ eraŭ controlate. A continuat aceste lucrărĭ la Iaşĭ şi a ajuns la óre-carĭ resultate. Anul trecut ne-a presintat câte-và foĭ litografiate asupra seruluĭ contra tuseĭ convulsive, dar atuncĭ nu ne-am putut lămurì, lucrarea fiind incompletă. Descoperirile ca aceea care ne preocupa se fac încet; cuceririle se câştigă pas cu pas, şi de multe orĭ se întîmplă ca un metod saŭ un remediŭ óre-care, admis în general astăḑĭ ca bun, peste cât-và timp să se vadă că nu dă tóte resultatele aşteptate. Aḑĭ avem un singur ser, care nu maĭ dă loc la nicĭ o îndoiélă, la nicĭ o discuţiune asupra eficacităţiĭ luĭ: acesta este serul antidifteric. Mulţĭ doctorĭ cred că tusea convulsivă se vindecă prin cutare saŭ cutare medicament orĭ metod; însă cestiunea este în discuţiune şi nu este ajunsă încă la siguranţa seruluĭ antidifteric. Acelaşĭ lucru se întîmplă şi cu alte serurĭ carĭ se experimentéză; ele daŭ resultate bune în experimentarea cu animalele, dar ómeniĭ de sciinţă nu aŭ siguranţă şi esită încă de a le aplicà în vindecarea bólelor omenescĭ. Ca exemplu tipic avem serul contra tetanosuluĭ, despre eficacitatea căruia la om d-l Dr. Babeş nu se îndoesce. Vedeţĭ dar, ḑice d-sa, cât de greŭ este să se pronunţe cine-và definitiv în asemenea cestiunĭ. Revenind la tusea convulsivă, d-l Dr. Babeş ḑice că în anul trecut, pe când şi Dr. Manicatide se ocupà de acéstă bólă, un medic belgian, Dr. Leuriaux, a anunţat descoperirea baciluluĭ şi seroterapia tuseì convulsive. Pentru ca un ser să vindece o bólă, el trebue să aibă un raport cu bóla, să provină din microbul bóleĭ. D-l Dr. Babeş a studiat de aprópe atât lucrarea d-luĭ Dr. Leuriaux cât şi pe a d-luĭ Dr. Manicatide, şi a ajuns la convingerea că bacilul arătat de cel dintâiŭ nu este bacilul tuseĭ convulsive şi prin urmare nicĭ serul indicat de dînsul nu este un léc al acesteĭ bóle. Cercetările D-ruluĭ Manicatide îmĭ daŭ din contră tótă probabilitatea posibilă, dacă nu absolută, că microbul arătat de dînsul este acela al tuseĭ convulsive. Lucrul este de cea maĭ mare importanţă şi dacă adăugăm pe lângă acésta şi technica admirabilă din lucrarea sa, meritul autoruluĭ este îndestulător ca să-l premiăm. Cât despre ser, d-sa ḑice că a luat resultatele D-ruluì Manicatide din peste 100 casurĭ, le-a supus unor studiĭ amănunţite şi a ajuns la conclusiunea că el are influenţă asupra bóleĭ; că este în raport la tusea convulsivă, că adecă el este specific. Nu va trebuì, pentru deplina luĭ reuşită, decât perfecţionarea metodelor. În resumat lucrarea este excelent făcută, cu un capital imens de muncă şi fără greşelĭ. D-sa nu esită a propune să se acorde D-ruluĭ Manicatide întreg premiul Adamachi.

D-l *I. Kalinderu* mulţumesce d-luĭ Dr. Babeş pentru explicaţiunile date şi pentru lumina ce a adus în discuţiune.

D-l *D. Sturdza* dice că în raportul făcut asupra acesteĭ lucrărĭ se spune că ea este aşà de bună, în cât reputaţiunea sciinţeĭ româneseĭ va căpĕtà în străinătate un mare avînt. Pentru mine lucrul acesta este decisiv şi înlătură orĭ-ce considerare pentru cele-lalte scrierĭ, carĭ se propun şi ele la premiare alăturea cu a d-luĭ Manicatide. În afară însă de acésta, d-l Babeş spune în raportul sĕŭ că lucrarea D-ruluĭ Manicatide are o metodă sigură sciinţifică, o technică bună; este bine fundată, bine îngrijită ca lucrare sciinţifică, şi dă cea maĭ mare probabilitate posibilă la descoperirea microbuluĭ tuseĭ convulsive. Aflându-ne dinaintea uneĭ asemenea lucrărĭ, maĭ putem sta la îndoiélă a nu i se acordà întreg premiul Adamachi?

D-l *Gr. Ştefănescu* dice că lucrarea d-luĭ Manicatide nu ajunge la resultate definitive; nu e încă completă. Ea are însă merite şi de aceea noĭ în Comisiunea premiilor ĭ-am dat cea maĭ mare parte din premiŭ. Dacă însă ea este meritorie, nu urméză de aicĭ că cele-lalte scrierĭ, pe carĭ le-am propus, sunt lipsite de valóre.

D-l *Dr. C. Istrati* dice că se bucură când vede apărênd în România lucrărĭ sciinţifice de valóre; mi se pare însă curios că d-l Dr. Babeş, care nu susţineà alăturea cu mine pe D-rul Manicatide anul trecut, şi care nu înţelegeà importanţa lucrăriĭ acestuia, acum înţelege prea mult. Rógă pe d-l Dr. Babeş să afirme dacă în speţă există un singur microb saŭ sunt maĭ mulţĭ? Să rĕspundă dacă din anul trecut până acum cestiunea a progresat? Conchide aprobând propunerea Comisiuniĭ de a se da d-luĭ Manicatide o parte din premiŭ.

D-l *D. Sturdza*, în faţa raportuluĭ atât de categoric, susţine propunerea d-sale de a se acordà d-luĭ Manicatide întreg premiul Adamachi.

Se procede la vot asupra propuneriĭ d-luĭ Sturdza de a se acordà întreg premiul Adamachi d-luĭ Dr. Manicatide.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 26, voturĭ pentru 15, contra 11.

D-l Preşedinte anunţă că propunerea d-luĭ Sturdza de a se da întreg premiul Adamachi d-luĭ Manicatide, neîntrunind două treimĭ, n'a fost primită şi decĭ urméză să se pună la vot propunerea de împărţire presintată de Comisiune.

D-l *D. Sturdza* propune să se deà d-luĭ Manicatide cel puţin 2.000 leĭ.

D-l *I. Kalinderu* vede cu plăcere că explicaţiunile cerute de d-sa aŭ fost bune şi că aŭ luminat cestiunea. Propunerea d-luĭ Sturdza de a se da premiul întreg d-luĭ Manicatide, neîntrunind două treimĭ, urméză să intrăm în ordinea dileĭ, procedând la votare asupra propunerilor Comisiuniĭ. Dacă vre-un premiŭ propus de Comisiune nu va fi acordat, valórea luĭ va puté fi în sfârşit dată tot d-luĭ Manicatide, cum s'a făcut şi alte dăţĭ.

D-l *Gr. Ştefănescu* observă că d-sa ca om de sciinţă s'a convins în Comisiune de valórea lucrăriĭ d-luĭ Manicatide; dar a fost asemenea convins din rapórtele colegilor şi despre valórea unor lucrărĭ literare şi de aceea Comisiunea a propus să se împărtăşéscă din acest premiŭ divisibil şi câte-và cărţĭ literare.

— Se decide a se procede la vot asupra împărţiriĭ premiuluĭ, propusă de Comisiune.

Se pune la vot propunerea de a se da d-luĭ Dr. Manicatide 1.400 leĭ din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 24, contra 1.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind două treimĭ, s'aŭ acordat d-luĭ Manicatide leĭ 1.400.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se da d-luĭ P. Dulfu 600 leĭ din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 23, contra 2.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind două treimĭ, s'aŭ acordat leĭ 600 d-luĭ P. Dulfu.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se da d-luĭ H. G. Lecca din acelaşĭ premiŭ leĭ 600.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 11, contra 14.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea, neîntrunind majoritatea voturilor, a fost respinsă.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ Jean Bart 600 leĭ din acel premiŭ.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 24; voturĭ pentru 15, contra 9.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind simpla majoritate, iar nu două treimĭ, urméză să fie pusă la al doilea vot în şedinţa viitóre.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ St. O. Iosif 600 leĭ din acelaşĭ premiŭ.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 20, contra 5.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind două treimĭ, s'aŭ acordat d-luĭ St. O. Iosif 600 leĭ.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ I. Bărbulescu 400 leĭ

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 15, contra 10.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind simpla majoritate, iar nu două treimĭ, urméză să se pună la al doilea vot în şedinţa viitóre.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ St Meitani leĭ 400.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 24; voturĭ pentru 14, contra 10.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind simpla majoritate, iar nu două treimĭ, urméză să se pună la al doilea vot în şedinţa viitóre.

Se procede la vot asupra propuneriĭ de a se da d-luĭ T. G. Djuvara leĭ 400.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 23; voturĭ pentru 16, contra 7.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind două treimĭ, s'aŭ acordat d-luĭ Djuvara 400 leĭ.

ŞEDINŢA DE LA 1 APRILIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la d-l Ovid Densuşianu se primesce scrisóre de mulţumire pentru alegerea sa de membru corespondent.

De la d-l Vladimir I. Ghica se primesc 25 còpiĭ şi extracte de documente istorice din întâia jumătate a secoluluĭ XVII relative la Moldova şi Ţéra-Românéscă, extrase din Archivele secrete ale Vaticanuluĭ.

— Se decide a se exprimà mulţumirĭ d-luĭ Vladimir I. Ghica.

Se procede la a treia votare asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ I. Slavicĭ premiul Eliade-Rădulescu.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 21; voturĭ pentru 13, contra 8.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind majoritatea, conform art. 10 din Statute, premiul Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ a fost acordat d-luĭ I. Slavicĭ.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ Jean Bart 600 leĭ din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 19; voturĭ pentru 15, contra 4.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind douĕ treimĭ, s'aŭ acordat d-luĭ Jean Bart 600 leì din premiul Adamachi.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ Ilie Bărbulescu leĭ 400 din premiul Adamachi.

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 21; voturĭ pentru 12, contra 9.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind simpla majoritate, iar nu douĕ treimĭ, urméză să se pună la a treia votare în şedinţa viitóre.

Se procede la a doua votare asupra propuneriĭ de a se acorda d-luĭ Şt. Meitani leĭ 400 din premiul Adamachi

Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 23; voturĭ pentru 13, contra 10.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind simpla majoritate, iar nu douĕ treimĭ, urméză să se pună la a treia votare în şedinţa viitóre.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ istorice pentru şedinţa de la 31 Martie, prin care se arată că Secţiunea a decis a face următórele propunerĭ:

1) a se alege membru corespondent român la acea Secţiune d-l A. C. Cuza, profesor la Universitatea din Iaşĭ, şi membriĭ corespondenţĭ străinĭ d-niĭ: L V. Guillouard, profesor la Facultatea de drept de la Caén, Ernest Nys, publicist şi jurisconsult belgian, şi T. M. C. Asser, Consilier de Stat în Ţĕrile-de-jos;

2) a se pune la concursul premiuluĭ Eliade-Rădulescu din 1908 subiectul: *Domniile române sub Regulamentul organic până la 1848*, iar la

concursul premiuluĭ Adamachi din acelașĭ an subiectul: *Michaiŭ Vitézul, 1593—1601;*

3) a se tipărì sub îngrijirea d-luĭ D. Sturdza documentele relative la domnia luĭ Alexandru Ioan Cuza, în «Publicațiunile Fonduluĭ Princesa Alina Știrbeĭ».

Se pun la ordinea ḑileĭ propunerile Secțiuniĭ:

I. Alegerea membrilor corespondențĭ.

D-l *I. Kalinderu* cetesce următórea expunere asupra activitățiĭ sciințifice și a calităților d-luĭ A. C. Cuza, pe carĭ s'a întemeiat votul Secțiuniĭ:

«Domnul A. C. Cuza e doctor în drept. A fost deputat.

«Scrie cam de pe la 1887 (în ḑiarul *Era nouă* din Iașĭ).

«A fost numit profesor în 1901 pe basa scrieriĭ sale despre *Populațiune*. D-l Bogdan a făcut un raport fórte elogios asupra acesteĭ cărțĭ. Ideia fundamentală a *Populațiuniĭ* este că tema economistuluĭ e de a găsì mijlóce pentru desvoltarea poporațiuniĭ, și pentru *omogenitatea* eĭ, căcĭ eterogenitatea e o primejdie.

«D-l Cuza recunósce şi caută a dovedì în scrierea aceea și în altele, că există treĭ felurĭ de legĭ economice: 1) legĭ naturale economice, 2) legĭ sociale economice şi 3) legĭ positive economice

«D-sa dă un caracter național învĕțămîntuluĭ Economieĭ politice și voesce ca rĕspândirea cunoscințelor economice să servéscă la întărirea românismuluĭ. Acésta e nota particulară a d-luĭ Cuza și se regăsesce și în scrierile sale cele-lalte, ca: *Țĕranul, Meseriașul român, Era nouă*, etc.

«A fost unul din inițiatoriĭ Ligeĭ antialcoolice și a publicat maĭ multe broșurĭ de propagandă antialcoolică.

«În 1894 a presintat un proiect de lege pontru înființarea monopoluluì alcooluluĭ, ca mijloc de a oprì desvoltarea alcoolismuluĭ. Acel proiect și discursurile ce a ținut, pentru susținerea luĭ, le-a publicat sub titlul: *Monopolul alcooluluĭ* (Bucurescĭ 1895).

«La cursul sĕŭ, în conferințe, la tóte ocasiunile, insistă asupra nevoiĭ ca Româniĭ să se consacre ocupațiunilor remunerative, ca comerciul, industria, meseriile.»

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: votanțĭ 24; voturĭ pentru 21, contra 3.

— D-l Preşedinte anunță că propunerea a întrunit douĕ treimĭ și proclamă pe d-l A. C. Cuza membru corespondent român la Secțiunea istorică.

D-l *I. Kalinderu* cetesce următórea expunere asupra scrierilor și calităților d-luĭ L. V. Guillouard, pe carĭ s'a întemeiat votul Secțiuniĭ:

«Am onóre a presintà ca membru corespondent străin al Academieĭ nóstre pe d-l Louis Vincent Guillouard, unul din ceĭ maĭ marĭ jurisconsulțĭ aĭ Francieĭ și continuatorul opereĭ renumituluĭ Demolombe.

«Pentru cunóscerea acestuĭ candidat, permiteți-mĭ a repetà în parte acele ce am avut ocasiunea a spune acum doĭ anĭ, când d-l Guillouard a trimis

Academieĭ nóstre, prin mijlocirea mea, 18 volume din lucrările sale, carĭ sunt acì pe masă.

«D-l Louis Vincent Guillouard s'a născut la Briouze-Saint-Servan în departamentul Orne din Normandia la 2 Iunie 1845. Fórte de timpuriŭ, la 25 Decemvrie 1866, se înscrise ca advocat la baroul din Caën. La 1870, fiind clasat întâiul la concursul de agregaţiune pentru drept, cerù să i se deà un post la Facultatea din oraşul sĕŭ natal, care se bucurà de un vechiŭ renume. Puţin după aceea începù teribilul răsboiŭ franco-german, în care d-l Guillouard a făcut campania ca locotenent și apoĭ ca căpitan în garda mobilă.

«După sfârşirea răsboiuluĭ profesă din noŭ dreptul civil şi la 1 Ianuarie 1884, după mórtea cunoscutuluĭ Demolombe, urmă la catedra sa, pentru care rĕposatul îl desemnase însuşĭ cu succesor. Atât prin învĕţămîntul oral, cât și prin ducerea maĭ departe a comentariuluĭ coduluĭ civil al luĭ Demolombe, d-l Guillouard contribuì puternic la susţinerea prestigiuluĭ Facultăţiĭ de drept din Caën.

«D-l Guillouard a comentat: *Contractul de căsătorie*, *Vîndarea şi schimbul*, *Contractul de închiriere*, *Contractul de societate*, *Contractele aleatoriĭ şi mandatul*, *Contractul de împrumut*, *de deposit şi de sechestru*, *Cauţionamentul*, *Transacţiunea*, *Gagiul*, *Dreptul de retenţiune*, *Privilegiile şi hipotecile*, *Prescripţiunea*.

«O apreciere maĭ aprofundată a scrierilor acestuĭ jurisconsult ar răpì prea mult timp Academieĭ, de aceea mĕ mărginesc a arătà acì numaĭ materia de care tratéză volumul I, despre Prescripţiunĭ.

«În acel volum se arată temeinic cunoscĕtor al legislaţiunilor străine. Susţine, și ne unim și noĭ cu acéstă părere, că maĭ multe din termenele de prescripţiune, împrumutate din codurile Teodosian şi Justinian, carĭ pe timpurile acelea depărtate puteaŭ fi lungì, ar trebuì să fie scurtate astăḑĭ, în vederea schimbăriĭ ce s'a operat în viéţa socială. După d-l Guillouard, prescripţiunea cea maĭ lungă n'ar trebuì să trécă peste 10, 15 saŭ cel maĭ mult 20 de anĭ, în urma înlesniriĭ mijlócelor de comunicaţiune faţă de vechile mijlóce, carĭ permit proprietarilor și creditorilor de a apĕrà şi salvà maĭ cu uşurinţă drepturile lor.

«Critica făcută de d-l Guillouard se aplică și disposiţiunilor coduluĭ nostru civil în materie de prescripţiune.

«Maĭ multe legislaţiunĭ străine, între carĭ cităm pe a Suedieĭ care, prin două legĭ: ordonanţa regală de la 22 Aprilie 1891 asupra prescripţiuniĭ achisitive, şi aceea din 4 Martie 1862 asupra prescripţiuniĭ liberatoriĭ, aŭ redus termenele la 10 şi 20 anĭ. În Norvegia de asemenea legea din 27 Iulie 1896, art. 3, reduce termenul prescripţiuniì la 10 anĭ, afară de casurĭ speciale, unde legea a hotărît alt-fel.

«După d-l Guillouard termenul prescripţiuniĭ cu bună credinţă şi prin justă causă trebue redus la un termen uniform de 10 anĭ fără distincţiunea,

cum prevede şi codul nostru civil prin art. 1.895, între casul când adevěratul proprietar locuesce în circumscripţiunea Curţiĭ de apel, unde se află nemişcătorul, şi acela unde proprietarul locuesce afară din acea circumscripţiune.

«Tot d-sa este unul din jurisconsulţiĭ, carĭ cred că legiuitorul trebue să céră buna credinţă la tóte prescripţiunile, chiar la cele maĭ lungĭ, şi ca acea bună credinţă să subsiste în tot timpul cerut pentru a puté prescrie.

«Calităţile carĭ disting întréga operă a acestuĭ jurisconsult sunt: o sciinţă exactă şi adâncită, o mare siguranţă în ideĭ, multă precisiune şi claritate de stil, calităţĭ necesare în expunerea cestiunilor de drept.

«D-l Guillouard a tratat şi două cestiunĭ istorice. Prima este: *Condiţiunea leproşilor în evul mediŭ, în special după obiceiurile juridice ale Normandieĭ* (Caën, 1875, 1 vol. in-8°). Întinderea cea mare a lepreĭ în evul mediŭ dase nascere la o întrégă legislaţiune pentru combaterea eĭ, care merită să fie cunoscută. A doua cercetare e: *Recherches sur les Coliberts* (Caën 1878, 1 vol. in-8°). Aceştia eraŭ un soiŭ de locuitorĭ, carĭ nu eraŭ nicĭ servĭ curaţĭ, nicĭ părtaşĭ (métayers). Acéstă din urmă lucrare a fost premiată de Academia de Inscripţiunĭ.

«Înainte de a încheià acésta, fie-mĭ permis a amintì că d-l Guillouard mĭ-a dat sprijinul sciinţeĭ şi talentuluĭ sĕŭ, când luptam pentru a obţiné de la instanţele nóstre confirmarea testamentuluĭ prin care filantropul I. Otteteleşanu îmĭ legase averea sa pentru a întemeià institutul de fete ce am înfiinţat şi asigurat, punêndu-l sub respectata ocrotire a Academieĭ nóstre şi sub patronagiul Prea înaltuluĭ eĭ Protector. În volumul intitulat: *Procesul moştenitorilor I. Otteteleşanu cu Ion Kalinderu*, am publicat, împreună cu alte consultaţiunĭ, remarcabilul studiŭ al d-luĭ Guillouard.»

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: votanţĭ 25; voturĭ pentru 24, contra 1.

— D-l Preşedinte anunţă că propunerea a întrunit două treimĭ şi proclamă pe d-l L. V. Guillouard membru corespondent străin în Secţiunea istorică.

D-l *I. Kalinderu* cetesce următórea expunere asupra scrierilor şi calităţilor d-luĭ Ernest Nys, pe carĭ s'a întemeiat votul Secţiuniĭ:

«D-l Ernest Nys, publicist şi jurisconsult belgian, pe care am onóre a-l presintà ca membru corespondent străin al Academieĭ nóstre, e doctor în drept şi a fost şef de biuroŭ în Ministerul Justiţieĭ şi judecător la Tribunalele din Anvers şi Bruxelles, iar actualmente este vice-preşedinte al acestuĭ din urmă.

«D-sa e de mult timp profesor la Universitatea liberă din Bruxelles şi a fost amic al mult regretatuluĭ savant Alphonse Rivier, cu care erà coleg la Universitate. S'a consacrat maĭ cu sémă studiuluĭ dreptuluĭ internaţional, dobândind un renume mare. Operele sale principale sunt: *La guerre maritime* (1881), *Le droit de la guerre et les précurseurs de Grotius*

(1882), *L'arbre des batailles d'Honoré Bonnet* (1883), *Les théories politiques et le droit international en France* până la al XVIII-lea véc (1891), *Les théories politiques en Angleterre* (1892), *Les origines du droit international* (1894).

«A tradus din englesesce douĕ din cele maĭ considerabile opere ale luĭ James Lorimer: *Les principes du droit international* (1885) şi *Les principes du droit naturel* (1890).

«A maĭ publicat: *Les origines du droit international et les études de droit international et de droit politique, François Laurent, sa vie et ses oeuvres, Notes inédites de Bentham, Notes sur l'histoire dogmatique et littéraire du droit international en Angleterre, Les Bentham papers* de la British Museum, *Etudes sur les principes du droit international par John Westlake*, traducere din englesesce, precum şi diferite şi numeróse articole în revistele englese şi francese. Ceea ce distinge scrierile sale e simţul critic şi eruditiunea.

«În sesiunea XI a Institutuluĭ de drept internaţional, care s'a ţinut în Septemvrie 1902 la Bruxelles, printre lucrările preliminare aŭ fost remarcate douĕ rapórte şi un proiect de resoluţiune. Unul din acele rapórte a fost presintat de d-l Nys, care se mărginesce la partea istorică a cestiuniĭ şi care arată cum problemele dreptuluĭ aŭ fost altă dată transportate de la pămînt la mare şi acum se întind de la mare la însăşĭ atmosfera. Stăpânirea aeruluĭ va fi póte odată reclamată saŭ contestată de vre-o putere trufaşă: *Rule, Utopia, over the clouds* (domnesce, Utopia, peste norĭ). Până atuncĭ d-l Nys se mărginesce a urmă încercările de navigaţiune aeriană în trecut şi întrebuinţările balónelor în timp de pace şi maĭ ales de răsboiŭ. De acolo se nasc legăturĭ juridice între aeronauţiĭ şi stăpâniĭ teritoriuluĭ deasupra căruia trec, legăturĭ carĭ aŭ luat o formă definită după conferinţa din Bruxelles de la 1874, sesiunea Institutuluĭ la Oxford în 1880 şi conferinţa de la Haga din 1899.

«D-l Nys e unul din membriĭ ceĭ maĭ marcanţĭ aĭ Institutuluĭ de drept internaţional şi unul din directoriĭ importanteĭ «Revue de droit international et de législation comparée», ast-fel că aprobând acéstă candidatură, ţéra nóstră va dobândì un amic sincer şi devotat.»

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: votanţĭ 24; voturĭ pentru 24.

D-l Preşedinte anunţă că propunerea a întrunit unanimitatea voturilor şi proclamă pe d-l Ernest Nys membru corespondent străin în Secţiunea istorică.

D-l *I. Kalinderu* cetesce următórea expunere asupra scrierilor şi calităţilor d-luĭ T. M. C. Asser, pe carĭ s'a întemeiat votul Secţiuniĭ:

«Maĭ îmĭ permit a presintă ca membru corespondent străin al Academieĭ nóstre pe d-l T. M. C. Asser, Consilier de Stat al Ţĕrilor-de-jos, care e o celebritate în lumea juridică şi se bucură de o autoritate tot atât de importantă ca rĕposaţiĭ von Holtzendorf saŭ Bluntschli.

«D-l Asser, fost profesor la Universitatea din Amsterdam, e unul din di-

rectoriĭ apreciateĭ Reviste de drept internațional și de legislațiune comparată, și tot odată membru al Curțiĭ permanente de arbitragiŭ internațional de la Haga, unde am onórea a-ĭ fi coleg. Înainte încă de a se constituì acéstă Curte, d-sa a fost ales de guvernul Rusieĭ și de acela al Statelor-Unite ale Americeĭ ca arbitru pentru judecarea diferenduluĭ ce existà între aceste douĕ puterĭ, cu privire la prinderea de către păzitoriĭ rușĭ a maĭ multor vase americane, carĭ pescuiaŭ în marea de Behring. După instituirea Tribunaluluĭ de arbitragiŭ, a maĭ avut onórea a fi ales și de Statele-Unite mexicane ca arbitru în neînțelegerea cu Statele-Unite ale Americeĭ, carĭ reclamaŭ interesele pe 33 anĭ la o fundațiune cunoscută sub numele de «Fondo piadoso de Californias.» Acesta erà și primul conflict, care a venit înaintea Curțiĭ permanente de arbitragiŭ.

«În afară de multe altele, d-sa a fost Președintele ultimeĭ Conferințe pentru codificarea dreptuluĭ internațional, care s'a ținut la Haga, și a represintat Olanda la întrunirea păciĭ, la care a desfășurat o activitate însemnată, ce se póte vedé în voluminósele lucrărĭ tipărite sub titlul: «Conférence internationale de la paix,» La Haye, 18 Maiŭ (29 juillet) 1899. Nu maĭ puțin importantă e munca d-sale pe terenul publicisticeĭ. Pe lângă diferite articole în reviste, a dat la lumină numeróse lucrărĭ, carĭ se disting prin forma concisă și conținutul restrîns în care tratéză materia. Teoriile sale aŭ fost adoptate maĭ tóte și maĭ cu sémă în proiectul din 1885 pentru revisuirea coduluĭ civil belgian.

«Dintre scrierĭ e însă una: *Elemente de drept internațional privat,* care constitue o operă cu totul clasică și a fost tradusă în maĭ multe limbĭ, așà în franțusesce de Alphonse Rivier, în nemțesce de Max Cohn, în românesce de G. E. Schina.

«Primindu-se acéstă candidatură, nu mĕ îndoesc că se aduce un serviciŭ țĕriĭ, căcĭ sciut este cà ómeniĭ de valóre aĭ țĕrilor micĭ sunt prin firea lucruluĭ ceĭ maĭ bunĭ apĕrătorĭ aĭ statelor maĭ puțin marĭ și cu un trecut nu tocmaĭ vechiŭ, ca cultură și independență.»

Se procede la vot, al căruĭ resultat este: votanțĭ 25; voturĭ pentru 19, contra 6.

— D-l Președinte anunță că propunerea a întrunit douĕ treimĭ și proclamă pe d-l T. M. C. Asser membru corespondent străin în Secțiunea istorică.

II. Subiectele premiilor din 1908.

— Se aprobă subiectul propus pentru premiul Eliade-Rădulescu: *Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848.*

D-l *I. Kalinderu* cetesce o schiță de program pentru desvoltarea acestuĭ subiect.

— Se recomandă Secțiuniĭ istorice schița de program a d-luĭ Kalinderu, spre a i se da redacțiunea definitivă, care se va publică.

— Se aprobă subiectul propus pentru premiul Adamachi din 1908: *Michaiŭ Vitézul, 1593—1601.*

D-niĭ *I. Kalinderu* şi *I. Bogdan* cetesc câte o schiţă de program pentru desvoltarea acestuĭ subiect.

— Se recomandă Secţiuniĭ istorice amândouĕ schiţele de program spre a se face programul definitiv, care se va publică.

— III. Se aprobă propunerea Secţiuniĭ istorice de a se tipărì sub îngrijirea d-luĭ D. Sturdza documentele privitóre la domnia luĭ Alexandru Ioan Cuza în «Publicaţiunile Fonduluĭ Princesa Alina Ştirbeĭ», după cum s'aŭ publicat şi documentele Renasceriĭ Românieĭ.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ premiilor anuale din 1904.

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *T. Maiorescu, I. Negruzzi* şi *D. C. Ollănescu* din Secţiunea literară; *I. Kalinderu, At. M. Marienescu* şi *I. Bogdan* din Secţiunea istorică; *Dr. I. Felix, Dr. C. Istrati* şi *A. Saligny* din Secţiunea sciinţifică.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ care să examineze lucrările ce se vor presintà la premiul Alexandru Ioan Cuza din 1904 cu subiectul: *Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.*

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *D. Sturdza, A. D. Xenopol* şi *I. Bogdan.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ care să examineze lucrările ce se vor presintà la premiul Eliade-Rădulescu din 1904 cu subiectul: *Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasilr Lupu.*

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *I. Kalinderu, A. D. Xenopol* şi *S. Fl. Marian.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ care să examineze lucrările ce se vor presintà la concursul premiuluĭ Adamachi din 1904 cu subiectul: *Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri.*

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *A. Naum, I. C. Negruzzi* şi *D. C. Ollănescu.*

Se procede la alegerea Comisiuniĭ care să examineze lucrările ce se vor presintà la concursul premiuluĭ Alexandru Bodescu din 1904 cu subiectul: *Monografia a douĕ comune rurale românescĭ.*

— Sunt aleşĭ d-niĭ: *P. S. Aurelian, I. Kalinderu* şi *P. Poni.*

D-l *D. Sturdza* cetesce următorul raport al Comisiuniĭ Dicţionaruluĭ limbiĭ române pentru 1902—3:

«*Domnilor Colegĭ,*

«Comisiunea Dicţionaruluĭ limbiĭ române, întrunindu-se în maĭ multe şedinţe, a luat cunoscinţă de cuprinsul raportuluĭ primit de la d-l coleg Philippide asupra mersuluĭ lucrărilor; membriĭ Comisiuniĭ aŭ luat asemenea cunoscinţă de o parte din manuscriptul trimis de d-l Philippide, în care se cuprinde o serie de cuvinte începĕtóre cu *C.*

«Comisiunea, luând cunoscinţă de arătarea d-luĭ Philippide cu privire la dificultăţile întocmiriĭ lucrăriĭ şi la timpul de 10 anĭ în care ea va puté fi terminată, a ascultat expunerea părerilor d-luĭ coleg I.

Kalinderu intitulată: *Cum s'ar putê grăbì lucrarea și sfârșirea Dicționaruluĭ limbiĭ române.*

«Comisiunea, în ședința de la 29 Martie, a adoptat modul de a vedé al d-luĭ Kalinderu și a hotărît ca în grabă să se facă pe lângă d-l Philippide demersurile necesare pentru punerea în lucrare a măsurilor arătate de d-l Kalinderu, spre a se grăbì întocmirea acesteĭ marĭ lucrărĭ de atâta timp dorită de Suveranul țěriĭ, care ĭ-a dat nascere, și de națiunea întrégă.

«Ast-fel, Domnilor Colegĭ, Comisiunea D-vóstre va procede în modul arătat de d-l coleg Kalinderu, pe care nu ne îndoim că d-l Philippide îl va primì cu aceeașĭ bună-voință cu care șĭ-a pus tóte puterile vieții sale în acéstă grea și însemnată muncă a faceriĭ dicționaruluĭ. Prin acésta timpul necesar pentru învingerea greutăților întocmiriĭ acesteĭ marĭ lucrărĭ se va reduce, suntem încredințațĭ, cel puțin la jumătate, adecă la cincĭ anĭ.

«Membriĭ Comisiuniĭ: *D. Sturdza, I. Kalinderu, N Quintescu.*»

D-l *I. Kalinderu* cetesce următórea expunere intitulată:

«*Cum s'ar putê grăbì lucrarea și sfârșirea Dicționaruluì limbiĭ române:*

«În ultimul raport de la 12 Martie 1903, ce a primit Academia de la d-l Philippide, d-sa amintesce că Academia propusese un termen de 5—6 anĭ maximum pentru terminarea dicționaruluĭ, ceea ce d-sa a admis, și constată acum, când a ajuns cu redactarea la litera *C*, că maĭ trebue, cu începere de adĭ, vr'o 10 anĭ pentru sfârșirea lucrăriĭ, și ast-fel trebue să căutăm mijlóce de a grăbì mersul lucrăriĭ.

«După mine aceste mijlóce ar fi:

«1. Renunțarea la traducerea latinéscă. Traducerea acésta s'a cerut de Academie, trebue să recunóscem însă că e fórte anevoiósă și de un folos îndoios. Erudițiĭ străinĭ, carĭ ar consultà-o, pentru a sci înțelesul unuĭ cuvînt românesc, sciŭ limba francesă. La ce pot servì perifrasele maĭ mult saŭ maĭ puțin latinescĭ, cu carĭ se vor traduce sute de cuvinte, ca: pușcă, telefon, rachiŭ, cafeà, batosă, ochelarĭ, plutonier? De óre-ce nu s'a tipărit încă nimic, sunt de părere să se deà peste tot numaĭ traducerea francesă.

«2 Să nu se admită în dicționar cuvinte carĭ nu sunt românescĭ, ci numaĭ din întîmplare aŭ fost întrebuințate odată de un autor, cum a pus d-l Philippide un cuvînt: bakendel saŭ bachendel, care ar avé înțelesul de: puiŭ prăjit! (lucru relevat de mine într'un raport anterior). Procedarea acésta este asemĕnată cu aceea a luĭ Rudow care, scriind acum câțĭ-và anĭ în: *Zeitschrift für romanische Philologie* a luĭ Gröber, despre elementele turcescĭ din limba română, a considerat ca atare tóte cuvintele turcescĭ ce Bolintineanu intercalase într'o relațiune a luĭ de călĕtorie în Asia mică pentru a-ĭ da un co-

lorit local. Maĭ ales cuvinte carĭ se găsesc *numaĭ* la Pontbriant, la Costinescu, la Polizu saŭ la Laurian şi Massim sunt a priori suspecte şi bune de eliminat.

«3. Maĭ mult însă decât aceste mijlóce, ar folosì împărţirea munciĭ între doĭ saŭ chiar treĭ colaboratorĭ, adevěraţĭ colaboratorĭ. Împărţirea s'ar puté face în două felurĭ:

«*a)* Pe categoriĭ de cuvinte. De exemplu, un colaborator ar redactà tóte cuvintele privitóre la arătură, la pădure, la drept, la religiune, etc. (sunt multe cuvinte a căror atribuţiune e dubiósă, acestea ar rěmâné pe séma d-luĭ Philippide) şi fie-care ar însemnà cuvîntul lucrat de dînsul cu o prescurtare saŭ cu un semn convenţional.

«*b)* Pe litere. Sciindu-se óre-cum cât la sută din lucrarea totală represintă fie-care literă, s'ar atribuì unuia literele cutare şi cutare, altuia altele, şi aşà maĭ departe, şi s'ar anunţà în fie-care volum cine a lucrat fie-care volum, cine a lucrat fie-care literă. Acì ar fi fost dificultatea că multe cuvinte se pot scrie în diferite chipurĭ (iarnă earnă, etc.). Fiind însă admis că se va păstrà în tot dicţionarul ortografia Academieĭ, dificultatea acésta dispare.

«În ambele casurĭ, ceĭ 2 saŭ 3 redactorĭ s'ar întrunì la anumite intervale pentru a discutà cestiunile comune şi a-şĭ comunicà mersul lucrărilor, spre a păstrà caracterul unitar al lucrăriĭ.

«Procedeul acesta e practic, căcĭ a fost adesea aplicat; casul cel maĭ recent e dicţionarul frances făcut de Hatzfeld, Darmestetter şi Ant. Thomas. Lista ar fi lungă, a Dicţionarelor făcute de câte 2—3 redactorĭ. Tóte enciclopediile, carĭ nu sunt alt ce-và decât dicţionare fórte complicate, se elaboréză prin munca maì multor ḑecimĭ de bărbaţĭ, contopită de câte 3—4 directorĭ.

«Nu se póte aşteptà încă 10 saŭ 11 anĭ sfârşirea dicţionaruluĭ, fără ca să facem ce-và pentru ca lucrarea să mérgă maĭ repede. Acest termen, de 10 anĭ, e dat de d-l Philippide în raportul sěŭ, în care după ce arată cât represintă partea terminată de d-sa, raportând-o la Dicţionarul luĭ Damé, conchide că ceea ce maĭ rĕmâne de redactat cere, după aceeaşĭ normă, termenul de maĭ sus. De óre-ce amânarea ce sufere ast-fel sfârşirea dicţionaruluĭ e mare, d-l Philippide adaugă că a lucrat până acum încordat şi fără vacanţe. Nu contestăm nimic din socotelile şi deducţiunile d-luĭ Philippide, care suntem sigurĭ că le-a făcut cu tótă grija şi atenţiunea. Dar cerem voie de a presintà câte-và întîmpinărĭ carĭ se impun imperios.

«Maĭ întâiŭ, munca încordată şi fără vacanţă a d-luĭ Philippide trebue să-ĭ distrugă sănătatea. Nicĭ un tînĕr n'ar puté să ducă mulţĭ anĭ o asemenea viéţă, dar-mite o persónă în vârstă de vre-o 40 anĭ, cum e merituosul nostru coleg. Dacă încuviinţăm o asemenea muncă nepregetată şi excesivă, peste un timp óre-care efectul acestor excese de muncă se va simţì şi atuncĭ cine scie cât timp va rĕmâné lucrarea întreruptă. Iar în casul uneĭ neno-

rociri, ar trebuì să reîncepem totul din noŭ. Atât afecţiunea ce avem pentru colegul nostru, cât și vârsta sa și prudența cer imperios să găsim mijlocul de a grăbì, pe cât se póte, terminarea dicţionaruluĭ.

«Maĭ trebue să ne gândim la folosul cel mare ce va avé publicul românesc din utilisarea primuluĭ dicţionar metodic și complet al limbiĭ române și la necesitatea morală ca Academia Română să aducă la îndeplinire voința fórte legitimă a Suveranuluĭ, care de atâţĭ anĭ aștéptă cu mare dor dicţionarul proiectat de El, care ar voì ca și acéstă operă, dătătóre de multe róde bune, să se facă sub fericita Luĭ domnie. Dorise maĭ întâiŭ să nu se sfârșéscă secolul al XIX-lea fără a lăsà celor viitóre primul dicţionar al întregeĭ limbĭ românescĭ, și a vĕḑut cu părere de rĕŭ că nu s'a putut. N'am voì ca nicĭ începutul véculuĭ XX, în care am intrat de aprópe treĭ anĭ, să nu ne deà acest monument.

«Trecênd acum la o altă ordine de ideĭ, trebue să arăt că cetind cu atenţiune câte-và cuvinte din paginele 7.243—7.529, trimise de d-l Philippide, am făcut următórele observaţiunĭ:

«I. *Traducerĭ și explicărĭ greșite.*

«Pag. 7.247. *Cécăŭ* nu se ḑice franțuzesce *chapeau-casque* (nicĭ nu există acest cuvînt compus) ci schako (v. Littré) și n'a existat numaĭ la Austriacĭ ci și în alte armate moderne.

«Pag. 7.258. *Ceaiŭ* nu se traduce numaĭ *thé*, ci și tisane (ciaiŭ de mușețel —tisane de camomille).

«Pag. 7.329. *Céuș*. Nu se ḑice în nicĭ un cas: *serviteur dans le bureau, ci serviteur de bureau* și într'o franțuzéscă maĭ bună: *garçon de bureau.*

«Pag. 7.456. *Centrez* nu e tradus pe franţuzesce. (Se ḑice *centrer*.)

«Pag. 7.454. La rubrica *Centrală*, Biblioteca *centrală* nu erà Biblioteca Universitățiĭ din Bucurescĭ, ci aceea a Statuluĭ, care acum e contopită cu a Academieĭ.

«II. *Cuvinte fără altă referință decât Pontbriant.*

«Am găsit asemenea cuvinte la paginele 7.250, 7 251, 7.265, 7.272. Am arătat maĭ sus că ar fi bine, dacă în adevĕr acele cuvinte s'aŭ găsit numaĭ la Pontbriant, să lipséscă din dicţionar.

«III. *Forme necorecte.*

«Pag. 7.254. «să'*l* vĕd *pe cine-và,* când mĭ-oiŭ vedé céfa», e o construcţiune care se întrebuințéză póte oral, dar e cu totul incorectă. Dacă este în frasă *îl*, nu maĭ încape adausul *pe cine-và.* E o incontestabilă scăpare de vedere.

«Înţelesurĭ carĭ lipsesc.

«Pag. 7.258. *Ceaĭ* nu va să dică numaĭ: 1) *o anume plantă*, 2) bĕutură preparată din frunzele aceleĭ plante. Ciaiŭ maĭ însemnéză, prin extensiune, o infusiune caldă de plante oficinale: ciaiŭ de muşeţel, ciaiŭ de ismă, etc.

«Observaţiunile de maĭ sus n'aŭ şi nicĭ nu pot să aibă scopul de a micşorà câtuşĭ de puţin valórea lucrăriĭ d-luĭ Philippide, care e demnă de Academia ce a întreprins-o, ci de a arătà că este necesară o revisuire, precum am dis şi în alte ocasiunĭ. Principiul acesteĭ revisuirĭ a fost admis şi de autor şi de Academie şi nu înţeleg aceea a *fonduluĭ*, ceea ce ar însemnà a deschide discuţiunĭ, carĭ ar puté să echivaleze cu reluarea din noŭ a tuturor cestiunilor, ci o revisuire care s'ar limità la ceea ce se póte constatà cu evidenţă, ca: greşelĭ materiale, cuvinte puţin întrebuinţate, desvoltărĭ de prisos saŭ lipsurĭ.

«D-l Philippide se apĕră cu multă vioiciune în contra ideiĭ de a suprimà, fie cu totul, fie în parte, materialul de citaţiunĭ pe care s'a basat la redactarea fie-căruĭ cuvînt şi i se pare că dicţionarul ar fi fórte incomplet, dacă s'ar urmà în acest fel. Nu mĕ speriŭ de numĕrul de citaţiunĭ ce face d-l Philippide din autorĭ aprobaţĭ de noĭ, căcĭ, cum diceà Voltaire, când criticà Dicţionarul Academieĭ francese şi oferià cu tótă vârsta sa înaintată să redacteze el două litere, «un dicţionar fără citaţiunĭ e un schelet». Voltaire regretà de asemenea că Academia francesă păstrase principiul de a da exemple create ad-hoc de membriĭ sĕĭ; el ar fi voit ca acele exemple să fie extrase din scrierile autorilor bunĭ. Pe vremea luĭ Voltaire sciinţa filologică erà în faşă, cu tóte acestea aicĭ vĕduse bine şi sciinţa a realisat ceea ce dorià dînsul.

«Cel maĭ noŭ Dicţionar mare al limbiĭ francese, acela al luĭ Hatzfeld, întrece cu mult pe al Academieĭ francese şi pe cele maĭ multe dicţionare anterióre, prin numĕrul mare al citaţiunilor.

«Citaţiunile d-luĭ Philippide, deşì fórte numeróse, nu întrec în genere proporţiunile ce găsim în multe dicţionare recunoscute ca bune. Ast-fel în Littré, cuvîntul *faire*, unul din cele maĭ importante din limba francesă, ocupă 22 de colóne tipărite mărunt; verbul *mettre* $11\frac{1}{2}$; prepositiunea *à* 11 colóne; verbul *aller* 11 colóne; *par* 8 colóne; *parole* $7\frac{1}{2}$ colóne, etc.

«După impresiunea mea şi a celor carĭ aŭ studiat manuscrisul, s'a făcut însă une-orĭ abus de citaţiunĭ, căcĭ de orĭ-ce lucru bun se póte face abus, şi de aceea cer să se reducă numĕrul lor la minimum posibil.

«Nu cred însă că e bine să recomandăm d-luĭ Philippide să lase afară cele maĭ multe citaţiunĭ pentru a grăbì ast-fel terminarea opereĭ, ci pentru cuvintele ce am arătat maĭ sus, cred că vom fi maĭ folosiţĭ împărţind lucrarea între doĭ saŭ treĭ colaboratorĭ, ast-fel în cât în maximum 5 anĭ dicţionarul să fie complet.

«Am arătat maĭ sus cum s'ar puté organisà acéstă împărţire, care n'ar însemnà de loc o micşorare a meritelor colegului nostru d-l Philippide, care sunt convins că e tot aşà de doritor ca şi noï de a satisface îndelungata aşteptare a publiculuĭ cult românesc, care speră de atâţĭ anĭ a avé un dicţionar complet al limbiĭ, și aşteptarea Suveranuluĭ care în nenumĕrate rândurĭ a exprimat nerăbdarea de a vedé sfârşită acéstă operă.

«Atât Academia cât şi d-l Philippide prevĕḑuseră un termen de 5 anĭ, şi ar fi greŭ de a justificà faţă de Suveran și de ţéră întreirea termenuluĭ. Cred necesar a repetà încă odată că împărţirea lucrăriĭ nu ar însemnà că nu recunóscem marile merite ale d-luĭ Philippide, din contră măsura acésta ne e inspirată în mare parte de dorinţa de a păstrà preţiósa sa putere de muncă. Dacă nu luăm acum o asemenea măsură, și dacă, din causa încordăriĭ prea marĭ și prea îndelungate, ar scădé rara sa putere de muncă, ĭ-ar fi fórte greŭ Academieĭ de a găsì un mijloc pentru a terminà dicţionarul, fie și în 13 anĭ.

«Afară de cestiunea împărţiriĭ opereĭ, care e çea maĭ importantă, maĭ cred că e necesar să dăm la tipar primul volum al dicţionaruluĭ, sub conducerea și sub auspiciile d-luĭ Philippide, lăsând însă grija revisuiriĭ — în proporţiunile arătate maĭ sus—şi a corecturiĭ tipografice alteĭ persóne, pentru ca d-sa să pótă să se consacre neturburat continuăriĭ dicţionarnluĭ.

«Dacă însă organisarea nouă a munciĭ, ce propun, nu se admite și nu putem reduce ast-fel termenul de aşteptare la maximul de 5 anĭ, cred şi maĭ necesar să se deà o primă şi legitimă satisfacţiune Maiestăţiĭ Sale și publiculuĭ literat, publicând în termenul cel maĭ scurt posibil un volum. Să nu uităm că lumea exterióră n'a avut încă, ca noĭ, ocasiune de a aprecià valórea lucrăriĭ d-luĭ Philippide şi că importă mult ca şi ea să scie că s'a lucrat mult, că partea gata înfăţişéză un adevĕrat dicţionar, compus după programul dat şi după regulele admise pentru acest fel de lucrărĭ, fără digresiunĭ, fără intercalare de materie străină. Maĭ avem şi folosul că dăm un instrument parţial care póte servì de pe acum. Dacă maĭ aşteptăm mult, ne creăm neplăcuta posiţiune, că trebue să aşteptăm după terminarea lucrăriĭ alţĭ anĭ pentru tipărirea eĭ, în loc ca să mérgă *pari passu.*

«O altă greutate ce s'a ivit şi cu ocasiunea acestuĭ dicţionar e ortografia limbiĭ române. Academia a dat de mult cele maĭ multe norme, rĕmânênd în discuţiune câte-và completărĭ ce Secţiunea literară a hotărît de curând să resolve, revisuind tot odată lucrarea sa anterióră. Este dar de dorit ca şi acéstă problemă să se hotărască, pentru ca să se ţie sémă şi de aceste completărĭ la tipărirea primuluĭ volum al dicţionaruluĭ. Când s'a fixat programa dicţionaruluĭ, s'a prevĕḑut, şi d-l Philippide a admis fără obiecţiunĭ, că dicţionarul va fi scris cu ortografia Academieĭ.

«Acestea sunt propunerile ce am găsit cu cale, după îndelungată chibzuinţă, să fac pentru bunul mers pe viitor al importanteĭ opere a dicţio-

narului, şi pe carĭ am ţinut să le fac şi să le las în scris, ca membru al Comisiuniĭ Dicţionaruluĭ.»

D-l *Gr. Ştefănescu* dice că a ascultat cu atenţiune expunerea şi propunerile d-luĭ Kalinderu; a vědut însă că nu s'a atins o cestiune pe care d-sa a ridicat-o acum treĭ anĭ, anume cestiunea neologismelor. Atuncĭ d-l Ştefănescu, ca şi ceĭ-lalţĭ membri, a avut în mână o parte din manuscriptul Dicţionaruluĭ şi a observat că eraŭ trecute într'însul o mare mulţime de franţusisme introduse în limbă de scurt timp. Diceam atuncĭ că dacă ele nu pot fi scóse cu totul din Dicţionarul limbiĭ române, cel puţin să se tipărescă la sfârşitul luĭ, într'un apendice. Aceeaşĭ părere o exprimă d-sa şi acum.

D-l *D. C. Ollănescu* dice că s'a interesat de aprópe de cestiunea dicţionaruluĭ şi face următórea expunere:

«Studiul şi cultura limbiĭ şi adunarea cuvintelor într'un dicţionar aŭ fost împreună cu ortografia şi cercetările istorice ocupaţiunile şi preocupaţiunile de căpetenie ale Academieĭ, de la înfiinţarea eĭ.

«După multe şi folositóre discuţiunĭ, doĭ dintre ceĭ maĭ vrednicĭ membri aĭ sĕĭ, *Laurian* şi *Massim*, luară sarcina de a formà Dicţionarul limbiĭ române. Lucrarea lor fórte interesantă ca studiŭ filologic a fost însă absolut nepractică, tindênd la o latinisare forţată a graiuluĭ nostru, aşà că nu a avut nicĭ un rĕsunet (afară de cel al curiozităţiĭ), şi după multă ostenélă şi cheltuélă cu tipărirea, ea zace acum în pulberea uităriĭ.

«De aceea deschidênd sesiunea Academieĭ, *în şedinţa de la 23 Martie 1884*, *M. S. Regele*, printr'o vorbire plină de înalte şi călduróse simţiminte propune mijlóce Corpuluĭ Academic pentru întocmirea unuĭ *tesaur de cuvinte* vechĭ şi de cuvinte ale vorbiriĭ comune, în care să se păstreze geniul limbiĭ nóstre şi să se adune formele şi prefacerile vechĭ şi nouĕ ale vorbiriĭ romanescĭ. M. S. chibzuià că lucrarea ar puté fi gata în 5—6 anĭ (a se vedé *Analele*, ser. II, tom. VII, pag. 21).

«În şedinţa de la 29 Martie, după propunerea d-luĭ D. Sturdza, se şi numesce o Comisiune din d-niĭ: *Alecsandri, Hasdeŭ* şi *Maiorescu*, care să formuleze o programă despre lucrarea lexicografică, pentru care M. S. Regele făcuse generósa sa donaţiune.

«Programa întocmită este admisă de M. S., iar Academia însărcinéză cu aplicarea eĭ pe d-l Hasdeŭ, care după ce dă un specimen de modul cum înţelege a purcede la lucru — specimen aprobat de toţĭ, — îşĭ iea angajamentul de a terminà *Etymologicum Magnum Romaniae* în 6 anĭ, adecă la 1890.

«*Adunarea materialuluĭ făcut* cu concursul preoţilor, institutorilor şi ómenilor cunoscuţĭ ca iubitorĭ şi cunoscĕtorĭ aĭ limbiĭ, din tóte părţile locuite de Românĭ, *luat din graiul,* cântecele, basmele, poveştile, obiceiurile, tradiţiunile poporuluĭ, din cărţĭ vechĭ şi din autorĭ de însemnătate, în versurĭ şi prosă, modernĭ, *fu clasat, orânduit, alcătuit* după regulele ce-şĭ impusese din nainte şi redacţiunea începù. *Lucrarea însă înaintà încet.*

«Ilustrul autor voià ca Magnul sĕŭ Etimologic să fie, din tóte punctele de

vedere, documentul vieţiĭ şi graiuluĭ românesc, în trecut şi în present, actul sĕŭ de stare civilă, doveditor nu numaĭ al nobileĭ originĭ a némuluĭ, ci şi al faptelor şi împrejurărilor cu carĭ şi prin carĭ avusese să se afirme în cursul vremiĭ până la trépta înălţătóre la care se află astădĭ.

«Iată de ce 10 anĭ după propunerea făcută, *M. S. Regele, în şedinţa de la 18 Martie 1894*, rostì aceste memorabile cuvinte:

«Sunt tocmaĭ 10 anĭ de când am întemeiat un premiŭ anual pentru o carte «cuprindĕtóre tuturor cuvintelor limbiĭ române, aşà de bogată în felurite ex«presiunĭ. Un început de o erudiţiune vrednică de admıraţiune s'a făcut. Toţĭ «dorim să ne bucurăm, *într'un timp nu tocmaĭ depărtat*, de acéstă însemnată «lucrare şi maĭ ales noĭ, carĭ am trecut pragul uneĭ jumătăţĭ de secol din «viéţa nóstră. Prin Magnum Etymologicum Romaniae distinsul sĕŭ autor, ca «şi Academia, îşĭ vor ridicà un neperitor monument, iar eŭ pururea voiŭ fi «mândru că am îndemnat la o muncă, ce va devenì un isvor nesleit pentru «limba nóstră şi filologie»

«Într'adevĕr, lucrarea acésta propusă şi întreprinsă din îndemnul şi cu ajutorul Augustuluĭ Suveran erà unul dintre cele maĭ strălucite monumente ce-l ridicà graiuluĭ românesc, pe care îl iubesce şi îl cultivă cu cea maĭ căldurósă râvnă, erà una dintre stelele luminóse ale corónei cu care Maiestatea Regală îşĭ împodobesce capul de Rege vitéz, înţelept şi credincios tradiţiunilor poporuluĭ sĕŭ!

«Cu tóte acestea, chiar după 13 anì de la începerea eĭ, lucrarea lexicografică a d-luĭ Hasdeŭ nu ajunsese decât la *Bi*, de aceea *în şedinţa de la 26 Martie 1897, rĕposatul N. Kretzulescu*, atuncĭ Preşedinte al Academieĭ, punênd în vederea plenuluĭ împrejurarea acésta şi arătând că dorinţa M. S., instituind premiul sĕŭ lexicografic, a fost de a avé — până în 5—6 anĭ — un tesaur în care să se păstreze vechia limbă strămoşéscă, rógă să se ieà dispoziţiunì în consecinţă.

«Se încinge o vie discuţiune, la care participă d-niì Hasdeŭ, Maiorescu, Quintescu, Tocilescu, Kalinderu şi Sturdza, carele în deosebĭ se exprimă ast-fel: «*Ţéra, Regele, Academia* doresc a avé Dicţionarul limbiĭ române în «mânĭ pentru a-l întrebuinţà în viéţa practică, căcĭ acesta a fost şi scopul «ce l-a avut în vedere Augustul nostru Protector la donaţiunea sa, şi Aca«demia este rĕspundĕtóre de execuţiunea voinţeĭ donatoruluĭ, noĭ observăm «voinţele tuturor donatorilor cu scrupulositate şi nu am observà pe aceea a «Regeluĭ? Acésta ar fi o anomalie care nu se póte admite.»

«Drept aceea în şedinţa de la 29 Martie se *şi face propunerea:*

«1) *Publicarea lucrăriĭ* pe basele de până atuncĭ încetéză cu începere de la 1 Ianuarie 1898;

«2) *O comisiune din sînul* Academieĭ compusă din 5 membri — din care va face parte şi d-l Hasdeŭ — va întocmì programa noueĭ lucrărĭ, *ţinênd sémă strict* de dorinţele exprimate de Augustul Protector, în cuvîntarea sa de la 1884;

«3) *Comisiunea* va presintă resultatul lucrărilor sale în sesiunea generală următóre.

«D-l Hasdeŭ refusând de a face parte din acea Comisiune, ea rĕmâne a fi compusă din d-niĭ Kalinderu, Maiorescu Quintescu, Sturdza şi Tocilescu, şi se constitue, alegênd pe d-l Sturdza preşedinte şi numind secretar pe d-l Bianu.

«În raportul Comisiuniĭ Dicţionaruluĭ presintat *în şedinţa de la 28 Martie 1898*, se aşterne întréga programă a lucrăriĭ întocmite de d-l I. Kalinderu, basată pe următórele principiĭ: *a)* de a determină cu cea maĭ mare precisiune posibilă cuprinsul dicţionaruluĭ, *b)* de a găsì pentru organisarea lucrăriĭ planul cel maĭ sigur, *spre a ajunge cât maĭ iute şi maĭ bine* la deplina eĭ executare.

«*În acéstă programă* se arată — pe larg — că pentru executarea dicţionaruluĭ se cer treĭ operaţiunĭ: 1) Adunarea materialuluĭ (D-l Hasdeŭ conservase pe cel adunat sub auspiciile sale, declarând că va continuà singur Magnum Etymologicum, pe care îl va publicà într'o ediţiune prin subscrierĭ naţionale); 2) Redactarea; 3) Tipărirea.

«*Materialul* trebuià adunat aprópe tot cu aceeaşĭ metodă ca cel dintâiŭ, adresându-se pentru acésta, pe lângă colaboratoriĭ principalĭ, la cât maĭ multe persóne judecate competinte, pentru ca să se termine cât maĭ iute şi să fie cât maĭ bogat. Lucrarea trebuià terminată în orĭ-ce cas până în tómna anuluĭ 1899.

«*Redactarea* cu condiţiunile eĭ şi determinarea maĭ de aprópe a moduluĭ cum se va face se află consemnată în vol. XX, pag. 358 şi 360, arătându-se că fie-care cuvînt va fi însoţit de arătarea formelor, a înţelesuluĭ principal şi a diferitelor sale accepţiunĭ în ḑicerĭ, locuţiunĭ, proverbe, etc. La fie-care cuvînt se va indicà, *întru cât se va puté*, asemenea şi explicarea luĭ etimologică. Rog a se notà şi acéstă condiţiune, fiind-că ea a fost una din causele de încetinire şi îngreuiare a lucrăriĭ, după cum vom arătà maĭ la vale.

«*Tipărirea* aveà să se facă odată cu revisuirea, după completa redacţiune a dicţionaruluĭ.

«Comisiunea a recomandat şi plenul a aprobat ca colegul nostru d-l Al. Philippide, profesor de filologie la Universitatea din Iaşĭ, să fie însărcinat cu noua lucrare a dicţionaruluĭ şi d-sa începù lucrarea la Iulie 1897, făcênd maĭ înainte o expunere scrisă despre cuprinsul lexiconuluĭ şi despre modul cum să se organiseze compunerea luĭ, despre lineamentele fundamentale trase de Comisiune.

«Se dădură d-luĭ Philippide 3—4 colaboratorĭ pentru adunarea materialuluĭ, carĭ să lucreze sub directa sa privighere şi se cerù şi conlucrarea *d-luĭ Jarník* de la Praga, care primì propunerea şi de la Noemvrie 1898 lucră la adunarea materialuluĭ de dicţionar din colecţiunile de poesiĭ poporale şi din basme.

«*Comisiunea sperà ca la finele perióđeĭ de pregătire*, extractele să ajungă la 1 milion de bilete, purtând fie-care un cuvînt cu propoziţiunea, frasa, lo-

cuțiunea, proverbul în care se găsesce și avênd fie-care citat locul de unde a fost extras.

«*Comisiunea exprimă apoi părerea* (*Anale*, tom. XX, pag. 363) că cu acest material se va puté redactà dicționarul maĭ pe larg saŭ maĭ pe scurt, cum se va hotărî apoĭ în deplină cunoscință a lucrurilor. Se vor face câte-và specimene de redactare până la determinarea tipuluĭ, ce se va admite, după care se va face redactarea întreguluĭ dicționar și apoĭ se va da la tipar, *revisuindu-se* textul redactat.

«Sub aceste auspiciĭ începêndu-se lucrarea, Comisiunea, *în ședința de la 6 Aprilie 1899*, constată în raportul sêŭ că adunarea materialuluĭ s'a făcut conform planuluĭ general al lucrăriĭ și arătă că, până la finele luĭ Octomvrie, tot materialul lexic cules atât de d-l Philippide, cât și de d-l Jarník, va fi cu totul terminat.

«Cu tóte acestea un prim fascicul al dicționaruluĭ fusese redactat și adus de către însușĭ autorul la Academie. Din examinarea sa constatându-se de d-l Ștefănescu că el conține multe franțusisme, d-l Kalinderu iea prilej pentru a face o largă expunere a cestiuniĭ, din care conchide că: la observațiunea că sunt multe neologisme și franțusisme în acel fascicul, crede că nu e bine să se restrîngă un dicționar ca acesta numaĭ la limba literară, adecă la cuvintele cu carĭ se scrie poesia, romanul, novela, istoria saŭ critica literară, ci trebue să cuprindă tóte cuvintele ce se întrebuințéză și aŭ ființă și înțeles în limbă, precum adecă cele întrebuințate în scrierĭ militare, teologice, sciințifice, la drumul-de-fer, la telegrafie, etc., etc. Căcĭ cuvinte ca: cișmeà, cismă, avuz, trecute adĭ în limbă, eraŭ la origine tot atât de neologisme, precum sunt astădĭ vorbele: ponton, eclisă, falț, zețar, volt, dinamo, carĭ se întrebuințéză și aŭ însemnătatea lor în vorbirea de tóte dilele, decĭ d-l Philippide bine a făcut de le-a pus în lucrarea sa, căcĭ limba vorbită pe tóte têrîmurile societățiĭ române trebue trecută și analisată într'un dicționar serios, *iar introducerea lor fie după alte dicționare, fie după alt isvor, nu impune o mare întârdiere a lucrăriĭ.*

«D-l Philippide, presinte la discuțiune, șĭ-a desfășurat însușĭ modul sêŭ de a lucrà, în chipul cum se arată la pag. 253, vol. XXII din *Anale*. După multe schimburĭ de ideĭ, Academia hotărêsce însă ca lucrarea să se continue precum se începuse, resultatul obținut, până atuncĭ, fiind mulțumitor. Se diceà, cu acéstă ocasiune, că: *lucrarea înaintéză repede și se află în bune mânĭ, iar o prea de aprópe supraveghere ar causà inevitabil marĭ întârdierĭ!!*

«La finele luĭ Ianuarie 1899 se începù redacțiunea dicționaruluĭ, absorbindu-se decĭ 3 anĭ, în loc de 2, cât fuseseră hotărîțĭ pentru adunarea materialuluĭ și întréga lucrare trebuià să fie gata în maximum 6 anĭ.

«Cu prilejul acesta și după ce Academia dădù, cum vêdurăm, mână liberă redactoruluĭ, începură să se ivéscă greutățile, din chiar acéstă causă.

«În adevêr, d-l Philippide, ocupându-se de partea etimologică a cuvintelor, nu se mulțumì a arătà pe scurt și în puține exemple originea și flexiunile

lor, ci intră la fie-care în amănunte fórte pe larg expuse, făcù discuţiunĭ şi desfăşură teoriĭ carĭ, pentru unele, cuprindeaŭ maĭ multe pagine. Metoda acésta savantă, interesantă şi instructivă negreşit pentru cărţĭ de critice filologice, iar nu pentru un dicţionar, cu un cuprins măsurat şi precis, avù de resultat a complicà fórte mult lucrurile şi a face ca redacţiunea—care, după părerea Comisiuniĭ, erà să fie în 3 anĭ, adecă la 1902 deplin terminată — să nu pótă ajunge decât pe la mijlocul litereĭ C, ceea ce dădù firesce de gândit şi puse Comisiunea într'o fórte neplăcută posiţiune.

«D-l Bianu merse însuşĭ la Iaşĭ şi obţinù părăsirea acestuĭ sistem şi mărginirea părţiĭ etimologice la strictul necesar. Discuţiunile şi teoriile fură părăsite şi etimologia fie-căruĭ cuvînt e acum însemnată ca sigură, ca dubiósă saŭ ca necunoscută. Un pas mare câştigat pentru activarea şi repedea înaintare a lucrăriĭ de sigur, dar vedem că din litera C, după treĭ anĭ tot nu a eşit încă. Şi cu tóte acestea, «nimenĭ nu e maĭ bine calificat decât «d-sa—ḑiceà un membru al Comisiuniĭ nóstre—pentru a înzestrà ţéra cu «un dicţionar adevĕrat sciinţific al limbiĭ române, satisfăcênd ast-fel o vie «şi o veche dorinţă a Augustuluĭ Protector al Academieĭ, iniţiativeĭ căruia «némul nostru va datorà şi acéstă operă.»

«Îndoielile despre terminarea la timpul hotărît a redacţiuniĭ până atuncĭ manifestate în chip indirect, dominând în stare latentă în sufletele tuturora, ieaŭ corp în şedinţa de la 1 Aprilie 1902 (XXIV, pag. 177), când din raportul Comisiuniĭ se constată că: prima redacţiune înaintéză cu grăbire şi se speră că, *dacă nu va fi gata în timp de 2 anĭ*, cât fusese prevĕḑut la început, se va îndeplinì într'un timp relativ scurt.

«Din cele desfăşurate prin raportul cetit în şedinţa de astăḑĭ, vedem că acéstă speranţă a rĕmas zadarnică *şi ni se cere de acum în colo 10 anĭ pentru desăvârşirea lucrăriĭ, conform programeĭ.*

«După pericolul etimologic, avem acum năvălirea citaţiunilor.

«Prea invĕţatul autor, plin de subiectul sĕŭ şi preocupat numaĭ de manifestaţiunea grandiósă a opereĭ căreia s'a devotat, a perdut drépta cumpĕnă întru acésta şi exemplele sale ameninţă să cotropéscă întréga fiinţă a dicţionaruluĭ.

«E un repertoriŭ bibliografic doveditor de o răbdare şi de o putere de muncă nemilostivă, atât pentru energiile cheltuite a le descoperì şi a le catalogà, cât şi pentru îndeletnicirea pe viitor a celor ce vor căutà să tragă folos dintr'însele. În ogorul mănos, dar cuprins în hotare mărginite ce aveà la îndemână, d-sa a tras brazde cu putere, a scormonit adâncurile şi a scos la ivélă tot ce se cuprindeà de-asupra şi de desubtul tĕrîmuluĭ sĕŭ de lucru şi aşà acum tóte descoperirile fiindu-ĭ saŭ părêndu-i-se de o potrivă de interesante şi de dragĭ, se întrébă sub impulsiunea unuĭ simţimînt firesc de alt-fel, pe carĭ să le pună şi pe carĭ să le lase, uitând totuşĭ că maestrul, precum ḑice Eclesiastul, din lutul ales şi potrivit cu chibzuélă şi cu

prilejul, va înfăptuì un ânger saŭ un monstru, deşteptându-ne în suflet admiraţiunea saŭ sila. Va trebuì să alégă şi să chibzuéscă, prin urmare!

«Alt-fel aşà înjghebată şi continuată lucrarea, nu se termină nicĭ peste 10 anĭ! Situaţiunea este, cum vedeţĭ, fórte greà!...

«Dar greutatea eĭ nu se încheie numaĭ acì, căcĭ este alt ce-và şi maĭ cu anevoie de împăciut şi maĭ cu grabă doritor de satisfacţiune; este sarcina ce a luat Academia, pentru a doua óră, către Augustul eĭ Protector, de a-ĭ da, până într'un termen de 5 anĭ, de 6 cel maĭ mult, dicţionarul, tesaurul de cuvinte ale limbiĭ române deplin terminat. Şi M. S., la orĭ-ce prilej şi către orĭ-ce persónă cu care se întreţine asupra acesteĭ cestiunĭ, şĭ-a exprimat nu numaĭ via dorinţă, ci chiar nerăbdarea de a-l posedà odată.

«Noĭ avem cea maĭ deplină încredere în Comisiunea nóstră şi trebue să-ĭ exprimăm simţimintele nóstre de căldurósă gratitudine pentru solicitudinea ce desfăşură fără preget, în ducerea la bun sfârşit a acesteĭ însemnate întreprinderĭ, de aceea socot că este o datorie pentru noĭ şi o dovadă de solidaritatea ce ne légă cu dînsa, de a-ĭ acordà tot sprijinul şi a-ĭ uşurà în tot felul posiţiunea, cea atât de încărcată de greutăţĭ şi de rĕspunderĭ, ce are în afacerea dicţionaruluĭ.

«În adevĕr, aşà cum se găsesc astădĭ lucrurile, ele nu maĭ pot merge cu învoirea nóstră înainte, este dar şi urgent şi imperios cerut de împrejurărĭ de a le da o soluţiune favorabilă. Din capul loculuĭ declar întru cât mĕ privesce, că nu înţeleg de a micşorà întru nimic partea colegului nostru Philippide, în lucrarea dicţionaruluĭ, aşĭ dorì numaĭ ca ea să priméscă o reglementare — basată pe divisiunea munciĭ, — care să nu jicnéscă nicì lucrarea în curs, nicĭ interesele înalte ce o înconjură şi-ĭ solicită o grabnică înfăptuire.

«Aşà fiind şi aprobând în totul opiniunea cea atât de bine chibzuită şi formulată a d-luĭ Kalinderu, îmĭ permit a vĕ rugà să luăm hotărîrĭ definitive asupra următórelor puncte:

«1) Să se părăséscă din dicţionar traducerile în latinesce ale cuvintelor şi înţelesurilor lor; 2) să nu se maĭ întrebuinţeze cuvinte ce nu figuréză decât în dicţionare ca al luĭ Pontbriant, Costinescu etc.; 3) să se deà d-luĭ Philippide 3—4 colaboratorĭ, carĭ sub direcţiunea şi povĕţuirea d-sale să împartă lucrarea pe litere spre a merge repede înainte; 4) să se publice până la finele anuluĭ tótă lucrarea ce se află acum terminată şi acésta cu ortografia *Academieĭ*, şi 5) revisuirea lucrăriĭ să se facă treptat cu tipărirea eĭ, până la fine şi acésta nu de d-l Philippide, ci de alţĭ colaboratorĭ aĭ sĕĭ, pentru a-ĭ economisì şi timpul şi sănătatea, însă fără de a atinge fondul, ci numaĭ forma redacţiuniĭ. Supun aceste câte-và consideraţiunĭ la binevoitórea D-vóstre socotinţă şi vĕ rog a luà o grabnică şi temeinică hotărîre, fiind-că situaţiunea este fórte delicată, şi de la noĭ atârnă ca acest monument pe care M. S. Regele voesce să-l ridice, pe cât este în viéţă, frumóseĭ şi iubiteĭ nóstre limbĭ, să aibă şi strălucirea şi soliditatea acelora

ce, cu vitejia şi cu înţelepciunea sa, a înălţat şi va înălţà încă pentru mărirea şi gloria scumpeĭ nóstre patriĭ.»

D-l *I. Kalinderu* ḑice că d-luĭ Ştefănescu îĭ pare rĕŭ că în expunerea cetită de d-sa n'a relevat cestiunea neologismelor. Acéstă cestiune am atins-o însă în trecut şi am dat atuncĭ explicaţiunĭ. Şi anul acesta încă, în expunerea pe care o cetiĭ, spunênd că trebue să se scótă cuvintele din dicţionarul luĭ Pontbriaut, implicit am spus acelaşĭ lucru despre fanţuzismele de curând introduse.

D-l *N. Ionescu* ḑice că d-l Ollănescu în expunerea d-sale n'a dat soluţiunĭ. D-l N. Ionescu este de părere ca Academia să se ocupe de cestiunea dicţionaruluĭ în tot cursul anuluĭ în şedinţele sale sĕptămânale. Când acésta se va face, lucrarea dicţionaruluĭ va înaintà cu spor.

D-l *A. D. Xenopol* a ascultat cu atenţiune expunerile d-lor Kalinderu şi Ollănescu şi constată că întrégă Academia se îngrijesce de lucrarea dicţionaruluĭ şi că doresce ca ea să se termine cât maĭ curând. S'a făcut propunere ca lucrarea să se împarţă între maĭ mulţĭ colaboratorĭ. Şi eŭ sunt de acéstă părere; dar în ce mod să se facă împărţirea? Dacă ea s'ar face, de ex., între d-l Philippide şi un alt colaborator care să aibă şi el mâna liberă ca cel dintâiŭ, atuncĭ vor eşì douĕ sisteme diferite şi lucrarea nu va maĭ avé unitate, nu va maĭ fi uniformă. Acésta nu se póte. Propunerea ca după ce diferiţĭ colaboratorĭ vor fi lucrat independent, să se strîngă la un loc spre a discutà apoĭ între dînşiĭ părţile elaborate, nu este de admis, pentru că aceste discuţiunĭ vor cere timp îndelungat. D-l Xenopol înclină către părerea d-luĭ Ollănescu.

D-l *I. Kalinderu* rĕspunde că şi d-sa a ḑis acelaşĭ lucru pe care l-a spus şi d-l Ollănescu şi decĭ că suntem de acord cu toţiĭ în acéstă privinţă.

D-l *A. D. Xenopol,* continuând, adaugă că vor trebuì suprimate din dicţionar şi neologismele despre carĭ a vorbit d-l Ştefănescu. Un dicţionar nu trebue să fie numaĭ un inventar de cuvinte, ci să fie şi un îndreptar al limbiĭ. Cuvinte prea de curând introduse în limba română să nu punem în dicţionar, pentru a nu arătà şi a încuragià pe viitoriĭ scriitorĭ să priméscă acele cuvinte ca admise de Academie. Este şi d-sa de părere să încépă tipărirea cu materialul ce s'a redactat, dar în tot casul să nu ne grăbim, căcĭ acésta strică.

D-l *I. Bianu* ḑice: Lexicografia, ca tóte ramurile filologieĭ, a luat o fórte mare desvoltare în secolul XIX şi s'aŭ făcut dicţionare de o perfecţiune nepomenită în secoliĭ precedenţĭ. Vre-o douĕ-treĭ din cele maĭ grandióse lucrărĭ lexicografice sunt chiar în ḑilele nóstre în curs de apariţiune. Când a venit rândul să facem şi limbiĭ române un dicţionar sistematic, adecă un inventar al cuvintelor cu înţelesurile lor, este natural că trebue să profităm de experienţa câştigată de alţiĭ. Nu putem însă acum, la sfârşitul sesiuniĭ, discutà complexul tuturor principiilor şi regulelor, carĭ ar trebuì observate la facerea dicţionaruluĭ limbiĭ române. Pentru acésta ar trebuì şi o anume

pregătire şi un timp îndelungat. Voiŭ atrage deci atenţiunea Academieĭ asupra câtor-va consideraţiunĭ pe carĭ le cred necesare. Sunt două felurĭ de dicţionare pentru limbile viĭ: dicţionarele limbilor naţionale saŭ literare şi dicţionarele vorbirilor poporale, neliterare saŭ dialectale. Din tótă organisarea dicţionaruluĭ nostru, cu a căreĭ executare este însărcinat d-l Philippide, este evident că dorim să avem dicţionarul limbiĭ literare. De aceea s'aŭ şi făcut extracte dintr'un însemnat numĕr de scrierĭ din literatura românéscă. Dicţionarele limbiĭ literare sunt şi ele de două felurĭ: unele făcute cu gândul de a consemnà cuvintele carĭ formézá limba literară cu înţelesurile lor, arătând formele şi înţelesurile în exemple luate din scrierile literare; altele făcute cu închipuirea şi cu scopul ca să servéscă ca un fel de regulament pentru limba literară, cu gândul ca numaĭ cuvintele şi înţelesurile înscrise în dicţionar să fie socotite bune şi admise într'o bună scriere. Acest din urmă punct de vedere este represintat maĭ ales prin dicţionarul oficial al Academieĭ francese. Tótă lumea filologică şi literară scie că scopul regulamentar nu se póte ajunge, pentru că limba literară este un organism viŭ, în care mereŭ se introduc vorbe nouĕ, forme şi înţelesurĭ create de stiliştĭ, scriitorĭ saŭ vorbitorĭ pentru exprimarea cugetărilor lor. De acésta trebue să ţinem şi noĭ bine séma spre a ne ferì de a umblà să realisăm imposibilităţĭ. În orĭ-ce cas cestiunĭ generale de acest fel nu se pot discutà în fugă. Acum avem să ne ocupăm de sitnaţiunea specială în care ne aflăm: preocuparea tuturor de a găsì cel maĭ potrivit mod ca lucrarea dicţionaruluĭ, începută la 1884 şi atât de întârḑiată, să se facă cât s'ar puté maĭ grabnic; dar natural cu conḑiţiune ca graba să nu producă o lucrare schilódă, în care o parte să fie tratată într'un fel şi alta într'altul, după cum observà d-l Xenopol. Grăbirea lucrăriĭ s'ar puté face în maĭ multe felurĭ: un fel ar fi ca, pe lângă d-l Philippide şi sub conducerea d-sale, unul saŭ chiar doĭ din colaboratoriĭ carĭ lucréză lângă d-sa să fie însărcinaţĭ cu redactarea cuvintelor din anumite litere; în acelaşĭ timp d-l Philippide să revisuéscă partea redactată, *a*, *b*, *c*, şi să o dăm la tipar. S'ar maĭ puté iarăşĭ ca, pe lângă lucrarea ast-fel grăbită, să se maĭ găséscă şi alţĭ colaboratorĭ, carĭ să redacteze după modelul întocmit ast-fel de d-l Philippide literele ca *m*, *n*, *r*, *s*, şi altele, din spre sfârşitul alfabetuluĭ. Natural că, cu tótă bună-voinţa, părţile redactate de diferiţĭ autorĭ nu vor fi întocmite cu totul uniform unele cu altele. Înconvenientul va fi relativ mult maĭ mic decât trăgănirea pentru mulţĭ anĭ a lucrăriĭ. În acéstă privinţă lucrul principal este să ne înţelegem cu d-l Philippide, pe care eŭ tot-deauna l-am găsit gata la orĭ-ce înţelegere practică şi care este maĭ mult preocupat decât noĭ toţĭ de a vedé ajunsă la grabnic sfârşit acéstă mare lucrare naţională, căreia d-sa şĭ-a consacrat tóte puterile de muncă. Pentru ajungerea la scopul dorit de toţĭ, cred că este bine să se aprobe propunerile Comisiuniĭ.

— Se pune la vot raportul Comisiunii Dicţionarului şi se aprobă.
Se procede la alegerea Comisiunii Dicţionarului pentru 1903—4.
— Sunt realeşi d-nii: *I. Kalinderu, T. Maiorescu, N. Quintescu, D. Sturdza, Gr. G. Tocilescu.*

ŞEDINŢA DE LA 2 APRILIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *P. S. Aurelian.*

De la d-l Alexandru C. Cuza se primesce telegramă de mulţumire pentru alegerea sa de membru corespondent.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ literare pentru şedinţa de la 1 Aprilie, prin care se arată că Secţiunea şĭ-a constituit biuroul pentru 1903—4, alegênd Preşedinte pe d-l *T. Maiorescu* şi Vice-Preşedinte pe d-l *I. C. Negruzzi.*
— Se iea spre cunoscinţă.

Se cetesce procesul-verbal al Secţiuniĭ istorice pentru şedinţa de la 1 Aprilie, prin care se arată că Secţiunea şĭ-a constituit biuroul pentru 1903—4, alegênd Preşedinte pe d-l *A. D. Xenopol* şi Vice-Preşedinte pe d-l *I. Kalinderu.*
— Se iea spre cunoscinţă.

Se procede la a treia votare asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ I. Bărbulescu 400 leĭ din premiul Adamachi.
Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 21; voturĭ pentru 16, contra 5.
— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind majoritatea, s'aŭ acordat d-luĭ Ilie Bărbulescu 400 leĭ din premiul Adamachi.
Se procede la a treia votare asupra propuneriĭ de a se acordà d-luĭ Ştefan Meitani 400 leĭ din premiul Adamachi.
Resultatul votuluĭ este: votanţĭ 22; voturĭ pentru 15, contra 7.
— D-l Preşedinte anunţă că propunerea întrunind majoritatea, s'aŭ acordat d-luĭ Ştefan Meitani 400 leĭ din premiul Adamachi.
D-l Preşedinte aduce aminte că din premiul Adamachi a maĭ rĕmas nedată suma de 600 leĭ, asupra căreia urmézā ca Academia să decidă.
D-l *I. Kalinderu,* reamintind discuţiunea care s'a făcut asupra propuneriĭ de a se da d-luĭ Dr. Manicatide întreg premiul, ḑice că este natural ca partea rĕmasă de 600 leĭ să se adauge la ceĭ 1.400 daţĭ acestuĭ autor.
Se pune la vot propunerea d-luĭ Kalinderu şi se primesce cu 16 voturĭ pentru, contra 4.
— D-l Preşedinte anunţă că suma de 600 leĭ din premiul Adamachi a fost adausă la premiul acordat d-luĭ Dr. Manicatide.

D-l *D. Sturdza* ḑice că la premiul Neuschotz s'a presintat un manuscript despre: *Expunerea finanţelor Statuluĭ român de la 1859 până la 1902.* Comisiunea compusă din d-niĭ Kalinderu, Xenopol şi d-sa nu şĭ-a putut face raportul din causa prea multor ocupaţiunĭ ale d-sale. Se rógă să fie scusat pentru acésta şi propune ca Academia să decidă a se amână hotărîrea acestuĭ premiŭ pentru viitórea sesiune.

— Propunerea d-luĭ Sturdza se admite cu unanimitate.

D-l *D. Sturdza* cetesce raportul Comisiuniĭ Fundaţiuniĭ Take Anastassiu asupra lucrărilor din 1902—3.

— Se iea spre cunoscinţă.

Se procede la alegerea Comisiuniĭ Fonduluĭ Take Anastassiu pentru 1903—4.

— Sunt realeşĭ d-niĭ: *P. S. Aurelian, I. Kalinderu, D. Sturdza.*

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă proiectul de budget al Academieĭ pentru anul 1903—4, care arată veniturile în sumă de leĭ 364.303,08 şi cheltuelile în sumă de leĭ 363.855,09.

Se cetesc amănuntele proiectuluĭ de veniturĭ.

— Se pun la vot veniturile şi se aprobă.

Se cetesc amănuntele proiectuluĭ de cheltuelĭ.

— Se pun la vot şi se aprobă.

— Se pune la vot în total budgetul Academieĭ pentru 1903—4 şi se aprobă.

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă proiectul de budget al Fundaţiuniĭ Adamachi pe 1903—4, care arată la veniturĭ suma de leĭ 139.634,07 şi la cheltuelĭ 116.739,75, rĕmânênd de capitalisat suma de leĭ 22.894,32.

Se cetesc amănuntele proiectuluĭ de veniturĭ.

— Se pun la vot şi se aprobă.

Se cetesce proiectul de cheltuelĭ.

— Se pune la vot şi se aprobă.

— Se pune la vot în total budgetul Fonduluĭ Adamachi pe 1903—4 şi se aprobă.

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă proiectul de budget al Fonduluĭ Otteteleşanu pentru 1903—4, care arată la veniturĭ suma de leĭ 144.235,03 şi la cheltuelĭ suma de leĭ 146.238,33.

Se cetesc amănuntele cheltuelilor.

— Se pun la vot şi se aprobă.

Se cetesc amănuntele veniturilor.

— Se pun la vot şi se aprobă.

— Se pune la vot în total budgetul Fonduluĭ Otteteleşanu pe 1903—4 şi se aprobă.

D-l Secretar general *D. Sturdza* presintă proiectul de budget al Fondu-

luĭ Take Anastasiu pentru 1903—4, care arată la veniturĭ suma de leĭ 220.767,93, la cheltuelĭ suma de leĭ 150.278,60, fiind de capitalisat suma de leĭ 95.066,33.

Se cetesc amănuntele veniturilor.

— Se pun la vot şi se aprobă.

— Se cetesc amănuntele cheltuelilor.

— Se pun la vot şi se aprobă.

— Se pune la vot în total budgetul Fonduluĭ Take Anastassiu pentru 1903—4 şi se aprobă.

Se procede la alegerea Delegaţiuniĭ pentru 1903—4.

— Se alege Preşedinte d-l *P. S. Aurelian* cu unanimitate de 20 voturĭ, fiind un bilet alb.

D-l *P. S. Aurelian* ḑice că se simte fórte atins de acéstă dovadă de încredere şi iubire pe care membriĭ Academieĭ ĭ-o arată, alegêndu-l acum a treia óră Preşedinte al Academieĭ. Voiŭ căută şi în viitor, ḑice d-sa, să lucrez din tóte puterile mele pentru acéstă Instituţiune, care ne este scumpă tuturor.

— Se aleg Vice-Preşedinţi d-niĭ: *D. C. Ollănescu*, *I. Kalinderu*, *A. Saligny*.

D-l *D. C. Ollănescu* mulţumesce membrilor pentru alegerea sa de Vice-Preşedinte şi făgăduesce că va da pentru Academie inima şi tótă dragostea sa.

D-l Secretar general *D. Sturdza* cetesce următorul raport asupra lucrărilor Academieĭ din sesiunea generală a acestuĭ an:

«*Domnilor Colegĭ*,

«Ajunşĭ la sfârşitul lucrărilor nóstre în acéstă sesiune, nu pot începe maĭ bine darea de sémă despre activitatea nóstră, decât reîmprospătându-vĕ marele interes şi neîncetata bună-voinţă ce M. S. Regele, Preşedintele de onóre şi Augustul Protector al instituţiuniĭ acesteia, arată tot-deauna lucrărilor nóstre. Augustul nostru Suveran, de departe ca şi în mijlocul nostru, între grijile numeróse şi grele ale ţěriĭ, binevoesce a acordă înalta sa atenţiune mişcărilor culturale ale némuluĭ românesc, a căror cea maĭ înaltă representantă este Academia Română.

«Din cele 28 şedinţe ale sesiuniĭ generale, una a fost solemnă, iar 4 publice; în ele s'aŭ făcut maĭ multe lecturĭ şi comunicărĭ sciinţifice.

«În şedinţele de la 7 şi 13 Martie, colegul nostru d-l *I Felix* a cetit memoriul sĕŭ: *Igiena şcolară, istoria eĭ, starea eĭ actuală, Partea I şi II.*

«În şedinţa de la 7 Martie, d-l *B P. Hasdeŭ* a cetit scrierea sa: *O nevastă româncă.*

«La 13 Martie, d-l *At M. Marienescu* a dat cetire disertaţiuniĭ sale despre: *Articol şi declinaţiune.*

«În ședința de la 19 Martie, d-l *I. Bogdan* a cetit studiul sĕŭ despre: *Cnejiĭ românĭ.*

«La 21 Martie, colegul nostru d-l *A. D. Xenopol* a dat cetire comunicăriĭ sale: *Politica de rase.*

«În ședința solemnă din 30 Martie, d-l *St C. Hepites* a cetit discursul sĕŭ de recepțiune despre: *Metode de investigațiune în Meteorologie,* la care a rĕspuns colegul nostru, d-l *Dr. I. Felix.*

«Ca urmare a decisiuniĭ Academieĭ de la 20 Aprilie 1901 — ațĭ aprobat propunerea Secțiuniĭ literare de a se ocupà de cestiunea ortografieĭ și ațĭ ales o Comisiune compusă din d-niĭ: *T. Maiorescu B. P. Hasdeŭ, N. Quintescu, I. Negruzzi* și *I. Bianu,* pentru pregătirea lucrărilor ce se vor presintà în viitórea sesiune generală.

«Ațĭ decis că se încépă tipărirea documentelor interne românescĭ din colecțiunile Academieĭ sub supravegherea d-luĭ Bibliotecar *I. Bianu,* celegul nostru

«În cursul acesteĭ sesiunĭ s'aŭ făcut maĭ multe darurĭ pentru colecțiunile nóstre, dintre carĭ voiŭ amintì acì pe cele maĭ însemnate:

«De la Ministerul de Interne s'aŭ primit: 39 monede antice de argint găsite la Gusgun (Constanța) și alte 178 tot de argint găsite la Ostrov în Dobrogea. Ele aŭ fost trimise Museuluĭ național de anticitățĭ.

«Colegul nostru, d-l C. Erbiceanu a dăruit un volum manuscript: Σχολεῖον — A', scris de Naum Râmniceanu, cu data din Iunie 1813, apoĭ 33 documente istorice și un caiet de còpiĭ de pe sineturile schituluĭ Cotescĭ.

«Iar eŭ însumĭ am avut plăcerea să ofer: un sigiliŭ de la Constantin Șerban Vodă, o medalie bătută cu ocasiunea petreceriĭ M. S. Regeluĭ la Ischl, două medaliĭ: una a M. S. Regineĭ și alta a A. S. R. Principeseĭ Moștenitóre, și o medalie de aur din partea Comisiuniĭ Europene a Dunăreĭ, bătută cu ocasiunea terminăreĭ lucrărilor pentru îndreptarea brațuluĭ Sulina.

«În urma propuneriĭ d-luĭ J. Brinckerhoff Jackson, Ministru plenipotențiar al Statelor-Unite ale Americeĭ de Nord, ațĭ aprobat a se trimite Bibliotecíĭ Congresuluĭ din Washington publicațiunile Academieĭ și ale altor autoritățĭ și instituțiunĭ din țéră, în schimbul publicațiunilor Guvernuluĭ și instituțiunilor din Statele-Unite ale Americeĭ.

«În cursul acesteĭ sesiunĭ s'a primit și invitarea Societățiĭ francese de archeologie la Congresul archeologic ce se va ține la Poitiers de la 16—24 Iunie a. c.

«Comisiunile speciale alese în sesiunea trecută și la începutul acesteĭ sesiunĭ v'aŭ presintat rapórtele lor respective.

«În ședința de la 28 Martie ațĭ ascultat și aprobat raportul Comisiuniĭ însărcinate cu examinarea lucrărilor făcute de Academie în cursul anuluĭ 1902—3, despre carĭ ațĭ luat cunoscință și din raportul de deschidere al sesiuniĭ generale.

«La 13 Martie vi s'a adus la cunoscință și ațĭ aprobat raportul Comisiuniĭ permanente a Bibliotecĭĭ; din cuprinsul acestuĭ raport ațĭ vědut starea înfloritóre a colecțiunilor Academieĭ, crescerea lor și mersul celor douĕ sălĭ de lucru, a cărților tipărite și a manuscriptelor, în anul 1902. Ațĭ decis a se completà art. 39 din Regulamentul Bibliotecĭĭ, cu privire la colecțiunile de ḑiare politice.

«În ședința de la 8 Martie ațĭ ascultat și ațĭ dat aprobarea D-nielor-vóstre raportuluĭ Comisiuniĭ Fondurilor Ioan Fĕtu și Ioan Scorțeanu; ațĭ vědut modul cum s'a făcut distribuirea gratuită a cărților din aceste fondurĭ în anul trecut și ațĭ reales în Comisiune pentru lucrarea din anul viitor pe d-niĭ: *P. S. Aurelian*, *I. C. Negruzzi* și pe Secretarul D-vóstre general.

«Comisiunea Dicționaruluĭ limbiĭ române v'a presintat raportuluĭ eĭ în ședința de la 1 Aprilie. Ațĭ admis propunerea coleguluĭ nostru, d-l I. Kalinderu, ca pentru accelerarea lucrăriĭ să se pue la disposițiunea d-luĭ Philippide maĭ mulțĭ colaboratorĭ carĭ, sub a d-sale supraveghere, să-ĭ deà ajutor și să încépă cât maĭ în grabă tipărirea I-iuluĭ volum din lucrarea redactată până acum. În comisiune ațĭ reales pe d-niĭ: *I. Kalinderu*, *T. Maiorescu*, *N. Quintescu*, *D. Sturdza* și *Gr. G. Tocilescu*.

«În ședința de la 24 Martie s'a cetit raportul Comisiuniĭ Fundațiuniĭ Adamachi despre administrarea eĭ în 1902—3; ațĭ aprobat propunerea făcută ca bursa ce va devenì vacantă la tómnă să se acorde unuĭ licențiat în sciințe de la Facultatea din Iașĭ pentru a studià matematicile la Paris; la 28 Martie ațĭ votat un articol adițional la Regulamentul Fonduluĭ Adamachi în cuprinderea că: «Se vor acordà «ḑece burse de câte 360 leĭ pe fie-care an la școla practică de agri- «cultură Ioan Costache Agaricĭ din Móra-Grecilor, jud. Vasluiŭ;» și ațĭ reales pe d-niĭ: *Sp. Haret* și *P. Poni*, carĭ să formeze împreună cu Secretarul D-vóstre general, conform Regulamentuluĭ, Comisiunea pentru anul viitor.

«În aceeașĭ ședință vi s'a cetit raportul Comisiuniĭ Fonduluĭ Ottetelee-șanu despre mersul Institutuluĭ în 1902—3 și, în urma propuneriĭ făcute de Comisiune, ațĭ decis ca să se acorde de o cam dată, câte 300 leĭ ca

ajutor absolventelor la eşirea din şcólă; iar în Comisiune pentru anul viitor aţĭ reales, pe lângă Secretarul D-vóstre general, pe d-niĭ: *I. Kalinderu* şi *I. Negruzzi.*

«În ḑiua de 30 Martie aţĭ ascultat şi aprobat raportul Comisiuniĭ Fonduluĭ Ioan Agaricĭ asupra mersuluĭ şcóleĭ «Ioan Costache Agaricĭ» în anul 1902—3 şi asupra situaţiuniĭ în care se găsesce ea acum şi aţĭ ales ca membri pentru anul viitor pe d-niĭ: *P. S. Aurelian*, *N. Ionescu* şi *P. Poni.*

«Comisiunea Fundaţiuniĭ Take P. Anastassiu v'a arătat chiar astăḑĭ starea acesteĭ fundaţiunĭ marĭ şi începuturile făcute spre a se înfiinţà şcolile pentru instrucţiunea poporuluĭ, căruia generosul fundator a hotărît a lăsà însemnata avere adunată prin munca întregeĭ sale vieţĭ. Aţĭ reales Comisiunea aceleĭ fundaţiunĭ spre a continuà opera începută.

«Comisiunea financiară alésă în sesiunea generală trecută pentru a cercetà gestiunea financiară de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902 v'a presintat în ḑiua de 20 Martie rapórtele sale asupra administraţiuniĭ casseĭ şi asupra situaţiuniĭ fondurilor Academieĭ, Adamachi şi Otteteleşanu; aţĭ luat cunoscinţă de lucrările Comisiuniĭ şi aţĭ ales pentru anul viitor pe d-niĭ: *St. C. Hepites*, *Dr. C. Istrati* şi *Gr. Ştefănescu.*

«Aţĭ votat budgetul general al Academieĭ şi pe cele speciale ale Fundaţiunilor Adamachi, Otteteleşanu şi Take Anastassiu pentru exerciţiul viitor 1 Iunie 1903—31 Maiŭ 1904, şi ast-fel aţĭ fixat lucrările carĭ aŭ să fie îndeplinite şi mijlócele hotărîte pentru acest scop.

«Comisiunile alese în anul trecut pentru cercetarea lucrărilor şi publicaţiunilor presintate la concursurile diferitelor premiĭ, carĭ eraŭ să se decérnă în cursul sesiuniĭ generale actuale, v'aŭ presintat rapórtele şi propunerile lor, asupra cărora aţĭ hotărît următórele:

«*a*) Premiul Adamachi de 5.000 leĭ asupra subiectuluĭ: *Alcoolismul în România* nu s'a acordat nicĭ unuia dintre cele 4 manuscrise intrate la concurs.

«*b*) Premiul Asociaţiuniĭ Craiovene s'a împărţit în două, acordându-se jumătate d-lor M Dragomirescu şi Gh. Adamescu pentru lucrarea d-lor: *Curs de limba română* (Exerciţiĭ de Gramatică, Lecţiunĭ de Gramatică, Lecţiunĭ de Sintaxă, Literatură şi Stil), şi cele 3 volume din *Carte sistematică de citire şi compunere (Patria*, *Românismul*, *Umanitatea*); iar cea-laltă jumătate d-lor Dr. G. M.-Murgocĭ şi I. Popa-Burcă pentru scrierea: *România şi ţările locuite de Românĭ.*

«c) Premiul Năsturel-Herĕscu de 4.000 leĭ a fost acordat d-luĭ Colonel C. N. Hĕrjĕŭ pentru scrierea: *Istoria armeĭ Geniuluĭ.*

«d). Premiul Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ s'a dat d-luĭ I. Slavicĭ pentru naraţiunea istorică: *Din Bĕtrânĭ.*

«e) Din premiul Adamachi de 5.000 leĭ aţĭ acordat·

«Leĭ 2.000 d-luĭ Dr. M. Manicatide pentru scrierea: *Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive.*

«Leĭ 600 d-luĭ P. Dulfu pentru traducerea: *Euripide, Ifigenia.*

» 600 » St. O. Iosif pentru: *Poesiĭ.*

» 400 » T. G. Djuvara pentru scrierea: *Th. Şerbănescu, Poesiĭ.*

» 600 » Jean Bart pentru scrierea: *Jurnal de bord.*

» 400 » Ilie Bărbulescu pentru scrierea: *Studiĭ privitóre la limba şi istoria Românilor.*

«Leĭ 400 d-luĭ Meitani pentru scrierea: *Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ.*

«Aţĭ aprobat propunerea Secţiuniĭ literare de a se imprimà continuarea traducţiuniĭ din Titu Liviŭ făcută de d-niĭ Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu, carĭ aŭ presintat cărţile XXVI, 28—XXIX, 10, represintând 200 pagine din ediţiunea stereotipă Tauchnitz.

«Aţĭ decis de asemenea a se publicà scrierea colegului nostru S. Fl. Marian: *Insectele în limba, credinţele şi obiceiurile poporuluĭ român.*

«Aţĭ hotărît tipărirea documentelor istorice din timpul domnieĭ luĭ Cuza Vodă, sub îngrijirea Secretaruluĭ D-vóstre general, în «Publicaţiunile Fonduluĭ Principeseĭ Alina Ştirbeĭ».

«Aţĭ aprobat următórele subiecte de premiĭ:

«a) Pentru premiul Eliade-Rădulescu din 1908: *Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848*, .

«b) La premiul Adamachi din 1908: *Michaiŭ Vitézul, 1593—1601.*

«Aţĭ decis în unanimitate ştergerea dintre membriĭ corespondenţĭ a luĭ Andreĭ Vizanti, care fusese ales la 23 Martie 1882.

«Aţĭ ales ca membru în Secţiunea istorică pe d-l Ioan Bogdan.

«În urma propuneriĭ Secţiuniĭ literare, aţĭ ales ca membru corespondent pe d-l Ovid Densuşianu.

«După propunerea Secţiuniĭ istorice, aţĭ ales ca membru corespondent pe d-l A. C. Cuza.

«Aţĭ ales de asemenea ca membri corespondenţĭ străinĭ pe d-niĭ: L. V. Guillouard, Ernest Nys şi T. M. C. Asser.

«Pentru conducerea lucrărilor Academieĭ în 1903—4, aţĭ ales Delega-

ţiunea compusă din d-niĭ: *P. S. Aurelian*, Preşedinte, *D. C. Ollănescu*, *I. Kalinderu*, *Anghel Saligny*, Vice-Preşedinţĭ.

«Încheind scurta mea dare de sémă asupra lucrărilor Domniilor-Vóstre din acéstă sesiune, cred că este folositor să ne aducem aminte de marile nóstre îndatorirĭ şi de marile speranţe pe carĭ némul nostru întreg le pune asupra Academieĭ Române. Acéstă înaltă Instituţiune are însemnata misiune de a da direcţiune sănătósă întregiĭ activităţĭ culturale a némuluĭ nostru, atât în studiarea istorieĭ naţionale, cât şi în producţiunea literară şi în cultivarea limbiĭ. Două felurĭ de mijlóce avem spre a lucrà în acéstă direcţiune: unul sunt propriile lucrărĭ şi publicaţiunĭ, carĭ se fac de-a dreptul de Academie, altul sunt premiile pe carĭ suntem chemaţĭ a le acordà lucrărilor carĭ se aduc la judecarea nóstră.

«Maĭ ales acum mi se pare momentul potrivit de a reamintì aceste consideraţiunĭ de înalte datorinţe, când prin legile firiĭ rândurile Academieĭ se împrospětéză cu elemente tinere şi doritóre de muncă. Tineriĭ trebue să aibă tot-deauna clar înaintea ochilor, cá în Academie trebue să lucreze, maĭ mult decât orĭ-unde, numaĭ pentru luminarea ţěriĭ şi a némuluĭ prin sciinţă, prin adevěr şi prin moralitate. Prin râvna celor bătrânĭ Academia s'a ridicat la posiţiunea de cea maĭ înaltă Instituţiune culturală a Românilor. Armonia şi râvna la muncă, care a fost tot-deauna predomnitóre în lucrările Academieĭ trebue să servéscă de exemplu representanţilor generaţiunilor tinere, carĭ vor fi chemaţĭ a servì în acest templu al culturiĭ românescĭ.

«Iar acum despărţindu-ne în ajunul sfintelor sěrbătorĭ ale Învieriĭ, vě urez ca A-tot-puternicul să vě dăruéscă tuturor anĭ mulţĭ şi putere spre a continuà opera căreia toţĭ ne închinăm cea maĭ bună parte a gândurilor şi munciĭ nóstre.»

D-l Preşedinte *P. S. Aurelian* declară închisă sesiunea generală a Academieĭ din 1903.

SECŢIUNEA LITERARĂ.

ŞEDINŢA DE LA 6 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *T. Maiorescu.*

D-l *T. Maiorescu* ḑice că Secţiunea literară ar face bine să se ocupe cu cestiunea ortografieĭ şi să o aducă în desbaterea plenuluĭ Academieĭ, cel puţin la sesiunea generală viitóre. D-sa este de părere ca să se desemne o comisiune ad-hoc, care să examineze cestiunea, *dacă va rĕmâné ortografia votată ca o transacţiune între membriĭ Academieĭ, saŭ o vom pune în curent cu modul de scriere al ḑiarelor, de care am fost depăşiţi.* Cestiunea ortografieĭ Academieĭ, lămurită ast-fel şi completată prin nouĕ discuţiunĭ, se impune şi în vederea Dicţionaruluĭ Academieĭ, care va trebuì să fie dat la lumină peste 4—5 anĭ. Este o necesitate ca tipărirea aceleĭ opere să găséscă ortografia nóstră gata şi bine stabilită. Acésta va fi un lucru bine venit şi comisiunilor ministeriale însărcinate cu elaborarea cărţilor de şcólă.

D-l *Quintescu* este asemenea pentru reluarea cestiuniĭ ortografieĭ, dar timpul fiind înaintat, şi avênd a face observaţiunile sale asupra modalităţiĭ aceleĭ reluărĭ, doresce ca să se ţină discuţiunea iarăşĭ în presenţa tuturor membrilor Secţiuniĭ, şi de aceea propune a se amânà şi a se pune la ordinea ḑileĭ pentru şedinţa de la 10 Martie.

ŞEDINŢA DE LA 10 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *T. Maiorescu.*

D-l *T. Maiorescu* iea cuvîntul în cestiunea ortografieĭ, atinsă dejà în şedinţa de la 6 Martie. D-sa aduce aminte că în anul 1879, tocmaĭ 24 de anĭ de atuncĭ, un numĕr de membri, între carĭ d-sa, d-l Caragiani, Bariţiŭ şi

Odobescu, aŭ venit cu propunerea de a se introduce în Academie o ortografie basată pe alt principiŭ decât cel etimologic latin. D-sa făcênd istoriculcelor petrecute atuncĭ, ḑice că comisiunea alésă apoĭ şi compusă din d-niĭ V. Alecsandri, Bariţiŭ, Hasdeŭ, Quintescu şi d-sa a propus o ortografie, basată pe etimologia română. Acésta a fost o transacţiune între opiniunĭ diametral opuse. De óre-ce o ortografie fonetică nu ar fi întrunit numĕrul necesar de voturĭ, s'a recurs la acea sistemă intermediară, spre a cruţà maĭ ales pe onoraţiĭ colegĭ de peste Carpaţĭ. D-l Maiorescu crede că a sosit momentul pentru a introduce în Academie ceea ce nu s'a putut acum două deceniĭ şi jumătate, adecă o ortografie basată pe fonetism. Motivul? Ḑiaristica, adecă literatura cea maĭ rĕspândită, ne-a depăşit.

D-l *I. Negruzzi*, intervenind în discuţiune, găsesce opiniunea d-luĭ Maiorescu fórte bine venită. Vĕ aduceţĭ aminte, ḑice d-sa, de luptele de acum treĭ deceniĭ între fonetiştiĭ din Bucovina şi etimologiştiĭ din Transilvania. Atuncĭ şi Academia a luat cestiunea şi a ajuns, ca tóte corpurile deliberante, la o transacţiune. Aŭ rĕmas însă — după d-l Negruzzi—şése puncte deschise: 1) duplicarea consónelor; 2) *é* şi *ó* saŭ *ea* şi *oa*; 3) *u* mut; 4) accentele tonice; 5) *sc* saŭ *şt*; 6) *ḑ* saŭ *z*, şi, în fine, cestiunea vocalelor întunecate, *ă* şi *â*. Unele din aceste probleme ortografice s'aŭ resolvat maĭ târḑiŭ, altele îşĭ aştéptă încă resolvarea. Între aceste din urmă cestiunea luĭ *ă* şi *â* constitue şi astăḑĭ cea maĭ mare divergință în scriere.

D-l *N. Quintescu* relevă că a admis reluarea cestiuniĭ ortografice, dar nu în sensul modalităţiĭ propuse de d-l Maiorescu. După 24 de anĭ, ḑice d-l Maiorescu, a sosit momentul ca să fonetisăm, adecă să volatilisăm ortografia concesă atuncĭ numaĭ din tactică parlamentară! Dar óre acel timp scurs este mult pentru viéţa uneĭ ortografiĭ?! Căutat-am noĭ să completăm şi să clarificăm prin regule precise cu exemple ortografia votată, avênd ca principiŭ fundamental *etimologia în marginile limbiĭ române?* — Nu. Pentru că parte nu s'a regulamentat exact, parte nu s'a regulamentat de loc acest principiŭ, şi ast-fel acea ortografie n'a dat ródele, pe carĭ le-ar fi putut da, aplicat fiind principiul eĭ bine şi deplin, — trebue s'o aruncăm în gârlă, ca să dăm viéţă alteia?! Ce veniţĭ cu fonetismul! Nu sciţĭ D-v., că fonetica limbiĭ române nu îngădue o ortografie raţională pe asemenea basă? Vreţĭ să ajungem a scrie—alt-fel vĕ veţĭ chemà numaĭ cu numele *fonetiştĭ—văzând, culegând, ţinând, număr,* ş. a., după ce scrieţĭ dejà *soĭ, toĭ, copoĭ,* şi alte asemenea cuvinte în singular de declinaţiunea II? Eŭ nu admit un alt principiŭ ortografic; sunt de părere să păstrăm pe cel admis, scoţênd din el în aplicare tot ce reclamă litera şi spiritul luĭ. Cât despre argumentul că am fost depăşiţĭ de presă, a căreĭ ortografie diferă de la ḑiar la ḑiar, constituind ast-fel un chaos, cred că nu e pentru ómenĭ serioşĭ. Ce! noĭ să ne luăm după presă, scrisă în mare parte de ómenĭ nu cu destulă pregătire intelectuală, saŭ presa după noĭ?! O repet, acésta nu e serios.

D-l *I. Bianu* pune în vedere că sunt două seriĭ de cestiunĭ; păstrăm prin-

cipiul de maĭ nainte, saŭ nu-l păstrăm? În casul din urmă ar trebuì să începem d'a-capo cu desbaterea asupra ortografieĭ. Sistema de scriere de acum 24 de anĭ are două inconveniente: Am rĕmas în urmă, ceea ce nu este în interesul Academieĭ; apoĭ ortografia actuală este necompletă; s'aŭ votat la 1880—1881 câte-và norme generale carĭ se aplică la categoriĭ marĭ de casurĭ, dar multe casurĭ aŭ rĕmas neresolvite. Este uşor să ḑicĭ că principiul ortografieĭ este scriere fonetică combinată cu etimologia în marginile limbiĭ române; în practică însă lucrul e fórte greŭ de aplicat. Sistema de scriere, care s'a adoptat, a rupt în adevĕr cu Ciparismul şi cu Pumnismul, dar aveà defectul de a nu precisà. Trebuià făcut un mic dicţionar ortografic. După ce prin acea sistemă s'aŭ înlăturat diverginţele cele marĭ, acum nu e bine ca Academia să rĕmână în afară de mişcarea literară, pe care dînsa trebue să o conducă. Orĭ-care va fi sistemul de ortografie ce se va admite, trebue făcut un dicţionar ortografic. Pentru scrierea sunetuluĭ *â (î)* nu se póte continuà cu scrierea unuĭ sunet prin treĭ semne ca s. ex., vĕḑênd, când şi urînd. Asemenea trebue clarificat lucrul la accentele tonice în cuvintele ca, s. ex., voinìciĭ şi voinicìĭ, copìĭ şi còpiĭ, etc. Apoĭ face dificultăţĭ forma cuvintelor, a căreĭ cestiune urmézä asemenea a se regulà.

D-l *D. Ollănescu* este asemenea de părere, că trebue să ne ocupăm de cestiunea ortografică în mod absolut şi propune alegerea uneĭ comisiunĭ ortografice, compusă din d-niĭ: *Maiorescu, Hasdeŭ, Negruzzi, Quintescu* şi *Bianu.*

— Se admite.

ŞEDINŢA DE LA 12 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *T. Maiorescu.*

În privinţa manuscriptuluĭ: *Insectele,* studiŭ folkloristic al colegului nostru *S. Fl. Marian,* trimis Secţiuniĭ de către plenul Academieĭ, spre a se pronunţà asupra tipăririĭ luĭ cu spesele Instituţiuniĭ nóstre, Secţiunea, cunoscênd din alte dăţĭ valórea manuscriptelor de asemenea natură, elaborate de stimatul nostru coleg, şi în vedere că — în special — manuscriptul: *Insectele* conţine un studiŭ fórte preţios asupra limbiĭ, credinţelor şi obiceiurilor poporale ale Românilor, simte o deosebită satisfacţiune a recomandà plenuluĭ Academieĭ publicarea luĭ.

ŞEDINŢA DE LA 17 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *T. Maiorescu.*

La ordinea ḑileĭ: alegerea de membri corespondenţĭ aĭ Secţiuniĭ literare.

D-l *Bianu* propune pe d-l Ovid Densuşianu.

Conform art. 62 din Regulamentul general pentru lucrările Academieĭ se decide şedinţă secretă.

După discuţiunea urmată, se pune la vot propunerea d-luĭ Bianu şi se admite cu 5 bile albe, contra 3 negre.

Resultatul se va aduce la cunoscinţa Corpuluĭ Academic, comunicându-i-se şi propunerea scrisă a d-luĭ Bianu cu arătarea calităţilor, pe carĭ s'a întemeiat majoritatea Secţiuniĭ la admiterea d-luĭ Ovid Densuşianu ca membru corespondent.

Cât pentru a doua vacanţă de membru corespondent, Secţiunea amână hotărîrea la viitórea sesiune generală.

Raportul d-luĭ I. Caragiani despre scrierea d-luĭ C. I. Cosmescu: «Biografia luĭ D. Cosacovicĭ,»—aprobat de Secţiune la 25 Martie 1903.

D-l profesor C. I. Cosmescu a presintat Academieĭ Române un mic manuscript intitulat: *Biografia luĭ D. Cosacovicĭ*, fost membru al Academieĭ nóstre, şi a cerut a i se tipărì manuscriptul în *Anale.*

Secţiunea literară a însărcinat pe subsemnatul a studià manuscriptul şi a raportà.

Cu plăcere viŭ a vĕ aduce la cunoscinţă, că biografia luĭ D. Cosacovicĭ, făcută de d-l C. I. Cosmescu, este o lucrare bine făcută şi din isvóre sigure culésă şi alcătuită. Pe lângă descrierea caldă a roluluĭ însemnat pe care l-a jucat rĕposatul D. Cosacovicĭ în timpiĭ din urmă în mişcarea pentru deşteptarea consciinţeĭ naţionale a Românilor din Peninsula Balcanică, autorul a cules, a bine combinat şi ne-a dat şi istoricul diferitelor încercărĭ făcute de diferiţĭ Macedo-Românĭ pentru deşteptarea naţională a Românilor din Peninsula Balcanică, lucrurĭ nesciute de mulţĭ, saŭ neadunate până acuma la un loc, carĭ nu pot fi decât folositóre românismuluĭ.

Pentru aceste consideraţiunĭ, subsemnatul este de părere ca «Biografia luĭ D. Cosacovicĭ» să se tipăréscă în *Analele* Academieĭ Române, şi dacă se póte şi în broşurĭ a parte.

Raportul d-luĭ N. Quintescu despre traducţiunea d-lor Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu din Titus Livius (c. XXVI, 28—c. XXIX, 10), — aprobat de Secţiune la 26 Martie 1903.

Manuscriptul traducţiuniĭ din Titus Livius a d-lor Nd. Locusteanu şi I. S. Petrescu (c. XXVI, 28 — c. XXIX, 10), cu a căruĭ examinare aţĭ binevoit a mĕ însărcinà, în urma comparaţiuniĭ ce am făcut între textul latin şi traducerea română, găsindu-l cu totul în condiţiunile celuĭ premiat la început, adecă exact în redarea cuprinsuluĭ şi îndemânatic, ca formă, viŭ a vĕ rugà să daţĭ şi D-v., de veţĭ crede de cuviinţă, aprobarea cerută, pentru a se puté recomandà plenuluí Academieĭ tipărirea maĭ departe a menţionateĭ lucrărí.

ŞEDINŢA DE LA 1 APRILIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *I. Vulcan*, Vice-Preşedinte.

Secţiunea, întrunindu-se astăḍĭ pentru a-şĭ reînnoì biuroul pe anul 1903—4, a ales ca Preşedinte pe d-l *T. Maiorescu,* iar ca Vice-Preşedinte pe d-l *I. Negruzzi.*

SECŢIUNEA ISTORICĂ.

SEDINŢA DE LA 13 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *A. D. Xenopol.*

Secţiunea istorică, ascultând raportul d-luĭ *I. Kalinderu* asupra memoriuluĭ presintat de d-l I. Bogdan, membru corespondent al Academieĭ, despre «Chinezate», şĭ-a dat avisul sĕŭ că d-l Bogdan îşĭ póte cetì lucrarea în una din şedinţele publice ale Academieĭ.

Raportul d-luì I. Kalinderu asupra memoriuluĭ: «Cnejiĭ Românĭ» de d-l I. Bogdan.

Lucrarea de faţă a colegeluĭ nostru, d-l profesor Bogdan, intitulată «Cnejiĭ Românĭ», are de scop a lămurì ce aŭ fost aceĭ cnejĭ saŭ chinejĭ de carĭ ne vorbesc documentele din vécul XIV până pe la începutul véculuĭ al XVII-lea. Puţine lucrurĭ precise se sciŭ despre aceste personagiĭ, d-l Bogdan însuşĭ vorbesce (pag. 2 jos) despre atribuţiunile lor de căpetenie numaĭ «*după tóte probabilităţile*».

Acele atribuţiunĭ ar fi fost atât în vechea Sîrbie, cât şi — la început — în România şi Transilvania actuală, împlinirea contribuţiunilor şi a angariilor, poliţia satelor, judecarea causelor mărunte.

În privinţa militară, numaĭ cnejiĭ din Ungaria şi Transilvania aŭ avut importanţă, pe când ceĭ din Principate ar fi rĕmas simpli ţĕranĭ-proprietarĭ (pag. 1). În Transilvania şi Ungaria, o mare parte din aceĭ cnejĭ aŭ devenit nobilĭ şi catolicĭ şi ast-fel aŭ trecut în rândurile Ungurilor (pag. 5 şi 6), ceĭ-lalţĭ cad în aceeaşĭ condiţiune de neliberĭ ca şi consătenii lor. Documentele privitóre la cnejĭ încep cu o donaţiune a luĭ Ştefan Nemania de la sfârşitul véculuĭ al XII-lea, în Transilvania şi Ungaria la 1301, de la a doua jumătate a véculuĭ al XIV-lea, ele devin numeróse şi precise pentru Ungaria (pag. 5).

Documentele din Moldova şi Valachia nu spun nimic despre atribuţiunile

cnejilor, reese însă că eraŭ simpli judecătorĭ sătescĭ, analogĭ cu vornicеiĭ de maĭ târḑiŭ. Mulţĭ ajungeaŭ rěŭ, d-l Bogdan menţionéză un document din 1623 de la Radul Mihnea, care confirmă drepturile a doĭ fraţĭ asupra unor cnejĭ carĭ se făcuseră vecinĭ de bună voie, căcĭ «aŭ fost cnejĭ de moştenire şi s'aŭ micşorat şi aŭ sărăcit şi n'aŭ mai fost în stare să-şĭ ducă nevoile» (pag. 24).

Cnejiĭ nu eraŭ nicĭ boerĭ, nicĭ rumânĭ (adecă ţĕranĭ neliberĭ), eĭ nu puteaŭ fi deci decât judecătoriĭ satelor domnescĭ libere, călugărescĭ saŭ boerescĭ. Un chrisov al luĭ Vlad Călugărul (1487) dovedesce că domnul moştenià calul cnézuluĭ care murià; averea cnezéscă erà deci privită, ca şi cea boeréscă, ca atârnătóre de Domn. Calul acela era un *signum dominii.*

Maĭ târḑiŭ cnejiĭ din Ungaria şi Transilvania devin colonisatorĭ, reîntemeietorĭ de sate golite prin băjenirea locuitorilor şi, în fasa acésta care a existat şi în Principate, sunt identicĭ cu *sculteti (schultheiss)* saşĭ. Cnejiĭ aceştia dispar peste Carpaţĭ prin contopire cu nobilimea maghiară saŭ cu iobăgimea românéscă, iar ceĭ din partea acésta înghiţiţĭ de proprietatea mare (pag. 26, 27).

Ca conclusiune, d-l Bogdan se pronunţă că cnezia n'a fost o instituţiune română de origine slavă, ci că numaĭ termenul slav s'a suprapus celuĭ vechiŭ românesc (pag. 30).

Studiĭ de felul acesta în care se utiliséză prea laconicele documente interne pentru a pătrunde maĭ adânc în cunoscinţa trecutuluĭ vieţiĭ nóstre sociale, decât permit documentele externe, ne vor reconstituì partea aceea a istorieĭ naţionale care ne lipsesce maĭ mult şi care e cea maĭ grea de scris: istoria moravurilor, traiuluĭ, gospodărieĭ.

În domeniul acesta maĭ totul e noŭ; un câmp vast e deschis ambiţiuniĭ generaţiuniĭ actuale şi a celor viitóre.

Acéstă scurtă expunere arată în destul interesul mare ce presintă remarcabilul studiŭ de faţă, scris cu o deosebită claritate şi întemeiat pe documente originale, care aduce ast-fel, între alte câte-và, date nouĕ asupra cnejilor din Principatele române, cărora nu le-a consacrat încă nimenĭ un studiŭ special şi general, adecă privitor la tóte ţĕrile locuite de Românĭ, căcĭ studiile despre cnejĭ în unele din acele ţĕrĭ sunt numeróse (Contele Ios. Kemény în 1846, Laurian şi Bălcescu, etc.)

Cum spune fórte drept d-l Bogdan, istoriografia română are încă noţiunĭ neprecise despre cnejĭ.

Cred dar că n'am nevoie de a stăruì pentru ca să obţin cuvenita aprobare de cetire în şedinţă publică.

ŞEDINŢA DE LA 28 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *A. D. Xenopol.*

Secţiunea istorică a discutat şi decis asupra următórelor cestiunĭ:

1. Asupra propuneriĭ d-luĭ *D. A. Sturdza* de a se începe chiar din anul acesta tipărirea documentelor istorice interne, aflătóre în Academia nóstră, lucru ce a fost dorit de maĭ mult timp, dar din causa diferitelor împrejurărĭ nu s'a putut realisà, acum însă putêndu-se începe tipărirea documentelor românescĭ,—se decide ca ea să se facă de către serviciul Biblioteciĭ şi sub supravegherea Bibliotecaruluĭ Academieĭ. Publicarea lor să se facă în transcriere cu litere latine, după un specimen presintat de d-l D. A. Sturdza, reproducêndu-se cu cirilice formele abătute de la ortografia obicĭnuită.

2. Asupra celeĭ-lalte propunerĭ făcute de d-l *D. A. Sturdza* ca, în locul vacant de membru în Secţiunea istorică, să se alégă membrul corespondent d-l I. Bogdan, profesor universitar, Secţiunea, ascultând expunerea d-luĭ Sturdza despre cercetările şi publicaţiunile candidatuluĭ, decide în unanimitate a se recomandà plenuluĭ d-l Bogdan pentru a fi ales membru în Secţiunea istorică.

Propunerea d-luĭ D. A. Sturdza pentru tipărirea documentelor interne românescĭ aflătóre în colecţiunile Academieĭ.

De repeţite orĭ, atât în sînul Secţiuniĭ istorice, cât şi în şedinţa plenară, s'a exprimat dorinţa ca să se încépă publicarea documentelor interne, carĭ se află adunate în colecţiunile Academieĭ.

Se scie că documentele nóstre interne se deosebesc în două marĭ clase după limba în care sunt scrise: slavonescĭ, cele maĭ vechĭ până în secolul XVII; românescĭ, din secolul XVI încóce, fiind o epocă în care sunt întrebuinţate amândouĕ aceste limbĭ, adecă a doua jumătate din secolul XVI şi întâia din secolul XVII, după care documentele private şi oficiale sunt scrise aprópe tóte românesce.

Publicarea documentelor interne este decĭ natural împărţită în douĕ părţĭ: documentele slavonescĭ de o parte şi cele românescĭ de alta.

Diferite împrejurărĭ aŭ împedicat a se începe până acum acéstă lucrare, a căreĭ trebuinţă şi folos îl recunóscem toţĭ.

De o cam dată s'ar puté începe chiar în cursul acestuĭ an tipărirea documentelor românescĭ, care s'ar face de serviciul Biblioteciĭ şi sub supravegherea Bibliotecaruluĭ nostru.

Publicarea să se facă după specimenul pe care am onóre a vi l presintà,

adecă textul documentelor să fie tipărit în transcriere cu litere latine, reproducêndu-se cu cirilice formele abătute de la ortografia obicĭnuită.

Să se tipăréscă tóte documentele românescĭ din colecţiunea Academieĭ în ordine cronologică, şi la sfârşitul fie-căruĭ volum să se facă indice alfabetic de nume şi lucrurĭ şi glosar de cuvinte rare.

Lucrarea să fie făcută cu cea maĭ mare îngrijire, textul fiind reprodus corect şi adnotat unde este necesar spre a fi înţeles.

ŞEDINŢA DE LA 31 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *A. D. Xenopol.*

D-l *I. Kalinderu* propune ca membru corespondent român, într'unul din cele patru locurĭ vacante din Secţiunea istorică, pe d-l A. C. Cuza, profesor universitar la Iaşĭ. D-l I. Kalinderu arată meritele candidatuluĭ şi propunerea se primesce cu unanimitate.

D-l *Kalinderu* propune apoĭ ca membri corespondenţĭ străinĭ pe renumiţiĭ jurisconsulţĭ şi publiciştĭ însemnaţĭ, d-niĭ: *Guillouard, Nys,* şi *Asser* şi cetesce câte o expunere despre meritele fie-căruĭ candidat în parte.

— Secţiunea aprobă în unanimitate propunerile făcute.

D-l *D. A. Sturdza* propune ca subiect pentru premiul Eliade-Rădulescu din 1908: *Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848,* şi pentru premiul Adamachi din 1908 subiectul: *Michaiŭ Vitézul, 1593—1601.*

— Se primesce propunerea şi se decide facerea unuĭ program pentru cele două premiĭ.

D-l *D. A. Sturdza* propune a se publică sub îngrijirea d-sale documentele privitóre la domnia luĭ Alexandru Cuza.

— Se decide tipărirea lor în «Publicaţiunile Fonduluĭ Princesa Alina Stirbeĭ»

ŞEDINŢA DE LA 1 APRILIE 1903.

Preşedinţa ad-hoc a d-luĭ *D. A. Sturdza.*

Secţiunea istorică, întrunindu-se pentru reînnoirea biurouluĭ sĕŭ pe 1903—4, a ales: Preşedinte pe d-l *A. D. Xenopol,* iar Vice-Preşedinte pe d-l *I. Kalinderu.*

SECȚIUNEA SCIINȚIFICĂ.

ȘEDINȚA DE LA 12 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *Dr. I Felix*

La ordinea ḑileĭ fiind raportul d-luĭ *St. C Hepites* asupra lucrăriĭ d-luĭ Maior Octav Boian, intitulată: *O privire în sistemul nostru planetar*, Secţiunea, în unanimitate, aprobă conclusiunile raportuluĭ și decide ca lucrarea să nu se tipăréscă în *Analele* Academieĭ.

Raportul d-luĭ St. C. Hepites asupra lucrăriĭ d-luĭ Maior Octav Boian: «O privire în sistemul nostru planetar.»

Dejà în 1780, basându-se pe legea atracțiuniĭ universale, Lagrange, autorul renumiteĭ opere: *Mecanica analitică*, a demonstrat că Luna, satelitul pămîntuluĭ este un elipsoid cu treĭ axe neegale. Cel maĭ mare dintre ele este necontenıt îndreptat în spre centrul pămîntuluĭ, așà că mișcările unghiulare de revoluţiune ale luniĭ în jurul pămîntuluĭ sunt în tot-deauna egale cu mișcările unghiulare de rotațiune în jurul celeĭ maĭ micì din cele treĭ axe ale sale. Din causa acesteĭ perfecte concordanțe, Luna ne arată în tot-deauna aceeașĭ faţă a sa, afară de nisce micĭ porțiunĭ ale fețeĭ opuse, pe carĭ le vedem câte odată din causa librațiuniĭ, produse din faptul cà axa cea mare a elipsoiduluĭ Luneĭ osciléză puţin de o parte și de alta a drepteĭ care unesce centrul sĕŭ cu acela al pămîntuluĭ.

Maĭ târḑiŭ marchisul de Laplace a completat acéstă lucrare asupra librațiuniĭ Luneĭ, demonstrând că în tot-deauna se va păstrà egalitatea dintre rotațiunea Luneĭ și revoluțiunea sa în jurul pămîntuluĭ, așà că satelitul nostru va continuà a ne arătà în tot-deauna aceeașĭ față.

Cum că lucrurile nu s'aŭ petrecut de la origine în acelașĭ mod ca acum și că altă dată rotațiunea Luneĭ în jurul axeĭ sale erà maĭ repede, este fórte probabil şi sciinţa explică chiar cum s'a putut ajunge la iuțéla de revoluţiune actuală.

În nota: *O privire în sistemul nostru planetar*, Maiorul Boian, după ce

constată că «Luna a avut o mişcare de rotaţiune», se încércă a explică pentru ce acéstă mişcare a încetat.

Marele Laplace a demonstrat tocmaĭ că mişcarea de rotaţiune a Luneĭ va continuà în tot-deauna cu aceeaşĭ iuţélă unghiulară ca a mişcăriĭ sale de revoluţiune; şi afară de acésta, dacă mişcarea sa de rotaţiune ar fi încetat, am fi prins de veste fără explicaţiunea autoruluĭ, de óre-ce am avé privilegiul de a privì şi faţa Luneĭ care este în tot-deauna ascunsă vederiĭ nóstre.

Modul în care sunt expuse ideile în acéstă notă, dar maĭ ales stilul prea puţin îngrijit în care ele sunt înfăţişate, nu-mĭ permit a vě propune, Domnilor Colegĭ, recomandarea eĭ pentru tipărirea în *Analele* Academieĭ.

ŞEDINŢA DE LA 17 MARTIE 1903.

Preşedinţa d-luĭ *Dr. I. Felix.*

Secţiunea, avênd în vedere importanta lucrare a d-luĭ S. Fl. Marian, intitulată: *Insectele în credinţele şi obicciurile poporuluĭ român*, găsesce că merită să fie publicată în *Analele* Academieĭ Române, cu o mică observaţiune, ca numirile *technice* ale insectelor să fie puse la începutul articoluluĭ şi imprimate *cu litere grase*, spre a se distinge maĭ cu înlesnire de numirile populare.

ŞEDINŢA DE LA 28 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

Secţiunea, avênd în vedere raportul d-luĭ *P. Poni* asupra lucrăriĭ d-luĭ Petru Bogdan: *Influenţa neelectrolitelor asupra tensiuniĭ de vaporĭ a aciduluĭ acetic,* aprobă conclusiunea sa, şi o recomandă plenuluĭ pentru a decide tipărirea eĭ în «Publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi».

Raportul d-luĭ P. Poni asupra lucrăriĭ d-luĭ Petru Bogdan: «Influenţa neelectrolitelor asupra tensiuniĭ de vaporĭ a aciduluĭ acetic.»

Într'o lucrare anterióră, d-l P. Bogdan a studiat acţiunea maĭ multor substanţe asupra solubilităţiĭ feniltioureeĭ şi a arătat că substanţele neelectrolite măresc solubilitatea feniltioureeĭ în aceeaşĭ măsură. De atuncĭ d-sa a continuat cercetările sale asupra soluţiunilor, în scop de a aduce nouě

contribuţiunĭ asupra acesteĭ cestiunĭ atât de importante pentru stabilirea nouĕlor teoriĭ ale chimieĭ moderne.

Dificultăţlie experimentale ce întîmpinase în prima sa lucrare, pentru determinarea directă a solubilităţiĭ, l-aŭ determinat să schimbe metoda şi să caute care este influenţa ce substanţele neelectrolite o exercită asupra tensiuniĭ de vaporĭ a disolventuluĭ.

Memoriul pe care d-l Bogdan îl presintă Academieĭ cuprinde douĕ părţĭ: în prima parte d-sa expune metoda experimentală întrebuinţată şi resultatele obţinute, luând ca disolvent o soluţiune de acid acetic în benzen; în partea a doua d-sa discută diferitele cestiunĭ ce ridică aceste resultate, cu privire la teoria soluţiunilor.

Conclusiunea finală a lucrăriĭ este că: «*Soluţiunile sunt combinaţiunĭ nestabile între materiile disolvite şi între moleculele disolventuluĭ.*»

Lucrarea d-luĭ Bogdan merită să fie tipărită în «Publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi.»

ŞEDINŢA DE LA 31 MARTIE 1903

Preşedinţa d-luĭ *P. Poni.*

Secţiunea, întrunindu-se astădĭ pentru a-şĭ reînnoì biuroul, a reales ca Preşedinte pe d-l *P. Poni* şi ca Vice-Preşedinte pe d-l *Dr. I. Felix.*

COMISIUNEA FINANCIARĂ.

I — *Raportul Cassierului-comptabil asupra operaţiunilor cassei şi asupra stării fondurilor Academiei de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902.*

Domnule Preşedinte,

Am onóre a presintà situaţiunea comptabilităţiĭ şi a casseĭ pe exerciţiul 1901—2 până la 31 Maiŭ 1902:

A. Din veniturile înscrise în budget, în sumă de			L.	255.886,74
se scad următórele sume:				
1. Excedentul votat pe 1901—2 de	L.	270,39		
2. Suma adăugată din capital pentru întregirea premiuluĭ *G. San-Marin*	»	1.345,50	»	1.615,89
şi rĕmân veniturĭ de incassat de . .			L.	254.270,85
S'aŭ incassat până acuma, după cum se vede în alăturata situaţiune de cassă, suma de			»	210.434,79
şi aŭ rĕmas veniturĭ neîncassate de			L.	43 836,06

şi anume:

1. Fondul Macinca			L.	4 375,—
2. Fondul Năsturel-Herĕscu, din câştiul moşieĭ Năsturel pe 23 Aprilie 1902				4.200,—
3. Fondul Donicĭ, din arenda moşieĭ Radiana:				
rest din câştiul 26 Oct. 1901 .	L.	4.628,31		
câştiul de 23 Aprilie 1902 . .	»	7.300,—	»	11.928,31
4. Prelevărĭ 15°/₀ de la Fondul Take P. Anastassiu			»	16.333,50
5. Fondul Agaricĭ, moşia Móra-Grecilor: rest din primul semestru de arendă (rata 1 Iulie 1902).			»	6 999,25
În total ca maĭ sus . .			L.	43.836,06

B. Din saldurile rĕmase neincassate cu încheierea anuluĭ budgetar 1900—1901 parte s'aŭ incassat, rĕmânênd încă de incassat la:

a) Fondul Macinca, din chiria caseĭ de la Craiova, semestrul 23 Aprilie 1901 . . . . L. 1.400,—

b) Fondul Năsturel-Herĕscu: Moşia Lămotescĭ, din câştiul de 26 Octomvrie 1900 . . . . » 249,—

În total . . . L. 1.649,—

C. Situaţiunea budgetuluĭ de cheltuelĭ este următórea:

		Votat	Cheltuit	Rĕmas
Art.	1	L. 20.000,—	L. 17 310,—	L. 2.690,—
»	2	» 10.000,—	» 10.000,—	» —,—
»	3	» 1.000,—	» 1.000,—	» —,—
»	4	» 2.400,—	» 2.400,—	» —,—
»	5	» 3.300,—	» 2.900,—	» 400,—
»	6	» 66.360,—	» 66.360,—	» —,—
»	7	» 600,—	» 435,95	» 164,05
»	8	» 5.000,—	» 5.000,—	» —,—
»	9	» 500,—	» 31,95	» 468,05
»	10	» 500,—	» 500,—	» —,—
»	11	» 8.500,—	» 8.500,—	» —,—
»	12	» 400,—	» 400,—	» —,—
»	13	» 1.500,—	» 1.434,35	» 65,65
»	14	» 2.000,—	» 2.000,—	» —,—
»	15	» 5.000,—	» 5.000,—	» —,—
»	16	» 5.000,—	» —,—	» 5.000,—
»	17	» 4.000,—	» 4.000,—	» —,—
»	18	» 2.000,—	» —,—	» 2.000,—
»	19	» 467,50	» 467,50	» —,—
»	20	» 552,50	» 552,50	» —,—
»	21	» 6.000,—	» 6.000,—	» —,—
»	22	» 14.000,—	» 11.878,92 (22–23)	» 2 321,08 (22–23)
»	23	» 200,—		
»	24	» 8.214,40	» 8.214,40	» —,—
»	25	» 18.220,69	» 18.220,69	» —,—
»	26	» 1 000,—	» 1.000,—	» —,—
»	27	» 2.000,—	» 2.000,—	» —,—
»	28	» 1.222,95	» 1.222,95	» —,—
»	29	» 2.000,—	» 2.000,—	» —,—
»	30	» 500,—	» 500,—	» —,—
»	31	» 1.500,—	» 1.500,—	» —,—
Transport.		L. 193.938,04	L. 180.829,21	L. 13.108,83

Report. . .	L. 193.938,04	L. 180.829,21	L. 13.108,83
» 32	» 2.500,—	» 2.500,—	» —,—
» 33	» 8.994,50	» 8.890,71	» 103,79
» 34	» 3.000,—	» 3.000,—	» —,—
» 35	» 850,—	» 850,—	» —,—
» 36	» 11.300,—	» 11.082,02	» 217,98
» 37	» 1.000,—	» 1.000,—	» —,—
» 38	» 5.000,—	» 5.000,—	» —,—
» 39	» 6.500,—	» 3.249,25	» 3.250,75
» 40	» 5.881,90	» 5.881,90	» —,—
» 41	» 5.000,—	» 2.287,86	» 2.712,14
Total	L. 243.964,44	L. 224.570,95	L. 19.393,49

Din suma rĕmasă necheltuită de . . . . L. 19.393,49
se scade:

1. *Premiul Eliade-Rădulescu* nedat și capitalisat. L. 5.000,—
2. *Premiul G. San-Marin* nedat. . . . . » 2.000,—
3. *Anuitatea moșieĭ Móra-Grecilor*, suma necheltuită și trecută ca sald pe 1902—3 . . » 217,98
4. *Fondul Agaricĭ, Șcóla Agaricĭ*, suma necheltuită și trecută ca sald pe 1902—3 . . . . » 3.250,85
5. *Dicționarul limbiĭ române*, suma necheltuită și trecută ca sald pe 1902—3 . . . » 2.321,08 » 12.789,81

Rest . . . . L. 6.603,68

Acéstă sumă este formată din restanțele dela următórele articole:

a). *Diurnele sesiuniĭ generale* . . . . . . L. 2.690,—
b). *Diurnele a 3 Secretarĭ de Secțiunĭ*. . . . » 400,—
c). *Serviciul Bănciĭ Naționale*. . . . . » 164,05
d). *Spese de procese* . . . . » 468,05
e). *Spese neprevĕḑute*. . . . . » 65,65
f). *Fondul Ioan Fetu*, cărțĭ de școlă . . . . . » 103,79
g). *Fondul Donicĭ*, foncieră, reparațiunĭ, etc. . » 2.712,14

Suma ca maĭ sus L. 6.603,68

care se va trece la comptul excedent, după cum se arată sub *D.*

D. Comptul excedent este următorul:

Pentru acoperirea deficituluĭ din anul 1900—1901 s'a votat în budgetul pe 1901—2 suma de . . . . L. 5.500,—

lângă care se maĭ adaugă de la:

1. *Fondul G. Lazăr*, spor la cupóne de Banca Națională, prin capitalisarea a 2½ acțiunĭ a L. 94,85 . . . L. 237,15

Transport . L. . 237,15 L. 5.500,—

Report . . .	L.	237,15	L.	5.500,—
2. *Fondul Eliade-Rădulescu*, idem.	»	237,10		
3. *Fondul Ioan Fĕtu*, spor la 86 cupóne de Banca Națională a L. 4,65.	»	399,90		
4. *Fondul Năsturel-Herĕscu*, spor la 10 cupóne de Banca Națională a L. 4,65 . . L. 46,50; la 5 acț. capitalisate a L. 94,85 . . » 474,25; spor din noua arendare a moșieĭ Lămotescĭ pe 23 Aprilie 1902 . . » 100,—	»	620,75		
5. *Fondul Donici*. Dobânḍĭ de întârḍierea plățiĭ arenḍeĭ moșieĭ Radiana . . . . L. 528,65; Incassat din vînḍarea fînuluĭ, recolta 1896—7, peste prevederea budgetară . . . . » 2.052,69	»	2.581,34		
6. *Fondul Economiilor*, spor din vînḍarea publicațiunilor Academieĭ peste prevederea budgetară	»	265,42		
7. Suma necheltuită din budgetul cheltuelilor, arătată sub *C*.	»	6.603,68	»	10.945,34
		Total . .	L.	'16.445,34
de acì se scade:				
1. *Excedentul* votat pe 1901—2	L.	270,39		
2. *Deficitul* din anul trecut 1900-1901, conform raportuluĭ.	»	2.481,76		
3. Gratificațiĭ la 2 funcționarĭ aĭ Academieĭ.	»	3.000,—	»	5.752,15
Rĕmâne excedent curat . . .			L.	10 693,19

de înscris în budgetul anuluĭ viitor 1902—3.

E. Fondurile Academieĭ în efecte sunt cele arătate în raportul anuluĭ trecut, cu schimbarea ce s'a făcut prin capitalisare de premiĭ în acțiunĭ de Banca Națională la următórele fondurĭ:

1. *Fondul Năsturel-Herĕscu*,	5 acțiĭ B. N.	a L. 500,—	nom.	L. 2.500,—	L.	10.496,10
2. » *G. Lazăr*	$2^1/_2$ » »	» 500,—	»	» 1.250,—	»	5.248,10
3. » *Eliade-Rădulescu*	$2^1/_2$ » »	» 500,—	»	» 1 250,—	»	5.248,10
	10 acțiunĭ de nominal			L. 5.000,—	L.	20.992,30

Situațiunea fondurilor este astăḍĭ următórea:

1. — Fondul Zappa:

			Nominal	Peste nominal
58 titlurĭ rentă amortis. de 5%	a L.	5.000,—	L. 290.000,—	
4 » » » » 5%	» »	500,—	» 2.000,—	
164 acțiunĭ de Banca Națională	» »	500,—	» 82.000,—	L. 217.946,80
		Total	L. 374.000,—	L. 217.946,80

2. — Fondul Cuza:

			Nominal	Peste nominal
6	titlurĭ rentă amortis. de 5% a L.	5.000,—	L. 30.000,—	
1	scris funciar rural » 5% » »	1.000,—	» 1.000,—	
2	» » » » 5% » »	100,—	» 200,—	
3	» » urbane » 5% » »	5.000,—	» 15.000,—	
4	» » » » 5% » »	1.000,—	» 4.000,—	
9	» » » » 5% » »	100,—	» 900,—	
		Total	L. 51.100,—	

3. — Fondul Economiilor:

			Nominal	Peste nominal
18	titlurĭ rentă amortis. de 5% a L.	5.000,—	L. 90.000,—	
3	» » » » 5% » »	500,—	» 1.500,—	
4	scris. funciare rurale » 5% » »	5.000,—	» 20.000,—	
3	» » » » 5% » »	1.000,—	» 3.000,—	
3	» » » » 5% » »	100,—	» 300,—	
1	acţiune de Banca Naţională » »	500,—	» 500,—	L. 600,—
		Total	L. 115.300,—	L. 600,—

4. — Fondul Năsturel-Herĕscu:

			Nominal	Peste nominal
2	titlurĭ rentă amortis. de 5% a L.	5.000,—	L. 10.000,—	
4	» » » » 5% » »	500,—	» 2.000,—	
6	scris. funciare urbane » 5% » »	5.000,—	» 30.000,—	
1	» » » » 5% » »	1.000,—	» 1.000,—	
7	» » » » 5% » »	100,—	» 700,—	
15	acţiunĭ de Banca Naţională » »	500,—	» 7.500,—	L. 17.027,75
		Total	L. 51.200,—	L. 17.027,75

5. — Fondul Chiţu:

			Nominal	Peste nominal
1	scris funciar urban de 5% a L.	1.000,—	L. 1.000,—	
1	acţiune de Banca Naţională » »	500,—	» 500,—	L. 912,50
		Total	L. 1.500,—	L. 912,50

6. — Fondul Daniel:

			Nominal	Peste nominal
6	titlurĭ rentă amortis. de 5% a L.	2.500,—	L. 15.000,—	
1	scris funciar urban de 5% » »	1.000,—	» 1.000,—	
		Total	L. 16.000,—	

	Nominal	Peste nominal

7. — Fondul Anastasie Fĕtu:

2 titlurĭ rentă amortis. de 5% a L. 5.000,—	L. 10.000,—	
2 scris. funciare urbane » 5% » » 5.000,—	» 10.000,—	
1 » » » » 5% » » 100,—	» 100,—	
Total	L. 20.100,—	

8. — Fondul G. Lazăr:

6 scris. funciare rurale de 5% a L. 1.000,—	L. 6.000,—	
12 » » urbane » 5% » » 5.000,—	» 60 000,—	
6 » » » » 5% » » 100,—	» 600,—	
2½ acţiunĭ de Banca Naţională » » 500,—	» 1 250,—	L. 3.998,10
Total	L. 67.850,—	L. 3.998,10

9. — Fondul Eliade-Rădulescu:

6 scris. funciare rurale de 5% a L. 1.000,—	L. 6.000,—	
4 » » urbane » 5% » » 5.000,—	» 20.000,—	
4 » » » » 5% » » 1.000,—	» 4.000,—	
6 » » » » 5% » » 100,—	» 600,—	
4½ acţiunĭ de Banca Naţională » » 500,—	» 2.250,—	L. 5.198,10
Total	L. 32.850,—	L. 5.198,10

10. — Fondul G. San-Marin:

2 titlurĭ rentă amortis. de 5% a L. 5.000,—	L. 10.000,—	
5 scris. funciare urbane » 5% » » 1.000,—	» 5.000,—	
4 » » » » 5% » » 100,—	» 400,—	
Total	L. 15.400,—	

11. — Fondul D. Hagi-Vasile:

4 scris. funciare urbane de 5% a L. 5.000,—	L. 20.000,—	
3 » » » » 5% » » 1.000,—	» 3.000,—	
9 » » » » 5% » » 100,—	» 900,—	
Total	L. 23.900,—	

12. — Fondul Neuschotz:

			Nominal	Peste nominal
5	scris. funciare urbane de 5%	a L. 5.000,—	L. 25.000,—	
7	» » » » 5%	» » 1.000,—	» 7.000,—	
8	» » » » 5%	» » 100,—	» 800,—	
		Total	L. 32.800,—	

13. — Fondul Bodescu:

1	scris funciar urban de 5%	a L. 5.000,—	L. 5.000,—	
3	» » » » 5%	» » 1.000,—	» 3.000,—	
4	» » » » 5%	» » 100,—	» 400,—	
		Total	L. 8.400,—	

14. — Fondul Ioan Fĕtu:

47	scris. func. urbane Iașĭ de 5%	a L. 1.000,—	L. 47.000,—	
13	» » » » » 5%	» » 100,—	» 1.300,—	
13	» » » Bucur. » 5%	» » 5.000,—	» 65.000,—	
4	» » » » » 5%	» » 1.000,—	» 4.000,—	
5	» » » » » 5%	» » 100,—	» 500,—	
86	acţiunĭ de Banca Naţională	» » 500,—	» 43.000,—	L. 47.533,80
		Total	L. 160.800,—	L. 47.533,80

15. — Fondul Princesa Alina Ştirbeĭ:

5	titlurĭ rentă amortis. de 5%	a L. 20.000,—	L. 100.000,—	
3	» » » » 4%	» » 2.500,—	» 7.500,—	
100	» » » » 4%	» » 1.000,—	» 100.000,—	
2	» » » » 4%	» » 500,—	» 1.000,—	
1	» » » » 4%	» » 100,—	» 100,—	
1	scris funciar urban » 5%	» » 5.000,—	» 5.000,—	
14	» » » » 5%	» » 100,—	» 1 400,—	
		Total	L. 215.000,—	

16. — Fondul Ioan Scorţeanu:

4	scris. funciare rurale 5%	a L. 5.000,—	L. 20.000,—	

17. — *Fondul Ioan Lecomte du Noüy:*

	Nominal	Peste nominal
1 scris funciar urban de 5% a L. 5.000,—	L. 5.000,—	
6 » › » » 5% » » 1.000,—	» 6.000,—	
Total	L. 11.000,—	

18. — *Fondul Elena Dr. N. Turnescu:*

4 scrisurĭ funciare rurale 5% a L. 5.000,—	L. 20.000,—

19. — *Fondul Asociaţiuniĭ Craiovene:*

10 titlurĭ rentă amortis. de 5% a L. 500,—	L. 5 000,—	
1 scris funciar urban » 5% » » 1.000,—	» 1.000,—	
2 acţiunĭ de Banca Naţională » » 500,—	» 1.000,—	L. 1.200,—
Total	L. 7.000,—	L. 1 200,—

Resumatul fondurilor Academieĭ:

		Nominal	Peste nominal	Total
1. *Fondul Zappa* . . .	efecte de	L. 374.000,—	L. 217.946,80	L. 591.946,80
2. » *Cuza*	» »	» 51.100,—	» —,—	» 51.100,—
3. » *Economiilor* . .	» »	» 115.300,—	» 600,—	» 115.900,—
4. » *Năsturel-Herĕscu* .	» »	» 51.200,—	» 17.027,75	» 68.227,75
5. » *Chiţu*	» »	» 1.500,—	» 912,50	» 2.412,50
6. » *Daniel*	» »	» 16.000,—	» —,—	» 16.000,—
7. » *A. Fĕtu*	» ›	» 20.100,—	» —,—	» 20.100,—
8. » *G. Lazăr*	» »	» 67.850,—	» 3.998,10	» 71.848,10
9. » *Eliade-Rădulescu* .	» »	» 32.850,—	» 5.198,10	» 38.048,10
10. » *G. San-Marin* . .	» »	» 15.400,—	» —,—	» 15.400,—
11. » *D. Hagi-Vasile.* .	» »	» 23.900, —	» —,—	› 23.900,—
12. » *Neuschotz* . . .	» »	» 32.800,—	» —,—	» 32.800,—
13. » *Bodescu*	» »	» 8.400,—	» —,—	» 8.400,—
14. » *Ioan Fĕtu* . . .	» »	» 160.800,—	» 47.533,80	» 208.333,80
15. » *Princesa Ştirbeĭ* .	» »	» 215.000,—	» —,—	» 215.000,—
16. » *I. Scorţeanu* . . .	» »	» 20.000,—	» —,—	» 20.000,—
17. » *I. Lecomte du Noüy*	» »	» 11.000,—	» —,—	» 11.000,—
18. » *Elena Dr. Turnescu*	» »	» 20.000,—	» —,—	» 20.000,—
19. » *Asociaţ. Craiovene*	» »	» 7.000,—	» 1.200,—	» 8.200,—
Totalul efectelor		L. 1.244.200,—	L. 294.417,05	L. 1.538.617,05

Academia posedă astădĭ următórele efecte de la 19 fondurĭ:

	Nominal	Peste nominal	Total
5 titlurĭ rentă amort. de 5% a L. 20.000,—	L. 100.000,—		L. 100.000,—
88 » » » » 5% » » 5.000,—	» 440.000,—		» 440.000,—
21 » » » » 5% » » 500,—	» 10.500,—		» 10.500,—
9 scris. func. rur. » 5% » » 5.000,—	» 45.000,—		» 45.000,—
19 » » » » 5% » » 1.000,—	» 19.000,—		» 19.000,—
2 » » » » 5% » » 100,—	» 200,—		» 200,—
55 » » urb. B. » 5% » » 5.000,—	» 275.000,—		» 275.000,—
37 » » » » » 5% » » 1.000,—	» 37.000,—		» 37.000,—
76 » » » » » 5% » » 100,—	» 7.600,—		» 7.600,—
47 » » » Iașĭ » 5% » » 1.000,—	» 47.000,—		» 47.000,—
13 » » » » » 5% » » 100,—	» 1.300,—		» 1.300,—
9 titlurĭ rentă amort. de 4% » » 2.500,—	» 22.500,—		» 22.500,—
100 » » » » 4% » » 1.000,—	» 100.000,—		» 100.000,—
2 » » » » 4% » » 500,—	» 1.000,—		» 1.000,—
1 » » » » 4% » » 100,—	» 100,—		» 100,—
276 acţiunĭ de Banca Nation. » » 500,—	» 138.000,—	L. 294.417,05	» 432.417,05
760 bucăţĭ în valóre de	L. 1.244.200,—	L. 294.417,05	L. 1.538.617,05

Notă. — La *Fondul Daniel*, saldul arătat în raportul anuluĭ trecut de . . . . L. 31,05 nu s'a schimbat întru nimic.

F. Afară de efectele acestor 19 fondurĭ, maĭ sunt efectele cu nudă proprietate de la *Fondul Obedenaru:*

	Nominal	Peste nominal	Total
2 scrisurĭ funciare rurale de 5% a L. 5.000,—	L. 10.000,—		L. 10.000,—
7 » » » » 5% » » 1.000,—	» 7.000,—		» 7.000,—
7 » » urbane » 5% » » 5.000,—	» 35.000,—		» 35.000,—
3 » » » » 5% » » 1.000,—	» 3.000,—		» 3.000,—
5 » » » » 5% » » 100,—	» 500,—		» 500,—
10 titlurĭ rentă amortis. » 4% » » 5.000,—	» 50.000,—		» 50.000,—
1 » » » » 4% » » 2.500,—	» 2.500,—		» 2.500,—
3 » » » » 4% » » 500,—	» 1.500,—		» 1.500,—
3 » » » » 4% » » 100,—	» 300,—		» 300,—
40 acţiunĭ de Banca Naţională » » 500,—	» 20.000,—	L. 32 548,60	» 52.548,60
81 efecte în valóre de	L. 129.800,—	L. 32.548,60	L. 162.348,60

Acest fond nu s'a schimbat în cursul anuluĭ 1901—2.

Venitul moșieĭ Obedenĭ, cu nuda proprietate, ca în aniĭ trecuţĭ de L. 12.000,—

G. Fondul Iulia Hasdeŭ. Saldul debitor, arătat în raportul anuluĭ trecut 1900—1901, s'a acoperit total în cursul anuluĭ curent, și ast-fel numele acestuĭ fond încetéză de a maĭ apăré în scriptele Academieĭ.

H. Lângă aceste 20 fondurĭ maĭ sus arătate, adăugăm și următórele două fondurĭ fără efecte :

1. Fondul Ioan Costache Agaricĭ:		
cu moșia *Móra-Grecilor*, cu arendă anuală de.	L.	28.000,—
2. Fondul Donicĭ:		
cu moșia *Radiana*, cu arendă anuală de.	»	14.600,—
Suma. . .	L.	42.600,—

I. La *Dicționarul limbiĭ române* a rĕmas necheltuită, suma de	L.	2.321,08
lângă care se adaugă sporul din vîndarea publicațiunii *Magnum Etymologicum Romaniae* peste prevederea budgetară . .	»	186,95
În total	L.	2.508,03

care se trece ca sald pe anul viitor 1902 -3.

J. Școla Ioan Costache Agaricĭ:

a) Sald rĕmas din anul 1900—1901		L.	8.238,18
b) Suma votată pe anul curent 1901—2.		»	6.500,—
c) Suma necheltuită în anul curent din articolul «Anuitatea moșieĭ Móra-Grecilor»		»	217,98
d) Spor din dobândĭ la întârdierea plățiĭ arendeĭ moșieĭ Móra-Grecilor		»	88,60
Total		L.	15 044,76
De unde s'a cheltuit în 1901—2:			
a) Personalul pe Iulie 1901—Maiŭ 1902 . . .	L. 3 416,—		
b) Lucrarea câmpuluĭ	» 2.111,20		
c) Întreținerea elevilor.	» 2.810,45		
d) Îmbrăcămintea elevilor	» 1.126,60		
e) Luminat	» 117,93		
f) Reparațiunĭ	» 765,70		
g) Pentru instalațiunĭ	» 965,50		
h) Diverse cheltuelĭ	» 174,05	L.	11.487,43
Și rĕmâne sald pe 1902—3		L.	3.557,33

K. Fondul publicăriĭ Documentelor istorice Hurmuzaki:

1. Incassat de la Stat.	L.	15.000,—
2. Din vîndarea publicațiuniĭ.	»	339,85
Total	L.	15.339,85

care sumă s'a plătit tipografieĭ Socec & comp. pentru tipărirea publicaţiuniĭ.

L. Subvenţiunea de la Stat pentru bibliotecă de L. 25.000,— (legea de la 11 Aprilie 1902).

S'a încassat:

1. De la Stat	L.	25.000.—
2. Din vîndare de mobilier vechiŭ aflat la fosta Bibliotecă Centrală a Statuluĭ	»	157,60
Total . .	L.	25.157,60

S'a cheltuit:

1). Avansul din 1900—1901 restituit Academieĭ: salariul personaluluĭ pe Aprilie şi Maiŭ 1901.	L.	2.080,—
2). Pentru cărţĭ legate, etc.	»	484,90
Suma . .	L.	2.564,90
3). Salariul personaluluĭ pe Iunie 1901—Fevruarie 1902 . .	»	7.102,69
4). D-luĭ Cr. G. Cuţiana gratificaţiune pe Aprilie—Iunie 1901 a L. 250,—	»	750,—
5). Reparaţiunĭ şi mobilier în localul Academieĭ pentru aşezarea bibliotecii.	»	6.395,26
6). Mutatul Bibliotecii Centrale	»	1.069,40
7) Cumpĕrărĭ de cărţĭ şi documente	»	6 626,85
8). Legat de cărţĭ	»	498,—
9). Furniturĭ de cancelarie, din anul trecut	»	150,—
Suma ca maĭ sus . . .	L.	25 157,60

Numerariul casseĭ la 31 Maiŭ 1902 este de . . . . L. 24.377.80

EXCEDENTUL ACADEMIEĬ DIN ANUL 1901—1902.

	I. VENITURĬ.					
	Rĕmăşiţe din anul 1901—1902:					
1	*Fondul Zappa:* Sald din 1900—1901 . . . . . L.	28,35				
	Dat d-luĭ D. Gianni, avocat, pentru apĕrarea procesuluĭ Zappa . . . . »	2 000,—				
	Minus 1 cupon rentă amortis. 5%, din causa incassăriĭ a 1 titlu eşit la sorţĭ de L 5 000 »	250,—	2.278	35		
	de acĭ se scad:					
	Sporul la 11 cupóne de Banca Naţională a . . . a L. 4,65 »	51,15				
	153 cupóne de Banca Naţională încassate a . » 86,87 L. 13.291,11 din carĭ se scade vĕrsămîntul Zappa, înscris în budget cu . . » 12 000 — »	1.291 11				
	Spor la 1 efect eşit la sorţĭ şi înlocuit »	294 80	1.637	06	641	29
2	*Fondul Daniel:*					
	Sald din anul 1900—1901				31	05
3	*Fondul Macinca:*					
	Din chiria caselor din Craiova câştiul 23 Aprilie 1901 . .		1 400	—		
	câştiul 26 Octomvrie 1901		2 500	—		
	câştiul 23 Aprilie 1902		1 875	—	5 775	—
4	*Fondul Donicĭ, Moşia Radiana:*					
	Rest din câştiul 26 Octomvrie 1901		4 628	31		
	câştiul 23 Aprilie 1902		7 300	—	11.928	31
5	*Fondul Agaricĭ:*					
	rest din primul semestru (1 Iulie 1902)				6 999	25
6	*Fondul Năsturel-Herĕscu:*					
7	*Moşia Lămotescĭ:* rest din câştiul 26 Octomvrie 1901 . .		249	—		
	» *Năsturel,* rest din câştiul 23 Aprilie 1902		4 200	—	4.449	—
	Prelevărĭ 15% de la Fondul Take Anastassiu pe 1901—2				16 333	50
8	*Cassa* în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902.				24 377	80
	Transport L. . .				70.535	20

	II CHELTUELĬ.					
	1. Capitalisările:					
1	*Fondul G. Lazăr:* Sald din 1900—1901		6 027	60		
	Spor la un efect eşit la sorţĭ şi înlocuit . . .		33	50		
	Suma . .		6.061	10		
	Se scade capitalisarea premiuluĭ din 1901—2 şi procentele luĭ		5 248	10	813	—
2	*Fondul Năsturel-Herĕscu:* Sald din 1900—1901 L.	12 378,95				
	Spor la efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite . . . »	875,55	13 254	50		
	Se scade capitalisarea mareluĭ premiŭ din 1900—901 în 5 acţiunĭ de Banca Naţională nominal L 2 500 a L 2 099, 20		10 496	10	2.758	40
3	*Fondul Cuza:* Sald din 1900—1901		8 737	30		
	Capitalisărĭ pe 1901—2		2.171	75		
	Spor din efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite .		1 152	85	12 061	90
4	*Fondul Dr. Anastasie Fĕtu:* Sald din 1900—1901 . .		2 973	85		
	Capitalisărĭ pe 1901—2		854	25	3 828	10
5	*Fondul Eliade-Rădulescu:* Sald din 1900—1901 L	5 335,25				
	Valórea premiuluĭ nedat în 1901—2 şi rĕmas de capitalisat . . . . »	5 000,—				
	Spor la 2 cupóne de Banca Naţională a L. 4,65 »	9.30	10 344	55		
	Se scade capitalisarea premiuluĭ din 1901—2 în 5 acţ de Banca Naţională de nominal L 1 250,— a Leĭ 2 099,20		5 248	10	5.096	45
6	*Fondul G. San-Marin:* Sald din 1900—1901		2 066	90		
	Capitalisărĭ pe 1901—2		654	50		
	Spor la efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite . .		18	90	2.740	30
7	*Fondul Neuschotz:* Sald din 1900—1901		4 936	50		
	Capitalisărĭ pe 1901—2		1 394	—	6 330	50
8	*Fondul Craiovean:* Sald din 1900—1901.		1.400	85		
	Capitalisărĭ pe 1901—2 L	459,35				
	Spor la 2 cupóne de Banca Naţională a L 4,65 »	9,30	468	65	1.869	50
9	*Fondul Chiţu:* Sald din 1900—1901		422	45		
	Capitalisărĭ pe 1901—2 L	170,20				
	Spor la 1 cupon de Banca Naţională . . »	4,65	174	85	597	30
10	*Fondul Bodescu:* Sald din 1900—1901		58	85		
	Capitalisărĭ pe 1901—2		357	—	415	85
11	*Fondul Hagi-Vasile:* Sald din 1900—1901		3.141	15		
	Venitul pe 1901—2		1 015	75	4.156	90
12	*Fondul Economiilor:* Sald din 1900—1901. . . .		200	45		
	Spor la 1 cupon de Banca Naţională		4	65	205	10
	Transport L. .				40 873	30

Report L. . .			70 535 20
Total L. . .			70 535 20

	Report L. . .		40 873 30
13	*Fondul Obedenaru:* Sald din 1900--1901	1.319 20	
	spor din efecte eşite la sorţĭ	6.147 75	7.466 95
14	*Fondul I. Lecomte du Nouy:* Sald din 1900 –1901		530 25
15	*Fondul Princesa Alina Ştirbeĭ:* Sald din 1900—1901 . . .		3.795 55
16	*Fondul Ioan Fĕtu:* spor din efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite		1 110 60
	Suma Leĭ . . .		53.776 65
	2. Saldurĭ rĕmase de cheltuit:		
17	*Şcóla Ioan Costache Agaricĭ:* Sald din 1900—1901	8 238 18	
	Suma votată pe 1901—2 . . . . L. 6 500,—		
	Suma necheltuită din anuitatea moşieĭ Móra-Grecilor . . . . » 217,98		
	Moşia Móra-Grecilor, dobânḑĭ din întârḑierea arendeĭ . . . . » 88,60	6 806 58	
	Suma Leĭ . . .	15.044 76	
	de acĭ se scade:		
	cheltuéla pentru întreţinerea şcoliĭ în 1901—2	11.487 43	3 557 33
18	*Dicţionarul limbiĭ române,* sald din 1900—1901		2 508 03
	Total L. . .		59 842 01
	Excedent de înscris pe 1902—3		10 693 19
			70 535 20

II. — Raportul Comisiunii financiare asupra administrațiunii cassei și asupra situațiunii fondurilor Academiei de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902.

Domnilor Colegĭ,

Comisiunea financiară însărcinându-mĕ cu examinarea gestiunii Academieĭ pe anul budgetar începĕtor de la 1 Iunie 1900 până la 31 Maiŭ 1901, am procedat la verificarea veniturilor și cheltuelilor, precum și a mandatelor de plată, actelor justificative și a scriptelor.

Am plăcerea de a vĕ aduce la cunoscință că pe tóte acestea le-am găsit în regulă și conforme cu budgetul aprobat de D-vóstre.

După cum resultă din raportul d-luĭ Cassier-comptabil și din verificările ce am făcut, situațiunea fondurilor Academieĭ este următórea:

A. Veniturĭ.

Din veniturile înscrise în budget în sumă de . . . . . Leĭ 254.270,85
a rĕmas neincassată suma de . . . . » 43 836,06

B. Saldurĭ.

Saldurile rĕmase neincassate la închiderea anuluĭ budgetar 1900—1901 s'aŭ incassat în parte, rĕmânênd a se înscrie în budgetul viitor Leĭ 1.649,—
din carĭ:

La Fondul Macinca	Leĭ	1.400,—
» Năsturel-Herĕscu	»	249,—

La acestea se va maĭ adăugà suma de . . . . Leĭ 43.836,06
rĕmasă neincassată la încheierea anuluĭ financiar 1901—2,
din carĭ:

La Fondul Macinca	Leĭ	4.375,—
» Năsturel-Herĕscu	»	4.200,—
» Donicĭ	»	11.928,31
» Agaricĭ	»	6.999,25
» Take Anastassiu (prelevărĭ 15%)	»	16.333,50

C. Cheltuelĭ.

Sumele înscrise în budget pentru cheltuelĭ aŭ fost de . . Leĭ 243.964,04

Din carĭ s'aŭ cheltuit de fapt	Leĭ	224.570,95
S'a trecut la capital valórea premiilor nedate	»	7.000,—
Iar suma necheltuită și trecută ca sald pe 1902—3 este de	»	5 789,81
Restul de	»	6.603,68

s'a trecut la excedent, rĕmânênd necheltuițĭ.

D. Comptul excedent şi deficit.

Votaţĭ în budgetul 1901—2 pentru acoperirea deficituluĭ din 1900—1901			Leĭ 5.500,—
Rĕmaşĭ necheltuiţĭ din budget	Leĭ	6.603,68	
La care se adaugă următórele excedente:			
La Fondul G. Lazăr	»	237,15	
» Eliade-Rădulescu	»	237,10	
» Ioan Fĕtu	»	399,90	
» Năsturel-Herĕscu	»	620,75	
» Donicì	»	2.581,34	
» Economiilor	»	265,42	
Total			Leĭ 16.445,34
Din care urmézä a se scădé:			
Deficitul din 1900—1901	Leĭ	2.481,76	
Excedentul votat în budgetul 1901—2	»	270,39	
Gratificaţiĭ	»	3.000,00	
Total			» 5 752,15
Rĕmânênd excedent de înscris în budgetul anuluĭ 1902—3 suma de			Leĭ 10 693,19

ceea ce este fórte îmbucurător faţă cu situaţiunea budgetuluĭ din exerciţiul trecut, care s'a cifrat cu un deficit de leĭ 2 481,76.

E. Fondurĭ în efecte.

Constatăm cu plăcere că şi aceste fondurĭ aŭ crescut anul acesta cu leì 20.992,30, cumpĕrându-se din noŭ ḑece acţiunĭ de ale Bănciĭ Naţionale, din carĭ: cincĭ la Fondul Năsturel-Herĕscu şi câte douĕ şi jumătate la Fondurile Gheorghe Lazăr şi Eliade-Rădulescu.

Starea actuală a acestor fondurĭ este următórea:

			Nominal		Peste nominal		Total
1.	Fondul Zappa	de Leĭ	374.000,—	Leĭ	217.946,80	Leĭ	591.946,80
2.	» Cuza	»	51.100,—	»	—,—	»	51 100,—
3.	» Economiilor	»	115.300,—	»	600,—	»	115.900,—
4.	» Năsturel-Herĕscu	»	51.200,—	»	17.027,75	»	68.227,75
5.	» Chiţu	»	1.500,—	»	912,50	»	2.412,50
6.	» Daniel	»	16.000,—	»	—,—	»	16.000,—
7.	» A. Fĕtu	»	20.100,—	»	—,—	»	20.100,—
8.	» G. Lazăr	»	67.850,—	»	3.998,10	»	71.848,10
9.	» Eliade-Rădulescu	»	32.850,—	»	5.198,10	»	38.048,10
10.	» G. San-Marin	»	15 400,—	»	—,—	»	15.400,—
11.	» D. Hagi-Vasile	»	23.900,—	»	—,—	»	23.900,—
12.	» Neuschotz	»	32.800,—	»	—,—	»	32 800,—
	Transport	Leĭ	802.000,—	Leĭ	245.683,25	Leĭ	1.047.683,25

		Report . .	Leĭ	802.000,—	Leĭ	245.683,25	Leĭ	1.047.683,25
13.	Fondul	Bodescu. . . . de	»	8.400,—	»	—,—	»	8.400,—
14.	»	Ioan Fětu . . . »	»	160.800,—	»	47.533,80	»	208.333,80
15.	»	Princesa A. Ştirbeĭ »	»	215.000,—	»	—,—	»	215.000,—
16.	»	Ioan Scorţeanu . »	»	20.000,—	»	—,—	»	20.000,—
17.	»	I. Lecomte du Noüy »	»	11.000,—	»	—,—	»	11.000,—
18.	»	Elena Dr. Turnescu »	»	20.000,—	»	—,—	»	20.000,—
19.	»	Asoc. Craiovene »	»	7.000.—	»	1.200,—	»	8 200,—
		Total »	Leĭ	1.244.200,—	Leĭ	294.417,05	Leĭ	1.538 617,05

F. Fondurĭ cu nuda proprietate.

Fondul Obedenaru în 81 efecte şi în valóre de . . . . Leĭ 162.348,60
La care se adaugă şi venitul moşieĭ Obedenĭ de . . . . » 12.000,—

G. Fondurĭ diverse.

a) Fondul Ioan Costache Agaricĭ, cu arendă anuală de . Leĭ 28.000,—
b) » Donicĭ cu arenda anuală a moşieĭ Radiana de. . » 14.600,—

La acestea se maĭ adaugă următórele veniturĭ şi saldurĭ:

a) Rĕmas necheltuit de la Dicţionarul limbiĭ române . . » 2.321,08
b) Sporul din vîndarea publicaţiuniĭ Magnum Etymologicum Romaniae . . . . » 186,95
c) Rĕmas necheltuit din sumele prevĕdute la Şcóla Ioan Costache Agaricĭ . . . . » 3 557,—

Tóte aceste sume (de la a. b. c.) se trec ca sald pe anul viitor 1902—3.

Trebue să menţionăm de asemenea că pentru publicarea Documentelor istorice Hurmuzaki s'a incassat de la Stat . . . . Leĭ 15.000,—
şi din vîndarea acestor publicaţiunĭ. . . . . » 339,85
cu care sumă totală de . . . . Leĭ 15.339,85
s'a plătit tipografieĭ Socec pentru tipăritul acesteĭ publicaţiunĭ.

Subvenţiunea Statuluĭ pentru bibliotecă de . . . . . . Leĭ 25.000,—
precum şi un spor de . . . . » 157,60
resultat din vîndarea unor lucrurĭ ale Bibliotecii Centrale a Statuluĭ, s'a cheltuit integral conform statuluĭ personaluluĭ şi actelor justificative, relative la mutarea şi instalarea Biblioteciĭ Centrale în localul Academieĭ.

Se constată de asemenea că numerariul în Cassă la 31 Maiŭ 1902 a fost de . . . . Leĭ 24.377,80

Tóte documentele fondurilor depuse la Banca Naţională, precum şi cele relative la garanţia Cassieruluĭ-comptabil, s'aŭ constatat că sunt în regulă şi păstrate în cassa Academieĭ.

Faţă cu aceste constatărĭ relative la verificarea gestiuniĭ budgetare pe anul 1900—1901, vĕ rugăm, Domnilor Colegĭ, ca luând act de conţinutul presentuluĭ raport, să-ĭ daţĭ cuvenita aprobare.

Raportor, *Dr. C. I. Istrati.*

Membru, *Gr Ştefănescu.*

Situaţiunea casseĭ Academieĭ pe 1901—1902.

SITUAŢIUNEA CASSEĬ ACA DEMIEĬ PE 1901—1902

No.	ARTICOLUL	Suma votată	Incassat după budget	Incassat peste budget	TOTAL	Rĕmas de incassat
	Incassărĭ după budget.					
1	*Subvenţiunea de la Stat*	20.000 —	20 000 —		20 000 —	
2	*Fondul Zappa* . . . . L. 16 172,20					
3	*Vĕrsămîntul Zappa* . . . » 12 000,—	28.172 20	28 172 20	6 092 26	34 264 46	
4	*Fondul Năsturel-Herĕscu*.	25.137 —	20.937 —	6.970 75	27 907 75	4 200 —
5	» *Economılor.* . .	6 860 20	6 860 20	270 07	7 130 27	
6	» *Ioan Fĕtu*	16 227 20	16 227 20	6 499 90	22 727 10	
7	» *Macinca* . . .	5 000 —	625 —	2 100 —	2 725 —	4 375 —
8	» *Elena Dr N. Turnescu* . .	1.000 —	1 000 —		1.000 —	
9	» *Donıcĭ*	14 600 —	2 671 69	10 217 89	12 889 58	11.928 31
10	*Imobılul dın Calea Vıctorıeĭ No 133*	12 000 —	12 000 —		12 000 —	
11	*Prelevărĭ 15%* de la Fondul Adamachi	16 989 25	16 989 25		16 989 25	
	Prelevărĭ 15% de la Fondul Otteteleşanu . . .	14 491 50	14 491 50		14.491 50	
	Prelevărĭ 15% de la Fondul Take P Anastassiu	16.333 50				16 333 50
	Notă Cele-lalte prelevărĭ s'aŭ incassat la fondurĭ					
12	*Dotaţiunea M. S Regeluĭ* L 10 000,— » *Admınistraţıuniĭ Domeniuluĭ Coróneĭ* » 4 000,—	14 000 —	14 000 —		14.000 —	
13	*Sald dın vîndarea Etimologıculuĭ* .	200 —	200 —	186 95	386 95	
14	*Dotaţiunea Statuluĭ*.	10 000 —	10 000 —		10 000 —	
15	*Fondul Daniel*	650 —	650 —		650 —	
16	» *I. Lecomte du Nouy* . .	550 —	550 —		550 —	
17	» *Ioan Scorţeanu* . .	1 000 —	1.000 —		1 000 —	
18	» *Agaricĭ* . . .	28 000 —	21 000 75	7 038 60	28 089 35	6 999 25
19	» *Prıncesa Alına Ştırbeĭ* .	9 664 —	9 664 —		9 664 —	
20	» *Cuza*	2 555 —	2 555 —	10 100 —	12 655 —	
21	» *Anastasie Fĕtu* . .	1.005 —	1.005 —		1 005 —	
22	» *G San-Marin*	770 —	770 —	100 —	870 —	
23	» *Neuschotz* . .	1 640 —	1 640 —		1 640 —	
24	» *Bodescu* . . .	420 —	420 —		420 —	
25	» *Asocıaţiunii Craiovene*	540 40	540 40	9 30	549 70	
26	» *G Chiţu*	170 20	170 20	4 65	174 85	
27	» *G. Lazăr*	3 330 —	3 330 —	1 237 15	4 567 15	
28	» *Eliade-Rădulescu* .	1 770 40	1 770 40	246 40	2 016 80	
29	» *Hagi-Vasıle*	1 195 —	1 195 —		1 195 —	
	Transport . . L.	254 270 85	210.434 79	51 123 92	261 558 71	43 836 06

No.	ARTICOLUL	Suma votată	Cheltuit după budget	Cheltuit peste budget	Rĕmas necheltuit
	Cheltuelĭ după budget:				
1	*Dıurnele sesiuniĭ generale*	20.000 —	17.310 —		2 690 —
2	» *şedinţelor ordinare*	10.000 —	10 000 —		
3	» *a 4 membri delegaţĭ*	1.000 —	1.000 —		
4	» *Secretaruluĭ general*	2.400 —	2.400 —		
5	» *a 3 Secretarĭ de Secţiunĭ*	3 300 —	2.900 —		400 —
6	*Remunerarea funcţıonarilor*	66 360 —	66.360 —		
7	*Serviciul Băncıĭ Naţıonale*	600 —	435 95		164 50
8	*Întreţinerea, fonciera localelor Academıeĭ*, etc. .	5 000 —	5 000 —		
9	*Spese de procese*	500 —	31 95		468 05
10	*Mobılier*	500 —	500 —		
11	*Spese de cancelarie*	8 500 —	8.500 —		
12	*Ajutorul Epitropıeĭ Sf. Vınerĭ*	400 —	400 —		
13	*Spese neprevĕdute*	1 500 —	1 434 35		65 65
14	» *de expediţıune*	2 000 —	2 000 —		
15	*Premıul G. Lazăr*	5.000 —	5 000 —		
16	» *Elıade-Rădulescu*	5 000 —			5.000 —
17	» *Năsturel-Herĕscu*	4 000 —	4 000 —		
18	» *G San-Marın*	2 000 —			2 000 —
19	» *I Lecomte du Nouy*	467 50	467 50		
20	*Monete, chrisóve*, etc. (Fondul Daniel) . .	552 50	552 50		
21	*Cărţĭ şı legatul lor*	6 000 —	6 000 —		
22	*Dıcţionarul lımbıĭ române* . .	14 000 —	11 878 92		2.321 08
23	*Etymologıcum Magnum Romanıae* . .	200 —			
24	*Documente dın Fondul Prıncesa Alina Ştırbeĭ.*	8 214 40	8 214 40		
25	*Anale*	18 220 69	18 220 69		
26	*Herodot*	1 000 —	1 000 —		
27	*Tıtu Livıŭ*	2 000 —	2 000 —		
28	*Dıcţionarul Slavo-Român* (Creţu) . .	1 222 95	1.222 95		
29	*Bıbliografıa românéscă veche* . . . . . / *Catalogul manuscriptelor şı documentelor* .	2.000 —	2 000 —		
30	*Cronicul luĭ Dimitrıe Cantemır*	500 —	500 —		
31	*Catalogul monumentelor epıgrafice* . .	1.500 —	1 500		
32	*Sĕrbătorĭ la Românĭ*, tom. III, Marıan . .	2 500 —	2 500 —		
33	*Cărţĭ de şcólă* (Ioan Fĕtu)	8 994 50	8 890 71		103 79
34	*Renta viageră a d-neĭ Ecaterina Fĕtu* .	3 000 —	3 000 —		
35	*Cărţĭ relıgióse* (Ioan Scorţeanu)	850 —	850 —		
36	*Fondul Agarıcĭ.* Anuitatea moşieĭ Móra-Grecilor	11.300 —	11 082 02		217 98
37	» » Legatul Mıhoc	1.000 —	1 000 —		
38	» » Asıgurărĭ, foncieră şi pădurarĭ	5 000 —	5 000 —		
39	» » Şcóla Agaricĭ.	6 500 —	3 249 25	8 238 81	3.250 75
40	*Fondul Donicĭ* Dobânḑĭ	5 881 90	5.881 90		
4	» » Foncieră, reparaţiunĭ, călătoriĭ	5 000 —	2 287 86		2 712 14
	Transport . L	243 964 44	224 570 95	8 238 18	19 393 49

No.	ARTICOLUL	Suma votată	Incassat după budget	Incassat peste budget	TOTAL	Rĕmas de incassat
	Report L.			51.123 92	261 558 71	
	Fără budget:					
1	*Cassa* în numerariŭ la 31 Maiŭ 1901 .			24.899 47	24 899 47	
2	*Publicaţiunea Documentelor istorice Hurmuzaki*			15 339 85	15.339 85	
3	*Fondul Obedenaru*, din efectele eşite la sorţĭ şi cupóne			45 041 —	45 041 —	
4	*Vĕrsămîntul Zappa* din 1900—1901 .			12 000 —	12.000 —	
5	*Subvenţiunea de Leĭ 25 000* pentru bibliotecă, legea de la 11 Aprilie 1900, şi alte veniturĭ extraordinare . .			25 157 60	25.157 60	
6	*Fondul Iulia Hasdeŭ*, rest din anul trecut, conform procesuluĭ-verbal No. 3.463			158 75	158 75	
				173 720 59		
	Totalul incassărilor . L .				384.155 38	
	Notă. — Ca să avem suma arătată la budgetul de veniturĭ pe 1901—2, trebue să adăugăm lângă suma arătată acì de . . . . L. 254.270,85					
	1) *Exced.* înscr. pe 1901—2 » 270,39					
	2). *Fondul Neuschotz*, suma adăugată din capital până la împlinirea premiuluĭ arătat la cheltuelĭ de L. 2.000. . . » 1 345 50					
	Incassările arătate în budget de . . . . L. 255 886,74					
	Sald în numerariŭ . . . . L. .				24.377 80	

No.	ARTICOLUL	Suma votată	Cheltuit după budget	Cheltuit peste budget	Rĕmas de cheltuit
	Report L	243.964 44	224.570 95	8 238 18	
	Ca să avem suma înscrisă la cheltuelĭ, în bugetul pe 1901—2, trebue să adăugăm următórele sume:				
	1) *Deficit* votat pe acest an . L. 5 500,—				
	2) *Capitalisărĭ*, idem . . . . . . » 6 422,30	11 922 30			
	Totalul cheltuelilor . .	255 886 74			
	Fără budget:				
1	*Publicaţiunea Documentelor istorice Hurmuzaki*			15.339 85	
2	*Subvenţiunea de leĭ 25 000*, pentru bibliotecă şi altele			22.592 70	
3	*Fondul Obedenaru*, d-neĭ M Obedenaru, cupónele pe 1901—2 . . . . L. 9 941,— Efecte cumpĕrate de nominal L. 35.100 » 28 952,25			38 893 25	
4	*Fondul G San-Marin*, efecte cumpĕrate spre înlocuirea celor eşite la sorţĭ			81 10	
5	» *G. Lazăr*, idem pentru capitalisarea premiuluĭ din 1901 şi înlocuirea efectelor eşite la sorţĭ			6 214 60	
6	» *Eliade-Rădulescu*, idem pentru capitalisarea premiuluĭ din 1901			5 248 10	
7	» *Cuza*, efecte cumpĕrate spre înlocuirea celor eşite la sorţĭ			8 947 15	
8	» *Ioan Fĕtu*, idem			4 989 40	
9	» *Zappa*, idem . . . . L 4.705,20 Dat d-luĭ D Gianni, onorar în proces » 2 000,—			6 705 20	
10	*Fondul Năsturel-Herĕscu*, efecte cumpĕrate pentru capitalisarea mareluĭ premiŭ din 1901 de L. 12.000 şi efecte eşite la sorţĭ			14.620 55	
	» *Donicĭ*. Pădurarĭ, asigurărĭ			336 55	
11	*Excedent:* D-luĭ C. Juga, Cr. G. Cuţiană, ajutor şi gratificaţie a L 1 500			3.000 —	
	Suma . . L. .			135 206 63	
	Lângă cheltuelile după budget se maĭ adaugă şi cheltuelile peste budget de		135 206 63		
	Totalul cheltuelilor L. .		359.777 58		
	Sald în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902 . . L. .		24 377 80		
			384.155 38		

VENITURĬ — BUDGETUL ACADEMIEĬ ROMÂNE PE ANUL 1903—1904.

I	**Excedent** dın 1901—2				10 207 29	
II	**Marele Premiŭ Năsturel-Herĕscu din 1905:** Sald dın 1901—2 şı 1902—3 a L. 3.000,—				6 000 —	16.207 29
III	**Fondurĭ cu destinaţiune generală:**					
1	*Subvenţiunea de la Stat* (legea de la 29 Martıe 1879)				20.000 —	
2	*Subvenţiunea de la Stat pentru Bıblıotecă* (legea de la 11 Aprılıe 1902)				25.000 —	
3	*Fondul Zappa:*					
	Cuponul renteĭ amortıs 5%	292.000 —		14 600 —		
	» dıvıd. la 164 acţıunĭ de Banca Naţ. a L. 121,95	82.000 --	217 946 80	19 999 80	34.599 80	
4	*Fondul Economıılor:*					
	Cuponul renteĭ amortıs şı func. urban. 5%	114 800 —		5 740 —		
	» dıvıdend. la 1 acţıune Banca Naţıonală	500 —	600 —	121 95		
	Produsul dın vîndarea publıcaţıunılor			1 000 —	6 861 95	
5	*Fondul Ioan Fĕtu* (fond general).					
	Dın venıtul anual de . . . L. 16 377,70					
	După scăderea renteĭ vıagere de . . . » 3 000.—					
	Rĕmâne . . L. 13.377,70					
	După scăderea a 15% prelevaţĭ la 4 părţĭ . » 1 605,30					
	Rĕmâne . . L 11 772,40					
	Scăḑênd 4 părţĭ la fondul specıal . . » 9 096,85				2.675 55	
6	*Fondul renteĭ vıagere a d-neĭ Ecaterina Fĕtu*				3.000 —	
7	*Fondul Macınca.* Chırıa caselor dın Craıova pe 1 an				6.500 —	
8	*Fondul Elena Dr. N Turnescu*					
	Cuponul funcıar rural 5%	20.000 —			1 000 —	
9	*Fondul Donicĭ.*					
	Arenda moşıeĭ Radıana pe 1 an				14 750 —	
10	*Casa din calea Victorıeĭ No 133:*					
	Chırıa de la Mınısterul Justıţıeĭ pe 1 an				12 000 —	
11	*Prelevaţĭ 15%* dın venıtul:					
	Fonduluĭ Adamachı . . . dın L. 117 598,55			17 639 75		
	» *Otteteleşanu* . . » » 114 006,25			17 100 95		
	» *Take P. Anastassiu* . . » » 101 301,63			15.195 25		
	» *Cuza* . . » » 3 230,—			484 50		
	» *Năsturel-Herĕscu* . . » » 26 214,25			3 932 15		
	» *Danıel* . . » » 650,—			97 50		
	» *Anastasie Fĕtu* . . » » 1 005,—			150 75		
	» *G. Lazăr* . . » » 3 634,85			545 20		
	» *Elıade-Rădulescu* . . » » 2 358,75			353 80		
	» *San-Marın* . . » » 770,—			115 50		
	De transportat . . L.	509 300 —	218.546 80	55 615 35	126.387 30	16 207 29

CHELTUELĬ

I	**Capitalisărĭ pe 1903—1904:**				
1	*Procentele Fonduluĭ Anastasie Fĕtu*			854 25	
2	» » *G San-Marin*			654 50	
3	» » *Neuschotz*			1 394 —	
4	» » *Craıovean*			462 35	
5	» » *Chıţu*			171 95	
6	» » *Hagı-Vasıle*			1.015 75	
7	» » *Dr C. Istratı*			20 —	4.572 80
II	**Cheltuelĭ propriĭ ale Academieĭ:**				
	A. *Personal.*				
1	*Diurnele sesiuniĭ generale*		20 000 —		
2	» *şedınţelor ordinare*		14.000 —		
3	» *a 4 membri delegaţĭ.*		1.000 —		
4	» *Secretaruluĭ general pe 12 lunĭ a L 200*		2 400 —		
5	» *a 3 Secretarĭ de Secţiunĭ pe 11 lunĭ a L. 300*		3.300 —	40 700 —	
6	**Remunerarea funcţionarilor:**				
	a. — **Din budgetul Academieĭ**				
	1) *Cancelaria Secretaruluĭ general.*				
	1 Secretar-archıvar şı advocat . . . a L. 480,— L 5 760,—				
	1 Secretar-corector al publıcaţıunılor . » » 400,— » 4 800,—				
	1 Îngrıjıtor al ımobılelor . . . » » 300,— » 3.600,—				
	1 Scrııtor . . . » » 330,— » 3 960,—	18 120 —			
	2) *Cassıerıa*				
	1 Cassıer-comptabıl . . . a L. 550,— L 6.600,—				
	1 Ajutor . . . » » 350,— » 4 200,—				
	1 Scrııtor . . . » » 100,— » 1 200,—				
	1 Magasıner al publıcaţıunılor . . . » » 100,— » 1 200,—	13 200 —			
	3) *Bıblıoteca*				
	1 Bıblıotecar . . . a L. 550,— L 6 600,—				
	1 Ajutor de Bıblıotecar . . . » » 400,— » 4 800,—				
	1 » » » . . . » » 300,— » 3 600,—				
	1 » » » . . . » » 250,— » 3 000,—				
	1 Scrııtor . . . » » 250,— » 3 000,—				
	2 Scrııtorĭ a L. 220 . . . » » 440,— » 5 280,—				
	2 Suplınıtorĭ aĭ d-luĭ Orăşanu a L 20 . » » 40,— » 480,—				
	1 Ajutor-paleograf . . . » » 250,— » 3 000,—				
	2 Scrııtorĭ a L 120,— . . . » » 240,— » 2 880,—	32.640 —			
	4). *Personalul de serviciŭ*				
	1 Servıtor . . . a L. 110,— L 1.320,—				
	4 Servıtorĭ a L. 100 . . . » » 400,— » 4.800,—				
	1 Servıtor . . . » » 80,— » 960,—				
	2 Rândaşĭ a L. 70 . . . » » 140,— » 1 680,—	8.760 —	72 720 —		
	De transportat . . L		72 720 —	40 700 —	4.572 80

VENITURĬ — BUDGETUL ACADEMIEĬ ROMÂNE PE ANUL 1903—1904.

	Transport . . L.	509 300	—	218 546	80	55.615	35	126 387	30	16 207	29
	Fonduluĭ Neuschotz . . . . din L. 1 640,—					246	—				
	» *Bodescu* . . . . » » 420,—					63	—				
	» *Ioan Fĕtu* . . . . » » 10.702,15					1.605	30				
	» *Princesa Alina Știrbeĭ* . . . » » 10 239,—					1 535	85				
	» *Craiovean* . . . . » » 543,90					81	55				
	» *I. Lecomte du Nouy* . . . » » 550,—					82	50				
	» *I Scorțeanu* . . . . » » 1.000,—					150	—				
	» *Agaricĭ* . . . . » » 12.200,—					1 830	—				
	» *Hagi-Vasile* . . . . » » 1 195,—					179	25				
	» *Maria General Carp* . . . » » 32 831,—					4 924	65	66.313	45	192.700	75
IV	**Fondurĭ cu destinațiune specială și cu cheltuelĭ anuale**										
12	*Dotațiunea M. S Regeluĭ pe 1903—4* pentru Dicționarul limbiĭ române					10 000	—				
	Dotațiunea Administrațiuniĭ Domeniuluĭ Coróneĭ, idem .					4 000	—	14.000	—		
13	*Dotațiunea Statuluĭ:* Premiile Lazăr și Eliade-Rădulescu, ce se vor da în sesiunea din 1904.							10.000	—		
14	*Fondul Năsturel-Herĕscu:*										
	Venitul moșieĭ Năsturel, arenda pe 1 an, L. 17.750,—										
	» » *Lămotescĭ*, idem » 4.450,—										
	Cuponul renteĭ amort. și func. urban. 5% » 2.185,—	43.700	—								
	» divid la 15 acț de Banca Națională a leĭ 121,95 . . . . » 1 829,25	7 500	—	17.027	75						
	Total . . . L. 26 214,25										
	minus 15% prelevațĭ » 3 932,15							22 282	10		
15	*Fondul Daniel:*										
	Cuponul renteĭ amortisabile 4% . . . . L. 600,—	15 000	—								
	» funciar urban 5% . . . . » 50,—	1 000	—								
	Total L. 650,—										
	minus 15% prelevațĭ 97,50							552	50		
16	*Fondul Ioan Fĕtu* (fond special):										
	Cuponul func urban Bucurescĭ și Iașĭ 5% L. 5 890,—	117.800	—								
	» dividend la 86 acțiunĭ de Banca Națională a L. 121,95 . . . . . » 10 487,70	43.000	—	47.533	80						
	Total . . . L. 16.377,70										
	minus renta viageră . . . L. 3.000,—										
	» a 5-a parte . . . . . » 2 675,55										
	» 15% prelevațĭ . . . . . . » 1 605,30 L 7.280,85							9 096	85		
17	*Fondul I Lecomte du Nouy* .										
	Cuponul funciar urban 5% . . . . L. 550,—	11 000	—								
	minus 15% prelevațĭ » 82,50							467	50		
18	*Fondul Ioan Scorțeanu.*										
	Cuponul funciar rural 5% . . . . L. 1.000,—	20 000	—								
	minus 15% prelevațĭ » 150,—							850	—		
	De transportat . . L.	768.300	—	283.108	35			57.248	95	208.908	04

CHELTUELĬ

	Transport . . L			72.720	—	40 700	—	4.572	80
	b. — Din subvențiunea Statuluĭ de Leĭ 25 000 :								
	1 Scriitor la cancelarie . . . . a L. 200,— L. 2 400,—								
	3 Scriitorĭ la Bibliotecă a L. 150 . . » » 450,— » 5 400,—								
	1 Servitor . . . . » » 80,— » 960,—								
	2 Servitorĭ a L. 70 . . . . » » 140,— » 1 680,—			10 440	—	83 160	—		
7	*Serviciul Bănciĭ Naționale*			600	—				
8	*Spese de cancelarie*	2.200	—						
	Imprimate	2 000	—						
	Combustibil	3.500	—						
	Iluminat, diverse	2 300	—	10 000	—				
9	*Ajutorul Epitropieĭ Sf. Vinerĭ*			400	—				
10	*Întreținerea, repararea, fonciera și asigurarea localelor Academieĭ* (datorie, proces-verb No 4.873 și 5 142, Leĭ 767,92 și fără proces-verbal L. 3 000 — L. 3 767,92)			12 000	—				
11	*Amortismentul Fonduluĭ Macinca* din împrumutul de L 12 024,10 făcut la Fondul Adamachi în 1902—3. . . . . . . » 2 000,—								
12	*Dobânda 5% de la Fondul Macinca* din împrumutul rĕmas la Fondul Adamachi de L. 10.024,10 pe 1 an » 501,20			2 501	20				
	B *Material*								
13	*Spese de procese*	500	—						
14	*Mobilier*	1 500							
15	*Spese neprevĕdute*	2 000	—						
16	» *de expedițiune*	2 500	—	6.500	—	32.001	20	155.861	20
III	**Premiĭ, achisițiunĭ, publicațiunĭ și tipăriturĭ:**								
	A. *Premiile din 1904.*								
17	*Premiul G Lazăr*			5 000	—				
18	» *Eliade-Rădulescu*			5 000	—				
19	» *Năsturel-Herĕscu*			4 000	—				
20	*Marele Premiŭ Năsturel* din 1905 de L. 12.000,— părțile din 1901—2, 1902—3 și 1903—4 a L. 3 000,—			9 000	—				
21	*Premiul Bodescu*			1 500	—				
22	» *Cuza*	10.000	—						
	plus procentele de la 1891 pe 13 anĭ a 5%	6 500	—	16.500	—				
23	*Premiul Lecomte du Noüy*			467	50	41 467	50		
	B. *Achisițiunĭ.*								
24	*Monete, chrisóve, etc.* (Fondul Daniel)			552	50				
25	*Cărțĭ și legatul lor* de fie-care Secțiune a L. 2 000,—			6.000	—				
26	» » » » din subvențiunea Statuluĭ de L. 25 000,— .			14.560	—				
27	*Material pentru catalogul Biblioteciĭ*			3 000	—	24.112	50		
	C. *Publicațiunĭ*								
28	*Dicționarul limbiĭ române*					14.000	—		
	De transportat . . L.					79 580	—	160 434	—

VENITURĬ — BUDGETUL ACADEMIEĬ ROMÂNE PE ANUL 1903—1904. — **CHELTUELĬ**

	Transport . . . L		768 300	—	283 108	35			57 248	95	208 908	04
19	*Fondul Agaricĭ*:											
	Venitul moşieĭ Móra-Grecilor pe 1 an . L.	28 000,—										
	minus 15% prelevaţĭ la L. 12 200,— »	1 830,—										
	Suma . . . L.	26 170,—										
	Sald cu aproximaţiune din 1902—3 . »	115,19										
	Burse de la Fondul Adamachi pentru 10 elevĭ la Şcola Agaricĭ pe a. c. a L. 360,— »	3 600 -							29 885	19		
20	*Fondul Princesa Alina Ştirbeĭ.*											
	Cuponul renteĭ amortisabile 4% . . . L.	4 344,—	108 600	—								
	» » » şi func urb 5% »	5 895,—	117 900	—								
	Total . . L	10.239,—										
	minus 15% prelevaţĭ »	1 535,85							8 703	15		
21	*Fondul Maria General Carp*:											
	Venitul moşieĭ Oltenĭ pe 1 an . . . L	32 000,—										
	Cuponul funciar rural şi urban 5% . . »	4 815,—	96 300	—								
	Total L	36 815,—										
	minus 15% prelevaţĭ la L. 32 831,— »	4 924 65							31 890	35	127 727	64
	Procentele fondurilor speciale şi cu cheltuelĭ periodice											
22	*Fondul Cuza.*											
	Cuponul renteĭ func. rur şi urb. 5% . . . L.	3 230,—	64 600	—								
	minus 15% prelevaţĭ »	484,50					2 745	50				
	Rest până la împlinirea sumeĭ de Leĭ 16.500,— premiul inscris la cheltuelĭ, care se va da în 1904 din venitul capitalisat						13 754	50	16 500	—		
23	*Fondul Anastasie Fĕtu*											
	Cuponul func. urban şi rentă amortis. 5% L	1 005,—	20.100	—								
	minus 15% prelevaţĭ »	150.75							854	25		
24	*Fondul G San-Marin:*											
	Cuponul renteĭ amortis şi func. urban 5% L.	770,—	15.400	—								
	minus 15% prelevaţĭ »	115,50							654	50		
25	*Fondul Neuschotz:*											
	Cuponul funciar urban 5% . . . L.	1 640,—	32.800	—								
	minus 15% prelevaţĭ »	246,—							1 394	—		
26	*Fondul Bodescu*:											
	Cuponul funciar urban 5% . . . . . L.	420,—	8 400	—								
	minus 15% prelevaţĭ »	63,—					357	—				
	Rest până la împlinirea sumeĭ de leĭ 1.500, premiul inscris la cheltuelĭ, care se va da în 1904 din venitul capitalisat						1 143	—	1 500	—		
27	*Fondul Craiovean:*											
	Cuponul renteĭ amortis şi func urb 5% . L.	300,—	6 000	—								
	» divid. la 2 acţ de Banca Naţ. a L. 121,95 »	243,90	1 000	—	1 200	—						
	Total L.	543,90										
	minus 15% prelevaţĭ »	81,55							462	35		
	De transportat . . L.		1.239 400	—	284 308	35			21.365	10	336 635	68

	Transport . . L			79 580	—	160 434	—
	D. *Tipăriturĭ.*						
29	*Anale* (datorie, proces-verb. No 5 143. L 9 725,54)	17 000	—				
30	*Erodot*	1.000	—				
31	*Titu Liviŭ*	1.500	—				
32	*Bibliografia românéscă* . . . . / *Catalogul manuscriptelor şi documentelor*	3 000	—				
33	*Catalogul monumentelor epigrafice*	1 000	—				
34	*Atlas linguistic, Weigand.*	1 500	—				
35	*Documente din Fondul Princesa Alina Ştirbeĭ*	8 703	15				
36	*Insectele de S Fl Marian*	3 500	—				
37	*Documente interne*	3 000	—	40 203	15	119.783	15
IV	**Cheltuelĭ din Fondul Ioan Fĕtu**:						
38	*Cărţĭ de şcólă*			9 096	85		
39	*Renta viageră a d-neĭ Ecaterina Fĕtu*			3 000	—	12 096	85
V	**Cheltuelĭ din Fondul I. Scorţeanu:**						
40	*Cărţĭ religióse*					850	—
VI	**Cheltuelĭ din Fondul Agaricĭ:**						
41	*Anuitatea moşieĭ Móra-Grecilor.*			11 300	—		
42	*Legatul Mihoc pe 1 an*			1 000	—		
43	*Asigurărĭ, funcieră şi pădurarĭ*			6 000	—		
44	*Şcóla «Ioan Agaricĭ»*	7 985	19				
45	*Burse de la Fondul Adamachi* pentru 10 elevĭ pe a. c. a L. 360,— .	3 600	—	11 585	19	29 885	19
VII	**Cheltuelĭ din Fondul Donicĭ:**						
46	*Dobânda* 5% la împrumut de la Fond Adamachi de Leĭ 117.637,75 pe un an			5.881	90		
47	*Foncieră, reparaţiunĭ, călĕtoriĭ,* etc.			5 000	—	10 881	90
VIII	**Cheltuelĭ din Fondul Maria General Carp:**						
48	*Fonciera moşieĭ Oltenĭ*	3 744	—				
49	*Pădurarĭ pe 1 an*	280	—				
50	*Reparaţiunea ecaretelor de la moşia Oltenĭ*	15 000	—	19 024	—		
	Cheltuelĭ după testament:						
51	*Copiilor săracĭ de la şcólele din Giurgiŭ*	2 000	—				
52	" " " " " " *Bucurescĭ*	2 000	—				
53	*Şcóleĭ din comuna Oltenĭ* (cărţĭ, instrumente, haine) . . .	1.000	—				
54	*Intreţinerea bisericiĭ din comuna Oltenĭ*	500	—				
55	*Bursă în străinătate pe 8 lunĭ* (Octomvrie 1903 — Maiŭ 1904) .	3 066	65				
56	*Premiul* ce se va da în 1906, a 3-a parte	2 333	35	10 900	—	29 924	—
	De transportat . . . L.					363 855	09

VENITURÎ

BUDGETUL ACADEMIEI ROMÂNE

	Transport . . L		1.239.400	—	284 308	35	21 365	10	336 635	68
28	*Fondul Chițu:*									
	Cuponul funciar urban 5% . . . . L.	50,—	1 000	—						
	» dividend la 1 acț. de Banca Naț. »	121,95	500	—	912	50	171	95		
29	*Fondul G. Lazăr:*									
	Cuponul funciar rural și urban 5% . . . L	3 330,—	66 600							
	» divid. la 2½ acț. Banca Naț a 121,95 »	304,85	1.250	—	3 998	10				
	Total L.	3 634,85								
	minus 15% prelevați »	545,20					3 089	65		
30	*Fondul Eliade-Rădulescu:*									
	Cuponul funciar rural și urban 5% . . . . L.	1 810,—	36.200	—						
	» divid la 4½ acț. de Banca N. a L 121,95 »	548,75	2.250	—	5.198	10				
	Total L	2 358,75								
	minus 15% prelevați »	353,80					2.004	95		
31	*Fondul Hagi-Vasile:*									
	Cuponul funciar urban 5% . . . . L.	1 195,—	23 900	—						
	minus 15% prelevați »	179 25					1 015	75		
32	*Fondul Dr. C Istrati:*									
	Cuponul funciar urban 5%		400	—			20	—	27 667	40
			1.371 500	—	294 417	05			364.303	08

PE ANUL 1903—904.

CHELTUELÎ

Transport . . L.	363.855	09
Excedent pe anul 1904—5	447	99
	364 303	08

FUNDAŢIUNEA VASILIE ADAMACHI.

1. — Raportul Cassieruluĭ-comptabil asupra gestiuniĭ Fundaţiuniĭ Adamachi de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902.

Domnule Preşedinte,

Am onóre a presintà situaţiunea comptabilităţiĭ şi a casseĭ Fonduluĭ V. Adamachi pe exerciţiul 1901—1902, până la încheierea definitivă a anuluĭ budgetar, 31 Maiŭ 1902.

A. Din veniturile înscrise în budget de	L.	129.782,75
se scade *excedentul* votat pe 1901—2 de	»	16.521,05
rĕmân venituri de incassat de	L.	113.261,70
din carĭ s'aŭ incassat până acum.	»	106.924,69
rĕmânênd de incassat.	L.	6.337,01

şi anume:

1. *Cupóne:* 2 cupóne de Banca Naţională a L. 120,20	L.	240,40		
2. *Moşia Călimănescĭ,* rest din câştiul 23 Aprilie 1902	»	2.875,—		
3. *Dobânḑĭ de la Fondul Otteteleşanu*	»	3.221,61		
Suma ca maĭ sus de			L.	6.337,01

B. Saldurile arătate în raportul anuluĭ trecut s'aŭ incassat în total, afară de cupónele de Banca Naţională:

a. *Cupóne:* 2 de Banca Naţională pe 1898 a L. 112,—	L.	224,—		
2 » » » 1899 » » 120,20	»	240,40		
2 » » » 1900 » » 123,25	»	246,50		
Suma . .	L.	710,90		
lângă care se maĭ adaugă şi restanţele din anul curent:				
2 cup. de Banca Naţ. pe 1901 a L. 120,20	»	240,40	L.	951,30
b. *Moşia Călimănescĭ,* rest din câştiul 23 Aprilie 1902. . .			»	2.875,—
c. *Dobânḑĭ de la Fondul Otteteleşanu*.			»	3.221,61
Total . .			L.	7.047,91

C. Situaţiunea budgetuluĭ de cheltuelĭ este următórea:

			Votat		Cheltuit		Rĕmas
Art.	1	L.	1.000,—	L.	485,25	L.	514,75
»	2	»	2.000,—	»	637,30	»	1.362,70
»	3	»	16.989,25	»	16.989,25	»	—,—
»	4	»	70.400,—	»	70.390,60	»	9,40
»	5	»	5.000,—	»	5.000.—	»	—,—
»	6	»	500,—	»	16,10	»	483,90
»	7	»	1.500,—	»	1.082,05	»	417,95
»	8	»	10.000,—	»	4.500,—	»	5.500,—
»	9	»	3.000,—	»	1.152,55	»	1.847,45
»	10	»	1.500,—	»	1.500,—	»	—,—
Total		L.	111.889,25	L.	101.753,10	L.	10 136,15

Din suma necheltuită de . . . . L. 10.136,15
se scade:
a) *Premiul* nedat şi capitalisat. . . . . . . L. 5.000,—
b) *Premiul* votat d-luĭ Onciul și trecut ca sald pe 1902—3 . . . . » 500,— » 5.500,—

Prin urmare s'a cheltuit maĭ puţin cu . . . . L. 4.636,15
şi anume la:
1. *Foncieră, asigurărĭ, reparaţiunĭ, etc.* . . . . . L. 514,75
2. *Călĕtoriĭ, hotărniciĭ, etc.* . . . . » 1.362,70
3. *Burse, cheltuelĭ de şcólă şi cercetărĭ* . . . . » 9,40
4. *Cheltuelĭ de procese*. . . . . » 483,90
5. *Cheltuelĭ neprevĕḑute* . . . . » 417,95
6. *Publicaţiunile Fonduluĭ Adamachi*. . . . . . » 1.847,45

Suma ca maĭ sus . . . . L. 4.636,15

D. Comptul excedent este următorul:
Excedentul arătat în raportul anuluĭ trecut a fost de . . . L. 30.703,52
din care se scade suma votată în budgetul pe 1901—2. . . » 16.521,05

Rĕmâne excedent curat de. . L. 14.182,47

lângă care se maĭ adaugă acum:
a. *Cupóne,* spor . . . . L. 968,60
b. *Moşia Roşiorĭ,* salariile pădurarilor pe 2½ anĭ. » 562,50
c. *Pădurea Roşiorĭ,* amenḑĭ şi altele . . . . . . » 710,85
d. *Moşia Călimănescĭ,* dobânḑĭ de întârḑierea plăţiĭ câştiurilor . . . . » 230,85
e. *Burse,* suma întórsă de la d-niĭ Popovicĭ şi G. A. Sava din cheltuelile de drum. . . . . . » 242,90
f. Suma necheltuită din budgetul cheltuelilor, arătată sub *C.* . . . . » 4.636,15 L. 7.351,85

În total . . . . L. 21.534,32

care se va trece pe anul viitor 1902—3.

E. Fondul în efecte depuse la Banca Naţională şi arătat în raportul anuluĭ trecut este tot acelaşĭ (cu deosebirea că la cele 25 acţiunĭ optate s'aŭ achitat încă 5 vĕrsăminte) şi anume:

				Nominal	Peste nominal	Total
65	func. rurale de	5% a	L. 5.000,—	L. 325.000,—		L. 325.000,—
518	» »	» 5%	» 1.000,—	» 518.000,—		» 518.000,—
27	» »	» 5%	» 100,—	» 2.700,—		» 2.700,—
34	rentă amortis.	» 5%	» 5.000,—	» 170.000,—		» 170.000,—
24	» »	» 5%	» 500,—	» 12.000,—		» 12.000,—
9	func. urbane	» 5%	» 5.000,—	» 45.000,—		» 45.000,—
10	» »	» 5%	» 1.000,—	» 10.000,—		» 10.000,—
4	» »	» 5%	» 100,—	» 400,—		» 400,—
11	rentă amortis.	» 4%	» 5.000,—	» 55.000,—		» 55.000,—
11	» »	» 4%	» 2.500,—	» 27.500,—		» 27.500,—
59	› »	» 4%	» 1.000,—	» 59.000,—		» 59.000,—
85	» »	» 4%	» 500,—	» 42.500,—		» 42.500,—
2	» »	» 4%	» 100,—	» 200,—		» 200,—
184	acţiunĭ de Banca Naţ.		» 500,—	» 92.000,—	L. 236.142,—	» 328.142,—
25	» optate din carĭ s'aŭ achitat 6 vĕrsăminte a L. 4.650		» 500,—	» 12 500,—	» 15.400,—	» 27.900,—
1.068	efecte în valóre totală de .			L. 1.371.800,—	L. 251.542,—	L. 1.623.342,—

Notă. — Din suma de nominal L. 1.371.800,—, efecte arătate ca depuse la Banca Naţională, lipsesc 2 acţiunĭ de Bancă în valóre nominală de L. 1.000; aceste acţiunì aŭ lipsit la punerea în posesiune a averiĭ; iar cupónele s'aŭ incassat regulat în fie-care an până la 1897 inclusiv, şi maĭ sunt în cassa Academieĭ cupónele pe 1898 şi 1899.

F. Capitalul Fonduluĭ a fost în anul 1900—1901			L. 225.374,84
lângă care se maĭ adaugă în anul 1901 –2:			
a. Capitalisările votate pe 1901—2, după budget.		L. 17.893,50	
b. Valórea premiuluĭ nedat în anul curent .		» 5.000,—	
c. Incassarea din vînḑarea grânelor şi vinuluĭ luat prin licitaţiune de la arendaşul moşieĭ Călimănescĭ.		» 2.050,—	
Suma. . .		L. 24.943,50	
De acì se scade:			
a. Terenul arabil cumpĕrat la moşia Călimănescĭ	L. 256,01		
b. 5 vĕrsăminte achitate pentru 25 acţiĭ de Banca Naţ., optate	» 21.126,65	» 21.382,66	». 3.560,84
Totalul capitaluluĭ de aḑĭ este de			L. 228.935,68

care este contrabalansat în următórele:

G. Împrumuturĭ:

	În 1897—98	În 1898—99	În 1899—900	În 1900—1	În 1901 2	Împrumutul actual
1. Împr. Donicĭ.	L. 117.637,75					L. 117.637,75
2. » *Carp* .	» 2.851,80	L. 153,22	L. 233,40	L. 426,30	L. 391,10	» 4 055,82
3. » *Ottet.* .	» 55.000,—	» 24.000,—	» —,—	» 31.000,—	» —,—	» 110.000,—
Suma	L. 175.489,55	L. 24.153,22	L. 233,40	L. 31.426,30	L. 391,10	L. 231.693,57

care se vede şi din următórele:

1.	Împrumut. din	1897—1898	L.	175.489,55
2.	» »	1898—1899	»	24.153,22
3.	» »	1899—1900	»	233,40
4.	» »	1900—1901	»	31.426,30
5.	» »	1901—1902	»	391,10
	În total ca maĭ sus		L.	231.693,57

H. Venitul extraordinar, incassat în anul curent pentru reparaţiunea morilor de pe moşia Roşiorĭ de la d-niĭ Şmilovicĭ, arendaşĭ, conform nouluĭ contract, se trece ca sald pe anul viitor 1902—3. . . . . L. 2.000,—

Numerariul casseĭ este la 31 Maiŭ 1902 de . . . . . L. 15.183,67.

EXCEDENTUL FUNDAŢIUNII

	I. VENITURĬ				
1	**Rĕmăşiţe din anul trecut 1901--1902:**				
	a) Cupóne: 2 de Banca Naţională din 1898 a Leĭ 112,—	224	—		
	» 2 » » » » 1899 » 120,20	240	40		
	» 2 » » » » 1900 » 123,25	246	50		
	» 2 » » » » 1901 » 124,85	249	70	960	60
	b) Moşia Călimănescĭ, rest din câştiul 23 Aprilie 1902 .			2 875	—
	c) Dobânḑĭ de la Fondul Otteteleşanu, rest din 1901—2 .			3 221	61
	d) Împrumutul Donicĭ din 1896—97 Leĭ 5.282,75				
	» » » 1897—98 » 112 355,—	117.637	75		
	e) Împrumutul Carp » 1896-97 . » 2 636,75				
	» » » 1897—98 . » 215,05				
	» » » 1898—99 » 153,22				
	» » » 1899—900 . » 233,40				
	» » » 1900--901 » 426,30				
	» » » 1901—902 » 391,10	4 055	82		
	f) Împrumutul Otteteleşanu » 1897—98 . » 55 000,—				
	» » » 1898—99 » 24 000,—				
	» » » 1900—901 . » 31 000,—	110 000	-	231 693	57
	g) Cassa în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902			15 183	67
				253.934	45
	Excedent de înscris pe anul 1902—3 . .			21 534	32

ADAMACHI DIN ANUL 1901—1902.

	II. CHELTUELĬ.				
1	**Capitalisărĭ:**				
	a). Capitalisărĭ din 1900—1901 . . . L. 225 374,84				
	b) » » 1901—1902 . . . . » 17 893,50	243.268	34		
	c). Premiul nedat în 1901—2.	5.000	—		
	d) Moşia Călimănescĭ, din vînḑarea vinuluĭ şi grânelor secuestrate	2 050	--		
	Suma	250.318	34		
	De acì se scade:				
	a) Pămînt arabil cumpĕrat la moşia Călimănescĭ Leĭ 256,01				
	b). Efecte. 5 vĕrsăminte achitate pentru 25 acţiĭ de Banca Naţională optate . . . . » 21 126,65	21.382	66	228 935	68
2	**Dobânḑĭ** la împrumutul Otteteleşanu la Leĭ 31.000, pe 224 ḑile a 5% pe an.			964	45
3	**Premiŭ,** sald pe 1902—3 de dat d-luĭ Onciul			500	—
4	**Excedent** pe anul viitor 1902—3			21.534	32
5	Sald pe anul viitor pentru reparaţia morilor de la moşia Roşiorĭ			2 000	—
				253 934	45

II. — Raportul Comisiunii financiare asupra compturilor Fundațiunii Adamachi de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902.

Domnilor Colegĭ,

În urma însărcinării ce mĭ-a fost dată, am examinat compturile Fundațiunii Adamachi, pe basa budgetuluĭ votat pentru acéstă fundațiune, pe exercițiul de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902, precum și raportul d-luĭ Cassier-comptabil pe aceeașĭ periódă, din care resultă că:

Veniturile evaluate în budget aŭ fost de	Leĭ	113.261,70
s'aŭ incassat până la 31 Maiŭ 1902	»	106.924,62
prin urmare rĕmân de incassat	Leĭ	6.337,01
Acest rest provine din neincassarea a:		
1) 2 cupóne de Banca Națională a Leĭ 120,20.	Leĭ	240,40
2) Rest din câștiul 23 Aprilie 1902 din arenda moșieĭ Călimănescĭ	»	2.875,—
3) Dobândĭ neîncassate de la Fondul Otteteleșanu	»	3.221,61
Adecă suma de maĭ sus . .	Leĭ	6.337,01
Din saldurile neincassate din 1899—1900 în sumă de . . .	»	8.720,34
s'a incassat suma de	»	8.009,44
Rĕmâne de incassat suma de.	L.	710,90

provenită din cupónele Bănciĭ Naționale, și anume:

2 din anul 1898 a	L.	112,—	L.	224,—
2 » » 1899 a	»	120,20	»	240,40
2 » » 1900 a	»	123,25	»	246,50
adecă just suma de.			L.	710,90

La care trebue adăugate restanțele din anul curent, arătate maĭ sus:

a) 2 cupóne de Banca Națională a Leĭ 120,20. .	L.	240,40
b) Restanța din câștiul de 23 Aprilie al arendeĭ moșieĭ Călimănescĭ	»	2.875,—
c) Dobânḑile de la Fondul Otteteleșanu . . .	»	3.221,61
Avem dar de incassat restanțe în sumă de .	L.	7.047,91

Cheltuelile aŭ fost prevĕḑute în budgetul anuluĭ 1901—2 în sumă de	L.	111.889,25
din acéstă sumă s'a cheltuit.	»	101 753,10
Ast-fel că aŭ rĕmas necheltuițĭ.	L.	10.136,15

Report . . . Leĭ 10.136,15

din acéstă sumă trebue să scădem:

a) Premiul care nu s'a dat în anul acesta şi s'a trecut la capitalisare . . . . L. 5.000,—

b) Premiul votat d-luĭ Onciul şi trecut ca sald pe anul 1902—3 . . . . » 500,— » 5.500,—

Rĕmâne dar sald net . . . . Leĭ 4.636,15

care se va trece la excedent.

Excedentul anuluĭ present 1901—2 a fost de . L. 21.534,32

care a resultat din următórele fondurĭ:

Excedentul anuluĭ trecut 1900—1901 . . . . Leĭ 30.703,52

Din care scădêndu-se suma votată în anul curent . . . . » 16 521,05

ne rĕmâne . . . Leĭ 14.182,47

la care trebue să adăugăm:

a) spor din cupóne . . . . L. 968,60

b) moşia Roşiorĭ, salariul pădurarilor pe 2½ anĭ, plătit de arendaş . . . . » 562,50

c) amendĭ şi altele de la pădurea Roşiorĭ . . » 710,85

d) dobândĭ de întârdiere a arendeĭ moşieĭ Călimănescĭ . . . . » 230,85

e) întorşĭ de la bursierĭ . . . . » 242,90

f) suma rĕmasă de la cheltuelĭ, cum s'a arătat maĭ sus . . . . » 4.636,15 » 7.351,85

Total . . . L. 21.534,32

cum s'a vĕdut maĭ sus, sumă care se va trece pe anul 1902—3.

Fondul în efecte al Fundaţiuniĭ Adamachi, depus la Banca Naţională, este tot cel arătat în raportul din anul trecut, cu observarea însă că s'aŭ maĭ plătit la cele 25 acţiunĭ optate încă cincĭ vĕrsăminte.

Valórea acestor efecte a fost anul trecut ast-fel:

	Nominal	Peste nominal	Total
	L. 1.363.950,—	L. 236.142,—	L. 1.600.092,—
la care se adaugă cele 5 vĕrsăminte	» 7.850,—	» 15.400,—	» 23.250,—
saŭ total . . .	L. 1.371.800,—	L. 251.542,—	L. 1.623.342,—

Capitalul în numerariŭ a fost în 1899—1900 de . . . . . L. 225.374,84

la care trebue să se adauge:

a) Capitalisărĭ votate în 1901—2 . . . . . . L. 17.893,50

b) Premiŭ ce nu s'a dat . . . . » 5.000,—

c) Incassărĭ din vîndarea grâuluĭ şi vinuluĭ cumpĕrat prin licitaţiune de la arendaşul moşieĭ Călimănescĭ, după cum s'a arătat în raportul anuluĭ trecut . . . . » 2.050,—

Transport. . . L. 24.943,50 L. 225.374,84

Report . . . L. 24.943,50 L. 225.374,84

Din acéstă sumă trebue să se scadă:

1) Cumpĕrarea unuĭ mic teren arabil la moşia Călimănescĭ în sumă de . . . . . L. 256,01

2) Plata a 5 vĕrsăminte la 25 acţiunĭ de Banca Naţională, în sumă de . . . . L. 23.250,—

minus sporul provenit din efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite cu altele. . . . . » 2.123,35 » 21.126,65 » 21.382,66 » 3.560,84

adecă . . . L. 228.935,68

Acest capital se află în următórele împrumuturĭ:

1) La succesiunea Donicĭ, împrumutaţĭ. . . . . L. 117.637,75

2) La Fondul Maria General Carp, împrumutaţĭ. . . . . . » 4.055,82

3) La Fondul Otteteleşanu . . . . » 110 000,—

Total . . L. 231 693,57

S'a maĭ incassat în anul de care ne ocupăm, ca venit extraordinar, pentru reparaţiunea morilor de pe moşia Roşiorĭ, de la d-niĭ Şmilovicĭ, arendaşĭ, conform nouluĭ contract, suma care s'a trecut ca sald pe anul 1902—3, şi adecă . . . . L. 2.000,—

Numerariul cassei, constatat la 31 Maiŭ 1902 prin procesul-verbal al Comisiuniĭ financiare, a fost de. . . . . Leĭ 15.183,67

Cercetând actele justificative şi registrele, atât pentru veniturĭ cât şi pentru cheltuelĭ, le-am găsit în bună regulă.

De asemenea am constatat împreună cu colegiĭ meĭ şi cu d-l D. Sturdza, Secretarul general al Academieĭ, care păstréză cheia de la cassa de fer a Academieĭ, recepisele efectelor depuse la Banca Naţională şi le-am găsit întocmaĭ cu suma efectelor ce sunt arătate în raportul d-luĭ Cassier-comptabil.

Raportor, *Gr. Ştefănescu.*

Membru, *Dr. C. I. Istrati.*

Situaţiunea casseĭ
Fundaţiuniĭ Adamachi pe anul 1901—1902.

VENITURĬ — SITUAŢIUNEA CASSEĬ FUNDAŢIUNII ADAMACHII PE ANUL 1901—1902.

No.	ARTICOLUL	Suma votată		Incassat după budget		Incassat peste budget		TOTAL		Rĕmas de incassat	
	Incassărĭ după budget:										
1	*Cupóne*	83 879	80	83.639	40	959	30	84 598	70	240	40
2	*Dobânḑĭ*	11 381	90	8.160	29	2.629	60	10.789	89	3.221	61
3	*Moşia Călimănescĭ.*	6 000	—	3.125	—	6.595	14	9.720	14	2.875	—
4	» *Roşiorĭ*	12 000	—	12.000	—	562	50	12 562	50		
	Suma . . .	113 261	70	106 924	69	10.746	54	117.671	23	6 337	01
	Fără budget:										
1	*Cassa* în numerariŭ la 31 Maiŭ 1901 . .					16.055	55	16 055	55		
2	*Excedent,* sume reîntórse de la bursierii I. D. Popovicĭ şi G. A Sava					242	90	242	90		
3	*Capitalisărĭ* Incassat din vînḑarea grânelor şi vinuluĭ luat prin licitaţie în comptul arendeĭ moşieĭ Călimănescĭ . . .					2.050	—	2 050	—		
4	*Pădurea Roşiorĭ,* amenḑĭ şi altele din exploatarea de la 1896 până la 1901 . .					890	85	890	85		
5	*Efecte* eşite la sorţĭ					24.500	—	24 500	—		
6	*Venit extraordinar.* Moşia Roşiorĭ pentru repararea morilor de pe moşie, conform nouluĭ contract					2.000	—	2.000	—		
						56 485	84				
								163.410	53		
	Notă.— Ca să avem suma arătată în budgetul de venitur̆ pe 1900—1901, trebue să adăugăm lângă suma.	113.261	70								
	Excedentul votat pe anul curent.	16.521	05								
	În total . . .	129 782	75								
	Sald în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902 . . .	15.183	67								

CHELTUELĬ

No.	ARTICOLUL	SUMA VOTATĂ		Cheltuit după budget		Cheltuit peste budget		RĔMAS	
	Cheltuelĭ după budget:								
1	*Fonciera, asigurărĭ, reparaţiunĭ, etc*	1.000	—	485	25			514	75
2	*Călĕtoriĭ, hotărniciĭ, etc*	2 000	—	637	30			1 362	70
3	*Prelevările Academieĭ, 15%*	16.989	25	16 989	25				
4	*Burse, cheltuelĭ de şcólă şi de cercetărĭ*	70 400	—	70 390	60			9	40
5	*Şcóla Adamachi din Iaşĭ şi grijile sufletuluĭ*	5.000	—	5 000	—				
6	*Cheltuelĭ de procese*	500	—	16	10			483	90
7	» *neprevĕḑute*	1 500	—	1 082	05			417	95
8	*Premiĭ.*	10.000	—	4.500				5 500	—
9	*Publicaţiunile Fonduluĭ Vasilie Adamachi* . . .	3.000	—	1.152	55			1.847	45
10	*Indemnisarea membrilor din juriile examinatóre* . . .	1.500	—	1.500	—				
		111 889	25	101 753	10			10.136	15
	Fără budget:								
1	*Împrumut, succesiunea Carp*					391	10		
2	*Moşia Călimănescĭ,* pădurarĭ.					200	—		
3	*Capitalisărĭ,* teren cumpĕrat la moşia Călimănescĭ de la ţĕranĭ					256	01		
4	*Efecte.* Cumpĕrate pentru înlocuirea altora eşite la sorţĭ şi achitate 5 vĕrsăminte pentru 25 acţiĭ de Banca Naţ. optate.					45 626	65		
						46 473	76		
	Lângă cheltuelile după budget se maĭ adaugă cheltuelile fără budget de			46.473	76				
	Totalul cheltuelilor . . .			148.226	86				
	Sald în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902			15 183	67				
				163 410	53				

VENITURĬ — BUDGETUL FUNDAŢIUNIĬ ADAMACHI PE 1903—1904

I	**Excedent** din anul 1901—1902									21 534	32
II	**Cupóne:**										
	1. Scrisurĭ funciare rurale 5% pe 1 an . . .	845.700	—					42.285	—		
	2. Renta amortisabilă 5%, idem	182.000	—					9.100	—		
	3. Scrisurĭ funciare urbane 5%, idem . . .	55.400	—					2.770	—		
	4. Renta amortisabilă 4%, idem	184 200	—					7.368	—		
	5. Dividende la 207 acţiunĭ de Banca Naţională a L. 121,95	103.500	—	268 142	—			25.243	65	86.766	65
III	**Dobândĭ:**										
	1. Dobânda 5% la *împrumutul Fonduluĭ Donicĭ* pe 1 an, de					117 637	75	5 881	90		
	2. Idem, la *împrumutul Fonduluĭ Otteteleşanu*					110.000	—	5 500	—		
	3. Idem, la *împrumutul Fonduluĭ Macinca*, de					10 024	10	501	20	11.883	10
IV	**Proprietăţĭ:**										
	1. *Moşia Călimănescĭ*, arenda pe 1 an . . .							6 200	—		
	2. » *Roşiorĭ*, idem							13.250	—	19.450	—
		1.370 800	—	268 142	—	237 661	85			139 634	07

CHELTUELĬ

I	**Capitalisărĭ** pe 1903—1904			22.894	32
II	**Cheltuelĭ propriĭ:**				
	1. *Reparaţiunĭ şi întreţinerea ecaretelor*	1.000	—		
	2. *Călĕtoriĭ, hotărniciĭ şi cheltuelĭ de îngrijirea imobilelor*	1 500	—		
	3. *Prelevările Academieĭ de 15%*, la Leĭ 117.598,55, venit	17 639	75		
	4. *Burse, cheltuelĭ de şcólă şi cercetărĭ* . . . . Leĭ 73.000,— *Burse pentru 10 elevĭ de la şcóla Agaricĭ* a Leĭ 360 anual . » 3 600,—	76.600	—		
	5. *Şcóla Adamachi din Iaşĭ şi grijile sufletuluĭ* (art 3 Regulament) . .	4 000	—		
	6. *Cheltuelĭ de procese*	500	—		
	7. » *neprevĕdute*	1.000	—		
	8. *Douĕ premiĭ ce se vor da* în 1904, a L. 5.000	10.000	—		
	9. *Pentru publicaţiunile Fonduluĭ Vasilie Adamachi*	3.000	—		
	10. *Indemnisarea membrilor din juriile examinatóre ale concursurilor* . .	1 500	—	116 739	75
				139.634	07

FUNDAŢIUNEA OTTETELEŞANU.

I.— *Raportul Cassieruluĭ-comptabil asupra gestiuniĭ Fundaţiuniĭ Otteteleşanu de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902.*

Domnule Preşedinte,

Am onóre a presintâ situaţiunea comptabilităţiĭ şi a casseĭ Fonduluĭ Otteteleşanu pe anul 1901—1902 până la 31 Maiŭ 1902, încheierea definitivă a anuluĭ budgetar.

A. Din veniturile înscrise în budget de			L.	135.520,50
Se scade excedentul votat pe 1901—2 de			»	3.185,50
rĕmân veniturĭ de incassat de			L.	132.335,—
din carĭ s'a incassat până acuma suma de			»	91.695,65
şi aŭ rĕmas veniturĭ de incassat de			L.	40.639,35

şi anume:

I. Sume incassabile:

a. Moşia Fundu-Chiselet, câştiul 23 Aprilie 1902			L.	29.500,—
b. Moşia Măgurele, rest din câştiul 23 Aprilie 1902			»	5.770,—
c. » *Oteteliş*, idem			»	650,—
d. » *Bătăşanĭ*, rest din câştiul 26 Octomvrie 1901	L.	276,30		
» » câştiul 23 Aprilie 1902 . . .	»	1.600,—	»	1.876,30
e. Móra de la Măgurele, din căutarea în regie			»	1.104,80
f. Grajdurile din str. Teatruluĭ, rest din 26 Octomvrie 1901	L.	150,—		
Chiria pe 23 Aprilie 1902	»	1.450,—	»	1.600,—
Suma de			L.	40.501,10

II. Sume neincassabile:

Móra de la Màgurele, — suma ce nu se póte realisâ din prevederea budgetară pe a. c. şi care s'a acoperit de la excedent, după cum se va vedé maĭ jos sub *F*. . . . . L. 138,25

Suma ca maĭ sus . . L. 40.639,35

B. Saldurile rĕmase neincassate din veniturile anuluĭ 1900—1901 şi arătate în raportul din 1901 Maiŭ 31 s'aŭ incassat, rĕmânênd numaĭ la *Moşia Fundu-Chiselet* un rest (vechia arendă de la d-l N. H. Gheorghiu) de . . . . L. 11.649,71
la care se adaugă restanţele din anul curent, arătate sub *A*, . » 40 501,10
Suma . . . L. 52.150,81
Maĭ este de incassat din chiria grădineĭ din strada Teatruluĭ pe 23 Aprilie 1902 suma de. . . . . » 1.500,—
deci restanţele de incassat în viitor sunt în sumă de . . . L. 53.650,81

C. Situaţiunea budgetuluĭ de cheltuelĭ este următórea:

Cheltuelĭ propriĭ:

		Votat		Cheltuit		Rĕmas
Art. 1.	L.	19.000,—	L.	17.964,01	L.	1.035,99
» 2.	»	6.000,—	»	5.917,—	»	83,—
» 3.	»	1.000,—	»	847,50	»	152,50
» 4.	»	5 000,—	»	1.104,95	»	3.895,05
» 5.	»	14.491,50	»	14.491,50	»	—,—
» 6.	»	500,—	»	28,60	»	471,40
» 7.	»	1.000,—	»	1.000,—	»	—,—

Cheltuelile Institutuluĭ:

Art. 1.	L.	33.300,—	L.	33 270,—	L.	30,—
» 2.	»	22.060,70	»	22.060,70	»	—,—
» 3.	»	1.005,60	»	1.005,60	»	—,—
» 4.	»	1.992,—	»	1.992,—	»	—,—
» 5.	»	2.608,20	»	2.608,20	»	—,—
» 6.	»	1.003,—	»	1.003,—	»	—,—
» 7.	»	1.708,—	»	1.708,—	»	—,—
» 8.	»	4.483,—	»	4.483,—	»	—,—
» 9.	»	1.010,—	»	1.010,—	»	—,—
» 10.	»	2.128,—	»	2.128,—	»	—,—
» 11.	»	3.720,—	»	3.720,—	»	—,—
Dobândĭ	»	9.100,—	»	9.100,—	»	—,—
Total . . .	L.	131.110,—	L.	125.442,06	L.	5.667,94

Din suma rĕmasă necheltuită de . . . . L. 5.667,94
se scade:
Reparaţiunĭ la imobile, suma rĕmasă necheltuită şi care se trece ca sald pe 1902—3, pentru reparaţiunile de pe moşia Fundu-Chiselet . . . . » 3 895,05
Rest . . . L. 1.772,89

și anume:

a) *Anuitatea moșieĭ Fundu-Chiselet*	L.	1.035,99
b) *Imposite*	»	83,—
c) *Asigurărĭ*	»	152,50
d) *Cheltuelĭ de procese*	»	471,40
e) *Corpul didactic și servitoriĭ*	»	30,—
Suma ca maĭ sus . . .	L.	1.772,89

D. Fondul în efecte, arătat în raportul anuluĭ trecut, nu s'a schimbat:

				Nominal	Peste nominal	Total
8	titl. rentă amort. de 4%	a L. 5.000	L	40 000,—		L. 40.000,—
20	» » »	» 4%	» 2.500 »	50.000,—		» 50.000,—
124	» » »	» 4%	» 1.000 »	124 000,—		» 124 000,—
8	» » »	» 4%	» 500 »	4 000,—		» 4 000,—
3	» » »	» 4%	» 100 »	300,—		» 300,—
19	scris. func. rurale	» 5%	» 5.000 »	95 000,—		» 95 000,—
7	» » »	» 5%	» 1.000 »	7.000,—		» 7.000,—
15	» » »	» 5%	» 100 »	1 500,—		» 1.500,—
15	acț. de Banca Națională	»	500 »	7.500,—	L 15.000,—	» 22.500,—
			Total	L. 329.300,—	L. 15 000,—	L. 344.300,—

E. Fondul Elena Dr. N. Turnescu pentru înzestrarea elevelor de la Institutul Otteteleșanu a fost în anul trecut de nominal . . . . L. 27.500,—
care a crescut în cursul anuluĭ 1901—2 cu capitalisarea procentelor în scrisurĭ funciare urbane 5%, de nominal. . . . » 2.000,—

decĭ avem adĭ efecte de nominal . . . . L. 29.500,—

și anume:

9	scrisurĭ funciare urbane de 5%	de L. 1.000,—	L.	9.000,—
5	» » » » 5%	» 100,—	»	500,—
4	» » rurale » 5%	» 5.000,—	»	20.000,—
18	efecte în valóre nominală de		L.	29.500,—
	și un sald în numerariŭ de		»	14,—
	Averea totală astădĭ este de		L.	29.514,—

F. Comptul excedent.

Deficitul arătat la încheierea anuluĭ 1900—1901 a fost de L. 11.859,27
a maĭ crescut în cursul anuluĭ cu:

a) Costul a două registre de chitanțe pentru căutarea în regie a moșieĭ Măgurele . . . . . L. 45,—

b) Móra de la Măgurele, suma ce nu s'a putut incassă din saldul rĕmas pe 1900—1901 . . . » 138,25 » 183,25

Transport . . . . L. 12.042,52

Report. . . L. 12.042,52

din care se scad următórele beneficiĭ incassate în cursul anuluĭ:

a) Incassat de la d-l I. Codreanu, pentru un cazan vechiŭ, cumpĕrat de d-sa de la Institut . . . . . . L. 300,—

b) Moşia Fundu-Chiselet, dobânda din întârḑierea plăţiĭ câştiurilor . . . . » 975,15

c) Moşia Oteteliş, idem . . . . » 2.368,30

d) » Bătăşanĭ, idem . . . . » 340,65

e) Casa din Calea Victorieĭ No. 49, spor din închirierea grădiniĭ . . . . » 5.000,—

f) Cupóne, spor la 15 cupóne de Banca Naţion. a L. 4,65 . . . . » 69,75

g) Efecte, spor din efecte eşite la sorţĭ şi înlocuite » 837,—

Suma. . L. 9.890,85

h) Sumele rĕmase din budgetul cheltuelilor, arătate sub C. . . . . » 1.772,89 » 11 663,74

deci avem un deficit de la încheierea anuluĭ 1901—2 de. . . . L. 378.78

G. Din *Împrumuturile* arătate anul trecut s'a achitat împrumutul de la Banca Naţională, făcut la 17 Octomvrie 1894, în sumă de L. 40.000 şi aŭ rĕmas încă neachitate:

Împrumutul la Fondul Adamachi de la 28 Fevruarie 1898. L. 55.000,—

Idem de la 18 Iulie 1899 . . . . » 24.000,—

Idem de la 24 Octomvrie 1900 . . . . » 31.000,—

În total . . . L. 110.000,—

H. La articolul *Reparaţiunĭ la imobile* s'a trecut suma de L. 3.895,05

rĕmasă neachitată ca sald pentru reparaţiunile ce sunt de făcut la moşia Fundu-Chiselet în anul viitor 1902—3.

Numerariul casseĭ la 31 Maiŭ 1902 este de . . . . . . L. 39.129,46

EXCEDENTUL FUNDAŢIUNIĬ OTTETELEŞANU DIN ANUL 1901—1902.

	I. VENITURĬ.				
1	**Rĕmăşiţe din anul trecut 1901—1902:**				
	a. Moşia Fundu-Chiselet (arendaş N H. Gheorghiu), rest din câştiul 26 Octomvrie 1900	11 649	71		
	De la arendaşul A Valsamachi, câştiul 23 Aprilie 1902 .	29.500	—	41 149	71
	b Moşia Măgurele, rest din câştiul 23 Aprilie 1902 . . .			5 770	—
	c. » *Oteteliş* » » » » » » . . .			1 000	—
	d. » *Bătăşanĭ* » » » 26 Octomvrie 1901 .	276	30		
	» » » » » 23 Aprilie 1902 . . .	1 600	—	1 876	30
	e. Casa din calea Victorieĭ 49, chiria pe 23 Aprilie 1902, rest			1 500	—
	f. Grajdurile din str. Teatruluĭ, rest din câşt. 26 Oct. 1901 .	150	—		
	» » » » câştiul 23 Aprilie 1902 .	1 450	—	1 600	—
	g Móra de la Măgurele, rest din căutarea în regie . . .			1 104	80
2	**Vîndarea terenurilor**, suma cheltuită cu transacţia			20 400	—
3	**Cassa** în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902			39.129	46
	Suma . . .			113 530	27
4	**Deficit** pe anul 1902—3			378	78
				113.909	05

	II. CHELTUELĬ.				
1	**Capitalisărĭ:**				
	Fondul Elena Dr. N Turnescu:				
	Sald din anul 1901—2			14	—
2	**Datoriĭ din anul trecut 1901—1902:**				
	Împrumutul de la Fondul Adamachi.				
	1) făcut în 1897—98	55 000	—		
	2) » » 1898—99	24 000	—		
	3) » » 1899—1900	31.000	—	110.000	—
3	**Reparaţiunĭ de imobile**, sald pe 1902—3			3.895	05
				113 909	05
	Deficit de înscris pe anul 1902—3			378	78

II. *Raportul Comisiunii financiare asupra compturilor Fundaţiunii Otteteleşanu de la 1 Iunie 1901—31 Maiŭ 1902.*

Domnilor Colegĭ,

Subsemnatul, fiind însărcinat de colegiĭ meĭ din Comisiunea financiară ca să cercetez, ca şi în aniĭ trecuţĭ, budgetul Fundaţiuniĭ Otteteleşanu pe exerciţiul budgetar de la 1 Iunie 1901 până la 31 Maiŭ 1902, viŭ să vĕ aduc la cunoscinţă următórele:

Maĭ întâiŭ viŭ cu o deosebită plăcere să vĕ arăt, Domnilor Colegĭ, că Fondul Otteteleşanu, pre cât erà de îngrijitor anul trecut, pre atât este de îmbucurător anul acesta; este destul să vĕ spun că deficitul care anul trecut a fost de Leì 11.859,27, anul acesta a scăḑut la Leĭ 378,78; iar împrumutul care erà de Leĭ 150.000,—, anul trecut, a scăḑut anul acesta la 110.000,—, prin plata a Leĭ 40.000,— restituiţĭ Bănciĭ Naţionale a Românieĭ.

Să sperăm, Domnilor Colegĭ, ca aceste îmbunătăţirĭ să progreseze încă şi maĭ mult, pentru ca să ajungem cât de curând să fim în posiţiune ca să constituim fondul pentru înzestrarea fetelor acestuĭ Institut, şi să putem îndeplinì ast-fel una din dorinţele fericituluĭ donator şi fondator al Instituţiuniĭ «Ioan Otteteleşanu.»

I.

A. Veniturile după budget aŭ fost votate de Academie pentru anul 1901—2

în sumă de	L.	135.520,50
din care se scade excedentul votat pe anul curent . . .	»	3.185,50
Rĕmân veniturĭ net.	L.	132.335,—
din carĭ s'a incassat suma de	»	91.695,65
Rĕmâne prin urmare de incassat în anul viitor suma de. .	L.	40,639,35

Din acéstă sumă se maĭ pot incassà următórele:

1). Din arenda moşieĭ Fundu-Chiselet	L.	29.500,—
2). » » » Măgurele	»	5.770,—
3). » » » Oteteliş	»	650,—
4). » » » Bătăşanĭ.	»	1.876,30
5). De la móra de pe moşia Măgurele. . . .	»	1.104,80
6). De la grajdurile din strada Teatruluĭ . .	»	1.600,—
Total. . .	L.	40.501,10
Nu se maĭ póte incassà de la móra de pe moşia Măgurele din prevederea budgetară suma de . .	»	138,25

ce s'a acoperit de la excedent.

În total suma de maĭ sus de.	L.	40.639,35

B. Cheltuelĭ după budget:

Cheltuelile votate de Academie pentru anul 1901 — 2 aŭ fost în sumă de	L. 131.110,—
Din acéstă sumă s'aŭ cheltuit	» 125.442,06
Rĕmâne prin urmare cheltuit maĭ puţin suma de	L. 5.667,94

II.

Veniturĭ şi cheltuelĭ în afară de budget:

A. Incassărĭ:

Dacă din veniturile budgetuluĭ curent nu s'a putut incassà decât suma de Leĭ 91.695,65, după cum s'a vĕḑut maĭ sus, s'aŭ incassat în schimb din rĕmăşiţele trecute, rĕmăşiţe pe carĭ în raportul meŭ din anul trecut le-am arătat că eraŭ de . . . . Leĭ 79.938,38

a) De la moşia Fundu-Chiselet.	Leĭ 40.545,45	
b) » » » Oteteliş.	» 17.314,77	
c) » » » Bătăşanĭ.	» 2.266,45	
d) De la móra de pe moşia Măgurele. . . .	» 1.462,—	
e) » » casa din Calea Victorieĭ No. 49. . .	» 5.000,—	
f) » » grajdurile din str. Teatruluĭ. . . .	» 1.700.—	
Suma . .	Leĭ 68.288,67	
Prin urmare a rĕmas de incassat din arenḑile trecute suma de	» 11.649,71	
Suma ca sus de		L. 79.938,38

Avem dar de incassat în viitor:

a) — De la moşia Fundu-Chiselet	L. 41.149,71	
b) — » » » Măgurele	» 5.770,—	
c) — » » » Oteteliş	» 650,—	
d) — » » » Bătăşanĭ	» 1.876,30	
e) — » » móra de pe moşia Măgurele . . .	» 1.104,80	
f) — » » grajdurile din str. Teatruluĭ . . .	» 1.600,—	
g) — » » grădina din str. Teatruluĭ. . . .	» 1.500,—	
Total. . .		L. 53.650,81

La suma incassată din restanţele anuluĭ trecut de . . . trebuesc adăugate încă:	L. 68.288,67
Incassările făcute în afară de budget, şi anume:	
1). Din dobânḑile arenḑilor întârḑiate şi alte veniturĭ extraordinare arătate în raportul d luĭ Cassier de	» 7.446,85
2). Efecte eşite la sorţĭ.	» 6.000,—
3). Din vînḑarea unuĭ cazan vechiŭ de la Institut . . .	» 300,—
Transport. . .	L. 82.035,52

Report. . .	L.	82.035,52
4). Numerarul casseĭ găsit la 31 Maiŭ 1902, când s'a încheiat exercițiul anuluĭ trecut	»	38.118,40
Totalul incassărilor extra-budgetare . . .	L.	120.153,92

B. Cheltuelĭ:

1). Efecte cumpĕrate spre înlocuirea celor eșite la sorțĭ . .	L.	5.163,—
2). Capitalisarea procentelor Fonduluĭ Elena Dr Turnescu (Leĭ 2.000 nominal)	»	1.670,05
3). Pădurarĭ la moșia Fundu-Chiselet	»	400,—
4). Registre de chitanțe pentru moșia Măgurele	»	45,—
5). Achitat la Banca Națională împrumutul din 1894—5 . .	»	40.000,—
Totalul cheltuelilor extra-budgetare . . .	L.	47.278,05

Dacă acum la incassările extra-budgetare de			L.	120.153,92
adăugăm incassările arătate maĭ sus de			»	91.695,65
Avem incassărĭ în total de.			L.	211.849,57
din carĭ scăḑênd cheltuelile extra-budgetare în sumă de.	L.	47.278,05		
lângă carĭ se maĭ adaugă cheltuelile după budget, de maĭ sus de	»	125.442,06	»	172.720,11
Rĕmâne încă suma de			L.	39.129,46

pe care am constatat-o în numerariŭ la încheierea socotelilor în ḑiua de 31 Maiŭ 1902.

Deficitul anuluĭ acesta.

Am arătat în raportul anuluĭ trecut că deficitul a fost la încheierea anuluĭ în sumă de	L.	11 859,27
lângă care trebue să se adauge acuma:		
a) Cheltuelile făcute pentru registre de chitanțe, pentru căutarea moșieĭ Măgurele în regie	»	45,—
b) Suma ce nu se póte incassă din saldul din 1900—1901 la móra de pe moșia Măgurele, în sumă de	»	138,25
Suma. .	L.	12.042,52
Din acest deficit trebue să scădem sumele incassate extra-budgetar și provenite din dobânḑile arenḑilor întârḑiate, spor din cupóne, efecte eșite la sorțĭ, etc., precum și suma necheltuită din budgetul de cheltuelĭ, în total suma de	»	11.663,74
ast-fel că deficitul de înscris pe anul viitor este de .	Leĭ	378,78

Împrumuturĭ.

Din împrumuturile arătate de mine în anul trecut de. .	L.	150.000,—
s'a achitat la Banca Națională a Românieĭ suma de . . .	»	40.000,—
și a maĭ rĕmas suma de	L.	110.000,—

luată cu împrumut de la Fondul Adamachi, care se va achită la timpul sĕŭ, când se vor incassà restanţele despre carĭ am avut onóre a vĕ arătà maĭ sus.

Ca să ajungem la acéstă constatare, am cercetat, Domnilor Colegĭ, cu deamăruntul tóte registrele şi actele justificative relative la incassările şi cheltuelile făcute şi le-am găsit pe tóte în cea maĭ perfectă regulă şi conform cu prevederile budgetare saŭ cu încheierile Delegaţiuniĭ.

Fondul în efecte ce posedă Fundaţiunea Otteteleşanu şi carĭ sunt depuse la Banca Naţională cu recepisele ce se află în cassa de fier a Academieĭ şi pre carĭ le-am constatat împreună cu colegiĭ meĭ şi cu d-l D. Sturdza, Secretarul general al Academieĭ, care păstréză cheia, sunt ca şi în anul trecut, după cum se vede şi din raportul d-luĭ Cassier, în valóre de nominal Leĭ 329.300,— peste nominal Leĭ 15.000,— Total . . . L. 344.300,—

Pe lângă aceste efecte propriĭ ale fonduluĭ maĭ sunt şi efectele:

Fonduluĭ Elena Dr. N. Turnescu, destinat pentru înzestrarea elevelor de la Institutul Otteteleşanu.

Acest fond care în anul trecut a fost în scrisurĭ funciare rurale şi urbane 5% de nominal . . . . L. 27.500,—
şi un sald în numerariŭ de . . . . L. 309,05
a crescut prin procentele pe anul curent de. . » 1.225,—
plus spor din cupóne prin capitalisare de efecte » 150,—
Suma. . . L. 1.684,05
Din care sald s'a capitalisat în scrisurĭ funciare urbane 5% nom. L. 2.000, carĭ aŭ costat . » 1.670,05 » 2.000,—
decĭ rĕmâne aḍĭ sald în numerariŭ. . . . . . L. 14,—
iar efectele aŭ crescut nominal la . . . . L. 29.500,—

ast-fel că averea fonduluĭ este astăḍĭ următórea:

9	scrisurĭ funciare urbane	5%	a L. 1.000,—	L.	9 000,—
5	» »	5%	» » 100,—	»	500,—
4	» » rurale	5%	» » 5.000,—	»	20.000,—
18	efecte în valóre de nominal			L.	29.500,—
	Şi un sald în numerariŭ de.			L.	14,—

Numerariul casseĭ constatat prin procesul-verbal al Comisiuniĭ financiare la 31 Maiŭ 1902 a fost, după cum am spus maĭ sus, de. . . . L. 39.129,46

Acesta este, Domnilor Colegĭ, resultatul îndelungilor mele cercetărĭ şi constatărĭ, ce am făcut în starea fondurilor, veniturilor şi cheltuelilor Fundaţiuniĭ Otteteleşanu pe anul expirat, la 31 Maiŭ 1902.

Raportor, *Gr. Ştefănescu.*

Membru, *Dr. C I Istrati*

SITUAŢIUNEA CASSEĬ FUNDAŢIUNIĬ OTTETELEŞANU PE ANUL 1901—1902.

No.	ARTICOLUL	Suma votată		Incassat după budget		Incassat peste budget		TOTAL		Rĕmas de incassat	
	Incassărĭ după budget:										
1	*Moşia Fundu-Chiselet.*	59.000	—	29 500	-	41 920	60	71.420	60	29 500	—
2	» *Măgurele.*	21 500	—	15.730	—			15 730	—	5 770	—
3	» *Oteteliş*	15 300	—	14 650	—	19 333	07	33 983	07	650	—
4	» *Bătăşanĭ*	3.200	—	1 323	70	2 607	10	3 930	80	1 876	30
5	*Móra de la Măgurele*	3 500	—	2 256	95	1 462	—	3.718	95	1 243	05
6	*Casa din Calea Victorieĭ No. 49.*	10 000	—	10 000	—	8 500	—	18 500	—		
7	*Grajdurile* din strada Teatruluĭ	2 900	—	1 300	—	1.700	—	3 000	—	1 600	—
8	Cupone	15.710	—	15 710	—	69	75	15.779	75		
9	Fondul Elena Dr. N. Turnescu.	1 225	—	1 225	—	150	—	1 375	—		
		132 335	-	91 695	65	75 742	52	167.438	17	40 639	35
	Fără budget:										
1	Cassa în numerariŭ la 31 Maiŭ 1901					38.111	40	38 111	40		
2	Efecte eşite la sorţĭ					6 000	—	6 000	—		
3	*Excedent*, incassat de la d-l I. Codreanu pentru un cazan vechiŭ de la Institut					300	—	300	—		
						120 153	92				
								211 849	57		
	Notă. — Ca să avem suma arătată la budgetul de veniturĭ pe 1901—2, trebue să adăugăm la suma de L	132.335	—								
	Excedentul votat pe anul curent de L.	3 185	50								
	În total L.	135 520	50								
	Sald în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902							39 129	46		

No.	ARTICOLUL	SUMA VOTATĂ		Cheltuit după budget		Cheltuit peste budget		RĔMAS	
	Cheltuelĭ după buget.								
1	*Anuitatea moşieĭ Fundu-Chiselet*	19 000	—	17 964	01			1 035	99
2	*Imposite*	6 000	—	5.917	—			83	—
3	*Asigurărĭ*	1 000	-	847	50			152	50
4	*Reparaţiunĭ la imobile*	5 000	—	1 104	95			3 895	05
5	*Prelevările Academieĭ* 15°/₀.	14.491	50	14 491	50				
6	*Cheltuelĭ de procese.*	500	—	28	60			471	40
7	» *neprevĕdute*	1.000	—	1 000	—				
	Cheltuelile Institutuluĭ.								
8	*Corpul didactic şi servitorĭĭ.*	33.300	—	33 270	—			30	—
9	*Mâncarea*	22 060	70	22.060	70				
10	*Iluminatul*	1 005	60	1 005	60				
11	*Încălditul*	1 992	—	1.992	—				
12	*Curte şi grajd*	2 608	20	2 608	20				
13	*Atelier şi spĕlătorie*	1.003	—	1 003	—				
14	*Instalaţiunĭ*	1.708	—	1.708	—				
15	*Îmbrăcăminte*	4 483	—	4.483	—				
16	*Cărţĭ şi tipăriturĭ*	1 010	—	1.010	—				
17	*Diverse*	2 128	—	2.128	—				
18	*Extraordinare*	3.720	—	3 720	—				
19	Dobândĭ	9 100	—	9.100	—				
		131.110	—	125 442	06			5.667	94
	Fără budget:								
1	*Moşia Fundu-Chiselet*, pădurarĭ pe 1 an					400	—		
2	» *Măgurele*, registre pentru căutarea în regie					45	—		
3	*Fondul Elena Dr N. Turnescu*, capitalisarea procentelor în efecte, de nominal Leĭ 2 000					1 670	05		
4	*Efecte* cumpĕrate spre înlocuirea altora eşite la sorţĭ					5 163	—		
5	*Împrumutul la Banca Naţională* de					40 000	—		
						47 278	05		
	Lângă cheltuelile după budget se maĭ adaugă cheltuelile fără budget de			47 278	05				
	Totalul cheltuelilor L			172.720	11				
	Sald în numerariŭ la 31 Maiŭ 1902			39.129	46				
				211 849	57				
	Notă. — Ca să avem suma arătată la budgetul de cheltuelĭ pe 1901—2, trebue să adăugăm la suma de	131 110	—						
	Fondul Turnescu, capitalisarea procentelor	1.225	—						
	Amortismentul votat pe anul curent din deficit	3 185	50						
	În total L.	135 520	50						

BUDGETUL FUNDAŢIUNIĬ OTTETELEŞANU PE ANUL 1903—1904.

VENITURĬ

I	**Excedent** din anul 1901—1902							378	78
II	**Proprietăţĭ:**								
	1. *Moşia Fundu-Chiselet*, arenda pe 1 an					62 400	—		
	2 » *Măgurele*, idem					24 000	—		
	3. » *Oteteliş*, idem					16.400	—		
	4 » *Bătăşanĭ*, idem					3.820	—		
	5. *Móra de la Măgurele*, din căutarea în regie					3 500	—		
	6. *Casa din calea Victorieĭ No 49*, pe 1 an					10 000	—		
	7. *Grădina din str. Teatruluĭ*, idem					5 000	—		
	8. *Grajdurile din str. Teatruluĭ*, pe semestrul 26 Octomvrie 1903					1 450	—	126 570	—
III	**Cupóne:**								
	1 Cupóne funciare rurale 5%, pe 1 an	103.500	—			5.175	—		
	2. » rentă amortisabilă 4%, idem	218 300	—			8.732	—		
	3. 15 » dividende la 15 acţiunĭ de Banca Naţională a Leĭ 121,95	7 500	—	15.000	—	1.829	25	15 736	25
IV	**Fondul Elena Dr. N Turnescu:**								
	Cupóne funciare rurale şi urbane 5%, pe 1 an	31.000	—					1 550	—
V	**Deficit**							2.003	30
		360 300	—	15 000	—			146 238	33

CHELTUELĬ

I	Înzestrărĭ a 11 eleve de la Institut pe a. c., a Leĭ 300			3 300	—
II	**Cheltuelĭ propriĭ:**				
	1. *Anuitatea moşieĭ Fundu-Chiselet la Creditul funciar rural*	19 000	—		
	2. *Imposite*	7 000			
	3. *Asigurărĭ*	1.000	—		
	4. *Pădurariĭ moşiilor Fundu-Chiselet, Oteteliş şi Măgurele*	1.700	—		
	5 *Reparaţiunĭ la imobile* (Oteteliş Leĭ 6 000, Institut 1.200, spělătorie, cuptor L. 1.800)	9 000	—		
	6 *Prelevările Academieĭ* de 15%, la L. 114.006,25, venit	17.100	95		
	7 *Cheltuelĭ de procese*	500	—		
	8. » *neprevědute*	1.500	—		
	9 *Amortisment din reparaţiunile* făcute de Cercul Militar la Casa din calea Victorieĭ No. 49, de Leĭ 5 000,— conform contractuluĭ	1 375	—	58 175	95
III	**Cheltuelile Institutuluĭ Otteteleşanu:**				
	1. *Personalul didactic* . . . Leĭ 22 080,— *Servitoriĭ* . . . » 10 640,—	32.720	—		
	2. *Mâncarea*	26.352	—		
	3. *Iluminatul*	1.137	60		
	4. *Încălḑitul*	4 512	—		
	5. *Curtea şi grajdul*	2 508	—		
	6. *Atelierul şi spělătoria*	1.234	—		
	7. *Instalaţiunea*	1 250	—		
	8 *Îmbrăcămintea*	4.320	—		
	9 *Cărţĭ şi tipăriturĭ*	1.100	—		
	10. *Diverse*	3 750	—	78 883	60
IV	**Dobânḑĭ:**				
	Dobânḑĭ 5% la L 110 000,— împrumutaţĭ de la Fondul Adamachi, pe 1 an			5 500	—
V	**Amortisment:**				
	Amortismentul deficituluĭ din anul trecut			378	78
				146 238	33

VENITURĬ — BUDGETUL FUNDAŢIUNIĬ TAKE P. ANASTASSIU PE ANUL 1903—1904. — CHELTUELĬ

VENITURĬ

1	*Arenda moşiilor Ţigănescĭ şi Călmăţuiŭ* .					96 500	—		
	Rata pentru vite, maşinĭ, muncĭ agricole, etc					20 000	—	116 500	—
2	*Venitul de la viile de pe moşia Ţigănescĭ şi Călmăţuiŭ şi de la stupării*, din căutarea în regie, aproximativ							5 000	—
3	*Cupóne:*								
	Rentă amortisabilă 4% pe 1 an	28 000	—			1 120	—		
	Scrisurĭ funciare rurale 5%, idem . . .	22.900	—			1.145	—		
	« « « 4%, idem	20.000	—			800	—		
	« « urb. Bucurescĭ 5%, idem .	66 500	—			3 325	—		
	« « « Iaşĭ 5%, idem	100	—			5	—		
	6 dividende de Banca Naţională a L 121,95	3 000	—	12 388	75	731	70		
	375 dividende acţiĭ d'ale Societăţiĭ «Generala» a L. 8,— idem	75 000	—			3 000	—	10.126	70
4	*Tarcăul:*								
	a). Rata a 3-a din capitalul de L 375.331,54 de 1 Octomvrie 1903					37 533	15		
	Rata a 4-a din acelaşĭ capital pe 1 Aprilie 1904					37 533	15	75.066	30
	b). Dobânda 5% la L 300 265,24 pe 1 Iulie 1903—1 Ianuarie 1904, ½ an					7 506	63		
	Idem la L 262 732,09 pe 1 Ianuarie 1904—1 Iulie 1904, ½ an					6 568	30	14 074	93
								220 767	93
5	Deficit							24 576	97
		215.500	—	12 388	75			245 344	90

CHELTUELĬ

I	**Capitalisărĭ pe 1903—1904:**				
1	*Rata anuală pentru vite, maşinĭ, muncĭ agricole, etc.* . . .	20 000	—		
2	*Douĕ rate Tarcăul* pe 1 Octomvrie 1903 şi 1 Aprilie 1904 .	75 066	30	95.066	30
II	**Cheltuelĭ propriĭ:**				
1	*Anuitatea* moşieĭ Ţigănescĭ la Creditul funciar rural	14 400	—		
2	*Foncieră*	10 000	—		
3	*Asigurărĭ* (Poliţa No 14.501, 14 505, 61.336, 61.494, la Generala)	410	35		
4	*Renta d-neĭ Elena Take P Anastassiu* pe 1 an	24 000	—		
5	*Renta d-luĭ Iancu Anastassiu* pe 1 an . . . . L. 12 000,— Datorie din anul trecut 1902—3 . . . . « 23 000,—	35 000	—		
6	*Salariul şi tainul* personaluluĭ de pe moşia Ţigănescĭ L. 4.100,— Datorie din anul trecut 1902—3 . . . . « 4 900,—	9.000	—		
7	*Cultura vieĭ de la Ţigănescĭ*	2 500	—		
8	*Şcóla profesională de fete din Tecuciŭ*	8.000	—		
9	*Şcóla primară de la Călmăţuiŭ* (datorie L. 5 477)	26 273	—		
10	*Clerul de la Călmăţuiŭ*, parastasul anual, reparaţia turleĭ bisericiĭ	5 500	—		
11	*Prelevările Academieĭ de 15%* la venitul de L 101 301,63 . . .	15 195	25	150 278	60
				245 344	90

Cumpĕrăturĭ făcute pentru Bibliotecă în 1902.

Enciclopedie. Academice.

Grande Encyclopédie (La), inventaire raisonné des sciences, des lettres et des arts. Tome XXXI. Paris. — 1 v. in-4°.

Jewish Encyclopedia (The), A descriptive record of the history, religion, literature, and customs of the jewish people from the earliest times to the present day. Vol. I—II. New-York and London 1901—1902. — In-4°.

Séances et travaux de l'Académie des sciences morales et politiques. Nouvelle série. 62-e Année. Tome LVII—LVIII. Paris 1902. — In-8°.

Sitzungsberichte der königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin. 1902. I—II Halbband. Berlin 1902. — In-8°.

Bibliografie.

Athenaeum (The). Journal of english and foreign literature, science, the fine arts, music and the drame. 1902. London. — 2 vol. in-4°.

Bibliographe moderne (Le), publié sous la direction de M. Henri Stein. VI-e Année, 1902. Paris. — 1 vol. in-8°.

Bibliothèque de bibliographies critiques, publiée par la Société des études historiques. Paris. — 20 br: in-8°.

Catalogo generale della Libreria italiana dall'anno 1847 a tutto il 1899. Puntata No. 12, 13. Milano 1902. — In-8°.

Centralblatt für Bibliothekswesen, herausgegeben von Dr. O. Hartwig. XIX Jahrgang. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.

Falk (Franz), Beiträge zur Rekonstruktion der alten Bibliotheca Fuldensis und Bibliotheca Laureshamensis. (Beihefte zum Centralblatt für Bibliothekswesen, XXVI). Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.

Gaster (M.), Rumänische Drucker in Georgien. (Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes, XI. B, 4 H.). Wien 1897. — In-8°.

Graesel (Dr. Arnim), Handbuch der Bibliothekslehre. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.

Gutenberg-Gesellschaft. Erster Jahresbericht, Mainz 1902. — 1 br. in-8°.

» Veröffentlichungen, Mainz 1902. — 1 br. in-4°.

Jahrbuch der deutschen Bibliotheken, herausgegeben vom Vereine deutscher Bibliothekare. I Jahrgang. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.
Kleemeier (Friedr. Joh.), Handbuch der Bibliographie. Kurze Anleitung zur Bücherkunde und zum Katalogisieren. Wien, Pest, Leipzig 1903. — In-8°.
Legrand (Émile), Bibliothèque grecque vulgaire. Tome I, II, V, VI, IX. Paris 1880—1902. — in-8°.
Literarisches Centralblatt für Deutschland. Jahrgang 1851—1862, 1866—1873, 1902. Leipzig. — 21 vol. in-4°.
Mittheilungen des österr. Vereines für Bibliothekswesen. I— VI Jahrgang. Wien 1897—1902. — 6 vol. in-8°.
Polybiblion. Revue bibliographique universelle. *Partie littéraire.* Deuxième série. Tome LV—LVI. Paris 1902. — *Partie technique,* Deuxième série. Tome XXVIII. Paris 1902. — In-8°.
Revue critique d'histoire et de littérature. Recueil hebdomadaire. Directeur A. Chuquet. 37-e Année. Paris 1902. — 2 vol. in-8°.

Religiune.

Apostolul tipărit de Diaconul Coresi (1563). — 1 vol. in-fol.
Bassi (Dott. Domenico), Saggio di Bibliografia mitologica. Puntata I: Apollo. Torino, Roma 1896. — 1 vol. in-8°.
Căntare tănguitoare şi rugătoare aprea înţeleptuluĭ Înpărat Leon. Iaşiĭ 1846. — 1 br. in-8°.
Culegere a multor rugăcĭunĭ pentru tréba pruncilor celor rumăneştĭ, cariĭ învaţă. Buda 1799. — 1 br. in-8°.
Éclaircissements sur la question des Monastères Grecs situés dans les Principautés Danubiennes. — 1 vol. in-4°.
Εὐχολόγιον, adecă Molitvenic. Târgovişte 1713. — 1 vol. in-fol.
Mansi (Joannes Dominicus), Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio. 13, 14, 15, 17, 18, 17 b, 18b, 32, 34 a, b (Ediţ. H. Welter). Paris-Leipzig 1901—1902. — 9 vol. in-fol.
Ὠδὴ τοῦ σοφοτάτου Βασιλέως Λέοντος θρηνητικὴ τε καὶ ικετήριος. Ἐν Ἰασίῳ 1846.— 1 br. in-8°.
Psaltire. Buzĕŭ 1703. — 1 vol. in-fol.
Psaltire slavonéscă. Govora 1637. — 1 vol. in-fol.
Psaltire slavonéscă. Govora 1638. — 1 vol. in-fol.
Roscher (W. H.), Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie. 46 Lief. Supplement. Epitheta Deorum. Leipzig 1902.—In-8°.
Usener (Hermann), Götternamen. Versuch einer Lehre von der religiösen Begriffsbildung. Bonn 1896. — 1 vol. in-8°.

Filosofie. Pedagogie.

Archiv für Philosophie. I Abtheilung: *Archiv für Geschichte der Philosophie,* XV Band (Neue Folge, VIII Band). II Abtheilung: *Archiv für systema-*

tische Philosophie. Neue Folge der Philosophischen Monatshefte, VIII Band. Berlin 1902. — In-8°.

Baldwin (James Mark), Dictionary of Philosophy and Psychology. Vol. I. New-York, London 1901. — 1 vol. in-8°.

(*Bucoavnă* 1781 ?). — 1 vol. in-8°.

Croce (Benedetto), Estetica come scienza dell'espressione e linguistica generale. Milano, Palermo, Napoli 1902. — 1 vol. in-8°.

Revue internationale de l'enseignement, publiée par la Societé de l'enseignement supérieur. 22e Année. Vol. XLIII—XLIV. Paris 1902. — In-8°.

Revue philosophique de la France et de l'étranger. Dirigée par Th. Ribot. 27e Année. Vol. I—II. Paris 1902. — In-8°.

Vuia (Iuliŭ), Scólele românescĭ Bănăţene în secolul al XVIII. Studiŭ istoric. Orăştie 1896. — 1 vol. in-8°.

Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane. Herausgegeben von Herm. Ebbinghaus und W. A. Nagel. Band 28—30 + Register zu Bd. 1—25. Leipzig 1902. — 4 vol. in-8°.

Drept. Legislaţiune. Administraţiune.

Anträge, Berichte und Verhandlungen bezüglich der Siebenbürger Eisenbahn im Siebenbürger Landtage und im betreffenden Landtagsausschusse in der 1864-er Session. Kronstadt. — 1 vol. in-8°.

Aşăzămînt ostăşesc. Partea a III. Despărţirea a 4. — 1 br. in-4°.

Aşăzămînt ostăşesc pentru stréja pămîntenéscă a Valahiĭ. Partea IV.—1 br. in-4°.

Condiţiile cu care se arenduesc postele din Ţéra Românéscă... cu începere de la 1 August 1861 până la 1 Maiŭ 1863. — 1 br. in-4°.

Corpus juris Hungarici. Editio millennaria memorabilis. Vol. I—VII. Lipsiae 1902. — In-8°.

Expunere de motive la proectul de lege pentru cesiunea către Statul Român a Căilor ferate a Societăţeĭ acţionarilor. — 1 br. in-4°.

Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im Deutschen Reich. Herausgegeben von Gustav Schmoller. XXVI Jahrgang. Leipzig 1902. — 4 vol. in-8°.

Lucrărĭ parlamentare. — Broşurĭ şi foĭ volante de la 1861—1880.

Martens (F. de), Recueil des Traités et Conventions conclus par la Russie avec les Puissances étrangères. Tome XII—XIII. St. Pétersbourg 1898—1902.— In-8°

Martens (G. Fr. de), Nouveau recueil général de traités. Continuation par Félix Stoerk. Deuxième Série. Tome XXVIII. Leipzig 1902.—1 vol. in-8°.

Ministerul de Finance. Instrucţiunĭ pentru Perceptorĭ, Casierĭ particularĭ şi Casierĭ generalĭ. Bucureştĭ 1864. — 1 br. in-4°.

Noradounghian (Gabriel Effendi), Recueil d'actes internationaux de l'Empire ottoman. Tome II (1789—1856), III (1856—1878). Paris 1900—1902.—In-8°.

Pandectes françaises. Nouveau répertoire de doctrine, de législation et de jurisprudence. Tome 37, 40. Paris 1902. — In-4°.

Povetzuiri komandirilor de roate. Traduse din ruseşte de Maiorul I. Voinescul. Bucureştĭ 1836. — 1 br. in-4°.

Regulament oştăşesc pentru învăţătura de roată (...tălmăcit... de Căpitan Voinescu). — 1 br. in-4°.

Regulament oştăşesc pentru stréja pămîntenéscă a Valahii. Partea II. Despărţirea III. (Întocmai după original... Căpitan Voinescu). — 1 br. in-4°.

Revue critique de législation et de jurisprudence. Nouvelle série. 51e Année I, Tome XXX, Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Revue d'histoire diplomatique. Publiée par les soins de la Societé d'histoire diplomatique. XVI année. Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Revue générale du droit, de la législation et de la jurisprudence en France et à l'étranger. 26e année. Tome XXVI. Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Revue politique et littéraire (Revue Bleue). 4e série. Tome 17—18. Paris 1902. — In-4°.

Schmoller (Gustav), Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im Deutschen Reich. XXVI Jahrg. Leipzig 1902. — In-8°.

Собраніе приказовъ отданныхъ по генеральному штабу ко всегдашнему руководству, съ учрежденія главнаго штаба его Императорскаго Величества, то есть: съ 1815—20 по 1831-й годъ. Санктпетербургъ 1830. — 1 vol. in-8°.

Verdy du Vernois (Dr. jur. F. v.), Die Frage der Heiligen Stätten Palästinas (Beiträge zur Geschichte der völkerrechtlichen Beziehungen der Ottomanischen Pforte). Berlin 1901 — 1 br. in-8°.

Politică. Statistică. Finance.

Allgemeine Zeitung (Augsburg), 1835. No. 274—294, 296—365. — 1 vol. in-4°.

Amicul Poporului. Se dă prin Comisia centrală din Pesta. No. 1—17. Budapesta 1848. — 1 vol. in-4°.

Beserica Maica Pré-Curată Dudu din Craiova. Budgetu pe anulu 1860. — 1 br. in-4°.

Bisinger (J. C.), General-Statistik des Österreichischen Kaiserthumes. Ein Versuch. I—II Theil. Wien und Triest 1807—1808. — In-8°.

Bismarck (Otto Fürst von), Anhang zu den Gedanken und Erinnerung I—II. Stuttgart, Berlin 1901. — In-8°.

Brackel (Dr. Freiherr von), Rumäniens Staats-Kredit in deutscher Beleuchtung. Eine finanz-politische Studie. München 1902. — 1 vol. in-8.

Budget de veniturile şi cheltuelile Casei centrale a eparchielorŭ pe 1859. — 1 br. in-4°.

Budgetele Ministeruluĭ Cultelor şi alŭ Instrucţiunei publice pe 1860. — 1 vol. in-4°.

Bulletin de l'Alliance israélite universelle. Deuxième série. No. 25—26 (1900—1901). Paris. — 2 vol. in-8°.
Demian (*I. A.*), Statistische Beschreibung der Militär-Gränz, I—II B. Wien 1806—1807. — In-8°.
Économiste français (L'), Journal hebdomadaire. Rédacteur en chef M. Paul Leroy-Beaulieu. 30e Année. Paris 1902. — In-4°.
Finanz-Archiv. Zeitschrift für das gesamte Finanzwesen. Herausgegeben von Georg Schanz. XIX Jahrgang. Stuttgart u. Berlin 1902. — In-8°.
Friedrich's des Grossen, Politische Correspondenz. XXVII Band. Berlin 1902.— 1 vol. in-8°.
Hegedüs (*Loránt*), A Székelyek kivándorlása Romániába. Budapest 1902. — 1 vol. in-8°.
Jacobs (*Joseph*), Studies in jewish statistics, social, vital and anthropometric. London 1891. — 1 vol. in-8°.
Invetiatorulu Poporului. No. I—XXII. Blasiu 1848. — 1 vol in-4°.
Journal des Économistes. Redacteur en chef G. de Molinari. 61e Année, 5-me série. XLIX—LII Paris 1902. — In-8°.
Listele electorale din tóte judeţele Ţereĭ Românescĭ pe aniĭ 1860—1861, 1862. — 1 vol. in-4°.
Mallat (*Joseph*), La Serbie contemporaine. Etudes, enquêtes statistiques. I—II. Paris 1902. — In-8°.
Ministerul Agriculturei, Comerţului şi Lucrărilor publice. Budgetul pe 1864 1866. Bucurescĭ. — In-4°.
Ministerul Cultelor şi al Instrucţiunei publice. Budgetele pentru eserciţiul anului 1861, 1866. — In-4°.
» Proect de budget pentru eserciţ. anului 1873, Bucuresci 1872.—1 vol. in-4°.
» Proect de budget pentru instrucţiunea publică pe anul 1863.—1 br. in-4°.
» Budgetŭ de veniturile şi cheltuelele pentru exerţiţiul anului 1862. — 1 vol. in-4°.
Ministerul Financelor. Proectu de budgetu pentru exerciţiulŭ 1863, 1870.— In-4°.
» Budgetu pentru eserciţ: 1860, 1863. — In-4°.
Ministerul de Interne. Budgetul serviciului administrativ şi al lucrărilorŭ. publice pe anul 1860. — 1 br. in-4°.
» Budget de cheltuelile eserciţiului 1860, 1866. — In-4°.
» Proect de budget pentru esserciţiul anuluĭ 1862. — 1 br in-4°.
Ministerul Justiţieĭ. Budgetulŭ anuluĭ 1860. — 1 br. in-4°.
Ministerul de Resbel. Budgetul general pentru eserciţiul anului 1860, 1866. — In-4°.
» Proect de budget pe eserciţiul 1874. Bucurescĭ 1873. — 1 br°. 4-in.
Mittheilungen des statistischen Landesamtes des Herzogthums Bukowina. IX Heft. Veröffentlicht von Anton Zachar. Czernowitz 1902. — 1 v. in-8°.
Очеркъ дѣятельности товарищества Грегеръ Горвицъ Коганъ по продовольствію

дѣйствующей арміи въ восточную войни 1877—1878 годовъ. Букарещъ 1878. — 1 vol. in-8°.

Oesterreichischer Beobachter. 1813, No. 182—365 (Wien). — 1 vol. in-4°.

Organulu Lvminarei. Gazeta beserecésca politica, e leteraria. No. I—LXX. Blasiu 1847—1848. — 1 vol. in-fol.

Organu Natiunale. Gazeta beserecésca, politica, e literaria. No. I—XXI. Blasiu 1848. — 1 vol. in-fol.

Poschinger (*Heinrich v.*), Preussens auswärtige Politik. III Band, 1854—1858. Berlin 1902. — 1 v. in-8°.

Proect de budget al Cancelariei Consiliului Ministrilor şi Camera de petiţiuni la Domnŭ în anul 1869. Bucurescĭ 1869. — 1 br. in-fol.

Romanczuk (*Julian*), Die Ruthenen und ihre Gegner in Galizien. Wien 1902.— 1 br. in-8°

Russlands (Der gegenwärtige Krieg) gegen die Türkei, oder was will man und was gilt es? Von einem diplomatischen Agenten. Lepzig 1829. — 1 vol. in-8°.

Stephanowitch (*Dmitri*), Slaves et Grecs devant la Turquie. Paris 1861. — 1 br. in-8°.

Tablou de starea drumurilor în Principatele-Unite, 1865. — 1 br. in-fol.

Artă.

Caritas zu Gunsten des Marien-Vereins einer Erziehungs-Anstalt armer Kinder. Herausgegeben von ihrer Königlichen Hoheit Prinzessin Ludwig Ferdinand von Bayern Maria de la Paz Infantin von Spanien, München. — 1 album in-4°.

Jahn (*Otto*), Beschreibung der Vasensammlung König Ludwigs in der Pinakothek zu München. München 1854. — 1 vol. in-8°.

Lange (*G. G.*), Ungarn und Siebenbürgen in malerischen Original-Ansichten ihrer interessanten Gegenden, Städte, Badeorte, Kirchen, Burgen, Paläste, etc. Pracht-Stahlstiche. — Album de 80 foĭ.

Overbek (*J.*), Griechische Kunstmythologie. Besonderer Theil. I—III Band (I—V Buch). Leipzig 1871—1889. — In-8°.

» Atlas der griechischen Kunstmythologie. I—V Lieferung. Leipzig 1872—1887. — In-fol.

Revue de l'art ancien et moderne. Directeur Jules Comte. Tome I—IV, XI—XII. Paris 1897—1902. — In-4°.

Filologie. Literatură.

Alexandrescul (Gr.), Văcărescu şi *Eliad,* Poeziĭ, întâia oară în Bucureştĭ, iară acuma a doao oară cu cheltuĭala lui Petru Lupulov.... tipărite. Buda 1845. — 1 br. in-8°.

Archiv für lateinische Lexicographie und Grammatik. Herausgegeben von Eduard von Wölfflin. XIII Band. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.
Archiv für slavische Philologie. Herausgegeben von V. Jagić. XXIV Band. Berlin 1902. — 1 vol. in-8°.
Archivio glottologico italiano, fondato da G. I. Ascoli. Vol. XVI. Puntata prima. Torino 1902. — 1 vol. in-8°.
Bartal (Antonius), Glossarium mediae et infimae latinitatis Regni Hungariae. Lipsiae 1901. — 1 vol. in-4°.
Beiträge zur kunde der indogermanischen sprachen. Herausgegeben von Dr. A. Bezzenberger und Dr. W. Prellwitz. XXVII Band. Gòttingen 1902.
Benedek (Elek), Székely népmesék és balladák. Budapest 1885.— 1 vol. in-8°.
Berliner philologische Wochenschrift. Herausgegeben von O. Seyffert und K. Fuhr. 22 Jahrgang. Berlin 1902. — 1 vol. in-8°.
Blass (Friedrich), Grammatik des Neutestamentlichen Griechisch, II-te Auflage. Göttingen 1902. — 1 vol. in-8°.
Blochet (E.), Les sources orientales de la Divine Comédie (Les littératures populaires de toutes les nations. Tome XLI). Paris 1901. — 1 vol. in-8°.
Bota (Moysi) Graĭul roman în limba domnitóre s'aŭ modu'l maĭ uşor d'a învĕţa Romani limba Ungurèsca. I—II. Buda 1836—47. — In-8°.
Budmani (P.), Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Svez. 21. U Zagrebu 1901. — 1 br. in-8°.
Byzantinische Zeitschrift. Herausgegeben von Karl Krumbacher. XI Band. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.
Candrea-Hecht (J.—A.), Cours complet de Grammaire roumaine. Paris 1900.— 1 vol. in-8°.
Decurtins (Dr. C.), Rätoromanische Chrestomathie. III Band, Surselvisch, Subselvisch. Die Weisen der Volkslieder. Erlangen 1902. — 1 vol. in-8°.
Deutsche National-Litteratur. Historische kritische Ausgabe. Herausgegeben von Joseph Kürschner. I—CLXIV Band. Stuttgart, Berlin, Leipzig. — 222 vol. in-8°.
Draginitz (Nicolaus de), Syntaxis latinae pars II-da et III-tia in usum juventutis Principatus Moldaviae. Jassiis 1840. — 1 vol. in-8°.
Gilliéron (J.) et *E. Edmont,* Atlas linguistique de la France. 1-er et 2-e fascicules + Notice servant à l'intelligence des cartes. Paris 1902. — 1 br. in-8 + 2 fasc. in-fol.
Godefroy (Frédéric), Dictionnaire de l'ancienne langue française et de tous ses dialectes du IX au XV siècle. Fasc. 100. Paris 1902.—In-4°.
Grimm (Jacob und Wilhelm), Deutsches Wòrterbuch. II B. 3 Abth. 2 Lief; III B. III Th. 8 Lief.; IV B. 1 Abth.; XIII B. 4 Abth., 1—2 Lief. Leipzig 1902. — In-8°.
Gröber (Gustav), Grundriss der romanischen Philologie. II Band. Strassburg 1902. — 1 vol. in-8°.

Indogermanische Forschungen. Herausgegeben von Karl Brugmann und Wilhelm Streitberg. XIII Band. Strassburg 1902. — 1 vol. in-8°.
Kazinczy (Ferencz), Magyar regék, mondák és népmesék. Grof Majláth János után. Pest 1864. — 1 vol. in-8°.
Kont (I.), Etude sur l'influence de la littérature française en Hongrie, (1772—1896). Paris 1902. — 1 vol. in-8°.
Körting (Gustav), Handbuch der romanischen Philologie. Leipzig 1896. — 1 vol. in-8°.
Kremnitz (Mite), Am Hofe von Ragusa. Roman. Breslau 1902. — 1 vol. in-8°.
Kritischer Jahresbericht uber die Fortschritte der romanischen Philologie. Unter Mitwirkung von über hundert Fachgenossen, herausgegeben von Karl Vollmöller. IV B, 4 H. V Band, 1—2 Heft. Erlangen 1901—1902.—In-8°.
Literaturblatt für germanische und romanische Philologie. Herausgegeben von Dr. Otto Behaghel und Dr. Fritz Neumann. XXIII Jahrgang 1902, Leipzig. — 1 vol. in-4°.
Litteraturen (Die) des Ostens in Einzeldarstellungen. IV Band: Geschichte der byzantin- und neugriech. Litteratur. Von Dr. K. Dieterich. Geschichte der türkischen Moderne, von Prof. Dr. P. Horn. VIII Band: Geschichte der chinesischen Litteratur von Dr. Wilh. Grube. Leipzig 1902. — In-8°.
Lupulov (Petru), Plânsul la mormînturile părinților meĭ Nicolaĭ Lupu tatăl meŭ și Anastasia maică-mea, Birgherĭ aĭ Timișoareĭ. Buda 1845. — 1 br. in-8°.
Magazin für die Literatur des Auslandes. XI Band, 1837, No. 2—7, 11—34, 36—66, 68, 69, 72—78; XII Band, 1837, No. 80, 82—97, 101—104, 106—117, 119, 121—130, 134—137, 139—156; 1838, No. 1—5, 8—22, 24. (Berlin)—In-fol.
Mémoires de la Société linguistique de Paris. Tome XII, 1—5 fasc. Paris 1902. — In-8°.
Meyer-Lübke (Dr. W.), Einführung in das Studium der Romanischen Sprachwissenschaft. Sammlung Romanischer Elementarbücher. I Reihe: Grammatiken. Heidelberg 1901. —1 vol. in.-8°.
Miscellanea linguistica in onore di Graziadio Ascoli. Torino 1901. —1 vol. in.-8°.
Moldován (Gergely), Román népdalok és balladák. Kolozsvártt 1872. —1 br. in.-8°.
Movila (Marie), Les sept montagnes. Histoire moldave. Paris 1865 —1 vol. in-8°.
Murray (Dr. James A. H), The Oxford English Dictionary. A new English Dictionary on historical principles. VI (Lap-Licf); O-Onomastic (Beginning of vol. VII), Q (Beginning of volume VIII). Oxford 1902.—In-4°.
Nuova Antologia. Rivista di lettere, scienze ed arti. Direttore Maggiorino Ferraris. Anno 37. Vol. XCVII—CII. Roma 1902. — 6 vol. in-8°
Paul (Hermann), Grundriss der germanischen Philologie. II Auflage. II Band. 3 Lief. Strassburg 1902. —1 vol. in-8°.

Petrovici (Naum), Versuri celui de bun ném născutului Domnului Athanasie Grabovschi. Buda 1816. — 1 br. in.-8°.

Quérard (J. M.), La France littéraire. Tome VIII—X. Paris 1836—1843.— In-8°.

Quérard (J. M.), Charles Louandre, Félix Bourquelot, Alfred Maury, La littérature française contemporaine. Paris 1842—1857. — 6 vol. in-8°.

Raynaud (Gaston), Recueil de motets français des XII et XIII siècle. . . . . suivis d'une étude sur la musique au siècle de Saint Louis par Henry Lavoix fils. Tome I—II. Paris 1882—1884. — In-8°.

Renaissance latine (La). 1-ère Année. Tome I—II, Paris 1902. — In-8°.

Revue de philologie, de littérature et d'histoire anciennes. Année et tome XXVI. Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Revue des deux mondes. Cinquième période. LXXIIe Année. Tome VII—XII. Paris 1902. — In-8°.

Revue d'histoire littéraire de la France. 9e Année. Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Rhousopoulos (Rhousos A.), Woerterbuch der neugriechischen und deutschen Sprache mit einem Verzeichnisse griechischer Eigennamen. Athen, Leipzig 1900. — 1 vol. in-8°.

Rivista di filologia e d'istruzione classica. Direttore Ettore Stampini. Anno XXX. Torino 1902. — 1 vol. in-8°.

Romania. Recueil trimestriel consacré à l'étude des langues et des littératures romanes. Publié par Paul Mayer et Gaston Paris. Tome XXXI, Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Studj di Filologia romanza, pubblicati da E. Monaci e C. de Lollis. Fasc. 25 (vol. IX, fasc. 2). Torino 1902. — In-8°.

Thesaurus linguae latinae. Vol. I, fasc. III—V ; vol. II, fasc. III, IV. Lipsiae 1901—1902. — In-4°.

Zeitschrift für romanische Philologie. Herausgegeben von Dr. Gustav Gröber. XXVI Band. Halle 1902. — 1 vol. in-8°.

Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung aus dem Gebiete der indogermanischen Sprachen. Begründet von A. Kuhn. Band XXXVIII (Neue Folge Band XVIII). Gütersloh 1902. — In-8°.

Istorie.

Acta Tomiciana. Tomus XI. Posnaniae 1901. — 1 vol. in-4°.

Archiv für österreichische Geschichte. XCI Band. Wien 1902. — 1 vol. in-8°.

Archivio storico per Trieste, l'Istria e il Trentino. Diretto da S. Morpurgo ed A. Zenatti. Vol. II, fasc. 1—4. Roma 1883. — 1 — vol. in-8°.

Babst (Germain), Le Maréchal Canrobert. Souvenirs d'un siècle. Tome I—II. Paris 1902. — In-8°.

Bamberg (Dr. F. S.), Geschichte der Februar-Revolution und des ersten

Jahres der französischen Republik von 1848. Braunschweig 1848. — 1 vol. in-8°.

Beiträge und Aktenstücke zur Reformations-Geschichte von Kronstadt. Festgabe. Kronstadt 1865. — 1 br. in-8°.

Berger (Theodor), Synchronistische Universel-Historie der vornehmsten europäischen Reiche und Staaten, von Erschaffung der Welt bis auf das jetzlauffende 1743 Jahr. Coburg und Leipzig 1743.—1 vol. in-fol.

Bernardy (Amy A.), Venezia e il Turco nella seconda metà del secolo XVII con documenti inediti e con prefazione di Pasquale Villari. Firenze 1902.— 1 vol. in-8°.

Beylié (Général L. de), L'habitation byzantine. Recherches sur l'architecture civile des Byzantins et son influence en Europe. Grenoble, Paris 1902.— 1 vol. in-4°.

Bulletin de correspondance hellénique. XXV-e Annéé. I—VI. Paris 1901.— In-8°.

Corpvs inscriptionvm latinarvm. Volvminis tertii svpplementvm. Inscriptionvm Orientis et Illyrici latinarvm svpplementvm. Edidervnt Theodorvs Mommsen, Otto Hirschfeld, Alfredvs Domaszewski. Pars posterior. Berolini 1902. — 1 vol. in-fol.

Corpus scriptorum historiae byzantinae. Editio... B. G. Niebuhrii, C. F. Michael Attaliota. — Ioannes Zonaras. Tomus III, Bonnae 1853, 1897.— 2 vol. in-8°.

Csuday (Dr. Eugen), Die Geschichte der Ungarn. Zweite Auflage Übersetzt von Dr. M. Darvai. I—II Band. 1900. — In-8°.

Czoernig (Karl Freiherr), Ethnographie der oesterreichischen Monarchie. I—III Band. Wien 1855—1857. — In-4°.

» Oesterreichs Neugestaltung. 1848—1858. Stuttgart und Augsburg. 1858. — 1 vol. in-8°.

Dahn (Felix), Die Könige der Germanen. Nach den Quellen dargestellt. IX B, I-te Abth. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.

Dapontes (Constantin), Éphémérides Daces ou Chronique de la guerre de quatre ans (1736—1739), publiée, traduite et annotée par Émile Legrand. Tome III. Paris 1888.—1 vol. in-8°.

Daremberg (Ch.) et *Edm. Saglio,* Dictionnaire des antiquités grecques et romaines. 31—32 Fasc. Paris 1902. — In-4°.

Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn. I (1—3), II—VI, redigiert und her. v. prof. Dr. A. Hermann. Budapest 1887—1898. — 6 vol. in-8°/4°.

Études Egyptologiques. 1—16 Livraison. Paris 1873—1880. — In-4°.

Fontes rerum Austriacarum. Oesterreische Geschichts-Quellen. Zweite Abtheilung. Diplomataria et acta. LIII—LV Band. Wien 1901—1902. — In-8°.

Gelzer (Heinrich), Der Patriarchat von Achrida. Geschichte und Urkunden. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.

Gibbon (Edward), The history of the decline and fall of the romane empire. Edited by J. B. Bury. Vol. V-VII. London 1900—1902. — In 8°.

Gsel (Stéphane), Essai sur le règne de l'Empereur Domitien. Thèse de doctorat. Paris 1893. — 1 vol. in-8°.

Hauterive (A. d'), 1793—1805. Lettres d'un chef de brigade. 33-e de ligne, 65-e et 68-e demi-brigades — 56-e de ligne. Paris 1891. — 1 vol. in-8°.

Helmolt (Dr. Hans), Weltgeschichte. II Band. 1—2 Hälfte. Leipzig u. Wien, 1902. — In-8°.

Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums. IX Jahrgang. Czernowitz 1901.— 1 vol. in-8°.

Journal des savants. Année 1902. Paris. — 1 vol. in-4 .

Kaindl (Raimund Friedrich), Das Ansiedlungswesen in der Bukowina seit der Besitzergreifung durch Österreich (Quellen und Forschungen zur Geschichte... Oesterreichs. VIII). Innsbruck 1902. — 1 vol. in-8°.

Карски (Е. Ѳ.), Очеркъ славянской кирилловской Палеографіи. Варшава 1901.— 1 vol. in-8°.

La Fontaine (H.), 1794—1900. Pasicrisie internationale. Histoire documentaire des arbitrages internationaux. Berne 1902. — 1 vol. in-4°.

Lanciani (Rodolfo), Storia degli scavi di Roma e notizie intorno le collezioni romane di antichità. Vol. I. Roma 1902. — 1 vol. in-4°.

Legrand (Emile), Généalogie des Maurocordato de Constantinople, rédigée d'après des documents inédits. Paris 1900. — 1 br. in-8°.

Limes (Der Obergermanisch-Raetische) des Roemerreiches. Liefer. XV—XVII, Heidelberg 1901—1902. — In-4°.

Lindner (Theodor), Weltgeschichte seit der Völkerwanderung. In neun Bänden. I—II Band. Stuttgart-Berlin 1902. — In-8°.

Malet (Albert), Louis XVIII et les cent jours à Gand. Recueil de documents inédits publiés par la Société d'histoire contemporaine. Tome II. Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Manifest Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich, Königs von Ungarn und Böhmen. Wien 1813. — 1 br. in-4°.

Μανιφέστον ἤτοι προκηρυγμα τοῦ μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, Βασιλέως Οὐγγαρίας καὶ Βοημίας. Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τῆς γερμανικῆς διαλέκτου. Ἐν Βιέννῃ 1813. — 1 br. in-4°.

Marchianò (Dr. Michele), L'Albania e l'opera di Girolamo di Rada. Trani 1902. — 1 vol. in-8°.

Mika (Sándor), Weiss Mihály. Budapest 1893. — 1 vol. in-8°.

Mitteilungen des kaiserlich deutschen Archaeologischen Instituts. — Athenische Abtheilung. Band XXVI, 1901, Athen 1901. — *Roemische Abtheilung.* Band XVII, 1—2. Rom 1902. — In-8°.

Mittheilungen der K. K. Central-Commission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historichen Denkmale. Dritte Folge, Band I. Neue Folge XXVIII Band. I Heft. Wien und Leipzig 1902. — In-4°.

Mittheilungen des Instituts für Oesterreichische Geschichtsforschung. I—XXIII Band+I—IV, V (1, 2)—VI. Ergänzungsband. Innsbruck 1880—1902. — 29 vol. in-8°.

Monumenta Poloniae historica. IV—VI. Lwow 1884—1893. — In-8°.

Müller (Iwan von), Handbuch der klassischen Altertumswissenschaft. II Band. (1—3 Abt.); III Aufl. III Band (3, „ „ 2 Abt.). II. Aufl.; IV Band (1, „ „ 2 Abt.) II Aufl.; V Band (1, 2, „, 3, 4 Abt.). I—II Aufl.; VII Band. III Aufl.; VIII Band. (1, 2, „ „ Abt.). II Aufl. München 1893—1902. — 19 vol. in-8°.

Neugeboren (Daniel Giorgivs), De gente Bathorea. Editio altera, Cibinii 1829. — 1 br. in-4°.

Oppert (J) et *J. Ménant*, Les fastes de Sargon, roi d'Assyrie. Paris 1863.— 1 vol. in-fol.

Österreichisch-ungarische Monarchie (Die) in Wort und Bild. Ungarn (VI Band). Croatien und Slavonien (VII Band. Die Länder der St. Stephans-Krone). Wien 1902. — 2 vol. in.-4°.

Păcăţian (Teodor V.), Cartea de aur saŭ luptele politice-naţionale ale Românilor de sub Coroana Ungară. Vol. II. Sibiiŭ 1902.— 1 vol. in-8°.

Pauler Gyula és *Szilágyi Sándor*, A magyar honfoglalás kútföi. Budapest 1900. — 1 vol. in.-4°.

Pock (Edmundus), Historisch-Chronologisch-Geographische Tabellen von Anfang der Welt bis auf das jetz lauffende Jahr. Zweyte Auflage. Augspurg, Insprugg 1750. — 1 vol. in-fol.

Pologne (La) historique, littéraire, monumentale et pittoresque. Rédigée par une Société de littérateurs Polonais, ornée de gravures sur acier. Tome I—III. Paris 1836—1842. — In fol.

Priebatsch (Felix), Die Hohenzollern und der Adel der Mark. (Historische Zeitschrift. Neue Folge. 52 Band, 2 Heft.). München und Berlin 1902.— 1 vol. in-8°.

Revue archéologique. Publiée sous la direction de MM. Alex. Bertrand et G. Perrot. Troisième série. Tome XL—XLI. Paris 1902. — In-8°.

Revue historique. 27 Année. Tome 78—80, Paris 1902. — In-8°.

Revue numismatique. Dirigée par A. de Barthélemy, G. Schlumberger, E. Babelon. Quatrième série Tome V—VI, Paris 1901—1902. — In-8°.

Russisch-türkische Krieg (Der) 1877—1878 auf der Balkan-Halbinsel. Autorisierte vollinhaltliche Uebersetzung von Victor Grzesicki u. Franz Wiedstnick. I—II B.+Karten. Wien 1902. — In-8°.

Sanuto (Marino), Diarii. Venezia 1879—1902. — 58 vol. in-8°.

Sbornik Musejní společnosti ve Valašském Meziříčí. Číslo II, Ve Valašském Meziříčí 1898. — 1 br. in-8°.

Schmid (Prof. Dr. L.), Die älteste Geschichte der erlauchten Gesamthauses der königlichen und fürstlichen Hohenzollern. In drei Teilen. II—III. Tübingen 1886—1888. In-8°.

Schrauf (Dr. Karl), Die Matrikel der Ungarischen Nation an der Wiener Universität. 1453—1630, Wien 1902. — 1 vol. in-8°.

*Schulthes'*Europäischer Geschichtskalender. Neue Folge. XVII Jahrg. 1901. Herausgegeben von Gustav Roloff. München. 1902. — 1 vol. in-8°.

Société française (d'archéologie) pour la conservation des monuments (historiques). (Congrès archéologique de France.) Séances tenues. 1845—1881, 1891—1894, 1896—1897, 1899—1900, Paris, Tours, Caen. — 45 vol. in-8°.

Soltyk (Roman), Polen und seine Helden im letzten Freiheitskampfe. Aus dem Französischen übersetzt von Heinrich Elsner. I—II Band. Stuttgart 1834. — In-8°.

Spazier (Richard Otto), Geschichte des Aufstandes des Polnischen Volkes in den Jahren 1830 und 1831. I—III Band. Zweite Ausgabe. Stuttgart 1834. — In-8°.

Sutherland Edwards (H.), Sir William White for six years Ambassador at Constantinople. His life and correspondence. London 1902.—1 vol. in-8°.

Századok. A magyar történelmi társulat közlönye. Nagy Gyula titkár. XXXVI-ik évfolyam. Budapest 1902. — 1 vol. in-8°.

Szinnyei (József), Magyar írók élete és munkai. IX kötet. Budapest 1902 — 1 vol. in-8°.

Θеодоровићь (Аөанасій), Исторія Руссіе. У Београду 1837. — 1 vol. in-8°.

Történelmi tár. 1902 évi folyam. Budapest 1902. — 1 vol. in-8°.

Turchányi (Tihamér), Krassó-Szörény-vármegye néprajzi viszonyai a mohácsi vész elótti időkben. Lugas 1901. — 1 vol in-8°.

Zeitschrift des Vereins für Volkskunde. XII Jahrgang. Berlin 1902. — 1 vol. in-8°.

Sciinţe.

Annales de chimie et de physique par MM. Berthelot, Mascart, Moissan VII-e série. Tome XXV—XXVII. Paris 1902. — In-8°.

Annales des sciences naturelles. Botanique. VIII-e série. Tome XIV—XVI. Paris 1902. — In-8°.

Annales des sciences naturelles. Zoologie. VIII-e série. Tome XIV—XVI. Paris 1902. — In-8°.

Appel (Paul), Traité de Mécanique rationnelle. Tome I—III, Paris 1896—1903.— In-8°.

Boussinesq (J.), Cours d'analyse infinitésimale. Tome I. Calcul différentiel, fasc. 1, 2. Tome II. Calcul intégral, fasc. 1, 2. Paris 1887—1890. — In-8°.

Bulletin de la Société géologique de France. III-e série. Tome XXV—XXVIII; IV-e série. Tome I—II. Paris 1898—1902. — 6 vol. in-8°.

Canavari (Prof. Mario), Palaeontographia italica. Memorie di paleontologia. Pisa 1901. — 1 vol. in-4°.

Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'Académie des sciences. Tome CXXXIV—CXXXV. Paris 1902. — In-4°.

Delage (Yves) — Edgard Hérouard, Traité de Zoologie concrète. Tome II, 2-ème Partie. Les Coelentérés. Paris 1901. — 1 vol. in-8°.

Geognostische Jahreshefte. XIV Jahrgang. München 1901. — 1 vol. in-8°.

Halphen (G.-H), Traité des fonctions elliptiques et de leurs applications. I—III Partie. Paris 1886—1891. — In-8°.

Mémoires de la Société géologique de France. III-ème série. Tome II, V. Paris, 1890 — 1891. *Paléontologie* Tome. VIII — X. Paris 1897—1902. — In-4°.

Nature (La). Revue des sciences. Directeur Henri Parville. 30° Année. Paris 1902. — 2 vol. in-4°.

Rendiconti del circolo matematico di Palermo. Tomo XVI. Anno 1902. Palermo 1902. — 1 vol. in-8°.

Revue scientifique (Revue Rose). 4-e Série. Tome 17—18. Paris 1902. — 2 vol. in-4°.

Richet (Charles), Dictionnaire de Physiologie. Tome VI (1 fasc.). Paris 1903.— 1 vol. in-8°.

Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina. VIII Band. Wien 1902. — 1 vol. in-8°.

Wurtz (Ad), Deuxième supplément au Dictionnaire de Chimie, publié sous la direction de Ch. Friedel. Fasc. 44. Paris 1902. — In-8°.

Sciințe aplicate.

Bulletin de l'Académie de médecine. 3-e Série. 66 Année. Tome XLVII – XLVIII. Paris 1902. — In-8°.

Deutscher Universitäts-Kalender für das Sommer-Semester 1902. Herausgegeben von Prof. Dr. J. Ascherson. Leipzig 1902. — 1 vol. in-8°.

Gazette hebdomadaire de médecine et de chirurgie. 49-e Année. Paris 1902.— 1 vol. in-4°.

Geografie.

Biasoletto (Dr. Bartolomeo), Reise Sr. Majestät des Königs Friedrich August von Sachsen durch Istrien, Dalmatien und Montenegro im Frühjahr 1838. Aus dem Italienischen von Eugen Freiherrn von Gutschmid. Dresden 1842. — 1 vol. in-8°.

Chaix (Napoléon), Nouvelle Carte des Chemins de fer de l'Europe. Paris 1855.

Fried (I.), Carte de la plus grande partie de la Turquie d'Europe contenant la Moldavie, la Bessarabie, la Valachie, la Bulgarie et la Roumélie. Vienne.

Häckhels (Christoph Benjamin), Allgemeine und neueste Welt-Beschreibung, aus Herrn Johann Caspar Funckens seel... ans Licht gestellt von Johann Daniel Bartholomäi. I Theil (1753). II Theil (1740). Ulm 1740—1753.— 2 vol. in-4°.

Kohl (I. S.), Die Donau von ihrem Ursprunge bis Pesth. Triest 1854. — 1 vol. in-8°.

Lapie (Le Chev-r), Carte générale de la Turquie d'Europe, en XV feuilles, dressée sur des matériaux rassemblés par Mr. le Lieutenant-Général Comte Guilleminot... et Mr. le Maréchal de Camp Baron de Tromelin. Paris.

Löhr (I. A. C.), Die Länder und Völker der Erde oder vollständige Beschreibung aller fünf Erdtheile. I—IV Band. Zweite Auflage. Leipzig 1815. — 4 vol. in-8°.

Mallet (Allain Manesson), Beschreibung des gantzen Welt-Kreises... Hiebevor von dem Authore zu Paris in Frantzösischer Sprache geschrieben, Anno 1684, in die Hochteutsche Sprache übersetzet. I—V Theil. Franckfurt am Mayn 1719. — In-4°.

Petermanns (Dr. A.), *Mitteilungen aus Justus Perthes Geographischer Anstalt.* Herausgegeben von Prof. Dr. A. Supan. 48 Band. Ergänzungsheft Nr. 138—140. Gotha 1902. — In-4°.

Reilly (F. I. I. von), Schauplatz der fünf Theile der Welt. Mit bestaendiger Rücksicht auf die besten Originalwerke in drey Theile zusammengetragen von einer Gesellschaft Geographen. I—II (1—2 Abth). Wien 1789—1791. — 3 vol. in-fol. obl.

Revue de Géographie, 26-e Année. Paris 1902. — 1 vol. in-8°.

Tour du monde (Le). Nouvelle série. 8-e Année. Paris 1902. — 1 vol. in-4°.

Stampe.

Adunarea Deputaților Românieĭ din 1878—1881. Fotografiĭ singuratice formând un mare tabloŭ.

Arghiropulo. Fotogr. vis.

Biserica luĭ Bucur. Fotogr. vis.

Boer bătrân. Fotogr. vis.

Brătianu (Dimitrie). Fotogr. vis.

Carada (Eug.). Fotogr. vis.

Costescu (Căpitan). Fotogr. vis.

Costume militare. 1866. Fotogr. vis.

Costume militare. Fotogr. cab.

Davila (Dr.). Fotogr. vis.

Elisabeta (M. Sa Dómna). Fotogr. cab.

Ghica (Dimitrie). Fotogr. mare.

Golescu (Ștefan). Fotogr. vis.

Grigorescu — Ploescĭ. Fotogr. vis.

Mano (Căpitan I.). Fotogr. vis.

Meletie, Mitropolit al Moldovei, Cavaler a mai multor Ordine. Dessené par J. Fürst à la Lith-ie de P. Müller.

Mihai (Radu). Fotogr. vis.
Millo (Mateiŭ). Fotogr. vis.
Moruzi (Principele). Fotogr. vis.
Nifon (Mitropolitul) pe jeţul mortuar. Fotogr. vis.
Pantazi Ghica. Fotogr. vis.
Panu (Anastasie). Fotogr. vis.
Pascaly (M.). Fotogr. vis.
Procopie Dumitrescu (I.). Fotogr. vis.
Rasti, tatăl Generaluluĭ. — Copie fotogr. după pictură, cab.
Revista militară înaintea Împeratuluĭ Alexandru II al Rusieĭ şi a Mareluĭ Duce Nicolae. Fotogr.
Rosetti (C. A.). Fotogr. vis.
Rosetti (Vintilă şi *Horia).* Fotogr. vis.
Schina (Locot.-Colonel Adjudant Alex.) Fotogr. vis.
Stefanu cel Mare Domnŭ Suveranŭ a Moldovei. — Institutul Albinei.
Teodorini în «Barbul Lăutarul». Fotogr. vis.
Ţĕran bătrân. — Fotogr. vis.
Ţiganĭ ursarĭ. Fotogr. vis.
Vasile Lupu Vv. Domnu Moldovei—Urzitorul şi înzăstrătorul shoalelor naţionale.—Institutul Albinei.
1866—11/23 Februariu. Fotogr. grupă.

COMISIUNEA PREMIILOR ANUALE DIN 1903

NĂSTUREL-HERĔSCU, ELIADE-RĂDULESCU ŞI ADAMACHI.

Şedinţa de la 8 Noemvrie 1902.

Comisiunea premiilor anuale, întrunită în şedinţă astădĭ, îşĭ constituesce biuroul, alegênd preşedinte pe d-l *Gr. Ştefănescu*, secretar şi raportor general pe d-l *Şt. C. Hepites.*

Comisiunea, primind de la Cancelaria Academieĭ lista cărţilor presintate la concursul premiilor anuale din 1903, observă că la premiul Năsturel-Herĕscu s'a presintat şi scrierea: *Filosofia luĭ Plotin,* **ediţiunea III**, Bucurescĭ 1902, de Grigore Tauşan. Acéstă scriere fiind presintată la concursul aceluiaşĭ premiŭ din 1902 în **ediţiunea II**, Comisiunea a comparat textul, formatul, tipăritura şi hârtia ambelor acestor ediţiunĭ (II şi III) şi a constatat că lucrarea presintată acum este aceeaşĭ ediţiune ca şi a II-a, care a fost presintată anul trecut, cu deosebire că autorul a schimbat coperta, numĕrul ediţiuniĭ şi anul.

Avênd în vedere că Academia şĭ-a exprimat, în sesiunea generală trecută, părerea sa asupra acesteĭ lucrărĭ *(Anale,* XXIV, *Desbaterĭ*, pag. 369), şi că prin urmare scrierea d-luĭ Tauşan nu maĭ póte concurà a doua óră la premiile Academieĭ;

Avênd în vedere că, deşì la punctul 1 din dispoziţiunile luate de Academie cu privire la premiul Năsturel-Herĕscu se arată că se pot presintà la acest premiŭ şi lucrărĭ în ediţiunĭ nouĕ, însă se cere ca aceste ediţiunĭ să fie *preînnoite*, condiţiune pe care scrierea d-luĭ Tauşan nu o îndeplinesce;

Comisiunea hotărĕsce ca scrierea d-luĭ Grigore Tauşan, *Filosofia luĭ Plotin*, ediţiunea III, să fie considerată ca neînscrisă la concursul premiuluĭ Năsturel-Herĕscu.

În urmă, Comisiunea procede la împărţirea între membriĭ eĭ, pentru facerea rapórtelor speciale, a cărţilor presintate la concursul premiilor

anuale din 1903 şi resultatul acesteĭ împărţirĭ se consemnéză în tabloul ce urméză:

1. La Premiul Năsturel-Herĕscu de 4 000 leĭ:

	Raportor special
Boerescu (Locotenent-Colonel N.), Rĕsboiul Anglo-Boer în Africa de Sud, Roman 1902.	*Şt. C. Hepites.*
Bogdan (Ioan), Documente şi Regeste privitoare la relaţiile Ţăriĭ Rumîneştĭ cu Braşovul şi Ungaria în secolul XV şi XVI, Bucurescĭ 1902.	*Gr. G. Tocilescu.*
Davila (Alexandru), Vlaĭcu Vodă. — Dramă în 5 acte, în versurĭ, Bucurescĭ 1902.	*I. Bianu.*
Demitrescu (G.), Imnul «Regele-Carol» (fóie volantă), Bucurescĭ 1902.	»
Dragomirescu (Mihail), Teoria elementară a poesieĭ, Bucurescĭ 1902.	»
» Elementele literaturiĭ, Bucurescĭ 1902.	»
Hĕrjeŭ (Colonel C. N.), Istoria Armeĭ Geniuluĭ, Bucurescĭ 1902.	*Şt. C. Hepites.*
Ionescu (G. M.), Istoria Cotrocenilor Lupescilor (Sf. Elefterie) şi Grozăvescilor, Bucurescĭ 1902	*Gr. G. Tocilescu.*
Kaminski (Dr. Alexandru) şi Nicolae T. *Ionescu,* Causele mortalităţeĭ primeĭ copilăriĭ în România şi mijlócele de a le combate, Bucurescĭ 1901.	*Dr. V. Babeş.*
Manicatide (Al.), Noul curs de Algebră, Bucurescĭ 1902. (Presintat şi la premiul Asociaţiuniĭ Craiovene.)	*Şt C. Hepites.*
Niculescu (Vasile T.), Ieremia *Vlădescu* şi I. C. *Popescu,* Hartă geografico-istorică a Românieĭ cu ţĕrile învecinate, Bucurescĭ 1902.	*Gr. G. Tocilescu*
Păcăţian (Teodor V.), Cartea de Aur saŭ Luptele politice-naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară, 2 vol., Sibiiŭ 1902.	*A. D. Xenopol.*
Popovicĭ (Maior Ioan), Organisarea armateĭ române, Roman 1900—1902.	*Şt. C. Hepites.*

2. La Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ:

Adam (Ioan), Sybaris.— Roman, Bucurescĭ 1902.	*I. Vulcan.*
Cesar (Grigore), Uă scântee de 'ndrumare, dedicată Alteţeĭ Sale Regale Principeluĭ Carol al Românieĭ (treĭ foĭ), Bucurescĭ 1902.	*I. Bianu.*
» Regele şi Coroana Ţĕriĭ, Ţara şi Prinţul eĭ,—a doua dedicaţie, Bucurescĭ 1902.	»

	Raportor special
Chitul (Tit), O fată de Tarabostos.—Roman de pe têmpul Dacilor, 2 vol., Gherla 1901.	*I. Vulcan.*
Demetrius, Versurĭ, Buzĕŭ 1901.	»
Dragomirescu (Iuliu), Poemele, Bucurescĭ 1903.	»
Georgescu (Neea), Soarele şi Curcubeul şi Diverse poesiĭ, Bucurescĭ 1902.	»
Gorun (Ion), Alb şi Negru, Bucurescĭ 1902.	*N. Quintescu.*
Ionescu (G. M.), Influenţa cultureĭ grecescĭ în Muntenia şi Moldova cu privire la biserică, şcólă şi societate (1359—1873), Bucurescĭ 1900.	*S. Fl. Marian.*
Negreanu (Maior C.), Neamul şi ţĕrile de Hohenzollern, Focşanĭ 1900.	*A. D. Xenopol.*
Silvan (Gh.), Cuiburĭ părăsite, Bucurescĭ 1902.	*N. Quintescu.*
Slavicĭ (I.), Din Bĕtrânĭ.—Naraţiune istorică, Bucurescĭ 1902.	»
Speranţia (Th. D.), Anecdote populare, vol. I, ed. III, Bucurescĭ 1903.	»
Tutoveanu (G.), Albastru, Bucurescĭ 1902.	*I. Vulcan.*
Zamfirescu (Duiliŭ), In Rĕsboiŭ.—Roman, Bucurescĭ 1902.	*Gr. G. Tocilescu.*

3. La Premiul Adamachi de 5.000 leĭ (divisibil):

Adam (Ioan), Légănul viselor. — Poem dramatic, Bucurescĭ 1902.	*I. Bianu.*
Alexandrescu (D.) şi Irimia *Popescu,* Pneumo-enterita infecţiósă a porculuĭ cu geneza eĭ şi mijlócele de combatere în România, Bucurescĭ 1902.	*Dr. V. Babeş.*
Arghirescu (Căpitan N. I.), Studiul rĕsbóelor moderne,—cu atlas, Bucurescĭ 1902.	*Şt. C. Hepites.*
Bărbulescu (Ilie), Studiĭ privitóre la Limba şi Istoria Românilor, Bucurescĭ 1902.	*Gr. G. Tocilescu.*
Blaga (Dr. Iosif), Analise psichologice, Braşov 1902.	*N. Quintescu.*
Botez (Corneliu), Codicele de şedinţă al Judecătoruluĭ de pace, Botoşanĭ 1902.	*A. D. Xenopol.*
Bunea (Dr. Augustin), Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, Sibiiŭ 1901.	*Gr. G. Tocilescu.*
» Vechile Episcopiĭ românescĭ a Vaduluĭ, Geoagiuluĭ, Silvaşuluĭ şi Bĕlgraduluĭ, Blaş 1902.	»
» Episcopiĭ Petru Paul Aron şi Dionisiŭ Novacovicĭ, Blaş 1902.	»
Candid (I.) (Ion P. Condiescu), Introducţie la organisarea munceĭ industriale în România, Bucurescĭ, f. a.	*A. D. Xenopol.*
Condiescu (Ion P.), Studiu critic asupra organisăriĭ şcólelor de arte şi meseriĭ, Bucurescĭ 1902.	»

	Raportor special
Constantinescu (Angel), Regenerarea femeieĭ prin creştinism, Ploeştĭ 1902.	*Gr. Ştefănescu.*
Djuvara (T. G.), Th. Şerbănescu, Poesiĭ, Bucurescĭ 1902.	*I. Vulcan.*
Drăghicescu (Păun), Descoperirea eteruluĭ, a telegrafuluĭ şi microfonuluĭ eteriane fără sîrmă, Bucurescĭ 1901.	*Şt. C. Hepites.*
Dulfu (P.), Euripide, Ifigenia, Bucurescĭ 1903.	*N. Quintescu.*
» Legenda Ţiganilor, Bucurescĭ, f. a.	*S. Fl. Marian.*
» Folósele învĕţăturiĭ, Bucurescĭ 1902.	*Gr. Ştefănescu.*
Ianculescu-de Reus (Eugenia), Voinţă. — Roman, Bucurescĭ 1902.	*I. Vulcan.*
Iosif (St. O.), Poeziĭ, Bucurescĭ 1902.	*I. Bianu.*
Jean Bart (Locotenent Eugeniu P. Botez), Jurnal de Bord.—Schiţe marine şi militare, Bucurescĭ 1901.	»
Lecca (Haralamb G.), Câiniĭ. — Piesă în 4 acte, Bucurescĭ 1902.	*Gr. G. Tocilescu.*
Manicatide (Dr. M.), Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive, Iaşĭ 1902.	*Dr. V. Babeş.*
Meitani (Ştefan), Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ, Bucurescĭ 1902.	*A. D. Xenopol.*
Neagoe (Dr. I), Capitala nóstră.—Studiĭ igienice, Bucurescĭ 1902.	*Dr. V. Babeş.*
Pacu (M. N.), Manual de învĕţătura evangelică, Galaţĭ 1902.	*S. Fl. Marian.*
Petrovicĭ (Ioan), Un colţ din viéţă, Bucurescĭ 1902.	*I. Vulcan.*
Ranta-Buticescu (Vasiliŭ), Novele, Gherla 1902.	*I. Bianu.*
Rădulescu-Niger (N.), Din valurile vieţeĭ, Bucurescĭ 1902.	*A. D. Xenopol.*
Rădulescu-Pogoneanu (I. A.), Probleme ale culturiĭ româneştĭ, Bucurescĭ 1902.	*Gr. G. Tocilescu.*
Rosetti (Radu D.), Din largul lumiĭ.—Note de călĕtorie, Constanţa 1903.	*I. Bianu.*
Speranţia (Th. D.), Minunea vieţiĭ şi cheia lumiĭ, Bucurescĭ 1902.	*S. Fl. Marian.*
Şerbescu (Locotenent C.), Bulgaria şi Rumelia de Est.—Studiu politic şi militar.—Cu atlas, Bucurescĭ 1901.	*Gr. Ştefănescu.*
Tauşan (Grigore), Morala luĭ Kant şi adversariĭ eĭ, ed. II, Bucurescĭ 1902.	*A. D. Xenopol.*

Împărţirea s'a făcut cu consimţimîntul unanim al membrilor presinţĭ, cu deosebire că d-l Gr. G. Tocilescu a fost însărcinat cu 4 voturĭ pentru, contra 1 (I. Bianu) să facă raport asupra scrieriĭ d luĭ Ioan Bogdan, *Documente şi Regeste privitoare la relaţiile Ţăriĭ Rumâneştĭ cu Braşovul şi Ungaria în secolul XV şi XVI.*

Comisiunea a dat d luĭ Dr. V. Babeş facultatea de a examinà singur saŭ dimpreună cu alte persóne competinte scrierea d-luĭ Dr. M. Manicatide, *Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive.*

Şedinţa de la 11 Martie 1903.

D-l *Hepites* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Păun Drăghicescu, *Descoperirea eteruluĭ, a telegrafuluĭ şi microfonuluì eteriane fără sîrmă*, cu conclusiunea că nu merită a fi premiată; punêndu-se la vot cu bile, ea este primită cu unanimitate de 8 voturĭ.

Părintele Marian cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ P. Dulfu, *Legenda Ţiganilor,* care conchide la nepremiare; propunerea este primită cu unanimitate de 7 voturĭ; apoĭ dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Speranţia, *Minunea vieţiĭ şi cheia lumiĭ*, cu aceeaşĭ conclusiune, care este primită de Comisiune cu 6 voturĭ, iar unul contra.

D-l *Gr. Ştefănescu* cetesce raportul sĕŭ asupra volumuluĭ d-luĭ Angel Constantinescu, *Regenerarea femeieĭ prin creştinism*, a căruĭ conclusiune de nepremiare se aprobă cu unanimitate de 7 voturĭ.

Conclusiunea raportuluĭ cetit de d-l *Bianu* asupra volumuluĭ d-luĭ R. D. Roseti, *Din largul lumiĭ,* pentru nepremiare, este primită cu unanimitate de 7 voturĭ.

D-l *Bianu* dă în urmă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Vasiliŭ Ranta-Buticescu, *Novele,* care conchide la nepremiare. D-l *Vulcan* este de părere că acéstă carte ar merità o porţiune din premiul Adamachi. După o schimbare de vederĭ între maĭ mulţĭ membri, se decide a se amânà votarea.

În fine d-l *Vulcan* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Ioan Petrovicĭ, *Un colţ din viéţă,* care conchide la nepremiare. Comisiunea aprobă acéstă părere cu unanimitate de 6 voturĭ.

Şedinţa de la 13 Martie 1903.

D l *Dr. Babeş* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Dr. Neagoe, *Capitala nóstră.* Conclusiunea pentru nepremiare, pusă la vot, întrunesce unanimitatea de 7 voturĭ.

D-l *Vulcan* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Ioan Adam, *Sy-*

baris, care conchide la nepremiare. Acéstă părere este aprobată de Comisiune cu unanimitate de 8 voturĭ

D-l *Bianu* cetesce raportul sĕŭ asupra lucrărilor d-luĭ Cesar Grigore, *Uă scântee de 'ndrumare, dedicată Alteţeĭ Şale Regale Principeluĭ Carol al Românieĭ*, şi *Regele şi Coroana Ţĕriĭ, Ţara şi Prinţul eĭ*. Comisiunea adoptă cu unanimitate de 8 voturi părerea raportoruluĭ de a nu se premià.

Ședința de la 15 Martie 1903.

D-l *Quintescu* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Silvan, *Cuiburĭ părăsite*, pe care nu o recomandă spre premiare. Conclusiunea raportoruluĭ este primită cu 7 voturĭ pentru şi unul contra.

D-l *Vulcan* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra volumuluĭ d-luĭ Tit Chitul, *O fată de Tarabostos*. Conclusiunea pentru nepremiare este primită cu majoritate de 7 voturĭ din 8 votanţĭ. Apoĭ cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Iuliŭ Dragomirescu, *Poemele*, a căruĭ conclusiune de nepremiare este votată în unanimitate de 8 voturĭ; în fine d-sa maĭ cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-neĭ Neea Georgescu, *Soarele şi Curcubeul*. Conclusiunea pentru nepremiare este primită de Comisiune în unanimitate de 8 voturĭ.

Părintele Marian dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ G. M. Ionescu, *Influenţa cultureĭ grecescĭ în Muntenia şi Moldova cu privire la biserică, şcólă şi societate* (1359—1873), a căruĭ conclusiune pentru nepremiare este votată de Comisiune în unanimitate de 8 voturĭ.

Ședința de la 18 Martie 1903.

D-l *Xenopol* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ N. Rădulescu-Niger, *Din valurile vieţeĭ;* conclusiunea de nepremiare este votată cu unanimitate de 9 voturĭ.

D-l *I. Bianu* cetesce raportul asupra cărţiĭ d-luĭ Ioan Adam, *Légănul viselor*, cu conclusiunea de nepremiare, care este primită cu majoritate de 8 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *N. Quintescu* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ: *Alb şi Negru* a d-luĭ Ion Gorun. Părerea raportoruluĭ de a se reservà premiul

pentru alte opere, pusă la vot, a întrunit majoritatea de 5 voturĭ din 9 votanţĭ.

D l *Dr. Babeş* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-lor D Alexandrescu şi Irimia Popescu, *Pneumo-enterita infecţiósă a porculuĭ cu geneza eĭ şi mijlócele de combatere în România*, care conchide la nepremiare. Părerea raportoruluĭ, pusă la vot, întrunesce majoritatea de 7 voturĭ din 8 votanţĭ.

D-l *Gr. Ştefănescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Locotenent Şerbescu, *Bulgaria şi Rumelia de Est*, cu conclusiunea de nepremiare, care este primită de Comisiune cu majoritate de 8 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *A. D. Xenopol* dă cetire raportuluĭ asupra broşurilor d-luĭ I. Condiescu (I. Candid), *Introducţie la organisarea munceĭ industriale în România*, şi *Studiu critic asupra organisăriĭ şcólelor de arte şi meseriĭ.* Conclusiunea de nepremiare este primită cu majoritate de 8 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *I. Vulcan* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Demetrius, *Versurĭ*, cu conclusiunea de nepremiare, care se aprobă cu unanimitate de 9 voturĭ; apoĭ cetesce raportul, cu aceeaşĭ conclusiune, asupra cărţiĭ d-luĭ Tutoveanu, *Albastru;* ea este primită cu majoritate de 8 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *Şt. Hepites* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Locotenent-Colonel Boerescu, *Rĕsboiul Anglo-Boer în Africa de Sud*, care conchide la nepremiare, admisă de Comisiune în unanimitate de 9 voturĭ, apoĭ dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Manicatide, *Noul curs de Algebră;* conclusiunea sa de nepremiare este primită cu unanimitate de 9 voturĭ.

D-l *Dr. Babeş* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-lor Al. Kaminski şi N. T. Ionescu, *Causele mortalităţeĭ primeĭ copilăriĭ în România şi mijlócele de a le combate*, cu conclusiunea de nepremiare primită de Comisiune în unanimitate de 9 voturĭ; în fine:

D-l *I. Bianu* cetesce raportul sĕŭ despre: *Imnul «Regele-Carol»* al d-luĭ G. Demitrescu cu conclusiunea de nepremiare, care este primită de Comisiune în unanimitate de 9 voturĭ.

Şedinţa de la 20 Martie 1903.

D-l *Xenopol* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Maior C. Negreanu, *Neamul şi ţĕrile de Hohenzollern*, cu conclusiunea că nu o

recomandă pentru premiare. Propunerea este primită în unanimitate de 6 voturĭ. Acelaşĭ raportor cetesce apoĭ raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Botez, *Codicele de şedinţă al Judecătoruluĭ de pace* şi conchide la premiare. Conclusiunea raportuluĭ, pusă la vot, este respinsă cu majoritate de 6 voturĭ din 8 votanţĭ.

D-l *Quintescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Blaga, *Analise psichologice,* cu conclusiunea că autorul merită a fi recompensat cel puţin cu o parte bună din premiul Adamachi. Votarea acesteĭ conclusiunĭ este reservată.

Şedinţa de la 22 Martie 1903.

D-l *Hepites* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ Căpitanuluĭ Arghirescu, *Studiul rĕsbóelor moderne,* cu conclusiune de a i se aprobà o parte din premiul Adamachi la care concură. Comisiunea respinge conclusiunea în majoritate de 7 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *Tocilescu* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d luĭ Duiliŭ Zamfirescu, *In Rĕsboiŭ,* cu conclusiune de a i se acordà premiul Eliade-Rădulescu la care concură; Comisiunea primesce acéstă conclusiune cu majoritate de 5 voturĭ din 9 votanţĭ; apoĭ d-sa cetesce raportul sĕŭ asupra pieseĭ: *Câiniĭ* a d-luĭ Haralamb G. Lecca, cu conclusiune de a i se acordà cel puţin o parte din premiul Adamachi la care concură, conclusiune ce se primesce de Comisiune cu majoritate de 6 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *Bianu* dă din noŭ cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Vasiliŭ Ranta-Buticescu, *Novele,* a căruĭ votare fusese reservată. Conclusiunea autoruluĭ de nepremiare este primită de Comisiune cu majoritate de 6 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *Hepites* cetesce în locul d-luĭ *Quintescu* raportul acestuia pentru cartea: *Analise psichologice* a d-luĭ Blaga, cu conclusiunea de a i se acordà o parte din premiul Adamachi. Pusă la vot acéstă conclusiune este respinsă cu majoritate de 5 voturĭ din 9 votanţĭ.

Şedinţa de la 24 Martie 1903.

D-l *Xenopol* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Teodor V. Păcăţian, *Cartea de Aur saŭ Luptele politice-naţionale ale Românilor*

de sub Coróna ungară, 2 vol., cu conclusiunea de a i se acordà premiul Năsturel-Herĕscu la care a concurat; Comisiunea în majoritate de 5 voturí, contra 3, primesce acéstă conclusiune.

D-l *Hepites* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ Coloneluluĭ Hĕrjeŭ, *Istoria Armeĭ Geniuluĭ*, cu conclusiunea de premiare, care se primesce de Comisiune cu majoritate de 5 voturĭ din 8 votanţĭ.

D-l *Bianu* cetesce raportul sĕŭ asupra pieseĭ d-luĭ Alexandru Davila, *Vlaĭcu Vodă.* Recomandarea spre premiare nu a fost admisă de Comisiune cu paritate de câte 4 voturĭ.

D-l *Tocilescu* cetesce raportul sĕŭ asupra broşuriĭ d-luĭ I. A. Rădulescu-Pogoneanu, *Probleme ale culturiĭ românescĭ.* Conclusiunea de nepremiare a raportoruluĭ este primită în unanimitate de 8 voturĭ.

În fine *Păr. Marian* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ D-luĭ M. N. Pacu, *Manual de învĕţătură evangelică*, cu conclusiunea de premiare, care în Comisiune întrunesce numaĭ 2 voturĭ pentru din 8 votanţĭ.

Şedinţa de la 25 Martie 1903.

D-l *Bianu* dă cetire raportuluĭ asupra a două cărţĭ ale d-luĭ Michail Dragomirescu, *Teoria elementară a poesieĭ* şi *Elementele literaturiĭ*, cu conclusiunea de nepremiare, care este primită în unanimitate de 6 voturĭ.

D-l *Xenopol* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Gr. Tauşan, *Morala luĭ Kant şi adversariĭ eĭ*, cu conclusiunea de nepremiare, primită în unanimitate de 6 voturĭ.

D-l *Gr. Ştefănescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Dulfu, *Folósele învĕţăturiĭ*, cu conclusiunea de a se acordà o încuragiare; respinsă cu paritate de 3 voturĭ.

D-l *Bianu* cetesce raportul sĕŭ asupra lucrăriĭ luĭ Jean Bart, *Jurnal de Bord*, cu conclusiunea de premiare, care se aprobă cu majoritate de 5 voturĭ din 6 votanţĭ, apoĭ dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ: *Poeziĭ* a d-lui St. O. Iosif, cu aceeaşĭ conclusiune, care se primesce cu majoritate de 5 voturĭ din 6 votanţĭ.

În fine, d-l *Hepites* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ Maioruluĭ Popovicĭ, *Organisarea armateĭ române* cu conclusiune de premiare, care este respinsă cu majoritate de 4 voturĭ din 6 votanţĭ.

Şedinţa de la 26 Martie 1903.

D-l *Tocilescu* cetesce raportul sĕŭ asupra lucrăriĭ d-lor V. T. Niculescu, Iremia Vlădescu şi I. C. Popescu, *Hartă geografico-istorică a României cu ţĕrile învecinate*, cu conclusiune de nepremiare care se primesce de Comisiune în unanimitate de 8 voturĭ; apoĭ dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Ilie Bărbulescu, *Studiĭ privitóre la Limba şi Istoria Românilor*, cu conclusiune de premiare cu o parte din premiul Adamachi, care se primesce cu majoritate de 8 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *Dr. Babeş* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Dr. Manicatide, *Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive*, cu conclusiunea că merită întreg premiul Adamachi, dar că Comisiunea pronunţându-se dejà pentru împărţire, se propune a se premià cu o parte dintr'însul, ceea ce se primesce de Comisiune cu majoritate de 6 voturĭ din 8 votanţĭ.

D-l *Quintescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ P. Dulfu, *Ifigenia*, cu conclusiune de a împărtăşì pe autor din premiul Adamachi la care concură; acéstă conclusiune este primită cu unanimitate de 6 voturĭ.

D-l *Vulcan* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Djuvara, *Poesiĭ de Th. Şerbănescu*, cu conclusiune de a i se da o parte din premiul Adamachi, la care concură, conclusiune primită de Comisiune cu majoritate de 4 voturĭ contra 2 şi o abţinere a d-luĭ *Hepites*, cumnat al defunctuluĭ Şerbănescu.

D-l *Quintescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ I. Slavicĭ, *Din Bĕtrânĭ* care concură la Premiul Năsturel-Herĕscu. Conclusiunea de premiare este primită cu majoritate de 4 voturĭ din 7 votanţĭ.

În fine d-l *Vulcan* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-neĭ Eugenia Ianculescu-de Reus, *Voinţă*, cu conclusiunea de nepremiare. Comisiunea primesce conclusiunea cu majoritate de 5 voturĭ din 6 votanţĭ.

Şedinţa de la 27 Martie 1903.

D-l *N. Quintescu* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Speranţia, *Anecdote populare* care se presintă la premiul Eliade-Rădulescu, cu conclusiune de premiare. Comisiunea aprobă cu majoritate de 4 voturĭ din 7 votanţĭ.

D-l *A. D. Xenopol* dă cetire raportuluĭ sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ Meitani, *Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ*, cu conclusiune de a i se acordà o parte din premiul Adamachi, care se aprobă cu majoritate de 5 voturĭ din 7 votanţĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ G. M. Ionescu, *Istoria Cotrocenilor Lupescilor, Grozăvescilor (Sf. Elefterie)*, cu conclusiune de nepremiare, care se aprobă cu majoritate de 7 voturí din 8 votanţĭ. După aceea, acelaşĭ raportor cetesce raportul sĕŭ asupra cărţiĭ d-luĭ I. Bogdan, *Documente şi Regeste privitoare la relaţiile Ţăriĭ Rumâneştĭ cu Braşovul şi Ungaria în secolul XV şi XVI*, cu conclusiunea de nepremiare. Discuţiunea asupra aceste̮ĭ lucrărĭ se amână pentru mâne.

Şedinţa de la 28 Martie 1903.

Se continuă discuţiunea începută erĭ asupra lucrăriĭ d-luĭ Bogdan, *Documente şi Regeste*, presintată la premiul Năsturel-Herĕscu; conclusiunea de nepremiare a raportoruluĭ este primită cu majoritate de 5 voturĭ din 9 votanţĭ.

D-l *Gr. G. Tocilescu* cetesce maĭ întâiŭ raportul sĕŭ asupra cărţilor Păr. Aug. Bunea, *Episcopiĭ Petru Paul Aron şi Dionisiŭ Novacovicĭ* şi *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750*, cu conclusiune de premiare, apoĭ raportul asupra lucrăriĭ: *Vechile Episcopiĭ românescĭ a Vaduluĭ, Geoagiuluĭ, Silvaşuluĭ şi Bĕlgraduluĭ*, cu conclusiune de nepremiare. Punêndu-se la vot prima conclusiune, a fost respinsă cu majoritate de 5 voturĭ din 8 votanţĭ, iar a doua de nepremiare a fost primită cu majoritate de 6 voturĭ din 8 votanţĭ.

Cu acésta s'aŭ terminat voturile de premiare; a rĕmas să se fixeze suma ce se va atribuì fie-căruĭ premiat din premiul divisibil Adamachi.

Cu majoritate de 7 voturĭ din 8 votanţĭ s'aŭ primit următórele sume:

1.400 leĭ d-luĭ Dr. Manicatide pentru *Microbul şi Seroterapia tuseĭ convulsive ;*
600 » » Dulfu pentru *Ifigenia ;*
600 » » Lecca pentru *Câiniĭ ;*
600 » » Iosif pentru *Poeziĭ;*
600 » » Jean Bart pentru *Jurnal de Bord ;*

400 leĭ d-luĭ Djuvara pentru *Poesiile luĭ Th. Şerbănescu;*
400 » » Bărbulescu pentru *Studiĭ privitóre la Limba şi Istoria Românilor.*
400 » » Meitani pentru *Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ.*

Şedinţa de la 29 Martie 1903.

D-l *Hepites* dă cetire raportuluĭ general ce este a se presintà plenuluĭ Academieĭ.

D-l *Preşedinte* pune la vot şi se primesce cu majoritate de 5 voturĭ din 7 votanţĭ propunerea că, conform disposiţiunilor dejà luate de a nu se supune votuluĭ Academieĭ decât lucrările carĭ în Comisiune aŭ întrunit majoritatea voturilor, se va comunicà Academieĭ acele rapórte privitóre la operele pe carĭ Comisiunea le propune spre premiare.

Raport general asupra lucrărilor presintate la concursul premiilor anuale din 1903: Năsturel-Herĕscu, Eliade-Rădulescu şi Adamachi, de **Şt. C. Hepites.**

Domnilor Colegĭ,

Potrivit însărcinăriĭ ce-mĭ dă calitatea mea de raportor general al Comisiuniĭ premiilor, am onóre de a vĕ expune în cele ce urméză lucrările acesteĭ Comisiunĭ şi resultatele la carĭ dînsa a ajuns.

Nicĭ odată, de când Academia Română atribue premiile anuale de carĭ dînsa dispune, mulţumită mărinimieĭ Statuluĭ şi a unora din iubitoriĭ culturiĭ naţionale, nu s'a presintat, ca acum, un aşà mare numĕr de opere carĭ să le solicite.

Fără de a vorbì de manuscrisele ce ĭ-aŭ fost trimise pentru a rĕspunde la cestiunile scóse la concurs de către Academie, Comisiunea premiilor a avut să studieze, să analiseze şi să se pronunţe asupra a 62 de opere.

Dintr'o statistică ce am alcătuit relativ la operele ce s'aŭ presintat Academieĭ în ultimul deceniŭ 1894—1903, resultă că în total numĕrul lor a fost de 348, iar al autorilor de 300. În mijlociŭ decĭ în fie-

care an s'aŭ presintat judecăţiĭ Academieĭ câte 35 de opere de câte 30 de autorĭ.

Faptul îmbucurător însă este constatarea ce putem face referitor la crescerea treptată şi constantă a operelor presintate la concurs. Ast-fel, pe când Comisiunea premiilor din 1894 a avut dinaintea sa 14 opere, acea din 1898, cincĭ anĭ maĭ târḑiŭ, a avut a se ocupà de 30 şi Comisiunea actuală, după alţĭ cincĭ anĭ, vine prin graiul meŭ a vĕ supune resultatul cercetărilor eĭ asupra a 62 de opere.

Dar îmbucurător nu este numaĭ sporul considerabil în numĕrul operelor, dar maĭ ales acela al calităţiĭ ce presintă unele dintr'însele.

Dacă multe din lucrările ce aŭ solicitat premiile Academieĭ sunt, şi anul acesta, departe de a îndeplinì condiţiunile ce se cer acelora carĭ se pot bucurà de o distincţiune atât de înaltă, cum este a unuĭ premiŭ academic, trebue să recunóscem că, în maĭ multe ocasiunĭ, Comisiunea premiilor din acest an, deşì a recunoscut calităţĭ incontestabile unora din operele ce aveà de studiat, a fost totuşĭ silită, spre marea eĭ părere de rĕŭ, să trécă peste dînsele, şi acésta pentru că scià că, pentru unele premiĭ indivisibile, numaĭ câte o singură carte póte fi premiată de Academie.

Cu tóte acestea, după cum se va vedé maĭ la vale, Comisiunea D-vóstre, prin importanţa unora din lucrările cu carĭ s'a ocupat, a fost nevoită ca, chiar pentru nisce asemenea premiĭ, să vĕ presinte câte 2 saŭ chiar 3 opere din carĭ Domniile-Vóstre veţĭ alege pentru încoronare.

În ceea ce privesce singurul premiŭ divisibil de care dispune anualmente Academia, Comisiunea premiilor, deşì ar fi avut şi alte opere de recomandat spre premiare, a credut însă că premiul Adamachi de 5.000 leĭ nu póte fi îmbucătăţit până la infinit.

Maĭ mulţĭ din predecesoriĭ meĭ raportorĭ generalĭ aĭ Comisiuniĭ premiilor, s'aŭ plâns, după cum facem şi noĭ acum, că autoriĭ noştri, — saŭ cel puţin o bună parte dintr'înşiĭ — nu-şĭ daŭ bine sémă de însuşirile de formă şi de fond ce trebuesc să posédă operele carĭ năzuesc la obţinerea unuĭ premiŭ academic.

Trebuesc să scie autoriĭ că Academia, prin premiile sale, urmăresce cu totul un alt scop decât acela de a venì în ajutorul plăţiĭ tipografuluĭ. Pentru dînşiĭ nicĭ numĕrul paginelor, nicĭ luxul tiparuluĭ n'aŭ nicĭ o valóre, dacă fondul nu presintă un progres al cunoscinţelor nóstre şi dacă forma sub care se presintă opera nu este morală şi cuviincíósă din tóte punctele de vedere. Maĭ trebuesc să scie autoriĭ marele preţ ce pune Academia pe puritatea limbiĭ întrebuinţate în operele ce solicită premiile sale.

Pentru cercetarea operelor intrate anul acesta la premiĭ, Comisiunea D-v., în 13 şedinţe, maĭ tóte cu completul membrilor eĭ, a luat cunoscinţă de rapórtele speciale pentru fie-care dintr'însele, începênd în genere cu acele cărţĭ ale căror raportorĭ specialĭ nu le presintaŭ spre premiare. După discuţiunea fie-căruĭ raport în parte, se procedă imediat la votare. Operaţiunile fie-căreĭ şedinţe aŭ fost consemnate în procese-verbale carĭ se alătură pe lângă acésta împreună cu rapórtele speciale.

Pentru operele presintate la premiul Adamachi şi carĭ aŭ fost admise de Comisiune pentru premiare, un vot ulterior a hotărît sumele propuse a se acordà fie-căreia dintr'însele.

Resultatul general al lucrărilor Comisiuniĭ premiilor este următorul: din 62 de opere presintate la cele treĭ premiĭ Năsturel-Herĕscu de 4.000 leĭ, Eliade-Rădulescu de 5000 leĭ şi Adamachi tot de 5.000 leĭ, una a fost înlăturată de la concurs, pentru că tipărirea eĭ erà anterióră epoceĭ fixate, 48 aŭ fost respinse de la premiare şi 13 primite spre a fi supuse votuluĭ de premiare al plenuluĭ Academieĭ.

După natura conţinutuluĭ lor, cele 61 de opere rĕmase în examinarea Comisiuniĭ se pot împărţì în următórele 6 grupe: Literare 30, Sciinţe şi Industrie 8, Istorie şi Geografie 10, Militare 4, Morală şi Filosofie 3, Culturale 4 şi Juridice 2.

Vorbind în cele ce urméză de fie-care premiŭ în deosebĭ, voiŭ avé onóre, Domnilor Colegĭ, a supune buneĭ Domniilor-Vóstre aprecierĭ, în numele Comisiuniĭ premiilor, acele opere carĭ în sînul sĕŭ aŭ întrunit majoritatea voturilor, conform alineatuluĭ adiţional la art. 95 al Regulamentuluĭ general.

I. *Premiul Năsturel-Herĕscu de 4.000 leĭ.*

La acest premiŭ s'aŭ presintat 13 autorĭ, din carĭ excluḑêndu-se d-l Tauşan, pentru motivul indicat, aŭ rĕmas 12 autorĭ cu 13 opere, carĭ se pot grupà în următórele 4 categoriĭ:

a) Literare în numĕr de 4;

b) Lucrărĭ de sciinţă în numĕr de 2;

c) Lucrărĭ de istorie şi geografie în numĕr de 4; şi

d) Lucrărĭ militare în numĕr de 3.

Operele recomandate de Comisiune spre premiare sunt următórele două:

	P.	C.
1. Colonel Hĕrjeŭ, *Istoria Armeĭ Geniuluĭ*	5	3
2. Păcăţian, *Cartea de aur*	5	3

Istoria Armeĭ Geniuluĭ de Colonelul C. N. Hĕrjeŭ, — *raportor Şt. C. Hepites.* — Hotărînd a scrie *Istoria Armeĭ Geniuluĭ,* autorul nu s'a mulţumit — după cum s'ar păré că indică titlul — a reproduce numaĭ faptele înscrise în carte, care obligatoriŭ este ţinută la curent în fie-care corp de trupă cu arătarea transformărilor, prin carĭ trece dînsul, a desvoltăriĭ ce o capĕtă şi a faptelor de căpetenie ce i se datoresc.

Ţinta sa, pe care recunóscem că a atins-o pe deplin, a fost de a face o expunere circumstanţială de tóte lucrările technice săvârşite atât în timp de răsboiŭ, cât şi maĭ cu sémă în timp de pace, de trupele române de geniŭ.

Corpul de geniŭ, alcătuit la origine din ingînerĭ de diferite grade, din conductorĭ şi din lucrătorĭ organisaţĭ milităresce, aveà, chiar din momentul creăriĭ sale, un scop technic bine determinat. Caracterul technic al geniuluĭ s'a mănţinut în tot-deauna şi Colonelul Hĕrjeŭ, scriind istoria Armeĭ Geniuluĭ, a voit să arate, între altele, diversele lucrărĭ săvârşite de acéstă armă care în tot-deauna s'a prenumĕrat, în mod incontestabil, printre trupele de elită ale armateĭ nóstre.

Volumul, in-quarto mare, de 480 pagine, cu multe vederĭ şi figurĭ, este împărţit în treĭ părţĭ:

Partea întâia, *Trupele de geniŭ,* cuprinde originea şi desvoltarea lor treptată. Capitolul al doilea, în care se arată operaţiunile trupelor de geniŭ în răsboiul independenţeĭ, este cel maĭ interesant. Multe lucrurĭ din cele arătate în acéstă parte a cărţiĭ sunt inedite şi luate din carnetele unora din camaradiĭ de luptă.

A doua parte a volumuluĭ tratéză despre serviciul de geniŭ şi casarmamentul armateĭ. Maĭ înainte de a fi cetit acéstă a doua parte a volumuluĭ, eram departe de a-mĭ da séma de cantitatea şi importanţa edificiilor militare de tot felul de carĭ dispune ţéra nóstră. Este un adevĕrat serviciŭ ce a făcut autorul dând la lumină, într'un mod sistematic şi frumos, progresul ce România a realisat în casarmament, cu atât maĭ mult cu cât aprópe tot ceea ce s'a făcut se datoresce exclusiv oficerilor noştri.

Partea a treia, care cuprinde 120 de pagine, este negreşit cea maĭ interesantă şi cea maĭ sciinţifică. Ea se ocupă de fortificaţiunile ţĕriĭ. Autorul, profesor de fortificaţiune la Şcóla superióră de răsboiŭ, expune sistemul de fortificaţiune ce a fost adoptat pentru a ne apĕrà în contra uneĭ armate învingĕtóre, care ar fi putut intrà pe teritoriul nostru.

Autorul face maĭ întâiŭ o repede expunere a celor ce se sciŭ din

trecutul fortificaţiunilor nóstre, acésta este în mare parte o reproducere a ideilor luĭ Cesar Boliac, în expunerea cărora nu s'a ţinut socotélă de numerósele descoperirĭ ulteriόre. Acésta nu micşoréză însă întru nimic importanţa opereĭ, de óre-ce acest capitol puteà fi lăsat cu totul de o parte, căcĭ scopul ultimeĭ părţĭ a volumuluĭ este indicarea fortificaţiunilor actuale, şi autorul recunósce singur că n'a voit alt ce-và decât să pună nisce jalóne pentru un studiŭ ulterior. După ce tratéză fortificaţiunea Bucurescilor, se ocupă de aceea a regiuniĭ întărite Focşanĭ-Nămolósa-Galaţĭ.

Fără de a intrà în amănunte carĭ nu sunt şi nu pot fi de domeniul public, autorul a sciut să scrie partea relativă la fortificaţiunile ţĕriĭ, aşà ca să fie interesantă şi instructivă pentru orĭ-ce cetitor civil saŭ militar.

Stilul şi ortografia sunt îngrijite şi limba curată. Dacă se găsesc pe icĭ, pe colea unele cuvinte carĭ nu sunt românescĭ, ele sunt într'adevĕr numaĭ nisce scăpărĭ din vedere ce nu pot întru nimic alterà calităţile opereĭ, despre care Căpitanul Lamouche din armata francesă scrie cele ce urméză în *Revue du Génie militaire.*

«Cartea Coloneluluĭ Hĕrjeŭ este un adevĕrat monument ridicat în onórea armeĭ geniuluĭ român. Întinderea şi varietatea documentăriĭ, metoda urmată în redacţiune, grija ce s'a pus în executarea eĭ materială, fac dintr'însa, pe lângă o frumósă carte, un tractat pe cât de interesant pe atât de trebuincios din punctul de vedere technic şi al istorieĭ militare.»

Raportorul, care nu găsesce nimic exagerat în acéstă măgulitóre apreciaţiune, a recomandat-o pentru premiul Năsturel-Herĕscu, ceea ce Comisiunea a aprobat cu majoritate de 5 voturĭ din 8 votanţĭ.

Cartea de Aur saŭ Luptele politice-naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară, 2 vol., de Teodor V. Păcăţian,—raportor d-l A. D. Xenopol. — Acéstă întinsă lucrare — căcĭ e menită a cuprinde 8 volume — urmăresce ca ţintă o expunere documentată a luptelor duse de Româniĭ de peste munţĭ pentru apĕrarea naţionalităţiĭ lor, în care expunere se va da locul întâiŭ culegeriĭ tuturor documentelor publicate in extenso şi numaĭ al doilea loc închegăriĭ lor în o legătură istorică.

Consideraţiunile istorice, prin carĭ autorul a legat între ele diverse documente, ĭ-a atras din partea Guvernuluĭ maghiar darea în judecată înaintea Curţiĭ cu juraţĭ din Cluj şi condamnarea luĭ la închisóre.

Documentele sunt date, parte in extenso, parte în extract. Caracterele fiind aceleaşĭ şi la reproducerea documentelor şi la legăturile scóse de

autor, cetitorul nu cam scie în tot-deauna când încetéză spusele autorului şi începe textul documentului. Apoĭ nicăerĭ nu se arată isvorul de unde s'a cules documentul.

O analisă maĭ amănunţită a lucrăriĭ d-luĭ Păcăţian este cu neputinţă, întru cât este în primul loc o culegere de documente. Valórea acesteĭ opere este însă netăgăduită şi mult maĭ mare decât a uneĭ simple culegerĭ de documente. Ea este un stég de luptă pentru fraţiĭ noştri ameninţaţĭ şi o întreprindere fórte costisitóre, avênd a formà 8 volume, câte aprópe 1.000 pagine fie-care. Raportorul crede că este drept ca Academia Română să vină în ajutorul acesteĭ marĭ întreprinderĭ, încuviinţând premiul Năsturel-Herĕscu la care opera a fost presintată. Comisiunea D-vóstre a fost de aceeaşĭ părere, în majoritate de 5 voturĭ din 8 votanţĭ.

II. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ.*

La acest premiŭ s'aŭ presintat 14 autorĭ cu 15 opere, carĭ se pot grupà în următórele treĭ categoriĭ:

a) Lucrărĭ istorice în numĕr de 2.

b) Poesiĭ şi Prosă în numĕr de 6.

c) Romane, Descrierĭ, Drame şi Anecdote, în numĕr de 7.

Operele recomandate de Comisiune spre premiare sunt următórele 3, tot din ultima grupă:

	P.	C.
1. Slavicĭ, *Din Bĕtrânĭ*	4	3
2. Speranţia, *Anecdote populare*	4	3
3. Zamfirescu, *In Rĕsboiŭ*	5	4

Conform regulelor adoptate, se va începe votarea cu acea operă care a obţinut maĭ multe voturĭ în sînul Comisiuniĭ.

Din Bĕtrânĭ. Naraţiune istorică de I. Slavicĭ,—raportor d-l N. Quintescu. — Lucrarea este o concepţiune a autoruluĭ. Peste canevaua de care a putut dispune, alcătuită dintr'un fórte mic fond real, dînsul a brodat, cu ajutorul bogateĭ sale imaginaţiunĭ, o întrégă ţesătură care ne lasă impresiunea unuĭ roman istoric petrecut în epoca apropiată de retragerea legiunilor de către Împĕratul Aurelian şi stabilirea Slavilor, în special a Bulgarilor, la pólele Carpaţilor.

În acéstă lucrare autorul a ţinut să figureze maĭ tóte caracterele ce alcătuesc un roman, şi maĭ ales un roman istoric. Totul e studiat şi redat într'o limbă curat românéscă, căreia nu ĭ-ar puté imputà ra-

portorul decât puţine expresiunĭ, locuţiunĭ şi forme carĭ nu se împacă cu frumósa limbă literară de care se servesce autorul.

În privinţa feluluĭ composiţiuniĭ, raportorul observă cuvîntările prea lungĭ ale luĭ Bodea; ele nu se prea potrivesc nicĭ cu situaţiunea, dar nicĭ maĭ ales cu vârsta luĭ.

De asemenea Răciulete, căruia autorul îĭ atribue nota veselă, nu prea deştéptă în inima cetitoruluĭ acea disposiţiune de umor, care să facă în adevĕr contrast cu seriosul constant al celor-lalte persóne.

Dar aceste micĭ umbre nu pot întunecă frumuseţea opereĭ d-luĭ Slavicĭ.

Simţimîntul naţiuniĭ, patriotismul şi simţul religios însufleţesc cuvîntările şi închégă diferitele părţĭ ale romanuluĭ *Din Bĕtrânĭ.*

Raportorul se întrébă dacă este pe deplin reuşită năzuinţa autoruluĭ de a însufleţi prin farmecul legendeĭ parte din topica Munteniei, şi de a da o explicare ingredientuluĭ slav în limba, cultul şi obiceiurile nóstre ale Românilor, prin numerósele încărcăturĭ de amănunte şi prin repeţirea incidentelor fără de importanţă?

Pentru ca o scriere să fie declarată de bună, este de ajuns ca impresiunea dominantă la lectura eĭ să ne satisfacă. Opera d-luĭ Slavicĭ este cu prisos din numĕrul acelora.

Incontestabil, frumósa concepţiune a d-luĭ Slavicĭ, întrupată în romanul sĕŭ într'un stil limpede şi, în simplitatea luĭ, plin de forme, în adevĕr în felul acela în care se istorisesc lucrurĭ din bătrânĭ, asigură acestuĭ roman rangul uneĭ scrierĭ de însemnată valóre. Acéstă scriere va rĕmâné în literatura română, de óre-ce va fi tot-deauna gustată.

Raportorul o recomandă premiuluĭ Eliade-Rădulescu. Propunerea este primită de Comisiune cu majoritate de 4 voturĭ din 7 votanţĭ.

Anecdote populare de Th. D. Speranţia,—raportor d-l N. Quintescu.— Raportorul arată maĭ întâiŭ că este o prevenţiune nejustificată de a crede că genul literar al anecdotelor poporale este de o tréptă inferióră. D-l Speranţia este óre-cum continuatorul luĭ Anton Pann. În anecdotele sale numaĭ fondul este poporal, iar amănuntele, în cea maĭ mare parte, sunt puse de dînsul. Raportorul găsesce că *Anecdotele populare* sunt într'adevĕr făcute în spiritul poporuluĭ pe care l-a imitat. Ele cuprind o materie fórte variată şi după cum este de rigóre ca o scriere ce se presintă la un premiŭ al Academieĭ să denote o cugetare proprie autoruluĭ, raportorul crede că *Anecdotele* d-luĭ Speranţia întrunesc îndestulător o asemenea însuşire. Nu este la îndemână multora a transformà, cu talentul d-luĭ Speranţia, şi în versurĭ bune şi variate prin extensiunea saŭ felul rimăriĭ lor, fondul rudimentar şi informat luat din gura poporuluĭ.

D-l Speranţia a lăsat mult în urmă pe predecesorul sĕŭ anecdotist, iar forma şi desvoltarea cuprinsuluĭ *Anecdotelor sale populare*, ast-fel cum ni se presintă, fiind operă proprie a d-sale, raportorul este pentru premiarea lor, părere admisă de Comisiune în majoritate, cu 4 voturĭ din 7 votanţĭ.

In Rĕsboiŭ, de Duiliŭ Zamfirescu,—raportor d-l Gr. G. Tocilescu.— Întâia constatare ce o face raportorul asupra acestuĭ roman, tradus dejà în franţuzesce şi italienesce, este limba în care opera e scrisă, frumósele sentimente carĭ-l însufleţesc şi impresiunile ce-ţĭ lasă o scriere care dacă aĭ apucat să începĭ a o cetì, te simţĭ din ce în ce maĭ atras, şi n'o poţĭ lăsà din mână până n'aĭ sfârşit-o.

D-l Zamfirescu simte adânc românesce şi are dreptul de a încheià scurta sa prefaţă cu cuvintele: «Bine că avem fapte de cântat şi o limbă sigură: cântătoriĭ se vor nasce», şi raportorul adaugă spre cinstea autoruluĭ: «Eĭ sunt dejà născuţĭ atuncĭ când scie şi cântă un literator şi un poet ca d-l Duiliŭ Zamfirescu.»

Spirit ales, artist în adevĕratul înţeles al cuvîntuluĭ, estetician şi un temperament desăvârşit — ca în tóte lucrările-ĭ anteriórе — d-l Zamfirescu învederéză şi în acéstă scriere însuşirĭ de sémă, carĭ îl pun în rândul scriitorilor noştri eminenţĭ.

Adânc cunoscĕtor al firiĭ omenescĭ, inimile nóstre n'aŭ nicĭ o taină pentru dînsul; analist fără cruţare, nuanţéză psichologia naturilor celor maĭ complicate şi curióse. Puterea luĭ de evocaţiune e uimitóre şi de la un capĕt până la cel-lalt al cărţiĭ vibréză simţimîntul cel maĭ cald, cel maĭ nobil al iubiriĭ de patrie.

Acţiunea romanuluĭ «In Rĕsboiŭ» se desvoltă limpede, liniştită şi firéscă. Intriga e bine condusă, personagiile bine prinse şi descrierile cu măestrie redate.

Părţile descriptive ale naturiĭ, părţile epice ale răsboiuluĭ sunt viĭ şi naturale. Scena ataculuĭ Griviţeĭ egaléză pagina din *Débâcle* al luĭ Émile Zola, atât de măestrită este ea.

Cu nisce asemenea însuşirĭ, raportorul nu póte să nu recomande acéstă operă pentru premiul Eliade-Rădulescu ce solicită. Comisiunea primesce premiarea cu majoritate de 5 voturĭ din 9 votanţĭ.

III. *Premiul Adamachi de 5.000 leĭ.*

La acest premiŭ s'aŭ presintat 28 de autorĭ cu 33 de opere, carĭ se pot grupà în următórele 6 categoriĭ:

a) Scrierĭ literare în numĕr de 13.
b) » militare în numĕr de 1.
c) » de sciinţe şi industrie în numĕr de 6.
d) » de istorie şi juridice în numĕr de 6.
e) » de morală şi de filosofie în numĕr de 3, şi
f) » culturale în numĕr de 4.

Operele recomandate de Comisiune spre premiare sunt următórele 8, în ordinea descrescêndă a voturilor favorabile.

	P	C.
1. Bărbulescu, *Studiĭ privitóre la Limba şi Istoria Românilor*	8	1
2. Lecca, *Câinii*	6	3
3. Dr. Manicatide, *Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive*	6	2
4. Dulfu, *Ifigenia*	6	—
5. Meitani, *Evoluţiunea dreptuluĭ roman*	5	2
6. Jean Bart, *Jurnal de Bord*	5	1
7. Iosif, *Poeziĭ*	5	1
8. Djuvara, *Poesiile luĭ Şerbănescu*	4	2

Studiĭ privitóre la Limba şi Istoria Românilor de Ilie Bărbulescu,— raportor d-l Gr. G. Tocilescu. — Conţine treĭ disertaţiunĭ maĭ de sémă. În cea dintâĭ se argumentéză cu un bogat material sciinţific că o mare mulţime din elementele slave carĭ se află în limba nóstră nu s'aŭ putut introduce înainte de secolul XII saŭ sfârşitul secululuĭ XI şi se stabilesce principiul: că dacă voim a studià elementul limbiĭ române şi în special pe cele occidentale, trebue maĭ întâiŭ să cercetăm limbile slavă, grécă, etc. în desvoltarea lor istorică, până chiar şi în dialectele maĭ micĭ.

În a doua disertaţiune autorul reia tema, dejà susţinută în *Cercetările istorico-filologice,* că s'a scris românesce înainte de al XVI-lea véc şi o confirmă prin alte argumente nouĕ de caracter literar şi filologic.

În al treilea studiŭ autorul urmăresce ideia latină la Românĭ în curentul român şi antislav din al XV-lea până într'al XVII-lea véc.

Acéstă operă este deci o continuare saŭ maĭ bine o sintetisare a cercetărilor anterióre ale autoruluĭ, făcută cu tot aparatul sciinţific, cu citaţiunĭ de manuscripte şi documente, cu ajutorul unor isvóre nouĕ, utilisate cu multă critică şi pătrundere.

Raportorul o recomandă pentru o parte din premiul Adamachi. Comisiunea primesce propunerea cu majoritate de 8 voturĭ din 9 votanţĭ.

Câinii, piesă în 4 acte de Haralamb Lecca,—raportor d-l Gr G. Tocilescu — Reamintind ceea ce spuneà Academieĭ acum doĭ anĭ în calitatea sa de raportor general al Comisiuniĭ premiilor, că printre tineriĭ literaţĭ, carĭ s'aŭ afirmat de la 1895 încóce, locul de frunte se cuvine incontestabil luĭ Haralamb Lecca, raportorul adaugă că în cele 3 volume de versurĭ şi în cele treĭ lucrărĭ dramatice ce acest productiv autor a presintat până acum Academieĭ pentru premiŭ, talentul tînĕruluĭ autor se arată sub tótă a luĭ lumină: inspiraţie, fond, formă, pricepere adevĕrată a vieţiĭ, gust artistic şi maĭ ales o limbă frumósă, care în lucrările dramatice dă dialoguluĭ o putere uimitóre.

Piesa «Câiniĭ» ne represintă «haita celor despuiaţĭ de orĭ-ce instinct frumos, necredincioşĭ, nerecunoscĕtorĭ, nefolositorĭ la nimic, — cânĭ în înţelesul degradat al cuvîntuluĭ: câniĭ societăţiĭ

Raportorul constată că un sânge cald de viéţă adevĕrat scenică circulă în câteşĭ 4 actele şi că atenţiunea nu este nicĭ un singur moment nicĭ distrată, nicĭ obosită. Ceea ce însă constitue meritul de căpetenie al acesteĭ lucrărĭ este dialogul, scris în cea maĭ frumósă limbă românéscă şi colorat cu cele maĭ ingeniόse împerecherĭ de cuvinte. Dacă pe icĭ pe colo apare câte un franţusism, autorul are grija să-l sublinieze, ca să ne atragă atenţiunea că e pus într'adins.

Aşà după cum Caragiale a fixat în unele din piesele sale limba burghesimeĭ, Lecca s'a silit, şi e pe cale de a isbutì, să fixeze limba claseĭ nóstre culte, ridiculisând întrebuinţarea străinismelor, în dorul sĕŭ de a o desbărà. Frasele luĭ Lecca sunt literare, artistice, şi totuşĭ nesilite, aşà cum le audĭ în vorbirea de tóte ḑilele.

Lecca maĭ are un merit. În piesele sale, nu numaĭ limba e românéscă, ci şi subiectele şi personagiile.

Raportorul conchide că acest talentat şi muncitor tînĕr merită cel puţin o parte din premiul pentru care concuréză. Acéstă părere este primită de Comisiune cu majoritate de 6 voturĭ din 9 votanţĭ.

Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive de Dr. M. Manicatide,— raportor d-l Dr. V. Babeş. — Tusea convulsivă este una din bólele cele maĭ rĕspândite în România şi pricinuesce o mortalitate destul de considerabilă; ea este o bólă molipsitóre Până în ḑiua de astăḑĭ ea nu şĭ-a găsit încă lécul. La noĭ în ţéră, Dr. Manicatide, agregat de clinica infantilă la Facultatea de medicină din Iaşĭ, se ocupă de maĭ mulţĭ anĭ cu studiul tuseĭ convulsive. Lucrarea de faţă este o monografie completă asupra microbuluĭ şi a seroterapieĭ tuseĭ convulsive; raportorul recunósce că acéstă lucrare corespunde cerinţelor uneĭ monografiĭ sciinţifice. În 1901 apare prima lucrare asupra baciluluĭ D-ruluĭ Manicatide,

numit de dînsul bacilul z, deşì cercetările sale datéză din 1895. În volumul sěŭ Dr. Manicatide dă tóte amănuntele cele maĭ circumstanţiale pentru isolarea şi crescerea bacilulul sěŭ şi afirmă că dînsul diferă de microbiĭ altor autorĭ străinĭ.

Încercările întreprinse de autor cu serul copiilor carĭ aŭ suferit de tuse convulsivă aŭ arătat că acest ser aglutinéză bacilul z. Raportorul afirmă şi dînsul că a putut constatà într'un cas acéstă aglutinare.

În urma acestuĭ fapt, Dr. Manicatide s'a gândit la posibilitatea uneĭ seroterapiĭ a tuseĭ convulsive şi pentru acest scop a imunisat o serie de animale cu culturĭ în bulion ale bacilului z. Asupra acţiuniĭ acestuĭ ser, autorul arată că în tóte casurile a avut o acţiune modificativă incontestabilă. Dînsul conchide că serul vindecă repede. Efectele seruluĭ se manifestă imediat după injecţiune printr'o mare scădere a numěruluĭ acceselor de tuse, gravitatea însăşĭ a acceselor este mult micşorată chiar în casurile maĭ vechĭ.

Din comunicările D-ruluĭ Manicatide şi ale altor medicĭ din ţéră, pare a reeşì că în realitate serul póte fi util în tratamentul tuseĭ convulsive.

Lucrul principal este a se constatà dacă microbul D-ruluĭ Manicatide are raporturĭ specifice cu tusea convulsivă Lucrarea acestuĭ medic şi în parte lucrările de control ale raportoruluĭ arată în adevěr că acest raport există. În tóte casurile ne aflăm, ḑice raportorul, dinaintea uneia din cele maĭ serióse lucrărĭ, care a deslegat probleme din cele maĭ obscure în privinţa etiologieĭ tuseĭ convulsive; lucrarea este admirabilă prin technica superióră întrebuinţată şi prin spiritul critic ce presidă la lămurirea cestiuniĭ. Ea este menită a ridicà mult reputaţiunea nóstră sciinţifică în faţa străinătăţiĭ.

Raportorul crede că lucrarea merită întreg premiul Adamachi; după cum însă Comisiunea s'a pronunţat dejà pentru împărţirea sa, propune ca să se deà lucrăriĭ D-ruluĭ Manicatide o parte a premiuluĭ. póte fi Comisiunea a aprobat acéstă propunere cu majoritate de 6 voturĭ din 8 votanţĭ.

Euripide, Ifigenia, de P. Dulfu,—raportor d-l N. Quintescu.—Raportorul face maĭ întâiŭ constatarea că o lucrare de asemenea natură nu întreprinsă decât de cine-và care trebue să aibă o mare încredere în puterea sa de muncă şi în aptitudinile sale.

Limba poetuluĭ traducětor e frumósă şi corectă, fără nicĭ un amestec de provincialism, fără nicĭ o exagerare în sens archaic orı purist, limbă cu adevěrat literară. Raportorul n'a întâlnit decât două franţusisme, carĭ aŭ fost óre-cum impuse autoruluĭ de necesităţile ritmuluĭ. Convingerea raportoruluĭ, ca şi a colegului nostru elinist Caragiani,

este că în adevĕr textul poetuluĭ elen a fost luat de basă la elaborarea traduceriĭ.

Raportorul consideră traducerea d-luĭ Dulfu ca o adevĕrată operă literară, excelentă din tóte punctele de vedere. Dînsul cutéză a afirmà că ne putem fălì cu o asemenea lucrare şi că este póte cea maĭ bună care s'a făcut până acum din poeţiĭ anticĭ grecĭ. O recomandă cu căldură spre premiare din premiul Adamachi. Comisiunea primesce propunerea cu unanimitate de 6 voturĭ.

Evoluţia dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ, de Ştefan Meitani,—raportor d-l A. D. Xenopol. — Cartea d-luĭ Meitani expune istoria uneĭ instituţiunĭ fundamentale juridice la poporul acela ce a contribuit maĭ ales la fixarea principiilor ce o stăpânesc. Metoda urmată este de a cercetà părerile deosebiţilor învĕţaţĭ, maĭ ales jurisconsulţĭ, ce s'aŭ îndeletnicit cu ele, a limpeḑì părerile prin raţiunea lucrurilor. Autoriĭ consultaţĭ sunt maĭ ales ceĭ francesĭ şi din germanĭ aceĭ ce există în traducere francesă; acì este fără îndoiélă un neajuns al lucrăriĭ. Ar fi fost de dorit ca, în afară de Mommsen — pe care d-l Meitani îl scrie într'una Momsen — şi de Ihering, carĭ s'aŭ tradus în franţusesce, să se fi consultat şi autoriĭ germanĭ netraduşĭ.

D-l Meitani este de alt-fel un tînĕr care cunósce bine materia pe care o tratéză, şi dreptul roman a fost până acum aprópe cu totul necunoscut ca obiect de îndeletnicire sciinţifică la noĭ în ţéră, şi acésta este un neajuns. Când vedem decĭ pe un tînĕr care întreprinde în mod serios şi cu o muncă cinstită un studiŭ amănunţit de drept roman, raportorul crede că i se cuvine o încuragiare, chiar dacă acest studiŭ înfăţişéză, ca orĭ-ce lucrare omenéscă, óre-carĭ neajunsurĭ, şi de aceea îl recomandă la o parte a premiuluĭ Adamachi, părere ce a fost aprobată de Comisiune cu majoritate de 5 voturĭ din 7 votanţĭ.

Jurnal de Bord. Schiţe marine şi militare de Jean Bart, — raportor d-l I. Bianu. — Partea principală a volumuluĭ deschide în literatura nóstră un drum încă nebătut: impresiunile din viéţa măriĭ prinse de marinariĭ culţĭ şi cu talent în forme literare.

Frumuseţile şi grozăviile măriĭ, viéţa grea a marinarilor, sunt de maĭ multe orĭ descrise cu un simţimînt şi cu un talent vrednic de tótă atenţiunea.

Acéstă scriere mică în volum, care este în literatura nóstră întâia în felul eĭ, este plină de frumuseţĭ carĭ te mişcă şi te încântă prin sinceritate, simţire şi prin simplitatea expuneriĭ.

Povestirile din óstea de uscat sunt triste, câte odată sfâşietóre.

Stilul colorat, vioiŭ, dă căldură povestiriĭ şi viéţă întîmplărilor po-

vestite. Tînĕrul ofiţer de marină este înzestrat cu un puternic talent de descriere şi de povestire a celor ce singur a vĕḑut saŭ a auḑit de la alţiĭ.

Însă şi cultura îĭ este necesară, maĭ ales spre a-şĭ curĕţì limba de elementele rele cu carĭ este pătată acéstă întâie scriere.

Raportorul, atrăgênd atenţiunea Academieĭ asupra talentuluĭ întâiuluĭ nostru scriitor de beletristică de marină, propune de a i se da o parte din premiul Adamachi. Comisiunea primesce acéstă propunere cu majoritate de 5 voturĭ din 6 votanţĭ.

Poeziĭ de St. O. Iosif, — raportor d-l I. Bianu. — D-l Ştefan O. Iosif este fără îndoiélă un poet de talent însemnat, este artist iscusit şi un muncitor harnic, treĭ calităţĭ vrednice de atenţiune şi vrednice de preţuit

Poetul ni se presintă cu un volum de scrierĭ compus din *sonete* şi din *cântece* şi *balade.*

De la început ne surprinde tonul viguros în exprimare şi în gândire Autorul a pus în fruntea volumuluĭ sĕŭ un ciclu de treĭ sonete adresate «tinerilor poeţĭ», sonete în carĭ, în culorĭ viĭ, face diagnosa actualeĭ generaţiunĭ de poeţĭ lipsiţĭ de ţintă şi lipsiţĭ de putere şi caută a-ĭ îndemnà la muncă şi energie. Dragostea de lege şi ţéră e creḑul vecĭnic accentuat de autorul nostru.

Raportorul vede cu câtă sinceritate şi duioşie îşĭ manifestă poetul iubirea de ţéra sa mamă, cu câtă mândrie naţională privesce la podóbele exterióre şi la obiceiurile şi credinţele némuluĭ şi-l admiră când se închină cu smerenie înaintea trecutuluĭ glorios şi plin de poesie.

Orĭ cât de stăpân este autorul pe limbă şi pe formă, raportorul a observat câte-và versurĭ cu defecte.

Volumul *Poesiĭ* este o operă seriósă a unuĭ talent care, ca o individualitate tot maĭ bine pronunţată, se ridică de-asupra întreguluĭ şir de scriitorĭ de versurĭ aĭ tinereĭ nóstre generaţiunĭ Principalul sĕŭ isvor de inspiraţiune a rĕmas poesia poporală.

Pentru tóte aceste motive, şi avênd în vedere şi frumósa-ĭ activitate literară de până acum, raportorul crede că autorul merită cu prisosinţă de a fi premiat. Comisiunea aprobă propunerea cu majoritate de 5 voturĭ din 6 votanţĭ.

Th Şerbănescu, Poeziĭ, de T. Djuvara, — raportor d-l I. Vulcan. — Rĕposatul Th. Şerbănescu are un nume bine cunoscut ca poet liric în literaturà română. Poesiile luĭ se cântă în tóte cercurile tinerimiĭ. Idolul lireĭ sale a fost femeia.

Cântăreţ rĕsfĕţat al dragosteĭ femeiĭ, lira luĭ nu se cobóră în adâncurile inimiĭ isbite de durerĭ sguduitóre, ci rĕmâne la suprafaţă, şi trece

uşor peste valurĭ, ca rândunéua care în sborul sĕŭ numaĭ le atinge cu aripile sale.

Cu tóte că a fost fecund şi poesiile sale se cântaŭ în tóte părţile, dînsul nu şĭ-a adunat într'un volum lucrările. Meritul de a le fi adunat şi publicat la un loc, după mórtea poetuluĭ, este al amiculuĭ sĕŭ, d-l Trandafir I. Djuvara care, cu multă sârguinţă, a colectat tot ce a scris poetul, rĕsfoind tóte ḑiarele şi revistele şi maĭ adunând o mulţime de cele nepublicate. Munca sa a fost încununată cu succes, căcĭ a reuşit să ne deà un volum mare, care conţine o sută de poesiĭ publicate şi vre-o 70 inedite. D-l Djuvara a făcut un bun serviciŭ literaturiĭ nóstre. Prin acéstă colecţiune, d-sa a clădit figura poetică a luĭ Şerbănescu. Acum îl avem înaintea nóstră în tótă întregimea sa, cu tóte calităţile şi cu tóte defectele. Putem să-ĭ fixăm locul în literatura română.

Să aducem dar memorieĭ sale prinosul recunoscinţeĭ, votând o parte din premiul Adamachi pentru încununarea lireĭ fostuluĭ membru corespondent al Academieĭ Comisiunea a primit acéstă propunere cu majoritate de 4 voturĭ, contra 2 şi o abţinere.

Înainte de a terminà lucrările sale, Comisiunea premiilor a decis, prin majoritate de 7 voturĭ din 8 votanţĭ, împărţirea sumeĭ de 5.000 leĭ în următorul chip între cele 8 lucrărĭ pe carĭ le recomandă plenuluĭ Academieĭ spre premiare:

D-luĭ Dr. Manicatide	. . . .	Leĭ 1.400
» Lecca » Dulfu » Jean Bart » Iosif	Câte 600	» 2.400
» Bărbulescu » Meitani » Djuvara	Câte 400	» 1 200
	Total .	Leĭ 5.000

atât cât este valórea premiuluĭ Adamachi.

Lt-Colonel N. Boerescu, *Resboiul Anglo-Boer în Africa de Sud, extras dupe autorĭ germanĭ şi francezĭ*, Roman 1902. — Raport de **St. C. Hepites.**

Este o expunere fórte pripită a tristelor evenimente întîmplate în Africa de Sud, unde o mână de ómenĭ, în dorul conservaţiuniĭ naţio-

nalităţiĭ lor, aŭ făcut minunĭ de bravură în contra uneia din marile şi civilisatele naţiunĭ din lume.

Dorinţa autoruluĭ de a pune «cu o oră maĭ înainte» în mâna camaradilor sĕĭ o carte care să arate, după «actele oficiale publicate în reviste», mersul luptelor în Africa de Sud este negreşit laudabilă, însă năzuinţa ce are de a pretinde, pentru prea pripita sa lucrare, o distincţiune a Academieĭ este neîndreptăţită.

Dacă «cu onóre sunt rugaţĭ camaradiĭ a nu fi aspri în critică, maĭ cu sémă la frasologie, căcĭ scopul trebueşte atins», Academia trebue, în prima linie, să ţină sémă tocmaĭ de respectarea limbiĭ nóstre şi a autoruluĭ este îngrozitóre.

Fără ca dînsul să fi tipărit pe titlul cărţiĭ sale «Extras după autorĭ germanĭ şi francesĭ», cea dintâĭ frasă a cărţiĭ sale: «Voind urmări fasele unuĭ resboiŭ, este necesar în prima linie a cunósce acea ţară *asupra* geografieĭ fisice şi politice, dar maĭ cu seamă o parte a unuĭ continent, unde se desfăşoră evenimentele ce se vor descrie şi unde totul este contrar ca în Europa» ne-ar fi edificat asupra naturiĭ materialuluĭ întrebuinţat

Am puté aduce în sprijinul aserţiuniĭ nóstre o mulţime de exemple, ne vom mărginì a cità numaĭ câte-và:

Pag. 8: «*După* construcţia orografică se datoreşte că şi apă lipseşte în unele locurĭ, maĭ cu seamă la mijloc (în Transvaal partea sudică), aşa că vara numaĭ rîurile principale nu seacă, restul în majoritate *devin uscate;* din contra, pe timpurĭ ploióse debordează, tot terenul devine o mocirlă; tot neregularităţeĭ terenuluĭ se atribue că nicĭ curenţiĭ de aer nu sunt în *mod normal.*»

Pag. 11: «Tot aceste variaţiunĭ *a* climeĭ şi *a* temperatureĭ *face*, ca Europeiĭ abea după un an, pot a se deprinde în acele locurĭ, şi aceasta a *contribuit* şi influenţat mult *asupra* trupelor engleze.»

Pag. 12: «Incă la *anul 1600—1700* s'a făcut o emigraţiune de olandezĭ în Colonia Cap, unde maĭ târziŭ veniră şi alţĭ emigranţĭ francezĭ; din *aceste sociaţiunĭ aŭ devenit* actualiĭ Burĭ. . .»

Pag. 13: «Nemulţumiţĭ cu multele *pretenţiunĭ ce li se cereaŭ,* ieĭ la aniĭ . . .»

Pag. 15: «In atâţia anĭ de lupte continue cu indigeniĭ şi Engleziĭ cum şi din experienţele căpătate cu ocasia emigrărilor; aceĭ tinerĭ Burĭ de la 1843 *aŭ devenit ómenĭ de tótă soliditatea*, uimind lumea de astă-zĭ în tóte privinţele, acésta fiind ceva natural când ieĭ continuŭ eraŭ în pericole, *carĭ spre a le evità*, Burul trebuià să compteze pe propria sa forţă şi Inteligenţa personală; tóte acestea aŭ contribuit

a se forma nişte adevăraţĭ luptătorĭ. Pe câtă vreme trupele engleze *deşi pline de curaj şi abnegaţie, dar nu în asemenea localităţĭ sălbatice* şi nedeprinşĭ cu variaţiunile temperaturiĭ, aŭ trebuit să *sufere multe consecinţe.*»

Conţinutul cărţiĭ, ocupându-se cu istorisirea, de către o persónă care n'a fost la faţa loculuĭ, a luptelor întîmplate în Africa de Sud, aşà după cum ele se găsesc descrise de autoriĭ germanĭ şi francesĭ, póte fi negreşit interesant pentru militarĭ, în vederea cărora autorul a scris-o, nu împlinesce însă condiţiunile cerute spre a i se acordà premiul Năsturel-Herĕscu, la care dînsa a fost presintată.

Ioan Bogdan, *Documente şi regeste privitoare la relaţiile Ţăriĭ Rumîneştĭ cu Braşovul şi Ungaria în secolul XV şi XVI*, Bucureştĭ 1902.— *Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

Dacă am luat asupră-mĭ sarcina ca să cercetez opera de maĭ sus a d-luĭ Ioan Bogdan, membru corespondent al Academieĭ Române, profesor de limbile şi literaturile slave ·la Facultatea de Litere din Bucurescĭ, etc., şi să vĕ presint o relaţiune asupra valoriĭ eĭ sciinţifice, în vederea premiuluĭ de 4.000 leĭ ce solicită, acésta am considerat-o şi o consider ca o datorie faţă de D-vóstre şi de înalta instituţiune, al căruia mandat Comisiunea de 9 este chemată a-l îndeplinì.

Într'adevĕr, Domnilor Colegĭ, împrejurarea că subscrisul a descoperit în luna Aprilie 1894 documentele slavone pe carĭ d-l Bogdan le dă numaĭ în traducere, le-a tradus şi studiat, le posedă în copiĭ după fotografiile luate, a cerut Secţiuniĭ istorice şi plenuluĭ Academieĭ în şedinţele de la 189 .. publicarea lor, a comunicat Academieĭ Române în treĭ şedinţe (din carĭ prima în Decemvrie 1894) o bună parte din aceste documente, cu traducerile şi comentariile lor, — tóte aceste împrejurărĭ nu puteaŭ decât să mĕ siléscă a primì sarcina ce mĭ-aţĭ dat, orĭ cât de mare mí-ar fi fost dorinţa — din motive personale — ca să nu am prilejul de a-mĭ spune judecata mea asupra lucrăriĭ d-luĭ Bogdan. Vĕ cer voie decĭ ca în forma cea maĭ concisă posibil, şi în mod cu totul obiectiv, să vĕ arăt cum se presintă pentru noĭ cartea ce autorul voesce a fi premiată.

Negreşit, Domnilor, că prima întrebare ce cată să ne facem, când e vorba de o publicaţiune sciinţifică de documente este cea firéscă, aceea adecă: documentele sunt ele publicate în original în limba în care aŭ fost scrise, şi în ce chip sunt ele publicate? Acéstă întrebare, dacă se impune atuncĭ când e vorba de un text antic grecesc saŭ latinesc, orĭ

de un document într'o limbă modernă, devine cu atâta maĭ necesară atuncĭ când voim a publică documente scrise în limba veche slavonéscă. Căcĭ osebit de împrejurarea că în paleografia slavă este încă mult de lucrat, că rarĭ sunt paleografiĭ slavonĭ şi că descifrarea unor asemenea documente nu se póte de orĭ-cine face cu siguranţă, apoĭ maĭ vine şi aceea că fiind vorba de documente slavone emanate de la Domniĭ, Mitropoliţiĭ, şi boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ şi Moldoveĭ, textele originale presintă un interes şi pentru istoria limbiĭ române, găsind adese-orĭ cuvinte, întorsăturĭ de frase curat românescĭ sub haina slavonă a scriitorilor actuluĭ. Dar ce să maĭ insist, când genialul nostru coleg, d-l B. P. Hasdeŭ a arătat încă din 1864, prin a sa *Archivă istorică*, ca şi maĭ târḑiŭ prin *Cuvente den bĕtrânĭ*, cum trebuesc publicate documentele nóstre slavone, iar regretatul Episcop Melchisedec, şi toţĭ câţĭ aŭ dat la lumină asemenea acte, a ţinut să publice nu numaĭ traducerile, dar şi textele originale.

D-l Ioan Bogdan, profesorul de limbile şi literaturile slavice de la Facultatea nóstră, este primul, pe cât sciŭ, din toţĭ învĕţaţiĭ, archiviştiĭ şi istoriciĭ, din ţéră şi străinătate, care socotesce că póte cine-và întreprinde o publicare sciinţifică de documente numaĭ în traducerĭ. «A publică dar traducerĭ însoţite de originale — ḑice d-l Bogdan (p. LXXXII) este de cele maĭ multe orĭ un lux inutil.... Iată pentru ce, în colecţiunea mea, am renunţat la tipărirea originalelor, deşi posed copiĭ absolut *exacte* şi *făcute de mine însumĭ* Cred că aşa vor trebui publicate şi celelalte documente interne ale noastre, a căror editare nu maĭ poate întărzia.»

Şi tot d-l Bogdan ne maĭ asigură (p. LXXXI) că atuncĭ, «cînd e vorba să se facă o ediţie de documente vechĭ ca material pentru istoria romînă, mi se pare că în cele maĭ multe casurĭ ne putem dispensa de publicarea originalelor, cînd *traducerea lor* se poate face cu deplină siguranţă.»

Dar ce se întîmplă însă, Domnilor Colegĭ, atuncĭ când n'aĭ siguranţă dacă textul original a fost bine descifrat, dacă a fost exact copiat, dacă nu s'aŭ lăsat cuvinte, ba rândurĭ întregĭ afară? dacă interpuncţiunea luĭ este corectă, dacă abreviaţiunile sunt bine cetite? Aşà este că atuncĭ — orĭ cât de bune ar fi traducerile, — ele nu corespund originaluluĭ şi decĭ sunt lipsite de orĭ-ce valóre? Dar ce se întîmplă maĭ departe, când, deşi originalele aŭ fost bine cetite, traducerile sunt eronate, cu introducerĭ de cuvinte ce nu se află în text, cu omisiunĭ de cuvinte, de frase, ba de rândurĭ întregĭ ce figurézà în text, cu contrasensurĭ de traducerĭ, de te uimesc? Aşà e că şi în acest cas pe acele

traducerĭ nu se póte pune un temeiŭ serios? Aşà este că ele induc pe cine-và în eróre şi nu pot fi folosite nu numaĭ de istoricĭ şi de specialiştĭ, dar şi de orĭ-cine altul?

Conclusiunea nicĭ n'am nevoie ca s'o arăt, ea este în mintea fie-căruia: documentele istorice trebuesc publicate tot-deauna în original; traducerile sunt bune numaĭ pentru ceĭ carĭ nu cunosc limba originalelor, dar într'o publicaţiune sciinţifică, dacă traducerile pot lipsì, textele originalelor urméză numaĭ decât să fie.

Atuncĭ rĕmâne D-vóstre să judecaţĭ dacă: d-l profesor Ioan Bogdan are temeiŭ când îşĭ apreciéză singur lucrarea, numind-o iarăşĭ singur: «model de chipul cum trebuesc traduse şi publicate documentele noastre vechĭ» (p. LXXXIV), după ce tot d-sa, patru paginĭ maĭ înainte (p. LXXX), spusese acelaşĭ lucru: «Voiŭ încheia această întroducere cu cîte-va consideraţiunĭ..... cum ar trebui să se publice de aci înainte toate documentele noastre sloveneştĭ.»

Acum sarcina mea, după cele arătate maĭ sus, devine uşóră, căcĭ nu-mĭ rĕmâne decât a ilustrà cu câte-và exemple însuşirile, ca să nu ḑic defectele lucrăriĭ amintite, şi atuncĭ vĕ veţĭ puté pronunţà în deplină cunoscinţă de causă asupra cestiuniĭ: Cum *copiéză, cetesce şi traduce d-l profesor Bogdan* documentele vechĭ slavonescĭ?

D-l Bogdan ne asigură (LXXXII) că posedă «copiĭ absolut exacte şi făcute de sine însuşĭ». Din ele însă n'a reprodus decât un catastih în apendice şi o chitanţă, pag. VIII. Pe icĭ şi colo însă dă în note câte-và cuvinte saŭ frânturĭ de frase. Apoĭ din traducerĭ se maĭ constată chipul cum a cetit originalele. Să controlăm câte-và lecturĭ ale sale.

Iată: 1) pag. 8: Documentele luĭ Praznaglava: data în original este 6929 indictionul 14, Maĭ în 17; d-l Bogdan cetesce şi traduce: 6929, indictionul 14, Maĭ 7.

2) Alta, pag. 23: d-l Bogdan ḑice că în archivul Braşovuluĭ (No. 10) există un duplicat al privilegiuluĭ luĭ Mircea, şi că singura deosebire între cele douĕ texte este că duplicatul are: и ѡт мєд, în loc de и ѡт мєча; d-l Bogdan ne asigură că «este o scăpare din vedere a diaculuĭ». Nu, Domnilor Colegĭ, este o scăpare din vedere a d-luĭ profesor Bogdan, după cum vĕ puteţĭ încredinţà din fotografiile ce presint ale ambelor documente.

3) Pag. 32, notă: D l Bogdan ḑice: «Origi. pare a avea ȣ стахȣ, ȣ спрахȣ, acest din urmă corectat din стахȣ, prob. ȣ страхȣ, deşi construcţia cu въ (ȣ=въ) a acestuĭ cuvînt e neobicĭnuită; se zice съ страхомь.» Nicĭ acì n'are dreptate d-l Bogdan, de óre-ce în text e scris de douĕ orĭ страхȣ, iar construcţiunea ȣ страхȣ este fórte corectă, nicĭ puteà fi acì în-

locuită cu сѫ страхомь, de óre-ce traducerea cere: «*în* frică saŭ de frică», iar nu «cu frică.»

În acelaşĭ document d-l Bogdan cetesce: нрѫдел, în loc de юрдел.

4) Pag. 74, notă: D-l Bogdan dice: «Orig. що нѣст бил закон дрѹгов ѡт кѫда ест брашов, инно (sic) и ѹчините. Poate „инн ви"?» Eĭ bine noĭ în textul original cetim: що нѣст бил закон дрѹгов ѡт кѫда ест брашов. не мои ѹчините. D-l Bogdan traduce frasa de maĭ sus ast-fel: «*acest obiceiŭ n'ar fi fost altă dată*», pe când trebue tradusă: «*că n'a fost altă lege de când este Braşovul; nu maĭ lucraţĭ.*»

5) Pag. 99, notă: La d-l Bogdan cetim: «Propun... să se citească.... ѡт що. сложах, и в ѡно що щет бит; orig. are и, nu ви, ca la Mileticĭ.» Nicĭ acì nu este corect d-l Bogdan, ca şi Mileticĭ, de óre-ce în original stă: ѡ̄ що сложамо, ѡѻ що щ҃е ви҃, adecă «din ce noĭ am regulat apoĭ ce va fi», etc.

Tot la acest document, d-l Bogdan cetesce: и зарадї хитленство, în loc de: изрдї хитленство.»

Pag. 105: La d-l Bogdan cetim în notă: «Orig. стеми а с камхе и хаздее; stemele sînt coroane, mitre, grec. στέμματα.» D-sa traduce: «aŭ cumpĕrat *steme* şi camhe, şi hazdee.» Eĭ bine zadarnic căutaţĭ *steme* prin documentul în cestiune. În original cetim: Ипа има нѣкои слѹге верни. ѹ кѫщѹ г҃дамї наиме ви҃тї логофет. и калоена та ми сѹ ѹзе ѯ҃ а҃ та сѹ били „кѹповали стеми а҃ камхе и хадее", adecă: Şi iarăşĭ am avut óre-carĭ slugĭ credinciόse în casa domnieĭ mele, pe nume Vintilă logofĕtul şi Caloian, şi mĭ-aŭ luat 60.000 aspri şi aŭ fost cumpĕrat cu *aceĭ aspri* cahme şi hasdee. În loc de *aceĭ* aspri d-l profesor Bogdan traduce «steme.» а҃ nu póte însemnà decât aspri, aşà cum tot-deauna se prescurtéză, şi cum se aflä câte-và rândurĭ maĭ sus chiar în acelaşĭ document!

Pag. 106: D-l Bogdan traduce: «şi să-l credeţĭ», cetesce adecă: да га верѹете, pe când în original stă destul de clar: да га дарѹете, adecă «să-l dăruiţĭ.»

Pag. 114, notă: La d-l Bogdan: «Orig. сѫдцѹ и господинѹ кралю, o simplă greşală de diac.» Nu este nicĭ o greşélă, fiind-că în document stă scris: сѫщцѹ господинѹ ми кралю, adecă judeţuluĭ domnuluĭ meŭ craiuluĭ, iar nu: «judeţuluĭ *şi* domnuluĭ craiuluĭ», cum presupune editorul, care lasă afară pe ми şi introduce pe и, învinuind pe bietul diac.

Pag. 117, notă: La d-l Bogdan: «În orig. după милостїѡм божїѡм urmează cuvintele: добрїим нашим родїтелем и приꙗтелем сѹдцѹ брашовскомѹ и вѫсем прѫгаром, ce lipsesc în ed. luĭ Mil.; *ele* n'aŭ nicĭ un rost în text.»

Eĭ bine textul e fórte corect; după милостїωм божїωм urméză numele şi titulatura Domnuluĭ, apoĭ adresa obicĭnuită către judeţul şi pârgarĭ. Nu înţelegem dar de ce cuvintele indicate n'aŭ rost în text!

Pag. 143: D-l Bogdan traduce: «Mi s'aŭ plîns că le-aţĭ luat nişte oĭ.» În textul slavon nu este cuvîntul *nisce*, ci cifra 400. „тєрє мн̑ плакашє како и̏ стє ѹзѐли овцє. у̃.»

Pag. 144, notă: La d-l Bogdan: «Orig. що си псат, Mil. пїат, prob. greşală, în loc de липсат.» Nu e nicĭ o greşélă, căcĭ în original se cetesce destul de clar: липсат.

Pag. 147: D-l Bogdan traduce: «Căcĭ să ştiĭ domnia ta că se jură *toţĭ* pe capetele lor că vor să plece cu mine.» Zadarnic ar căutà cine-và să afle cine sunt *aceĭ* toţĭ carĭ se jură ca să plece! Eĭ bine în original cetim: єрє да зна гв̑о-ти, єрє Сєкѹии сви по главн хокє̑ да сє ди̑нѹ със мєнє, «căcĭ să scie domnia ta că Secuiĭ toţĭ pe un cap (adecă până la unul) vor să se ridice cu mine.» Este de mirare, cum traducĕtorul n'a înţeles că e vorba de *Secuiĭ*, pe carĭ documentul ĭĭ menţionéză încă odată maĭ la vale.

Acì însă avem prilejul să constatăm că d-l Bogdan n'a copiat însuşĭ tóte documentele, precum afirmă (pag. LXXXII), căcĭ omisiunea cuvîntuluĭ Сєкѹии o întâlnim şi la Mileticĭ (No. 115).

Şi aceeaşĭ constatare o maĭ facem şi cu documentul următor:

Pag. 148, unde d-l Bogdan traduce: Şi vă maĭ rog ca pe nişte oaspeţĭ şi vecinĭ de aproape aĭ noştri, cinstiţi-mă şi dela voĭ cu ceva arme, ca să slujim iarăşĭ împotriva păgînilor, căcĭ *ne-am jurat* în drumul acesta.» Negreşit Domnilor Colegĭ, că rĕmâne o enigmă: *jurămîntul* luĭ Vodă Mircea şi armele pe carĭ le cere. Eí bine, în text este cu totul alt ce-và: «Vĕ rog pe voĭ ca pe aĭ noştri óspeţĭ şi de aprópe vecinĭ, ca şi de la voĭ să ne cinstiţĭ cu ce-và arme, pentru ca iarăşĭ să slujim în contra păgânilor, căcĭ *am avut cheltuelĭ* în drumul acesta»: єрє смо покє̑тѹвани.

D-l Bogdan n'a făcut acì decât să copieze iarăşĭ pe Mileticĭ, care din greşélă a cetit поклєтѹвани în loc de покєлтѹвани.

De asemenea, pag. 200, documentul No. 194. Mileticĭ lasă afară maĭ multe cuvinte de la finele documentuluĭ; aceleeaşĭ cuvinte lipsesc şi la d-l Bogdan!

Acum pricepem maĭ bine valórea cuvintelor d-luĭ Bogdan: «Iată pentru ce, în colecţiunea mea, am renunţat la tipărirea originalelor, deşi posed copiĭ *absolut* exacte şi făcute de mine însumĭ.»

Pag. 165, notă: La d-l Bogdan: În orig. донєсти и до симо; до симо

a fost apoĭ şters de diac.» Zadarnic căutăm noĭ urmă de ştersătură în original!

Pag. 178: D-l Bogdan traduce: «Aşa m'am jurat domnia mea în *cetatea* Braşovuluĭ.» În text stă scris însă: въ сдє брашо» adecă: «în *mijlocul* Braşovuluĭ» a cetit decĭ въ градъ în loc de въ срѣ.

Tot acolo se maĭ spune: «Zis-a Vîlsan, mare logofăt», în text însă stă: «Ispravnic Vâlsan, marele logofĕt.»

Pag. 180, notă: La d l Bogdan: «Orig. .ρ., evident o greşală, în de loc ,ρ.» Nu e nicĭ o greşélă, căcĭ în document se află lămurit scris ,ρ.

Pag. 185, notă: La d-l Bogdan: «Orig. ȣ загон ȣ хижȣ петиръ.» În original însă nu stă ast-fel, ci: „ȣ ѕагон ȣ хижȣ патиръ."

Pag. 222, notă: La d-l Bogdan · «Orig. кижє паȣл = Kis Pál; dacă nu cumva кижє este o ortografie rea a luĭ Kynizsy (Kinizs), celebrul eroŭ de pe Cîmpul Pîneĭ...» — În original însă nu este кижє, ci lămurit кнєж.

Tot în acest document d-l Bogdan cetesce: «за тон пȣт єжанот» şi traduce · «eĭ sunt pe drum,» pe când în text se cetesce: «за тон чȣє Лаю» adecă «despre acésta aude Laiot.»

Tot acì d-l Bogdan cetesce: вмикȣл, în loc de «Vlaicul», şi traduce: «Şi aŭ *iscălit robiĭ* domnieĭ tale,» pe când în original stă: роби и кл гѣсво-ти, adecă: «*robiĭ şi caliciĭ* Domnieĭ tale.»

Dar traducerea ce d-l Bogdan o face acestuĭ document merită a fi cetită în întregime, spre a se vedé cum înţelege traducĕtorul documentele şi ce póte cetitorul pricepe din asemenea traducerí.

Traducerea d-luĭ Bogdan, pag. 222:

«Îţĭ daŭ de ştire, doamne, că ne-aĭ trimes domnia ta la Batăr Ştefan să facem pace şi bine Batăr Ştefan a trimes la craĭul, iar craĭul a trimes pe Banţfiĭa Miclăuş şi pe *Chij* Paul, *ca să ne întîlnim cu Batăr Ştefan;* ïar Batăr Ştefan s'a dus la eĭ ca să vorbească de tine; şi aŭ adus *pace şi bine*, cum n'a avut nicĭ un domn din ţara rumînească, afară de Radul voevod; *eĭ sînt pe drum*, şi să ştiĭ domnia ta *că e fără ştirea* luĭ Batăr Ştefan», etc., etc.

În original însă se cetesce:

«Dómne, dăm [spre scire] pentru că ne-aĭ trimis Domnia ta la Batâr Ştefan, ca să facem pace şi bine. Batâr Ştefan a trimis la Craiul, iar Craiul a trimis pe Banţfiiĭ Miclăuş şi pe Cnézul Paul ca să se întâlnéscă cu Batâr Ştefan. Iar Batâr Ştefan s'a dus la eĭ, ca să vorbéscă de tine, şi aŭ adus binele şi pacea, precum n'a fost avut nicĭ un domn

din Ţéra-Românéscă, afară de Radul Voevod. Despre acésta aude Laiot, să scie Domnia ta.»

Cum se vede, din comparaţiunea ambelor traducerĭ, înţelesul este cu totul alt-fel. Soliĭ luĭ Vlad Călugărul spun că Regele (Craiul) a trimis pe Banţfi (iar nicĭ de cum pe Banţfia, căcĭ *acel a* este terminaţiunea acusativuluĭ) şi pe Cnej Paul ca să se întâlnéscă cu Batâr, iar nicĭ de cum «cu soliĭ românĭ.» Acésta se vede şi din cele ce urméză, căcĭ textul spune: «iar Batâr Ştefan s'a dus la eĭ, ca să vorbéscă de tine». Maĭ departe în traducerea d-luĭ profesor Bogdan se dice: «eĭ sînt pe drum», dar cine sunt pe drum? În text, în locul acestuĭ non-sens stă lămurit scris: «Despre acésta aude Laiot», adecă «Laiot Basarab», şi aşà maĭ departe.

Dar încă vre-o câte-và exemple de traducerĭ nu strică:

Iată scrisórea mareluĭ Vornic Calotă către Bogdan (p. 225):

Nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puţin, Calotă asigură pe Braşovenĭ «că Stroe stă spînzurat sus într'o furcă», şi apoĭ maĭ la vale iarăşĭ acelaşĭ (Stroe) «stă de mult sus într'un pom oarecare»! Textul original însă spune alt-fel despre banditul Stroe: «Stroe stă în muntele Draculuĭ la óre-care vrăjitóre,» iar maĭ jos acelaşĭ document glăsuesce: «acela stă de mult sus în codru.» Decĭ nu e vorba de spânzuraţĭ, carĭ staŭ spânzuraţĭ într'o furcă şi tot în acelaşĭ timp staŭ sus într'un pom óre-care.

Dar maĭ departe:

Pag. 168, după traducerea d-luĭ Bogdan: Bădica Radu Vodă ar spune Braşovenilor următórele:

«Dar (Vladislav) începînd să omoare pe boeriĭ ceĭ de frunte şi bătrînĭ aĭ ţăriĭ rumîneştĭ, eĭ prea bine aŭ cunoscut că le este vrăjmaş tuturor şi că are de gînd să le pĭarză capetele. Şi-aşa eĭ n'aŭ voit nicĭ de cum să se lase să le pĭarză capetele». Ast-fel boeriĭ după ce sunt omorîţĭ, prea bine cunosc cine le este vrăjmaş şi nu se lasă să maĭ fie odată omorîţĭ! Originalul însă sună alt-fel: «Şi carĭ aŭ fost boerĭ de căpetenie şi bătrâniĭ Ţĕriĭ-Românescĭ fórte bine aŭ cunoscut cum el le este tuturor vrăjmaş şi are gând capetele ca să le taie. Ast-fel nicĭ de cum eĭ n'aŭ voit să se lase ca să le taie capetele.»

Dar maĭ iată încă un specimen. Traducerea documentuluĭ de la pag. 230 merită a fi cetită în întregime.

Iată şi traducerea adevĕrată:

Maĭ întâiŭ nu e vorba de credinţa, ce nenorocitul acela are să pórte boerilor, carĭ l-aŭ trimis la Mehmetberg, ci e vorba de «Blestemul ce

are să le pórte blestem.» Apoĭ acel trimis nu face nicĭ vre-un jurămînt, ci spune boerilor că, dacă vor venì până Vinerĭ înainte de S-ta Troiţă, bucatele (iar nu moşiile) le vor fi pe loc, iar dacă vor întârḑià după S-ta Troiţă, «apoĭ el va pierì, iar némurile lor şi bucatele (iar nu moşiile) vor fi risipite.».

De asemenea în text se ḑice: Доралиѳ бан, iar nu Rădulea; Duralăŭ este nume până aḑĭ în sens de poreclă.

Din cele-lalte traducerĭ carĭ daŭ un înţeles cu totul contrariŭ decât al textuluĭ, citâm următórele:

Mircea Bătrânul.

Doc. No. I.

Observaţiunĭ generale: Nu se ţine exact de textul ce traduce; omite maĭ tot-deauna preposiţiunĭ, adverbele «тѹзи», adiectivele. Cuvintelor nu dă adecuatul lor; nu se ţine de turnura fraselor. Introduce cuvinte carĭ nu sunt în text: «unul», «maĭ», «cu fuga», «întâĭ», «al doilea»; traduce singularul prin plural şi vice-versa.

Pag. 4—5:

прошение = «cerere», iar nu «rugăminte.»
благовѣрны = «bine credincios», iar nu «credincios»; titulatura nu e dată fidel.

Nu există lână de cămilă, trebue să se ḑică pěr de cămilă; iea cuvîntul pieĭ din propoziţiunea ce urméză şi-l pune înainte la pieile de miel, pe când e vorba tocmaĭ de lână de miel. Acéstă greşélă se repetă în tóte documentele.

«Dela un porc», în text e «mascurul», de óre-ce porc se ḑice: свинѣ; pe când mascur se ḑice бравъ — свинѣ. «Dăruită cuĭva de milă», în loc de «fie că este cuĭ-và milă dată.»

«S'aŭ făcut acestea», în loc de «acésta a fost când.»

«Stoica Rusul», în loc de «Stoica Russin.»

Michaiŭ, fiul luĭ **Mircea**.

No. II.

Pag. 6:

«Şi» nu există în text.
«Şi» » » » »

«*Bucăţile de postav,* de *vor avea* călţunĭ tăĭaţĭ saŭ cîte treĭ patru coţĭ...»
Călţunĭ tăiaţĭ, în loc de: «bucăţile de postav *când le vămuiţĭ tăiete,* călţunĭ, orĭ câte 3, 4 coţĭ.
«Căcĭ de voiŭ maĭ auzì», în loc de «şi să nu aud.»
«*Celuĭ* ce îĭ va fi zăbovit», în loc de «aceluĭ *om* care ĭ-ar împedicà.»

No. III.

Pag. 6:

«Braşovenilor», în loc de «tuturor Braşovenilor.»

No. IV.

Pag. 7:

«Să fim o singură ţară cu ţara domnieĭ mele.» — în loc de: «Să fie o singură ţéră cu ţéra Domnieĭ mele.»
«Să fie slobozĭ.» — în loc de: «Să fie în libertate.»
«tîlhărie» — în loc de: «jaf»
«oprelĭ, zăloage» — în loc de: oprélă, zălog»
«năpăstuească nimic din partea ţăriĭ» — în loc de: să n'aibà daună din ţéră»
«tîrguească» — în loc de: «să neguţătoréscă»

Pag. 8:

«Să-l bată domnul Dumnezeŭ, aicĭ cu trupul ĭar în viaţa de apoĭ cu sufletul.» — în loc de: «Să-l ucidă Domnul Dumnedeŭ acì cu trupul, iar în vécul viitor cu sufletul.»
«Maĭ în 7.» — în loc de: «Maiŭ 17.»
«săraciĭ» — în loc de: «supuşiĭ»

No. V.

Pag 9:

«rugăminte» — în loc de: «cerere»
«lînă de cămilă şi... pĭeile de mĭel» — în loc de: «pĕrul de cămilă şi ... lâna de miel»

Dan.

No. VIII.

Pag. 13:

«Işĭ dă dobitoacele... să-şĭ scoaţă.» — în loc de: Işì dă avutul pe datorie... să-şĭ *caute pe datornic.*»
«*Nanotă Spătarul*» — în loc de: «*Janotă*»

No. IX.

Pag. 13:

«tîrguesce»	«neguţătoresc»
«tara»	«*tar*»

Pag. 14:

«curele»	«juneţĭ»
«vită»	«vită *cornută*»
«pisică sălbatică»	«pisică»

No. X.

Pag. 14:

«Ceĭ ce vor veni după marfă.»	«Ceĭ ce umblă după negoţ.»

Pag. 15:

«curele»	«juneţĭ»
«vită»	«vită cornută»
«încumeta»	«ispitì»
«orĭ unde, prin tîrgurĭ»	«óre-ce târg»

No. XI.

Pag. 15:

«credinciosul»	«*bine* credinciosul»
«adevărat chrisov»	«chrisovul de faţă»

Pag. 16:

«*m'a luat*»	«să mě priméscă»
«şi»	«şi» lipsesce.
«lîna *de cămilă*... dela *pĭelea* de mĭel»	«pěr de cămilă, lână de miel»
«mărfurile»	«marfa»
«porc»	«mascur»

Pag. 17:

«dela un *car* încărcat cu peşte 3 banĭ»	de la *un cal* încărcat cu pesce *13* banĭ»
«va fi dată cuĭva de milă»	«va fi cuĭ-và milă dată»
«*ci* după porunca»	«după porunca»
«*şi*»	«şi» lipsesce.

No. XII.

Pag. 18:

«lîna de cămilă... dela pĭeile de mĭel»	«pĕr de cămilă, lână de miel»
«perina»	«cerga»

No. XIII.

Pag. 19:

«Ca să dea îndărăt *dobitoacele* și sculele.»	«Ca să deà averea și sculiștele.»
«le dațĭ»	«vețĭ da»
«*slobozĭ*»	«slobod»
«tîrguească»	«negoțéscă»
«*dobitoace*»	«avere»
«Pentru dobitoace, cîte sînt, le știe Hanăș, toate sînt ale luĭ Stoica, să i le dațĭ toate.»	«Iar despre averea cât este, o scie Haneș tótă câtă este a luĭ Stoica, să o dațĭ tótă.»

No. XIV.

Pag. 19:

«Căcĭ eĭ fac așezămînt ceea ce n'a fost.»	«Pentru că nu a fost ast-fel de lege, iar eĭ o pun.»

No. XV.

Pag. 20:

«ci»	«ci» lipsesce.
«ci»	«ci» lipsesce.

No. XVI.

Pag. 20:

«*Io*»	«Ion»
«și al părților de peste munțĭ, herțeg de Amlaș și Făgăraș.»	«și al părților de peste munțĭ, Amlașuluĭ și Făgărașuluĭ herțeg»

Pag. 21:

«slobozĭ»	«slobod»
«mĭere»	«mied»

Pag. 22:

«porc»	«mascur»
«Să i se plătească după lege.»	«Să-șĭ caute datoria cu lege ca să i se plătéscă.»
«să pățească»	«a primì»

Pag. 23:

«*Nan* Sculotă»	«Nan» lipsă»
«Ĭar eŭ Nicula am scris.»	«Nicula a scris.»

În notă ḑice că în documentul No. X ar fi ѡт мѣд = ceea ce *nu e adevĕrat!*

No. XVII.

Pag. 23:

«altora marĭ şi micĭ»	«micĭ şi marĭ»
«tîrguească»	«neguţătoréscă»

Pag. 24:

«mărgăritare»	«mărgăritar»
«să tîrguească cu postav»	«negoţéscă *postav*»
«cu orĭce ar vrea cineva *să vie*»	«*óre ce place cuĭ-và*»
«Vă zic vouă vameşilor tuturor.»	«Spun vameşilor tuturor.»
«Să fie... slobode.»	«Slobod.»
«În foc îl vom arde.»	«Îl voiŭ arde cu foc.»
«scoaţă»	«céră»

No. XVIII.

Pag. 24:

«şi vamă»	«şi *de* cumerc»

Pag. 25:

«Dela toate mărfurile să daţĭ *de aci* înainte maĭ puţină vamă decît aţĭ dat pe vremea domnilor *celor bătrînĭ* şi *în vremea de acum.*»	«De la tótă marfa să daţĭ cumerç *ce-và* maĭ scăḑut, precum aţĭ dat în ḑilele bătrânilor domnitorĭ, ast-fel şi acum» (adecă de acì înainte).

a tradus pe *kako* prin *decât* în loc de «precum».

No. XIX.

Pag. 26:

«Cîtă oaste puteţĭ ridica în grabă, să vie.»	«Câtă óste puteţĭ ridicà, de grabă să vie.»
«*ci.*»	nu e «*ci.*»

No. XX.

Pag. 26:

«se mişcă»	«se cară»
«şi»	a omis pe «şi».

No. XXI.

Pag. 26:

«puştĭ»	«arme»

No. XXII.

Pag. 27:

«pe *sama* cuĭ m'a lăsat»	«cuĭ m'a lăsat»
«Nu s'a uĭtat cu ochiĭ la nevoea mea.»	«Nimenea dintre eĭ cu ochiĭ nu se uità la nevoia mea.»
«domnuluĭ meŭ *a* craĭuluĭ»	«Domnuluĭ meŭ *Craiuluĭ*»
Am stătut împotriva uneĭ limbĭ păgîne, voĭ ne-ațĭ scornit... că ne-am lepădat».	«Am stat împotriva *limbiĭ* păgâne, apoĭ voĭ *ne* scornițĭ... că ne *am fi* lepĕdat.»
«a craĭuluĭ»	«Domnuluĭ meŭ Craiuluĭ»
«voiŭ să slujesc»	«vom slujì»

No. XXIII.

Pag. 28:

«să umble»	«să vină»
«Și trimite domnia mea acolo pe boerul meŭ Neagoe. Ĭar despre aceĭ oamenĭ, cărora li s'a făcut nedreptate de către voĭ și de către... vă zic»	«Și Domnia mea acolo trimite pe boerul meŭ Négoe și cu aceĭ ómenĭ cărora le este strîmbătate de la voĭ și de la ómeniĭ voștri și vĕ spun.»
«Să nu ne *amînațĭ* cu vorbe deșarte.»	«Să nu ne *purtațĭ.*»

No. XXIV.

Pag. 28:

«*m'am jurat*»	«ĭ-am jurat»

No. XXV.

Pag. 29:

«Fiul luĭ Mircea al mareluĭ voevod	«fiul luĭ Mircea, mareluĭ Vodă»
«*numaĭ*»	*introdus.*
«*Cîte* un hoț... cîte un tîlhar la voĭ fuge.»	«Ci unde este hoț și tâlhar la voĭ pribegesc.»
visterie părintească.»	«comóra băstinașă»
«după aceia»	lipsesce.

No. XXVI.

Pag. 30:

omite pe az=eŭ.	
«pace»	«liniște»
omite pe voștri.	«pe *robiĭ* voștri»
introduce pe vorba.	
«*Acum* sînt în mijlocul vostru »	«*Acolo* sunt în mijlocul vostru.»
«la mine»	lipsesce.

No. XXVII.

Pag. 31:

«închinăciune cu dragoste»	«drăgăstósa heretisare»
«*Petru Man*» «*până* la Orade»	«Petru *Manea*» «la Orade»

No. XXVIII.

Pag. 32:

omis «domnia mea.»

«Toate le-am dat de ştire, cu groază, domnieĭ voastre; am făcut ce am făcut şi m'am dus la el; toate astea cu groază le-am făcut.»	«Totul am dat a scire graţiosităţiĭ vóstre; de frică, ce am făcut am făcut, şi m'am dus la el; tóte astea de frică am făcut.»
«După ce se juraseră cu credinţă şi cu blestem şi primiseră credinţă.» «*şi-ĭ voiŭ părăsi*»	Prin credinţă şi jurămînt ne-aŭ amăgit şi credinţă primiseră.» adaus.

Pag. 33:

«Să nu rămîe niciĭ sămînţă de eĭ.»	«Cum niciĭ unul dintre eĭ să nu rĕmâie.»
«Eĭ ar voi să facă aşa ca să-l dea pe Cealapia, dacă va veni, pe mîna domnuluĭ Rumelieĭ şi a domnuluĭ Hamza.»	«Şi ast-fel vor să facă să se deà înşişĭ la Domnitorul Rumelieĭ şi la Domnitorul Hamza, până când va venì Cealapie.»
«Ştiŭ... că *jumătate* va veni cu el.» «Trebue să ne grăbim».	«Că *va venì* numaĭ cu aceea.» «Căcĭ avem grabă.»

Pag. 37:

«Şi cele ce le-a luat sluga mea Vlad... din acelea... să *nu gustaţĭ.*»	«... să nu *clintiţĭ.*»

Pag. 42:

«*puştĭ*	în loc de: «tunurĭ»

Pag. 43:

«Şi v'am maĭ făcut rugăciune să lăsaţĭ să umble oameniĭ cu ceară.»	«Şi iată v'am făcut rugăciune să lăsaţĭ să umble slobod fie-care.»

Pag. 44:

«Mĭercurĭ... ziua mare»	nu *există!*

Pag. 54:

«*armele* ce eraŭ»	în loc de: «întăriturĭ»

Pag. 55:

«*Pardoĭ, vrăjmaşiĭ...*, în loc de cunoscutul *Pardo*. Vedĭ chrisovul din 1489 al luĭ Vlad Călugărul (Arch. Statuluĭ); decĭ atribuirea ce face d-l Bogdan acestuĭ document, adecă al luĭ Vlad Dracul, nu póte fi temeinică, căcĭ Pardo trăià pe timpul luĭ Vlad Călugărul.

Pag. 56:

«*Zanvel*», după traducerea d-luĭ Bogdan n'a fost *omorît*, ci *erà* numaĭ să fie omorît!

Pag. 58:

în loc de «Dumnezeŭ să vă bucure.»	trebuià «D-zeŭ să ne bucure.»

Pag. 63:

Te face a crede că e vorba de o pace urmată de un răsboiŭ.	Pe când în document e cu totul simplu: «erà cu învoiélă.»

Pag. 69:

Contra-sens.	

Pag 76:

«Toate bine şi *subţire* le-am înţeles.»	«Totul bine şi cu *amăruntul* am înţeles.»

Pag. 84:

«Să se întoarcă la bucăţile lor»; iar în notă d-l Bogdan observă: «Orig. на комати си», la bucăţilelor «de moşie.»	D-l Bogdan nu scie ce însemnéză românesce bucate. Crede că e vorba de «bucăţĭ de moşie!»

Pag. 85:

«Voĭ ştiţĭ ce faceţĭ cu acestea.»	Nu există în text!

Pag. 86:

«Să ştiţĭ că eŭ sînt viŭ şi sănătos şi puternic *aicĭ*. Vă rog dar...»	«Să sciţĭ că sunt viŭ şi sănătos şi mare. *Iată* vě rugăm pe voĭ şi ca pe prietenii meĭ.»

Pag. 89:

«El dădea zor *să plec* împotriva voastră.»	«Silià ca să năvăléscă asupra vóstră.»

Pag. 90:

«Până voiŭ fi eŭ *aci.*»	«Până când voiŭ fi» (adică voiŭ trăi).

Pag. 92:

«Cît pentru visterie și pentru puștĭ.»	«Cât despre visterie și despre cositor.»

În original nu se cetesce, cum susţine d-l Bogdan: лоѡвнг (ung. löyeg), ci ѡлoвнг.

Omisiunĭ de cuvinte, de rândurĭ întregĭ, sunt destule.

Exemple: pag. 96—97, docum. No. 98, 99, 108, 121, 164, 168.

Pag. 101:

«Aŭ eșit Ungurii *din* Dunăre și șĭ-aŭ scos corăbiile și *vadul* pe uscat.»	Ce va fi însemnând în mintea d-luĭ Bogdan cuvîntul vad! Iată ce ḑice textul: «Căcĭ aŭ eșit Unguriĭ *de la* Dunăre și aŭ tras galiónele și *plutele* pe uscat.»

Tot în acest document d-l Bogdan adaugă de la sine cuvîntul «cu fuga», pe când acolo se ḑice «și puţinĭ aŭ scăpat dintr'înșiĭ.»

Pag. 101:

«Multă sănătate maĭciĭ-buniciĭ iubite, doamneĭ Maria.»	«Multă sănătate părinte-meŭ tareĭ iubiteĭ dómne Maria.»

Nu e vorba în document de nicĭ o bunică, ci numaĭ de Dómna Maria, căreia îĭ sunt adresate și alte scrisorĭ de la soţul sĕŭ Basarab-cel-Tînĕr și de la boerĭ.

Cuvîntul *dobitъk* îl traduce prin dobitoc, acolo unde însemnéză avere, și vice-versa unde se potrivesce *dobitoc*, îl traduce prin *marfă.*

Pag. 112:

«Iar oaste acum nu are, căcĭ sînt și eĭ toţĭ *istoviţĭ* de drum.	«Iar óste acum nu are, căcĭ sunt și eĭ osteniţĭ, fiind tot pe drum.»

Pag. 115:

«Să trimeteţĭ un Sas la domnia mea.»	«Să trimiteţĭ pe Sasul la Domnia mea.»

Pag. 117:

«Și vorbele de care am *avut nevoe.*»	«Și ce vorbe *ne-aţĭ cerut.*»

Pag. 122:

Voina din Buzĕŭ nu murise în locul de unde scrie Vlad Vodă, ci Domnul spune lămurit: «Voina acum e mort.»

Pag. 124:

Pârgariĭ din Gherghiţa stătuseră să se judece cu nisce ómenĭ şi cu Iancăŭ, iar nu aceĭ ómenĭ cu Iancăŭ.

Pag. 128:

«*berbecĭ*», iar nu «oĭ»
«dobitoc» » » «marfă»

Pag. 131:

Contra-sensurĭ curióse.

Pag. 132:

Un om pus în «*obezĭ*», iar nu «spînzurat».

Pag. 154:

Contra-sens curios.

Pag. 156:

Idem.

Pag. 157:

Idem.

Pag. 158:

«aproape de porţile voastre»	«suntem pórtă în pórtă»

Pag. 161:

«Ţara e mîncată de partea ceastălaltă.»	«Ţara de *acolo* e mâncată, adecă peste Olt.»

Pag. 171:

«şi alte capete boereştĭ»	«încă 2 capete boerescĭ»

Pag. 143:

«Că le-aţĭ luat nişte oĭ.»	«Că le-aţĭ luat lor oĭ 400.»

Maĭ la vale:

«Şi să nu se maĭ facă de voĭ.»	«Şi maĭ mult să nu aibă de la voĭ (predare).»

Pag. 154.

«Orĭcine din prieteniile voastre ar avea marfă, să-şĭ trimeată omul şi să se tocmească şi să se înţeleagă cu Turcul, aci în cetatea Bucureştĭ, cum îĭ va fi voea.»	«Óre-cine dintre prietenia vóstră va avé să cumpere, apoĭ el să trimétă pe un om ca să preţuéscă şi să se tocméscă cu Turcul în oraş la Bucurescĭ, cum îĭ va fi voia.»

Acì Basarab Voevod chémă pe Braşovenĭ ca să cumpere de la Turc, în Bucurescĭ, iar după d-l Bogdan îĭ chémă cu mărfurĭ.

Pag. 155:

Basarab Voevod, ameninţând pe Braşovenĭ cu distrugerea Bârseĭ ḑice:

«Voiŭ preface ţara Bîrseĭ aşa că *nu se va maĭ cunóşte loc într'însa.»*	«Că nu i se va cunósce *nicĭ locul.»*

Maĭ la vale: *Contra-sens:*

«Dacă s'a întîmplat cumva că oamenii noştri s'aŭ omorît printre voĭ fără ştirea voastră, atuncĭ să aflaţĭ pe omorîtorĭ şi să-ĭ pedepsiţĭ după lege şi înaintea omuluĭ nostru; iar cîtă vreme de acu nainte nu-ĭ veţĭ pedepsi, să vă feriţĭ.»	«Domnia mea încă vĕ aştept, că nu a fost aceea fără scirea vóstră, că s'aŭ omorît aceĭ ómenĭ aĭ noştri în mijlocul vostru; iar voĭ să găsiţĭ pe [omorîtorĭ] şi să-ĭ pedepsiţĭ după lege, dar înaintea omuluĭ nostru. Iar dacă nu îĭ veţĭ pedepsì, apoĭ atuncĭ de acì înainte să vĕ păziţĭ.»

La pag. 156: *Contra-sens*:

«Mulţămim domnieĭ voastre că neaţĭ trimes meşteriĭ, căcĭ nu ne-am aşteptat sá faceţĭ nicĭ atîta pentru noĭ.»	«Într'acésta, mulţumim Gr. V. că ne-aţĭ trimis ast-fel de maistorĭ, precum nu ne-am aşteptat ca să ne faceţĭ Gr. V. aşà.»
«Ca să se înveţe minte şi alţiĭ.»	«Ca să se pedepséscă şi alţiĭ.»

Pag. 158:

«în hatîrul nostru»	«pentru capetele nóstre»

Pag. 159:

«Ştiţĭ domnia voastră cum se poartă neguţătoriĭ din ţara domnieĭ mele.»	«Sciţĭ D-vóstră cum se hrănesc negustoriĭ din ţéra D-mele.»
«Ea e *siluită* şi sufere dela bărbatul eĭ.»	«Are asuprélă şi nevoie de la soţul eĭ.»

Pag. 169:

«Dar despre acest lucru eĭ nimic nu ştiŭ, ci e fără ştirea lor. Faceţĭ şi voĭ acest lucru.»	«Iar despre acéstă afacere nimic eĭ nu sciŭ, ci sunt fără scire. Iar voĭ orânduiţĭ acéstă afacere...»

Pag. 172:

«Maĭ nainte domnia voastră ațĭ trăit liniștițĭ și bine, dar ațĭ aprins focul; acum să nu-l stingețĭ, ci faceți-vă pomană, și Dumnedeŭ vă va mîntui pe domniile voastre.»	«Drept aceea de maĭ nainte D-nia vóstră ațĭ început bine și ațĭ aprins lumînarea (lumina) și acum să nu o stingețĭ, ci facețĭ acésta pentru suflete.»

Pag. 179:

«Adîncă închinăciune țĭ-aduce înaintea sfinteĭ tale crăiĭ.»	«Plecată închinăciune aduce înaintea luminateĭ tale Crăiĭ»

Pag. 181:

«Și era vrăjmaș și țăriĭ rumîneștĭ; a fost și toporaș la Moisi voevod, cînd era aci.»	«Și încă a fost vrăjmaș și Țĕriĭ-Românescĭ și toporaș a fost la Moisi Voev. Când este acum, apoĭ D-v.»

Pag. 182:

«Ca și cînd acel covor ar fi al domnieĭ mele și ca și cum l-aș fi trimes domnia mea, pentru prietenia și pentru voea județuluĭ.»	«Căcĭ măcar să fi fost acel covor și al D-nieĭ mele, apoĭ D-nia mea l-ar fi lăsat județuluĭ pentru prietenie și pentru voință.»

Pag. 185:

«să se plîngă»	«să fie împedicațĭ»

Pag. 189:

«Dacă vrețĭ să vă purtațĭ așa, atuncĭ venițĭ și umblațĭ în țara mea.»	«Și dacă așà vĕ vețĭ legà, apoĭ voĭ umblațĭ în țéra D-nieĭ mele.»

Pag. 207:

«Cît pentru aceea că domnul nostru ne-ar fi trimes vre-o veste saŭ vre-o solie despre voĭ.»	«Iar de la voĭ, dacă ar fi fost vre-o veste saŭ solie, nouĕ Domnul nostru ne-ar fi spus.»

Pag. 211: Contra-sens:

«Căcĭ sînt bătrîn și nicĭ odată n'am văzut, nicĭ n'am auzit ca voĭ să fi început a opri soliĭ. Aceasta nu e bine.»	«Că iată sunt bătrân, dar nicăerĭ n'am vĕdut și audit, cum voĭ ațĭ început a reține soliĭ; dar asta nu e bine.»

Pag. 212:

«Ĭar voĭ pribegilor, care ațĭ ridicat pe Danul între voĭ, apoĭ Vlad voevod pentru asta.»	«Iarășĭ tot pribegiĭ, și voĭ, fiindcă ațĭ ridicat pe Danul în mijlocul vostru. Apoĭ Vlad Voevod pentru asta...»

Pag. 215:	
«Aşa nu poate să rămie ţeara noastră, ci deschideţĭ cele două căĭ ce sînt Prahova şi Teleajenul».	«Aşà, ţéra nóstră nu póte fi aşà cu 2 drumurĭ, ci deschideţĭ şi Prahova şi Teléjenul.»
Pag. 234:	
«Lăsaţĭ de acum înainte pe boerĭ, pe toţĭ cîţĭ sînt, să se întoarcă în bună voe.»	«Ast-fel, acum să ni le (familiile) slobodiţĭ, ca să ne vină slobode acestor boerĭ, câţĭ sunt, la toţĭ.»
Pag. 295:	
«nişte cuţite» «Cîndea din Ţînţarĭ»	«óre-carĭ costume» «Cândea din Ţânţarul»
Pag. 303:	
«nişte oĭ»	«nisce berbecĭ»
Pag. 314:	
«Să creadă cele va spune *Gonţea.*»	Nu se află în original.
Pag. 172:	
Contra-sens curios!	
Pag. 181:	
Idem.	
Pag. 182:	
Idem.	
Pag. 183:	
«se ĭaŭ la ceartă»	«s'aŭ apucat de judecată»
Pag. 185:	
«să se plîngă»	«să fie împedicaţĭ»
Pag. 185—186:	
Contra-sens curios.	
Pag. 235:	
«*mitropolitul* între *creştinĭ*»	«şi de la *făcĕtorul de pace* între creştinĭ», миродворителе
Pag. 152:	
«Şi pentru marea credinţă ce jură *domnia mea*, am pus domnia mea *pe acest chrisov* al ţăriĭ rumîneştĭ şi peceţile boerilor domnieĭ mele.»	A pus *chrisovul* Ţĕriĭ-Românescĭ.

D-luĭ Bogdan ĭ-a scăpat din vedere că chrisovul însemnéză «bulă de aur», pecete; că vorbele «chrisovul Țĕriĭ-Românescĭ» n'ar avé nicĭ un înțeles, dacă chrisov ar însemnà acì document; că în fine scriind pag. LXV, aveà prilejul să corégă erórea ce făcuse la pag. 152.

Din «regeste», pe carĭ ni le dă iarășĭ ca modelurĭ, semnalăm:

Pag. 252:

«aşteaptă de 55 de anĭ «не. годинє.» | «aşteptaĭ de 5 anĭ»

Pag. 260:

«August 26» | în loc de: «Aug. 2»

Pag. 290:

«peste *o lună* la Tîrgovişte»!

Pag. 295:

«nişte *cuțite*»

Pag. 309:

«Duminеca din săptămîna brînzeĭ» | «În sĕptămâna brânzeĭ»

Pag. 314:

Gonțea! | Nu există.

În fine o ultimă probă e: Catastihul din apendice.

Cum este publicat? Erorĭ de lectură, omisiunĭ de rândurĭ întregĭ. Nu observă că sunt cifre adiționale.

La pag. 32 la d-l Bogdan stă scris:

«† мєсєца сип. в҃ı҃ день. єдин налбантꙋ, зарадї щѡ єст рѫжил на ѡчи єдин кон (prețul lipsesce). — † за vгишоpє ас. в.»

În original însă se cetesce ast-fel: «† єдин налбантꙋ за радї щѡ є҇ рѫжи҇ на ѿчи єди҇ ко҇ за ꙋгишорє, а҇ в҃.

D-l Bogdan, neînțelegênd textul slavon destul de clar, şi anume că s'a plătit: «Un jugănar pentru că a vindecat la ochĭ un cal de unghişóră, aspri 2», afirmă că lipsesce prețul şi pe „ꙋгишорє" îl traduce prin banĭ, «monedă măruntă,» ceea-ce probéză că nu scie românesce.

La pagina 321: „проси попꙋ махал да покрı(є)т цркv ас. к҃."

D-l Bogdan înțelege textul greşit căcĭ cetind rĕŭ şi traducênd pe махал prin хамал (precum se vede la pag. 327), reese că «popa a cerut hamalĭ, ca să acopere biserica, aspri 2;» pe când din textul „проси попꙋ махал да покрїє҇ цркv а҇ в.", se traduce: «A cerut popa din mahalà ca să acopere biserica, aspri 2.»

Maĭ la vale d-l Bogdan cetesce: ҂чє în loc de χчє, ceea ce dă 90.005, în loc de 695. N'a observat măcar că cifrele acestea marginale nu sunt decât însumarea sumelor de pe fie-care pagină, etc., etc., etc.

Cred, Domnilor Colegĭ, că cele până acì arătate sunt suficiente pentru ca să vĕ formaţĭ o ideie despre valórea cărţiĭ d-luĭ profesor Bogdan, despre chipul cum d-sa copiéză, traduce şi pricepe documentele slavone, ce lămurirĭ ar puté trage cine-và din nisce traducerĭ în aşa chip făcute. Cât despre întroducerea cărţiĭ, puţin am de ḑis, lăsând la o parte personalităţile, învinuirile şi insinuările la adresa unor colegĭ aĭ d-sale (Veḑĭ: p. VIII, IX, X, XI, LXXXV, LXXXVI). Istoricul descopeririĭ documentelor este inexact şi incomplet; tot aşà şi descrierea şi descifrarea peceţilor, datarea documentelor adesea-orĭ eronată, aşà în cât, fără a maĭ lungì acest raport, las la aprecierea D-vóstre dacă o asemenea operă merită să fie premiată. Eŭ n'aşĭ puté-o recomandà la premiŭ.

Alexandru Davila, *Vlaĭcu Vodă. Dramă în 5 acte, în versurĭ*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **I. Bianu.**

În raport cu cele-lalte genurĭ literare şi în deosebĭ cu poesia lirică, literatura nóstră dramatică înaintéză încet de tot. Autoriĭ dramaticĭ vrednicĭ de atenţiune deosebită sunt rarĭ, şi faimósa «crisă teatrală», de care în timpul din urmă — pe dreptul saŭ pe nedreptul — se vorbesce cu atâta stăruinţă, în ultima analisă se reduce maĭ ales la lipsa operelor dramatice de valóre reală. E absolut cert că din tot ce s'a scris şi represintat în ceĭ câţĭ-và anĭ din urmă, nu întrece şi póte nicĭ nu se ridică nicĭ o bucată la înălţimea literară a autorilor maĭ vechĭ.

S'a observat predilecţiunea publiculuĭ şi a criticeĭ ḑiaristice pentru două direcţiunĭ: pentru piesele de moravurĭ şi pentru drama istorică. Nicĭ una din aceste direcţiunĭ nu sunt nouĕ, ci reluate. Moravurile sociale aŭ fost tot-deauna subiectele cele maĭ îndrăgite de autoriĭ dramaticĭ, începênd cu «*cântecelele comice*» ale luĭ Millo şi Alecsandri, până la «*Câiniĭ*» d-luĭ Lecca. Asemenea drama istorică a fost cultivată şi a plăcut tot-deauna de la Iancu Văcărescu până la d-l Davila. Tocmaĭ acestea sunt terenele cele maĭ vaste, unde talentele ca şi mediocrităţile îşĭ pot încercà norocul şi puterea. A se plânge în potriva societăţiĭ «corupte», a se da de moralisător public şi de apostol al patriotismuluĭ, e o muncă nu tocmaĭ greà, şi de aceea e şi bine ca acest soiŭ de literatură să fie tot-deauna privit cu ochĭ pătrunḑĕtorĭ şi obiectivĭ.

Tebue să se facă selecţiune seriósă între foc de artificiĭ şi între patriotismul convins, precum şi între palavre declamate şi ideĭ clare. Alt-fel înalta misiune etică a literaturiĭ dramatice e zădărnicită. O literatură cu tendinţe, pe cât póte fi ea de educativă şi de însemnată în evoluţiunea culturală a unuĭ popor, dacă e represintată prin opere de artă temeinice, pe atât póte fi de dăunătóre, când nu se ridică peste nivelul diletantismuluĭ şi al fraseologieĭ.

«*Vlaĭcu Vodă*» de Alexandru Davila este o lucrare dramatică, al căreĭ succes teatral a făcut să se vorbéscă mult bine de ea în presa nóstră cotidiană. Acésta însémnă înainte de tóte că publicul nostru e dispus să încurajeze curentul naţional pe scena primuluĭ nostru teatru. Acest public aplaudă de alt-fel cam tot atât de furtunos şi «*Curcaniĭ*» luĭ Ventura şi recentele încercărĭ dramatice ale d-lor Leonescu şi Duţu-Duţescu. Aşà că în ceea ce privesce fondul şi importanţa literară a acestor bucăţĭ, atât de deosebite, aplausele publiculuĭ nu pot fi hotărîtóre.

Nouĕ ni se pare că drama d-luĭ Davila, fără a fi opera unuĭ diletant, nu este totuşĭ o lucrare care să-şĭ fi cucerit un loc durabil pe scenă şi în literatură. Iată pentru ce:

În cele cincĭ acte, atât de disproporţionate ca cuprins, se desfăşóră o acţiune încétă, întreruptă de scene secundare, par' că anume improvisate ca să o lungéscă, acţiune în care cetitorul e transpus în epoca luĭ Vlaicu Vodă, pe la 1370. Ţéra e cuprinsă de lupte confesionale. Stăpân real pe ţéră erà Dómna Clara, mama vitregă a Domnuluĭ, unguróică de ném şi catolică, înconjurată de un stat-major papistaş, sprijinită de Papa şi de Regele Ungarieĭ. Iar în Moldova stăpâniă papistaşul Laţcu. Boeriĭ ţăriĭ consideră papistaşismul ca un pericol naţional de mórte, şi de acì un şir de răsvrătirĭ în potriva susţinĕtorilor acestuĭ curent.

Acésta este ideia conducĕtóre a drameĭ, care dispare din când în când pentru a face loc uneĭ acţiunĭ secundare: dragostea dintre Anca, sora luĭ Vlaicu Vodă, cu Mircea Basarab.

Mircea, nepotul Domnuluĭ, este candidatul boerilor la tronul Moldoveĭ, iar după ce renunţă la acest plan, este alesul lor, pentru a înlăturà pe Vlaicu de pe tron, de óre-ce acesta erà bănuit a fi întru tóte de conivenţă cu Dómna Clara, în ceea ce privesce favorisarea străinilor. Planurile însă nu reuşesc. Vodă revine la simţiminte maĭ bune, értă pe boeriĭ răsvrătiţĭ, értă şi pe Mircea şi pornesce pe faţă góna în potriva uneltitóreĭ Dómne şi a catolicilor. Din stăpân supus şi ne-

hotărît ce erà, îl vedem de odată Domn energic, iubit de popor, eroŭ național.

Motivul? Își găsise un aliat ortodox puternic, pe Kralul Simon Staref al Serbieĭ, căruia îĭ dă de soție pe Anca, iubita luĭ Mircea

La sfârșit Dómna Clara e trimisă la mânăstire, catoliciĭ sunt alungațĭ, iar Mircea, ca să-șĭ rĕsbune, vrea să ucidă pe Vlaicu, dobóră însă pe Grue, cel maĭ credincios boer român. În colo toțĭ rĕmân în viéță, par'că s'ar aștepta continuarea tragedieĭ.

Tesa autoruluĭ e ca puterea ortodoxieĭ, a acesteĭ «datine (?) strămoșescĭ», să triumfeze asupra papistașismuluĭ, dar în realitate nu e decât un triumf fórte eftin. În piesa întrégă tótă acéstă tesă e superficial tratată; orgiile papistășescĭ, carĭ ar avé să motiveze necesitatea uneĭ mișcărĭ atât de marĭ, nu le vedem, ci le audim numaĭ în trécĕt din graiul boerilor; în piesă nicĭ umbră de catolic, afară de Dómna Clara. Ba maĭ mult, în actul IV, scena a 6-a, unde se pun față în față cele două curente confesionale, autorul găsesce chiar câte và reflexiunĭ, carĭ nu sunt tocmaĭ în sprijinul teseĭ sale, căcĭ iată cum glăsuesce despre credința catolică și presupusa eĭ superioritate:

Clara.

Ce e datina? O lege, dar o lege strămoșească;
Bună 'n vremurĭ dar ce poate să nu se maĭ potrivească
Celor ce cu propășirea s'aŭ născut în vremea lor.
Dînsa-e o cătușă pusă propășiriĭ de picĭor,
Ș'am făcut, vĕ dic, prea bine, în mănoasa'mĭ cârmuire,
Când am rupt acea cătușă pentru-a țăriĭ propășire.
Voĭ, în granițele voastre de cu veacurĭ îngrădițĭ,
Că schimbatu-s'a la față lumea nicĭ că bănuițĭ
Și 'n voĭ înși-vĕ privind-o v'ațĭ închipuit, firește,
Că de stă pe loc românul nimenea nu propășește.
Dar eŭ vreaŭ din adormirea-ĭ țara voastră s'o deștept,
Către-apus, unde-ĭ știința și lumina să v'o 'ndrept.
. . . .
Eh! Ce'mĭ pasă, când e vorba d'un folos așa mareț,
Dacă vi se pare voŭĕ, că plătesc prea mare preț, etc., etc.

Vorbe ca acestea, în numele «luminiĭ» și al «sciințeĭ» apusuluĭ, nu motivéză destul de obiectiv triumful de la sfârșit. Trebuiaŭ invocate alte motive în sprijinul bisericiĭ străbune: neatârnarea némuluĭ saŭ altul.

Un alt defect al drameĭ îl găsim în alcătuirea caracterelor, carĭ

sunt nisce rarităţĭ de inconsecuenţe. În tótă piesa există dór două persóne şi nicĭ acestea principale: Anca şi Grue-Românul, carĭ sunt dintr'o bucată, în colo e o oscilare fără pereche, o schimbare repede de convingerĭ, o zăpăcélă completă în capul boerilor, carĭ în fie-care act aŭ câte un noŭ plan de rĕsturnare şi tot-deauna în bună credinţă. Lucrul acesta natural că împedecă în primul rând unitatea acţiuniĭ şi provócă un continuŭ schimb de vorbe inutile Chiar şi Vlaicu ni se presintă la început confus, cu o supunere nemotivată faţă de Clara. Iar Mircea e de-a dreptul un neurastenic, un temperament nefericit, în cât în loc de a fi o figură eroică, cum se anunţă, se desvĕlesce ca un cap încurcat. Psichologicesce cel maĭ motivat caracter ar fi fost al Dómneĭ Clara, dacă la început se insistà maĭ mult asupra causelor măririĭ şi puteriĭ ce-şĭ arogà faţă de Curte şi Ţéră. Cu aşà caractere nu se creéză o operă literară solidă!

Maĭ observăm apoĭ că în nicĭ o situaţiune şi cu atât maĭ puţin în mentalitatea persónelor, autorul nu redă o icónă a epoceĭ de care ne vorbesce, nicĭ sub raportul istoric şi nicĭ sub cel cultural. Sceneria şi costumele, orĭ cât ar fi de îngrijite, cetitorul nu le póte vedé şi de alt-fel acestea nicĭ n'aŭ nimic comun cu valórea fonduluĭ uneĭ drame.

O analisă amănunţită a opereĭ d-luĭ Davila ne duce la convingerea că pe cât de evidente sunt greşelile d-sale de fond, pe atât de multe calităţĭ are în formă.

Aşà, se simte îndată dibăcia autoruluĭ de a alcătuì o dramă, dexteritatea aceea technică care nu se capĕtă decât dintr'o lectură seriósă şi o cercetare îndelungată a teatrelor maĭ bune. Vedĭ aicĭ priceperea în conducerea acţiuniĭ şi maĭ ales în căutarea efectelor dramatice; simţĭ gustul luĭ estetic în micĭ amănunte; îţĭ place strădania de a ţiné mereŭ încordată atenţiunea ascultătoruluĭ. Iar ca forma să învingă pe tótă linia, autorul a recurs la o limbă maĭ căutată, încărcată póte cu prea multe archaisme şi cu exagerărĭ stilistice, dar totuşĭ destul de caldă ca să contribue la împodobirea pieseĭ.

Limba frumósă şi duhul avîntat, apoĭ pasagiile declamatóre şi patetice aŭ contribuit la stabilirea uneĭ reputaţiunĭ a acesteĭ drame, reputaţiune care în parte o credem exagerată din motivele arătate, şi fiind-că găsim în ea prea puţine momente de profundă şi sinceră emoţiune.

Am expus în scurt, cât mĭ-a fost cu putinţă maĭ obiectiv, ceea ce după convingerea mea forméză scăderile şi calităţile drameĭ Vlaĭcu-Vodă şi pe basa acésta o presint la judecata Domniilor-Vóstre spre premiare.

George Demitrescu, *Imnul «Regele-Carol»*, Bucurescĭ, 12 August 1902. (1 fóie).— *Raport de* **I. Bianu.**

Un imn de 8 strofe de câte 4 versurĭ, tipărit pe o pagină chiar şi cu litere de aur, ar puté să fie considerat ca operă literară, căreia să i se deà un premiŭ de Academie, numaĭ când ar fi spunerea uneia din acele concepţiunĭ minunate, care exprimă într'un mod fericit o emoţiune a unuĭ întreg popor, saŭ când ar sguduì adânc sufletele unuĭ ném saŭ ale uneĭ generaţiunĭ, prin mărimea ideilor şi prin frumuseţea formeĭ. Şi aŭ fost asemenea compunerĭ.

Nu ne aflăm însă în faţa uneĭ apariţiunĭ literare de acest fel. Cele maĭ bune simţiminte sunt spuse în acest imn, în fruntea căruia s'a pus numele M. S. Regeluĭ; dar gândirea nu se înalţă peste nivelul banalităţiĭ şi forma este şi maĭ jos. Imnul culminéză în rugăciunea:

Doamne! prin Regele «**Carol**» fiul-Tĕŭ necomparat!
Arată-Te Omenireĭ! — *Decretează-L Împărat!*
Pleacă Sapienţeĭ-Sale, Ţările ce vor resbele!
Ajută-L Să-Le 'ndrumeze spre amicie 'ntre Ele!

Iată strofa cea din urmă:

Sabieĭ Regeluĭ Nostru, *pleacă Armatele care*
Ar veni asupra Noastră, să Ne aducă pierzare!
Înfricoşază-le «Doamne» prin Noĭ Poporul Tăŭ Sfînt!
Căcĭ *Sfînt, este tot Românul, în ochiĭ Tăĭ, pre Pămînt!*

Este minunată decretarea autoruluĭ în versul ultim că «sfînt este tot Românul .. pre Pămînt!» Până acum numaĭ poporul Evreŭ se socotià pe sine de poporul ales; ar fi noŭ de tot un popor întreg sfînt aicĭ pe acéstă biétă planetă plină de păcate.

Nu póte fi decĭ vorba ca să se deà premiŭ uneĭ asemenea producţiunĭ.

Mihail Dragomirescu, *Elementele literaturiĭ, Teoria elementară a poesieĭ (Introducere în Poetică)*, Bucurescĭ 1902, 2 vol.— *Raport de* **I. Bianu.**

La concursul premiuluĭ Năsturel-Herĕscu d l M. Dragomirescu, profesor în Capitală, presintă aceste două volume carĭ, sub coperta de opere teoretice asupra literaturiĭ, cuprind în realitate două cărţĭ didactice de învĕţămînt secundar; cea dintâĭ este manualul de *Literatură şi stil* pentru clasa a IV-a gimnasială, ceea ce se póte vedé nu numaĭ din cuprinsul volumuluĭ şi din întrégă disposiţiunea materieĭ, dar şi din titlul pus în josul întâieĭ pagine a fie-căreĭ cóle; a doua

carte este partea întâia, partea generală, din *Manualul de Poetică* pentru clasa a VI-a a liceuluĭ, manual care întreg a fost publicat ca făcut în colaborare cu d-l G. Adamescu, profesor şi d-sa în învĕţămîntul secundar; se vede decĭ că partea generală broşată acum în volum deosebit şi presintată aicĭ la concurs, este partea de colaboraţiune a d-luĭ Dragomirescu.

Faptul că în coperta acestor două volume sunt îmbrăcate două cărţĭ didactice nu le exclude de la concursul premiuluĭ Năsturel-Herĕscu, căcĭ în codicilul fericituluĭ fundator al acestuĭ premiŭ se prevede anume că pot fi premiate şi «cărţĭ didactice de o valóre însemnată ca metod şi ca cuprins». Suntem în drept însă să înlăturăm de la concurs, fără îndoiélă întâiele 10 cóle (paginele 1—160) din *Teoria elementară a poesieĭ*, pentru că ele sunt tipărite la 1900—1901 în *Manualul de Poetică*, cum se póte constatà comparând pagină cu pagină şi rând cu rând. Acéstă parte a cărţiĭ nu întrunesce condiţiunile concursuluĭ la care sunt admise numai cărţĭ publicate de la 1 Noemvrie 1901 până la 31 Octomvrie 1902; nicĭ nu este «operă *preînnoită* în nouă ediţiune», cum se prevede în decisiunile Academieĭ de la 2 şi 7 Septemvrie 1876. Acéstă *preînnoire* se póte reclamà numaĭ pentru partea care urméză după întâiele 10 cóle (pag. 161—369).

Trecem peste aceste observaţiunĭ de formă spre a ajunge la cele relative la cuprinsul cărţilor şi la întocmirea lor internă.

În prefeţele puse în fruntea amânduror cărţilor autorul face afirmărĭ greşite saŭ exagerate, de natură a înrădăcinà erórea în mintea elevilor şi a profesorilor cărora cărţile le sunt destinate.

La *Elementele literaturiĭ* ḑice: «am căutat să fac toate acestea aproape numaĭ pe temeiul modelelor de literatură română, şi cu o precisiune pe care zadarnic am căutat-o în cărţile de literatură chiar streine — eată pe scurt scopul urmărit şi realisat în această carte» (pag. III).

Afirmarea că tótă teoria literaturiĭ este făcută «*aproape numaĭ pe temeiul modelelor de literatură română*» este evident greşită; autorul a confundat stabilirea teorieĭ, care nu se póte face serios decât din tot ce literaturile lumiĭ vechĭ şi nouĕ posedă maĭ perfect, cu exemplificarea aceste teoriĭ făcută în manualul acesta pentru şcolariĭ şi profesoriĭ românĭ. Acéstă exemplificare, da — s'a silit autorul să o facă şi a făcut-o, pe cât a putut, cu exemple (nu tot-deauna *modèle*) din literatura românéscă, şi fórte bine a făcut că a lucrat aşà.

De asemenea şi la *Teoria elementară a Poesieĭ*, autorul îşĭ începe *Cuvîntul de introducere* cu vorbele resunătóre: «Lucrarea de faţă cere de la cetitoriĭ sĕi să-i recunoască un singur merit: meritul de a

fi, atât prin conținut cât și prin tendență, un produs al soluluĭ românesc» (pag. III).

Greșélă iarășĭ isvorîtă din aceeașĭ confusiune între stabilirea teorieĭ și exemplificarea eĭ pentru școlarĭ, profesorĭ și orĭ-care alt cetitor român. Teoria poesieĭ, analisa elementelor și a caracterelor eĭ făcută de autor, este o întocmire a sa din câte a învĕțat din studiul literaturiĭ universale și al scrierilor de teorie literară și din cât a cugetat însușĭ asupra lor. Când resultatele acestor studiĭ și gândirĭ le coordonéză în manual, le ilustréză cu exemple din literatura românéscă, și repetăm că bine face. Dar acésta nu-ĭ da dreptul să ḑică vorba, în orĭ-ce cas nepotrivită, că însășĭ teoria este «un produs al soluluĭ românesc.»

Asemenea afirmărĭ ar puté duce la rĕspândirea ideiĭ ridicole, că noĭ Româniĭ am puté avé o teorie a literaturiĭ saŭ a poesieĭ a nóstră proprie, națională, pe când aceste teoriĭ se scot numaĭ din studiul tuturor literaturilor, în carĭ s'aŭ produs operele cele maĭ perfecte în deosebite genurĭ. Suntem încredințațĭ că în Germania, spre ex., unde astăḑĭ se accentuéză mereŭ necesitatea curentuluĭ național în poesie, unde esteticiĭ se preocupă atât de mult de «Heimat-Kunst» și «Heimat-Literatur», ar fi găsit și autorul nostru câte-và «elemente de literatură», expuse cu precisiune vrednică de imitat.

Dar și de alt-fel afirmările d-sale nu sunt potrivite nicĭ din următorul motiv:

D-sa ne asigură că asupra teoriilor ce le profeséză și ține să le rĕspândéscă, a avut influență hotărîtóre un curent literar, «marele și adâncul curent care a dat și tinde a da o nouă direcțiune spiritului public .. și care și-a luat începutul în Societatea «Junimea», găsindu-și expresiunea clară și energică în scrierile d-lui Titu Maiorescu.»

Dar dacă se presintă cestiunea ast-fel, d-l Dragomirescu este un desertor al acestuĭ «curent» saŭ nu l-a înțeles bine, de óre-ce membriĭ «Junimeĭ» n'aŭ nesocotit nicĭ odată literatura străină și în deosebĭ estetica germană, ci din potrivă aŭ învĕțat fórte mult de la străinĭ și ca metod și ca principiĭ și le-aŭ aplicat chiar fără a periclità «solul românesc». Iar dacă d-sa n'a înțeles fondul teoretic al «Junimeĭ», cum voesce ca «lucrarea de față să desvolte aceste vederĭ»; cu ce drept se erige în continuator al d-luĭ Maiorescu? Probabil este acì o altă confusiune, care pe cetitor iarășĭ îl lasă în nedumerire!

Tot în prefețe autorul, vorbind fórte de sus, atribue cărților sale misiunea de «a familiarisa *generațiile* noi de *profesori* cu acest nou înțeles al învĕțămîntului limbii (?) române» și a alcătuì «prima treaptă solidă pentru *preparația viitorilor* noștri *critici*». Iarășĭ încurcătură:

ce sunt acum cărţile d-luĭ Dragomirescu: manuale didactice pentru elevii de clasele IV şi VI de liceŭ, saŭ cărţĭ de studiŭ pentru profesorĭ şi pentru viitorĭ criticĭ? Autorul face marea greşélă de a le destinà să fie şi una şi alta, ceea ce este cu neputinţă, şi din acésta resultă defecte marĭ: pentru elevĭ sunt multe părţĭ prea grele saŭ prea desvoltate, pentru profesorĭ sunt iarăşĭ multe prea elementare.

Metodul cu care sunt întocmite aceste cărţĭ nu este noŭ, nicĭ original; sub o altă formă el a fost întrebuinţat şi până acum, în deosebĭ în cărţile de stil şi composiţiune, şi consistă în alternarea teorieĭ cu modelele de lectură. Recunóscem că d-l Dragomirescu a întrebuinţat acest metod cu maĭ mult aparat decât autoriĭ manualelor de până acì, dar tocmaĭ aparatul prea mare, cu care a voit să lucreze, l-a dus în câte-và greşelĭ generale.

Ast-fel ambele cărţĭ suferă de un lux de teoriĭ, de continue definiţiunĭ, subtile în aparenţă, corecte ca limbă, dar în realitate neesenţiale, inutile pentru lămurirea uneĭ cestiunĭ, împovărătóre pentru memoria copiilor. Nu vedem folosul sciinţific al multor definiţiunĭ de următorul fel:

«O composiţie cu claritate e *clară;* fără claritate, *confusă;* fără nicĭ o claritate, *galimatie*» (pag. 101).

«Metafore (expresiĭ cu care numim unele lucrurĭ care sémĕnă cu lucrurile numite de obiceiŭ cu acele expresiĭ)» (pag. 41).

«Metonimiĭ (expresiĭ cu care numim unele lucrurĭ care staŭ într'o legătură *exterióră* dar *strînsă* cu lucrurile numite de obiceiŭ cu acele expresiĭ)» (pag. 42).

«Descrierea unuĭ lucru individual din punct de vedere material şi moral se numesce *portret*» (pag. 60).

«Puterile *sufletuluĭ* nostru sînt: înţelegerea, simţirea şi voinţa; la care se adaogă: memoria (ţinerea de minte), atenţia, imaginaţiunea; prin urmare, orĭ-ce fel de a înţelege, de a simţi şi *de a lucra*, orĭ-ce fel de a ţine minte, de a fi atent şi de a-şĭ închipui, precum şi *orì şi ce produs*, în care se dă pe faţă *aceste felurĭ* de a fi, sînt lucrurĭ morale». (pag. 49).

Şi maĭ sunt multe definiţiunĭ de acest fel, cu carĭ profesorul conştiinţios trebue să lupte din greŭ spre a-şĭ scóte eleviĭ din încurcătură şi a-ĭ ferì de bóla cunoscută sub numele «beţie de cuvinte».

Alegerea bucăţilor de cetire, reproduse spre a pregătì maĭ întâiŭ pe elevĭ pentru înţelegerea teorieĭ şi pentru a o ilustrà apoĭ, nu este totdeauna fericită. Peste tot se daŭ fórte multe modèle de stil abstract, se citéză articole, fiind-că «aŭ tóte însuşirile pe carĭ trebue să le îndeplinéscă orĭ-ce bună composiţiune» (vedĭ pag. 24 şi 25) şi carĭ n'aŭ

mult de a face cu principiul saŭ teoria ce se discută. Acésta apoĭ împedecă desvoltarea ideilor fundamentale, aduce cu sine o mulţime de amănunte, de revenirĭ asupra aceluiaşĭ subiect, în cât perderea firuluĭ limpede este inevitabilă.

Intrarea în amănunte ne maĭ duce şi la alte constatărĭ.

In cap. I, §. I al «Teorieĭ Poesieĭ», autorul reservà proseĭ *analisa*, dând poesieĭ *sintesa*, şi ast-fel exclude fără reservă analisa din poesie. Ce să ne facem însă cu analisele psichologice din drame, din poesia epică, din romane chiar? Ele sunt une-orĭ atât de evidente, de frumóse şi de sciinţifice chiar, în cât esteticianiĭ şi psichologiĭ le citéză ca dovedĭ de observaţiune *analitică*, făcută de poeţĭ. Aşà că deosebirea d-luĭ Dragomirescu între poesie şi prosă, din acest punct de vedere, evident a cădut într'un exces de subtilitate.

Nicĭ contrastul aşà de sever între «realitate» în prosă şi «aparenţa adevĕruluĭ» în poesie nu ni se pare fericit. Adevĕrul obiectiv nu póte fi nicĭ odată poetic? Tótă literatura naturalistă să nu aibă în ea nicĭ un grăunte de poesie?

Nu maĭ puţin atacabil ni se pare un alt contrast, *concretism* în poesie şi *abstracţionism* în prosă. Este prea unilateral formulat. Poesia trebue să aibă parte şi de una şi de alta. Abstractul *arbore* şi concretul *plop* sunt cuvinte poetice, deşì unul maĭ puţin, altul maĭ mult. Versul abstract:

A fi? Nebunie şi tristă şi gólă

e poetic ca şi:

Nóptea potolit şi vînĕt arde focul în cămin.

A stabilì un contrast atât de sever între concretul poesieĭ şi abstractul proseĭ însémnă a scóte din domeniul poesieĭ multe nenumĕrate versurĭ ale celor maĭ marì poeţĭ din lume şi — de pe «solul românesc.»

Acestea despre întâiul capitol, care vrea să pună fundamentul lucrăriĭ şi-l pune nu tocmaĭ nimerit.

Capitolul II cuprinde «vederĭ originale» cu privire la fondul poesieĭ şi la speciile originalităţiĭ, — iar originalitate, după d sa, este «*un fel particular* de a împreunà deosebitele simţirĭ şi gândirĭ, prin carĭ ideia se sensibiliséză»; ideia însăşĭ «o pot avé» saŭ «aŭ putut o avé şi alţĭ ómenĭ», dar «noŭ şi original trebue să fie vestmîntul sensibil cu care se învĕlesce ideia», — dice autorul după d-l Maiorescu.

Exact. *Nihil novi!* Totul din lumea subiectivă a poeţilor s'a trăit, s'a visat şi s'a cântat odată, de nenumĕrate orĭ, numaĭ forma şi concepţiunea artistică variéză. Dar nu vedem îndreptăţită stăruinţa cu care se iea unuĭ poet orĭ ce drept la originalitatea fonduluĭ.

Teoriile autoruluĭ privitóre la originalitatea simţiriĭ, a imaginaţiuniĭ, a memorieĭ şi a gândiriĭ nu sunt psichologicesce clare. În deosebĭ, fantasia nu e deosebită de ajuns de memorie. Amândouĕ sunt caracterisate cu aceleaşĭ cuvinte. Ar fi fost bine ca autorul să arate, spre ex., cum fantasia este maĭ vie ca memoria, cum se hrănesce din acésta potenţându-ĭ puterea noţiunilor ce a păstrat; cum fantasia se emancipéză de puterea asociaţiuniĭ.

Trecênd la *Forma poesieĭ*, observăm că §. 11 şi punctele 1—3 din §. 12 se ţin de fond şi trebuiaŭ tractate aiurea. Şi aicĭ întâlnim obiceiul autoruluĭ de a descrie fórte stăruitor şi ce este absolut clar ca, de pildă, în pasagiile despre dialecte şi despre vorbele sciute de toţĭ Româniĭ, pe carĭ le citéză precum urméză: larmă, fluer, rîs, să fie, eacă, târg, o, de, cu, împrejur, ca, omul, nucă, altul, numa, în, coadă, mânca, or, le, focul, nu, clipă, locul, lupi, oi, vulturi, prin, rele, ele, am, bani, bine, cum, ori, mai, tare, care, juca, lua, smeii, cui, doborî, ţĕrână, mână, sută, fără, dor, rupe, lanţul, loveau, când, deodată, amarul, tăbăcarul, tuşeşte, lângă, s'opreşte, mi-l, subsoară, lasă, gâfâe, milă, găsit, popă, ia-l, să trăească, fu, să, îi prinde, pe, vrea, că-i, pungă, facă, dragă, asta, cap, bagă, ascult, de, fac praf...» (pag. 146).

Dar cade şi acì în exageraţiunĭ şi afirmă că «mîţă» este un *bănăţănism*, deşì «scara mîţiĭ» a luĭ Alecsandri e o lectură destul de cunoscută şi destul de plăcută pentru elevĭ ca şi pentru profesorĭ... Modul cum autorul deosebesce cuvintele dialectale de cele literare (vedĭ şi «omăt» pag. 153) este adese-orĭ neîndoios greşit.

Trecênd peste cap. IV, asupra stiluluĭ, pe care iarăşĭ îl găsim plin de analise prea lungĭ şi greóie, ne oprim la un punct interesant al cărţiĭ: «*Simetria saŭ ritmul în genere (versificaţia)*». Nicĭ nu încape îndoiélă că explicările teoretice sunt şi aicĭ mult prea abstracte şi prea grele pentru elevul de clasa VI şi netrebuincióse pentru ceea ce are să înveţe el; pentru profesor ele sunt greşite în unele puncte principale. Se arată bine elementele simetrieĭ: *numĕrul* silabelor, *sunetele* şi *accentul* tonic. Din aceste elemente ese *măsura simetrică a unităţilor* (versurilor), *potrivirea* acestor unităţĭ prin repeţirea unor silabe saŭ a unor sunete, dând *asonanţa*, *rima* şi *aliteraţia*, — precum şi cele-late forme armonice speciale versuluĭ. Întrégă teoria versificăriĭ romănescĭ o face autorul — se pare numaĭ din puţinele amintirĭ din liceŭ şi din dibuirile făcute acum când s'a găsit înaintea trebuinţeĭ de a scrie despre versificarea românéscă; nu este însă de loc informat asupra resultatelor câştigate în filologia romanică prin îndelungate studiĭ asupra acestuĭ principal element al vorbiriĭ artistice.

Din acéstă causă a făcut unele greşelĭ: arată greşit măsura versuluĭ, expune confus şi fals tótă teoria ritmuluĭ, neţinênd sémă de un lucru capital în limbă şi prin urmare şi în poesia românéscă ca şi în cea italiană: că avem cuvinte proparoxitone (cu accentul pe antepenultima), ca *cântece, ùmblete, plânsete, uità-ţi-vĕ*, etc., şi că prin urmare avem şi în corpul versurilor şi la rimă grupe ´— —. Tot din causa autodidactismuluĭ în teoria versificaţiuniĭ, autorul expune iar cu totul fals *accentul secundar*, element de însemnătate mare în fonetică, în etimologie şi maĭ ales în versificaţiune, cu deosebire în cea românéscă poporală. Fără îndoiélă partea privitóre la versificaţiune este cu mult cea maĭ slabă în tótă cartea.

Maĭ observ câte-và greşelĭ maĭ mărunte carĭ arată pripéla cu care s'a făcut cartea. După câte s'aŭ scris asupra luĭ Alecu Russo de Alecsandri maì de mult, şi de curând de Haneş, nu maĭ este permis a atribuì *Cântarea Româniеĭ* luĭ Bălcescu (pag. 83); iar după un excelent studiŭ critic despre Alexandrescu publicat chiar în *Convorbirĭ literare*, între redactoriĭ cărora este şi autorul nostru, nu se maĭ cuvenià să se deà un comentar greşit (pag. 77) versuluĭ din *Umbra luì Mircea:*

«Veacurile ce 'nghit neamuri al tĕu nume l-au *hrăpit...*»,

când în pomenitul studiŭ s'a restabilit exact că non-sensul «hrăpit» e o *eróre de tipar* şi în original e «*hrănit.*»

După acéstă prea lungă expunere ajung la conclusiune. Aceste douĕ cărţĭ didactice represintă în unele privinţe un progres real în literatura didactică a învĕţămîntuluĭ nostru secundar, şi anume în partea luĭ care ne este maĭ scumpă — aceea care dă tinerimiĭ cunoscinţele ce aŭ să-ĭ servéscă de basă pentru cultura literară. Dorinţele autoruluĭ şi spiritul în care sunt conduse amândouĕ cărţile sunt vrednice de tótă lauda, dar *Elementele literaturiĭ* pentru clasa IV — în afară de alte lipsurĭ — sunt prea elementare spre a vi le puté propune la premiare, iar *Teoria elementară a Poesieĭ* prea se resimte de graba cu care este făcută, prea îĭ lipsesc multe pentru ca să pótă fi considerată drept «carte didactică de o valóre însemnată ca metod şi ca cuprins», cum ḑice codicilul Năsturel-Herĕscu. Din aceste cause nu vĕ pot propune aceste douĕ cărţĭ, nicĭ pe amândouĕ, nicĭ pe una singură din ele, spre a le da premiul Năsturel.

D-l Dragomirescu are destul de bogate cunoscinţe filosofice şi literare, este destul de tînĕr şi de activ spre a puté face în viitor pe îndelete multe studiĭ şi scrierĭ carĭ să ieà multe premiĭ academice.

Colonel C. N. Hĕrjeŭ, *Istoria Armeĭ Geniuluĭ*, Bucurescĭ 1902 — *Raport de* **St C. Hepites.**

Căpitanul L. Lamouche din armata francesă, scriitor militar distins şi camarad al Coloneluluĭ Hĕrjeŭ în Şcóla politechnică din Paris şi în Şcóla de artilerie şi geniŭ din Fontainebleau, încheie prin următórele cuvinte darea de sémă ce face în *Revue du Génie militaire* din Noemvrie 1902, asupra acesteĭ opere:

«Cartea Coloneluluĭ Hĕrjeŭ este un adevĕrat monument ridicat în onórea armeĭ geniuluĭ român. Întinderea şi varietatea documentăriĭ, metoda urmată în redacţiune, grija ce s'a pus în executarea sa materială fac dintr'însa, pe lângă o frumósă carte, un tratat pe cât de interesant, pe atât de trebuincios din punctul de vedere technic şi dintr'acela al istorieĭ militare.»

Găsesc, Domnilor Colegĭ — după ce cu tot interesul am studiat acéstă voluminósă operă — că nu este nimic exagerat în acéstă măgulitóre apreciaţiune, deşi dînsa vine de la un camarad de clasă al autoruluĭ, căcĭ Colonelul Hĕrjeŭ, hotărînd a scrie *Istoria Armeĭ Geniuluĭ*, nu s'a mulţumit — după cum s'ar păré că indică titlul — a reproduce numaĭ faptele înscrise în cartea care obligatoriŭ este ţinută la curent în fiecare corp de trupă cu arătarea transformărilor prin carĭ trece dînsul, a desvoltăriĭ ce o capĕtă şi a faptelor de căpetenie ce i se datoresc. Ţinta sa, pe care recunóscem că a atins-o pe deplin, a fost de a face o expunere circumstanţială de tóte lucrările technice săvârşite atât în timp de răsboiŭ, cât şi maĭ cu sémă în timp de pace, de trupele române de geniŭ, a căror înfiinţare datéză din 1859, îndată după urcarea pe tron a Principeluĭ Alexandru Cuza.

Inginerului şi bunuluĭ patriot Panait Donicĭ, care-şĭ petrece astădĭ bătrâneţele lângă Roman, se datoresce organisarea în Moldova a primuluĭ batalion de geniŭ al armateĭ române, în fruntea căruia, cu gradul de Căpitan, se pune dînsul, Ministru al departamentuluĭ Lucrărilor publice. Un an maĭ târdiŭ, tot dînsul organisă un alt batalion de geniŭ în Muntenia.

Corpul de geniŭ, alcătuit la origine din ingineriĭ de diferite grade, din conductoriĭ şi din lucrătoriĭ organisaţĭ milităresce, aveà, chiar din momentul creăriĭ sale, un scop technic bine determinat. Acésta şi explică pentru ce dînsul depindeà de Ministerul Lucrărilor publice, cel de Răsboiŭ neamestecându-se decât pentru instrucţiunea militară şi disciplină.

Caracterul technic al geniuluĭ s'a mănţinut în tot-deauna, şi Colo-

nelul Hĕrjeŭ, scriind *Istoria Armeĭ Geniuluĭ*, a voit să arate, între altele, diversele lucrărĭ săvârşite de acéstă armă, care în tot-deauna s'a prenumĕrat în mod incontestabil printre trupele de elită ale armateĭ nóstre.

Volumul este împărţit în treĭ părţĭ:

În prima parte (pag. 1—191), sub titlul *Trupele de geniŭ*, se arată în 4 capitole originea şi desvoltarea treptată a trupelor de geniŭ de la înfiinţarea lor în 1859 până la 1900. Cel maĭ interesant este capitolul în care se arată operaţiunile trupelor de geniŭ în răsboiul independenţeĭ, la care autorul a luat parte ca sub locotenent de geniŭ. Maĭ întâiŭ se arată lucrările efectuate de trupele de geniŭ pentru apĕrarea poduluĭ de la Barboşĭ. Maiorul de artilerie — astăḑĭ Generalul M. Popescu, cu trupele de artilerie şi infanterie, a executat primele lucrărĭ de întărire de la Calafat, unde geniul a executat în urmă lucrările de întărire despre sud şi despre nord, aşà că Calafatul a fost transformat într'o puternică cetate de moment. Se arată apoĭ construcţiunea poduluĭ de la Corabia de către căpitanul—astăḑĭ Generalul Vasiliu-Năsturel, atuncĭ comandant al pontonierilor carĭ formaŭ o companie de geniŭ. Trupele române odată pe pămîntul Bulgarieĭ, geniul aveà să întreprindă lucrările de împresurare în jurul Plevneĭ, pe când o parte a sa rĕmăsese pentru strămutarea poduluĭ de la Corabia la Turnu-Măgurele. Lucrările de investire şi de fortificare se făceaŭ cu pricepere şi repeḑiciune. Importanţa lor fusese recunoscută de marele duce Nicolae, generalisimul armateĭ ruse, care scrià Domnitoruluĭ nostru următórele rândurĭ: «Te rog a ordonà stăruitor flanculuĭ stâng al corpuluĭ al IV-lea rusesc de armată şi divisiuniĭ a II-a Imeritinsky să se fortifice şi ele tot atât de tare cum a făcut armata Ta.»

După cum trupele de geniŭ eraŭ împărţite pe companiĭ diverselor divisiunĭ ale armateĭ, autorul arată în mod amănunţit lucrările săvârşite de diferitele companiĭ în analisarea cărora nu putem intrà. Vom cità totuşĭ, după căderea Plevneĭ, lucrările de apĕrare proiectate şi executate la Lom-Palanca de camaradul meŭ, căpitanul — astăḑĭ Colonelul Pavlo, cele de la Rahova la carĭ eŭ însumĭ am lucrat, după ce construisem la Bechet pe malul Dunăreĭ bateria de unde a început bombardarea Rahoveĭ în diminéţa de 7 Noemvrie 1877, în presenţa Ministruluĭ de Răsboiŭ Ion Brătianu.

Urmărind desvoltarea luată de geniŭ în urma răsboiuluĭ în care acéstă armă aveà numaĭ un batalion de 5 companiĭ, autorul arată în ce mod s'a ajuns să avem astăḑĭ două frumóse şi bine organisate regimente de geniŭ.

Multe lucrări din cele arătate, maĭ cu sémă în capitolul II sunt inedite şi luate din carnetele unora din camaradiĭ de luptă.

Printre lucrările technice executate de arma geniuluĭ în timp de pace şi de carĭ se ocupă autorul, se cuvine să menţionăm: Şoséua Strunga-Târgul-frumos în 1859, Şoséua Focşanĭ-Mărăşescĭ şi podul pe rîul Şuşiţa în 1860; Şoséua Buzĕŭ-Râmnicul-Sărat de la 1862 la 1864; Şoséua Cotrocenĭ-Grozăvescĭ în 1865; Construcţiunea tabereĭ de la Furcenĭ în 1869; refacerea linieĭ ferate Bărboşĭ-Hanu Conachi în 1881, repararea linieĭ ferate Comarnic-Sinaia în 1882; construcţiunea linieĭ ferate Titu-Târgovişte în 1883; construcţiunea linieĭ ferate Costescĭ-Turnu-Măgurele în 1886 şi 1887 şi, în fine, lucrările de casarmament şi de fortificaţiune din regiunea întărită a ţěriĭ, de care are să se ocupe în special partea a doua şi a treia a acesteĭ importante opere.

Partea a doua a volumuluĭ (pag. 193—308) tratéză despre serviciul de geniŭ şi casarmamentul armateĭ. Regulamentul organic hotărĕsce principiile şi regulele după carĭ trebuià să se organiseze casarmamentul, pentru a asigurà locuinţe diferitelor trupe carĭ urmaŭ să se creeze potrivit cu prescripţiunile luĭ. Regulamentul pentru carantine a hotărît apoĭ numĕrul casarmelor şi localităţile unde ele trebuiaŭ să se construéscă. Autorul ne arată ast fel originea casarmamentuluĭ, urmărind pas cu pas desvoltarea sa până în 1859 când, după crearea bataliónelor de geniŭ maĭ întâiŭ în Moldova şi apoĭ în Muntenia, se ajunge la înfiinţarea corpuluĭ de Stat-major al armateĭ, în ale căreĭ atribuţiunĭ intră şi executarea lucrărilor technice militare; în 1863 se alcătuesce primul regulament al casarmăriĭ. Prima casarmă sistematică construită în Bucurescĭ este casarma Sf. Gheorghe, disă şi Malmesonul, începută la anul 1846 sub domnia luĭ Gheorghe Bibescu; la Iaşĭ, în 1852, Domnitorul Gr. Ghica pune piétra fundamentală a casarmeĭ de la Copoŭ, destinată întregeĭ garnisone. Construcţiunea acesteĭ casărmĭ fiind în urmă părăsită, din causă că devisul întocmit nu erà nicĭ de cum în raport cu mărimea clădiriĭ, ea s'a terminat de abià în 1876. Odată cu unirea Principatelor, clădirile militare necesitate de sporirea considerabilă a trupelor se înmulţesc în mod însemnat şi autorul ne arată, în maĭ bine de 100 de pagine, cu frumóse figurĭ, diferitele clădirĭ militare ce s'aŭ zidit până în 1900 în diferitele garnisone. Autorul nu se mulţumesce a ne da o simplă nomenclatură a acestor edificiĭ, ci arată pentru fie-care dintr'însele compunerea şi costul. Trebue să mărturisim că printre edificiile militare sunt unele carĭ şi astădĭ pot servì de model, atât din punctul de vedere al composiţiuniĭ lor, cât şi din acela al construcţiuniĭ.

În capitolul care tratéză despre domeniul militar, pag. 303, găsim două cifre carĭ merită să fie raportate. Ocupându se de valórea casarmamentuluĭ în circumscripţiunile diferitelor corpurĭ de armată şi în divisiunea din Dobrogea, autorul ajunge la valórea de 74 500 000 leĭ, în care nu intră valórea clădirilor carĭ aparţin fortificaţiunilor ţĕriĭ, ca barace, paviliónе, instalaţiunĭ de tot felul, făcute pentru folosinţa trupelor afectate cetăţiĭ Bucurescĭ şi forturilor întărite Focşanĭ-Nămolósa-Galaţĭ, şi nicĭ valórea pichetelor de pe fruntarie.

În ceea ce privesce suprafaţa domeniuluĭ militar, ea este de 19.216 ha, în care nu intră terenurile afectate fortificaţiunilor ţĕriĭ şi pichetelor.

Sunt negreşit unul dintre aceia carĭ aŭ urmărit cu drag şi cu interes desvoltarea armateĭ; trebue să mărturisesc însă că înainte de a cetì acéstă a doua parte a volumuluĭ Coloneluluĭ Hĕrjeŭ, eram departe de a-mĭ da séma de cantitatea şi importanţa edificiilor militare de tot felul, de carĭ dispune ţéra nóstră. Este un adevĕrat serviciŭ ce a făcut autorul, dând la lumină, într'un mod sistematic şi frumos, progresul ce România a realisat în casarmament, cu atât maĭ mult cu cât aprópe tot ceea ce s'a făcut se datoresce exclusiv oficerilor noştri, carĭ aŭ dovedit odată maĭ mult, că instrucţiunea militară şi bravura de care armata a dat în de ajuns probe nu exclud sciinţa, ba din contra.

Partea a treia (pag. 311—340) a volumuluĭ este negreşit cea maĭ interesantă şi cea maĭ sciinţifică. Ea se ocupă de fortificaţiunile ţĕriĭ. Autorul, profesor de fortificaţiunĭ la Şcóla superióră de răsboiŭ, expune sistemul de fortificaţiune ce a fost adoptat pentru a ne apĕrà în contra uneĭ armate învingĕtóre, care ar fi putut intrà pe teritoriul nostru.

În primul din cele treĭ capitole ce cuprinde acéstă parte, autorul arată ceea ce se scie din trecutul fortificaţiunilor ţĕriĭ nóstre, căcĭ ḑice autorul: «Ţĕrile, carĭ constituesc astă-ḑĭ regatul Românieĭ, aŭ fost în tot-d'a-una apărate prin lucrărĭ de fortificaţiune, a căror tărie şi organisare aŭ variat în curgerea veacurilor.» Necompetinte în a judecà exactitatea datelor conţinute în acest prim capitol, m'am adresat coleguluĭ nostru Tocilescu, care găsesce că el este în mare parte o reproducere a ideilor luĭ Cesar Bolliac, şi că autorul în expunerea lor nu a ţinut socotélă de numerósele descoperirĭ ulteriórе. Sub-semnatul crede că printr'acésta nu se micşoréză importanţa opereĭ, de óre-ce acéstă cu totul repede expunere relativ la cetăţile şi cetăţuile preistorice romane, post-romane şi românescĭ, puteà să fie lăsată cu totul de o parte, căcĭ scopul ultimeĭ părţĭ a volumuluĭ este indicarea fortificaţiunilor actuale ale Românieĭ şi, după cum însuşĭ autorul ḑice la

pag. 312, intenţiunea sa a fost ca «legând trecutul cu presentul, să facă să reésă importanţa luĭ şi să-ĭ fixeze jalónele, pentru a îndemna pe tinerii oficerĭ studioşĭ şi iubitorĭ de ştiinţă, să exploreze acest vast şi încă necercetat «câmp al istorieĭ arteĭ militare române.»

Autorul îşĭ dă bine séma că reconstituirea istorieĭ arteĭ militare a strămoşilor noştri nu se póte face decât după ce maĭ întâiŭ se va deduce arta defensivă de care eĭ se serviaŭ şi la care nu se va ajunge decât prin studiarea nenumĕratelor urme de cetăţĭ şi cetăţuĭ ce se găsesc pe teritoriul nostru şi din studiul cărora colegul nostru Tocilescu şĭ-a făcut de maĭ mulţĭ anĭ o specialitate.

Al doilea capitol este consacrat fortificaţiunilor Bucurescilor, în studiul cărora autorul intră prin indicarea celor ce se sciŭ relativ la vechile sale fortificaţiunĭ. Maiorul de artilerie — astăḑĭ Generalul Arion este cel dintâiŭ care, într'un însemnat studiŭ publicat în 1872, stabilì principiul sistemuluĭ defensiv al ţĕriĭ. Rând pe rând diferite comisiunĭ aŭ avut să se ocupe cu acéstă importantă cestiune, până ce în fine, la începutul anuluĭ 1883, o comisiune în capul căreia se aflà tot Generalul Arion şi compusă din coloneliĭ şi generaliĭ ceĭ maĭ capabilĭ aĭ armateĭ, printre carĭ negreşit figurà şi colegul nostru General Fălcoianu, examinând memoriile comisiuniĭ militare române şi ale Generaluluĭ belgian Brialmont, admise ca sistem de defensivă organisarea uneĭ zone centrale de apĕrare, care să se compună dintr'una, douĕ saŭ maĭ multe liniĭ defensive cu frontul spre marile liniĭ de invasiune şi dintr'un centru de resistenţă Bucurescii, care trebuesce să jóce rolul de punct strategic al armateĭ şi de redus al apĕrăriĭ.

Ocupându-se de cetatea Bucurescilor, autorul examinéză succesiv: 1) Măsurile preliminare şi începerea lucrărilor; 2) Experienţele de la Cotrocenĭ pentru a stabilì valórea militară a curasamentelor terestre; 3) Comisiunea de apĕrare a ţĕriĭ şi direcţiunea lucrărilor cetăţiĭ; 4) Fortificaţiunile cetăţiĭ faţă cu nouĕle progrese ale artilerieĭ, modificările impuse. Acì se vede că direcţiunea fortificaţiunilor urmărià de aprópe grozava luptă dintre tun şi fortificaţiune, precum şi experimentele ce se făceaŭ în Francia, Germania, Rusia şi Olanda, 5) Discuţiunea utilităţiĭ întăririĭ capitaleĭ Regatuluĭ în parlament şi în presă este un studiŭ fórte important, care nu cuprinde maĭ puţin de 30 pagine unde se analiséză întrun chip admirabil acéstă importantă cestiune, care se resolvă în favórea fortificaţiunilor, după cum se arată în următorul paragraf; 6) Utilitatea întăririĭ capitaleĭ este recunoscută; lucrările se continuă; armamentul cetăţiĭ; 7) Terminarea lucrărilor, Comisiunea fortificaţiunilor şi Comanda; în fine în ultimul paragraf,

care termină sub-capitolul Cetatea Bucurescilor se arată 8) Costul lucrărilor de întărire, materialele de construcţiune întrebuinţate şi oficeriĭ carĭ aŭ condus şi executat lucrările. Din acest din urmă paragraf vom arătà întâiŭ că lucrările cetăţiĭ Bucurescĭ aŭ costat aproximativ 85.000.000 leĭ, din carĭ 45.000.000 pentru construcţiune, 30.000.000 pentru armament şi muniţiunĭ, 3 000.000 pentru căĭ ferate şi şosele şi în fine 200 000 pentru plantaţiunĭ, şi apoĭ că printre oficeriĭ însărcinaţĭ cu executarea lucrărilor figurase şi autorul nostru în gradul de locotenent-colonel.

Crearea cetăţiĭ Bucurescilor nu erà în de ajuns, după cum am spus dejà, pentru îndeplinirea sistemuluĭ admis de apĕrare. Trebuià să se organiseze apĕrarea linieĭ Siretuluĭ de jos. Cu expunerea acestor lucrărĭ de apĕrare alcătuite, pentru prima óră, după un sistem cu totul noŭ, se ocupă capitolul III sub titlul: *Regiunea întărită Focşanĭ-Nămolósa-Galaţĭ.* Într'un prim paragraf se arată utilitatea organisăriĭ defensive a regiuniĭ cuprinse între munţiĭ Vrancea şi Dunăre şi proiectele de întărire, apoĭ caracterele fortificaţiuniĭ curasate, adoptată la întărirea posiţiunilor de la Focşanĭ-Nămolósa şi Galaţĭ, unde se indică principiile proiectuluĭ de apĕrare ce a fost admis. În paragraful următor, executarea lucrărilor forturilor întărite F.-N.-G., se arată maĭ întâiŭ începerea lucrărilor şi modificarea proiectelor primitive, apoĭ se studiéză criticile aduse sistemuluĭ de fortificaţiune adoptat pentru acéstă regiune, precum şi cele aduse linieĭ defensive Focşanĭ-Galaţĭ.

Volumul se termină prin arătarea costuluĭ regiuniĭ întărite, care se urcă la aproximativ 26 000.000 leĭ, din carĭ 11.000.000 pentru cupole, armament şi muniţiunĭ, şi prin indicarea oficerilor carĭ, sub conducerea eminentuluĭ constructor Colonelul — astădĭ Generalul în retragere Z. Gheorghiu, aŭ luat parte la executarea acestor lucrărĭ.

Fără de a intrà în amănunte, carĭ nu sunt şi nu pot fi de domeniul public, autorul a sciut să scrie partea relativă la fortificaţiunile ţĕriĭ într'un mod aşà fel ca să fie interesantă şi instructivă pentru orĭ-ce cetitor civil saŭ militar.

Stilul şi ortografia sunt îngrijite şi limba curată. Dacă se găsesc pe icĭ pe colo unele cuvinte carĭ nu sunt românescĭ, ca: başibuzuciĭ *raziaŭ* satele (pag. 50), un *hangar* (pag. 272), Austriaciĭ aŭ *barat* trecĕtórele (pag. 343), ast-fel *refutată* acusarea ce se aduce (pag. 420), ele sunt într'adevĕr numaĭ nisce scăpărĭ din vedere, carĭ nu pot întru nimic alterà calităţile opereĭ.

Autorul, Colonelul Hĕrjeŭ, este unul dintre scriitoriĭ noştri militarĭ bine apreciaţĭ şi cunoscinţele sale întinse atât în cestiunĭ militare,

cât şi în cestiunĭ sciinţifice l-aŭ desemnat de aprópe 20 de anĭ ca profesor la Şcóla specială de artilerie şi geniŭ, la Şcóla de oficerĭ, la Şcóla de podurĭ şi şosele, şi acum în urmă la Şcóla superióră de răsboiŭ. În aceste diverse şcolĭ el a profesat cu autoritate diferite cursurĭ, printre carĭ merită să semnalăm cursul sĕŭ de Geometrie descriptivă, în care a dat, pentru întâia óră în ţéra nóstră, o atât de mare desvoltare frumóseĭ sciinţe a luĭ Monge.

Publicaţiunile sale anterióre sunt tóte însemnate. Unele dintr'însele, cum e de exemplu: *Întrebuinţarea căilor ferate în răsboiul din 1877—78*, tipărită în 1891, a fost tradusă în limbile francesă şi germană. Traducerile aŭ apărut în două din revistele militare cele maĭ importante din Paris şi din Berlin.

Colonelul Hĕrjeŭ este, fără îndoiélă, un harnic muncitor pe terenul militar şi sciinţific şi, după părerea mea, opera sa: *Istoria Armeĭ Geniuluĭ* merită premiul Năsturel-Herĕscu la care a fost presintată.

G. M. Ionescu, *Istoria Cotrocenilor, Lupescilor şi Grozăvescilor (Sf. Elefterie)*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

Autorul, cunoscut prin alte lucrărĭ de aceeaşĭ măsură, voesce a ne da o istorie completă a mânăstiriĭ Cotrocenilor, pe basa de documente şi cronice. Neîndoios, nimenĭ care a cetit cartea nu va puté tăgăduì zelul şi munca neobosituluĭ cercetător; sunt multe materiale cu trudă adunate; multe vederĭ cu totul personale; istoricul satelor Lupesciĭ şi Grozăvesciĭ, din carĭ s'a format o bună parte a Bucurescilor, îşĭ găsesce acì pentru prima óră fiinţa.

Ast-fel din acest punct de vedere laudă şi recunóscere merită autorul.

Cât despre formă însă şi maĭ ales metodă, — acestea nu pot să ne împace.

În dorinţa de a spune tot ce scie şi tot ce dorià să scie, autorul a grămădit datele sale unele peste altele, aşà în cât, în locul mânăstiriĭ Cotroceniĭ, a eşit tot ce voiţĭ, *de omni re scibili et quibusdam aliis*

Acesta este un păcat pentru munca tînĕruluĭ laborios.

Cu părere de rĕŭ nu putem să recomandăm opera sa spre a fi premiată.

Dr. Alexandru Kaminski şi **Nicolae T. Ionescu,** *Causele mortalităţeĭ primeĭ copilăriĭ în România şi mijlócele de a le combate*, Bucurescĭ 1901. — *Raport de* **Dr. V. Babeş.**

Broşura d-lor Kaminski şi Ionescu, care a fost premiată de Universitatea din Bucurescĭ din fondul «Hillel», conţine în primul capitol

«Consideraţiunĭ asupra mortalităţiĭ în genere şi asupra mortalităţiĭ în prima copilărie», în al doilea «causele mortalităţiĭ primeĭ copilăriĭ în România», iar în al treilea «mijlócele de combatere a mortalităţiĭ primeĭ copilăriĭ». Puţinele date statistice pe carĭ le conţine acéstă broşură, autoriĭ şi le-aŭ procurat din registrele direcţiuniĭ generale a serviciuluĭ sanitar, unde d-lor figuréză ca funcţionarĭ.

Lucrarea e departe de a presintà ceea ce suntem în drept a cere de la un studiŭ de statistică medicală; nu găsim nicĭ măcar indicaţiunea dacă mortalitatea copiilor e maĭ mare în lunile de vară saŭ în lunile de érnă — şi se scie că ea diferă în diferitele ţĕrĭ, după situaţiunea lor geografică. Apoĭ autoriĭ carĭ singurĭ recunosc (pag. 13, 15, 23, 28, 39) că statistica nóstră medicală lasă fórte mult de dorit, din causa lipseĭ verificăriĭ morţilor în comunele rurale, susţin că cele maĭ multe morţĭ ar fi datorite bólelor aparatuluĭ respirator (pag. 14), ceea ce e în absolută contradicere cu toţĭ autoriĭ modernĭ, carĭ admit că decimarea copiilor în primul an al vieţiĭ este datorită maĭ cu sémă bólelor aparatuluĭ digestiv. Dar lucrarea maĭ conţine şi alte greşelĭ, din carĭ vreaŭ să relevez numaĭ vre una, douĕ.

Vorbind despre starea tristă în care se află adesea copiiĭ daţĭ spre crescere afară din casa părintéscă, autoriĭ, în loc să céră aplicarea rigurósă a art. 174 din legea sanitară, care impune controlul acestor doicĭ din partea autorităţilor competinte, recomandă (pag. 45) întrebuinţarea biberónelor, despre care e stabilit că acolo unde sunt rĕspândite daŭ o mortalitate de peste 43%, pe când copiiĭ alăptaţĭ de doicĭ supraveghiate daŭ o mortalitate destul de mică, de nicĭ 6% (Eröss, *Zeitschrift für Hygiene*, vol. 19).

În altă parte (pag. 48), autoriĭ vorbesc cu mare entusiasm de asilele pentru crescerea copiilor micĭ, numite «légăne», recomandând înfiinţarea unuĭ numĕr cât se póte de mare de ast-fel de asile. Recomandarea acésta e cât se póte de puţin îndreptăţită, căcĭ se scie că în aceste asile bólele infecţióse fac marĭ ravagiĭ, iar administraţiunea lor lasă mult de dorit, din causa luxuluĭ şi risipeĭ care, cel puţin la noĭ, s'a introdus în aceste légăne, ast-fel în cât cu tóte sumele marĭ cheltuite din caritatea publică, numaĭ un numĕr neînsemnat de copiĭ póte fi adăpostit în aceste institute.

Între mijlócele menite a combate mortalitatea excesivă a copiilor în primul an al vieţiĭ, autoriĭ nu menţionéză nicĭ înmulţirea móşelor de clasa a II-a în comunele rurale, carĭ după mine ar fi cel maĭ important mijloc pentru combaterea mortalităţiĭ excesive în prima copilărie, nicĭ ajutórele carĭ ar trebuì să se acorde mamelor sărace — servitóre, lu-

crătóre, — ca ele singure să-şĭ alăpteze copiiĭ (*Secours des filles mères* în Francia, ajutóre la Viena şi la Praga), nicĭ instrucţiunea intensivă a móşelor în ceea ce privesce igiena infantilă, nicĭ cursurile de repetiţiune pentru móşe, aşà cum sunt introduse încă de la 1872 în regatul Württemberg şi nicĭ luminarea poporuluĭ prin poveţe poporale, carĭ ar trebuì să se rĕspândéscă de medicĭ, preoţĭ, învĕţătorĭ şi móşe.

Broşura d lor Kaminski şi Ionescu nu întrunesce condiţiunile cerute spre a puté fi premiată cu premiul Năsturel-Herĕscu de 4.000 leĭ.

Al. Manicatide, *Noul Curs de Algebră în conformitate cu nouile programe pentru clasa V-a reală şi clasele V-a şi VI-a clasică şi modernă*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **St. C. Hepites.**

Sesiunea generală din 1900 a avut să se ocupe, la premiul Lazăr, cu o carte a d-luĭ Manicatide intitulată: *Curs de Algebră elementară pentru şcólele secundare, ed. II, revĕdută şi complectată în conformitate cu noua programă*, tipărită la Bucurescĭ în 1899. Raportul colegului nostru Haret se găsesce la pag. 444 din *Analele Academieĭ*, tom. XXII; cartea nu a fost supusă votuluĭ plenuluĭ Academieĭ, de óre-ce nu fusese recomandată pentru premiare de Comisiune, unde ea a întrunit 3 voturĭ pentru şi 5 contra.

Noul curs de Algebră ce am avut de cercetat este identic cu *Cursul de Algebră elementară*, cu aceste singure deosebirĭ că s'aŭ lăsat de o parte cele 24 de pagine de la urmă, carĭ trataŭ despre *Maximă şi Minimă* şi că studiul trinomuluĭ de gradul al doilea s'a pus înaintea capitoluluĭ relativ la Ecuaţiunile carĭ se pot reduce la gradul al 2-lea. Cele câte-và adăugirĭ saŭ suprimărĭ ce s'aŭ făcut n'aŭ absolut nicĭ o importanţă Modificarea maĭ principală constă póte într'aceea că maĭ multe paragrafe tipărite în vechiul *Curs* cu caractere *garmond* s'aŭ tipărit în *Noul Curs* cu caractere *non pareil*, ceea ce nu este de loc o îmbunătăţire într'o carte didactică, în care ar trebuì chiar interdisă întrebuinţarea unor caractere atât de micĭ.

Este regretabil că autorul, care este unul dintre buniĭ tinerĭ profesorĭ de matematică, n'a profitat, la tipărirea acestuĭ *Noŭ Curs de Algebră*, de observaţiunile fórte judiciόse făcute de colegul nostru şi fostul sĕŭ profesor, d-l Haret, şi n'a căutat să facă să dispară cel puţin unele din inconvenientele ce el presintă, şi din carĭ cel maĭ principal este intrarea autoruluĭ în nisce amănunte carĭ ar trebuì să isvorască din creerul şcolaruluĭ. În acéstă carte şcolarul găsesce totul de-a gata; nimic nu este lăsat la gândirea sa şi tocmaĭ acì este rĕul.

Pentru a ilustrà printr'un exemplu amănuntele în carĭ intră autorul, voiŭ reproduce acì în ce mod se arată, la pag. 163, calcularea rădăcinilor uneĭ ecuaţiunĭ numerice de gradul al doilea:

$$x = \frac{5 \pm \sqrt{25+24}}{3} = \frac{5 \pm \sqrt{49}}{3} = \frac{5 \pm 7}{3}$$

$$x' = \frac{5+7}{3} = \frac{12}{3} = 4\ ;\quad x'' = \frac{5-7}{3} = \frac{-2}{3};$$

pe câtă vreme ḑice:

$$x = \frac{5 \pm \sqrt{25+24}}{3}$$

s'ar fi putut scrie de-a dreptul:

$$x' = 4 \text{ şi } x'' = \frac{-2}{3}$$

Asemenea amănunte nu numaĭ că nu sunt folositóre, dar ele sunt chiar vătĕmătóre intuiţiuniĭ elevilor. Un elev care, în clasa V-a reală saŭ într'a VI-a modernă nu este în stare să facă reducerea $\frac{5+\sqrt{25+24}}{3}$, negreşit că nu merită să fie acolo.

Să-mĭ fie permis a maĭ semnalà la pag. 17 întrebuinţarea unor prescurtărĭ a unităţilor sistemuluĭ metric neconforme cu decisiunile Comitetuluĭ internaţional de măsurĭ şi greutăţĭ. Ministerul Cultelor şi Instrucţiuniĭ publice, încă de maĭ mulţĭ anĭ, a recomandat întrebuinţarea prescurtărilor adoptate de acest Comitet internaţional.

Calităţile şi defectele cărţiĭ d-luĭ Manicatide, fiind întocmaĭ acelea ce aŭ fost arătate în raportul sĕŭ de către colegul nostru Haret, rĕmâne la apreciarea Comisiuniĭ dacă ea este «o carte didactică de valóre însemnată ca metod şi ca cuprins», spre a i se cuvenì premiul Năsturel-Herĕscu la care dînsa a fost presintată. Eŭ cred că nu.

Vasile T. Niculescu, Ieremia Vlădescu şi I. C. Popescu, *Hartă geografico-istorică a Românieĭ cu ţĕrile învecinate,* Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

Este o lucrare didactică aprobată de Onor. Minister, şi ca atare n'aşĭ avé de observat decât că autoriĭ eĭ nu ne-aŭ dat nimic original; aŭ reprodus aidoma charta nóstră archeologică şi aprópe tot ce aŭ găsit în charta ce însoţesce manualul nostru de Istoria Românilor; aŭ luat ce-và şi din chărţile colegului nostru d-l Xenopol, fără însă ca să se fi făcut vre-o menţiune specială de o asemenea utilisare; din potrivă, modeştiĭ

autorĭ carĭ cer premiul Năsturel-Herĕscu cred că opera lor este «după un plan maĭ sistematic decât a nóstră». Acéstă chartă, nefiind însoţită de note explicative, o cred insuficientă, şi socotesc că nu merită a i se acordà premiul Năsturel-Herĕscu, fiind destulă recompensa ce o capĕtă autoriĭ eĭ prin vîndarea chărţiĭ în şcólele secundare.

Teodor V. Păcăţian, *Cartea de aur saŭ Luptele politice-naţionale ale Românilor de şub Coroana ungară*, 2 vol., Sibiiu 1902. — *Raport de* **A. D. Xenopol.**

D-l T. V. Păcăţian presintă la premiul Năsturel cele douĕ dintâĭ volume ale cărţiĭ sale : *Luptele politice-naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară,* carte ce e menită a cuprinde 8 volume. Acéstă întinsă lucrare urmăresce ca ţintă o expunere documentală a luptelor duse de Româniĭ de peste munţĭ pentru apĕrarea naţionalităţiĭ lor, în care expunere se va da locul întâiŭ culegeriĭ tuturor documentelor publicate in extenso şi numaĭ al doilea loc închegăriĭ lor în o legătură istorică. «Cartea mea — ne spune autorul — nu e o istorie critică a luptelor noastre din trecut, ci e numai... o adunare de documente autentice, adunarea materialului necesar din care sĕ se poată compune la timpul seu... istoria...» (pag. V). Cu tóte acestea autorul nu lipsesce a legà între ele documentele prin consideraţiunĭ istorice, carĭ consideraţiunĭ ĭ-aŭ şi atras din partea Guvernuluĭ maghiar darea în judecată înaintea curţiĭ cu juraţĭ din Cluj şi condamnarea luĭ la închisóre. Iată cum se póte încercà cine-và să scrie istoria Românilor în de Dumneḑeŭ blagoslovita ţéră stăpânită acuma de poporul maghiar.

Documentele cuprinse în cele douĕ volume ale d-luĭ Păcăţian sunt redate parte in extenso, parte în extract. Caracterele fiind aceleaşĭ şi reproducerea documentelor şi la legăturile scrise de autor la une-orĭ numaĭ deosebit textul documentelor prin ghilemete, cetitorul nu cam scie tot-deauna când încetéză spusele autoruluĭ şi începe textul documentuluĭ, sistem care este un neajuns al scrieriĭ, ce ar trebuì îndreptat la viitórele volume. Apoĭ nicăerĭ autorul nu arată isvorul de unde a cules documentele, ceea ce este neapĕrat în o carte ce cuprinde material istoric şi în care citaţiunile garantéză autenticitatea textuluĭ reprodus. Credem că autorul ar trebuì să adauge şi note la urmarea scrieriĭ sale. O analisă maĭ amănuntă a lucrăriĭ d-luĭ Păcăţian este cu neputinţă, întru cât este în primul loc o culegere de documente. Valórea acesteĭ culegerĭ este însă netăgăduită, de óre-ce ea pune la îndemână fie-căruia cele maĭ de sémă acte, cărora a dat nascere înverşunata

luptă pentru drepturĭ şi dreptate, purtată de naţiunea română contra uneĭ apĕsărĭ seculare, şi care a devenit maĭ ascuţită, cu cât timpurile aŭ înaintat, spre dauna tot maĭ mare a ambelor popóre, Româniĭ şi Maghiariĭ, pe carĭ situaţiunea lor critică de insulă perdută în un ocean germano-slav ar trebuì din potrivă să-ĭ îndemne la solidarisare şi la unire întru apĕrarea existenţeĭ lor ameninţate.

Se înţelege că o atare unire nu s'ar puté îndrumà decât pe calea părăsiriĭ din partea Maghiarilor a politiceĭ lor de desnaţionalisare, urmată până acum cu cea de pe urmă stăruinţă faţă cu poporul român, şi cartea d-luĭ Păcăţian, reamintind tóte amănuntele acestor lupte, este menită a încordà şi maĭ mult împotrivirea Românilor contra tendinţelor cotropitóre ale poporuluĭ conducĕtor; dar acéstă încordare e necesară, căcĭ Româniĭ nu pot renunţà la naţionalitatea lor fără a se sinucide, şi maĭ la urmă, dacă e vorba pe mórte, este acelaşĭ lucru, dacă ea le va venì de la poporul maghiar saŭ de la prăbuşirea insuleĭ comune în valurile ce o ameninţă.

Româniĭ nu pot să cedeze, căcĭ eĭ sunt ceĭ ameninţaţĭ; Maghiariĭ trebue a o face, căcĭ eĭ ameninţă. Raţiunea şi bunul simţ ar trebuì să-ĭ facă să înţelégă interesul comun. Dar acest interes pe partea Românilor nu póte existà, decât dacă eĭ rĕmân ca element deosebit.

Cartea d-luĭ Păcăţian are decĭ o valóre mult maĭ mare decât simpla culegere de documente. Ea este un stég de luptă pentru fraţiĭ noştri ameninţaţĭ. Este o întreprindere apoĭ fórte costisitóre, avênd a formà 8 volume de aprópe 1.000 de pagine fie-care. E drept ca Academia Română să vinà în ajutorul acesteĭ marĭ întreprinderĭ, încuviinţând premiul d-luĭ Păcăţian.

Maiorul Ioan Popovicĭ, *Organisarea armateĭ române. Volumul I. Schiţa istorică a organisăreĭ de la 1830—1877*, Roman 1900—1902. — *Raport de* **St. C. Hepites.**

Un istoric complet şi documentat al organisăriĭ Armateĭ române ne lipsesce încă, deşì România se póte fălì că se numĕră printre cele dintâĭ naţiunĭ, carĭ aŭ avut o organisare militară, basată pe principiul numit astăḑĭ al naţiuniĭ armate.

Lucrările luĭ Bălcescu, *Puterea armată şi arta militară de la întemeierea Principatuluĭ Valachieĭ până acum* (1844), şi *Puterea armată şi arta militară la Moldovenì în timpul măririĭ lor* (1846), sunt negreşit fórte meritoriĭ, însă sunt departe de a înfăţişà ceea ce se scie astăḑĭ de trecutul organisăriĭ nóstre militare. Mulţumită numeróselor

documente scóse la ivélă de către învĕţaţiĭ noştri istoricĭ, s'a făcut lumină asupra unor puncte cu totul obscure, şi istoricul, care-şĭ va luà de subiect: «Organisarea Armateĭ române», ne va puté da negreşit amănunte pe carĭ nu le puteà cunósce nicĭ Bălcescu nicĭ Marsillac, în *Histoire de l'Armée roumaine* (1871).

Oficeriĭ noştri simt necesitatea unuĭ asemenea studiŭ şi uniĭ dintr'înşiĭ s'aŭ încercat dejà a-l face. Chiar în momentul acesta *România militară* publică un: *Resumat istoric asupra organisăriĭ armateĭ române* care, între altele, se ocupă cu: *Amănunte asupra organisăriĭ de la întemeierea Principatelor până la începutul véculuĭ al XIX-lea.*

Maiorul Popovicĭ în opera sa tratéză despre organisarea armateĭ române de la Regulamentul organic încóce. Primul volum ce a apărut până acum, şi care solicită un premiŭ al Academieĭ, se încheie cu Proclamarea Independenţeĭ în 1877.

Acéstă lucrare, deşì în substanţă cuprinde lecţiunĭ pe carĭ autorul le-a predat la Şcóla superióră de răsboiŭ, în cursul sĕŭ de Organisare şi Mobilisare a armatelor, totuşĭ, din resfoirea cărţiĭ, se póte vedé, lucru ce şi autorul afirmă în prefaţă, că la imprimare i s'a dat o extensiune pe care un curs de şcólă nu o póte avé.

Volumul ce analisăm a apărut în două fascicule: primul de 144 pagine şi al doilea de 284 pagine.

Pentru tratare, subiectul: *Schiţă istorică a organisăriĭ nóstre militare* este împărţit în treĭ perióde:

Prima periódă, de la Regulamentul organic până la Unirea Principatelor (1831—1859), cuprinde 136 pagine;

A doua, de la Unirea Principatelor până la Constituţiunea din 1866, cuprinde 110 pagine, şi

A treia periódă, de la Constituţiunea din 1866 până la Proclamarea Independenţeĭ în 1877, are 173 pagine.

De la început se vede intenţiunea autoruluì de a nu expune decât lucrurĭ basate pe documente oficiale. Este regretabil, pentru munca ce şĭ-a dat autorul de a adunà, pentru compunerea lucrăriĭ sale, material «de întréga legislaţiune şi de tóte disposiţiile ce privesc organisarea armateĭ», după cum singur declară în prefaţă, fără ca nicăerĭ, în cele aprópe 500 pagine ce cuprinde volumul ce avem dinaintea nóstră, să se arate un singur isvor care ar fi putut servì de control şi de cercetare pentru alţiĭ, carĭ ar dorì să se ocupe cu acelaşĭ subiect.

Din punctul de vedere istoric, prima periódă este negreşit cea maĭ importantă, pentru că ea arată începutul uneĭ reorganisărĭ a armateĭ,

la care însă din nenorocire nu s'a ţinut socotélă de sistemul organisăriĭ militărescĭ, mulţumită căruia Româniĭ aŭ putut, în maĭ multe secole de-arândul, să-şĭ apere moşia şi credinţa şi să impedice ca Europa creştină să nu cadă sub stăpânirea puteriĭ otomane.

După ce se arată *Regulamentul ostăşesc pentru miliţia pămăntéscă a principatuluĭ Valahieĭ,* cuprins în Regulamentul organic, urméză *Proiect pentru chipul întocmireĭ Dorobanţilor şi pentru datoriile acestora în slujba sĕvărşitóre*, pe care marea Vornicie îl presintă în 1832 obştesciĭ Adunărĭ. Acest proiect, devenit lege, este, pentru întocmirea Dorobanţilor, punctul de plecare al adoptăriĭ sistemuluĭ mixt în organisarea armateĭ nóstre. Este interesantă cuprinderea art. 15 al acesteĭ legĭ: «Fiind orînduiţĭ (dorobanţiĭ) numaĭ pentru slujba statuluĭ, nicĭ otcărmuitoriĭ nicĭ suptotcîrmuitoriĭ, nicĭ tiştiĭ lor nu-ĭ vor putea întrebuinţa în slujbe particulare ale lor; căcĭ cel care se va dovedi că aŭ călcat acéstă orînduieală sĕ va socoti neiertată greşala luĭ; iar maĭ vârtos la slujbă de rîndăşie în casă sau la muncă de pământ, ca un călcător de asemenea legiuire, ci şi cel ce va asculta.»

În *Legiuire pentru recrutaţia miliţieĭ pământene a Valahieĭ* care urméză, între altele, se prevede că: «Sunt depărtaţĭ şi nu vor putea sluji în oştirele romînescĭ ceĭ sub învinovăţire, nemerniciĭ saŭ ómeniĭ fără căpătâiu, hotărîţĭ de acest fel, prin judecată», şi apoĭ că: «La oştirile românescĭ nu va fi nicĭ dăruire de banĭ, nicĭ vre o resplătire de banĭ din partea stăpânireĭ pentru întrarea în slujbă.»

În Moldova Regulamentul organic înfiinţéză douĕ felurĭ de miliţiĭ: Straja armată şi Corpul Slujitorilor.

Straja armată erà în definitiv un fel de jandarmerie locală, al căreĭ şef suprem erà Domnitorul. Regulamentul adaugă că acéstă miliţie va fi comandată de Hatman şi se va compune din infanterie şi cavalerie, formând un singur regiment. Scopul instituţiuniĭ erà definit destul de lămurit. «Nu avea — ḑice autorul — întréga menire care e atribuită uneĭ puterĭ ostăşescĭ, ci era numaĭ o forţă publică cu rol de jandarmerie şi de pază de frontieră. Că o aseminea forţă ar fi putut se fie utilisată şi pentru apărarea ţěreĭ, dacă nevoia s'ar fi ivit, acéstă însercinare Regulamentul nu voesce a i-o da sub nicĭ o formă, cu atăt maĭ mult, cu căt opresce înmulţirea unităţelor peste cele hotărăte, şi nu acordă de cât facultatea pentru a spori numărul ómenilor în batalion şi în escadron, şi acésta treptat.»

După însărcinările ce i se daŭ, corpul Slujitorilor din Moldova póte fi asemĕnat cu corpul Dorobanţilor din Valachia. Slujitoriĭ sunt destinaţĭ pentru paza posturilor administrative şi judiciare atât în capitală,

cât şi în districte, pentru serviciul vămiĭ şi al fruntariilor între punctele intermediare. În corpul Slujitorilor, al căruĭ efectiv erà de 1.200 de ómenĭ, nu se prevede decât gradul de enseigne saŭ sub-oficer şi acela de căpitanĭ. Căpitaniĭ de slujitorĭ trebuiaŭ să fie aleşĭ de ispravnicĭ din clasa mazîlilor, postelnicilor şi némurilor saŭ a boernaşilor, avênd domiciliŭ în districtul lor şi óre-care avere. Căpitanul trebuià să fie maĭ experimentat decât sub-oficeriĭ şi să scie a scrie şi a cetì.

În două capitole, autorul arată progresele organisăriĭ armateĭ în Muntenia şi Moldova, trecênd succesiv în revistă: Ştabul oştiriĭ, infanteria şi cavaleria, artileria, pompieriĭ, flotila, şcólele militare, justiţia militară, serviciul sanitar, subsistenţa trupelor şi serviciile administrative; în fine corpul Dorobanţilor şi al Grănicerilor în Muntenia şi corpul Grănicerilor şi al Slujitorilor în Moldova.

Este bine să arătăm, pentru a se adeverì solicitudinea ce în tot-deauna aŭ avut guvernele pentru Israeliţiĭ din ţéră şi îndemnul ce le făceà pentru a se dedà la plugărie şi a învĕţà românesce, că prin *Legiuirea din 1852 pentru întinderea moduluĭ recrutaţieĭ miliţieĭ*, votată de Divanul obştesc, se prevede, între altele, că pe viitor se vor luà şi jidoviĭ la recrutaţie. Regulamentul pentru aplicarea acesteĭ legiuirĭ scutesce de recrutaţie pentru tot-deauna pe jidoviĭ carĭ se dedaŭ agriculturiĭ şi pe aceĭ carĭ săvârşiaŭ cursul de învĕţătură în şcólele publice.

În perióda a doua, de la Unirea Principatelor până la Constituţiunea din 1866, temeiul alcătuiriĭ miliţiilor erà Tratatul de la Paris regulamentat prin Convenţiunea de la 7 August 1858, care statornicesce, între altele, că oştirile regulate aflate în Principate vor primì o organisaţiune identică, spre a puté formà la trebuinţă o singură armată; că dînsele vor fi inspectate de inspectoriĭ generalĭ numiţĭ în toţĭ aniĭ când de un Domn, când de altul; că comandantul de căpetenie, când oştirile vor fi reunite, va fi numit când de un Domn, când de cel-lalt.

«S'ar părea — ḑice cu multă dreptate autorul — că acest aşezământ militar a fost întocmit în adins aşa, pentru a fi necontenit un măr de discordie între cele două ţărĭ. Se punea tocmaĭ puterea lor armată în posiţie de a fi când a unuĭ Domnitor, când a celuĭ-l'alt şi, fapt cu totul straniŭ, se stipula a se încredinţa comanda de căpetenie a oştireĭ nu unuia dintre Domnitorĭ, ci unuĭ comandant ales de unul din aceştia, *fără consimţimântul celuĭ-l'alt* şi că această numire să se facă numaĭ când oştirile se vor fi întrunit într'un scop anumit, adică pentru manevre saŭ reviste, iar în casul de apărare al hotarelor, adică pentru

casul de resboiŭ, această numire nu era indicată de cine urma să se facă.

«Singura parte din Tratatul de la Paris şi din Convenţie, care se poate considera ca un progres faţă cu starea de lucrurĭ de sub Regulamentul Organic, cu privire la oştire, este — adaugă autorul — aceia prin care se recunoaşte, că oştirile vor fi menite pentru *apărarea hotarelor ameninţate.*»

După ce arată în amănunte procedeul întrebuinţat pentru unirea oştirilor din Principate, autorul indică progresele realisate în organisarea armateĭ în perioda de la 1859—1866, când lepědându-se cele moştenite de la instructoriĭ ruşĭ, se imită organisarea armateĭ francese.

A treia periódă, care cuprinde intervalul de timp strecurat de la Constituţiunea din 1866 până la proclamarea Independenţeĭ în 1877, este cea maĭ bogată în disposiţiunĭ pentru o maĭ bună organisare a armateĭ şi în creărĭ de tot felul de stabilimente militare. După ce se arată organisarea administraţiuniĭ centrale a Răsboiuluĭ, a depositelor de răsboiŭ, a marilor Comandamente, a Corpuluĭ de Stat-major, a justiţieĭ militare, a Intendenţeĭ, a Şcólelor militare, se trece în revistă organisarea diferitelor corpurĭ de trupă cu indicarea pentru fie care a efectivuluĭ: infanteria, cavaleria, artileria cu stabilimentele sale, arsenalul, pirotechnia, apoĭ geniul, trupele de administraţie, corpul flotilieĭ, serviciul sanitar, pompieriĭ. Se vorbesce în fine de organisarea miliţienilor, a gardeĭ orăşenescĭ şi a glótelor.

Materialul de care se póte servì cel care voesce a scrie despre organisarea uneĭ armate se compune negreşit numaĭ din legĭ, regulamente şi disposiţiunĭ, din carĭ cu fórte mare greutate se póte extrage un subiect, a căruĭ cetire să fie plăcută. Cu tóte acestea, autorul nostru a sciut, prin nisce consideraţiunĭ speciale ce a adăugat la fie-care capitol, să facă să reésă în mod plastic ideia diriguitóre a fie-căreia din periódele în care a împărţit Organisarea armateĭ.

Nu pot pune în evidenţă, fără de a transcrie pagine întregĭ, modul în care autorul arată progresele realisate în organisarea armateĭ în fie-care din aceste treĭ perióde; mě voiŭ mărginì totuşĭ a cità câte un scurt paragraf, care să arate modul în care autorul le a caracterisat:

Periódа de sub Regulamentul organic: «De la începutul înfiinţăreĭ miliţiilor a domnit asupra lor o influenţă directă străină; instrucţia profesională militară, procedeurile pentru educaţiunea oficeruluĭ şi a soldatuluĭ, tratamentul lor în sensul moral şi material, în fine tot ce contribue la formarea adevăratuluĭ simţ militar şi patriotic purcedea

dintr'o sorginte neasimilabilă caracteruluĭ românesc, nepotrivită cu sângele latin, acea influință era ruséscă.

«O disciplină care trecea dincolo de simțibilitatea românuluĭ și o învățătură desbrăcată de tăria sufletéscă, dar prea înverșunată în constrângerea corporală, iată mijlócele de formare și de educațiune.»

Orĭ cum ar fi, acéstă perióđă este aceea a *renascerii*, căcĭ Principatelor române, carĭ perduseră orĭ-ce așezămînt militar național, li se daŭ prin Regulamentul organic milițiile și strejile pămîntene.

Perióda de la Unirea Principatelor până la 1866: «Luată în întregul eĭ această periodă de 7 anĭ, represintă pentru armată întăia etapă fecundă în sensul creațiunilor militare, fiind-că dacă se pune față în față aceia ce se moștenise de la regimul Regulamentuluĭ Organic, adică, aceia ce se organizase ca forță militară în Principate în timp de 27 anĭ, cu aceia ce se făcu numaĭ de la 1859 pînă la 1866, atuncĭ se vede numaĭ de cît absoluta disproporție între timp și lucrul săvîrșit»

Acéstă perióđă este a «*creștereĭ repeđĭ* a oștirilor din principate și a schimbărilor radicale în ce se moștenise din trecut. Noĭ legĭ, noĭ procedeurĭ, noĭ aspirațiunĭ. Dorul de a avea o armată tare și numeroasă era nemărginit...... Părăsindu-se sistemul vechiŭ, trebuì a se conduce după un altul, și acel care se cređu maĭ oportun fu al organisăreĭ armateĭ francese.»

Perióda de la 1866 la 1877 «este aceia a stabilireĭ organisațiuneĭ militare pe basele ce în adevĕr conveneaŭ atât presentuluĭ cât și viitoruluĭ, fie din punctul de vedere pur militar, fie din acel politic, social și economic.

«Opera de a reface puterea militară română ast-fel cum nevoile Țĕriĭ o cerea, se datorește *M. S. Domnitorul Carol I*, *Șeful suprem al armateĭ*, care fără preget a fost la lucru până și ca simplu *executant*. *El* a fost în acelașĭ timp instructorul, educatorul și comandantul oștireĭ, și pe care în scurtă vreme a condus-o pe câmpul de bataie unde a putut a dobândi, prin vitejie și sacrificiŭ, *Independența Patrieĭ*» — cu aceste cuvinte se termină volumul.

Din cele ce avuseĭ onóre de a vĕ raportà, îmĭ place a crede, Domnilor Colegĭ, că impresiunea cu care vețĭ rĕmâné este aceea pe care o am și eŭ, este că scrierea Maioruluĭ — astăđĭ Locotenent-Colonel Popovicĭ este și bună și folositóre: bună pentru că, utilisând documente oficiale, a sciut să le analiseze în așà mod, în cât să arate în mod clar progresele realisate de una din cele maĭ de frunte instituțiunĭ ale țĕriĭ, folositóre pentru că într'un organism atât de complex ca al armateĭ, la ființarea căreia concură o sumedenie de elemente, din carĭ unele,

la prima vedere s'ar păré cu totul eterogene, este trebuinţă de a se sci în fie-care moment mijlócele dejà întrebuinţate în organisare şi resultatele ce ele aŭ dat.

O obiecţiune ce aşĭ avé de făcut asupra acestuĭ important volum este reproducerea într'însul a maĭ multor ordonanţe, ordine de ḑi saŭ comunicărĭ, carĭ n'aŭ nicĭ o relaţiune cu organisarea propriŭ ḑisă a armateĭ.

Limba este bună şi stilul curgĕtor. Câte-và cuvinte întrebuinţate în sens nepotrivit nu micşoréză întru nimic valórea cărţiĭ pe care o recomand pentru premiul Năsturel-Herĕscu la care concură.

Trebue să maĭ adaug că Locotenent-Colonel Popovicĭ este un fórte fecund şi apreciat scriitor militar; dînsul trebue negreşit prenumĕrat printre aceĭ oficerĭ carĭ în ultimiĭ 15 anĭ s'aŭ luptat pentru a ridicà nivelul cultural în oştire.

Ioan Adam, *Sybaris. Roman*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Autorul de a căruĭ lucrare voim să ne ocupăm în aceste rândurĭ este unul din tineriĭ noştri scriitorĭ cu talent. A scris nuvele, glume ţĕrănescĭ şi romane, carĭ aŭ atras atenţiunea şi aprecierea cercurilor nóstre literare. Lucrările sale arată că cel ce le-a scris are calităţile unuĭ bun povestitor: spirit de observaţiune care vede tot ce se petrece în jurul luĭ, judecată care scie să cumpĕnéscă ce e bine şi ce e rĕŭ, fantasie care îĭ dă farmecul de a presintà totul în o bogăţie de colorĭ şi o limbă potrivită, uşóră şi clară, frumósă şi ademenitóre, care seduce pe cetitorĭ.

Ioan Adam nu scrie pentru ca numaĭ să ne povestéscă vre-o istorie mult, puţin mişcătóre, ca ast-fel să ne stórcă simpatia şi compătimirea. În lucrările sale, naraţiunea însăşĭ nu este un scop final, ci numaĭ o formă, un mijloc pentru discutarea unor cestiunĭ sociale, pentru propagarea ideilor ce forméză credeul sĕŭ literar. Dînsul este un sociolog, care aprofundéză starea psichică a vieţiĭ publice şi familiare din România. Arată relele ce bântuesc societatea română, şi ast-fel reclamă îndreptarea lor.

Spre a ne presintà un tabloŭ cât de fidel şi variat, dînsul ne conduce prin diverse straturĭ ale poporaţiuniĭ. Intrăm în culisele frĕmîntărilor politice, unde intrigile zădărnicesc intenţiunile bune; vedem peripeţiile vieţiĭ publice, în carĭ motorul principal este egoismul; asistăm la mişcările studenţescĭ, în fruntea cărora se cocoţéză fanfaro-

nada; ne ducem în nisce familiĭ, unde ne scârbim de destrăbălarea moravurilor; vedem viéța de pe stradă cu tóte destrăbălările sale.

Şi sub impresiunea tuturor acestora, printre carĭ abià găsim câte un om cinstit, simțim par'că o nădușélă, dorim aer curat, ca să respirăm maĭ ușor. Şi autorul ne conduce la țéră, vedem natura dătătóre de viéță, zărim satul sărăcăcios şi iată-ne în fața poporuluĭ istovit, de care nimenĭ nu se îngrijesce, care e vrednic de plâns, în cât inima ni se strînge de durere!

Tabloul e posomorît. Impresiunea e fórte durerósă, deprimătóre chiar. Colorile sunt tóte întunecóse, ba negre. Vĕḑêndu-l, patriotul bun trebue să se pună pe gândurĭ, căcĭ i se denotă un mare pericol, decadența morală.

Tabloul acesta are însă un defect, este prea monoton. Zugrăvindu-l, artistul s'a servit apróрe de aceleașĭ colorĭ pesimiste. Un întuneric ne împresóră de pretutindenĭ și numaĭ din când în când ne licăresce câte o zare de lumină mângâietóre. Alăturia de figurile și episódele corupțiuniĭ, autorul nu ne încuragiézä destul cu tipurile moraleĭ. Fațä de decadența strivitóre, nu a ridicat maĭ impunĕtor stégul cinsteĭ.

Cu gândul de a vindecà rĕul, scoțênd la ivélă stărĭ publice și sociale infecte, autorul merge prea departe, trece marginile, căcĭ bunul gust nu-l póte însoțì, trage perdéua de pe unele incidente carĭ nu sunt menite pentru publicitate, povestesce întîmplărĭ carĭ în o bună societate nu se pot spune.

Iată cuvîntul pentru care o instituțiune ca Academia, care e și păzitórea bunelor moravurĭ, nicĭ odată nu póte să încurageze ast-fel de lucrărĭ, fie ele scrise cât de genial, căcĭ nu talentul se respinge, ci numaĭ forma prin care se manifestézä.

Am ținut să accentuăm principiul acesta, ca să dăm un avertisment pentru viitor acelora carĭ cu asemenea lucrărĭ vin să solicite premiile Academieĭ.

Este necesar să facem acésta, pentru că vedem cu durere, că în aniĭ din urmă s'aŭ presintat la concursurĭ maĭ multe lucrărĭ carĭ, sub pretextul de a ne înfățișà viéța reală, debitéză nisce producte certate cu morala, alunecate pe povârnișul pornografieĭ, ba unele chiar căḑute în abisul hidos al acesteia.

Este de dorit ca d-l Ioan Adam, care se presintă cu atâtea calitățĭ valoróse, să părăséscă direcțiunea prea naturalistă și să vină cu lucrărĭ carĭ să se pótă cetì în tóte salónele și în deosebĭ de tinerimea nóstră de ambele sexe. Atuncĭ și Academia va puté să-ĭ deà încuragiarea cerută.

De o cam dată nu putem decât să-ĭ lăudăm talentul care, scăpat de cătuşa naturalismuluĭ, de nisce lungimĭ obositóre ale composiţiuniĭ şi de unele provincialisme de limbă, va puté să producă lucrărĭ de care toţĭ să ne bucurăm.

Grigorie Cesar, *Uă scântee de 'ndrumare dedicată Alteţeĭ Sale Regale Principeluĭ Carol al Românieĭ*, Bucurescĭ, 1902 Ianuarie 30 (4 foĭ).— *Regele şi Coroana Ţěriĭ. Ţara şi Prinţul Eĭ. A doua dedicaţie făcută pentru Alteţa Sa Regală Principele Carol al Românieĭ*, Bucureştĭ 1902. — *Raport de* **I. Bianu**.

Autorul este unul dintre mulţiĭ Românĭ carĭ aŭ fost fórte plăcut impresionaţĭ de urarea în versurĭ pe care Principele Carol a făcut-o şi a cetit-o Augusteĭ Mătuşe la 16 Decemvrie 1901, şi al căreĭ original autograf a fost dat Academieĭ şi se păstréză în colecţiunile nóstre. *Dedicaţiunea* acésta de 25 strofe de câte 4 versurĭ intitulată «O scântee de îndrumare» este în parte chiar numaĭ o parafrasare a urăriĭ Prinţuluĭ.

A doua dedicaţiune cuprinde câte-và compunerĭ maĭ micĭ: *Munca Regeluĭ, Constituţia cu Rege, Coróna Ţěriĭ, Viaţa de Rege*, şi după acestea compunerea principală: *Ţara şi Prinţul Eĭ*, un fel de poem didactic de 212 strofe, pentru buna educaţiune a tîněruluĭ Principe.

Intenţiunile cele maĭ bune umplu tóte strofele acestor compunerĭ, dar numaĭ atât; lipsesc tóte cele-lalte elemente şi calităţĭ, carĭ ar puté face dintr'însele scrierĭ de óre-care valóre literară.

Principeluĭ Carol îĭ spune:

. . . .
De veĭ fi cu minte fină:
Veĭ avea, Stimă Divină.

De aceia, ḑic şi sper:
Că veĭ lua foc din Cer!
Şi veĭ face, să desgheţe
Ceĭ rěciţĭ *cu mintea 'n beţe!*

. . . .
S'alungĭ viţiul ce róde,
Naţiunea prin noróde!

Strofa următóre dă tótă măsura despre ideia ce are acest autor despre versificare:

S'alungĭ: ignoranţa, lenea şi hoţia,
Beţia, risipa şi cărtofăria!
Să rămâie: hărnicia,
Cinstea şi economia.

Şi aşà merge peste tot. Vedeţĭ ce este coróna:

Coróna, cu a Eĭ Mantă,
Şi cu Tron: E Sacră-Santă!
E ca uă Grijanie:
Ḑisă 'mpărtăşanie!

Unuĭ autor care scrie aşà nu se póte da nicĭ un fel de premiŭ literar, orĭ cât de bune ar fi intenţiunile sale.

Tit Chitul, *O fată de Tarabostos. Roman de pe têmpul Dacilor*, 2 vol., Gherla 1901. — *Raport de* **Iosif Vulcan**.

Noĭ Româniĭ avem câţĭ-và poeţĭ apreciaţĭ şi în străinătate; dar romancier nicĭ unul. Două, treĭ romane maĭ de valóre, netraduse în limbĭ străine; restul se compune din nisce încercărĭ mult, puţin reuşite. Iată tot ce avem.

Se înţelege dar că în situaţiunea acésta, trebue să salutăm cu bucurie orĭ ce-product noŭ pe terenul acesta, căcĭ acela vine să umple un gol, să satisfacă o necesitate simţită.

Şi când noul product este un roman în două volume, ba chiar istoric, surprinderea nóstră devine şi maĭ plăcută.

Cu impresiunea acésta am început să cetesc romanul: «O fată de Tarabostos» de d-l Tit Chitul.

Autorul este un om noŭ în literatura română. Înainte de romanul acesta, n'a publicat nimic. Iată dar un om care îşĭ începe activitatea literară printr'un roman istoric în două volume.

De ar fi fost un autor maĭ deprins, ar fi ales un titlu maĭ bun scrieriĭ sale, nu s'ar fi servit de cuvîntul «Tarabostos», care pentru publicul cel mare este o enigmă.

Şi fiind-că este o enigmă, să ne grăbim a o deslegà. Tarabostos a fost la Dacĭ titlul unuĭ conducĕtor, decĭ «O fată de Tarabostos» va să ḑică fata unuĭ conducĕtor dac.

Restabilit ast-fel titlul, iată pe scurt părerea nóstră asupra valoriĭ lucrăriĭ.

Autorul are un remarcabil talent povestitor, care scie să-şĭ depene interesant firul naraţiuniĭ sale. Figurile sale sunt viĭ şi episódele ce

ne presintă aŭ impresiunea adevěruluĭ. Ast fel din capitol în capitol interesarea tot cresce şi la sfârşit rěmânem mulţumiţĭ.

Succesul acesta se explică întâiŭ prin psichologia bine fixată a caracterelor, carĭ rěmân aceleaşĭ din început şi până în fine. A doua, prin zugrăvirea moravurilor Dacilor, în cât avem o icónă completă a cultuluĭ, obiceiurilor şi vieţiĭ publice a lor.

Acţiunea se petrece pe timpul mareluĭ răsboiŭ romano-dacic; ea ne presintă luptele împěratuluĭ Traian cu regele Decebal, luarea Sarmisegetuseĭ şi subjugarea Dacieĭ.

În aceste învălmăşelĭ crâncene se inspiră gingaş dragostea feteĭ unuĭ conducětor (Tarabostos) dac cu un tribun roman. •

Tablourile în general sunt bine prinse. Peripeţiile răsboiuluĭ şi ale amoruluĭ de o potrivă ne légă atenţiunea. Sunt însă unele imaginĭ, maĭ ales spre fine, carĭ împedică isbucnirea grabnică a desnodămîntuluĭ.

Greşéla de frunte a lucrăriĭ — ceea ce îĭ descompletéză valórea — este limba, care în multe locurĭ e neromânéscă. Îndreptată acésta, autorul póte să devină un destoinic povestitor.

Demetrius, *Versurĭ*, Buzěŭ 1901. — *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Autorul care se ascunde sub numele Demetrius este superior sumedenieĭ de versificatorĭ, carĭ umplu revistele vremelnice cu inspiraţiunile lor banale.

Emoţiunĭ marĭ nu-l frěmîntă nicĭ pe el. Ideile carĭ agită societatea modernă nu-l inspiră. Lira luĭ nu cunósce decât amorul; acestuia îĭ dedică aprópe tóte impresiunile sale.

Dar forma în care se presintă e plăcută, limba uşóră, bucăţile scurte, parc'ar fi nisce acordurĭ resleţe.

Iată cum descrie dînsul revederea caseĭ iubiteĭ sale:

Şi mě opriĭ în faţa caseĭ —,
Ruină — acum —, dar templu drag,
Şi-am căutat să věd de-ĭ barem
O urmă 'n praful de pe prag;

Şi n'am găsit-o! Praful vremeĭ
S'a aşternut de mult, pe vecĭ,
Şi-acum în loc de casa drageĭ
E adăpost de liliecĭ.

Şi am plecat, plângând în cale-mĭ,
Gândind la noĭ, setos de mórte,
Şi n'o jeleam eŭ singur: vêntul
Plângea trecând prin geamurĭ sparte.

Şi am plecat plângând în cale-mĭ,
Evlavios, cucernic, sfînt;
Pe când un plop, în curte, singur,
Gemea cumplit, bătut de vînt.

Afară de amor îl maĭ atrage natura, căreia îĭ dedică pastelurĭ drăguţe.

Nota caracteristică a lireĭ sale este pesimismul. Începe cu «Visurĭ de Maiŭ» şi numaĭ decât continuă cu «Tómna». Şi de acì în colo maĭ tot accente lugubre. Nu cam pricepem motivul. De aceea nicĭ nu ne pare natural, ci forţat. Şi nu-l credem, când în cele din urmă cântă desperat:

Eŭ sunt beţiv şi ce maĭ sunt?
Eŭ sunt poet şi vinu-mĭ place;
Ia vino cârciumo încoace,
Că tot poetul e un sfînt!

Şi cu tóte că ne-a spus că «e poet şi vinu-ĭ place», nu-l credem nicĭ când ḑice:

Sunt vagabond de stradă
Culcat prin cafenele,
Prin case părăsite;
Dar fac şi serenadă
In nopţile cu stele,
De lună — argintuite.

Nu-l credem, ci îl deplângem. Compătimim talentul, care din înălţimea idealismuluĭ, cu care începe volumul, a ajuns la acest sfârşit de aberaţiune. De ce a lunecat aicĭ? Pentru că a părăsit terenul pe care se simte sigur, nu maĭ cântă ceea ce-ĭ şoptesce inima, nu maĭ e sincer, ci născocesce sentimente şi situaţiunĭ pe carĭ nu le profeséză. Este fals, iată de ce nu ne convinge, iată de ce ne desgustăm.

Dorim să-şĭ reieà adevĕrata pornire, isvorîtă din inimă. Atuncĭ va puté scrie bucăţĭ pentru carĭ va merità aplausele obşteĭ.

Iuliu Dragomirescu, *Poemele. Poveştĭ. Florĭ moarte. Florĭ albastre*, Bucurescĭ 1903. — *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Un mic volum de poesiĭ, avênd o extensiune de 80 pagine, solicită premiul Eliade-Rădulescu de 5.000 leĭ. Şi cu ce aer suveran face acésta! Punêndu-şĭ în fruntea volumuluĭ portretul, autorul — de o extremă sinceritate — se apreciéză în prefaţă însuşĭ cu atâta mândrie, că ne pune pe gândurĭ, dacă după aceste maĭ putem să ne ocupăm serios de lucrarea sa.

Însă dator a face un raport, mě execut. Am cetit tóte poemele. Iată impresiunea mea:

Autorul are cuvînt să se plângă că lumea actuală nu-l înţelege; la rândul eĭ însă şi lumea are dreptate, căcĭ cum să înţelégă ea pe acela care nu vorbesce cu înţeles?

În loc de a vorbì ca ómeniĭ saŭ cel puţin ca poeţiĭ, autorul îşĭ îmbracă ideile în nisce frase atât de meşteşugite, că numaĭ cu marĭ greutăţĭ putem să scótem sîmburile gândiriĭ.

În «Ruga» îndreptată către Dumnedeŭ, poetul nostru dice:

In ale Tale cǎndelĭ mereŭ
N'am ars *oleul gîndulu̇ĭ meŭ!* (pag. 43).

Ar fi fost de dorit să fi dat foc maĭ mare acestuĭ «oleŭ al gânduluĭ» sěŭ, căcĭ atuncĭ de sigur s'ar fi revěrsat maĭ multă lumină în negura poemelor sale.

Ast-fel cum se presintă acum, ele aŭ un aer nebulos, în care nu prea găsim fondul real. Totul ne pare un chaos nedesluşit, de unde abià licăresce lumina conducětóre.

Simbolismul, al căruĭ adept pare a fi, a sedus fantasia autoruluĭ şi bate câmpiĭ, căutând mereŭ figurĭ, forme şi întorsăturĭ carĭ lungesc subiectul şi sporesc afară din cale numěrul nesfârşit al strofelor de prisos.

Contrariŭ principiuluĭ arteĭ de a dice mult prin cuvinte puţine, dînsul e spornic la vorbe, dar spune puţin.

Góna acésta de metafore produce o mulţime de locuţiunĭ forţate şi chiar imposibile.

Deosebită înclinaţiune are autorul pentru douě verbe: a *cerne* şi a *ninge*, de carĭ se servesce, orĭ se potrivesce orĭ ba.

Ast-fel cetim expresiunĭ de acestea:

Cînd nopţile sfinte eraŭ
Cernute de raze (pag. 11).

În alt loc:

Văpaia luminelor sfinte
Imĭ *cerne* cărarea (pag. 13).

Dar şi maĭ bócăne curiosităţĭ ne oferă verbul «ninge».

Iată o strofă:

Pe corzĭ de vioară domnesc
Cîntările stinse,
Subt crengĭ de văpae plutesc
Ca *fulgere ninse* (pag. 14).

Las' că tótă strofa este un non-sens, dar rândul din urmă pune vârf la tóte, căcĭ de «fulgere ninse» n'a maĭ auḑit lumea.

Maĭ la vale altă strofá ne face o nouă surprindere:

Cum sună, răsună prelung
Şi *clopote ning*;
In sunete negre s'alung:
Ding, dang, ding... (pag. 16).

Autorul nu s'a mulţumit cu «fulgerele ninse», acum maĭ ḑice că şi «clopote ning». Pentru ce? Pentru că ĭ-a trebuit o rimă la «ding». Bietele clopote! iată ce păţesc ele, când un poet decadent are trebuinţă de rimă.

Aceste câte-và exemple ne arată tot odată şi felul versurilor poemelor. Un potop de cuvinte, versificaţiune de multe orĭ forţată şi lipsă desăvârşită de ideĭ nouĕ.

Prin urmare sunt de acord cu autorul care apostrofézà pe criticiĭ sĕĭ în prefaţă cu vorbele: «Eŭ nu pot izbîndi ştiŭ bine, pe arena olimpiană, nu pot cîştiga măcar un premiŭ academic.»

Cu consciinţă liniştită pot să mĕ asociez la enunciaţiunea d-sale, cu atât maĭ vârtos, că tot d-sa îşĭ încheie tiradele cu următórele cuvinte: «Întro asemenea ţară şi întro aşa epocă *un Iuliu Dragomirescu trebue* să zîmbească.»

Să-ĭ lăsăm plăcerea acésta!

Neea Georgescu, *Soarele şi Curcubeul şi diverse poesiĭ. Ediţia I*, Bucureştĭ 1902.— *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Autórea acesteĭ «prime ediţiĭ» îşĭ frĕmîntă creeriĭ cu multe probleme grele. Cestiunile marĭ ale sciinţeĭ, facerea lumiĭ, secretele metafisice, revelaţiunile Dumneḑeescĭ, viéţa dincolo de mormînt, luptele pentru existenţă, învălmăşéla politică, inconvenientele sociale şi tot ce agită mintea unuĭ om modern îĭ inspiră lira.

Inspiraţiunea acésta însă produce bucăţĭ fórte schilóde: Nisce monstruosităţĭ de carĭ nu s'aŭ maĭ ivit în literatura nóstră. Ele nu pot fi numite nicĭ măcar prosă rimată, căcĭ rimele sunt oribile.

Dacă autórea a ţinut să se ocupe de aceste cestiunĭ, puteà să facă asta maĭ uşor în prosă. Atuncĭ póte înţelegeam maĭ bine rostul lucrăriĭ séle. Dar ast-fel ... păcat de timpul perdut.

Ion Gorun, *Alb şi Negru*, Bucureştĭ 1902. — *Raport de* **N. Quintescu.**

Autoriĭ scrierilor carĭ tractézà maĭ multe subiecte, neputênd da ope-

relor lor un titlu care să le însumeze cuprinsul, se ajută, spre a eşì din impas, aplicând ca denumire generală numele bucăţiĭ celeĭ maĭ importante din colecţiune saŭ al aceleia care caracterisézá maĭ exact tendinţa lor.

De primul procediment s'a servit la noĭ, s. ex, d-l Delavrancea în *Parasiţiĭ* sĕĭ; de cel-lalt, între alţiĭ, d-l Ion Gorun, în scrierea ce avem a examinà.

Autorul, presintându-ne în volumul sĕŭ 36 de studiĭ şi descripţiunĭ, culese din lumea reală, întreţesute cu produsul fantasieĭ sale, le-a dat ca titlu pe acea bucată, care pune în maĭ vie lumină firul care străbate pe tóte: pe *Alb şi Negru*, umbrele şi luminişurile vieţiĭ, aşezată la urmă în volum, póte tocmaĭ cu intenţiunea de a se întrezărì acésta de lector.

Cele 36 de bucăţĭ, aşternute în 202 pagine, nuvele nu s'ar puté numì, căcĭ exceptând «*Fraţiĭ*» şi «*Voluptatea rĕsbunăriĭ*», nu presintă un înnodămînt saŭ interesul dramatic al episoduluĭ de roman — aceste studiĭ şi descripţiunĭ aŭ fost dejà publicate prin diferite reviste, în special în» Paginĭ literare»; ele sunt dar cunoscute maĭ de mult şi apreciate de publicul amator de literatură alésă

Descripţiunile şi studiile autoruluĭ ne înfăţişézá, într'un stil care te captivă de la început până la sfârşit, câte-và din nenumĕratele manifestaţiunĭ sufletescĭ ce, subt diferite forme, întâlnim în societate, unele tindênd a înnobilà, altele a degradà şi întristà pe om, şi în contra cărora autorul se ridică (v. d. ex. *Atlas*, în special p. 42—44) cu energie. Limba de care se servesce autorul este împestriţată cu óre-carĭ provincialisme, ca expresiune saŭ ca formă, precum *sgâlţăite* («prin geamurile sgâlţăite», p. 132); *zgriburind* (p. 128, 130); *dîrstă* (p. 75); *bobote* («numa în *bobote* aĭ umblat», p. 138); *năclăite* («pavelele sunt *năclăite*», p. 201); *cinsturĭ* («nicĭ la slujbe orĭ *cinsturĭ* nu mĕ reped», p. 135), *chirciţĭ* (p. 5), *tónce* («Toancele aŭ înghiţit, într'o zi, pe moşul sĕŭ, p. 38), carĭ cu atât maĭ uşor ar fi putut fi înlăturate, cu cât sunt fórte puţine la numĕr.

Parte din cele 36 bucăţĭ, şi anume: *Altă doină, Moţul, Numaĭ cu o moarte, Ţine minte, Prea târziŭ, Căminul*, ş. a., sunt inspirate autoruluĭ de vitejia, dorul şi suferinţele fraţilor de peste munţĭ. Autorul, într'un stil vânjos, deşì inegal, depinge cu multă căldură feluritele sentimente, ce-ĭ reamintesc trecutul, cum şi aspiraţiunile ce nutresce pentru viitorul compatrioţilor sĕĭ.

Pentru ce ţine Românul atât de mult la pămîntul, la ţéra luĭ? La acéstă întrebare d-l Gorun rĕspunde prin «*Vaet şi tăcere*», al căreĭ

sfârşit îl reproducem acì: «Pe el (un plutaş), din Rusia nimenĭ nu l-a isgonit, în Spania nimenĭ nu l-a măcelărit, din alte ţĕrĭ nimenĭ încoace nu l-a prigonit; el e d'aci, de când se ştie, de când se ţine minte; aci l-aŭ găsit şi aci l-aŭ lăsat toate năcazurile, toate vijeliile şi toate pacostele. Toancele aŭ înghiţit, într'o zi, pe moşul sĕŭ; peste tatăl-sĕŭ a căzut odată un brad în pădure şi l-a lăsat acolo pe loc; un frate i l-aŭ dus cu oastea peste Dunăre de i-aŭ rĕmas oasele p'acolo, sunt douĕ-zecĭ de anĭ d'atuncĭ; cine ştie care o să fie şi scrisul luĭ?

«Dar el nu se tîngueşte. El tace.»

Cele-lalte descripţiunĭ carĭ compun volumul sunt rĕsunetul vieţiĭ— adesea chinuite — a omuluĭ în societate.

În «Atlas», muncitorul, care face puterea şi numĕrul, se plânge că nu e rĕsplătit după puterile sale, ba e lăsat muritor de fóme şi cerşetor.

În «Un om tare» (p. 45), pune în vedere puterea conscientă, singura tărie a omuluĭ, care şi pe un pitic şi pipernicit îl face eroŭ, în stare de a înfruntà şi umilì chiar pe un uriaş.

«Midas» (pag. 49), tipul omuluĭ care, din starea de sărăcie, încunjurat de iubirea tuturor prietenilor şi cunoscuţilor sĕĭ, se înalţă şi ajunge încetul cu încetul avut, puternic şi temut, dar vĕḑêndu-se lăsat singur, ajunge la convingerea că adevĕrata putere nu stă nicĭ în avuţie nicĭ în a inspirà temere, ci în a fi iubit.

În «Micuţiĭ» (p. 60), autorul descrie un cas de gelosie aprópe de légăn.

Miticuţă, băiétul de 7 anĭ, iubit şi rĕsfĕţat de toţĭ aĭ caseĭ, ca singurul la părinţiĭ sĕĭ, se posomorĕsce şi se întunecă, când află că «coana moaşă... a maĭ adus tatiĭ şi mamiĭ o fetiţă şi luĭ o surioară.» Într'o nópte, fără să fie observat de tatăl sĕŭ Iorgu şi de mamă-sa, Miticuţă, băiétul cu minte, pune o perină grea peste faţa surióreĭ, care dormià în légăn... Din fericire fetiţa e scăpată.

Dorul saŭ maĭ bine instinctul de libertate îl desfăşură autorul într'o altă bucată, intitulată «*Haiducĭ*» (pag. 65).

În «*La mijloc*» (pag. 75), d-l Gorun se inspiră din nenumĕratele certe pentru moştenire, carĭ — din fericire fórte rare-orĭ — împing nerăbdarea şi ura până la omor şi chiar la paricid. Ion şi Andreĭ, fraţĭ, recurg la acest detestabil expedient, pentru a intrà cu o ḑi maĭ nainte în sărăcia de moştenire a tatăluĭ.

Ingratitudinea şi remuşcările ingratuluĭ sunt zugrăvite cu interes palpitant în bucata intitulată «*Pedeapsa*» (pag. 87).

Tipul funcţionaruluĭ scos din serviciŭ, înainte de a i se împlinì aniĭ

pensiunii, e desemnat cu mult talent artistic în «*Archivarul*» (pag. 94), una din cele maĭ reuşite bucăţĭ ale colecţiunii.

«*Fantasie*» (pag. 103), «*Maĭ bine*» (pag. 108), «*De mortuis*» (p. 114), sunt departe de a presintà interesul bucăţilor: «*Mâna morteĭ*» (p. 119), «*Un criminal*» (p. 127), «*Duşmanul*» (p. 132), şi «*Dubla de treĭ*» (pag. 141), studiĭ psichologice de o valóre superióră multor altora din colecţiunea «*Alb şi Negru.*»

Tot atât de interesante, ca notă dramatică, sunt şi «*Voluptatea rèsbunăriĭ*» (pag. 154) şi «*Fraţiĭ*» (pag. 162).

Dar să extragem o pagină, două din colecţiunea d-luĭ Gorun spre a se vedé într'un mod maĭ lămurit forma literară, sub care este presintată.

Ca prim specimen dăm «*Altă doină*» din capul colecţiuniĭ (p. 5—7):

«...Şi 'n vâjiitul ce-mĭ rĕmâne în urechĭ din vălmăşagul acesteĭ vieţĭ de toate zilele, «cu sgomotul mare ce face», deodată, ca o sfântă şi pioasă amintire, se amestică armoniĭ ce par'că vin de departe, de departe; — şi în mintea mea se confundă noţiunea spaţiuluĭ şi a timpuluĭ: nu maĭ sunt aci, nu maĭ sunt astăzĭ... Accentele ce aud mĕ răpesc oare cu dênsele, saŭ străbat ele până la mine prin timp şi loc, aşa de viĭ şi pline de întreaga şi proaspăta emoţiune a vremurilor trecute?...

«E doina... Dar nu doina cernută prin înţelegerea şi simţirea subţiată şi sbârnâitoare a delicaţilor chirciţĭ, carĭ la cea maĭ mică adiere de dor saŭ durere leşină şi ţipă că mor! Nu doina în care cine-va şĭ-ar cânta durerile de care moare, — n'o cunosc pe asta, n'o ştiŭ, n'am auzit-o niciodată.

«E altă doină... E glasul unuĭ neam ce-şĭ cântă dorul de viaţă, al unuĭ neam pentru care nu s'aŭ născut încă durerile de care s'ar putea teme că o să moară...

«Muri-vom noĭ ăştia carĭ ne-am corcit, ne-am artificialisat, «şi ne credem «minunaţĭ»; muri-vor ceĭ ce-şĭ închipuie că ţin în mâna lor pâinea şi cuţitul şi că prin eĭ şi prin aceasta se manifestă puterea luĭ Dumneḑeŭ; muri-vor miciĭ şi rĕiĭ carĭ se cred marĭ şi puternicĭ, strîmţiĭ la inimă carĭ se socot providenţialĭ, înguştĭ la minte carĭ se zic dibacĭ şi agerĭ, flecariĭ care îşĭ închipue că eĭ sunt trâmbiţele lumiĭ, — muri-va toată pusderia de neisbutiţĭ, din treptele de sus până la cele de jos, pieri-va şi se va stinge tot ce e nereuşit în opera firiĭ, — căcĭ merge, vaĭ! şi ea adesea pe dibuite şi nu le nimireşte pe toate şi în tot-de-a-una cum ar trebui să fie. Dar iarăşĭ, în tot-de-a-una ea singură se îndrepteazǎ.

«Neamul însă va trăi şi-şĭ va cânta înainte şi vecînic doina; pe ceĭ carĭ îl ştiŭ şi-l înţeleg nu-ĭ va speria niciodată şi nu-ĭ va ispiti la căinărĭ de prisos tânguioasele eĭ accente: nu durerea vre-uneĭ rănĭ de moarte o tălmăcesc accentele acestea; e visul şi dorul de bine şi de drag şi de frumos, — e visul şi dorul fericiriĭ; nu e disperarea — sperarea este; saŭ şi maĭ mult:

e aşteptarea, e chemarea duioasă a celor ce se věd venind, a celor ce vor veni, — fără teamă şi fără îndoială...

«In vâjiitul ce-mĭ rĕmâne în urechĭ din vălmăşagul acesteĭ vieţĭ de toate zilele, ast-fel se amestecă aducerea aminte a cânteculuĭ, aşa cum l'am înţeles odinioară şi cum mi-a rĕmas în suflet; acestea mi le spune el de departe, dar tot maĭ de aproape, —

«Şi dulce mĭ-e să mĕ pierd în armonia aceasta...»

Ca al doilea specimen de modul cum autorul scie să-şĭ îmbrace cugetările şi simţirile sale, să servéscă paginele 198—199 din «*Alb şi Negru*», ultima bucată a colecţiuniĭ:

«Intâiŭ se face alb înaintea ochilor meĭ; un alb întins, fără hotar, în dreapta, în stânga, în sus, în jos, — un alb strălucitor şi nepătruns. Apoĭ, încetul cu încetul se aşterne în lung şi în lat, de par'că e o nesfârşită câmpie ninsă; şi, puţin câte puţin, se desluşeşte şi se ridică peste câmpie un drum drept, al căruĭ capĕt se pĭerde în zare... Forme vagĭ încep a se întrezări acolo: sunt siluete de plopĭ, abĭa străbătênd din depărtare, — sunt acoperişurĭ de case, un turn de biserică, o cruce sclipind de-asupra, în raze roşiĭ de rĕsărit de soare...

«Şi iată, la capĕtul de dincoace al drumuluĭ sunt eŭ, cu un toĭag în mână, mergênd cu pas vioĭŭ şi simţind în pĭept inima cum îmĭ creşte.... Şi îl cunosc acum: e drumul pe care visam să mĕ întorc odată aci.

«Aci! şi uĭte acum cărarea pe care am ajuns în dosul grădiniĭ... Am părăsit drumul cel mare, căcĭ aşa se fac aceste dragĭ surprinderĭ: pe nesimţite te strecorĭ pe unde bine ştiĭ că poţĭ să trecĭ maĭ nebăgat în seamă, şi de odată te arăţĭ...

«Haha! sunt eŭ, — da, eŭ, — ce vĕ uĭtaţĭ aşa miraţĭ la mine? nu mĕ maĭ cunoaşteţĭ? se poate? prietenul vostru de demult... prietenul vostru dulce, suflet din sufletul vostru...

— «Eĭ, bată-te să te bată norocul de pe unde aĭ umblat!... Tu eraĭ? Ş'aĭ putut atâta ş'atâta vreme să trăeştĭ fără noĭ, departe de noĭ, uitându-ne pe noĭ?

«Şi se scutură copaciĭ şi adie vêntul leneş prin tufişurĭ, pe când de departe rĕsună de demult un glas de pitpalac.

«Pajişte, frunziş, iarbă, lumină, florĭ...

«O! dragile mele locurĭ, iată sunt eŭ, sunt eŭ, înstrăinatul, care m'am întors la voĭ, — sunt eŭ neastêmpĕratul pribeag din depărtare, care vin să vĕ regăsesc pe voĭ, tot aşa de blânde şi de liniştite în puterea nemuririĭ voastre,— tot aşa de pline de farmec zîmbitor, ĭertător şi prieten în tot-d'a-una, — în tot-d'a-una gata a reîncepe idila vieţiĭ de odinióră, împreună...»

Curăţenia limbiĭ în care cu fórte puţine abaterĭ sunt scrise bucăţile literare ale d-luĭ Gorun, artificiul styluluĭ, interesul captivător al celor maĭ multe din ele, fac din colecţiunea *Alb şi Negru* un album

de cugetărĭ şi reflexiunĭ, schinteinde de farmec stilistic, şi peste tot utile prin tendinţa moralisătóre, pe care autorul a sciut şi a reuşit a le-o întipărì.

Cum vedeţĭ, Domnilor Colegĭ, volumul d-luĭ Gorun ni se înfăţişéză ca o lucrare de incontestabilă valóre.

Dar bunul, ca orĭ-ce, e relativ, şi noĭ după relativ avem să judecăm. Se póte susţiné că nivelul general al opereĭ d-luĭ Gorun este acelaşĭ cu al celor maĭ bune, intrate la concursul Eliade-Rădulescu? Orĭ cât am apreciat-o, avem dinaintea nóstră o lucrare «de courte haleine», cum ar ḑice francesul. Bucăţile eĭ aŭ o extensiune între 2 şi maximum 9 pagine (una singură). Executarea unor asemenea lucrărĭ este incotenstabil maĭ uşóră decât a operelor «de longue haleine» — permiteţi-mĭ să recurg iarăşĭ la limba francesă, — unde greutatea cea maĭ mare constă în încheierea părţilor ce le compun. Ast-fel şi natura trece de maĭ mare artistă la crearea organismelor maĭ complicate.

Pentru o recompensare decĭ a autoruluĭ cu o parte de premiŭ am fi, dacă s'ar puté. Avênd însă a face cu un premiŭ, care nu se lasă a fi împărţit, sunt de socotinţă că trebue să-l reservăm pentru acele opere carĭ, în întrecerea lor, presintând aceleaşĭ calităţĭ formale, dacă nu chiar superióre, vor fi străbătut un stadiŭ maĭ lung, care reclamă maĭ multă sforţare intelectuală.

Aplicăm, cu alte cuvinte, ceea ce se urméză la alergările de caĭ: premiul maĭ mare se dă aceluia care a străbătut cel dintâiŭ o distanţă maĭ mare.

Gheorghe M. Ionescu, *Influenţa cultureĭ grecescĭ în Muntenia şi Moldova, cu privire la biserică, şcoală şi societate (1359—1873)*, Bucurescĭ 1900. — *Raport de* **S. Fl. Marian.**

Nu sciŭ să existe vre-o ţéră în tótă Europa, care să fi fost de atâtea orĭ cotropită şi bântuită de tot felul de seminţiĭ străine, venite de prin tóte părţile lumiĭ, precum aŭ fost şi sunt ţările locuite de Românĭ, şi iarăşĭ nu sciŭ de se maĭ află vre-un popor sub sóre, care să fi avut în decursul timpuluĭ atâtea neplăcerĭ şi neajunsurĭ de suferit din partea străinilor, câte aŭ trebuit să le sufere poporul românesc.

Şi apoĭ dacă tóte aceste neplăcerĭ şi neajunsurĭ le-ar fi suferit Româniĭ numaĭ din partea popórelor barbare, venite în evul mediŭ de prin părţile rĕsăritene, saŭ din partea celora ce din capul loculuĭ s'aŭ rĕsculat asupra lor din vre-o causă óre-care îndreptăţită, pare că tot nu ne-ar fi aşà de ciudă. Însă eĭ aŭ avut nu odată fórte mult de su-

ferit chiar şi din partea unor seminţiĭ, carĭ aŭ fost primite în sînul lor, ocrotite şi miluite de dînşiĭ, ca nisce ómenĭ ce maĭ înainte de acésta nu sciaŭ cuĭ să-şĭ plece capul şi unde să-şĭ afle hrana de tóte ḑilele ca să nu piéră de fóme.

Una dintre aceste seminţiĭ, care s'a pripăşit şi încuibat maĭ ales în *Principatele române*, adecă în *Muntenia* şi *Moldova*, şi care nu numaĭ că nu s'a arătat recunoscĕtóre şi mulţumitóre Românilor ce aŭ primit-o în mijlocul lor, ci maĭ pe urmă a devenit chiar periculósă pentru dînşiĭ, aŭ fost şi *Fanarioţiĭ*, adecă *Greciĭ*, numiţĭ ast-fel după una din suburbiile Constantinopoluluĭ, anume *Fanar*.

Cam de când şi în ce chip a început acéstă seminţie lacomă, neomenósă şi nemulţumitóre a se pripăşì şi încuibà în *Principatele române* şi ce fel de înrîurire a avut cultura eĭ asupra bisericiĭ, şcóleĭ şi societăţiĭ din aceste douĕ ţĕrĭ, carĭ maĭ pe urmă, şi anume de la anul 1716—1821, căḑură cu totul în stăpânirea eĭ, ne-o spune maĭ de aprópe şi maĭ pe larg d-l G. M. Ionescu în lucrarea sa, al căruĭ titlu l-am reprodus în capul acestor şire, şi pe care a împărţit-o în 8 capitole, tipărite pe 284 de pagine octav.

Greciĭ, după cum ne spune autorul în primul capitol al lucrăriĭ sale, aŭ început a venì, deşì numaĭ sporadic, în *Principatele române* chiar de la întemeierea acestora. Şi tot cam pe atuncĭ încércă şi Patriarchatul din Constantinopole a supune biserica din *Moldova* sub jurisdicţiunea sa şi a trimite Mitropoliţĭ grecĭ într'însa, dar fără succes, căcĭ Moldoveniĭ nu voesc nicĭ de cum să-ĭ priméscă, pe când în *Muntenia* ceĭ dintâĭ Mitropoliţĭ aŭ fost Grecĭ.

De la căderea Constantinopoluluĭ în mânile Turcilor, întîmplată la anul 1453 Maiŭ 29, începênd înainte însă, *Greciĭ*, respective *Fanarioţiĭ*, şi cu deosebire călugăriĭ grecĭ, neputênd pe de o parte suferì jugul otoman, iar pe de altă parte neavênd ceĭ maĭ mulţĭ dintre dînşiĭ cu ce se susţiné în patria lor, încep a venì cu dróia ca nisce lăcuste hămisite în Principatele române, şi nu numaĭ din capitala fostuluĭ imperiŭ bizantin, ci şi de prin alte părţĭ ale acestuia.

Dintru început atât partea cea maĭ mare de călugărĭ, cât şi uniĭ dintre Patriarchiĭ din Constantinopole, precum şi uniĭ dintre ceĭ din Ierusalim şi Alexandria, vin ca să cerşéscă ajutor de la domnitoriĭ şi boeriĭ românĭ atât pentru sine, cât şi pentru mânăstirile, respective patriarchatele cărora aparţineaŭ.

Primind ajutorul dorit, uniĭ dintre aceştĭ vîntură-ţéră se întorc după un timp óre-şĭ-care iarăşĭ înapoĭ, partea cea maĭ mare dintre dînşiĭ însă, vĕḑênd că Principatele române sunt atât de frumóse şi de mă-

nóse, iar locuitoriĭ lor atât de primitorĭ şi de darnicĭ, nu se întorc maĭ mult înapoĭ, ci rĕmân pentru tot-deauna într'însele.

Maĭ pe urmă, înmulţindu-se din ḑi în ḑi tot maĭ tare şi prinḑĕnd din ce în ce tot maĭ mare putere, puind neguţătoriĭ grecĭ mânile pe negoţ, iar fraţiĭ lor călugărĭ pe cele maĭ multe, maĭ însemnate şi maĭ avute mânăstirĭ românescĭ, din cerşetorĭ, umilițĭ şi supuşĭ cum eraŭ şi se arătară dintru început, devin de odată fórte îndrăsneţĭ şi agresivĭ, încep a uneltì la Pórta otomană în contra Domnitorilor pămîntenĭ şi nu se lasă până ce prin bârfelĭ şi mituirĭ nu pun mânile şi pe frâele domnieĭ.

Şi acuma, după ce în chipul acesta aŭ ajuns până la cea maĭ mare putere, încep a-şĭ da arama pe faţă: se pun şi scot maĭ nainte de tóte limba slavonă, care erà până atuncĭ usitată în Stat şi biserică, şi întroduc în locul eĭ pretutindenĭ pe cea grécă; ocupă cele maĭ de frunte posturĭ erarchice, şi cu deosebire în Muntenia, numaĭ cu călugărĭ grecĭ veniţĭ de prin tóte părţile Imperiuluĭ otoman; înfiinţéză şcóle şi academiĭ grecescĭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ; ocupă tóte posturile de învĕţătorĭ şi profesorĭ, precum şi cele maĭ multe posturĭ administrative asemenea numaĭ cu grecĭ; şi în fine întroduc, dimpreună cu limba, şi portul, datinele, apucăturile şi tóte deprinderile lor cele rele şi dăunăcióse în întréga pătură maĭ înaltă a societăţiĭ.

Scurt ḑis, în decurs de un secol şi ce-và maĭ bine, schimbă întréga fisionomie românéscă a Principatelor române, prefăcĕnd-o într'una greco-fanariotă.

Singur numaĭ poporul de la ţéră maĭ rĕmâne neinfluenţat de limba lor cea păsĕréscă şi de năravurile lor cele rele. Nu rĕmâne însă nicĭ acesta nebatjocorit în tot felul, nemaltratat, nestrâmbătăţit şi nedespoiat de averea sa, câştigată cu grea muncă şi mare nevoie.

Acesta e pe scurt întreg cuprinsul lucrăriĭ d-luĭ G. M. Ionescu.

Autorul, după cum se póte vedé din cele expuse până aicĭ, şĭ-a dat cea maĭ mare silinţă de a adunà întreg materialul cunoscut de d-sa asupra invasiuniĭ Fanarioţilor şi a domniriĭ lor în Principatele române, a-l grupà cu precisiune în cele opt capitole şi a l scóte apoĭ la lumină spre cunóscerea şi folosul obştimeĭ.

Cu tóte acestea însă lucrarea d-sale nu e o lucrare de deosebită valóre şi importanţă istorică pentru noĭ Româniĭ, ast-fel ca să i se pótă acordà premiul dorit, de óre-ce autorul pe de o parte se ocupă într'însa maĭ mult cu starea şi causa invasiuniĭ Grecilor din Imperiul bizantin, după ocuparea acestuia de către Turcĭ, decât cu adevĕrata şi amănunţita desfăşurare a influenţeĭ culturiĭ grecescĭ în Principatele ro-

mâne; iar pe de altă parte, unele întîmplări nu numai că le amintesce mai în fie-care capitol, ci tot odată întrebuinţéză expresiunĭ şi un fel de diatribă în contra Fanarioţilor decât o expunere obiectivă a faptelor.

Afară de acésta, unele cestiunĭ de pe timpul Fanarioţilor, bună-óră ca folosul ce ni-l aduse delăturarea limbiĭ slavone şi întroducerea culturiĭ grecescĭ; causa revoluţiuniĭ din anul 1821 şi alungarea Grecilor din Principatele române; urmările cele fórte dăunăcióse ale apucăturilor şi imoralităţiĭ fanariotice, precum şi multe altele de asemenea sunt saŭ numaĭ amintite în trécĕt, saŭ cu totul nebăgate în sémă.

Maior C. Negreanu, *Maiestatea Sa Regele Carol I. Volumul I. Neamul şi ţerile de Hohenzollern,* Focşanĭ 1900 —*Raport de* **A. D. Xenopol.**

Este un resumat biografic şi maĭ mult genealogic al familieĭ de Hohenzollern, o lucrare de a doua mână, făcută după vre-una din numeróşele scrierĭ apărute în Germania asupra acesteĭ ilustre familiĭ. Autorul nu adaugă nimic noŭ la cele cunoscute. Într'un singur loc se încércă a dovedì că Frideric III de Hohenzollern a călcat pe pămîntul ţĕriĭ nóstre cu prilejul expediţiuniĭ de la Nicopole, 1396. Dar şi aicĭ nu se baséză pe documente de ale timpuluĭ, ci pe părerea din Rambaud, pentru a face acéstă apropiere.

Deşì lucrarea are meritul de a rĕspândì între Românĭ cunoscinţa regiuniĭ în care a trăit familia strălucită din care se trage Dinastia nóstră şi a desfăşurăriĭ în decursul vécurilor a împrejurărilor prin carĭ a trecut, totuşĭ fiind numaĭ o lucrare de vulgarisare şi neîntemeiată pe cercetărĭ originale, nu o putem recomandà pentru premiare.

Gh. Silvan, *Cuiburĭ părăsite,* Bucurescĭ 1902.—*Raport de* **N. Quintescu.**

Autorul a dat numele scrieriĭ sale după titlul uneia din cele 29 scrisorĭ (a XXV-a, p. 118), carĭ o compun, adresate unuĭ amic în interval de doué lunĭ şi ḑece ḑile (de la 4 Iulie până la 14 Septemvrie). Aceste scrisorĭ pórtă denumirile de: *Isvorul Faunuluĭ; Poeniţa luĭ Viorel; In crâng; Luminişul Cornilor; Fîntîna Lacrămilor; Valea Şuvoaielor; Scara Uriaşilor; Umbra teiuluĭ; Coliba pădurarilor; Fîntîna Jidovuluĭ; Pădurea Iasmelor; Potica ursuluĭ; Funda; La morĭ; Aleea du rereĭ; Zarea şoimilor; 20 August; 21 August; 23 August; Valea Ciclopilor; Dintre ruinĭ; Sub morĭ; In amurg; Isvoraşul taineĭ; Cuiburĭ părăsite; Isvorul meŭ; 11 Septembre; Din drum* şi *Vîrciorova.*

Seria de scrisorĭ a d-luĭ Silvan ne comunică maĭ mult impresiunile uneĭ firĭ visionare, stările unuĭ suflet bolnăvicios, înrîurit de pesimis-

mul nesănătos al secoluluĭ trecut, şi în special de Eminescu al nostru, decât fapte saŭ situaţiunĭ propriĭ să intereseze pe alt cine-và. Ceea ce autorul a pus pe hârtie par lucrurĭ numaĭ închipuite, iar nu trăite, până la un punct óre-care, căcĭ cu totul trăite nu se póte pretinde. Acésta este cu atât maĭ învederat, cu cât lipsesc orĭ-ce amănunte privitóre la ceĭ doĭ eroĭ, de carĭ ne vorbesc aceste scrisorĭ, maĭ curând stanţele uneĭ poeme morbide decât capitolele unuĭ roman orĭ ale uneĭ nuvele, fie chiar psichologice, în care calitate autorul pare a avé pretenţiunea să ne presinte scrierea sa.

Cele 131 de pagine ale autoruluĭ sunt presărate destul de des cu versurĭ ale sale propriĭ saŭ extrase din alţĭ poeţĭ, de douĕ orĭ chiar din scriitorĭ francesĭ, ca la pag. 69 (din Paul Bourget) şi 73 («L'homme, fantôme errant, passe sans laisser même son ombre sur le mur ... »).

Lipsa de varietate — în generalitatea casurilor — dă acestor pagine un aspect de monotonie obositóre. Aceste pagine sunt însă scrise într'un stil poetic şi îngrijit şi abundă în descripţiunĭ pitorescĭ ale frumuseţilor naturiĭ, ceea ce ne destăinuesce în d-l Silvan un scriitor de talent. Următórea bucată (p. 116—117), care constitue scrisórea XXIV, sub titlul de *Isvoraşul taineĭ*, va învederà acésta şi că autorul se pricepe tot de odată a-şĭ presintà cugetările şi simţirile sale şi sub formă versificată:

Sub teĭul bătrîn de pe zărĭ
O-dată-am căzut otrăviţĭ de crinĭ 'nfloriţĭ pe cărărĭ,
Tu floare de ceară păreaĭ; eŭ umbră de palm veştejit;
Iubirea: — un plîns aiurit!...

Prin frunzele negre de teĭ,
In somn picuraŭ pe furişĭ, din soare, ocean de scînteĭ.
Şi florile albe de sus, stinse de aripĭ de vînt,
Ca ceara cădeaŭ la pămînt!

Isvorul cînta liniştit
Un cîntec idilic şi clar, din lacrămĭ de rouă stîrnit:
Era un poem negrăit, din harfa Iubireĭ furat.
Cuvintele luĭ le-am uitat...

Din visul idileĭ de ierĭ
Şi azĭ întîlnesc, prin pădurĭ, crinĭ albĭ, veştejiţĭ şi stingherĭ...
Din şipot cad lacrămĭ pe drum, şi picurĭ de ceară de sus;
Dar plînsul iubireĭ s'a dus...

Sub teĭul bătrîn de pe zărĭ
Recad obosit... şi mă mir că nu te zăresc pe cărărĭ!..
Doar vîntul s'apropie 'ncet, şi 'n leagăn de crinĭ veştejiţĭ
Murim amîndouĭ otrăviţĭ...

În amănuntele fraseĭ sale, d-l Silvan, care pare un novice în arta de a scrie, nu puteà lipsì—lipsindu-ĭ experienţa—a comite icĭ şi colea óre-carĭ erorĭ în alegerea expresiunilor. Ast-fel la pag. 21: «Să'ţĭ fac o *pelură* de cavaler medieval; la pag. 37: «In clipa asta îmĭ închipuesc că *ridic*, cu ea, treptele bisericeĭ», când *ridic* trebuià înlocuit cu *urc*; la pag. 126: «unde *ciocănesc* nu 'mi-se deschide». După simţul nostru, cu tot pitorescul, expresiuniĭ *ciocănesc* trebuià preferit în locu-ĭ *bat*.

Nicĭ în scriere, ca şi în altele, nu e bine a părăsì, spre a bate la ochĭ, nota comună.

Nu putem trece cu vederea nicĭ faptul, că numele masculin al eroineĭ sale (Viorel) face pe autor să uite prea adesea, că are să vorbéscă despre o femee, şi-l înlocuesce maĭ tot-deauna prin pronume masculine saŭ îl însoţesce de adiective de acelaşĭ gen, vorbind despre dînsa ca despre un bărbat. Un specimen de acesta se cetesce la p. 19.

«In gestul *luĭ* drăguţ, moare, par'că, un vis neîndeplinit încă; reînviează părerea de răŭ că nu ne-am spus «tot»... Se scoală din iarbă, şi, cutreerînd *visător* poeniţa *luĭ* scumpă, se înclină din'n ainte'mĭ, şi'mĭ dă o floare. Imĭ anină de piept un buchetel de steluţe micĭ, albastre: un myosotis rupt din grădina iluziilor *eĭ*...»

Acésta întăresce afirmarea nóstră, că cele descrise de autor nu sunt scóse din viéţa reală. Dacă eroina se găsià în carne şi în óse, iar nu numaĭ în închipuirea sa, ea erà să pórte numele de *Viorica*, iar nu de *Viorel*, şi ast-fel schimbarea în masculin a genuluĭ pronumelor şi adiectivelor nu maĭ erà cu putinţă să o întîmpinăm.

Dar pe lângă cele relevate până acì, nicĭ timpul n'a îngăduit încă ca talentul d-luĭ Silvan să se desvolte în de ajuns, din care causă asemenea n'a putut presintà o operă de o valóre însemnată, în condiţiunĭ de a puté fi recomandată la premiare.

I. Slavicĭ, *Din Bĕtrânĭ. Naraţiune istorică*, Bucureştĭ 1902. — *Raport de* **N. Quintescu.**

Autorul acesteĭ opere în prefaţa sa, presintată sub titlul de «O mărturisire», încércă să ne facă a crede că «faptele expuse în această naraţiune... nu sunt plăsmuirĭ ale sale, ci întêmplărĭ petrecute sunt acum vre-o miie treĭ sute de anĭ, în timpul domnieĭ Impĕratuluĭ Justinian»;

despre adevĕrul acestor întîmplărĭ însă din deferinţă către cetitorĭ, nu vrea să ne convingă «prin dovedĭ înşirate după toate regulele stabilite de istoriografiĭ pedanţĭ.»

Cu tóte acestea, orĭ-cine a percurs pe «Din Bĕtrânĭ» nu va sta un minut la îndoiélă a considerà afirmarea autoruluĭ ca un artificiŭ ingenios din partea sa.

Acest artificiŭ tinde a da o aparenţă de realitate, o tinctură de vetustate opereĭ «Din Bĕtrânĭ», pentru că alt fel cele spuse în ea n'ar maĭ fi din bătrânĭ. Este, cu alte cuvinte, un fel de: «De n'ar fi, nu s'ar povestì», care nu póte să displacă lectoruluĭ nepedant şi inteligent.

Lucrarea este dar o concepţiune a autoruluĭ. Peste canevaua de care a putut dispune, alcătuită din un fórte mic fond real (1), cum se va vedé maĭ la vale, domnia-sa a brodat, cu ajutorul bogateĭ sale imaginaţiunĭ, o întrégă ţesĕtură, care ne lasă impresiunea unuĭ roman istoric.

D-l Slavicĭ în opera cu care se presintă la premiul Eliade Rădulescu îşĭ alege epoca apropiată de retragerea legiunilor de către Împĕratul Aurelian, şi anume risipirea Gepiḑilor de către Longobarḑĭ şi Avarĭ, şi stabilirea Slavilor, în special a Bulgarilor, la pólele Carpaţilor.

Romanul istoric al d-luĭ Slavicĭ cuprinde 5 părţĭ, umplute de 23 de capitole, şi anume în partea întâia: 1) *Risipirea Gepiḑilor;* 2) *Vatra luĭ Vineş;* 3) *Năluca;* 4) *Năvala;* 5) *Fuga*; în partea a doua: 1) *Mângăierea;* 2) *Infrăţirea;* 3) *Dragosloavele;* 4) *Rătăcirea;* 5) *Patima;* 6) *Deşteptarea;* în partea a treia: 1) *Aşeḑarea;* 2) *Ogoriĭ;* 3) *La rĕscrucĭ;* 4) *Rusaliile;* 5) *Goana mare;* în partea a patra: 1) *Şeḑĕtórea;* 2) *Tîrgovişţea;* 3) *Ospeţia;* 4) *Isprăvurile luĭ Dragodan;* 5) *Strălucirea;* iar în a cincea: 1) *Baian;* 2) *Cetatea;* şi 3) *Incheerea.*

Faptele desfăşurate în aceste 23 capitole pe 328 de pagine ale opereĭ «Din Bĕtrânĭ», după impresiunea ce ne face lectura lor, se întemeiéză nu pe nescarĭ-và propriĭ isvóre, ce aŭ stat la îndemâna autoruluĭ, ci pe închipuirĭ de nume şi întîmplărĭ, în carĭ realitatea nu-şĭ găsesce fiinţă decât póte în numele popórelor: Slavĭ, Sîrbĭ, Bulgarĭ, Gepiḑĭ, Longobarḑĭ, ş. a., din a căror frĕmîntare prin eliminarea unora se plămădesce după autor frăţia româno-slavă.

Singurele puncte de plecare, pe carĭ autorul îşĭ sprijinesce întréga sa clădire, sunt câte-và localităţĭ de pe valea Prahoveĭ, Ialomiţeĭ şi Dâmboviciórei; Munţiĭ Bucegiĭ cu Omul şi Coştilă, Caraimanul şi Gepiĭ,

(1) În acest fond nu prenumĕrăm micile rézime istorice, ca cea de la pag. 4: «Longobarḑiĭ se apropiaŭ şi eĭ în frunte cu Alboin, feciorul regeluĭ lor.»

trecĕtorea Branuluĭ cu Păpuşa, Scărişóra, Vârful Orluluĭ, Negoiul şi Surul, apoĭ Dragoslavele, Bodeniĭ, Cetăţeniĭ, Mestecaţiĭ, Cândesciĭ şi Boteniĭ: tóte acestea şi altele devin sub pana autoruluĭ cuiburĭ ale Românilor şi ale Slavilor, unde prin peripeţiĭ, nu tot-deauna verosimile, se stabilesce frăţia între Românĭ şi Slavĭ, şi de unde apoĭ, cu puterĭ unite, se aruncă şi isgonesc pe năvălitoriĭ străinĭ de rasa lor.

Povestirea se începe în momentul când Româniĭ, retrăgêndu-se dinaintea Gepiḑilor fugăriţĭ de Avarĭ şi Longobarḑĭ, carĭ fuseseră rĕsculaţĭ asupră-le de bătrânul Împĕrat Justinian, se vĕḑură siliţĭ a-şĭ găsì scăparea în munţĭ. Româniĭ ocupă ceĭ dintâĭ văile şi poenele munţilor, în carĭ îşĭ adăpostesc vitele şi merindele; dar Gepiḑiĭ, constrînşĭ de federaţiĭ Avarĭ şi Longobarḑĭ, se retrag şi eĭ la munte, unde silesc pe Românĭ să-şĭ părăséscă gropile de merinde, făcute prin poene, şi să se retragă tot maĭ sus în ascunḑĕtorile munţilor, cu turmele şi cu tot avutul, ce maĭ putuse scăpà din ghiérele năvălitorilor.

Acì în ascunḑĕtorile stâncilor şi luminişurile codrilor Româniĭ, formând cete-cete sub conducerea când a unuĭ preot, când a unuĭ bătrân, oţelit de năvălirĭ anterióre, se strîng şi se hotărĕsc a respinge pe Gepiḑĭ, carĭ le cotropiseră gropile de merinde, şi a eşì ast-fel iarăşĭ la câmp, ca să gonéscă şi pe ceĭ-lalţĭ năvălitorĭ, ce le ocupaseră pămînturile, satele, ţéra.

Preotul Luca şi fiul sĕŭ Bodea ţin poéna Omuluĭ; preotul Ilie, cu voiniciĭ Bran, Viezure şi Bunea, valea Léoteĭ; iar preotul Gavrilă, maĭ sus, ocupă cu cetele sale văile Suruluĭ şi Negoiuluĭ. Maĭ jos de aceştia sunt Gepiḑiĭ, carĭ puseseră stăpânire pe plaiurile Lovişteĭ, Topologuluĭ şi Argeşuluĭ.

Româniĭ nu maĭ aŭ merinde; eĭ trebue să-şĭ reieà gropile cotropite de Gepiḑĭ. De acì hotărîrea preotuluĭ Luca şi a fiuluĭ sĕŭ Bodea de a încercà o năvălire asupra barbarilor.

Atacul se proiectéză a se face sub Léota. Bodea, însoţit de câţĭ-và voinicĭ, caută a se pune în legătură, printre duşmanĭ, cu cele-lalte cete de Românĭ, şi pléčă.

În drumul luĭ spre apus se rătăcesce de tovarăşiĭ sĕĭ, şi este ademenit de o vedenie, de o frumósă nălucire, care nu este alta decât una din fetele (cea maĭ tînĕră) a luĭ Dragoslav, căpetenia Slavilor din valea Dâmboviţeĭ.

Dar înainte de a continuà analisa, să vedem cum descrie autorul întâlnirea din trécĕt dintre Bodea şi Mala, carĭ aŭ fost de ajuns a se prinde de ochĭ unul pe altul şi a decide de viéţa amândurora.

«Era Mala, cea maĭ tînĕră dintre cele treĭ fiice ale luĭ Dragoslav, una din căpeteniile fugarilor adăpostiţĭ în vale.

«Nu, nicĭ o dată Bodea nu şi-ar fi închipuit, că e cu putinţă ceea ce vedea cu ochiĭ luĭ.

«Nu era înaltă copila, nicĭ subţirică, nicĭ sprintenă ca Muntencele, pe care le ştia el, dar îĭ era trupul plin şi fraged ca al unuĭ copil purtat la sîn, avea obrajiĭ rotunjĭ mare minune şi albĭ ca laptele înspumat, şi peste umeriĭ eĭ se revărsa un pĕr galbĕn ca firele de aur.

«Străin neam de oamenĭ şi ne maĭ vĕḑut în aceste văĭ.

«Ea trecea oare-cum ca dormind, a 'ndelete şi legănată în mersul eĭ la tot pasul, ear Bodea, uĭmit, o privia cu atâta nesaţiu, încât dînsa, isbită de puterea priviriĭ luĭ, trĕsări şi-şĭ întoarse mariĭ ochĭ albaştri spre el.

«E o taină nepătrunsă, cum prin ochiul îndreptat spre alt ochiŭ sufletul străbate la alt suflet şi cum, întêlnindu-se privirile, sufletele se pĕtrund unul pe altul şi se îmbină ca 'n o singură ființă.

«Faţa copileĭ se lumină ca scăldată în raḑe venite din altă lume, ear Bodea, fărmecat de zîmbetul eĭ plin de dulceaţă, se cutremură ca străbătut de un fulger. Îĭ era par'că abia în clipa aceasta se naşte și viaţa de până acum i-a fost numaĭ un fel de amurg.

«O fioroasă ameţeală, aceeaşĭ ameţeală îĭ cuprinse pe amêndoĭ, beţia fioroasă, pe care n'o maĭ uită şi vrea mereŭ s'o aibă cel ce-a avut-o odată.»

Mala, fata acestuia, ca una ce erà îndrăgostită, scapă pe Bodea, procurându-ĭ un cal din aĭ tatăluĭ eĭ. Bodea fuge, luând cu sine şi pe Mala, căreia însă din scrupul religios îĭ dă apoĭ drumul, pentru a se întâlnì maĭ târḑiŭ cu dînsa şi a o luà în căsătorie.

Nicĭ preotul Luca, nicĭ cetele cele-lalte nu sciŭ nimica din cele petrecute în valea Dâmboviţeĭ, la Dragoslav; dar céta preotuluĭ Luca pornesce să scape pe Bodea, pe care-l sciaŭ atât numaĭ, că este prins la curtea luĭ Dragoslav.

Pe de altă parte, Dragoslav se pregătesce să atace cetele Românilor, pentru a scăpà şi rĕsbunà pe Mala.

Dar să nu urmăm maĭ departe expunerea, fără a cità o parte din capitolul *Rătăcirea (Maleĭ).*

Acéstă rătăcire se întîmplase după ce Bodea, în fuga sa, din motivul arătat, lăsase pe Mala jos de pe cal, ca să se întórcă acasă la părinţĭ:

«Sórele rĕsărise de mult şi se înălţà mereŭ pe cerul senin, dar raḑele luĭ numaĭ pe icĭ pe colo străbăteaŭ printre frunzele ce cădeaŭ mereŭ scuturate de o adiere uşóră.

«Tocmaĭ pe la améḑă-ḑi se ivì în faţa eĭ zarea luminişuluĭ apropiat. Era

largul poienelor, de care se apropia, şi, urcând, parcă o lume străbătută de un sóre ne maĭ pomenit i se deschidea.

««Ah! — strigă dînsa încântată şi cu ochiĭ plinĭ de lacrĕmĭ când ieşì la marginea codruluĭ, — aicĭ e raiul, în care şi-a petrecut el copilăria!»

«Era ḑiua frumoasă, pe care Bodea o petrecuse la casele părăsite, frumoasă acolo, dar de o cerească seninĕtate aicĭ în poienele Iezeruluĭ.

«Departe şi tot maĭ departe se întindea câmpia văluroasă şi în sus şi tot maĭ în sus se urcaŭ culmile acoperite cu iarbă netedă şi bătută de un sóre dulce. La dreapta era valea adêncă, iar din colo se ridicaŭ înălţimile stâncoase ale Bucegilor. Inainte se vedeà culmea Păpuşeĭ. La stênga poienele se ridicaŭ de la Scărişoara până'n Viştea.

«Iar înapoĭ ochiul străbătea de a lungul văilor din ce în ce maĭ largĭ până la şesul nemărginit şi tăiat pe icĭ pe colo de luciul apelor bătute de soare.

««O, Bog! stĕpâne al luminilor şi al călduriĭ, dătătorul de viaţă, — grăì Mala ridicându-şĭ ochiĭ spre cerul senin. — Tu le naştĭ şi le ţiĭ toate; tu înveselescĭ inimile; tu eştĭ mângăerea celor desnădăjduiţĭ! — fii-mĭ şi mie povaţă şi du-mĕ la aĭ meĭ, ca să te lăudăm cu toţiĭ împreună!»

«Aicĭ în poienele ĭerbóse nicĭ o urmă nu maĭ arĕtă drumul, pe care-l trecuseră ceĭ urmăriţĭ de dînsa, şi copila sta desnădăjduită şi nu maĭ ştia în cotro să apuce.

«Cunoscĕtorĭ aĭ poienelor, Munteniĭ coborîseră la stênga şi trecuseră rîul, ca să ocoléscă Păpuşa şi să apuce spre trecătoarea, unde Bran îl lăsase pe Mateiaş cu o parte din oameniĭ luĭ.

«Temêndu-se de pădurĭ, Mala a ţinut plaiul ce trece printre isvoarele rîurilor şi s'a depărtat din ce în ce maĭ mult spre valea Rîuşoruluĭ. Nu maĭ era numaĭ dorinţa de a găsì pe părinţiĭ eĭ ceea-ce o mêna înnainte, ci totodată şi mulţumirea de a merge şi de a respirà aĭerul curat.

««Ah! fericiţĭ ceĭ ce'şĭ petrec viaţa aicĭ!»—îşĭ ḑise ea înviorată şi ca un copil resfăţat alergă la vale când zări prima stână. Acum înse stâna era părăsită şi părăsite eraŭ şi colibile înşirate la marginea păduriĭ.

«Urmând şirul colibilor, ea coborî încetul cu încetul la stênga şi pe 'nsĕrate drumul i se înfundă de-asupra Peştereĭ, unde Părintele Arie 'şĭ avea coliba săpată pe jumĕtate în stâncă. Nu-ĭ maĭ rĕmânea acum decât orĭ să se întoarcă înapoĭ, orĭ să se coboare în prăpastia adêncă, de unde străbătea la dînsa vuietul unuĭ rîŭ ce se isbia 'n curgerea luĭ din stâncă 'n stâncă.

«Dar unde să se coboare!? — Ce era acolo jos, în adîncimea întunecoasă? Cum să se avênte ea acum pe 'ntunerec?

«Ea luă hotărîrea de a petrece noaptea adăpostită într'una din colibile de curênd părăsite şi începù să adune de pe icĭ de pe colo crăcĭ risipite, ca să le îngrămădească şi să închidă cu ele intrarea colibiĭ.

«De odată se opri.

«Pe dealul din faţă, dincolo de valea strîmtă, un păstor cânta din fluier

doina cea duioasă şi trăgănată, care rĕsuna ca o plângere senină prin vuietul rîuluĭ, eară în adâncimea maĭ nainte întunecată se aprinsese un foc, a căruia zare roşiatică străbătea departe printre crăcile în parte desfrunzite ale copacilor. Peste puţin rĕsună buciumul de rugăciune — lin şi rar cadenţat şi fluerul încetă, dar din depărtare el audi alt bucium şi ear altul şi altul, multe buciume risipite prin adâncimile văilor sunaŭ lin şi rar cadenţat, unele maĭ pe aproape, altele maĭ de departe, ear altele de la depărtări nemĕsurate.

«Copila-şĭ opri rĕsuflarea, ca să audă bine, şi rĕmase timp îndelungat într'un fel de stare extatică, apoĭ se avîntă orbiş la vale spre lumina roşiatecă.

«Om năzuieşte spre om, şi om la om se trage!

«Peste puţin înse ear se 'ntoarce în poiană Era peste putinţă, ca om vieţuitor să coboare stânca ce se lăsa ca un zid uriaş spre adîncimea străbătută de lumină. Trebuia să-şĭ caute alt drum, altul şi ear altul şi altul: alerga ca gonită de fiinţe nevĕdute de icĭ până colo; dară orĭ-şi-unde încerca coborîrea, prăpastie fără de fund se deschidea la picĭoarele eĭ.

«Alunecând în cele din urmă, ea cădu tîrîş la vale şi rĕmase de asupra unuĭ colţ, de unde nu maĭ putea nicĭ să coboare, nicĭ să urce, dar putea să vadă.

«Fantastică şi miraculoasă feerie!

«Jos sub coasta din faţă, se vedea gura peştereĭ luminate de o mulţime de făcliĭ de ceară. La dreapta şi la stênga intrăriĭ ardea cu pară roşiatecă rĕşina, care umplea vĕzduhul de un plăcut miros. Ear în lăuntrul peştereĭ, în faţa unuĭ altar cĭoplit din piatră albă şi între stalactitele strălucitoare, stetea cu mânile ridicate spre cer Părintele Arie, bĕtrânul cu plete lungĭ şi cu lungă şi îngălbenită barbă, şi se închina clătinându-şĭ din când în când trupul înalt şi şubred.

«Vĕdute prin umĕdul aĭer al nopţiĭ liniştite, toate se representaŭ în dimensiunĭ exagerate, şi preotul părea un uriaş privit de la mare depărtare sub o boltă colosală.

««O, Bog, învins'aĭ şi stĕpânirea întunecimilor, şi fie-care făclie aprinsă mărturiseşte puterea ta. — Ajută-mĕ şi pe mine! — ajută-mĕ!» strigă ea gata de a se arunca cu ochiĭ închişĭ în adâncime.

«In zadar însă! — Nimic nu covîrşeşte grija pentru păstrarea vieţiĭ, şi ea nu putea să facă un singur pas nicĭ înainte, nicĭ înapoĭ fără-ca să-şĭ pună viaţa în primejdie.

«Acolo, de-asupra colţuluĭ, trebuia să-şĭ petreacă noaptea, acolo era osândită să stee până-ce lumina dileĭ nu-ĭ va fi lămurit calea.

«Unul câte unul încetară bucĭumele, una câte una se stînseră făcliile, şi nu maĭ rĕmase 'n tăcerea fioroasă a nopţiĭ alt semn de viaţă omenească de cât cele două focurĭ de rĕşină.

«Pe la miedul nopţiĭ se porni vêntul cel aspru şi de odată se ridică din

adêncimile pururea umede ceaţa buratică ce'n rěvărsatul zorilor de ḍi-l cuprinsese pe Bodea departe, la marginea şesuluĭ.

««Am să pĭer aicĭ, aicĭ am să pĭer, neştiută de nimenĭ am să mě stîng!»— grăi Mala când fulgiĭ de zăpadă începură să-ĭ taie obrajiĭ ceĭ frageḍĭ. — Ah ce ger cumplit, ce cumplită vijelie!

«Şi tot maĭ deşĭ isbiaŭ în faţa eĭ fulgiĭ cernuţĭ de vêntul íute, tot maĭ rară era răsuflarea copileĭ, tot maĭ încet bătea inima eĭ, tot maĭ ţepene i se făceaŭ membrele rěsbite de umeḍeala geruită, tot maĭ alinat prin dulce aţipire îĭ erà sufletul.

«Nu! ea nu maĭ putea să rěmâie de-asupra colţuluĭ, nu maĭ era în stare să ţie şi nu maĭ avea de ce să-şĭ încordeze cele din urmă puterĭ.

«Un ţipět rěsbi prin furia vijelieĭ, şi ea se rěsturnă şi lunecă de pe colţ căḍênd din ce în ce maĭ răpede la vale spre adênçimea prăpăstieĭ.»

Prin faptul răpiriĭ fiiceĭ sale Mala, cum credeà Dragoslav, se provócă prima ciocnire între Munteniĭ Românĭ şi creştinĭ şi între Slaviĭ luĭ Dragoslav cu carĭ, împăcêndu-se şi încuscrindu-se, duc viéţa împreună şi resping după o luptă crâncenă pe Ogorĭ (Avarĭ), carĭ ocupaseră pólele munţilor.

Tóte peripeţiile înfrăţiriĭ dintre Românĭ şi Slavĭ, ale recunósceriĭ supremaţieĭ Românilor de către aceştia, ale căsătorieĭ luĭ Bodea cu iubita luĭ Mala, fiica luĭ Dragoslav, ale alegeriĭ acestora de Domnĭ aĭ popórelor unite, umplu cele cincĭ părţĭ ale scrieriĭ «Din Bětrânĭ» a d-luĭ Slavicĭ, în care autorul a ţinut să figureze maĭ tóte caracterele, ce alcătuesc un roman şi maĭ ales un roman istoric.

De la figurile serióse ale preoţilor Luca şi Arie, până la comicul Răciulete; de la firea concentrată, dar hotărîtă a luĭ Bodea, până la Bran, caracter nu îndestul de desenat, şi până la figura blândă, dar de o mândrie înfrânată a soţieĭ luĭ Bodea, ajunsă Dómna Mala, precum şi până la mârşavul Evreŭ Isaac, totul e studiat şi redat într'o limbă curat românéscă, care deştéptă o deosebită plăcere auḍuluĭ.

Locuţiunea: «îl toc în cap» (p. 15), în loc de: *«îĭ sparg capul»*, noĭ nu o considerăm, cum s'ar păré unora, ca o notă discordantă în frumósa limbă literară, de care se servesce autorul nostru, ci, în ochiĭ noştri, este pusă pentru a redà felul vorbiriĭ uneĭ persóne ca *Răciulete,* cu intenţiunea de a deşteptà rîsul, lucru care se incadréză cu rolul luĭ Răciulete. Asemenea noĭ nu-ĭ putem imputà pe: «*asta* nu; asta nu se póte», la care recurge de repeţite orĭ, în loc de simplul şi mult maĭ energicul: «nu; *nu* se póte», căcĭ asemenea fel de a vorbì depinde de individualitatea fie-căruia, şi nu putem merge până a căutà să o coregem. Numaĭ forma plurală *isprăvurile,* în loc de *isprăvile,* ar fi putut fi evitată de un atât de distins maniator al limbiĭ române, cum

este d-l Slavicĭ; iar în ce privesce *îmblăcitórea*, «arma luĭ Bodea în luptă cu lupiĭ (p. 10)», nu scim cu care altă expresiune, cunoscută de toţĭ Româniĭ, ar fi putut fi înlocuită.

În privinţa feluluĭ composiţiuniĭ opereĭ «Din Bătrânĭ», am puté observà cu referire la cuvîntările prea lungĭ, pe carĭ autorul le pune în gura luĭ Bodea, că nu se prea potrivesc nicĭ cu situaţiunea, dar nicĭ maĭ ales cu vârsta luĭ. Tînĕrul de 21 de anĭ, precum ne-o spune autorul la (p. 10), unde-ĭ dă şi portretul, «stăpânit de năvălnicia tinereţelor» (p. 19), nu póte păstrà cumpĕtarea şi logica rece a unuĭ septuagenar, încercat şi oţelit în lupta vieţiĭ.

De asemenea Răciulete, căruia autorul îĭ atribue nota veselă, şi constitue ast-fel elementul comic al romanuluĭ, în care toţĭ, de la mic până la mare, fac pe serioşiĭ, nu prea deştéptă în inima cetitoruluĭ acea disposiţiune de umor, care să facă în adevĕr contrast cu seriosul constant al celor-lalte persóne.

Dar aceste micĭ umbre nu pot întunecà frumuseţea opereĭ d-luĭ Slavicĭ: ele sunt ca nisce nouraşĭ ce se pun câte odată în dreptul sóreluĭ strălucitor.

Descripţiunile cuprinse în acéstă operă aŭ avut dejà indirect parte de câte-và reproducerĭ cu ocasiunea citaţiunilor făcute. Totuşĭ nu ne putem abţiné a adăugà pe cea următóre, dintre multe altele ce ar merità a fi citate:

«În linişte sĕrbătorească zac toate sub limpedele albastru al seninuluĭ fără de marginĭ, şi natura întreagă pare a fi cuprinsă de o adâncă uimire. Nicĭ cea maĭ mică adiere nu scutură încă bogatul frunḑiş al pădurilor, care, atins de bruma dimineţelor trecute, s'a schimbat în fel de fel de feţe. O rĕcoare potolită ţine aĭerul în cumpenit repaos, ear raḑele soareluĭ se rĕvarsă umplĕndu-le toate de o căldură dulce şi înveselitoare.

«Bine cuvêntat pământ! — fericiţĭ oameniĭ, cărora soarta li-a făcut parte să-şĭ petreacă viaţa pe el!»

Să dăm acum un specimen şi de acele cuvîntărĭ, pe carĭ autorul, în mod maĭ mult natural decât artistic, le presară în lungul naraţiuniĭ sale.

Un exemplu de cuvîntare-dialog se găsesce între altele la pag. 99, unde Bodea se adreséză în modul următor celor cincĭ-ḑecĭ şi opt de tinerĭ, carĭ se adunaseră şi îl rugaŭ «să se pună în fruntea lor şi să-ĭ ducă orĭ-şi-unde unde va voi el.....

«Nu vĕ cer să murițĭ apărând pe părinţiĭ şi pe fraţiĭ voştri, căcĭ a muri nu e greŭ, — le ḑise el. — Vĕ întreb: sunteţĭ orĭ nu gata să trăiţĭ pentru

neamul vostru, cel maĭ ales dintre toate neamurile aruncate de soartă pe pământul acesta, să vĕ gândiţĭ în toate clipele vieţiĭ noastre numaĭ la binele luĭ şi numaĭ mărirea luĭ s'o rîvniţĭ?

«Suntem gata!» — strigară eĭ într'un glas.

«E neînduplecată hotărîrea voastră!?»

«Neînduplecată!»

«Sunteţĭ gata să vĕ legaţĭ cu jurământ?»

«Jurăm! — Jurăm!» strigară eĭ.

«Daţi-vĕ bine seama despre legătura, în care intraţĭ, despre sarcina ce primiţĭ şi despre jertva ce aduceţĭ, — urmă Bodea. — Vĕ împăcaţĭ voĭ cu gândul, că, întorcându-vĕ obosiţĭ orĭ poate chiar răniţĭ din luptă, n'o să aveţĭ soţiĭ, care să vĕ mângâie, nicĭ copiĭ, care să vĕ înveselească!?»

«Ne împăcăm» — strigară eĭ.

Mumele începură să se bocească par'că şi-ar fi vĕḑênd copiĭ duşĭ la pĭerḑare.

«Copiiĭ, — grăi preotul, — nu sunt stĕpânĭ pe vieţele lor, şi nicĭ lor nu li se cuvine să le dee, nicĭ tu nu aĭ căderea de a le primi!»

«Duceţi-vĕ, — le ḑice Bodea, — staţĭ treĭ ḑile de a rêndul nemâncaţĭ, mărturisiţi-vĕ părinţilor voştri, cereţĭ binecuvêntarea preotuluĭ vostru, şi acela, care va fi rĕmas tare în hotărîrea luĭ, să fie în noaptea ḑileĭ de a treia în luminişul pătat de sânge, la mormîntul nouĕ tuturora neuitatuluĭ Vineş.»

Sentimentul naturiĭ, patriotismul, spiritul de umanitate (1) şi simţul religios însufleţesc aceste cuvîntărĭ şi închégă diferitele părţĭ ale romanuluĭ «Din Bĕtrânĭ».

Dar năzuinţa autoruluĭ de a însufleţì prin farmecul legendeĭ parte din topica Munteniеĭ, şi de a da o explicare ingredientuluĭ slav în limba, cultul şi obiceiurile nóstre ale Românilor, prin numerósele încărcăturĭ de amănunte şi prin repeţirea incidentelor fără de importanţă, acéstă năzuinţă se póte ḑice că e pe deplin reuşită? Ne mărginim numaĭ a pune acest punct de întrebare.

Dar rare, fórte rare, ca să nu ḑicem maĭ mult, sunt operele acelea în felul execuţiuniĭ cărora să nu se pótă relevà nicĭ cea maĭ mică parte maĭ slabă: «Quandoque bonus dormitat Homerus» (2).

Pentru ca o scriere să fie declarată de bună, este de ajuns ca impresiunea dominantă la lectura eĭ să ne satisfacă. Şi opera «*Din Bĕtrânĭ*» a d luĭ Slavicĭ este cu prisos din numĕrul celor bune.

Incontestabil frumósa concepţiune a d-luĭ Slavicĭ, întrupată în romanul sĕŭ într'un stil limpede, străvĕḑĕtor, şi plin de farmec în sim-

(1) «Căcĭ nu avem să-ĭ omorîm (pe duşmaniĭ năvălitorĭ), ci *să-'ĭ alungăm fără vărsare de sânge*» — ḑice preotul Luca, pag. 9.

(2) Şi marele Omer cam dă greş câte odată »

plitatea luĭ, în felul aceluia — dar înnobilit prin cultură, — în care se istorisesc lucrurĭ din bătrânĭ, acéstă concepţiune asigură romanuluĭ «Din Bĕtrânĭ» al d luĭ Slavicĭ rangul uneĭ scrierĭ de însemnată valóre. Acéstă operă va rămâné în literatura română ca o producţiune intelectuală, care — pe lângă cele-lalte însuşirĭ puse în evidenţă — e împodobită cu reflexiunĭ frumóse şi înălţătóre, şi ne rĕcoresce sufletul cu adierĭ curate de sănătate morală.

Venită în asemenea condiţiunĭ, dacă, Domnilor Colegĭ, veţĭ acordà acesteĭ scrierĭ sufragiile D-vóstre pentru obţinerea premiuluĭ, la care a concurs, veţĭ şterge din sufletul referentuluĭ D-vóstre impresiunea penibilă, care a păstrat din timpul — sunt acum maĭ multĭ anĭ — când în aceeaşĭ calitate, ca şi astădĭ, nu a putut contribuì, cu ajutorul unuĭ raport fórte desvoltat, la încoronarea de către Academie a *Nuvelelor* aceluiaşĭ autor, cele maĭ frumóse ce posede până acum literatura română.

Th. D. Speranţia, *Anecdote populare*, ediţiunea III, Bucurescĭ 1903.— *Raport de* **N. Quintescu.**

D-l Speranţia presintă la concurs volumul I al *Anecdotelor* sale *populare*, apărute în a III-a ediţiune.

Faptul că *Anecdotele populare* sunt scrise în gustul publiculuĭ mare face pe uniĭ să considere acest gen literar ca de o tréptă inferióră. Credem că acésta este o prevenţiune nejustificată. Tóte producţiunile literare, orĭ-carĭ ar fi ele, sunt în sine, ca fiice ale spirituluĭ uman, egal îndreptăţite: la ele nu póte fi vorba de o ierarchie de nobleţă maĭ mare saŭ maĭ mică.

Pe lângă acésta nu trebue scăpat din vedere, că literatura este şi ea ţinută să ofere fie-căruia după gustul şi gradul sĕŭ de cultură; de unde urméză asemenea că producţiunile eĭ, carĭ convin cu deosebire claselor sociale maĭ puţin culte, nu trebue privite cu maĭ puţină favóre şi ţinute — cum se dice — la distanţă.

Alt-fel până la un punct şi *Comedia* ar trebuì vĕdută cu alţĭ ochì decât *Tragedia*, tot ast-fel *Cântecul popular* saŭ *Fabula*, ceea ce n'a făcut — pe cât scim — încă nimenĭ.

Totul se reduce dar la calitatea în care este dată o scriere, orĭ-căruĭ gen literar ar aparţiné ea.

Ceea ce i se cere şi trebue să i se céră este ca ea să realiseze cât maĭ deplin cerinţele speciale ale genuluĭ eĭ, faţă cu ceea ce s'a produs maĭ înainte pe acelaşĭ tĕrîm.

Din acest şi numaĭ din acest punct de vedere, suntem datorĭ a judecà opera d-luĭ Speranţia.

D-l Speranţia este óre-cum continuatorul luĭ *Anton Pann*, a căruĭ activitate poetică, asemenea poporală, în genul *Anecdotelor*, precum şi în altele, s'a întins până peste prima jumătate a véculuĭ trecut (1854).

Autorul, la începutul colecţiuniĭ Anecdotelor, ne dă lămurirea — ceea ce şi fără acésta s'ar fi ghicit, de óre-ce fie-care din noĭ a avut ocasiune, maĭ mult saŭ maĭ puţin, să constate cum se presintă ele în gura poporuluĭ — ne dă, ḑicem, lămurirea că «în Anecdotele sale numaĭ fondul este popular, ĭar amĕnuntele, în cea maĭ mare parte, sunt puse de dînsul, care a încercat să imiteze poporul,» şi că «de se vor găsi în ele nepotrivirĭ (cu spiritul poporuluĭ), să se scie că nu poporul este vinovat, ci dînsul», care în asemenea cas n'ar fi reuşit a-ĭ da expresiune cu destulă fidelitate, nu ar fi înfăţişat imaginea adevĕrată a aceluĭ spirit.

Dând *Anecdotelor populare* desvoltarea cu care se presintă înaintea publiculuĭ, făcut-a acésta autorul lor cu adevĕrat în spiritul poporuluĭ, pe care l-a imitat? Că trebue să rĕspundem afirmativ la acéstă întrebare, se confirmă şi prin faptul mareĭ popularităţĭ, de care se bucură *Anecdotele*. În adevĕr, nu e spectacol public, în care se recitéză câte ce-và din literatura nóstră, în care nota veselă să nu fie represintată prin una saŭ alta din *Anecdotele* d-luĭ Speranţia, şi în care ele să nu fie obiectul unor aplause nesfârşite, se înţelege maĭ ales din partea publiculuĭ celuĭ mare.

La acésta se va obiectà — póte — că publicul, de care e vorba, nu ne póte servì de îndreptariŭ, căcĭ el se înflăcăréză lesne, şi dă în mod exagerat expresiune sentimentelor sale. Obiecţiunea cuprinde un adevĕr, care trebue primit cu discernĕmînt. Sunt casurĭ în carĭ tocmaĭ un asemenea public este maĭ competinte, maĭ bun judecător, căcĭ prin aprobarea sa constantă şi unanimă ne dă a înţelege că autorul *Anecdotelor* a nimerit nota, pe care cântă poporul, şi că d-l Speranţia oglindesce în adevĕr în ele spiritul poporal.

Dar abstracţiune făcênd de publicul cel mare, orĭ-cine a cetit aceste *Anecdote* capĕtă convingerea că autorul lor este un excelent cunoscĕtor al graiuluĭ, al feluluĭ de gândire şi simţire al poporuluĭ nostru şi că în silinţa sa de a le reproduce prin imitaţiune n'a dat greş, ci a făcut acésta cât se póte de exact.

O mică citaţiune de o cam dată va pune în evidenţă acéstă constatare:

Ce să facă decĭ, acum?
Să maĭ stea cu calu'n drum?
Orĭ să'ĭ dea să bea tutun
Şi să spună că nu'ĭ bun?

Dă-ĭ călcăe şi pornesce
Ş'apoĭ mână voinicesce:
«Hiĭ maĭ tare! tot maĭ tare
«Şi 'nc-o ţâră, şi 'nc-un pic!
«Hiĭ haram mânca-te-ar lupul
«Că dór nu ţĭ-o fi nimic!»
(«Şéua şi Ţiganul», p. 12—13.)

În spiritul poporuluĭ autorul a dat acestor anecdote o desvoltare largă, care — dupe simţul nostru — nu trece limita genuluĭ adoptat. Acest vestmînt larg, în care este redată expunerea lor, oglindesce cu fidelitate şi prinde în întregimea eĭ imaginea urmărită în sufletul poporuluĭ. Aşà, d. e., «Dracul şi Baba» (pag. 284).

Vorbirea maĭ concisă, redusă la strictul necesar, este proprietatea omuluĭ cult, care îşĭ concentréză cugetarea, prin urmare şi modul de a se exprime, pe când omuluĭ simplu, omuluĭ din popor, a căruĭ întrégă fiinţă voesce a o redà autorul nostru, îĭ place tot-deauna a-şĭ repeţì gândirea, a vorbì cu maĭ multă lărgime decât este necesar, aplecare care este confirmată de tóte povestirile directe ale poporuluĭ.

Acéstă consideraţiune nu trebue să o pérdă din vedere aceĭ carĭ fac într'una imputare d-luĭ Speranţia, că anecdotele sale înnótă în sos prea lung, cum—mi se pare—se exprim dînşiĭ.

Noĭ contestăm critica acelor carĭ, judecând dupe gustul lor personal, iar nu din punctul de vedere al obiectivuluĭ, ce şĭ a propus autorul, ar fi preferit ca d-l Speranţia să presinte *Anecdotele* sale într'o expunere — dragă Dómne! — maĭ literară; dar atuncĭ autorul ar fi încercat una şi ar fi dat alta, şi n'ar fi dovedit că posede arta — care nu sciŭ întru cât este la îndemâna multora — de a se identificà pe deplin cu rolul luat asupră-şĭ.

Adevĕrul este că, dacă se găsesc *anecdote* carĭ plac maĭ puţin saŭ se presintă chiar slabe, maĭ ales în volumele II, III şi IV, acésta nu provine din faptul că exceléză prin prolixitate, că sunt preparate într'un «sos lung», căcĭ sunt în majoritatea casurilor maĭ scurte, ci din acela că «sosul» e lipsit de gustul cerut.

Acésta însemnéză că el n'a fost pregătit într'un material culinar îndestulător, ci numaĭ în puţine şi macre bucăţele de carne orĭ de pesce slab şi mărunţel, de cosac, cum am ḑice, care nu dă o zémă gustósă. Voim a ḑice, în acele anecdote în general inferióre (1) ca fond, avînt

(1) Ḑicem «în general», căcĭ şi în cele-lalte volume întîmpinăm unele anecdote de tótă nostimada, ca d. ex. (vol. III) *Puşca Jidanuluĭ*, subiect tratat şi în vol. I (pag. 147—149).

şi executare celor din volumul I, adus la concurs, d-l Speranţia n'a avut la îndemână un adevĕrat material anecdotic, a dispus de o vînă poporală maĭ săracă, în care cas ar fi fost în interesul d-sale a o da la o parte şi a se mulţumì cu un numĕr maĭ restrîns, dar maĭ consistent de volume.

Dar să revenim la anecdotele volumuluĭ I, cu care anume se ocupă analisa nóstră.

Tot în spiritul poporuluĭ, din fire glumeţ şi sarcastic, aceste *anecdote*, în partea de executare care revine autoruluĭ lor, în brodarea fonduluĭ împrumutat de la popor, sunt tractate cu mult umor, cu fineţe şi spirit de observaţiune. Acéstă judecată se refere la cea maĭ însemnată parte din *anecdotele* volumuluĭ supus aprecieriĭ nóstre, carĭ aŭ ca notă caracteristică o ingeniositate glumétă, şi ne fac să rîdem din tótă inima. Incontestabil dar primul volum cuprinde cele maĭ frumóse povestirĭ anecdotice din câte a dat la lumină d-l Speranţia până acum. Ele cu deosebire constituesc fondul adevĕrat al reputaţiuniĭ sale de anecdotist.

Un exemplu excelent de acel umor ingenios este — între altele — *Jidanul călare* (pag. 70).

Anecdotele populare ale d-luĭ Speranţia cuprind o materie fórte variată. Sarcasmul lor are de ţintă persóne din o clasă socială saŭ alta, ca *Popa*, *Boerul*, *Ciobanul*, ş a.; ómenĭ cu defecte naturale saŭ dedaţĭ la un viţiŭ, precum *Beţivul*, *Surdul;* animale de rîsul lumiĭ, ca *Măgarul*, dar maĭ ales representanţĭ de aĭ diferitelor naţionalităţĭ, aşezaţĭ în ţéra nóstră: *Rusul*, *Ungurul*, *Sîrbul* şi cu deosebire pe *Ovreiŭ* saŭ *Jidan*, precum şi pe *Ţigan*. Acestuĭ din urmă tip *Anecdotele* îĭ consacră 27 bucăţĭ din cele 75 ale colecţiuniĭ. Ţiganul este dar un subiect favorit al *Anecdotelor*. (Vedĭ, între altele, *Ţiganul cu puşca*, pag 160.)

Ovreiul de asemenea ocupă în colecţiunea *Anecdotelor* un loc relativ maĭ însemnat decât alte tipurĭ tractate. (Să se vadă ca specimen *Ovreiul lovit*, pag. 30.)

Domnilor Colegĭ, este de rigóre ca o scriere, ce se presintă la un premiŭ al Academieĭ, să denote o cugetare proprie autoruluĭ.

Referentul D-vóstre crede că *Anecdotele* d-luĭ Speranţia întrunesc îndestulător o asemenea însuşire. În adevĕr, nu este la îndemâna multora a transformà, cu talentul d-sale şi în versurĭ în mare parte corecte şi variate prin extensiunea saŭ felul rimăriĭ lor, fondul rudimentar şi inform, luat din gura poporuluĭ, la care, cum observă cu drept cuvînt autorul, «se găsesc *Balade şi cântece populare întregĭ şi în versurĭ, ĭar anecdote nu.*»

Negreşit, nu se póte susţiné că *Anecdotele populare* aŭ atins, ca executare şi ca versificaţiune, culminaţiunea arteĭ anecdotice — acéstă pretenţiune nu o are, de sigur, nicĭ însuşĭ autorul lor. De scurt timp numaĭ înnotând în apele culturiĭ, va trebuì să aşteptăm încă multe, fórte multe unde scurgêndu-se pe frumósa Dunăre, până ce genurile literare, întreprinse de scriitoriĭ noştri, să ajungă la acea înaltă desvoltare a cugetăriĭ şi a simţuluĭ estetic, care dă nascere la capo-d'opere: proprietatea în adevĕr neperitóre a orĭ-căruĭ popor.

Ast-fel, referindu-ne la versificaţiunea *Anecdotelor*,— căcĭ în ce privesce tractarea fonduluĭ lor, rĕmâne ca un anecdotist viitor să arate cum ar fi putut fi maĭ superior executată, —acea versificaţiune puteà, chiar în stadiul actual al culturiĭ nóstre literare, să ésă maĭ desăvârşită, maĭ lustruită.

Ca exemplu, în vers. 9 din *Dracul şi Baba* (p. 284):

«Dar o-dat-umblând el, dracul», forma incorectă *o-dat*, în loc de *odată*, se puteà evità prin mica schimbare:

«Dar umblând odată dracul»;

În vers. 8 din *Jidanul călare* (p. 72):

«Dar a dat poruncă 'ndată, códa *iutĭ* a fost legată»,

autorul nu aveà nevoie să recurgă la o formă ca *iutĭ* (al căreĭ *i* scurt de la fine are nenorocirea de a nu puté fi auḑit, orĭ câtă silinţă şĭ-ar da cine-và în pronunţare, ca să-l facă a fi auḑit) (1), când versul se împăcà fórte bine cu forma de toţĭ cunoscută *iute*, ca şi cu aceea care se aude în Oltenia: *iut:* «Códa *iute*-a fost...», saŭ: «...*iut* a fost legată», precum nu erà nevoie să se alerge la acel expedient nicĭ în versul din *Ţiganul la stână* (pag. 6):

«Dar aşà gândind, de-odată sare *iutĭ*, ca ars, din loc»,

unde iară-şĭ iutĭ (2) puteà fi înlocuit prin *iut,* de sigur cunoscut d-luĭ

(1) Acésta este fisiologicesce imposibil. De óră-ce diftongul *iu* formézâ o silabă cu consóna *t* (iut), cum maĭ póte fi alipit de aceeaşĭ silabă *ĭ* semison, cu pretenţiunea de a fi auḑit Dar se póte ca în fond să nu fie propriŭ o născocire a autoruluĭ, ci o formă moldovenéscă a cuvîntuluĭ, cu *i* în loc de *e* la fine, ca în *pi*, *di*, *Michalachi*, *Conachi*, ş. a , corespunḑĕtóre muntenescilor *pe*, *de*, *Manolache*, etc., prin urmare şi *iuti*, în loc de *iute*. În acéstă presupunere fórte probabilă, faţă cu alte urme de moldovenisme strecurate în *Anecdote*, autorul şĭ-ar fi pormis, spre a obţiné o silabă maĭ puţin, să înlocuéscă pe *i* întreg de la finele cuvîntuluĭ (*iuti*) cu *ĭ* semison (*iutĭ*), neobservând că prin acéstă înlocuire a dat luĭ *ĭ* fiinţă numaĭ pe hârtie, nu şi în fapt.

(2) Autorul — lucru de mirare — se servesce tot-deauna de acéstă formă.

Speranţia, cunoscĕtorul atât de adânc al graiuluĭ din popor; iar în *Calendarul Popeĭ* (p. 20):

Ce, mĕ rog? Ce este, ómenĭ bunĭ? *Orĭ* ce-aţĭ păţit
Ca să faceţĭ ouĕ roşiĭ?

forma: *orĭ*, pentru *óre*, erà gratuit născocită, putênd cuvîntul să rĕmână afară fără cea maĭ mică perdere:

«... Ómenĭ bunĭ? Ce aţĭ păţit?»

dupe cum nu erà necesitate să plăsmuéscă nicĭ pe *mânĭ*, în loc de *mâne* (orĭ *mâine*), de care autorul se servesce în versul penultim al aceleiaşĭ pagine:

«*Mânĭ* îs Pascele, bre! Mâne!»

căcĭ puteà fórte bine ḑice:

«Mâne-s Pascele...!»

în fine, în vers. (ibid.):

«Şi din dél, când satu-şĭ vede, strigă 'n grabă *cât ce* póte,

în locul neusitatuluĭ «*cât ce póte*», trebuià să se deà preferinţă locuţiuniĭ usitate: «... *cât el póte*», deşì este maĭ puţin picantă.

Dar când o operă are alt-fel însuşirĭ reale, şi se presintă în întregul eĭ ca meritorie, se póte ţiné sémă de aceste şi alte câte-và micĭ incorecteţe de acelaşĭ fel saŭ de altă natură, uşor de pus în ivélă, dar greŭ de evitat în lupta cu greutăţile de fie-care minut ale arteĭ de a scrie în versurĭ?!

Lucrarea d-luĭ Speranţia a realisat în genul întreprins un — incontestabil — însemnat progres; ea a lăsat cu mult în urmă pe aceea a predecesoruluĭ sĕŭ anecdotist.

Conclusiunea acestuĭ referat, Domnilor Colegĭ, se desprinde de la sine din cele ḑise până acì: forma şi desvoltarea cuprinsuluĭ *Anecdotelor populare*, fiind opera proprie şi de o netăgăduită valóre a autoruluĭ lor, cred că ele merită a fi admise la premiare de către Academia Română.

G. Tutoveanu, *Albastru*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Titlul ne indică din capul loculuĭ, că autorul aparţine şcóleĭ romantice. Cetind volumul, convingerea nóstră se întăresce. Tóte bucăţile ce ni se oferă sunt inspirate de sentimentul romantismuluĭ.

Rĕsfoind aceste pagine, ne împresóră un aer primăvăratic, resimţim par'că epoca tinereţiĭ, când totul ne pare frumos şi plăcut.

Lira poetuluĭ nostru cântă sentimentele uneĭ inimĭ tinere, care nu este otrăvită de influenţele pesimismuluĭ, ci ne spune că viéţa are plăcerĭ şi e dulce a trăì.

Sbuciumul sĕŭ este o melancolie lină, care nu stârnesce durerĭ marĭ, ranele sale se vindecă uşor.

Impresiunea ce o simţim nu ne sgudue, cetim în linişte bucată după bucată. Fantasia nu este prea bogată, variaţiunea nu cam abundéză, ideile nu ne prea surprind.

În schimb, autorul are o limbă frumósă, un gust estetic la compunerea versurilor, o mlădiere dulce în nuanţarea sentimentelor, ceea ce pare a ne spune că de acum înainte are să scrie operele sale de valóre maĭ înaltă.

Duiliŭ Zamfirescu, *In rĕsboiŭ. Roman*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

D-l Duiliŭ Zamfirescu, talentatul scriitor şi membru al nostru corespondent, a presintat la premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu opera sa «*In Rĕsboiŭ*», roman, 1 vol. in-8°, pag. 282.

Acéstă scriere a vĕḑut întâiŭ lumina în revista «Convorbirĭ literare» din aniĭ 1897—98, a fost tradusă apoĭ în limba francesă şi în limba italiană, iar acum reapare într'o ediţiune poporală.

Ceea ce avem maĭ întâiŭ de constatat spre lauda autoruluĭ, este limba în care opera e scrisă, frumósele simţiminte carĭ îl însufleţesc şi-l hrănesc în desăvârşirea eĭ şi impresiunile ce-ţĭ lasă o scriere, care dacă aĭ apucat să începĭ a o cetì, te simţĭ din ce în ce maĭ atras, şi n'o poţĭ lăsà din mână până n'aĭ sfârşit-o. D-l Zamfirescu simte adânc românesce, şi subiectul ce şi l-a ales din istoria răsboiuluĭ nostru de neatârnare este un îndemn şi tot într'o vreme şi o însciinţare pentru aceĭ literatorĭ românĭ — maĭ mult tinerĭ decât bătrânĭ—carĭ îşĭ aleg subiectele orĭ din lună saŭ stele, orĭ din văgaşele noroite ale platitudiniĭ de mahalale — d-l Zamfirescu are drept de a încheià scurta sa prefaţă cu cuvintele: «Bine că avem fapte de cântat şi o limbă sigură: cântătoriĭ se vor naşte». Eĭ sunt dejà născuţĭ — atuncĭ când scrie şi cântă un literator şi un poet ca d-l Duiliŭ Zamfirescu.

Spirit ales, artist în adevĕratul înţeles al cuvîntuluĭ, estetician şi un temperament desăvârşit, — ca în tóte lucrările-ĭ anterióre — d-l Zamfirescu învederéză şi în acéstă scriere însuşirĭ de sémă, carĭ îl pun în rândul scrietorilor noştri eminenţĭ. Adânc cunoscĕtor al firiĭ omenescĭ, înimile nóstre n'aŭ nicĭ o taină pentru dînsul; analist fără cruţare,

nuanţéză psichologia naturilor celor maĭ complicate şi curióse. Puterea luĭ de evocaţiune e uimitóre şi de la un capĕt până la cel-lalt al cărţiĭ vibréză sentimentul cel maĭ cald, cel maĭ nobil al iubiriĭ de patrie.

Acţiunea romanuluĭ «*In resboiŭ*» se desvoltă limpede, liniştită şi firéscă. Intriga e bine condusă, personagiile bine prinse şi descrierile cu măestrie redate. Iată pe scurt subiectul:

Suntem în epoca de agitaţiune a unuĭ început de răsboiŭ, când tótă lumea e cuprinsă de acea nelinişte, de acea curiositate şi de acea nedumerire proprie unor momente marĭ şi hotărîtóre în viéţa unuĭ popor. E răsboiul pentru neatârnare din 1877—78.

Lumea se pregătià să plece la teatrul răsboiuluĭ, ordinele de concentrare se dăduseră, cu toţiĭ, activĭ şi reservişti, de bună voie, nicĭ un scutelnic, veniaŭ din colţurile cele maĭ depărtate ale ţĕriĭ şi chiar din străinătate spre a-şĭ face datoria pentru ném şi ţéră.

Mihaĭ Comăneşteanu, proprietar, holteiŭ, cu rost şi cu vaḑă, cult şi umblat prin lume, de mlădiţa acelor românĭ néoşĭ, de carĭ toţĭ ne amintim cu admiraţiune şi respect, venise şi el în Bucurescĭ, pentru a se înrolà în regimentul din care făceà parte. Acì se întâlnesce cu vechiul sĕŭ prieten, Nicolae Milescu, tip de om bun, drept, naiv şi cinstit, dar glumeţ, chiar mucalit. Întrodus în casa Milesculuĭ, Comăneşteanu face cunoscinţă uneĭ cumnate de pe soţie a luĭ Milescu, d-şóra Anna Villara. Nu trece mult şi începe a se nasce între dînşiĭ o simpatie reciprocă, care merge crescênd. Anna Villara — de pe mamă o Goléscă — e o fată frumósâ cu însuşirĭ multe, inteligentă, aşezată şi cu o zestre bunicică.

Mihaĭ avusese însă o legătură de maĭ înainte cu Natalia Canta, femee frumósă, soţia unuĭ proprietar din Vrancea. Legătura acésta erà una din acelea carĭ lasă urme adâncĭ în inimĭ. În faţa chipuluĭ fraged de fată al Anneĭ, începeà să piéră chipul de femee al Natalieĭ. Şi cu tóte că Mihaĭ credeà acest lucru, dar în minutul când se spoveduesce prietenuluĭ sĕŭ Milescu, vede că aŭ rĕmas încă urme, şi că le iubesce pe amândouĕ. Pentru ca să curme acéstă nehotărîre, el plécă cât maĭ iute pe câmpul de răsboiŭ şi se desparte de toţĭ. În acest timp Elena, soţia luĭ Milescu, se duse împreună cu Anna la ţéră în apropiere de locul de operaţiune al oştilor române, ca să fie maĭ aprópe de Milescu. Acesta, ca bun român, nu putuse rĕmâné acasă, ci în grabă se dusese şi el la regimentul sĕŭ, pentru a-şĭ da tributul către patrie.

Maĭ târḑiŭ cu câte-và ḑile, venì şi Natalia Canta, care într'o nópte destăinuesce Anneĭ vechiul eĭ amor pentru Comăneşteanu. Fata, într'o vorbire intimă ce are cu cumnatul sĕŭ, la întrebarea ce-ĭ pune Milescu,

dacă vrea să ieà de soţ pe Mihaĭ, rĕspunde scurt că nu, fără a spune motivul. Cu tóte acestea şi Anna iubià pe Mihaĭ şi Mihaĭ pe Anna.

Sosise ḑiua asaltuluĭ de la Griviţa. Cinstea némuluĭ fu scăpată în acéstă luptă, dar cu preţul multor jertfe de fiinţe omenescĭ. Între alţĭ vitejĭ, căḑură în luptă maiorul Şonţu şi căpitanul Valter Mărăcineanu, şefiĭ luĭ Milescu şi luĭ Mihaĭ Comăneşteanu. Dar aceeaşĭ sórte o are şi Milescu, iar Mihaĭ e rănit de mórte. Dus la ambulanţa din Turnu-Măgurele, acì, după ce vede pentru cea din urmă óră pe Anna, rănitul se stinge, cu imaginea în ochĭ a răsboiuluĭ şi a patrieĭ.

Cam acesta este în scurt cadrul romanuluĭ «In Rĕsboiŭ», subiect simplu, de altmintrelea, dar desfăşurat de autor cu mult talent şi cu adâncime psichologică.

Părţile descriptive ale naturiĭ, părţile epice ale răsboiuluĭ, sunt viĭ şi naturale. Descripţiunea ataculuĭ de la Griviţa, mórtea eroilor Şonţu şi Valter Mărăcineanu, e un mărgăritar de putere evocativă şi de mişcare. Scena ataculuĭ Griviţeĭ egaléză pagine din *Débâcle* al luĭ Émile Zola, atât de măestrite sunt ele.

Dialogul e viŭ, colorat şi sugestiv, icónele plastice şi limba, cum am observat încă de la început, bună şi alésă.

Nu aşĭ puté ca să nu vĕ recomand, Domnilor Colegĭ, o operă cu asemenea însuşirĭ pentru a se acordà autoruluĭ premiul pe care îl solicită.

Ioan Adam, *Leagănul viselor. Poem dramatic. Ediţie nouă*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Ioan Bianu.**

De la anul 1900, când a apărut întâia ediţiune a acestuĭ poem dramatic, autorul ne-a dat câte-và publicaţiunĭ de valóre, în tótă privinţa superióre acesteĭ încercărĭ, şi e de mirare că maĭ presintă la concurs acéstă scriere, care este debutul sĕŭ literar.

De alt-fel se pare că însuşĭ autorul s'a convins că nu drama este direcţiunea potrivită pentru talentul sĕŭ de povestitor, pe care l-a arătat în volumul de nuvele «Florĭ de câmp» şi în romanul «Rătăcire», cu care s'a presintat în anul trecut la premiul Adamachi. Chiar în acest an a presintat şi la premiul Eliade romanul «Sybaris».

Prosa limpede o mânuesce maĭ bine decât forma dramatică, în care vrênd, nevrênd trebue să se mărginéscă la dialogurĭ maĭ precise şi să se feréscă de lungile descripţiunĭ ce împedică acţiunea chiar şi într'un poem dramatic.

«Leagănul viselor» e aprópe cu totul lipsit de acţiune, deşì subiectul s'ar fi potrivit cu o desvoltare maĭ dramatică. Intrarea în scenă a

uneĭ persóne, apoĭ dialogurile sunt stângace. Ţesĕtura întrégă e naivă, în cât se vede că e o operă juvenilă.

Subiectul e următorul:

Un măcelar îşĭ ucide soţia pentru a se căsătorì cu iubita sa dintâiŭ. I-a rĕmas însă o copilă, pe care mama maşteră n'o póte suferì, căcĭ vĕḑênd-o, îşĭ amintesce tot-deauna de rivala sa de odinióră. De acì planul de a înlăturà pe copilă, care crescuse acum şi ajunsese fată de măritat. Maştera ţese o intrigă, cu ajutorul unuĭ vĕr al eĭ, ca să fure fata şi s'o necinstéscă. Planul nu reuşesce, căcĭ intervine iubitul feteĭ, care omóră şi pe înşelător şi pe complicele luĭ. Pe teren rĕmân treĭ morţĭ — treĭ morţĭ, în două acte — şi drama s'a sfârşit.

Precum vedem: un subiect de mahală, cât se póte de banal prin felul de a-l concepe, un fapt divers dramatisat. Măcar de ar fi insistat asupra motivuluĭ, într'adevĕr tragic, al sórteĭ uneĭ fete fără mamă, motiv aşà de frecuent şi în poveştile nóstre şi în viéţa ḑilnică. Câte scene duióse, câtă emoţiune nu ne-ar fi putut procurà!

Tot ce găsim în acéstă broşură e limba alésă a autoruluĭ, o limbă moldovenéscă curgĕtóre, împodobită cu provincialisme, în care povestesce cu mult meşteşug, ca de pildă:

«. . . Am cumpărat... un juncan. Era frumos şi ţineam să-l taĭ pe mîne, că-ĭ zi de tîrg. Oamenii îĭ pun frînghia în coarne şi-l aduc la şurub... Eŭ îmĭ netezam pana cuţituluĭ cu podul palmeĭ, uitîndu-mă încolo, pe cîmpurĭ. Cînd să lovesc în gîtiţa bouluĭ... el încoardă grumazul de-l face rotund, rotund şi plin, de-aĭ fi crezut că-ĭ potrivit în zăpadă. Un moment am avut părerea înşelătoare că-ĭ peptul Marioareĭ, nevastă-mea dintîiŭ, că numa ea avea sînul unduios şi plin de frăgezime» (pag. 16).

Citez acest fragment şi pentru a arătà cum realismul a pătruns până şi în stilul autoruluĭ în aceste proposiţiunĭ rupte şi expresive.

Conclusiunea mea este că broşura de faţă nu dă măsura justă a talentuluĭ d-luĭ Adam şi nu este o lucrare vrednică de premiŭ.

Irimia Popescu şi **D. Alexandrescu**, *Pneumo-enterita infecţioasă a porculuĭ, geneza eĭ şi mijloacele de combatere în România*, Bucureştĭ 1902. — *Raport de* **Dr. V. Babeş**.

Acéstă broşură cuprinde maĭ mult un studiŭ de compilaţiune asupra pneumoenteriteĭ infecţióse a porculuĭ în România, în care se tratéză într'o primă parte în mod succint despre simptomele, lesiunile,

deosebirea eĭ de pneumonia infecţiósă a porculuĭ, contagiunea şi tratamentul.

Apoĭ în partea a doua se tratéză în special şi maĭ pe larg despre genesa pneumoenteriteĭ infecţióse a porculuĭ în România, mijlócele de combatere cu măsurĭ preventive şi represive, insistând maĭ cu sémă asupra agentuluĭ patogen al bóleĭ, asupra măsurilor ce trebuesc luate la frontieră şi în interiorul ţĕriĭ, asupra supravegheriĭ târgurilor de porcĭ, asupra declaraţiuniĭ bóleĭ, a visiteĭ sanitare, a ucideriĭ, îngropăriĭ cadavrelor şi maĭ ales asupra desinfecţiuniĭ şi vaccinaţiuniĭ.

Ca singură contribuţiune personală la acéstă lucrare sunt vre-o 1.500 vaccinaţiunĭ făcute cu vaccinul Perroncito la porciĭ din maĭ multe comune din judeţul Ilfov, unde nu a existat însă bóla, aşà că nu se póte trage nicĭ o conclusiune din vaccinaţiunile d-lor.

Autoriĭ pretind că descriŭ pe scurt şi popular bóla în cestiune şi că aŭ avut în minte a fi folositorĭ agricultoruluĭ român şi ca atare aŭ presintat lucrarea pentru premiŭ la Academie.

E adevĕrat că lucrarea conţine mulţĭ termenĭ poporalĭ, însă sunt amestecaţĭ în aşà de multe expresiunĭ francese românisate şi termenĭ technicĭ, că ne îndoim că tótă lucrarea ar puté fi înţelésă bine de alt cine-và decât de specialiştĭ. Afară de acésta, conţine numeróse consideraţiunĭ teoretice cu totul ne la locul lor pentru o lucrare de popularisare, ca acésta, cum e aceea asupra desinfecţiuniĭ. Apoĭ în măsurile ce propagă, se vede că autoriĭ nu aŭ de loc spiritul practic şi nu vĕd că mare parte din măsurĭ sunt nerealisabile. În tema ce susţin autoriĭ că bóla este importată din Austro-Ungaria, autoriĭ nu fac decât presupunerĭ pe consideraţiunea posiţiuniĭ geografice şi a relaţiunilor nóstre cu ţéra vecină, nu aduc însă nisce probe sciinţifice pentru a susţiné afirmaţiunile d-lor.

Autoriĭ expun une-orĭ noţiunĭ precise asupra subiectuluĭ, însă nu urméză decât în puţine locurĭ cu acéstă metodă, ci în cele maĭ multe capitole expun amănunte prea minuţióse, inutile şi disproporţionate cu mărimea şi destinaţiunea broşuriĭ, multă fraseologie şi repeţirĭ, iar pe de altă parte, deşi autoriĭ publică lucrarea lor în 1902, se vede că n'aŭ maĭ consultat literatura maĭ nouă asupra cestiuniĭ.

Resumându-ne, nu negăm că acéstă lucrare are părţĭ bune în ce privesce rĕspândirea cunoscinţelor nóstre asupra acesteĭ bóle importante a porcilor; considerând însă că lucrarea nu este nicĭ o lucrare destul de poporală, nicĭ o monografie sciinţifică originală asupra bóleĭ; considerând maĭ departe că, în afară de inoculaţiunĭ multiple cu serul Perroncito, care nicĭ nu promiteà nicĭ nu a dat vre-un resultat,

cu atât maĭ puţin cu cât vaccinările s'aŭ făcut într'o regiune neinfectată; că nu conţine lucrărĭ originale sciinţifice de óre-care valóre, opinez că nu este în condiţiunile necesare pentru a puté fi premiată.

Căpitan N. I. Arghirescu, *Studiul rĕsbóelor moderne. Volumul I, 1796—1814*, Bucurescĭ, 1 vol. in-8° şi Atlas. — *Raport de* **St. C. Hepites.**

Căpitanul Arghirescu nu este un necunoscut pentru Academie. În 1900 el a publicat un interesant volum de 333 pagine: *Probleme tactice aplicate pe chartă*, presintat Academieĭ pentru premiul Adamachi. Colegul nostru General Fălcoianu, care a fost însărcinat cu studiarea sa, a presintat în sesiunea generală a anuluĭ 1901 un raport favorabil, publicat în *Anal. Acad Române*, tom. XXIII, pag. 409, cu părerea «că i se póte acordà premiul pentru care se presintă.»

Acum Căpitanul Arghirescu şĭ-a propus a da la lumină, în treĭ marĭ volume, studiul răsbóielor moderne.

Primul volum, de 700 pagine, singur ce a apărut până acum, este presintat pentru premiul Adamachi.

În prefaţă, autorul, cu o modestie ce-ĭ face onóre, arată că «Lucrarea astfel cum este alcătuită, nu coprinde nimic alt-ceva de cât naraţiunea evenimentelor politice şi militare astfel cum aŭ avut loc în acéstă periódă şi cum aŭ fost descrise de ne-numĕraţĭ autorĭ.

«Ceïa ce aş putea ḑice că-mĭ aparţine — continuă autorul, — nu-ĭ de cât rânduiala şi ordonarea faptelor ast-fel că studiul unuĭ rĕsboiŭ saŭ a operaţiunilor uneĭ campaniĭ să fie pe cât e cu putinţă maĭ lesnicios.»

Asupra acestuĭ lucru, autorul a reuşit pe deplin, căcĭ, vĕ mărturisesc, Domnilor Colegĭ, că întreg volumul l-am cetit cu plăcere şi deosebit interes.

Adevĕrul este că şi subiectele de carĭ se ocupă acest volum, răsbóiele dintre 1797 şi 1814 ale omuluĭ extraodinar, Napoleon, aŭ revoluţionat arta răsboiuluĭ, aşà că tóte bătăliile luĭ, chiar cele perdute de dînsul, aŭ rĕmas ca tipurĭ clasice în conducerea răsbóielor.

Metoda ce autorul întrebuinţéză în expunerea faptelor privitóre la fie-care din răsbóiele ce studiéză este fórte sistematică şi raţională.

Maĭ întâiŭ într'o *introducere* — care pentru unele răsbóie este destul de lungă — se arată causele politice carĭ aŭ provocat răsboiul şi împrejurările în carĭ el aveà să se petrécă; în al doilea rând se arată, pe cât posibil de amănunţit, *teatrul de operaţiunĭ*, servindu-se pentru acésta de schiţe topografice. În al treilea rând se arată, cât maĭ documentat, *puterile* ce aveaŭ la îndemână şi cele de carĭ ar fi putut

dispune beligeranții; apoĭ *proectele de operațiunĭ* și în fine *deschiderea ostilităților*, urmată de povestirea diferitelor operațiunĭ militare până la terminarea răsboiuluĭ. Mersul armatelor și posițiunile ce ele ocupaŭ în diferitele momente ale luptelor sunt de asemenea indicate pe crochiurĭ.

Pentru o maĭ bună înțelegere, descrierea faptelor, pentru unele răsbóie, este împărțită în maĭ multe perióde. În fine, după cum începerea fie-căruĭ răsboiŭ este precedată de o *introducere* în care, după cum am spus, se arată causele carĭ l-aŭ provocat și împrejurările în carĭ el va avé loc, tot asemenea fie-care răsboiŭ saŭ campanie se termină printr'un capitol special unde, sub titlul de *Considerațiunĭ*, după ce se face critica diverselor operațiunĭ sau a luptelor carĭ aŭ constituit răsboiul, se arată resultatele dobândite.

Pentru a face să reésă importanța acestor considerațiunĭ și chipul în care ele sunt expuse, voiŭ transcrie acì o pagină din voluminósa operă ce analisăm.

Suntem în 1812, aprópe în ajunul faimóseĭ retragerĭ de la Berezina Napoleon, care trecuse Niemenul cu 399.000 ómenĭ, afară de corpul X și de cel austriac carĭ operaŭ isolat, a ajuns la Vitebsk cu 229 000, la Smolensk cu 185 000 din carĭ, după gróznica luptă de la Borodino — în care perderile în ambele armate aŭ fost de 25 de generalĭ și 75.000 de oficerĭ și ómeni de trupă — iĭ maĭ rĕmăsese numaĭ 127.000 ómenĭ. Ajung în fine la Moscova care, ca și Smolensk, fusese prada flacărilor, numaĭ cu 95.000 de ómenĭ.

«Situația era din cele maĭ îngrijitóre — ḑice autorul la pag. 467, — cu atât maĭ mult cu cât tómna sosise și Rușiĭ nu dădeaŭ de loc semne că ar vroi să înceteze acest rĕsboiŭ pe care eĭ singurĭ îl transformaseră într'un rĕsboiŭ de exterminare. Tóte combinațiile luĭ Napoleon nu avuseră alt resultat decât a-l atrage din ce în ce maĭ mult în întunericurile Rusieĭ, în mijlocul uneĭ regiunĭ pustiite, a unuĭ oraș prefăcut în ruine și înconjurat de o armată adversară și de o populație a căreĭ dușmănie contra a tot ce este frances crescea din ce în ce maĭ mult luând proporțiĭ înspăimântătóre.»

Și maĭ departe la pag. 478: «In fața acesteĭ stărĭ de lucrurĭ, cu drept cuvînt ne putem întreba din noŭ care să fie causele că resultatele sunt atât de diferite de cele obținute în precedentele campaniĭ când concepțiunea strategică este la înălțimea acelor din epoca cea maĭ strălucită a carierеĭ militare a acestuĭ neîntrecut general?»

După ce examinéză causele, continuă:

«E drept că maĭ în tóte întâlnirile ce aŭ avut loc nu s'a obținut

nicăirĭ o adevĕrată victorie, fie ea circumscrisă numaĭ în limitele câmpuluĭ de bătălie; causele însă nu pot fi nicĭ lipsa de energie a luĭ Napoleon, pe care'l vom vedea în campaniile următóre tot atât de neobosit ca şi maĭ înainte, nicĭ în greşelile tactice pe carĭ chiar un general mediocru nu putea să le comită după o experienţă de 16 anĭ petrecuţĭ numaĭ în rĕsbóïe, şi cu atât maĭ puţin nu póte fi răcéla de la Borodino. Pentru noi, adevĕratele cause a acesteĭ stărĭ de lucrurĭ sunt numaĭ de ordin psychologic şi în primul loc trebue să punem *forţa morală.* În adevĕr, există o deosebire colosală între armatele luĭ Napoleon de la Austerlitz, Jena, Friedland, Wagram şi cele cu care se găsïa acum ajuns în întunecimile Rusieĭ...»

Şi maĭ departe: «Acéstă stare de lucrurĭ se agravéză de sigur şi maĭ mult, când luăm în consideraţie că în faţa acesteĭ armate compuse din cele maĭ variate elemente, se găsia nu armata rusă, ci întreg poporul aceste̕ĭ naţiunĭ, care în starea şi în fanatismul sĕŭ religios, prefera de o mie de orĭ a da tot pradă foculuĭ şi a-şĭ sacrifica viaţa ajungênd prin acésta în împĕrăţia cerurilor, de cât a trăi şi a fi martor ocular la profanarea locurilor necălcate până atuncĭ de cât de piciórele drept-credincioşilor ortodocşĭ. Acestea sunt adevĕratele cause că tóte combinaţiile luĭ Napoleon, combinaţiĭ cari în totul sunt la înălţimea geniuluĭ sĕŭ, daŭ resultate atât de diferite de cele ce se aştepta şi trebuïa să se aştepte a le obţine. Napoleon, de sigur că observă şi-şĭ dă perfect sémă de acéstă stare de lucrurĭ şi în acest cas cele maĭ elementare regulí de prudenţă, 'ĭ-ar fi impus a se opri. El însă nu putea să facă acésta căcĭ, intrat în curent, se găsïa acuma în starea sufletéscă a uriaşuluĭ care lovit de un pitic, se repede asupra luĭ şi se antrenéză din ce în ce maĭ mult, alungându-l, cu siguranţa că-l va strivi de îndată ce va ajunge să pună mâna pe el.

«Cât privesce partea întru cât aŭ contribuit Ruşiĭ la acest dezastru al armatelor francese cu privire la disposiţiile şi modul lor de a se conduce, ea este cu totul ne însemnată. Armatele francese aŭ fost sdrobite prin forţa şi concursul împrejurărilor absolut nefavorabile şi nicĭ de cum prin combinaţiile saŭ modul de a se conduce al luĭ Barclay şi Kutuzoff. Că aceştĭ doĭ comandanţĭ aĭ armatelor ruse s'aŭ retras continuŭ şi prin acésta aŭ contribuit îndeajuns a slăbi pe Napoleon, acésta-ĭ faptul concret material recunoscut, dar că retragerea acésta se făcea în baza unuĭ plan şi cu intenţiunĭ bine hotărâte, din cele ce am vĕḑut că aŭ avut loc, suntem fórte departe de a admite acésta.»

Dintr'acéstă citaţiune se vede că autorul nu se sfiesce de a-şĭ exprimà, în unele împrejurărĭ, opiniunea sa care nu scim însă întru cât

este de originală, de óre-ce în tot cuprinsul acestuĭ volum nu sunt indicate decât un numĕr fórte restrîns de reproducerĭ din numerósele tratate indicate în *Lista lucrărilor consultate*.

Urmând metoda ce am indicat, autorul studiéză succesiv următórele 8 răsbóie:

1). *Răsboiul din Italia din 1796—97* (pag. 1—106), care este cel dintâiŭ în care se aplică de către Napoleon nouĕle principiĭ destinate a formà temelia arteĭ conduceriĭ răsboiuluĭ, se termină prin tratatul de pace de la 17 Octomvrie 1797, semnat la Campo-Formio prin care Austria cedéză Republiceĭ francese Belgia şi recunósce schimbările aduse în Italia. Bătălia de la Rivoli fu cea maĭ mare înfrângere ce suferiseră Austriaciĭ în cursul campanieĭ din Italia şi cea maĭ strălucită victorie a luĭ Napoleon.

Studiul acestuĭ răsboiŭ este împărţit în 4 periódе:

a) Operaţiunile în contra luĭ Beaulieau;
b) » » » » Würmser;
c) Ofensivele luĭ Alvinzi; şi
d) Operaţiunile în contra Archiduceluĭ Carol.

2). *Răsboiul din 1800* (pag. 107—149) între Republica francesă şi coaliţiunea formată din Austria, Anglia şi o parte din Statele germane renumit prin resistenţa luĭ Massena în Genua şi prin memorabila luptă din Marengo, se termină prin pacea semnată la Lunéville prin care Rinul se recunósce drept fruntarie estică a Franciеĭ şi Adigele drept fruntarie a Austrieĭ despre Italia.

3). *Răsboiul din 1805* (pag. 151—233), care dete loc formăriĭ aşà ḑiseĭ «la grande armée», avù loc între Francia, avênd ca aliaţĭ cu saŭ fără voie, ducatele de Baden, Württemberg şi electoratul Bavarieĭ şi între coaliţiunea formată din Anglia, Rusia, Austria, Suedia şi regatul Neapoluluĭ. După memorabila bătălie de la Austerlitz şi intrarea triumfală a armateĭ francese în Viena, se semnă la Pressburg tratatul de pace prin care, între altele, statele aliate cu Napoleon obţinură însemnate cresceri.

4). În *Răsboiul din 1806—1807* (pag. 235—275), Francia are o luptă în contra uneĭ coaliţiunĭ formate din Prusia, care până acum stătuse în expectativă, Rusia, Suedia şi Anglia. În norocul luĭ Napoleon răsboiul se începù cu Prusia, pe când aliaţiĭ sĕĭ eraŭ încă departe de teatrul de răsboiŭ. Studiul acestuĭ răsboiŭ care, după înfrângerea Prusienilor la Jena şi la Auerstädt şi intrarea Francesilor în Berlin, duse pe Napoleon până la ocuparea Varsovieĭ, este împărţit de autor în două părţĭ: prima parte, campania în contra Prusieĭ, care se ter-

mină în maĭ puţin de o lună de ḑile prin sfărâmarea uneĭ armate de 140.000 de ómenĭ cu care dînsa începuse răsboiul; a doua parte, campania în contra Rusieĭ, începută în tómna anuluĭ 1806, fu terminată prin tratatul de la Tilsit în Iulie 1807, încheiat între Napoleon şi Alexandru, Împĕratul Rusieĭ. Se scie că afară de acest tratat s'a maĭ semnat între ceĭ doĭ împĕraţĭ o convenţiune ofensivă şi defensivă secretă, în puterea căreia Principatele române ar fi fost rĕsplata Rusieĭ, în casul când Turcia n'ar fi convenit la îcheierea păciĭ.

5). În *Răsboiul din 1809* (pag. 277—401), care a avut loc între Francia şi Austria, care dorià să ştérgă pata de la Austerlitz, operaţiunile cele maĭ importante s'aŭ petrecut în valea Dunăreĭ. Ofensiva luată de Austriacĭ se termină prin înfrângerea lor la Ratisbona. După bătălia de la Wagram, celebră în analele istorieĭ militare, Napoleon ajunse iarăşĭ la Viena, unde-şĭ luă cartierul general la Schönbrunn, pe când Curtea Austrieĭ se stabilise la Budapesta. Prin tratatul de la 14 Octomvrie 1809, Austria perde unele provinciĭ.

6). *Răsboiul din 1812* (pag. 403—508) fu prima sguduitură ce încercă pedestalul pe care se sprijinià puterea şi autoritatea luĭ Napoleon; el avù loc între Napoleon, care-şĭ asigurase concursul Prusieĭ şi al Austrieĭ, şi Rusia. Autorul, pentru studiul acestuĭ celebru răsboiŭ, care duse armatele aliate până în inima Rusieĭ la Moscova, consideră două perióde în carĭ studiéză succesiv ofensiva şi apoĭ nenorocita retragere de la Berezina. Din marea armată care cutreerase tótă Europa şi o făcuse să tremure, abià 30.000 de ómenĭ putură trece pe malul drept al Berezineĭ. Ast-fel scăpă acéstă armată de desonórea de a fi fost făcută în întregime prisonieră de Ruşĭ.

7). *Răsboiul din 1813* (pag. 509—613). Răsboiul din 1812 nu este terminat căcĭ Napoleon, reuşind a întocmì o nouă armată, voià să spele ruşinea păţită şi să înfrângă pe Ruşĭ carĭ se coalisaseră cu Prusieniĭ. Autorul împarte studiul acestuĭ răsboiŭ în două campaniĭ: Campania de primăvară se termină prin bătăliile câştigate de Francesĭ la Lützen şi la Bautzen. Napoleon nu sciù să profite de propunerile de armistiţiŭ ce-ĭ făcură aliaţiĭ. În campania de tómnă el avù să se lupte în contra uneĭ mult maĭ marĭ coaliţiunĭ, formată din Rusia, Prusia, Anglia, Austria şi Suedia. Ea se termină prin bătălia de la Leipzig, cea maĭ gróznică a seculuĭ trecut, cu totul în defavórea armateĭ francese, în care intrase o panică de nedescris.

Volumul se termină prin 8) *Răsboiul din 1814* (pag 615—684), ce fu atât de fatal luĭ Napoleon, care aveà să se lupte în contra uneĭ coaliţiunĭ în care, pe lângă puterile carĭ învinseseră în campania de

tómnă din 1813, se adăugase şi Bavaria. Studiul acestuĭ răsboiŭ este împărţit în cincĭ perióde şi se termină prin mersul aliaţilor asupra Parisuluĭ şi prin abdicarea luĭ Napoleon.

Răsbóiele luĭ Napoleon aŭ fost studiate şi comentate de ceĭ maĭ celebri scriitorĭ militarĭ aĭ seculuĭ trecut, aşà că ar fi într'adevĕr cu desăvârşire greŭ celuĭ maĭ talentat scriitor actual de a maĭ găsì ce-và noŭ de spus asupra acestor rĕsbóie, carĭ formézā astăḑĭ cea maĭ bogată bibliotecă militară.

Nu este însă maĭ puţin adevĕrat că în limba românéscă nu există până acum nicĭ un tratat, care să se ocupe atât de amănunţit şi de obiectiv de studiul acestor renumite răsbóie De aceea credem că volumul I al opereĭ: *Studiul răsbóielor moderne* al Căpitanuluĭ Arghirescu merită să fie recompensat cel puţin cu o parte din premiul Adamachi la care se presintă.

Acésta ar fi şi o încuragiare pentru tînĕrul autor care, din numerósele scrierĭ (1) ce a dat până acum la lumină, se vede a fi un talentat şi fórte sârguitor scriitor militar.

Limba este bună şi curată. Cele câte-và franţusisme ca *trenarḑiĭ* (pag. 35), a se *rabate* (pag. 142 şi 393). «Aliaţiĭ..... nu puteaŭ decât fi pe deplin mulţumiţĭ şi satisfăcuţĭ *când vĕḑură obţinut* acest resultat» (pag. 556), precum şi cele câte-và expresiunĭ cam complicate, ca: «Totuşĭ a *maĭ* înainta *maĭ* departe nu *maĭ* era cu putinţă, din causa, etc» (pag. 128), şi « . . . unde obţine acelaşĭ resultat *ca şi la* Vitebsk *şi ca şi la* Smolensk» (pag. 488), se perd cu totul prin prea micul lor numĕr. Dacă le indic acì este tocmaĭ pentru a arătà că se vede silinţa autoruluĭ de a vorbì românesce fără afectaţiune.

Ilie Bărbulescu, *Studiĭ privitoare la Limba şi Istoria Românilor*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

D l Ilie Bărbulescu, sub-directorul Archivelor Statuluĭ, se ocupă de maĭ mulţĭ anĭ cu interesante cercetărĭ, carì aŭ de scop lămurirea periódeĭ aşà numite a slavonismuluĭ din istoria nóstră veche.

(1) 1. *Istoria militară la Românĭ*, in-8°, o broşură de 92 pag. Bucurescĭ 1896
2 *Chestiunĭ tactice*, in-8°, 2 ed, un volum de 241 pag. Bucurescĭ 1897.
3 *Lecţiunĭ de morală şi disciplină militară*, in-8°, o broşură de 100 pag Buc. 1898.
4. *Probleme tactice aplicate pe chartă*, in-8°, un volum de 330 pag Bucurescĭ 1900.
5. *Campania din 1828 –29*, in-8°, o broşură de 61 pag Bucurescĭ 1901.
6. Maĭ multe alte publicaţiunĭ, în numĕr de peste 15, apărute de la 1895 încóce în *România militară*, *Revista armateĭ* şi în *Revista infanterieĭ*

Prima sa lucrare: *Fonetika cirilske azbuke*, etc., în limba croată, stabilesce că Românii n'aŭ putut primì de la Bulgarĭ alfabetul cirilic maĭ înainte de vécul XII, a doua: *Cercetărì istorico-filologice*, că limba slavă întrebuințată în textele nóstre nu e așà numita limbă paleoslavă a luĭ Ciril și Metodiŭ, ci limba bulgăréscă posterióră secoluluĭ XII; a treia scriere, care se presintă acum la premiul Adamachi, conține treĭ disertațiunĭ maĭ de sémă, și anume:

Contribuțiunĭ la studiul limbiĭ române. Acì se argumentéză cu un bogat material sciințific, că o mare mulțime din elementele slave carĭ se află în limba nóstră nu s'aŭ putut introduce înainte de secolul XII saŭ sfârșitul secoluluĭ XI și se stabilesce următorul principiŭ: că dacă voescĭ a studià elementele limbiĭ române și în special pe cele accidentale, trebue maĭ întâiŭ să cercetezĭ limbile slavă, grécă, etc. în desvoltarea lor istorică, până chiar și în dialectele maĭ micĭ. Aplicațiunea acestuĭ principiŭ autorul o ilustréză cu vre-o câte-và exemple: *Serbli*, Tudor saŭ Todor, Jiga, Jigmon, cinste, Costandin și Costea, Gligore, etc. În a doua disertațiune: *Nouĭ probe că s'a scris românește înainte de al XVI veac*, se reiea tema susținută în *Cercetările istorico-filologice* și se confirmă prin alte nouĕ argumente de caracter literar și filologic. Iar în al treilea studiŭ autorul urmăresce ideia latină la Românĭ în curentul roman și anti-slav din al XV-lea până într'al XVII-lea véc.

Ast-fel opera asupra căreia suntem chemațĭ a ne pronunțà este o continuare a cercetărilor anterióre, am puté dice o sintetisare a lor, făcută cu tot aparatul sciințific, cu citațiunĭ de manuscripte și documente, cu ajutorul unor isvóre nouĕ, utilisate cu multă critică și pătrundere, în scurt scrierea d-luĭ Bărbulescu constitue, precum se exprimă veneratul nostru coleg d-l Ath. Marienescu despre precedentele studiĭ ale tînĕruluĭ concurent, constitue «o parte întregitóre a cunósceriĭ istorieĭ, limbiĭ și literaturiĭ poporuluĭ român.»

Am onóre a v'o recomandà sub acest titlu și a vĕ rugà să-ĭ acordațĭ o parte din premiul Adamachi.

Dr. Iosif Blaga, *Analise psichologice. Lecțiunĭ pentru învĕțămêntul secundar*, Brașov 1902. — *Raport de* **N. Quintescu.**

Analisele psichologice ale d-luĭ Blaga constituesc o lucrare, elaborată cu scop special didactic, precum se arată acésta prin subtitlul eĭ: «Lecțiunĭ de psichologie pentru învĕțămîntul secundar.»

Ast-fel nu póte fi vorba acì de originalitate, de o sistemă proprie

a autoruluĭ, care trebue comparată cu alte sisteme, arătându-se valórea, avantagiile şi neajunsurile lor, ci stăpân pe materie şi isvórele eĭ, preocuparea principală e de a strecurà în spiritul şcolarilor resultatele cele maĭ lămurit stabilite în sciinţă, a alege între aceste resultate pe acelea carĭ pot fi asimilate cu plăcere de mintea şcolarilor, şi a le rânduì conform evoluţiuniĭ intelectuale. În adevĕr, numaĭ ast-fel se atinge îndoitul scop didactic · material şi formal, apropriindu-şĭ în acelaşĭ timp şi spiritul o maĭ mare vigóre.

În ceea ce privesce cerinţa de a posede bine materia, metodele şi isvórele eĭ, autorul, în general, se silesce învederat a fi în curentul sciinţeĭ şi al ultimelor cercetărĭ, a rupe făţiş şi curagios cu unele tradiţiunĭ didactice, şi merită întréga aprobare, când lasă, pentru maĭ târḑiŭ, cestiunĭ ca psichologia raţională, metafisica, importanţa eĭ, pe carĭ şcolariĭ nu le-ar pricepe, neavĕnd încă cunoscinţele necesare pentru acésta.

Peste tot autorul respectă principiul de a procede de la exemple şi fapte la regule, la principiĭ În adevĕr, dacă este o sciinţă, in care metodul socratic póte fi uşor practicat, acéstă sciinţă este de sigur psichologia: şcolariĭ aŭ făcut dejà cunoscinţă cu cele maĭ multe fenomene mentale în studiul literaturilor şi al sciinţelor; psichologia are numaĭ să clasifice într'un mod sciinţific materialul acesta.

S'ar puté ḑice că în acéstă privinţă autorul dă doveḑĭ de o adâncă aptitudine pedagogică. Acesta este póte, dacă nu unicul, dar marele sĕŭ merit, prin care se impune aprecieriĭ nóstre (1).

Avem convingerea că, după o practică maĭ îndelungată a învĕţămîntuluĭ şi o selecţiune critică a isvórelor de informaţiune ale psichologieĭ, autorul ne va da o altă ediţiune, din care să disparà unele neajunsurĭ saŭ să lămuréscă unele cestiunĭ cam obscur presintate în scrierea de faţă.

Să citàm câte-và exemple.

Autorul se mulţumesce a expune concepţiunea tradiţională, cea obicĭnuită relativ la simţul nervos — ba încă şi acésta pe alocurea inexact, când ḑice, de exemplu, că cerebrul cuprinde treĭ lobĭ (în loc de patru); — se scie însă că lucrările luĭ Koelliker, Golgi, Cajal, ş. a, aŭ sguduit,

(1) Însuşĭ autorul ḑice în prefaţa opereĭ sale (p III). «Nu e lucru mare, aḑĭ, a aduna cunoscinţele necesare în un manual dar nimerirea metoduluĭ şi sistemuluĭ în care sĕ scrie manualul, da, constitue deja un lucru de sémă.»

dacă nu resturnat, acéstă teorie. Apoĭ nicăerĭ nu vedem vorbindu-se de neuronĭ, de contiguitatea lor.

Teoria evoluţiunii a căpĕtat loc de cetăţenie în psichologie la iluştriĭ eĭ represintanţĭ, ca Spencer, Sully, Baldwin, ş. a, pe carĭ ar fi fost de dorit ca autorul să nu-ĭ ignoreze. Lucrul se explică prin faptul— după cum resultă din enumerarea autorilor, de carĭ s'a servit la elaborarea manualuluĭ sĕŭ (p. V), — că d-l Blaga este maĭ iniţiat în cultura sciinţifică filosofică germană decât a altor popóre. Explicările date despre spaţiŭ şi timp aŭ trebuinţă a fi din noŭ reconstruite, spre a devenì maĭ complete şi a dobândì prin acésta maĭ multă claritate (v. p. 107—111).

Acum, Domnilor Colegĭ, să mi se permită a extrage o pagină, două din *Analisele psichologice* ale d-luĭ Blaga, spre a pune în evidenţă starea lor şi din punctul de privire al formeĭ, sub care se înfăţişéză.

Deşì aŭ avut a luptà cu o materie de natură abstractă, prin urmare maĭ greŭ de elucidat prin expunere, ele se recomandă, precum vĕ veţĭ convinge, prin o limbă destul de îndemânatecă — cu particularităţĭ ardelene, — şi printr'un stil, care — afară de câte-và locurĭ cam împleticite (1) — se presintă în de ajuns de clar şi nu tocmaĭ greoiŭ, chiar pus în faţă cu manualele, tratând aceeaşĭ materie, apărute în România.

«*§ 15 Asociaţia de ideĭ.*

«Lumea ideilor nóstre ni sĕ presintă în o legătură strînsă. Astfel numaĭ ni sĕ şi póte forma mintalitatea şi astfel numaĭ ne putem servi de ideile nóstre pentru tot felul de casurĭ de trebuinţă. Unitatea lumiĭ ideilor reşidă tocmaĭ în legătură dintre diferitele ideĭ şi şirurĭ de ideĭ. De câte orĭ ne îmbogăţim mintea cu ideĭ nóŭĕ, sĕ face, ca acestea să sĕ lege de altele vechì. In felul acesta lumea nóstră psichică sĕ póte privi de un organism psichic ţĕsut din nenumĕrate ideĭ şi şirurĭ de ideĭ, carĭ tóte staŭ în o legătură unele cu altele. Intelectul nostru e o înlănţuire de ideĭ; fie-care idee nu e o stare psihică isolată, ci o stare psihică, al căruĭ început zace în sfêrşitul alteia, éră sfêrşitul eĭ forméză începutul alteia. Ce ar fi de mintea nóstră, dacă materialul nostru psichic ar fi un agregat de tot atâtea ideĭ isolate?

«Faptul, că ideile sunt în adevĕr legate unele de altele, ni-l dovedesce destul de evident modul cum sĕ reproduc ideile. Venind d. e. idea *a*, la

(1) Un exemplu de acésta este la p 45: «De câte orĭ ne îmbogăţim mintea cu ideĭ nóŭĕ, *sĕ facc, ca acestea să sĕ lege de altele vechĭ*», care frasă din urmă se se puteà contrage şi simplificà în: «*acestea se légă de altele vechĭ*»

ocasiune, la claritatea consciinţeĭ, inmediat după ea trebue să vină şi o altă idee, *b*, apoĭ *c*, etc. Ce este causa acestuĭ fenomen psichic, că adecă idea *a* reproduce idea *b*, acésta pe *c*, etc.? Nu póte fi alta, decât, că între idea *a*, *b*, *c*, etc. există o legătură, formată saŭ de când acelea îşĭ luară finţa lor, saŭ de pe când maĭ reveniseră vre-odată împreună în consciinţă. Şi legătura formată odată între ideĭ sĕ susţine şi după-ce ele aŭ trecut din claritatea consciinţeĭ, şi aŭ ajuns a fi pentru un timp óre-care *întunecate, latente.*

«Incopciarea între diferitele ideĭ sĕ numesce: *asociare* şi starea ideilor asociate: *asociaţie de ideĭ.*

«Am vĕḑut, că numaĭ fiind asociate sunt în stare a sĕ reproduce ideile şi — că să reproduc după cum sĕ asociaseră. Am maĭ vĕḑut, că la actul reproduccreĭ presidéză anumite legĭ. In urmare acelaş adevĕr trebue să'l presupunem şi cu privire la asociarea de ideĭ. Şi acésta urméză a sĕ efectua în cadrul unor anumite legĭ.

«Ideile noŭĕ adecă nu sĕ légă de orĭ ce alte ideĭ, ce sĕ află în intelectul nostru, ci îşĭ caută între cele vechĭ anumite, spre a sĕ asocia cu ele 1) Sĕ asociază acele ideĭ, carĭ sĕ câştigă orĭ se reproduc în consciinţă, saŭ de-odată, saŭ în o succesiune apropiată, şi décă altcum nu sĕ găsesc în vre-un raport unele cu altele în privinţa conţinutuluĭ lor; şi apoĭ 2) Sĕ maĭ asociază acele ideĭ, care sĕ înrudesc, după înţeles, unele cu altele. D. e. am făcut o escursiune în o pădure. Aci am întâlnit o altă societate de escursioniştĭ, cu carĭ făcênd cunoscinţă mĭ-am petrecut. Ce s'a întêmplat? Am avut ocasiune să primesc maĭ multe feliurĭ de impresiĭ; am cunoscut persónele A, B, C, D, E; am observat şirul întêmplărilor, ce s'aŭ succedat în timpul, cât mĭ-am petrecut; am vĕḑut locul convenirii, cu tot ce era pe acolo, etc. Impresiile dela tóte acestea nu staŭ nicĭ într'un raport de înrudire. De ideificat s'aŭ ideificat, unele momentan, altele succesiv. Aceste ideĭ formându-mi-sĕ cam în acelaşĭ timp, sĕ légă şi asociază tóte unele cu altele. In urmare, când sĕ întêmplă să-mĭ maĭ vină în minte, maĭ târḑiŭ, imaginea vre-uneĭ persóne dintre cele întâlnite la acea ocasiune, inmediat mi sĕ vor reproduce şi imaginele celorlalte persóne, şi mi sĕ vor maĭ reproduce şi ideile despre întêmplările de atuncĭ şi despre locul, timpul, etc. prin ceea ce sĕ invederéză legătura dintre tóte acele ideĭ din capul meŭ. Tot astfel se asociază ideile, când învĕţăm ceva de-arost, fără înţeles, când memorisăm date, nume, formule, etc.

«Un alt exemplu: Mĕ aflu la o lecţie de Geografie. Până în momentul începeriĭ prelegeriĭ, mintea mĭ-a fost preocupată de alte ideĭ. Acestea însĕ sĕ vor depărta din claritatea consciinţeĭ şi în locul lor vor reveni ideĭ despre Geografie. Acum tóte ideile, ce voĭŭ primi în urma ascultăriĭ prelegereĭ, sĕ vor încopcia de ideile *înrudite*, ce le voĭŭ avea asupra studiuluĭ geografieĭ. Sĕ înţelege asociaţia în casul acesta sĕ face între *ideile înrudite* în privinţa conţinutuluĭ lor.

«Asociaţia din casul prim făcută pe basa succesiunii în acelaşi timp al ideilor s'a îndeplinit pe motivul, că ideile sĕ repetaseră de maĭ multe orĭ în aceiaşĭ ordine. Acésta este: *Asociaţia produsă în urma exercițiuluĭ asociativ*, **asociaţia mechanică.** Asociaţia a dóüa *îndeplinită pe basa raportuluĭ intern dintre ideĭ, sĕ numesce: asociaţie făcută pe temeiul înrudiriĭ dintre ideĭ:* **asociaţia logică.**»

Dar să adăugăm o nouă citaţiune, care va pune în maĭ mult relief vestmîntul exterior al opereĭ de psichologie, aducênd tot de odată şi serviciul indirect de a face încă maĭ de aprópe cunoscut modul de raţionare al d-luĭ Blaga, felul cum pune în practică metodul sĕŭ.

«C) *Lucrarea abstractivă a spirituluĭ.*

«§ 30. *Despre abstracţie în general.*

«De când suntem micĭ începem a ne aduna ideĭ. Pe acestea apoĭ mintea şi le revócă, la casurĭ de nevoie, în claritatea consciinţiĭ, spre a opera cu ele, conform cu trebuinţele practice spirituale.

«După ce s'aŭ adunat multe ideĭ în memoriă şi s'a format din ele un intelect de o anumită forţă, pe basa căreia începe a sĕ lucra cu o anumită energie psichică, spiritul începe, în mod spontaneŭ, stimulat de energia inherentă fiinţiĭ luĭ, a compara ideile între sine. Pe basa aceste operaţiĭ găsesce, în firul asociaţieĭ şi reproduceriĭ logice, că multe ideĭ sĕ asémănă, sĕ înrudesc, în unele privinţe, unele cu altele. Intemeiat pe acéstă experienţă, ce face asupra ideilor, începe spiritul, în vederea uşurăriĭ operaţiilor sale ulteriórе, a sistemisa conţinutul consciinţiĭ, după conţinutul ideilor, a aduce ideile asemĕnate în un cadru comun, sintetisând notele comune şi esenţiale, notele representative ale ideilor asĕmănate, iară în o unitate, în totalităţĭ nouĕ psichice. D. e. un copil vede aḑĭ o masă, în patru colţurĭ, de lemn, cu 4 picióre, văpsită roşu. Are idee despre acea masă, idee sensuală. După un timp vede şi alte mese, altcum văpsite, de altă materie, în patru colţurĭ şi rotunde, cu 4, cu 3 şi cu 1 picior. Sĕ convinge, că tóte sunt tot numaĭ mese. Spiritul luĭ, asbtrage din tóte ideile sensuale dobêndite despre diferite mese notele cele esenţiale şi asociându-le compune şi stabilesce din ele o nouă ideă, care represintă óre-cum pe tóte cele sensuale despre diferitele mese.

«Tendinţa acésta a spirituluĭ, de a forma ideĭ nouĕ din ideile sensuale, şi anume un fel de ideĭ, ce nu-şĭ aŭ echivalentele lor în forme reale de ale lumiĭ, ce sunt numaĭ cristalisaţiĭ ale ideilor sensuale, sĕ manifestă prin un *proces psihic* numit *abstractiv;* puterea însaşĭ a minţii de a lucra aşa fel, sĕ ḑice: *putere de abstracţie.* Putinţa de a sĕ porni, în mod spontaneŭ, procesul abstractiv, residă în asociaţiile şi reproducerile de ideĭ.

«Acest proces are mare importanţă în economia vieţiĭ intelectuale.»

Ca conclusiune, socotesc că opera d-luĭ Blaga, cu tóte reservele făcute, are o însemnată valóre pedagogică, şi autorul eĭ merită a fi recompensat, dacă nu cu premiul întreg, la care s'a presintat, ceea ce n'aşĭ cuteză a vĕ cere, dar cel puţin cu o parte din el. Ast-fel încuragiat, autorul va avé un îndemn maĭ mult de a-şĭ continuà cercetările şi a înavuţì literatura nóstră filosofică.

Corneliu Botez, *Codicele de şedinţă al judecătoruluĭ de pace*, Botoşanĭ 1902. — *Raport de* **A. D. Xenopol.**

Volumul d-luĭ Corneliŭ Botez, membru la Tribunalul din Botoşanĭ, intitulat. *Codul de şedinţă al judecătoruluĭ de pace*, este o lucrare meritorie. El se ocupă cu legile carĭ cad în sfera de aplicare a judecătorilor de pace, cestiunĭ de justiţie, cum spune autorul, maĭ importante, maĭ covârşitóre decât justiţia Tribunalelor, menită a împărţì dreptatea la un număr restrîns de împricinaţĭ,— pentru că justiţia judecătoriilor de pace constitue chezăşia drepturilor a cincĭ milióne de Românĭ». Şi are dreptate d-l Botez să se întindă la justiţia cea mică, tot atât de importantă pentru omul necuprins ca şi cea superióră pentru bogătaşĭ, căcĭ tóte faptele în acéstă lume sunt relative; dar fiind-că noĭ ceĭ maĭ bogaţì facem legile şi pentru noĭ un proces de 20 leĭ este o bagatelă, apoĭ nu dăm nicĭ o băgare de sémă intereselor micĭ, carĭ cu tóte acestea închégă viéţa materială a păturiĭ de temelie a poporuluĭ nostru. S'a dis cu drept cuvînt şi adese orĭ că ţĕranul şi în genere omul de jos nu găsesce dreptate nicăerĭ şi ar fi timp ca în starea de civilisaţiune în care pretindem că am ajuns să ne interesăm şi de aceste interese maĭ micĭ, căcĭ numaĭ unde poporul, adecă stratul de jos al societăţiĭ este luminat, apĕrat şi duce o viéţă îndemânatecă, numaĭ acolo se póte dice că predomnesce o adevĕrată civilisaţiune, numaĭ acolo este ţéra puternică şi statul respectat.

Din acest punct de vedere decĭ întreprinderea d-luĭ Corneliŭ Botez este meritorie şi i se cuvine a atrage luarea aminte a corpuluĭ acestuia, căruia este încredinţată paza culturiĭ némuluĭ românesc.

Execuţiunea lucrăriĭ este cât se póte de satisfăcĕtóre. La fie-care articol al numeróselor legĭ carĭ cad în sfera justiţeĭ inferióre, a reprodus desbaterile Corpurilor Legiuitóre, spre a se vĕdì intenţiunea legiuitoruluĭ, ceea ce uşuréză atât judecătoruluĭ cât şi apĕrătoruluĭ adevĕrata lor interpretare. O fórte întinsă băgare în sémă a fost dată explicaţiuniĭ teoretice a casurilor ce s'aŭ înfăţişat înaintea judecătorilor de pace, şi carĭ aŭ dat nascere la controverse, adăugându-se

pretutindenĭ şi jurisprudenţa instanţelor superióre care atinge din când în când şi sfera justiţieĭ inferióre. Un fórte bogat material juridic la îndemâna tocmaĭ acelor persóne ce nu prea aŭ o cultură juridică adâncă alcătuesce unul din meritele cele maĭ de sémă ale lucrăriĭ.

Credem că ar fi bine ca Academia să premieze acéstă lucrare încuragiând ast-fel şi sferele inferióre ale vieţiĭ culturale pe temeiul cărora se înalţă cele superióre.

Dr. Augustin Bunea, *Vechile episcopiĭ românescĭ a Vaduluĭ, Geoagiuluĭ, Silvaşuluĭ şi Bĕlgraduluĭ*, Blaş 1902. — *Raport de* **Gr G. Tocilescu.**

Mica lucrare asupra căreia am onóre a vĕ relatà, o recunósce însuşĭ autorul eĭ «că nu este o scriere perfectă», şi că maĭ trebuesc încă cercetărĭ pentru lămurirea trecutuluĭ bisericiĭ române din Transilvania şi Ungaria de la secolul al XV-lea până la sfârşitul secoluluĭ al XVII-lea. Totuşĭ autorul are convingerea că printr'însa s'a apropiat «cu mult maĭ tare de adevĕr de cât ceĭ-ce aŭ tratat acela-şĭ subiect: istoria bisericeĭ românescĭ» din rĕstimpul secolilor sus amintiţĭ.

Cum se vede, încă de la început autorul îşĭ iea o posiţiune militantă faţă de ceea ce numesce fără şovăire «născocirĭ, carĭ la noĭ aŭ devenit dogme istorice». Asemenea «dogme istorice» însă se găsesc pe terenul religios al istorieĭ bisericiĭ române, pe un teren de luptă, adecă pe care nu póte cine-và păşì decât bine întrarmat, cu documente sigure, autentice şi îndestulătóre. Chiar şi atuncĭ când poseḑĭ asemenea doveḑĭ, totuşĭ trebue să maĭ staĭ la îndoiélă, dacă totul aĭ cercetat, dacă nu-ţĭ maĭ rĕmâne încă ce-và nelămurit, încă ce-và îndoios; dar şi într'un cas şi într'altul reserva ţi se recomandă, căcĭ atingĭ un teren de ordin moral, atingĭ instituţiunea cea maĭ scumpă şi maĭ însemnată a unuĭ popor. Reserva devine însă o datorie de prudenţă, atuncĭ când în calitate de înalt preot al uneĭ confesiunĭ cauţĭ a-ţĭ îndreptà armele contra bisericiĭ alteĭ confesiunĭ,—maĭ ales când credincioşiĭ acesteia sunt propriĭ tĕĭ fraţĭ, fiiĭ aceleiaşĭ mame. De aceea, Domnilor Colegĭ, de la început chiar broşura părinteluĭ Bunea pare a fi scrisă cu anumite tendinţe, ea nu voesce atâta ca să pună în lumină nisce adevĕrurĭ din istoria bisericilor românescĭ de peste Carpaţĭ, ci maĭ mult, sub aparenţa unor cercetărĭ cu totul desinteresate, curat sciinţifice, ţintesce temelia legală şi existenţa istorică a Mitropolieĭ române din Belgrad (Alba-Iulia). Acéstă scriere caută să nimicéscă ideia că odată Mitropolia română din Alba-Iulia a fost o biserică naţională, autocefală şi subordinată cano-

nicesce Patriarchuluï din Constantinopole, şi că Româniï de peste Carpaţĭ aŭ avut şi dînşiĭ instituţiunĭ naţionale, religióse, ca atare recunoscute. Acéstă încercare însă nu este nouă. Tot ast-fel făcuseră misionariĭ catolicĭ, îndată după unirea mitropolituluĭ Atanasie cu Biserica Romeĭ (1698). Din mitropolit, ce fusese al tuturor bisericilor românescĭ din Ardél şi din Ungaria, eĭ îl declarară după unire numaĭ de simplu episcop; îl puseră pe dînsul şi pe câţĭ-và urmaşĭ aĭ sĕĭ sub tutela unuĭ teolog catolic, care îşĭ aveà locuinţa în reşedinţa Mitropolieĭ, şi fără învoirea căruia Atanasie nu puteà să adreseze nicĭ un ordin protopopilor şi nicĭ să facă vre-o scrisóre guvernuluĭ orĭ Papeĭ. După ce în urma unor lupte energice de maĭ bine de 150 anĭ ale episcopilor naţionalĭ şi ale literaţilor românĭ, legalitatea vechiĭ Mitropoliĭ române de Alba-Iulia, care după unire fusese redusă la simplă episcopie, a fost în fine recunoscută, pare-se că acum aceleaşĭ tendinţe ale propagandeĭ catolice se ivesc din noŭ la suprafaţă. Deosebirea numaĭ este că astă dată aceste planurĭ se pun în activitate cu alte mijlóce şi sub altă formă.

Astăḍĭ Congregaţiunea de propaganda fide nu maĭ trimite teologĭ străinĭ în reşedinţa Mitropolieĭ române, ci-ĭ formézà de-adreptul din tineriĭ românĭ duşĭ din cea maĭ crudă etate la Roma, şi acolo îĭ preface în adevĕraţĭ misionarĭ pentru poporul românesc.

Astăḍĭ opera călugărilor Franciscanĭ şi Dominicanĭ o continuă aceştĭ adepţĭ sub forme acoperite. Eĭ apar ca istoricĭ, eĭ ne vorbesc de pe catedre de consanguinitatea cu Romaniĭ, de credinţa şi supunerea Papeĭ, de dispreţ faţă de instituţiunile vechĭ bisericescĭ şi de ura contra bisericiĭ ortodoxe.

Astăḍĭ nu maĭ sunt călugăriĭ străinĭ din vécul XVIII, ci eleviĭ românĭ aĭ şcóleĭ de propagandă, carĭ vin să tăgăduéscă drepturile istorice şi canonice ale Mitropolieĭ române din Alba-Iulia.

Dar este trebuinţă să cunóscem maĭ întâiŭ însuşĭ spiritul şi ideile carĭ însufleţesc o scriere cu dorinţa de a fi premiată de Academia Română, acéstă înaltă instituţiune, menită a supraveghià unitatea de ném şi de cuget a Românilor Este destul a cetì începutul şi sfârşitul scrieriĭ în cestiune spre a vedé ce voesce autorul:

«Până acum toţĭ istoriografiĭ românĭ—cu escepţiunea dluĭ N. Iorga— aŭ sciut înşira o mulţime de metropoliţĭ în Alba-Iulia începênd din anul 1348 până în 1585. Eĭ aŭ urmat fără critică seria aceea de archiepiscopĭ, care maĭ întâiŭ a compus'o Samoilă Clain. Trebue însă să recunóscem adevĕrul, că nu se póte aduce nicĭ un singur document, care să adeveréscă, că vre-unul dintre archiereiĭ înşiraţĭ între 1348 şi 1585 ar fi avut reşedinţa în Alba-Iulia, şi după părerea nóstră nicĭ nu

se va poté aduce ast-fel de documente nicĭ odată pentru perioda de la 1348 până la 1556, de-óre-ce cât timp în Alba-Iulia a existat un episcop puternic romano-catolic, care odinióră avea jurisdicţiune şi în Muntenia, şi cât timp religiunea grecéscă în Transilvania adese-orĭ nu era nicĭ macar tolerată, a fost cu neputinţă înfiinţarea uneĭ mitropoliĭ în Alba-Iulia.»

Iată apoĭ conclusiunile autoruluĭ (pag 146):

«Aşà *numita Mitropolie* a Belgraduluĭ n'a existat înainte de 1599, ear înainte de anul 1556 n'a existat nicĭ macar o episcopie, care să se fi extins preste tot teritoriul locuit de Românĭ.

«Cea dintâiŭ episcopie a tuturor Românilor din Ardeal nicĭ n'a fost *ortodoxă* în însemnarea de astăḑĭ, ci în însemnarea de pe timpul dominaţiuneĭ calvine, adecă *calvinéscă.*

«Numaĭ când principele catolic Stefan Báthory, la insistinţa uneĭ domniţe române, a conces la 1572 Românilor rĕmaşĭ credincioşĭ bisericeĭ slavo-bizantine să-şĭ aibă un episcop alăturea cu cel calvinesc, s'a început un fel de organizaţie şi ierarchie bisericéscă românéscă pentru tótă ţéra. Ea însă nu a fost o mitropolie în înţelesul adevĕrat al cuvêntuluĭ, cu episcopiĭ sufragane, nicĭ când de la 1572 până la 1599 îşĭ avea reşedinţa în Silvaş, nicĭ când de la 1599 până la 1713 residá în mănăstirea Belgraduluĭ întemeiată de Mihaiŭ-Vodă-Vitézul.

La pag. 148:

«Nicĭ titula de «mitropolit», ce o aflăm la episcopiĭ Belgraduluĭ, n'are să ne inducă în eróre.

«Ea nu trebue luată în sens literal. În orient s'a făcut de multe orĭ abus cu titulaturile. Episcopiĭ Buzĕuluĭ şi Rîmnicului, deşi supuşĭ ca sufraganĭ mitropolituluĭ Têrgovişteĭ, încă aŭ fost întitulaţĭ uneorĭ «Archiepiscopĭ». Abusul episcopilor sêrbescĭ gr.-or. de a se întitulá «mitropoliţĭ» l'a sters congresul din 1744. Uniĭ episcopĭ aĭ Muncaciuluĭ s'aŭ întitulat chiar şi patriarchĭ.»

. . . .

«Este decĭ evident, că după ce archiereiĭ Belgraduluĭ n'aŭ avut sub jurisdicţia lor nicĭ un episcop sufragan, şi în actele oficiale n'aŭ fost recunoscuţĭ ca mitropoliţĭ în sensul canonic al cuvêntuluĭ, şi după ce *eĭ aŭ fost supuşĭ de o parte mitropolituluĭ Ungro-Vlahieĭ*, ear de altă parte episcopuluĭ «ortodox», adecă celuĭ calvinesc magiar, este absurd a-ĭ considerá drept mitropoliţĭ în sensul propriŭ al cuvêntuluĭ. Eĭ aŭ fost numaĭ *episcopĭ*, şi scaunul lor din Belgrad o *simplă episcopie.*

«Trebue decĭ să dispară nălucirea despre o mitropolie în Belgrad

cu 13 episcopií sufragane, autonomă, independentă şi autocefală, pe care ar fi îngropat'o Atanasiŭ cu ocasiunea încopcierii legăturilor de credinţă şi iubire cu centrul de unitate al creştinismuluĭ, cu Roma.

«Acéstă episcopie a Belgraduluĭ n'a fost, cum am accentuat, nicĭ macar «*ortodoxă*» în sensul, în care o parte dintre Româniĭ de astăḑĭ se numesc «*ortodoxĭ*.»

«Maĭ ales de la anul 1630 încóce se póte considerá drept biserică grecéscă numaĭ după rit, căcĭ erá calvinéscă în credinţă şi instituţiunĭ.»

Chiar din titlul acesteĭ broşurĭ se vede că autorul scobóră mitropolia Belgraduluĭ la simpla episcopie, punênd-o ce-và maĭ pe jos decât unele simple episcopiĭ, ca aceea a Vaduluĭ, a Geoagiuluĭ, a Silvaşuluĭ. Atacându-se însă existenţa canonică şi legală a Mitropolieĭ române de Alba-Iulia, se atacă maica *comună* a ambelor mitropoliĭ române de peste Carpaţĭ (Blaş şi Sibiiŭ); se atacă existenţa şi legalitatea tuturor episcopiilor române de pe teritoriul Transilvanieĭ şi Ungarieĭ, ca mâne, poimâne să vină alţiĭ şi să atace legalitatea şi Ungro-Vlachieĭ şi Moldoveĭ.

Chiar din titlul ce autorul i-l dă scrieriĭ sale, de «Vechile episcopiĭ românescĭ» — titlu în care Belgradul (Alba-Iulia) este pus în şirul numaĭ al uneĭ simple episcopiĭ, se vede spiritul şi preocupaţiunea scriitoruluĭ.

Faptele positive sunt că aŭ existat peste Carpaţĭ din cea maĭ depărtată vechime nu numaĭ episcopiĭ teritoriale, dar şi o autoritate bisericéscă superióră, română, o archiepiscopie a ţeriĭ Ardéluluĭ şi a părţilor ungurescĭ.

Pentru acésta avem să ne raportăm la mărturiile aduse de însuşĭ autorul în amintita sa operă. Ast-fel la anul 1572 ne apare un Eftimie, ca episcop peste tótă ţéra Ardéluluĭ şi în părţile ungurescĭ (p. 52 seq.); la 1574 urmaşul sĕŭ episcopul *Cristofor*, «episcop al preoţilor ardelenĭ, carĭ mărturisesc religiunea romană saŭ grecéscă» (pag. 56). În Cazania de la anul 1581 ne apare Ghenadie I ca «**Mitropolit** a tot ţinutul Ardealuluĭ şi al Orăḑeĭ» (pag. 59). La anul 1585 găsim pe Ioan ca «episcop al bisericelor românescĭ din Transilvania şi părţile eĭ ungurescĭ» (pag. 60).

Scim maĭ departe că în timpurile luĭ Michaiŭ Vodă Vitézul, biserica românéscă de Alba-Iulia figurà ca mitropolie a ţeriĭ Ardéluluĭ şi a părţilor din Ungaria.

Scim în fine că în însemnatul act descoperit de d-l N. Densuşianu: «Manifestul de unire de la 1698», biserica de Alba-Iulia ne apare ca Mitropolie. Părintele Bunea continuă însă în tot cursul scrieriĭ sale a

numì mitropolia română de Alba-Iulia numaĭ simplă episcopie, pentru ca în cele din urmă să ne-o înfăţişeze şi pe acésta ca necanonică şi neistorică.

Încă o cestiune importantă istorică ţinem a o amintì.

Este cunoscut că peste tot locul şi în particular în Ungaria, episcopiile catolice pórtă titlul lor după oraşul de reşedinţă al episcopilor orĭ archiepiscopilor: astfel Archiepiscopus Strigoniensis, Archiepiscopus Colocensis, Episcopus Agriensis, etc. Numaĭ episcopul *catolic* din Transilvania nu pórtă titlul după Alba-Iulia, ci el se numesce în tóte actele papale şi ale regilor Ungarieĭ numaĭ Episcopus *Ultrasilvanus* saŭ *Transilvanus*. Care este causa, care este explicarea? Ea este, credem, fórte firéscă: fiind că în Alba-Iulia saŭ Belgrad existà dejà o veche archiepiscopie, cea românéscă, şi că prin urmare catolicii se feriaŭ a adoptà titulele uneĭ biserici schismatice.

Scrierea d-luĭ Bunea venind să stârnéscă o cestiune de caracter religios, în momentele critice prin care România transcarpatină trece în lupta pentru apĕrarea limbiĭ şi naţionalităţiĭ, luptă care reclamă liniştea cugetuluĭ şi unirea simţimintelor; documentele aduse de Canonicul Mitropolieĭ din Blaş, nefăcênd deplină lumină asupra unor cestiunĭ despre carĭ toţĭ istoriciĭ şi literaţiĭ noştri, începênd cu Samoilă Clain, se găsesc de acord, nu sunt de părere a se acordà premiul solicitat de autor pentru cartea «Vechile episcopiĭ românescĭ».

Dr. Augustin Bunea, *Episcopiĭ Petru Paul Aron şi Dionisiŭ Novacovicĭ saŭ istoria Românilor Transilvănenĭ de la 1751 până la 1764*, Blaş 1902.— *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicariul episcopesc Petru Aron*, Sibiiu 1901. — *Raport de* Gr. G. **Tocilescu**.

D-l Dr. Augustin Bunea, membru corespondent al Academieĭ Române şi Canonic mitropolitan din Blaş, vine prin monografia maĭ sus arătată să reînvieze încă două frumóse figurĭ din românimea de peste Carpaţĭ, încă doĭ luceferĭ, ilustri episcopĭ, cărora se datoresce deschiderea şcólelor din Blaş.

Cu acéstă ocasiune autorul completéză şi în parte lămuresce prin ajutor de documente până acum nepublicate ce le-a aflat în archiva mitropolitană din Blaş, în biblioteca archidiecesană de acolo, în biblioteca Bruckenthal, în archivul Făgăraşuluĭ şi aiurea, ceea ce se puteà cunósce din scrierile luĭ S. Clain, Petru Maior, Şincai, Florian şi alţiĭ.

Din documentele consultate se publică în note şi în anexă până

la 250, unele în întregime, iar altele numaĭ în extracte, şi aceste documente vin să arunce o preţiósă lumină asupra epoceĭ póte cea maĭ turburată, dar şi maĭ plină de învĕţăminte din istoria bisericéscă şi politică a fraţilor noştri de peste Carpaţĭ.

Cu deosebit interes urmăresce autorul începuturile şi desvoltarea şcólelor blăjene, la lumina cărora s'a limpeḑit mintea poporuluĭ român şi i s'a încălḑit sufletul în epoca de renascere de la mijlocul secoluluĭ al XVIII-lea. Dar nicĭ cele-lalte şcolĭ ce existaŭ pe atuncĭ nu sunt trecute cu vederea. Cartea părinteluĭ Bunea tratéză şi istoria bisericiĭ române greco-orientale, cu grijă şi interes, deşì susţine (p. 401) că poporul român a ajuns numaĭ de la unirea bisericéscă cu Roma la consciinţa originiĭ latine şi a drepturilor sale.

Opera se încheie cu o ochire asupra celor două întîmplărĭ maĭ însemnate petrecute în timpul episcopuluĭ Aron: desbinarea formală a Românilor în două bisericĭ, una unită şi cea-laltă neunită, şi înfiinţarea şcólelor din Blaş şi altor aşezăminte culturale.

Dacă prima pentru uniĭ póte fi judecată din puncturĭ de vedere diferite, dar asupra celeĭ de a doua trebue să fie în deplin acord: căcĭ numaĭ prin şcóla naţională, prin cultura naţională, Românimea póte să isbândéscă în calea de propăşire în care se află.

Sunt de părere a se acordà părinteluĭ Bunea o parte din premiul Adamachi la care concuréză.

Candid I. (Ion P. Condiescu), *Introducţie la organisarea munceĭ industriale în România*, Bucurescĭ f. a.—*Studiu critic asupra organisăreĭ şcoalelor de Arte şi Meseriĭ*, Bucurescĭ 1902.—*Raport de* **A. D. Xenopol.**

D-l inginer Condiescu este preşedintele *Asociaţiuniĭ generale a absolvenţilor şcólelor de arte şi meseriĭ din ţéră;* d-sa este între altele şi promotorul uneĭ bibliotecĭ de scrierĭ practice industriale, care urmăresce ca scop desvoltarea talentelor şi instruirea autonomă a meseriilor în tóte secretele arteĭ lor, pe măsura ce o execută (p. V). Biblioteca va cuprinde 9 secţiĭ: 1) Matematicile elementare, 2) Mecanica, 3) Economia industrială, 4) Electricitatea industrială, 5) Fisica şi Chimia industrială, 6) Mine şi Metalurgie, 7) Construcţiunĭ, 8) Industriĭ diverse, 9) Căĭ ferate Broşura presintată la premiŭ, de 116 pag, formatul de tot mic in-32°, cată să expună ideile generale carĭ călăuzesc pe autor în cestiunea organisăriĭ industriale.

Introducerea d-luĭ Condiescu este o expunere filosofică saŭ maĭ bine ḑis sociologică a cestiuniĭ; d-sa începe prin consideraţiunĭ asupra

analogieĭ dintre ființele animate și organismul social citând și analisând părerile luĭ Auguste Comte, Fouillet, Espinas, și alțĭ sociologĭ saŭ naturaliștĭ, ajunge la părerea că munca industrială trebuià organisată sub ingincrĭ, carĭ să fie ca nisce căpitanĭ în armată, pentru conducerea falangelor industriale.

D-l Condiescu se mișcă în o sferă absolut abstractă, mânuind numaĭ ideĭ cu totul generale, după felul sociologilor. Așà d-sa spune bună-óră, p. 30:

«Prin urmare, chestia administrațieĭ o putem asimila studiuluĭ unuĭ echilibru de forțe mecanice, așa că, spre a putea trage un maximum de efect util, suntem nevoițĭ, a studia toate amănuntele sufleteștĭ în care mintea omuluĭ poate da contingentul cel maĭ mare de ideĭ și cunoștințe și muncă, și a le putea aplica în modul cel maĭ favorabil, ca cu o sforțare minimă să producem, dacă va fi posibil, efectul cel maĭ mare posibil. Cum aceasta ar fi, după mine, idealul administrațiunilor industriale și comerciale.»

Observațiunile d-luĭ Condiescu sunt în de obște fórte nimerite.

Așà bună-óră, asupra valóreĭ instructive la popóre, d-sa spune fórte bine la pag. 60:

«Se înțelege că aceasta nu poate fi adevărat de cât într'un sens, că popoarele rămase în urmă cu cultura sunt necesarmente exploatate de cele maĭ înaintate; însă asemenea strigăte desperate nu se aud așa de mult în Turcia, Rusia nicĭ în România, după cum se aud în Germania, Francia și Englitera, adică țările care sunt deja în fruntea progresuluĭ omenireĭ. Dificultatea relativitățeĭ desvoltăreĭ simțurilor și atențiuneĭ popoarelor în instrucțiune este întocmaĭ ca la aceĭ oamenĭ, care cu cât se înbogățesc, cu atât simt maĭ mult necesitatea banuluĭ, — iar acel sărac va fi în neputință d'a putea aprecia această satisfacție, tocmaĭ pentru că nu a putut fi pus în poziția aceia de a o cunoaște și a'ĭ simți maĭ bine necesitatea.

«Un popor sălbatec nicĭ nu se ocupă de instrucțiunea luĭ, pe când cele civilisate, cu cât a făcut maĭ multe progrese în instrucția lor cu atât simpte nevoia uneĭ instrucțiĭ maĭ vaste și maĭ speciale, adică adaptată maĭ bine scopuluĭ ce urmăresc.»

Ceea ce găsim nepotrivit este punctul de vedere prea abstract din care d-sa ne clădesce teoria necesară pentru a concepe organisarea munciĭ industriale în România. În loc ca d-luĭ să se ocupe cu neajunsurile stăriĭ nóstre speciale, d-sa se perde în nebulositățile unor teoriĭ de metafisică sociologice, de aceea și este fórte stranie conclusiunea la care ajunge asupra ideilor ce ar trebuì să călăuzéscă acéstă organisare. Tóte se reduc la una singură, ca să nu se deà așà de mare însemnătate titlurilor în ocuparea rolurilor conducĕtóre în industrie, ci talentelor naturale și lucrărilor efectuate chiar de ceĭ netitrațĭ.

Óre în acésta se resumă întréga parte teoretică a organisăriĭ munciĭ industriale în România?

Nu credem că o asemenea scriere merită premiul şi aceeaşĭ încheiere punem şi pentru a doua lucrare a autoruluĭ: «Organizarea şcólelor de meseriĭ.»

Angel Constantinescu, *Regenerarea femeieĭ prin Creştinism. Rolul şi misiunea eĭ*, Ploescĭ 1902. — *Raport de* **Gr. Ştefănescu.**

Însărcinat a cercetà şi apreciă dacă merită să fie premiată de Academie cartea d-luĭ Angel Constantinescu, intitulată: *Regenerarea femeieĭ prin Creştinism*, am onóre a vě aduce la cunoscinţa şi aprecierea D-vóstre următórele:

Cartea «Regenerarea femeieĭ prin Creştinism» cuprinde douě părţĭ: Partea I tratéză despre «*Femeia înainte de creştinism*» şi partea a II-a «*Femeia în creştinism*».

În întâia parte autorul arată cum erà considerată femeia la diferitele popóre înainte de creştinism, şi cum ea erà, la cele maĭ multe dintr'însele, sclavă, umilită şi depravată.

În acéstă parte autorul enunţă fapte fără să le aprecieze, fără să tragă consecinţele necesare, şi fără să le arate contradicerile. Aşà, pe de o parte vorbesce de creaţiunea femeiĭ din cósta luĭ Adam şi arată cum Dumnedeŭ le-a dis binecuvîntându-ĭ: «*Cresceţĭ şi vě îmmulţiţĭ şi umpleţĭ pămîntul*», iar pe de alta consideră ca o crimă «*mâncarea din fructul pomuluĭ oprit*», pentru care fapt Adam şi Eva aŭ fost pedepsiţĭ şi goniţĭ din Paradis. Abià într'o notă de la pagina 33, autorul arată că acest fapt nu erà un păcat. «Păcatul acesta — dice autorul — ne apěrat, nu constă nicĭ de cum în faptul material săvîrşit de primiĭ noştriĭ părinţĭ, ci el zace în nesupunerea lor gravă şi condamnabilă faţă de porunca şi voia luĭ Dumnedeŭ.»

Dar nu trece câte-và pagine şi autorul revine la păcatul original ca causă a condamnăriĭ femeiĭ la înjosire şi sclavagiŭ. În adevěr, iacă ce ne spune dînsul la pagina 66, vorbind *despre femeile la popórele vechĭ idolatre:*

«*Pretutindenĭ în vechime*, găsim tradiţiunea *pěcatuluĭ original*, şi bărbatul — pare că — sciind că femeĭa provocase rěul neamuluĭ omenesc, pretutindenĭ se făcù *executorul nemilos* al sentinţeĭ fatale care o condamnase la înjosire şi sclavagiŭ.»

Dar ce exemplu credeţĭ D-vóstre că ne dă autorul ca să probeze acéstă *executare nemilósă* a bărbatuluĭ contra femeiĭ pentru *pă-*

catul original? Să l ascultăm: Vorbind despre starea femeiĭ la Chinesĭ, autorul ḍice: «Piciórele fetelor, încă de micĭ, sînt puse în nisce aparate (instrumente) ce opresc crescerea şi desvoltarea lor, aşa că fetele la majoritate sunt schimonosite întru cât corpul lĭ-e mare şi bine făcut, ĭar piciórele disproporţionate şi micĭ ca la copiĭ.» Şi acest obiceiŭ al Chinesilor îl consideră autorul ca pedépsă pentru păcatul original al femeiĭ.

Autorul probéză, de altă parte, că nu cunósce bine cestiunile de carĭ se ocupă; aşà la pag. 33 afirmă că, *prin deluviŭ*, tóte fiinţele *şi toţĭ ómeniĭ aŭ dispărut cu totul, pentru a reapăré altele*, lucru cu totul contrariŭ cu realitatea faptelor, contrariŭ datelor geologico-paleontologice şi chiar cu naraţiunea luĭ Moisi; iar la pag. 74 ḍice că *Venus* erà un ḍeŭ, iar nu o ḍeiţă. De altă parte autorul este neconsecinte în judecata sa, aşà, deşì condamnă poligamia şi adulteriul, ca o crimă la creştinĭ, le scuséză la ceĭ vechĭ, şi acésta pentru că se supun porunciĭ luĭ Dumneḍeŭ, care le-a ḍis: «*cresceţĭ şi vĕ îmmulţiţĭ*»; aşà la pagina 40, autorul scuséză adulteriul luĭ Abraham cu Agara şi al luĭ Iacob, care deşì se căsătorise cu două surorĭ, Leia şi Rachela, maĭ întreţinuse relaţiunĭ şi cu Bilha şi Zelpa, cu carĭ avusese şi maĭ mulţĭ copiĭ, şi sciţĭ pentru ce-ĭ scuséză? pentru că s'aŭ supus porunciĭ luĭ Dumneḍeŭ: «*Cresceţĭ şi vĕ îmmulţiţĭ*»; dar să ascultăm pe autor:

«Trebue să ţinem sémă însă, că atât Abraam cât şi Iacob prin poylgamia şi adulterul lor nu *pĕcătuesc* ca uniĭ ce ar fi fost împinşĭ din îndemnurĭ josnice şi trupescĭ saŭ dominaţĭ de comunismul de femeĭ, orĭ de sensualitate brutală, căcĭ de fapt eĭ n'aŭ înjosit sub nicĭ o formă pe soţiile lor legitime.

«Abraam nu-şĭ permite a săvîrşi adulterul cu Agar, de cât în puterea credinţiĭ de a realisà promisiunea luĭ Iehova despre o generaţiune numerósă...»

Apoĭ dacă este aşà, şi astăḍĭ trebue să fie permise şi scusate poligamia şi adulteriul, pentru că şi astăḍĭ creştinul trebue să se supuie porunciĭ luĭ Dumneḍeŭ: «*Cresceţĭ şi vĕ îmmulţiţĭ*». Acésta este consecinţa ce trebue să se tragă din spusele d-luĭ autor. Acésta este morala ce recomandă autorul «Regenerăriĭ femeieĭ prin Creştinism?

În partea a doua, «*Femeia în creştinism*», autorul susţine că prin creştinism femeia devine egala bărbatuluĭ, încetéză cel puţin în principiŭ de a fi sclavă şi depravată; că căsătoria ajunge a fi o taină religiósă; că Isus Christos, ca să arate tótă importanţa căsătorieĭ, primul act în cariera sa miraculósă a fost să asiste la o nuntă, unde a făcut prima sa minune.

Deşì căsătoria este o taină religiósă şi ca atare ar trebuì riguros respectată, totuşĭ biserica permite despărţenia, ne spune autorul, şi căsătoria cu o altă femee, de doué orĭ, de treĭ orĭ, ba chiar şi de patru orĭ, de astă dată însă cu dispensa chiriarchuluĭ.

Autorul arată apoĭ lucrurĭ de altmintrelea cunoscute, ca de exemplu: care este rolul femeiĭ în societatea de astăḑĭ, ca sóţă, ca mamă, şi ca educatóre a copiilor, şi atribue tóte acestea religiuniĭ creştine şi nicĭ de cum, măcar pe departe, şi progresuluĭ cultural al omeniriĭ.

Din tóte aceste consideraţiunĭ resultă că, orĭ-carĭ ar fi meritele acesteĭ lucrărĭ, prin faptul că arată starea femeiĭ la diferite popóre, şi la diferite epoce, din momentul ce autorul probéză o necunoscinţă a cestiunilor ce tratéză şi o neconsecinţă în deducerea conclusiunilor, şi maĭ presus de tóte din expunerea, în mod brutal, a unor fapte şi obiceiurĭ ale popórelor, şi în special ale Babilonenilor, pe carĭ autorul nu se sfiesce să le reproducă în cartea sa, în tótă goliciunea lor, fapte însă pe carĭ eŭ mĕ abţiŭ de a le reproduce acì, — că, în ceea ce mĕ privesce, sunt de părere că Academia nu póte premià asemenea publicaţiunĭ

Th. Şerbănescu, *Poesiĭ, adunate şi publicate de T. G. Djuvara, însoţite de studiĭ asupra poesiilor luĭ Şerbănescu de D. C. Ollănescu şi T. G. Djuvara,* Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Regretatul Th. Şerbănescu are un nume bine cunoscut ca poet liric în literatura română. Poesiile luĭ se cântă în tóte cercurile tinerimiĭ, căcĭ dînsul a fost poetul inimiĭ, a cântat sentimente comune etăţiĭ candide, în care sufletul nu cunósce decât fericirea dragosteĭ.

Idolul lireĭ sale a fost femeia. Tóte inspiraţiunile luì isvorĕsc din dragostea femeiĭ. Acéstă dragoste e scopul suprem al vieţiĭ sale, numaĭ acésta îĭ dă bucurie pe pămînt, numaĭ acésta îĭ inspiră fericirea.

Credeul sĕŭ ni se tâlcuesce plastic prin următórele cuvinte, spunĕnd că femeia :

Este o minune a luĭ Dumnezeŭ!
Femee! femee! cuĭ să mă 'nchin eŭ?
Aceluia care asteĭ lumĭ te-a dat?
Ţie, ce daĭ ceea ce el a uĭtat:
Dulcea fericire a unuì traiŭ greŭ?
Femee, femee! ţie mă 'nchin eŭ! (Pag. 29).

Cântăreţ resfĕţat al dragosteĭ femeiĭ, lira luĭ nu se cobóră în adâncimile inimiĭ isbite de durerĭ sguduitóre, ci rĕmâne la suprafaţă şi trece

uşor peste valurĭ, ca rândunéua care în sborul sĕŭ numaĭ le atinge cu aripile sale. Póte tocmaĭ din causa acésta a devenit atât de poporal, căcĭ mulţimea nu se adâncesce în sentimente profunde, ci preferă ce-ĭ maĭ uşor de înţeles.

Mult a contribuit la popularisarea luĭ Şerbănescu amicul sĕŭ, compositorul Cavadia, care a scris musică pentru maĭ multe poesiĭ ale luĭ, şi ast-fel acestea se cântă prin tóte familiile şi concertele.

Cine nu cunósce romanţa: «Unde eştĭ?» saŭ cea intitulată «Un sărut?» — orĭ «Corul» — «Mĕ iubescĭ» şi altele multe, căcĭ a scris mult.

Şi cu tóte că a fost fecund şi poesiile luĭ se cântaŭ în tóte părţile, dînsul nu şĭ-a adunat într'un volum lucrările. Meritul de a le fi adunat şi publicat la un loc, după mórtea poetuluĭ, este al amiculuĭ sĕŭ d-l T. G. Djuvara, care cu multă sârguinţă a colectat tot ce a scris poetul, rĕsfoind tóte ḑiarele şi revistele şi maĭ adunând o mulţime de cele nepublicate. Munca sa a fost încununată cu succes, căcĭ a reuşit să ne deà un volum mare, care conţine o sută de poesiĭ publicate şi vre-o şépte-ḑecĭ inedite. D-l T. G. Djuvara a făcut un bun serviciŭ literaturiĭ nóstre.

Prin acéstă colecţiune d-sa a clădit figura poetică a luĭ Şerbănescu. Acum îl avem înaintea nóstră în tótă întregimea sa, cu tóte calităţile frumóse şi cu tóte defectele. Putem să-ĭ fixăm locul în literatura română.

Şerbănescu nu este un mare liric, care creéză epocă în literatură; este însă un remarcabil talent liric, care impresionéză plăcut, care cântă bucuriĭ şi durerĭ uşóre, care a şi fost imitat de maĭ mulţĭ.

Un loc între fruntaşiĭ Parnasuluĭ român nu-ĭ compete, dar un loc cinstit va ocupà tot-deauna, căcĭ a fost sincer, a cântat vecĭnic ceea ce a simţit, a fost nefăţărit, adevĕrat şi nicĭ odată fals.

Limba luĭ e dulce, clară şi naturală ca sentimentul ce cântă. Iată pentru ce inimile simţitóre tot-deauna îl vor cetì cu plăcere. Cetind poesiile luĭ, respirăm par'că un aer maĭ próspĕt şi întineritor, care ne face plăcere, care ne spune că viéţa e frumósă.

Să aducem dar memorieĭ sale prinosul recunoscinţeĭ, votând o parte din premiul Adamachi, la care concuréză, pentru încununarea lireĭ sale. Cu atât maĭ vârtos să facem acésta, căcĭ suma votată se va adăugà la fondul pentru ridicarea bustuluĭ poetuluĭ.

Păun Drăghicescu, *Descoperirea Eteruluĭ; a Telegrafuluĭ şi Microfonuluĭ eteriane, fără sîrmă,* Bucurescĭ 1901. — *Raport de* **St. C. Hepites.**

Acéstă publicaţiune, presintată la premiul Adamachi, nu-l merită, căcĭ într'o carte asupra Telegrafuluĭ şi a Microfonuluĭ n'aŭ ce căutà ver-

surile din primele 52 de pagine, şi în restul paginelor nu se arată care este descoperirea pentru care autorul cere 120.000 leĭ, fiind-că are «mare nevoe de banĭ»

P. Dulfu, *Euripide, Ifigenia,* I. *Ifigenia în Aulida.* II. *Ifigenia în Taurida. Traducere de versurĭ,* Bucurescĭ 1903.—*Raport de* **N. Quintescu.**

Ca să întreprindă cine-và o lucrare de asemenea natură, trebue să aibă, Domnilor Colegĭ, o mare încredere în puterea sa de muncă şi în aptitudinile sale.

În adevĕr, dacă reproducerea faptuluĭ intelectual al uneĭ lumĭ cu totul alta prin caracterul eĭ, ca despărţită de lumea modernă prin atâtea seriĭ de vécurĭ, este în sine însăşĭ o întreprindere greŭ de efectuat, acéstă greutate cresce în proporţiunĭ maĭ marĭ, când sarcina, luată pe umerí de cine-và, este din domeniul poesieĭ, şi încă din al drameĭ, producţiunea cea maĭ înaltă a inspiraţiuniĭ poetice — ca organismul cel maĭ complicat în scara fiinţelor pămîntescĭ — unde, pe lângă lupta cu redarea fonduluĭ, se adaugă lupta cu forma atât de artistică, cu deosebire a părţiĭ lirice a corurilor.

Şi cu tóte acestea, d-l Dulfu, simţindu-se înzestrat cu fire de poet, a făcut «încercarea», după cum ne spune în notele adause la finele opereĭ sale (pag. 172—173), de a redà pe românesce cele două drame ale poetuluĭ filosof Euripide, încă din aniĭ 1878—80, pe când nu-şĭ terminase încă studiile la Universitatea din Cluj.

Dar fiind-că aceleĭ lucrărĭ de tînĕr student ĭ-a găsit maĭ «multe scăderĭ, atît din punct de vedere al înterpretăriĭ textuluĭ original, cît şi în ce priveşte limba şi versificaţia romînéscă», d-l Dulfu s'a decis în aniĭ din urmă a o reface. Ceea ce dar presintă d-sa de astă-dată publiculuĭ este o traducere făcută cu maĭ multă îngrijire, şi constitue nu o simplă revisuire a celeĭ dintâĭ, ci o lucrare cu totul nouă şi completă în acelaşĭ timp, de astă dată nelipsindu-ĭ corurile.

Ar fi interesant a se vedé prin câte-và extragerĭ evoluţiunea lucrăriĭ d-luĭ traducĕtor, deosebirea dintre nivelul dat icĭ de tînĕrul student de acum 25 de anĭ, şi dintre al celeĭ de astăḑĭ, pe care ne o oferă bărbatul în maturitatea vârsteĭ.

Acea constatare însă a faseĭ anterióre a opereĭ ar atrage după sine un cadru maĭ larg decât comportă în general un referat şi ar avé numaĭ un interes retrospectiv.

Să cercetăm dar ceea ce ni se presintă astăḑĭ, opera în fasa eĭ actuală.

Cum ni se înfăţişéză interpretarea în româna a celor două Ifigenii, intrate la concurs?

Versurile de cari s'a servit autorul traducţiunii sunt, pentru dialog, cum nu se puteà alt-fel, iambe de 13 şi 14 silabe.

Ca specimen de acésta să ne servéscă o parte din dialog dintre Ifigenia şi Agamemnon, din *Ifigenia în Aulida*, actul IV, scena 1, pag. 63—65:

Ifigenia *(păşind încet spre tatăl său)*

O! dac'aş fi 'nzestrată cu darul lui Orfeŭ,
Să pot mişca şi piĕtre din loc cu graiul meŭ,
Să pot să 'ncînt cu glasu-mĭ, pe orĭ-şi-cine-aş vrea:
Atuncĭ de daru-acela sluji-m'aş!... Dar aşa —
Naintea ta, o! tată, cu lacrămĭ numaĭ viŭ,
În ele mĭ-e puterea. Să plîng, atîta ştiŭ.
(Cade în genunchĭ)
Ca ramurile celor ce roagă pe vr'un zeŭ,
Aşa azĭ de genunchi-ţĭ s'anină trupul meŭ,
Ce pentru tine fost-a născut de mama... Vaĭ!
Aşa de grabă morţiĭ te rog să nu mă daĭ.
C'atît de dulce este a soareluĭ lumină!
O, nu trimete 'n lumea de întunerec plină
P'aceea care «tată» ţĭ-a zis şi căreĭ tu
I-aĭ zis întîĭa oară «copila mea», o! nu!...
Căcĭ eŭ întîĭaşĭ-dată, pe-aĭ tăĭ genunchĭ şezînd,
Te-am sărutat, săruturĭ duĭoase 'n schimb primind.
Tu mă 'ntrebaĭ: «Copilă! Te voiŭ vedea cîndva,
Femee fericită colea la casa ta,
C'un soţ de treabă, vrednic de mine?...»
—«Scumpe tată!
I-ţĭ răspundeam voĭoasă de gîtu-ţĭ atîrnată,
Cu mîna, ca acuma, bărbia-ţĭ mîngîind:
«Eŭ ce urare ţie să-ţĭ fac?... Îmbătrînind,
Veni-veĭ pe la mine?... Cu ce drag te-aş primi!...
A tale grijĭ putea-voiŭ vr'odată răsplăti?...»
Mĭ-aduc şi azĭ aminte de-acestea!... Dar tu, vaĭ!
Uitatu-le-aĭ, şi morţiĭ voeştĭ ca să mă daĭ...
O, nu! Te rog pe Pelops, — pe tatăl tĕŭ, Atreŭ, —
Pe mama care-odată născutu-m'a cu greŭ,
Şi care azĭ îndură acelaşĭ chin cumplit!...
Cu Paris, cu Elena eŭ ce am de 'mpărţit?
De ce călătoria luĭ Paris spre peire

Să-mĭ fie?.. O! întoarce-ţĭ spre mine-a ta privire!
O uĭtătură, numaĭ, îţĭ cer şĭ-o sărutare,
Ca — dacă nu te mişcă de loc a mea rugare
Şi-s hărăzită morţiĭ — să duc măcar cu mine
O amintire dulce.»

(Către Oreste)

Scump frăţior! În tine,
Slab sprijin eŭ găsi-voiŭ! Dar totuşĭ vino, dragă,
Uneşte-ţĭ şi tu plînsul cu plînsul meŭ! te roagă
Şi tu de-al tăŭ părinte, să lase-a maĭ trăi
Pe sora ta...

Micuţul! şi el par'c'ar simţi
A mea nenorocire! El tace; totuşĭ —ĭată!
Priveşte-l, cum te roagă! O, fie-ţĭ milă, tată,
De vĭaţa mea şĭ-o cruţă! Vezĭ, amîndoí rugare
Ţĭ-aşternem: el, micuţul, şi eŭ, copila mare,
Iubiţiĭ tăĭ şi unul şi altul... Ca s'adun
Într'una cele spuse, o vorbă îţĭ maĭ spun:
Lumina pentru oamenĭ e tot ce poate fi
Maĭ scump. Pe ceea lume e noapte. A dori
Să morĭ, e nebunie. Vieaţa dureroasă
Maĭ dulce este decît o moarte glorioasă.

Tot de acelaşĭ vers lung, de 14 şi 13 silabe, face us poetul nostru traducĕtor acolo unde corul, în *întregul* sĕŭ, intervine prin puţine cuvinte, numaĭ recitativ, dând expresiune întristăriĭ orĭ bucurieĭ sale prin reflexiunĭ, poveţe saŭ urărĭ.

Un exemplu de acésta avem, între altele în actul IV, scena 2, a *Ifigenieĭ în Aulida*, p. 75, v. 7—8:

Corul (către Ifigenia)

Ce suflet bun! .. Dar soarta, nenorocită fată,
Şi Zeea e cu tine aşa de ne'ndurată!

La finele actuluĭ V, scena 2, ale aceleiaşĭ drame, p. 87, v. 5—6.

Cu bine, Agamemnon, s'ajungĭ cît maĭ curînd
Şi să te 'ntorcí cu bine, prăzĭ multe aducînd!

Saŭ la actul III, scena 2, din *Ifigenia în Taurida*, p. 144, v. 7—9:

(Către Ifigenia)

Curaj, stăpînă dragă. Drum bun noĭ îţĭ urăm!
Şi despre planul vostru tăcere o să păstrăm,
N-e martor Joe însuşĭ, nu vom vorbi de loc.

Pentru partea lirică a coruluĭ în general, în *Strofă*, *Antistrofă* şi

Încheere, saŭ în cânturile persónelor în acţiune, atuncĭ când ele însěşĭ îndeplinesc o parte lirică, poetul traducĕtor s'a servit tot de iamb, negreşit maĭ scurt, de 8 şi de 9 silabe.

Ca specimen de cânturĭ corale dăm *Strofa* şi *Încheerea* din actul II, scena 3, ale *Ifigenieĭ în Aulida*, pag. 26—28:

Strofă.

Ferice de acel ce soarbe
Din a ĭubiriĭ cupă sfîntă
Cu cumpăt treaz, și nu s'avîntă
Pe calea patimilor oarbe.
Amor, cu păr de aur creţ,
Dă două felurĭ de săgeți
Din arcu-ĭ: una cu menire
De-a naşte'n inimĭ fericire,
Și ceealaltă cu chemare
De-a stoarce lacrăme amare.
P'aceasta, Venus, dela mine
S'o depărtezĭ. Plăcerĭ senine
Tu hărăzeşte-mĭ cu 'ndurare.
Doar pentru Amorul drăgălaş
Și blînd eŭ port în pĭept dorinţă;
Dar nu vroiŭ, nu vroiŭ cunoştinţă
Cu cel sălbatic, pătimaş.

Încheĭere.

Din munţiĭ Ideĭ mĭ-aĭ venit
O, Paris! unde păstoreaĭ
Frumoase turme și doĭneaĭ
Pe cîmp din fluer, mulţumit,
Cătînd cu doĭnele-ţĭ barbare
Să'ntrecĭ pe-Olimpos în cîntare.—
Pe-acolo turmele-ţĭ lăptoase
Pășteaŭ, cînd tu judecător
Între zeiţele frumoase
Aĭ fost chemat, şĭ-un aprig dor
În Grecia mi-te-a gonit
Înspre palatu'mpodobit
Cu fildeș, ca să te 'ndrăgească
Elena şi ca s'o 'ndrăgeştĭ.
Această·ceartă duşmănească
Dintre femeile cereştĭ,
Îĭ mînă pe Elenĭ de-acasă
Spre Troĭa cu atîtea vase.

Une-orĭ corul se pune în contact direct cu persónele în acţiune, şi când acestea îndeplinesc o parte lirică, el, rĕspundêndu-le, îmbracă cântul sĕŭ în versurĭ de aceeaşĭ extensiune.

Ast-fel, la cântul jalnic al Ifigenieĭ, întonat cu prilejul sacrificiuluĭ adus Manelor frateluĭ eĭ Orest, pe care îl credeà mort, corul întîmpină sub aceeaşĭ formă şi pe acelaşĭ ton (*Ifigenia în Taurida*, actul I, scena 3, p. 98—99):

La bocetu-ţĭ ce m'a pătruns,
O, preoteasă, drept răspuns,
Cu accentul uneĭ ţărĭ barbare,
Alt bocet jalnic am să-ţĭ cînt,
Străin de-al veselieĭ cînt,
Un asiatic imn, ĭubit
De ceĭ din lume duşĭ, şi care
De Pluto chĭar mĭ-a fost şoptit.

O! stinsu-s'a de pe pămînt
Lumina casei locuită
De-Atrizi, şi sceptrul lor s'a frînt
S'a dus mărirea strălucită
A regilor din Argos!.. Vaĭ,
Nenorocirile se ţin
Lanţ necurmat, de cînd cel soare
Şi-a 'ntors înaripaţiĭ caĭ
Din drum, şi chipul său senin
Dela Atrizi. — L'acea oroare,
D'intiiŭ, cu mielul d'aur, vin
Noĭ grozăvii, — dup'un omor
Urmează alte-omorurĭ val.
Pentru copiiĭ luĭ Tantal
Sînt pedepsiţĭ nepoţiĭ lor.
Chĭar tu, stăpînă prea ĭubită,
D'un geniŭ rău eştĭ urmărită!

Rĕmâne acum să aducem un specimen, în care persónele în acţiune daŭ, în dialog, expresiune disposiţiunilor lirice, în forma dejà enunţată (de 9 şi 8 silabe):

Clitemnestra:

O, fiĭca mea!... O, voĭ streine!
Să morĭ, ce chin, ce foc pe mine!...
Vezĭ, tatăl tău pleacă — ce-ĭ pasă?—
Şi pradă morţiĭ mi te lasă.

Ifigenia:

O, mamă — acelaşĭ bocet nouă
Ne şade bine l'amîndouă.
De azĭ eŭ n'am să maĭ zăresc
Lumina soareluĭ ceresc,
Căcĭ astăzĭ soarele-mĭ... s'a dus!
Vaĭ! cîmp Troĭan albit de nea!
Vaĭ, munte Ida, unde-a pus
Priam un prunc, născut abĭa,
Dela al mameĭ sîn luat,
Să moară-acolo lăpădat:
Pe Paris cel nelegĭuit,
«Idaic» de Troĭenĭ numit!
O! n'ar maĭ fi crescut păstor,—
Păzind el turme, — nicĭ-odată,
Pe lîngă-al nimfelor isvor,
Prin valea cea de florĭ smăltată,
Pe unde zeele 'mpreună
Iacint şi rose dalbe-adună!
Acolo aŭ venit odată:
Minerva, Venus cea şireată,
Şi Juno. — Hermes le 'nsoţeà,
Divinul purtător de veştĭ.
Şi Venus mi se lăuda
Cu dragostile eĭ cereştĭ,
Minerva ĭar cu lancea sa
Şi Juno cu al său bărbat,
Cu Joe cel înfricoşat. —
Şi s'aŭ luat la ceartă: care
Din ele-ĭ maĭ frumoasă oare?
Fatală ceartă, care mie
Mĭ-aduce moarte 'ngrozitoare;
Iar pe Elenĭ la vitejie
Îĭ mînă spre-ale Troĭeĭ malurĭ.
Şi spre a-ĭ trece peste valurĭ,
Diana cere, drept răsplată,
Pe-al eĭ altar — prinos — o fată...

(*Ifigenia în Aulida,* actul IV, scena 2, p. 66—67.)

Înainte de a încheià cu extragerile, să maĭ facem o parte scheletuluĭ, óre-cum elementuluĭ esenţial al drameĭ, *Dialoguluĭ*, care — ca

atare şi în sens propriŭ — a fost presintat până acì într'un cadru maĭ restrîns decât elementul liric.

Să vedem cum se desfăşură el între *Clitemnestra* şi *Ifigenia*, în act. IV, sc. 4, din *Ifigenia în Aulida*, p. 76—80:

Clitemnestra (plânge)

Ifigenia.

Tu tacĭ? De ce ard, mamă, în lacrămĭ ochiĭ tăĭ?

Clitemnestra.

Să plîng, amar de mine, n'am eŭ destul temeĭ?

Ifigenia.

O, nu-mĭ slăbi curajul!.. Un lucru te-aş ruga. —

Clitemnestra.

Vorbeşte. Împlinită va fi rugarea ta.

Ifigenia.

Cosiţele să nu-ţĭ taĭ, cum datina-ĭ la morţĭ;
Şi nicĭ, pe-al tăŭ trup, haĭne cernite să nu porţĭ.

Clitemnestra.

De ce nu, o, copilă! cînd morţiĭ eştĭ menită?

Ifigenia.

Eŭ voiŭ scăpa. Prin mine tu fi-veĭ preamărită.

Clitemnestra.

Ce-aud? Să nu vărs lacrămĭ, cînd plecĭ de pe pămînt?

Ifigenia.

De loc, căcĭ îngropată eŭ nu voiŭ fi 'n mormînt.

Clitemnestra.

Dar morţiĭ în morminte s'aşează! Ce-mĭ spuĭ mie?

Ifigenia.

Mormîntul meŭ altarul Dianeĭ o să fie.

Clitemnestra.

Da, bine zicĭ... Dorința-țĭ va fi îndeplinită.

Ifigenia.

Că fac un bine țăriĭ, cît sînt de fericită!

Clitemnestra.

Surorilor ce vorbă să duc eŭ dela tine?

Ifigenia.

Straiŭ negru să nu poarte nicĭ ele după mine.

Clitemnestra.

Să nu le spun și alte cuvinte prĭeteneștĭ?

Ifigenia.

Că le urez mult bine. — Pe Oreste om să-l creștĭ.

Clitemnestra.

Sărmanul!.. ĭa-l în brațe... că nu-l veĭ maĭ vedea!..

Ifigenia.
(Îmbrățișînd pe Oreste)

M'aĭ ajutat, ĭubite, și tu — cît se putea

Clitemnestra.

Cînd m'oiŭ re'ntoarce 'n Argos, să fac — ce maĭ doreștĭ?

Ifigenia.

Părinteluĭ meŭ ură în pept să nu ĭ hrăneștĭ.

Clitemnestra (cu mînie)

Amarnic pentru tine va fi el pedepsit!

Ifigenia.

El nu-ĭ de vină, mamă. Elada l-a silit.

Clitemnestra.

Umbla cu vicleșugurĭ nedemne de Atreŭ.

Ifigenia.

Şi cine va fi oare conducătorul meŭ?
Căcĭ n'aş vrea cu de-a sila de păr să fiŭ tîrîtă.

Clitemnestra.

Cu mine te veĭ duce.

Ifigenia.

De tine însoţită?
Aceasta nu se poate.

Clitemnestra.

Mă ţiŭ de-al tăŭ veşmînt.

Ifigenia.

Rămîĭ acasă, mamă! ascultă-al meŭ cuvînt,
Căcĭ pentru amîndouă aşa va fi maĭ bine.
Trimite pe vre-unul din slujitorĭ cu mine
În a Dianeĭ luncă, unde voiŭ fi jertfită.

Clitemnestra.

Aşa dar, o, copilă! să plecĭ eştĭ hotărîtă?

Ifigenia.

Spre-a nu mă maĭ întoarce...

Clitemnestra.

Şi laşĭ pe mama ta?...

Ifigenia.

Te las, ast-fel de soartă, deşi n'aĭ merita.

Clitemnestra.

Rămîĭ! o, nu te duce!

Ifigenia.

Să lăcrămezĭ, nu vreŭ.

(Întorcîndu-se spre cor ·)

Iar voĭ, copile, 'n imnurĭ cîntaţĭ destinul meŭ,
Şi pe-a luĭ Joe fiĭcă din cer, pe prea 'ndurata

Diana, lăudaţĭ-o rugîndu-vă: armata
Elenilor să aĭbă în drumul eĭ noroc. —
Gătiţĭ sfintele coşurĭ! Să ardă orzu 'n foc!
Şi tatăl-meŭ spre dreapta altarul ocolească!
Eŭ plec să scap Elada, s'o fac să biruească! —

Aceste citaţiunĭ, Domnilor Colegĭ, menite a învederà felul şi óre-cum caracterul versificaţiuniĭ, cu care poetul nostru traducĕtor a înlocuit pe aceea a poetuluĭ elen, aŭ pus în acelaşĭ timp în lumină şi limba, ce mânuesce dînsul, limbă frumósă şi corectă, fără nicĭ un amestec de provincialisme, fără nicĭ o exagerare în sens archaic orĭ purist, limbă cu adevĕrat literară, care, cetind-o, îţĭ deşteptă o adevĕrată plăcere.

Se înţelege, Domnilor Colegĭ, că faţă cu stadiul de nedeplină formaţiune a limbiĭ nóstre, care n'a ajuns încă a se lăsà întru tóte să fie mlădiată de mânile nóstre, după cum vrem, poetul traducĕtor, avênd a luptà cu marĭ greutăţĭ de versificaţiune, a trebuit să-şĭ ieà icĭ şi colea óre-carĭ libertăţĭ.

Aceste libertăţĭ însă sunt de natură uşóră şi nu pot contribuì la micşorarea armonieĭ versurilor sale, construite cu materialul uneĭ dicţiunĭ alese şi pline de avînt poetic.

Aşà verbuluĭ *caut* îĭ dă numaĭ o silabă (p. 22): «Vaĭ! ce să-ĭ zic? În ochi-ĭ să *caŭt* voiŭ fi în stare?» saŭ (p. 25): «Cum, Odiseŭ? Să *caŭte* a ne strica — se poate?», unde conjunctivuluĭ *caute* i se atribuesc douĕ silabe, în loc de treĭ, ş. a (v. p. 46, 53, 58, 75, 152, 160). O asemenea licenţă însă, cu tóte că fórte uşóră, puteà fi fórte lesne evitată prin întrebuinţarea aceluiaşĭ verb cu formă contrasă, *că*tare, în loc de *căutare*, precum a făcut în treĭ rândurĭ însuşĭ d-l traducétor, şi anume (pag. 94):

Fiĭ treaz, decĭ; cu ochĭ agerĭ în jurul tăŭ să *ca*ţĭ, —

la p. 163:

Ci s'o aducem, rege, în faţa ta *că*tam, —

Şi la p. 165:

*Că*taţĭ să puneţĭ mîna cu orĭ-ce preţ pe eĭ!

Asemenea licenţe, precum şi câte-và hiaturĭ, ca (p. 25):

Soiŭ răŭ şĭ-auguri-aceştĭa! Ce neam ambiţios!

orĭ diftongărĭ silite (p 105):

O alt'Aŭlidă-aicea să afle fiecare,

sunt pe lângă acésta şi fórte rare.

În special cele câte-và accente ritmice false, ca (la p. 50)·

Să 'ng*e*nunchiŭ umilită naintea ta, divine!

unde accentul ritmic, din cuvîntul *îngenunchiŭ*, este pus pe silaba *ge;* saŭ (p. 69):

Pentr*u* a ta copilă,

unde accentul ritmic, din preposiţiunea *pentru*, cade pe silaba finală *tru;* asemenea accente sunt aşà de neînsemnate şi de puţine la numĕr, în cât dispar în cele 168 pagine de versurĭ. Ele sunt incompàrabil maĭ puţin frecuente decât chiar în poeţiĭ noştri ceĭ maĭ bunĭ.

Cât despre franţusisme, am întâlnit numaĭ douĕ: *calm* (p. 17) şi *asasinînd* (p. 61) (1).

Acestea ĭ-aŭ fost óre-cum impuse poetuluĭ traducĕtor, care alt-fel se feresce de ele, de necesităţile ritmuluĭ.

Cum a eşit autorul traducĕtor faţă de textul original? Dat-a o interpretare exactă? Ţinutu-s'a strict de înţelesul cuprins în versurile poetuluĭ elen?

De óre-ce d-l traducĕtor a făcut mărturisirea (p 173, în note), că în cursul lucrăriĭ sale, servindu-se de textul grec, a consultat — precum face şi trebue să facă orĭ şi cine, când are a face cu opere clasice din anticitate — câţĭ-và traducĕtorĭ aĭ Ifigenieĭ, Francesĭ, Germanĭ şi Maghiarĭ, în prosă şi în versurĭ; deşì sciam prin mine însumĭ pe d-l Dulfu de cunoscĕtor al limbiĭ elene, am căutat totuşĭ să controlez acea mărturisire, nu numaĭ prin mine însumĭ, ci şi în colaborare cu colegul nostru, profesorul special în ale Elinismuluĭ, d-l I. Caragiani, şi convingerea nóstră comună a fost că în adevĕr textul poetuluĭ grec s'a luat de basă la elaborarea traduceriĭ române, pe când traducerile străine consultate aŭ servit numaĭ ca auxiliare.

Negreşit, Domnilor Colegĭ, traducţiunea d-luĭ Dulfu este liberă, lucru care nicĭ nu se póte alt-fel, nicĭ când avem a face cu un prosator, şi încă maĭ puţin cu un poet, dacă nu vrea cine-và să se expună a produce o lucrare informă, disgraţiósă şi silită. Limbile nu se acoperă unele pe altele; haina uneia este saŭ prea largă faţă cu a alteia, saŭ prea strîmtă, întocmaĭ precum aceeaşĭ îmbrăcăminte nu se potrivesce maĭ multor persóne: pe unul l-ar strînge în spate, iar altuia ĭ-ar curge de pe el de lungă.

(1) *Prisonier*, în loc de *prins*, nu se găsesce în corpul versurilor

Autorul Ifigeniilor presintate la concurs a înlocuit veşmîntul graiuluĭ elen cu ceea ce îĭ trebuià limbiĭ nóstre şi erà reclamat de geniul eĭ.

Faţă cu aceste învederărĭ, adeverite prin reproducerile ce am făcut, nu esitez a considerà *Ifigeniile* d-luĭ Dulfu ca o adevĕrată operă literară, escelentă sub tóte punctele de privire. Referentul D-vóstre cutéză a afirmà, că ne putem mândrì cu o asemenea traducere, una din cele maĭ bune, cu carĭ s'a înzestrat până astăḑĭ literatura română, din poeţiĭ anticităţiĭ clasice.

Nu pot dar decât a o recomandà cu căldură sufragiilor D-vóstre şi a solicità în favórea eĭ împărtăşirea la premiul Adamachi.

Aţĭ acordat acum câţĭ-và anĭ marele premiŭ *Eneideĭ* eminentuluĭ nostru poet Coşbuc; rĕsplătiţĭ acum şi munca fórte grea — ceĭ ce s'aŭ încercat în asemenea lucrărĭ sciŭ a cântărì greutatea lor, — precum şi talentul însemnat al profesoruluĭ Dulfu, muncă şi talent depuse într'o lucrare de aceeaşĭ natură, dar incontestabil maĭ anevoiósă de executat, epopeia cuprinḑênd numaĭ elementul narativ, nu şi elementul liric, ca drama; rĕsplătiţi-le cu puţinul ce vĕ reclam, şi veţĭ face cu acésta un act de dreptate.

P. Dulfu, *Legenda ţiganilor*, Bucurescĭ f. a.—*Raport de* **S Fl. Marian.**

Legenda ţiganilor e o poveste poporană scrisă în versurĭ şi împărţită în opt părţĭ, dintre carĭ douĕ, şi anume: partea I şi a VI constaŭ din câte 25 de strofe, partea II din 35, partea III din 47, partea IV din 30, partea V din 39 şi partea VII şi VIII din câte 36 strofe, iar fie-care strofă din câte 4 versurĭ, la un loc 273 de strofe saŭ 1.092 de versurĭ.

Cuprinsul acesteĭ legende e următorul:

Un ţigan, sărman lipit pămîntuluĭ, neavênd cu ce-şĭ ţiné nevasta şi şépte puradeĭ mititeĭ, se duse în lume, dóră îl află unde-và pre Dumneḑeŭ ca să-l bată, pentru că pe uniĭ ómenĭ îĭ prea gogolesce, dându-le tóte cele trebuiciόse, iară pe dînsul şi pre copiiĭ sĕĭ îĭ lasă să piéră de fóme.

Pornindu-se la drum, şi mergênd pe unde va fi mers, pe la apusul sóreluĭ dă de *Dumneḑeŭ*, în chipul unuĭ moşnég, care îĭ dăruì o *masă fermecată*, ḑicêndu-ĭ că dacă va rostì cuvintele:

Dragă masă fermecată,
Să te vĕz acu 'ncărcată
Cu ce este maĭ plăcut
La mâncat şi la bĕut,—

masa, ce-ĭ va cere inima, aceea îĭ va da. Iară dacă îĭ va ḑice:

Scumpă masă-acum' destul!
Nu maĭ vreaŭ, că sunt sătul.
Ce-a rămas, să puĭ iar bine
Pe diséră, pentru mâĭne, —

masa iarăşĭ se va strînge, adecă tóte cele ce vor fi pe dînsa vor dispăré, ca şi când n'ar maĭ fi fost.

La întórcere spre casă însă, abătêndu-se pe la *naşul* sĕŭ, unde şi mâne peste nópte, acesta înlocuesce *masa cea minunată* cu alta de rând.

Ajuns acasă plin de bucurie, că acuma va avé cu ce-şĭ susţiné familia, ḑice meseĭ ca să se aştérnă, dar în zadar, căcĭ acésta, fiind o masă ca tóte mesele, nicĭ vorbă să-l asculte ce-ĭ spune.

Vĕḑênd acésta *ţiganul* se face foc şi pară de mânie pe dînsa, iea un topor şi o sfarmă bucăţele, şi apoĭ iarăşĭ pornesce la drum.

De astă-dată *moşnégul*, adecă Dumneḑeŭ, pe care iarăşĭ îl întâlnesce, îĭ dă un *cal*, spuindu-ĭ că, dacă îĭ va ḑice:

Calule cu cóma sură,
Ia deschide nărĭ şi gură,
Banĭ să vĕd curgênd icĭ jos,
Aur şi argint lucios, —

calul are să-ĭ deà tot felul de banĭ de aur şi de argint. Iar când îĭ va ḑice:

Calul meŭ, iubit tovarăş,
Ce-a rămas adunà iarăşĭ,
Soarbe galbeniĭ—să aĭ,
Când 'ţĭ-oĭ cere, să'mĭ maĭ daĭ, —

atuncĭ calul va încetà cu vĕrsatul banilor.

Nănaşul sĕŭ însă şi de astă dată îl păcălesce, înlocuindu-ĭ calul cu altul de rând, care-ĭ semĕnà fórte bine.

În urmă îĭ dete Dumneḑeŭ o *bâtă*, învĕţându-l că atuncĭ, când va avé nevoie, să ḑică:

Dragă bâtă cu măciucă,
Haĭ, de treabă mi te-apucă,
Săĭ şi te 'nvârteşte 'n joc,
Minte 'n cap să bagĭ pe loc!...

Şi atuncĭ *bâta*, pe cine va voì el, pe acela îl va ciomăgì. Iar când i s'ar păré că e de ajuns, să ḑică:

Scurtătură cioturoasă,
Bâta mea cea drăgăstoasă!
Staĭ, opreşte-te din joc,
Minţile-aŭ venit la loc!

Şi bâta pe loc va încetà.

Ţiganul, voind să încerce puterea *bâteĭ*, rostesce cuvintele cele dintâĭ, după cum l-a învĕţat Dumneḑeŭ, şi bâta, nicĭ una, nicĭ două începe a-l măsurà peste spinare, peste cap, peste unde apucă, de numaĭ stele verḑĭ i se prevedeaŭ înaintea ochilor, până ce-ĭ veniră în minte cuvintele din urmă, prin carĭ se oprià bâta de bătut.

— Las' că-ĭ bună şi acésta! ḑise în urmă ţiganul, după ce se vĕḑù scăpat de ciomăgirea bâteĭ. Şi apoĭ, fără a maĭ face mulţĭ purecĭ, se întórce iarăşĭ pe la naşul sĕŭ.

Naşul şi *naşa*, voind a-ĭ luà şi bâta, îl întrébă: ce putere are acésta?

Ţiganul le spune, fără óre-care înconjur, să nu-ĭ ḑică: *dragă bâtă cu măciucă*, că de-ĭ vor ḑice, va fi vaĭ şi amar de dânşiĭ.

Naşul însă nu voì să créḑă. Rostì cuvintele, carĭ ḑise ţiganul să nu le rostéscă, şi atuncĭ *bâta* prinse a-l ciomăgì atât pe dînsul şi pe soţia sa, cât şi pe toţĭ ceĭ din casă, până ce întórse ţiganuluĭ *masa* şi *calul* cel adevĕrat, ce i l-a dat Dumneḑeŭ.

După acésta, întorcêndu-se cu *masa*, cu *calul* şi cu *bâta* acasă, o duce un timp maĭ îndelungat cu tótă familia sa fórte bine.

Într'o bună diminéţă însă, iată că se abat pe la dînsul *doĭ bătrânĭ* slabĭ şi gârbovĭ, şi-l rógă să-ĭ miluéscă cu ce-và.

Tiganul însă îngâmfat şi ţanţoş, în loc să se îndure de dînşiĭ, să le deà ce-và, poruncesce bâteĭ ca să-ĭ bată.

Atuncĭ *Dumneḑeŭ*, căcĭ unul dintre ceĭ doĭ bătrânĭ erà însuşĭ *Dumneḑeŭ*, iar cel-lalt *Sf. Petru*, îĭ iea darurile ḑicêndu-ĭ supĕrat:

Decĭ lipsit de azĭ, ţigane,
Fiĭ de celea ce 'ţĭ-am dat!
Rar, din greŭ doar când munci-veĭ,
Să-ţĭ dea masa de mâncat.

Huĭduelĭ, în schimb, bătaie,
Să mănâncĭ maĭ des!... În pungă
Banĭ să vezĭ din an în paşte,
Numaĭ după trudă lungă...

Singur calul să'ţĭ rămâie
Drept tovarăş la noroc:
Sărăcia tu cu dânsul
Să 'ţĭ-o carĭ din loc în loc!...

Şi de atuncĭ nu numaĭ *ţiganul*, ce a avut cele *treĭ darurĭ*, ci întréga seminţie ţigănéscă a rĕmas până în ḑiua de aḑĭ osândită a-şĭ duce traiul ca vaĭ de dînsa.

Acesta e pe scurt întreg cuprinsul legendeĭ din cestiune.

Dar legenda acésta, deşì autorul eĭ o numesce ast-fel, nu e o legendă în adevĕratul înţeles al cuvîntuluĭ, ci numaĭ *o simplă poveste*, care ne spune de la început şi până la sfârşit numaĭ cele ce i s'aŭ întîmplat unuĭ singur ţigan, nu însă şi întregeĭ seminţiĭ ţigănescĭ.

A acordà decĭ un premiŭ de 5.000 leĭ *uneĭ simple poveştĭ*, care nicĭ în privinţa cuprinsuluĭ, nicĭ în privinţa versificăriĭ nu e cine scie ce lucru mare, mi se pare că ar fi prea mult.

Şi apoĭ dacă povestea acésta ar fi măcar cea dintâĭ, care s'a dat publicităţiĭ până acuma, tot ar maĭ fi ce ar maĭ fi. Dar maĭ sunt şi alte variante, carĭ se vede că nu ĭ-aŭ fost cunoscute autoruluĭ, când şĭ-a scris legenda sa, şi carĭ s'aŭ publicat cu mult maĭ înainte de a-şĭ publicà d-sa *Legenda ţiganilor*.

Iar variantele respective sunt:

Cele treĭ darurĭ minunate, publicate de fraţiĭ Arthur şi Albert Schott, în *Walachische Märchen*, Stuttgart und Tübingen 1845, p. 204—213.

Împĕratul şerpilor, publicat de P. Ispirescu în *Legende saŭ Basmele Românilor*. Partea I, Bucurescĭ 1872, p. 113—118.

Asinul, masa şi botica, publicat de I. al luĭ G. Sbiera în *Poveştĭ poporale românescĭ*, Cernăuţĭ 1886, p. 195—199.

Ganul ţiganul, publicat de I. Pop-Reteganul în *Poveştì ardelenescĭ*. Partea I, Braşov 1888, p. 59—79.

Fă bine şi-l aruncă în baltă, că nicì nu sciĭ cum ese la ivélă, publicat de El. Sevastos în *Poveştĭ*, Iaşĭ 1892, pag. 98—115.

Se cuvenià decĭ ca autorul, când s'a gândit la un premiŭ din partea *Academieĭ Române*, să se gândéscă şi la un op de maĭ mare însemnătate, atât în privinţa cuprinsuluĭ cât şi a executăriĭ sale, de cum e *Legenda ţiganilor*, care întru nimic nu e maĭ superióră poveştilor amintite maĭ sus, ba am puté ḑice că unora dintre acestea e chiar maĭ inferióră şi maĭ ales luĭ *Ganul ţiganul* care, deşì e scris în prosă, cuprinde în sine şi unele pasage în versurĭ, ast-fel după cum aŭ eşit din gura poporuluĭ şi după cum le rostesce acesta maĭ tot deauna când povestesce povestea *celor treĭ darurĭ* primite din parte luĭ Dumneḑeŭ.

P. **Dulfu**, *Folósele învĕţăturiĭ*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* Gr. **Ștefănescu**.

Cărticica intitulată *Folósele învĕţăturiĭ*, publicată de d-l profesor P. Dulfu, în Biblioteca Societăţiĭ *Stéua*, şi presintată la premiul Adamachi, este o publicaţiune de 96 de pagine in-16°, cu 8 vederĭ intercalate în text, şi are de scop să îndemne pe ţĕraniĭ noştri ca să înveţe carte, căcĭ numaĭ aşà, ḑice autorul, traiul şi gospodăria lor se vor îmbunătăţì.

D-sa împarte lucrarea sa în 2 părţĭ: Partea întâia pe care o intituléză: *Starea de astăḑĭ a sătenilor noştri în asemĕnare cu a celor de prin ţĕrile apusene*, şi Partea a doua pe care o intituléză: *Prin ce se póte îndreptà starea sătenilor noştri, saŭ: învĕţătura şi folósele eĭ.*

În prima parte autorul, după ce arată că, încă de la început, omul a căutat să-şĭ îmbunătăţéscă traiul, face o comparare între viéţa şi locuinţele sătenilor din apus cu cele a lor noştri şi arată că acolo ţĕranul se hrănesce şi locuesce maĭ bine şi maĭ igienic decât aĭ noştri, că vitele lor sunt maĭ frumóse şi maĭ bine îngrijite, iar nu ca la ţĕraniĭ noştri, prăpădite şi jigărite, că ţĕraniĭ din apus, şi chiar Româniĭ din ţĕrile vecine, îşĭ păstréză instrumentele de agricultură sub acoperişurĭ, iar nu părăsite în mijlocul curţilor, şi expuse la intemperiile atmosferice, ca la aĭ noştri; că acolo arăturile se fac maĭ sistematic şi maĭ bune şi de acì şi folósele maĭ marĭ pe carĭ le trag ţĕraniĭ din apus din munca lor.

Eĭ bine aceste lucrurĭ maĭ bune provin, ḑice autorul, din faptul că în apus, maĭ toţĭ ţĕraniĭ sciŭ carte, pe când aĭ noştri, cea maĭ mare parte nu sciŭ nicĭ cetì.

În partea a doua, autorul îndémnă pe ţĕraniĭ noştri să înveţe carte, că multe bunurĭ vor avé după urma eĭ, vor sci maĭ bine să-şĭ îngrijéscă casele şi vitele, vor învĕţà să-şĭ cultive maĭ bine ţérinile şi, prin acésta, şi traiul lor se-va îmbunătăţì, vor sci maĭ bine să-şĭ apere interesele contra negustoruluĭ şi arendaşuluĭ carĭ, de multe orĭ, îĭ înşélă, vor puté să cetéscă şi să ieà cunoscinţă exactă de circulările şi de măsurile luate de administraţiune, de multe orĭ în interesul lor propriŭ, saŭ al satuluĭ în carĭ locuesc, saŭ al comuneĭ din care fac parte.

Autorul termină broşura sa printr'un călduros apel, adresat preoţilor şi învĕţătorilor de prin sate ca să îndemne pe consăteniĭ lor să

înveţe carte, căcĭ mare va fi serviciul ce vor aduce ţĕriĭ şi mare le va fi satisfacţiunea lor sufletéscă:

In adevĕr, se póte óre 'nchipuì — se întrébă autorul, adresându-se către preoţĭ şi învĕţătorĭ — rĕsplată maĭ frumósă, fericire maĭ mare pe lume, decât să te sciĭ la sfîrşitul vieţiĭ tale mîntuitorul poporuluĭ în mijlocul căruĭa aĭ trăit? decât să veḑĭ un sat întreg ridicându-se, după urma munciĭ tale, din întunerec la lumină şi din sărăcie la o stare de înflorire?

«Veţĭ întîmpinà, de sigur. marĭ greutăţĭ, pĭedecĭ uriaşe 'n cale. Dar . . . . să nu vĕ descurajaţĭ!

«Voiţĭ, şi veţĭ puté!»

Cum nu grosimea uneĭ cărţĭ face valórea eĭ şi cum acéstă lucrare, Domnilor Colegĭ, deşì mică în întinderea eĭ, este fórte meritorie prin scopul sĕŭ şi pentru că autorul într'o limbă curată şi poporală, pentru ca s'o pótă înţelege toţĭ ţĕraniĭ, le arată starea de întârḑiere, de miserie, aşĭ puté ḑice, în care se află eĭ, faţă cu ceĭ din străinătate, şi-ĭ sfătuesce că pot să ajungă şi eĭ la acest bun traiŭ şi la progresele pe tóte căile igienice şi economice, dacă se vor pune cu stăruinţă ca să înveţe carte; pentru aceste consideraţiunĭ, eŭ sunt de părere ca Academia să deà autoruluĭ nu premiul, ci o încuragiare din premiul Adamachi, premiŭ care, după articolul 2 al Regulamentuluĭ fonduluĭ Adamachi, se póte divide când Academia găsesce de cuviinţă.

Eugenia Ianculescu-de-Reus, *Voinţă. — Roman*, Bucurescĭ 1902. - *Raport de* **Iosif Vulcan**.

Se scie că genul literar în care femeile aŭ obţinut succese maĭ marĭ este romanul de conversaţiune. Causa acestuĭ fenomen se explică prin faptul că spiritul femeesc are aptitudinĭ maĭ desvoltate pentru conversaţiune.

În literaturile străine sunt multe ast-fel de romanţiere, carĭ fac deliciile familiilor şi în deosebĭ ale sexuluĭ gingaş. La noĭ, Româniĭ, femeile încă n'aŭ început să scrie romanurĭ şi aprópe tot ce avem în ramul acesta se datoresce bărbaţilor.

Autórea scrieriĭ de faţă este una din primele care-şĭ încércă puterile pe terenul acesta.

Subiectul lucrăriĭ sale este scos din viéţa socială modernă a ţĕriĭ. Romanul sĕŭ ne presintă viéţa uneĭ femeĭ care, ca fată orfană, se mărită numaĭ pentru ca să scape de lăcomia părinţilor sĕĭ vitregĭ, carĭ

voiaŭ să-ĭ răpéscă zestrea spre a înlăturà desastrele vieţiĭ lor destrăbălate.

Ea însă nu póte să se mărite după acela pe care-l iubesce, ci trebue să ieà de bărbat pe primul venit, căcĭ primejdia este mare. Se înţelege că dînsa n'a putut fi fericită. Peripeţiile acesteĭ nefericirĭ forméză ţesĕtura romanuluĭ.

Cum acelea sunt simple, ast-fel şi romanul rĕmâne în cadrele uneĭ acţiunĭ domóle. Ciocnirĭ dramatice maĭ adâncĭ nu ne sgudue. Firul naraţiuniĭ curge lin ca un rîŭ fără cădere mare care, ce-ĭ dreptul, nu scobesce tăieturĭ adâncĭ, dar nu face nicĭ cotiturĭ, ci merge drept înainte.

Este o lucrare întemeiată pe desvoltarea psichologică a caracterelor şi ca atare oferă o lectură plăcută. Merită să fie încuragiată, deşì la înălţimea unuĭ premiŭ nu se avîntă.

St. O. Iosif, *Poeziĭ 1901—1902*, Bucurescĭ 1902.—*Raport de* **I. Bianu.**

În vremea nóstră, când tóte tind a se comercialisà, a se americanisà, când vâltórea curentuluĭ materialist cuprinde tot maĭ mult sufletele, este necesar, cred, să ne oprim atenţiunea asupra tuturor acelora carĭ prin munca lor se opun acestuĭ curent. Vorbesc, natural, de muncitoriĭ intelectualĭ, de scriitoriĭ carĭ nu se lasă a fi târîţĭ de interesele egoiste, ci până şi în vremurile cele maĭ grele ridică stégul idealismuluĭ şi fâlfâindu-l cu putere, chémă sub el pe toţĭ câţĭ se maĭ pot însufleţì de ideĭ măreţe, de pornirĭ nobile.

Academia nóstră de la începutul activităţiĭ sale a căutat să ridice spiritele către înaltele idealurĭ ale poporuluĭ român şi în consecinţă a încuragiat pe toţĭ aceĭ scriitorĭ, carĭ aŭ muncit în o direcţiune ce completà óre-cum şi sprijinià năzuinţele acesteĭ instituţiunĭ. Erà şi natural, de óre-ce scriitoriĭ prin creaţiunile lor sunt ceĭ maĭ aleşĭ şi maĭ apţĭ popularisatorĭ aĭ principiilor pe carĭ o instituţiune culturală le preconiséză şi le aplică. Şi dacă facem abstracţiune de la acele rătăcirĭ linguistice, carĭ îşĭ aŭ rostul şi explicaţiunea lor în curentele de gândire ale generaţiuniĭ de la 1848, dar carĭ eraŭ o pedică destul de simţită în calea libereĭ desvoltărĭ a literaturiĭ nóstre culte, în deosebĭ a poesieĭ, nu se va puté contestà nicĭ odată că tot membriĭ acesteĭ Academiĭ aŭ readus literatura în calea cea dréptă. Nicĭ odată interesul cald şi priceperea pentru adevĕratele opere de artă n'aŭ lipsit din sînul acestuĭ areopag. Nicĭ odată n'a încetat cultul limbiĭ române şi nu s'a stins focul celuĭ maĭ sincer şi celuĭ maĭ adevĕrat românism

în tóte În *Anale* se găsesc atâtea frumóse pagine consacrate scriitorilor noştri de valóre, carĭ n'aŭ căḑut în rătăcirĭ.

Şi cine puteà să aibă maĭ multă competenţă de a o face? În ţĕrile în carĭ publicul cult este mare şi gata a apreciă, a gustă şi a rĕsplătì în acelaşĭ timp pe autor cu rĕsplata morală şi materială, încă s'aŭ constituit instituţiunĭ şi juriĭ permanente şi ocasionale, carĭ împart rĕsplata celor ce o merită. La noĭ însă, unde publicul e încă aşà de puţin pregătit, rĕsplata luĭ lipsesce aprópe cu totul şi cu atât maĭ mult apasă asupra Academieĭ îndatorirea de a judecà drept şi a rĕsplătì după putinţă munca şi talentul în literatură. De alt-fel aşà înţelege şi partea maĭ luminată a publiculuĭ nostru misiunea Academieĭ în ceea ce privesce premiile ce le oferă anual.

D-l Şt. O. Iosif este, fără îndoiélă, un poet de talent de sémă, este artist iscusit şi un muncitor harnic, — treĭ calităţĭ vrednice de atenţiune şi vrednice de preţuit. D-sa nu s'a înscris acum pentru întâia óră printre concurenţiĭ la premiile Academieĭ. În anul trecut s'a presintat cu o altă culegere de scrierĭ originale, intitulate «*Patriarhale*», şi cu un volumaş de traducerĭ din Heine. Colegul Ollănescu, un bun cunoscĕtor în asemenea materie, a făcut asupra lor un raport elogios, dar Comisiunea premiilor, avênd în vedere importanţa uneĭ lucrărĭ istorice, cu 4 voturĭ contra 3, a înlăturat propunerea de premiare. În acest an ni se presintă cu un noŭ volum de scrierĭ şi cred că va fi bine şi drept — bine pentru literatura nóstră şi drept pentru autor — ca de data asta să se învrednicéscă de o sórte maĭ bună.

Volumul este compus din două părţĭ: partea întâia cuprinḑênd *Sonete*, iar a doua *Cîntece şi Balade*.

De la început ne surprinde tonul viguros în exprimare şi în gândire. Autorul a pus în fruntea volumuluĭ sĕŭ un ciclu de treĭ sonete adresate «tinerilor poeţĭ», sonete în carĭ în colorĭ viĭ face diagnosa actualeĭ generaţiunĭ de poeţĭ lipsiţĭ de ţintă şi lipsiţĭ de putere şi caută a-ĭ îndemnà la muncă şi energie:

Spre voĭ se 'ndreaptă glasul rugiĭ mele,
Fraţĭ cîntăreţĭ! Sus inimele voastre,
Poeţĭ pĭerduţĭ prin norĭ şi 'n zărĭ albastre
Ce nu visaţĭ de cât la florĭ şi stele...

Nu osteniţĭ, ca 'n asfinţit de sară,
Ci — trejĭ la mîndrul sunet de fanfară, —
Veniţĭ cu suflet şi cu voĭe bună

Spre Soarele ce-ĭ gata să răsară,
Să înălţăm ĭar flamura străbună
A dragosteĭ de Lege şi de Ţară!

«Dragostea de lege şi ţară» e creḑul vecĭnic accentuat de autorul nostru, este devisa pentru apĕrarea căreia îşĭ caută sprijinitorĭ în céta colegilor sĕĭ scriitorĭ:

Cîntaţĭ umbriţĭ de a flamureĭ aripă
Sub care uriaşĭ bătrînĭ luptară!
Aŭ n'auziţĭ pe 'ntinsele hotare
Ce jalnic paserĭ marĭ de pradă ţipă?

Şi nu vedeţĭ ce nourĭ se 'nălţară?...
Grea vijelie 'n fiecare clipă
Ne spulberă comorile 'n risipă—
Chĭar sfînta noastră doĭnă stă să pĭară!

Copiĭ răzleţĭ aĭ mîndreĭ noastre naţiĭ!
De maĭ trăeşte 'n voĭ simţire vie,
Veniţĭ atuncĭ şi vĕ cunoaşteţĭ fraţiĭ!

Sădiţĭ în inimĭ vechea bărbăţie,
Avînturĭ marĭ, eterne aspiraţiĭ...
Şi numele pe vecĭ sfinţit vă fie!

Neobicĭnuiţĭ în timpul din urmă cu accente atât de puternice şi cu ideĭ atât de clare, spuse într'o formă limpede şi convingĕtóre, suntem adânc mulţumiţĭ că în mijlocul şiruluĭ de stihuitorĭ tinerĭ s'a ridicat unul la acéstă înălţime şi-l urmărim cu drag în cele-lalte creaţiunĭ ale luĭ.

Vedem cu câtă sinceritate şi duioşie îşĭ manifestă iubirea de ţéra sa mumă, cu câtă mândrie naţională privesce la podóbele exterióre şi la obiceiurile şi credinţele némuluĭ. Îl admirăm când se închină cu smerenie înaintea trecutuluĭ glorios şi plin de poesie, ca în sonetele «Cronicariĭ», «Boĭeriĭ», «Răzmiriţa», şi altele. Şi tóte acestea ne daŭ impresiunea că direcţiunea estetică a autoruluĭ nostru este pronunţat romantică, un romantism neexagerat, în care notele cele maĭ viĭ sunt dragostea pentru trecut şi însufleţirea pentru natură.

Dar iubirea naturiĭ, sentimentul pururea productiv al poeţilor, ne aduce la un alt gen liric al autoruluĭ, la «Cîntece». Acestea sunt un gen liric, de versurĭ uşóre, în câte treĭ strofe, de o armonie deliciósă în limbă; de obiceiŭ ele ne presintă câte un fragment din poesia naturiĭ, ca de pildă în «Cîntec de primăvară» (pag. 61):

Infloresc grădinele,
Ceru-ĭ ca oglinda;
Prin livezĭ albinele
Şĭ-aŭ pornit colinda...

Cîntă cĭocîrliile
Imn de veselie;
Fluturiĭ cu miile
Joacă pe cîmpie.

Joacă fete şi băeţĭ
Hora 'n bătătură,
Ah, de ce n'am zece vĭeţĭ
Să te cînt, Natură!

Iubirea de viéţă în legătură cu natura, con topirea acestor două firĭ, a celeĭ individuale cu cea universală, e o idee frumósă şi ne face să întrevedem — ca şi din alte multe părţĭ ale acestuĭ volum — un fond de optimism în tótă cugetarea autoruluĭ. Chiar şi în cântecele acestea, unde simţirea e maĭ delicată şi nota melancolică nu póte fi suprimată, autorul nu este resignat şi nu găsim nicĭ o umbră de pesimism, pentru care d-l Ollănescu mustrase pe poet în anul trecut. De alt-fel o fire înclinată maĭ mult spre pornirĭ răsboinice, un spirit care nu négă, nu distruge, ci alcătuesce şi lucréză tot-deauna impulsiv, va avé tot-deauna fórte puţine momente de resignare.

Sfârşitul volumuluĭ îl ilustréză câte-và balade cu subiecte istorice şi populare. Versificarea e cât se póte de nimerită. «Novăceştiĭ», «Frumoasa Irina», «Eroul de la Königgrätz» sunt fórte popular povestite. Maĭ fericită este însă inspiraţiunea din balada «Ielele», un subiect cântat de Bolintineanu, şi de alţĭ poeţĭ, care ĭ-a reuşit luĭ Iosif, maĭ ales ca acţiune (pag. 82—strofa ultimă):

Iar ĭelele, fetele,
Nouă surorĭ
Işĭ spulberă pletele
Pînă la norĭ,
Şi şueră
Flueră,
Chiotă 'n lună;
Şi 'n lanţurĭ
De danţurĭ

Se 'ntind şi s'adună...
Sălbatece cîntă
Şi iarăşĭ s'avîntă
In goană nebună!

Orĭ cât de stăpân ar fi autorul pe limbă şi pe formă, am observat însă în acest volum şi câte-và versurĭ cu defecte:

«*Din parte-ascunse-adîncĭ izvóre,*» cu două hiaturĭ, este greoiŭ şi nearmonios; galicismul *elanurĭ* ca să rimeze cu *lanurĭ* nu póte rĕmâné.

Dar bradiĭ staŭ încremenițĭ ca nişte
Oştenĭ în şir .....

este o imposibilitate, vorbele *nişte oştenĭ*, fiind prea strîns legate logic şi gramatical, în cât să se pótă despărţì una într'un vers şi alta în cel următor.

Un *iepur*, în loc de *epure*, ca să încapă în lungimea necesară a versuluĭ, iar nu merge.

După tóte cele arătate, volumul de *Poeziĭ* al luĭ St. O. Iosif ni se pare important pentru următórele motive:

1) El este opera seriósă a unuĭ talent, care ca o individualitate tot maĭ bine pronunţată se ridică de-asupra întreguluĭ şir de scriitorĭ de versurĭ aĭ tineriĭ nóstre generaţiunĭ. Aceştĭ scriitorĭ în majoritatea lor nu sunt decât epigoniĭ unor poeţĭ românĭ maĭ vechĭ saŭ imitatoriĭ unor curente din literaturile moderne străine. În cea maĭ mare parte eĭ sunt Eminescianĭ palidĭ şi scriŭ cu predilecţiune stihurĭ de un erotism dulcég, cu ideĭ şi forme împrumutate de-a dreptul din poesiile maestruluĭ lor. Restul imitéză pe simboliştiĭ francesĭ, căutând a introduce în literatura nóstră o direcţiune străină de cugetarea românéscă, în cât prin felul lor de a scrie şi prin coruperea gustuluĭ de cetit sunt un pericol pentru literatura nóstră naţională.

Meritul tînĕruluĭ poet St. O. Iosif este că nu s'a lăsat să fie influenţat nicĭ de Eminescu, nicĭ de literatura străină, deşì a tradus din diferiţĭ autorĭ germanĭ. Principalul sĕŭ isvor de inspiraţiune a rĕmas poesia poporală, acest isvor de regenerare a poesieĭ nóstre culte. Apucând ast-fel calea cea maĭ firéscă, pe care póte să ajungă la producţiunĭ maĭ marĭ, ne dă nădejdĭ pentru lucrărĭ viitóre şi maĭ temeinice.

2) Volumul acesta este isvorît din principiĭ fundamentale, carĭ sunt necesare uneĭ mişcărĭ literare sănătóse. Am observat maĭ întâiŭ energia şi vigórea, proclamate de poet ca virtuţĭ trebuitóre actualeĭ generaţiunĭ; am observat tendinţa de a eşì din plânsul monoton şi din văicărelile de desnădejde ale spiritelor vestejite fără vreme; am gă-

sit într'însul adoraţiunea trecutuluĭ şi a măririĭ apuse, precum şi încredere în viitorul acestuĭ neam de eroĭ şi iloţĭ. Şi tóte acestea ni se par o revelaţiune, căcĭ de la mórtea luĭ Alecsandri, numaĭ Coşbuc a maĭ cântat atât de categoric pe córda asta, al căruĭ sunet a fost ameninţat de glasul strident al şcóleĭ cosmopolite.

3) Limba autoruluĭ în general e bărbătéscă şi poetul ni se presintă ca un tînĕr cult, care a cetit şi înţeles, în afară de poeţiĭ carĭ l-aŭ precedat, şi pe cronicariĭ noştri, de la carĭ şĭ-a însuşit nu numaĭ subiecte de poesie, ci şi elemente de limbă.

4) Autorul e stăpân pe diferite forme de versificare, aşà că şi sub raportul acesta se impune. Sonetele le scrie cu uşurinţă, fără a se observà artificialitatea din ale altor autorĭ; forma curgĕtóre a cânteculuĭ o întrebuinţéză asemenea cu mult gust şi am vĕḑut chiar cum forma luĭ Iosif e imitată de câţĭ-và alţĭ tinerĭ poeţĭ; ceea ce îĭ reuşesce bine este însă balada cu subiect din popor, şi tocmaĭ acésta este direcţiunea fericită pe care am dorì s'o vedem îmbrăţişată în măsură şi maĭ mare.

După tóte acestea socotesc că volumul de *Poeziĭ* al d-luĭ St. O. Iosif, avêndu-se în vedere şi frumósa-ĭ activitate literară de până acum, merită cu prisosinţă să întrunéscă tóte sufragiile D-lor-Vóstre, pentru a fi premiat cu o parte din premiul Adamachi.

Jean Bart, *Jurnal de Bord. — Schiţe marine şi militare*, Bucurescĭ 1901. *Raport de* **I. Bianu**.

Cum arată şi felul paginaţiuniĭ, acest volum este format din două părţĭ cu totul deosebite între ele: jumătate este povestirea întâieĭ călĕtoriĭ pe Marea Négră, pe bricul Mircea, de ofiţerul de marină, care se ascunde sub pseudonimul în formă francesă pus pe titlu; a doua jumătate este o grupă de 13 noveluţe cu subiecte din viéţa militarilor de uscat saŭ dintr'a ómenilor de mare.

«*Jurnalul de Bord*», partea principală a volumuluĭ, deschide în literatura nóstră un drum încă nebătut: impresiunile din viéţa măriĭ prinse în forme literare de marinarĭ culţĭ şi cu talent. Marina nóstră fiind la începutul eĭ, este naturaĭ să nu fi existat la noĭ acest fel de literatură, care a dus în Franţa la cele maĭ înalte onorurĭ pe un ofiţer înzestrat cu un mare talent literar; acela a şi fost modelul marinaruluĭ nostru scrietor.

La 1 August, séra, pe la ora 10, bricul Mircea plécă din Sulina, tocmaĭ când pe mare se arătaŭ semne de furtună. De-abià eşit bine la larg,

Mircea este cuprins de o furtună cumplită, care îşĭ deslănţuesce furia, urlând fioros în jurul luĭ. Ofiţerul scriitor povestesce admirabil cum bricul nostru se rostogolesce sbuciumat pe întinderea négră şi sgomotósă a măriĭ, care se agită, se frămîntă din tóte părţile, formându-se în délurĭ negre cu crestele albe de spumă; ne spune ce făceaŭ în timpul furtuneĭ ómeniĭ de serviciŭ aĭ vasuluĭ, ofiţerul de quart, comandantul, tótă acéstă mică lume care dă viéţă, minte şi înţelegere, în lupta cu valurile, aceleĭ jucăriĭ minunate—care este bricul Mircea (p. XII).

Întrégă acéstă descriere a furtuniĭ pe mare este plină de natural şi de viéţă.

Mircea plecase spre Kersonez, dar vîntul puternic l-a silit să se adăpostéscă în golful Kavarna. Încrucişătorul Elisabeta, care plecase de la Constanţa spre a face împreună drumul tot spre Kersonez, întâlnesce pe Mircea în plină mare agitată şi credêndu-l că se abate din drum, s'a luat după dînsul cu grijă de frate maĭ tare.

Marinarul scriitor ne pórtă apoĭ la Trebizonda, Platana, Vona, Samsun, Sinope, şi peste tot locul încântă pe cetitorul care-ĭ urméză povestirea cu descrierea posiţiunilor şi a oraşelor, cu caracterisarea locuitorilor, pag. XLVI:

«Trebizonda, imens amfiteatru, se înalţă pe coasta unuĭ munte verde, în care vezĭ înfipte casele albe, cu nenumăratele lor fereştĭ ferecate, cu cerdace largĭ, unele de-asupra altora; şi sutele de minarete ale moscheelor, toate într'o neorînduială ciudată, totul în forme curioase şi bizare, în culorĭ viĭ şi diferite, pătate numaĭ de umbra cea de un verde-închis a chiparoşilor şi platanilor.

«Spre apus se ridică un munte înalt şi pietros: Sui-Dagni. Sus de tot pe creasta luĭ pleşuvă stă mîndră de pază în faţa oraşuluĭ, ca imagină a islamismuluĭ, o moschee veche, cu zidurile marĭ, cu o cupolă înegrită de vremurĭ, cu vîrful minaretuluĭ ascuţit despicînd noriĭ, lăsaţĭ aşa de jos de pare că îşĭ razemă mărginele lor deslînate pe coama munţilor.

«Spre răsărit o limbă de piatră se prelungeşte în mare; iar în capăt, pe un colţ de stîncă, e aşezat farul. In spatele oraşuluĭ, pe înălţimĭ stîncoase se zăresc aşezate la rînd movile de pămînt, urme de fortificaţiĭ ale bateriilor de artilerie.

«In fund, departe, albesc în zare movile de pietre, dărămăturĭ, grămezĭ de ziduri năruite: e vechea cetate Trapezus.

«Şi totul e într'o linişte desăvîrşită, nu poţĭ surprinde nicĭ o mişcare: întreg oraşul doarme somnul greoiŭ şi potolit în care zac adîncite toate aceste oraşe asiatice.»

Pag. XCI:

«O peninsulă înaintează în mare, un istm îngust o leagă cu uscatul, pe şuviţa aceasta de pămînt, sus pe şeaua dealuluĭ a fost zidită mîndra cetate din Synope. Zidurile de centură staŭ de-atîtea veacurĭ în picioare încă; tarĭ, crenelate, maĭ poartă şi azĭ în coaste urmele obuzelor ruseştĭ.»

Iată acum câte-và caracterisărĭ de popóre visitate atuncĭ pentru întâia óră de marinarul nostru:

Pag. LV:

«Turciĭ tăcuţĭ, nepăsătorĭ, îşĭ mînă catîriĭ ce păşesc triştĭ; arabiĭ cu chipurĭ frumoase bronzate de arşiţa soareluĭ, îmbrăcaţĭ în haine largĭ şi albe merg încet pe lîngă cămilele blînde — greciĭ limbuţĭ ne asurzesc lăudîndu-şĭ marfa; — armeniĭ palizĭ şi sprînceanaţĭ ne privesc tăcuţĭ cu ochiĭ lor adîncĭ şi negri; — persaniĭ, cu ochiĭ şireţĭ şi lacomĭ, ne arată mîndreţa covoarelor moĭ şi pline.»

Pag. LXXXVI:

«In drum ne minunăm privind la cîţĭ-va turcĭ bătrînĭ ce staŭ la umbră şi împletesc ciorapĭ. Ciudat neam de oamenĭ. Fără să vreaŭ, cătînd la chipurile aceste tăcute şi blajine, îmĭ vine în minte cruzimile săvîrşite în măcelurile armenilor şi groaznica faimă ce aceştĭ fanaticĭ şi-aŭ cîştigat de veacurĭ... aceeaşĭ mînă ce poartă andreaua de împletit ciorapiĭ, mănueşte şi iataganul de rătezat capetele ghiaurilor nelegiuiţĭ.

«Unde apa e maĭ lină acolo'ĭ şi maĭ adîncă!»

Pag. LXXXIX:

«Amesticul bizar de însuşirĭ contrariĭ e 'n toată firea acestuĭ neam de oamenĭ. Alăturea de cinste, răbdare şi blîndeţă, găseştĭ cruzimea oarbă, tembelĭ şi bravĭ; din liniştea senină trec numaĭ într'o clipă la furie aprinsă.

«Moartea nu este nimic pentru că nu există, zic eĭ, şi gata sunt orĭ-cînd cu drag să-şĭ verse sîngele cînd legea, patria saŭ padişahul cere.

«Fanatic şi eroŭ, acest popor, odată a minunat şi îngrozit o omenire întreagă; dar azĭ... în decadenţă, o soartă tristă îl mînă spre peire — e soarta ce pururĭ aŭ avut'o popoarele înbătrînite...»

Pag. LXXXIV:

«Ne oprim la o prăvălie de stofe şi mătăsăriĭ. Negustoriĭ sunt nişte Grecĭ; cu ochiĭ lor negri, viĭ, ne prind învăluindu-ne într'o privire şireată şi cercetătoare. — Adîncĭ cunoscătorĭ de oamenĭ. — Dintr'o clipă te a pătruns, şi cu o siguranţă uimitoare, te ştie ce eştĭ, de unde viĭ şi ce voieştĭ.

«Intreaga prăvălie şi-o răstoarnă grăbiţĭ numaĭ ca să ne arate marfa; nu cere să-ĭ cumpărăm nimic, dar gura nu le tace; şi laude, ademenirĭ şi politeţe curg din belşug cu cît se strîng maĭ mulţĭ în jurul nostru.

«In cîte-va minute coprinsul tot e inundat în valurĭ colorate de pînzeturĭ şi stofe — o beţie de culorĭ viĭ împletite într'un chip bizar în desemnurĭ fantastice după caprițiĭ nespus de ciudate.»

Frumuseţile şi grozăviile măriĭ, viéţa grea a marinarilor sunt de maĭ multe orĭ descrise cu un simţimînt şi un talent vrednic de tótă atenţiunea.

Autorul, ofiţerul de marină, pornind în acéstă întâie călătorie pe mare cu inima umflată de fericire că-şĭ vede visul cu ochiĭ, îşĭ aduce aminte de copilăria luĭ, pag. VI:

«Visele mi se 'mplineaŭ... acele vise care îmĭ mîngîeaseră viaţa tristă de şcoală... o viață de copil chinuit îngropat între zidurile școalelor militare, unde vremea se tîra aşa de greŭ între orele de instrucție când îmĭ îngheța mîna pe patul armeĭ și între orele de meditație, seara, cînd capul cădea pe cartea deschisă pe pupitrul din sala de clasă.

«Dar le uitasem ca prin farmec toate acele micĭ mizeriĭ zilnice care îmĭ chinuise copilăria; uitasem pînă și patul de la închisoare... patul acela tare, de lemn, acoperit cu o rogojină, pe care în atîtea nopţĭ mi-am odihnit trupul sdrobit de osteneala zileĭ, cu mantaua făcută ghem drept căpătîĭ.

«Ah!.. de cîte-orĭ înainte de a mĕ prinde somnul, zăcînd aşa într'o toropeală pacînică și dulce, între vis și viață, înaripata închipuire îșĭ lua sborul și 'nflăcărînd simţirea mă purta prin locurĭ nevăzute dar așa de frumoase și atît mult visate.

«De cîte-orĭ nu mă 'ntrebasem cu prietenul ce dormea la cap cu mine: *«tu «pe unde te afli acum? eŭ mă?... a!.. eŭ sînt departe,... pe valurile Me-«diteraneĭ, spre Italia... pe coastele Calabrieĭ.»*

«Ce bine le cunoşteam aceste locurĭ—din atlasul geografic însă bine înţeles.»

Pe bordul luĭ Mircea se simţià cu deosebire bine, pentru că se găsià împreună «cîţĭ-va nouĭ veniţĭ, abea scăpaţĭ de pe băncile şcoaleĭ, prietenĭ bunĭ din timpurile copilărieĭ petrecute în aceeaşĭ mahala într'un oraş din fundul Moldoveĭ», pag. VII.

De-abià porniţĭ din Sulina furtuna începe, pag. XI:

«*Mircea* — o jucărie minunată — se rostogoleşte sbuciumat pe întinderea asta neagră şi sgomotoasă care se agită, se frămîntă din toate părţile formîndu-se în dealurĭ negre cu crestele albe de spumă, în văĭ adîncĭ, adîncĭ, fără fund, mutate în acelaşĭ timp de la un loc la altul într'o goană fără sfîrşit, într'un joc ameţitor, nebun, fără astîmpăr.»

Pag. XV—XVI:

«Ea (Elisabeta) alunecă încet înainte, prăvălindu-se pe-o parte şi pe alta ameţită par'că de loviturile valurilor care năvălesc isbindu-se de ea.

«Iar în urmă-ĭ, fumul scăpa pe gura coşuluĭ în inele negre, ca un şarpe uriaş ce se svîrcoleşte gonit, învins, în luptă cu vîntul turbat.

«Şi noĭ cătăm ţintă spre ea urmărind cu patimă acel joc nebun, ameţitor.. sunt clipe de o înfiorare mută, clipe ce par aşa de lungĭ în cît un gînd de groază are vreme să-ţĭ scapere prin minte; timp în care bătăile inimeĭ se grăbesc, ochiĭ se deschid marĭ cătînd a reţine cu vederea corpul acela negru care dispare înghiţit de valurĭ ca într'o prăpastie adîncă... şi aşteptăm, ţinîndu-ne răsuflarea stăpînită, să-l vedem răsărind iar culcat pe o coastă în muchea unuĭ alt val.

Ascultaţĭ cum sunt legaţĭ sufletesce marinariĭ de pe un vas şi forméză o singură fiinţă, pag. XXXVII:

«Aci pe puntea asta, sub bolta nesfîrşită a ceruluĭ, pe aceste cîte-va scîndurĭ carĭ te ţin deasupra abisuluĭ nepătruns al funduluĭ, aci unde sunt strînse atîtea vieţĭ la un loc, ca într'un cuib răsleţ, se nimiceşte orĭ-ce voinţă, nimenĭ nu maĭ trăeşte pentru sine ci pentru rolul pe care-l are de împlinit; e un fel de contopire totală pentru a forma un singur suflet care să dea viaţă acestuĭ corp înaripat, în luptă cu natura, aceste minunate înjghebărĭ de lemne şi fer, de pînze şi frînghiĭ, pe care mintea omenească a născocit'o şi-a prefăcut'o în lunga scurgere a veacurilor.

«O legătură foarte curioasă strînge pe aceştĭ oamenĭ diferiţĭ, adunaţĭ care din cotro, împărtăşind aceeaş soartă în leagănul acesta cu aripĭ care pluteşte rătăcitor între cer şi apă, aşa departe de restul lumeĭ.»

După vremea grea pe mare se vede farul, pag. XLII:

«Ce putere fără seamăn are lumina faruluĭ asupra fireĭ omeneştĭ. Lumina aceasta slabă, ce abea se zăreşte clipind ca un ochiŭ obosit de veghere, te călăuzeşte şi te susţine, şi'n taină te îndeamnă şoptindu-ţĭ: *înainte!... tot înainte!...* Par'că te simţĭ îmbărbătat, puterile ţi se îndoiesc, căcĭ nu maĭ eştĭ singur, răsleţ rătăcitor pe întinsul pustiuluĭ de ape. In nopţile negre şi furtunoase e *candela sfîntă* ce arde la marginea măreĭ, în locul de scăpare a fiinţelor slabe ce'n luptă cu natura cer mînă de ajutor.»

Pag. LXXIII:

«Seara, după terminarea serviciuluĭ, e ora repausuluĭ pe bord; clipele dulcĭ şi fericite cînd fiecare trăeşte pentru sine însuşĭ retras în fundul sufletuluĭ săŭ.

«In cuprinsul acestor cîţi-va metri e imaginea întregeĭ omenirĭ; în mic, o lume ce s'agită, trăieşte împărţită în trepte sociale, cu gîndurĭ, durerĭ şi mulţumirĭ deosebite.

«In tribord; la pupă se plimbă comandantul, fluerînd încet; în dreptul careuluĭ un grup de ofiţerĭ tinerĭ vorbesc şi rîd; în prova pe teogă e toată mulţimea adunată.

«Se strîng în grupe oamenĭ tot din acelaşĭ sat şi povestesc saŭ cîntă aşa cum eĭ simţesc şi inima-ĭ îndeamnă.

«... Şi nu-ĭ un cîntec singur ca să-l auzĭ în cor, saŭ să răsbată numaĭ un glas deosebit, ci sunt crîmpeie frînte de-atîtea vocĭ în parte, şi fie-care 'şĭ cîntă încet şi pentru sine, de jale, de dor saŭ de iubire — cîntece vechĭ de cine ştie cînd aduse cu dînşiĭ din vatra părintească, orĭ altele învăţate pe urmă în armată.

«Amestecul acesta de glasurĭ diferite formează o armonie de murmur vag, un fel de tînguire duioasă şi unită într'o melancolie dulce şi adesea dureroasă, ce tremură în aer pînă ce se stînge în mare.»

Dar portretul întreg şi viŭ al minunatuluĭ Şef de echipaj, vechiul Andreĭ Mastela — de origine necunoscută, — care dă viéţă trupeĭ de pe bord şi care a făcut pe Moraru-cel-iute marinar excelent din Moraru-cel-leneş, numaĭ pentru că a sciut cum să l ieà, ba l-a învĕţat şi carte!.. (pag. XXVI), — acel Mastela care câştigă tot-deauna premiile la regate în onórea luĭ Mircea!

Acéstă scriere mică în volum, care este în literatura nóstră întâia în felul eĭ şi sperăm numaĭ începutul uneĭ bogate literaturĭ pe care ne o va da chiar autorul acesta şi alţiĭ din corpul cult al ofiţerilor din marina nóstră, — acéstă scriere este plină de asemenea frumuseţĭ, carĭ te mişcă şi te încântă prin sinceritatea simţiriĭ şi prin simplitatea spuneriĭ.

Din *Schiţele marine şi militare*, carĭ forméză partea a doua a volumuluĭ, şépte îşĭ aŭ subiectele luate din viéţa marinarilor, şése dintr'a ósteĭ de uscat.

Poveştile din óstea de uscat sunt triste, câte odată sfâşietóre. În ele se oglindesce cruḑimea neumană, sălbatecă, cu care sunt tractaţĭ câte odată în armată soldaţiĭ, din carĭ uniĭ se prăpădesc saŭ se întorc, acasă schilodiţĭ şi nenorociţĭ pentru câte ḑile maĭ aŭ de trăit. Iată cum vorbesc doĭ soldaţĭ în pórta casarmeĭ, pag. 28:

— «Mă *Oprea*, mare păcat aĭ avut tu să tragĭ de te-a dat dom vagmistru ordonanţă la caiĭ căpitanuluĭ; nu-ĭ vorbă, aĭ scăpat tu de instrucţie, d'apoĭ gîndesc eŭ că te-a zvîntat în bătăĭ. Amarnică făptură de rumîn e şi căpitanul ăsta!...

— «Doamne fereşte!... Mă *Niţă*, că la început iera să-mĭ ĭaŭ lumea'n cap: în toată ziulica zece trăgătorĭ. Cică nu-ĭ grijam bine iapa... Trecea mîna în potriva păruluĭ şi cum se lua pe degete un fir de colb, apoĭ ţine-te *Opreo!*...

«Dar acum la urmă, a maĭ rărit'o; doară numaĭ cînd să pun şeaua m'apucă năduşelile; ba că chinga e prea strînsă, ba că-ĭ prea slabă, ba că'ĭ struna pe dos.., nu mă maĭ dumeresc nicĭ eŭ; cînd îĭ una bună, nu-ĭ alta...

«Ş'apoĭ năravul luĭ, că te arde cu sfîrcul cravaşeĭ la ureche; mĭ-a dat vre-o două, că ş'acu se văd urmele...»

Iacă acum cum vorbesce luĭ Oprea însușĭ Căpitanul, pag. 30:

— «Oprea!...

— «Porunciţĭ, trăiţĭ domnule căpitan!

— «Apoĭ bine, mă dobitocule! tot nu te-aĭ maĭ învăţat cum să strîngĭ chinga? Am să te pun iar în porţie, cîte 20 de trăgătorĭ pe zi!...

— «Intră acolo, neghiobule, şi freacă piciorul în lung pînă la copită!...

— «Trebue s'o iaŭ cu încetul, trăiţĭ domnule căpitan, că aruncă ieapa...

— «Te ard acuşĭ, păcătosule! intră acolo, că n'o să te mînînce haramu...

«Lola nu se maĭ linişteа; muşca ulucul, se frămînta, isbind podeala cu picioarele.

«Oprea îĭ trecu uşor mîna pe spinare, o alunecă în jos şi-ĭ ridică piciorul drept s'o caute la copită.

«Abea ĭ atinse copita, şi ieapa se smuci înainte aruncînd turbată cu picioarele dindărăt. Oprea nu maĭ avu cînd să se ferească în lăturĭ; îl şi izbise în pîntece... căzu grămadă sub picioarele ĭepeĭ, care speriată lovea în el sforăind şi apucînd ulucul cu dinţiĭ...

«Şi l'a pisat aşa într'o baltă de sînge, pînă ce-aŭ putut cu greŭ să-l scoată un brigadier şi vre-o doĭ soldaţĭ...

«L'aŭ dus ghem pe mînĭ la infirmerie; ca dintr'un izvor îĭ gîlgîia sîngele din faţă; nu maĭ simţea nimic, îşĭ pierduse cunoştinţa...

. . . .

«După treĭ lunĭ de spital, l'aŭ reformat. Scăpase de armată—cu-o falcă ruptă şi beteag de-o mînă şi de-un picĭor..

«Era tocmaĭ prin sărbătorĭ, cînd s'a înturnat şi el acasă; în sat era chef, veselie, horă, — mă rog ca la Paştĭ; iar cînd l'aŭ scoborît din căruţă aşa olog şi prăpădit s'a curmat toată veselia, aŭ amuţit şi lăutariĭ şi tot norodul cela; satul întreg s'a strîns roată împrejur, să-l vadă cu toţĭ — că doar din satul lor era.

«Pe toţĭ îĭ podidiseră plînsul; că-ţĭ era maĭ mare jalea, cînd te uĭtaĭ la dînsul, flăcăŭ aşa mîndru şi zdravăn cum îĭ bradul, că învîrtea acum doĭ anĭ numaĭ c'o mînă scrînciobul plin de oamenĭ... şi'acum să-l vezĭ schilod, să-l hrănească alţiĭ ca pe—un milog...»

Aşà maĭ sunt şi altele; aşà este bietul flăcăŭ din «La pórta spitaluluĭ». Bietuluĭ Niţă Dobre, când primià de la fiorosul sergent Buican câţĭ-và pumnĭ pe la spate şi audià strigătul dispreţuitor: *unde-ţĭ fug minţile, ţĕrane?* ..... i se păijeniaŭ ochiĭ..., pag. 43—44.

S'a îmbolnăvit Dobre greŭ, l-aŭ dus la spital şi după o sĕptămână a murit, iar tatăl sĕŭ, pe care l-a chemat să-l vadă, a sosit tocmaĭ când dricul spitaluluĭ îl duceà la cimitir.

Sunt sfâşietóre, îngrozitóre, aceste povestirĭ, scrise atât de simplu şi

povestite atât de pătrundĕtor. Nu poţĭ lăsà volumul din mână până aĭ ajuns la sfârşit şi atuncĭ îţĭ vine să-l începĭ iar de la început

Stilul colorat vioiŭ dă căldură povestiriĭ şi viéţă întîmplărilor povestite. Tînĕrul ofiţer de marină, care şĭ-a petrecut timpurile copilărieĭ în «mahala într'un oraş din fundul Moldoveĭ» este înzestrat cu un puternic talent de descriere şi de povestire a celor ce singur a vĕḑut, saŭ a auḑit de la alţiĭ. Dacă în orele şi ḑilele libere se va ţiné cu dinadinsul să-şĭ cultive frumosul talent, putem sperà multe frumóse opere de artă de la dînsul.

Şi cultura îĭ este necesară, maĭ ales spre a-şĭ curăţì limba de elementele rele cu carĭ este pătată în acéstă întâie scriere. Când ḑicem acésta, facem natural partea cuvenită terminologieĭ technice de marină, care inevitabil trebuià să fie luată din limbile în carĭ întâiĭ noştri marinarĭ şĭ-aŭ făcut studiile. Dar credem că *siflie* trebue să fie înlocuită cu *fluer; briză*, ziduri de *centură, demontat, ramă* şi *ramare, ramat, crenelate* sunt franţusisme neadmisibile într'o scriere literară; asemenea *conturul* cóstelor, *şeful* de *echipaj, cădea* vîntul, în loc de *scădeà, încetà* vîntul, cerul *clar, vitesă*, în loc de iuţélă; *itinerariul voiajuluĭ, jurnal* şi *bord* şi însuşĭ titlul volumuluĭ, *Jurnal de bord*, sunt barbarisme respingĕtóre.

Întâlnim cuvinte puse într'un înţeles pe care nu-l aŭ: «limbile se deslégă, curg *spirite* şi glume». Cum adecă? curg *spiritele??* póte curge *spiritul*, pot curge—la figurat — vorbele de *spirit* (=glumeţe); dar autorul nu scie—se vede—că pluralul *spirite* însemnéză numaĭ *duhurĭ??* şi că în alt înţeles vorba *spirit* nu are plural.

Am dat raportuluĭ asupra acesteĭ scrierĭ o desvoltare maĭ mare, tocmaĭ din causa marilor calităţĭ pentru carĭ se cuvine să vĕ atragă atenţiunea asupra talentuluĭ întâiuluĭ nostru scriitor de literatură frumósă de marină şi să vĕ propun să i se deà o parte din premiul Adamachi. Am arătat micile defecte, pentru ca autorul să le vadă şi să se vindece de ele în scrierile sale viitóre şi în nouĕle ediţiunĭ ale acestuĭ volum, pe carĭ amândouĕ—şi scrierile şi ediţiunile—le doresc să fie multe— cât maĭ multe.

Haralamb G. Lecca, *Câiniĭ piesă în 4 acte (Septima)*, Bucurescĭ 1902.— *Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

După cum am maĭ avut ocasiunea să vĕ spun, Domnilor Colegĭ, acum 2 anĭ, ca raportor general, printre tineriĭ literaţĭ, carĭ s'aŭ afirmat, de la 1895 încóce, locul de frunte se cuvine incontestabil luĭ Haralamb

Lecca. În cele 3 volume de versurĭ şi în cele 3 lucrărĭ dramatice, ce a presintat până acum Academieĭ, pentru premiare, talentul tînĕruluĭ autor se arată sub tótă a luĭ lumină: inspiraţiune, fond, formă, pricepere adevĕrată a vieţiĭ, gust artistic şi, maĭ ales, o limbă frumósă care în lucrările dramatice dă dialoguluĭ o putere uimitóre.

Las şi de astă-dată de o parte enumerarea calităţilor, carĭ pun lucrările poetuluĭ-dramaturg Lecca maĭ presus de ale celor-lalţĭ tinerĭ scriitorĭ, nu însă fără a constată pentru a doua óră, în faţa Academieĭ, munca neîntreruptă a acestuĭ autor.

Productivitatea — o scie orĭ-cine — este una din condiţiunile talentuluĭ. Eĭ bine, Domnilor Colegĭ, de la 1895 până acum, Haralamb Lecca a presintat Academieĭ 3 volume de versurĭ: *Prima*, asupra căruia s'a făcut un îndoit raport elogios, şi de eminentul nostru coleg d-l Hasdeŭ, ca prefaţă, şi de raportorul ad-hoc; *Secunda*, lucrare premiată cu jumătate din premiul Adamachi, şi *Sexta*. A maĭ presintat apoĭ 3 lucrărĭ dramatice, 3 piese în câte 4 acte, tóte jucate cu real succes: *Casta-Diva*, pe care Direcţiunea teatrelor a premiat-o, după ce regretatul V. A. Urechiă o recomandase atenţiuniĭ Academieĭ; *Jucătoriĭ de cărţĭ*, o puternică dramă de moravurĭ, şi *Suprema forţă*, iarăşĭ premiată de Academie, în urma unuĭ raport al coleguluĭ nostru d-l Naum.

În acelaşĭ timp, a tradus în cele maĭ curgĕtóre versurĭ şi în cea maĭ curată limbă o mulţime din capo-d'operele autorilor dramaticĭ străinĭ: *Atalia*, de Racine, *Femeia îndărătnică* (Mégère apprivoisée) de Shakespeare, *Ernani* de V. Hugo, *Ludovic XI* de Delavigne, *Hero şi Leandru* de Grillparzer, *Francesca da Rimini* de Silvio Pellico, *Sărutarea* de Banville, *Enoch Arden* de Tennyson, şi încă vre-o câte-và, afară de 20—30 de traducerĭ în prosă, nu fără merit, ale multor piese moderne, represintate pe scena teatruluĭ nostru naţional.

Acéstă continuitate la lucru, acéstă tragere de inimă merită, maĭ ales la noĭ, unde autoriĭ, după un cât de mic succes, se cam daŭ leneĭ, mulţumindu-se cu mugurii glorieĭ, — merită, dic, o încuragiare şi morală şi materială din partea Academieĭ.

Anul acesta Haralamb Lecca se presintă ca concurent la premiul Adamachi cu o piesă intitulată *Câiniĭ*, adecă «haita celor despuiaţĭ de orĭ-ce instinct frumos, necredincioşĭ, nerecunoscĕtorĭ, nefolositorĭ la nimic, — cânĭ în înţelesul degradator al cuvîntuluĭ: câniĭ societăţiĭ!»

Eroul e un óre-care Ion Verera, om — precum îl descrie autorul — «cu rost, cu cap, cu vadă şi, pare-se, cu banĭ» Politica îl face să ducă viéţa cea maĭ încordată, cea maĭ furtunósă, cea maĭ istovitóre, o viéţă, în care pasiunea luptelor de partid se ciocnesce cu pasiunea

unuĭ amor, nu pentru soţia sa, care admiră în el o inteligenţă fără pereche, un caracter leal, cu alte cuvinte un «om» în înalta accepţiune a cuvîntuluĭ, ci pentru o amantă nevrednică, pentru o cochetă fără inimă. Anĭ întregĭ a muncit, îndrumându-şĭ partidul spre victorie şi, când să înfigă stindardul pe vârful reduteĭ luate de el, cade, isbit de o congestiune cerebrală. E perdut!... Alţiĭ vor culege rôdele munciĭ luĭ, — şi aşà se sfârşesce actul I.

În actul al II-lea, omul plin de viéţă de până atuncĭ, a devenit o umbră. Câniĭ, carĭ îĭ linseseră mânile, încep să mârâe şi să-şĭ arate colţiĭ. Din primele frase ale lor, înţelege orĭ-cine că se pregătesce o dramă.

Cele-lalte douĕ acte cuprind decăderea şi desnodămîntul. «Surmenagiul», neurastenia, melancolia, gândurile negre, chinurile uneĭ inteligenţe în care tot maĭ scânteiéză din când în când câte un moment lucid, ideia de suicidiŭ, şi maĭ ales trista-ĭ pasiune pentru Wanda — femeia care îĭ dă ultima lovitură, cu cel maĭ revoltător cinism, tôte acestea sunt expuse şi conduse cu o uimitôre îndemânare scenică, atingênd culmea dramatismuluĭ în actul al III-lea, iar în al IV-lea umplêndu-ţĭ inima de un mare desgust pentru ingratitudinea şi rĕutatea omenéscă.

În ce privesce fondul, merită o deosebită atenţiune întâiŭ caracterul erouluĭ şi apoĭ al celor 7—8 cânĭ, pe carĭ Mircea Fronda — singurul amic al victimeĭ—îĭ împarte în treĭ: «dulăĭ, colţaţĭ şi javre. Dulăiĭ «staŭ de o parte, cu botul pe labe, încruntaţĭ; latră rar, dar când latră, tremură satul şi, unde pun gura, rup bucată. Colţaţiĭ, ies la drum, te latră un kilometru şi se daŭ pe furiş, până-ĭ croeştĭ cu biciŭl. Javrele, stârpiturĭ fricôse, te asurḑesc cu lătratul lor strident, iar când ridicĭ mâna, chelălăie înainte de a-ĭ lovì şi intră în gaura de şearpe!...» Cetitorul — saŭ spectatorul — urmăresce cu un vĕdit interes peripeţiile acţiuniĭ, carĭ nasc din chiar natura caracterelor. Autorul nu are nevoie să recurgă la un *deus ex machina,* saŭ la aşà ḑisele sforĭ, pentru a face subiectul să înainteze. Drama se desfăşôră logic, firesc, resultând din perfecta expunere a actuluĭ I. Un sânge cald de viéţă adevĕrat scenică circulă în câteşĭ 4 actele. Atenţiunea nu pôte fi un singur moment nicĭ distrată, nicĭ obosită. Prin diversitatea episodurilor, carĭ nu încetéză totuşĭ a concurà la unitatea acţiuniĭ, cel ce cetesce piesa, saŭ asistă la represintarea eĭ, nu pôte resimţì decât un interes crescênd, de la început până la fine.

Ceea ce însă constitue meritul de căpetenie al aceste lucrărĭ este dialogul, scris în cea maĭ frumôsă limbă românéscă şi colorat cu cele

maĭ ingenióse împerecherĭ de cuvinte. Dacă pe icĭ pe colo apare câte un franţusism, autorul are grijă să-l sublinieze, ca să ne atragă atenţiunea că e pus într'adins. Ba eŭ cred că, dacă ar fi vrut să fie cu desăvârşire fidel adevěruluĭ, ar fi trebuit să scrie maĭ tótă piesa în franţusesce, căcĭ, din nenorocire, aşà se vorbesce aḑĭ în salónele nóstre.

Am maĭ spus-o şi cu altă ocasiune: d-l Caragiale în *Nóptea furtunósă*, în *Scrisórea perdută* şi în *C'onul Leonida*, a fixat limba burghesimeĭ. Lecca s'a silit şi e pe cale de a isbutì să fixeze limba claseĭ nóstre culte, ridiculisând întrebuinţarea străinismelor, în dorul sěŭ de a o desbărà. Frasele luĭ Lecca sunt literare, artistice, şi totuşĭ nesilite, aşà cum le auḑĭ în vorbirea de tóte ḑilele. Până şi indicaţiunile, adecă amănuntele necesare joculuĭ artiştilor şi puneriĭ în scenă, până şi acelea sunt îngrijite. Să vě citez câte-và rândurĭ, primele, cele cu carĭ începe piesa:

«E noapte, când se ridică cortina. Lume multă. Toţĭ, — micĭ şi marĭ, din Batişte saŭ din Delea-veche, maĭ tinereĭ, maĭ copţĭ, maĭ bunĭ, maĭ rěĭ, — toţĭ furnică într'un «hall», semĕnat cu mobile şi lucrurĭ de artă. Între 9 şi 10, — acum sunt aproape 11, — a fost o întrunire politică intimă. S'a sfîrşit, lăsând în urmă murmur şi căldură, — o căldură nesuferită, cu tot aerul pe care-l chĭamă din grădină uşile şi ferestrele deschise.»

Iar actul al II — fiind-că respiră óre-care poesie — începe cu următórea indicaţiune, scrisă în rândurĭ întregĭ, ca prosă:

«Vre-o câte-và ḑile în urmă: vre-o patru. Acelaşĭ decor. Sunt 7, — şi soarele palid îşĭ stinge cerescul cuptor; pe drumul amurguluĭ pleacă, şi în mare de sânge se'nneacă, şi în aer începe să treacă al sereĭ rěsuflu uşor. Ciripăe vrăbiĭ nebune: îşĭ daŭ bună séra într'un teĭ. Rozeta parfum descompune. Un flutur pe-o flóre se pune, cuvinte de dragoste-ĭ spune şi adórme în braţele eĭ. Şi intră întunericu'n casă şi calm peste tóte se lasă.»

Apreciaţĭ, cred, ce limbă românéscă curată, simplă, dulce!

Şi tot în acéstă ordine de ideĭ, maĭ are încă un merit Lecca. În piesele sale, nu numaĭ limba e românéscă, ci şi subiectele şi personagiile. Tipurile cele maĭ adevěrate ale societăţiĭ nóstre ne sunt înfăţişate în cele 4 lucrărĭ dramatice, pe carĭ autorul le-a presintat până acum Academieĭ.

Pentru a sfârşì, Domnilor Colegĭ, conchid că acest talentat şi muncitor tînĕr merită cel puţin o parte din premiul pentru care concuréză.

Dr. M Manicatide, *Microbul şi seroterapia tuseĭ convulsive*, Iaşĭ 1902.— *Raport de* **Dr. V. Babeş.**

Tusea convulsivă este una din bólele cele maĭ rĕspândite în Ţéra Românéscă şi pricinuesce o mortalitate destul de considerabilă. În afară de complicaţiunile eĭ, despre carĭ vom vorbì maĭ departe, de multe orĭ maĭ dă nascere unor predisposiţiunĭ patologice saŭ chiar unor bóle cronice carĭ se vindecă fórte greŭ, cum ar fi de pildă tuberculosa plămânilor.

Toţĭ autoriĭ sunt de acord că tusea convulsivă — saŭ măgăréscă — este o bólă fórte molipsitóre; ea este tot-deauna epidemică şi dă, întocmaĭ ca cele maĭ multe bóle infecţióse, imunitate aceluia care a suferit odată de dînsa.

În potriva acesteĭ bóle s'aŭ încercat fel de fel de tratamente, ceea ce dovedesce că până în ḑiua de astăḑĭ ea nu şĭ-a găsit lécul În afară de substanţele narcotice, s'aŭ întrebuinţat în aniĭ din urmă diferite substanţe antiseptice, fie la interior (bromoform), fie în inhalaţiunĭ (formol); despre tratamentul acesteĭ din urmă D-rul *Lamallerée* («Le Centre médical», 1902, No. 1) afirmă că ĭ-ar fi dat vindecărĭ într'un interval de 8 ḑile. Pe de altă parte, uniĭ autorĭ s'aŭ creḑut în drept a admite că bóla se vindecă repede atuncĭ când copiiĭ bolnavĭ sunt supuşĭ altoiriĭ în potriva vĕrsatuluĭ, iar *Violi* a întrebuinţat serul viţeilor vaccinaţĭ cu cow-pox la un numĕr de 81 copiĭ şi pretinde că la 9 copiĭ accesele aŭ dispărut în 8—12 ore după prima injecţiune, la 49 copiĭ aŭ fost deajuns 2 injecţiunĭ spre a calmà accesele; numaĭ la 5 copiĭ injecţiunile făcute cu serul acesta n'aŭ dat nicĭ un resultat. Alţĭ autorĭ (Dotti şi Cerioli) în fine aŭ recomandat inoculările cu serul antidifteric.

În aniĭ din urmă diferiţĭ bacteriologĭ aŭ încercat să descopere agentul patogen al tuseĭ convulsive şi unul, *Dr. Leuriaux* («La Clinique», Bruxelles 1902, No. 21 şi 30) pretinde nu numaĭ că a găsit microbul acesteĭ bóle— care însă după descrierea fórte incompletă pare a fi un bacil banal, neavĕnd nimic a face cu tusea convulsivă, — dar că a obţinut cu acest bacil şi un ser specific care vindecă în 5—8 ḑile casurile de tuse convulsivă, maĭ cu sémă atuncĭ când injecţiunile se fac la începutul bóleĭ. D-sa a întrebuinţat serul acesta în 66 casurĭ şi numaĭ de 5 orĭ n'a obţinut efectul dorit.

Numĕrul acceselor de tuse scade sub influenţa seruluĭ de la 25 la 14 în 24 ore. *Dr. Lorthioir* («La Clinique», 1902, No. 33) a întrebuinţat serul

luĭ Leuriaux la 10 bolnavĭ de tuse convulsivă şi afirmă că toţĭ s'aŭ vindecat până în 10 ḑile şi spune că a căpĕtat impresiunea, că serul acesta micşoréză numĕrul acceselor de tuse şi scurtéză durata bóleĭ. Însă acéstă opiniune nu este confirmată de alţĭ autorĭ, precum nicĭ de *Dr. Stăiculescu*, care a încercat serul D-ruluĭ Leuriaux la 72 bolnavĭ de tuse convulsivă din judeţul Gorj (Raport adresat Direcţiuniĭ generale a serviciuluĭ sanitar), căcĭ d-sa ne arată că serul nu este perfect, că n'a putut să împedece ca bóla să evolueze cu intensitate chiar atuncĭ când injecţiunea s'a făcut la început şi că numaĭ rar accesele aŭ fost maĭ uşóre în urma administrăriĭ seruluĭ. Fiind convinşĭ că bacilul descris de Leuriaux nu este acela al tuseĭ convulsive, ne îndoim de exactitatea afirmaţiunilor d-luĭ Dr. Leuriaux, punênd succesele sale maĭ mult în comptul sugestiuniĭ căreia e supus de multe orĭ experimentatorul uneĭ substanţe nouĕ.

La noĭ *în ţéră*, *d-l Dr. Manicatide,* agregat de clinica infantilă la Facultatea de Medicină din Iaşĭ, se ocupă de maĭ mulţĭ anĭ cu studiul tuseĭ convulsive, asupra căreia a presintat Academieĭ nóstre, în sesiunea trecută, un mic memoriŭ poligrafiat, cu totul incomplet. De astădată d-sa se presintă cu o monografie completă asupra microbuluĭ şi seroterapieĭ tuseĭ convulsive— o lucrare despre care trebue să recunóscem că corespunde cerinţelor pe carĭ trebue să le punem uneĭ monografiĭ sciinţifice. Lucrarea d-sale se împarte în maĭ multe capitole.

În *primul capitol* autorul ne descrie istoricul tuseĭ convulsive. În *al doilea capitol* găsim o descriere a simptomelor tuseĭ convulsive, a complicaţiunilor la carĭ póte da nascere precum şi a mortalităţiĭ pe care o pricinuesce în ţéră la noĭ şi în străinătate, datele relative la ţéra nóstră fiind reproduse din lucrarea asupra istoriculuĭ Igieneĭ în România, datorită colegului nostru Dr. *I. Felix* şi publicată în *Analele* nóstre. În *capitolul al treilea* autorul se ocupă cu *patogenia* tuseĭ convulsive. În era bacteriologică modernă diferiţĭ bacilĭ aŭ fost învinovăţiţĭ a fi agenţiĭ patogenĭ aĭ tuseĭ convulsive; *Burger* (1883) a găsit bacteriĭ micĭ, elipsoide, alungite; *Afanasiew* (1887) un bacil maĭ mare, gros, mobil, cu sporĭ endogenĭ care, fiind injectat în trachea unor cânĭ şi pisicĭ, a putut produce broncho-pneumoniĭ mortale şi unele accese de tuse convulsivă tipice; *Ritter* descrie (1892) un diplococ; *Cohn* şi *Neumann* streptococĭ de 20 orĭ în 25 casurĭ, despre carĭ însă nu afirmă că ar fi negreşit provocatoriĭ bóleĭ; *Kurlof* (1896) o amoebă ciliată pe care o descrisese *Deichler* încă în anul 1886; *Czaplewski* şi *Hensel* (1897) un microb fórte mic, oval, cu extremităţile rotunḑite, *Koplik* (1897) un bacil căruia iĭ ḑice *X*, patogen pentru şórecĭ, însă fără de

a produce lesiunĭ pulmonare saŭ simptome convulsive caracteristice; *Spengler* (1897) un bastonaş care sémĕnă cu bacilul influenţeĭ şi care s'ar găsì numaĭ în stadiul al 2-lea şi al 3-lea al tuseĭ convulsive; *Zusch* (1899) un bacil care se găsesce liber în părţile mucóse ale sputeĭ, maĭ rar în interiorul celulelor, maĭ adesea sub formă de grămeḑĭ; *Behla* (1898) descrie o amoebă sporiferă ca producĕtóre a tuseĭ; *Livio Vincenzi* acusă nisce bacteriĭ fórte micĭ de formă ovală, aşezate câte odată în lanţurĭ, imobil, pe care l-a putut isolà în 18 casurĭ, dar care nu e patogen pentru animale. La 1901, în Iunie, apare prima lucrare asupra bacilului d-luĭ *Manicatide* — tesa de doctorat în medicină a domnişóreĭ *Aspasia Macarovicĭ*, susţinută la Facultatea din Iaşĭ—şi în acelaşĭ an studiul d-lor *G. Jochmann* şi *P. Krause* asupra unuĭ bacil cultivat de 18 orĭ în 31 casurĭ de tuse convulsivă. pe care-l numesc «bacillus pertussis Eppendorf», mic, ovoid, imobil, crescênd ca picăturile de rouă pe agar cu sânge şi formând une-orĭ filamente. Pe când însă bacilul luĭ Manicatide nu erà descris în acéstă tesă, bacilul din urmă erà bine caracterisat. În fine *Leuriaux* (1902), după cum am spus maĭ sus, descrie un colibacil mobil, aşà cum se găsesce aprópe pretutindenĭ, creḑênd că bacilul acesta ar fi agentul patogen al tuseĭ convulsive.

Primele cercetărĭ ale d-luĭ Manicatide, precum ne-o arată în capitolul al patrulea, datéză de la 1895; d-sa le-a început la clinica profesoruluĭ *Grancher* la Paris, le a continuat la clinica profesoruluĭ *Heubner* la Berlin şi în urmă la clinica sa la Iaşĭ. Resultatele acestor cercetărĭ se află expuse, precum am amintit maĭ sus, în tesa d-şóreĭ *Macarovicĭ* (Iunie 1901), într'un plic închis comunicat Academieĭ de Medicină din Paris (1901). În Iunie 1902, d-l Manicatide a făcut o comunicare maĭ amănunţită la primul congres al Societăţiĭ de Sciinţe din România, care a avut loc la Iaşĭ, iar în curând urméză să apară o lucrare a d-sale asupra acesteĭ cestiunĭ în «Zeitschrift für Hygiene.» Bacilul pe care-l cultivă autorul din expectoraţiunile bolnavilor de tuse convulsivă crešce pe agar şi se presintă ca un microb scurt, având maĭ puţin decât 0.5 pe lungime şi fiind aprópe pe jumătate atât de gros, une-orĭ fiind chiar imposibil de a fi deosebit de un coc. În preparatele microscopice de spută *bacilul z* — aşà l-a numit d-l *Manicatide* — sémĕnă fórte mult cu al influenţei, pe care-l întrece puţin în mărime. Se găsesce maĭ mult isolat, extra-celular. Se coloréză uşor cu derivatele basice ale anilineĭ (fuchsina, albastru de metilen, violet de metil, timină, etc.). Se coloréză destul de uniform, nu are coloraţiunea polară. De obiceiŭ baciliĭ sunt destul de rarĭ, aşà în cât, la un examen superficial, sputa pare sterilă; în alte casurĭ însă sunt aşà de numeroşí în cât

tot câmpul microscopic pare presărat cu eĭ. Eĭ se găsesc maĭ mult risipiţĭ în mod neregulat, isolaţĭ, liberĭ, maĭ rar în grupe micĭ saŭ maĭ marĭ saŭ în interiorul celulelor, aprópe tot-deauna sunt amestecaţĭ cu alte bacteriĭ şi în special cu streptococĭ. Isolarea lor se face bine de pe plăcile de agar. Pe aceste plăcĭ *bacilul z* forméză, în 24—48 ore, coloniĭ micĭ până la 0.5 m.m., rotunde, puţin ridicate, transparente, lustruite, uşor albăstruĭ, neavênd nimic caracteristic. Crescerea se face maĭ bine între 37°—39°; în contact cu aerul cresce maĭ abundent, deşì cresce şi fără oxigen. După 4—5 ḑile coloniile isolate se măresc până la 2—3 m.m. diametru, se îngróşă, devenind opace, albe, cu mijlocul maĭ ridicat; coloniile maĭ apropiate se unesc şi forméză un strat uniform, alb, lustruit, care se întinde ca muciĭ, când e luat cu acul de platină. Apa de condensaţie este la început turbure, apoĭ se clarifică. Dese-orĭ se vĕd pornind de la culturĭ, în profunḑime, nisce cristale prismatice. Pe serul luĭ Löffler, *bacilul z* forméză coloniĭ micĭ, rotunde, avênd 0.25 m.m. în diametru după 24 ore, puţin ridicate, albe-gălbuĭ, formând une-orĭ plăcì confluente, umede, maĭ puţin abundente decât pe agar-agar. Pe agar cu glicerină face coloniĭ aprópe transparente, subţirĭ, cu centrul ce-và maĭ îngroşat. În gelatină cresce încet, formând la suprafaţă un strat subţire, translucid, iar în profunḑime o serie de puncte de-alungul înţepăturiĭ, semĕnând cu coloniile de streptococĭ. În bulion cresce destul de abundent, producênd în primele 2—3 ḑile turburarea difusă a mediuluĭ cu puţin deposit coerent; după 3—4 ḑile bulionul se limpeḑesce, se închide puţin ca colóre, capĕtă un abundent deposit gălbuiŭ, care se întinde ca o mucositate şi dese-orĭ o membrană subţire la suprafaţă. Cresce maĭ abundent, când bulionul are o uşóră reacţiune alcalină. Pe cartofĭ forméză un strat subţire, lucios, gălbuiŭ. În lapte cresce bine, dar nu-l coaguléză. În tóte mediile are un miros particular, dulce. La microscop *bacilul z* din cultură se presintă ca un microb fórte mic, cam cât al influenţeĭ, oval, cu extremităţile rotunḑite, de obiceiŭ una maĭ ascuţită decât cea-laltă, putênd luà, după mediŭ şi etatea culturiĭ, când aspectul unuĭ bacil scurt, când al uneĭ bacteriĭ ovale saŭ chiar al unuĭ coc rotund, în cât e anevoe de deosebit de un stafilococ. În culturile vechĭ se vĕd adese-orĭ forme de involuţiune fórte variate, microbĭ carĭ aŭ un volum minim, abià visibilĭ, alăturĭ de alţiĭ, carĭ sunt de 10—20 orĭ maĭ marĭ; în aceste forme se disting umflăturĭ, crose. Baciliĭ se grupéză maĭ totdeauna paralel câte 2—3 saŭ maĭ mulţĭ, ieaŭ aspectul unor lanţurĭ de cocĭ. Rare orĭ se aşéză cap la cap şi atuncĭ forméză maĭ des unghiurĭ obtuse. *Bacilul z*, din culturĭ próspete saŭ chiar vechĭ de maĭ multe

sĕptămânĭ, se coloréză bine şi repede cu colorile de anilină şi resistă decoloraţiuniĭ după metoda luĭ *Gram* ca şi ceĭ din spută. Nu presintă striaţiunĭ, nicĭ coloraţiune polară, decât numaĭ când bacilul e pe cale de divisiune. Microbul este imobil. *Bacilul z* nu este patogen pentru animalele comune de laboratoriŭ, injectat însă în dose marĭ sub piele, produce infiltraţiune cu abcese la epurĭ de casă şi la cobaĭ; injectat în vine produce mórte la epurĭ. Pe şóreciĭ albĭ îĭ omóră în dose de 0.5 cmc., injectat sub piele. Oilor le causéză febră şi une-orĭ infiltraţiune locală; în două casurĭ a produs un fel de tuse asemĕnătóre cu tusea convulsivă. Calul este un animal fórte sensibil la cantităţĭ micĭ de cultura *baciluluĭ z*: 5 până la 10 cmc. injectate sub piele daŭ febră intensă cu inflamaţiune violentă în regiunea injectată. Animalele tinere sunt cu mult maĭ sensibile decât cele adulte: şobolaniĭ albĭ, carĭ suportă până la 10 cmc. fără nicĭ o turburare, sucombă destul de repede (2—5 ḑile), dacă sunt puĭ de 3—4 sĕptămânĭ.

Culturile obţinute de la animalele mórte sunt cu mult maĭ virulente, omorînd chiar animalele adulte în 12—24 ore, în dose de 0.5—1.0 cmc. cultură în bulion de 1 până la 3 ḑile. Cobaiĭ micĭ de 5—15 ḑile sunt asemenea fórte susceptibilĭ faţă de *bacilul z*; eĭ sucombă după 1 până la 4 ḑile cu broncho-pneumonie saŭ abces la locul de injecţiune, avênd însă tot-deauna o septicemie.

D-l Manicatide afirmă că bacilul sĕŭ diferă de microbiĭ celor-alţĭ autorĭ amintiţĭ la început. Dînsul a fost găsit de 59 orĭ în 85 casurĭ în carĭ sputa colorată a fost examinată de 64 orĭ. El a fost cultivat de 70 orĭ în 83 casurĭ. În 24 casurĭ de tuse convulsivă am încercat şi noĭ să isolăm acest bacil, dar fără succes, pe când am putut isolà alţĭ microbĭ micĭ semĕnând maĭ mult saŭ maĭ puţin cu bacilul luĭ Pfeiffer.

Încercările întreprinse de autor cu serul copiilor carĭ aŭ suferit de tuse convulsivă aŭ arătat că acest ser aglutinéză *bacilul z* în proporţie de $^1/_{30}$—$^1/_{50}$, după jumătate oră de şedere în termostat; aglutinárea se face de la a doua sĕptămână până la 2 lunĭ şi jumătate de la începutul bóleĭ; serul copiilor carĭ aŭ avut cu 2—3 anĭ maĭ înainte tuse convulsivă aglutinéză *bacilul z* în proporţiune de $^1/_{10}$, pe când serul normal nu aglutinéză *bacilul z* nicĭ în proporţie de 5%; am putut constatà într'un cas acéstă aglutinare, pe când în alte casurĭ aglutinarea erà maĭ puţin evidentă.

În urma acestor fapte, d-l Manicatide s'a gândit la posibilitatea uneĭ seroterapiĭ a tuseĭ convulsive şi pentru acest scop a imunisat o serie de animale cu culturĭ în bulion, pe carĭ le-a ţinut 10—20 ḑile la 37°5—38°. A început cu dose micĭ pe carĭ le-a mărit progresiv în raport cu re-

acţiunea animaluluĭ. S'aŭ imunisat doĭ caĭ şi treĭ oĭ, iar serul lor a fost întrebuinţat la 110 copiĭ, carĭ eraŭ atinşĭ de tuse convulsivă.

Asupra acţiuniĭ acestuĭ ser autorul ne spune că în tóte casurile a avut o acţiune modificătóre incontestabilă. Autorul conchide că serul vindecă repede în 2—12 ḑile casurile carĭ nu sunt maĭ vechĭ de una până la 2 sĕptămânĭ; cele maĭ vechĭ se amelioréză de obiceiŭ fórte mult şi se vindecă numaĭ după maĭ multe ḑile. Efectul seruluĭ se manifestă imediat după injecţiune printr'o mare scădere a numĕruluĭ acceselor de tuse din 24 de ore; gravitatea însăşĭ a acceselor este mult micşorată chiar în casurile maĭ vechĭ; accesele devin maĭ scurte, aŭ maĭ puţine reprise, reprisele aŭ maĭ puţine sguduiturĭ de tuse, inspiraţiunile sunt maĭ puţin convulsive, vĕrsăturile şi hemoragiile dispar repede. La toţĭ bolnaviĭ, la carĭ bóla erà recentă şi febrilă, temperatura a scăḑut la normală, repede după injecţiune.

Din comunicările d-luĭ Dr. Manicatide şi ale altor medicĭ din ţéră pare a reeşì că în realitate serul póte fi util în tratamentul tuseĭ convulsive. Aşà de pildă d-l Dr. Immerwohl, medic comunal şi medic al spitaluluĭ de copiĭ «Caritatea» din Iaşĭ, cu tóte că se pronunţă în mod fórte reservat, recunósce că, totuşĭ, din cercetările observaţiunilor celor 13 bolnavĭ trataţĭ cu serul d-luĭ Dr. Manicatide, resultă că în urma injecţiunilor cu ser, numĕrul acceselor a diminuat şi uniĭ copiĭ chiar s'aŭ vindecat (Scrisóre de la 28 Martie 1902).

D-l Dr. St Possa, medic primar al spitaluluĭ «Paşcanu» din Iaşĭ, a încercat serul d-luĭ Dr. Manicatide la 16 copiĭ bolnavĭ de tuse măgăréscă, internaţĭ în pavilionul bólelor contagióse şi spune:

«În general quintele în urma injecţiilor deveniaŭ maĭ uşóre şi se înregistraŭ maĭ puţine orĭ vĕrsăturĭ în urma quintelor decât înaintea injecţiunilor» (Scrisóre de la 27 Martie 1902).

D-l Dr. Roşculeţ, medic primar al judeţuluĭ Iaşĭ, a observat că în două casurĭ bóla, în urma injecţiunilor făcute în a 9-a ḑi, n'a durat maĭ mult decât 20, resp. 22 de ḑile (Scrisóre de la 1 Aprilie 1902).

Aceştĭ doĭ medicĭ nu se pronunţă însă în mod tot atât de favorabil asupra efectuluĭ definitiv al seruluĭ.

Într'un mod fórte favorabil se pronunţă d-l Dr. Zissu, medic primar al judeţuluĭ Dâmboviţa, care a vĕḑut cum sub influenţa seruluĭ, quintele şi reprisele scad la jumătate, cum vĕrsăturile dispar şi vindecarea se obţine mult maĭ repede decât cu tratamentele obicĭnuite (Scrisóre de la 1 Septemvrie 1902)

D-l Dr. C. Vasiliu, medic primar al oraşuluĭ Ploescĭ, a observat şi dînsul că în 4 casurĭ numĕrul acceselor de tuse se micşoréză sub in-

fluenţa seruluĭ d-luĭ Dr. Manicatide, iar în alte casurĭ reprisele nu maĭ sunt aşà de dese şi de obositóre (Scrisóre de la 20 Martie 1903).

În Capitală, serul d-luĭ Dr. Manicatide a fost încercat la spitalul Colentina şi la Spitalul de copiĭ. În serviciul d-luĭ Dr. Grozovicĭ s'a vĕḑut cum serul într'un cas a făcut ca accesele să scaḑă, în urma a 3 injecţiunĭ, într'un interval de 12 ḑile de la 102 la 17 în 24 ore.

În alte casurĭ copiiĭ aŭ căpĕtat câte 3, resp. 2 injecţiunĭ, şi accesele aŭ scăḑut de la 30 la 2, de la 19 la 3, de la 11 la 2 şi de la 17 la 3.

În serviciul d-luĭ Dr. Mirinescu s'aŭ observat în parte şi de o comisiune delegată de către Academie următórele casurĭ :

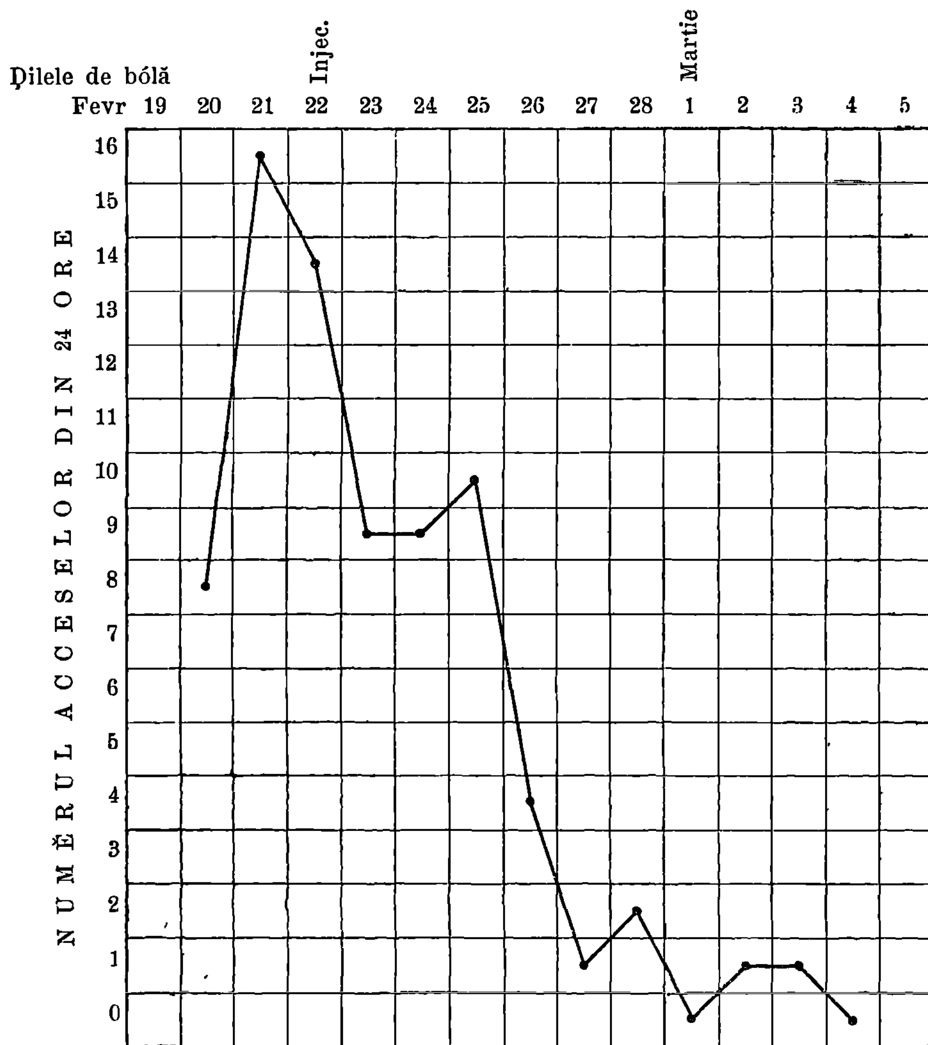
1) Eug. S., primită la 3 Aprilie 1902. Tuşesce de 12 ḑile, 14 accese în 24 ore. $^{4}/_{4}$ inj. I: 9 accese la $^{5}/_{4}$ şi 3 la $^{6}/_{4}$. La $^{7}/_{4}$ 10 accese; a II-a injecţiune: La $^{8}/_{4}$ 9 accese, la $^{13}/_{4}$ 9 accese, la $^{14}/_{4}$ 7, la $^{15}/_{4}$ 4, la $^{16}/_{4}$ 3, apoĭ numaĭ câte 2, de la $^{24}/_{4}$ înainte nicĭ un acces.

2) Regina B., 9 anĭ, primită $^{29}/_{4}$. Tuşesce de 14 ḑile, 22 accese în 24 ore; la $^{30}/_{4}$ injecţiunea I-a: la $^{31}/_{4}$ 21 accese; la $^{1}/_{5}$ a II-a injecţiune: la $^{2}/_{5}$ 14 accese, la $^{3}/_{5}$ 15 accese; la $^{4}/_{5}$ a III-a injecţiune: la $^{5}/_{5}$ 14 accese, la $^{6}/_{5}$ 11, la $^{7}/_{5}$ 14 accese; a IV-a injecţiune: accesele scad la 10, 14, 13, 9 şi 7.

3) Florica I, de 7 anĭ, primită la 24 Aprilie. Tuşesce de 4 ḑile, 12 accese în 24 ore. Capĕtă 2 injecţiunĭ şi accesele scad la 8, 9, 6, 5, 2, 1; la 3 Maiŭ e vindecată, maĭ stă opt ḑile în spital fără nicĭ un acces.

4) Elena S., de 5 anĭ, primită la $^{12}/_{5}$, în a 14 ḑi a bóleĭ, 19 accese în 24 ore. La $^{13}/_{5}$ injecţiunea I: la $^{14}/_{5}$ 15 accese, la $^{15}/_{5}$ 21 accese; a II-a injecţiune: la $^{16}/_{5}$ 18, la $^{17}/_{5}$ 13 accese. A III injecţiune: la $^{18}/_{5}$, când are 18 accese; la $^{19}/_{5}$ 15 accese, apoĭ 11. Ese nevindecată.

Ivan Nicolae.

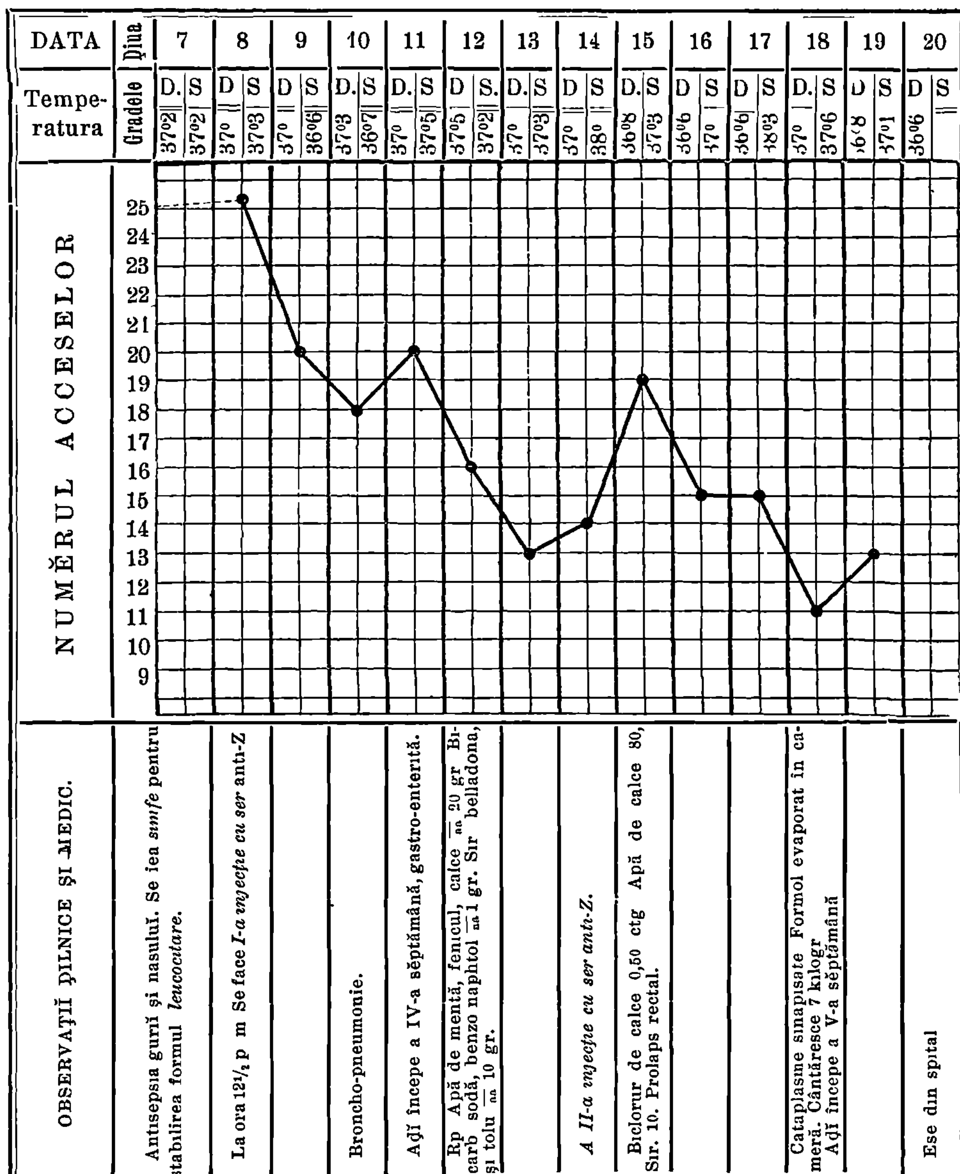

Maria Bonfati, 2 anĭ.

Serviciul d-luĭ prof. N. Tomescu
la Spitalul de copiĭ.

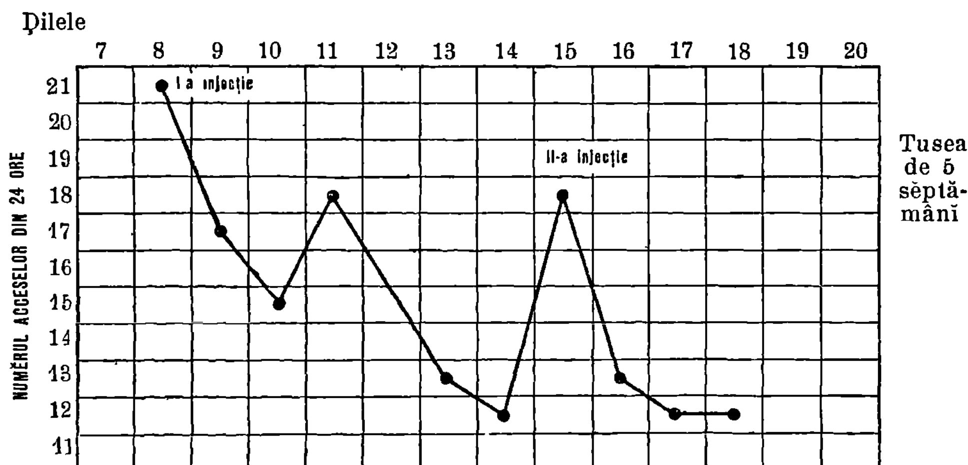
la 11/2 Gastroenterită

7 Martie 1903, — a III-a sĕptămână

În treĭ casurĭ observate de curând la Bucurescĭ s'a putut constată de asemenea scăderea acceselor de tuse în urma administrăriĭ seruluĭ d-luĭ Dr. Manicatide. În unul din casurĭ traseul acceselor se presintă în modul următor:

Giovanni Bonfali, $1^1/_2$ anĭ

Am căutat în tot timpul anuluĭ expirat să-mĭ formez o convingere asupra valoriĭ cercetărilor d-luĭ Manicatide.

Am studiat resultatele obținute de alțĭ autorĭ și am vĕḑut că în adevĕr maĭ mulțĭ autorĭ aŭ afirmat că aŭ putut să obție chiar prin injecțiunĭ cu ser de diferită proveniență o ameliorare remarcabilă în acéstă bólă. Este în adevĕr greŭ să contestăm tóte afirmațiunile autorilor străinĭ și să admitem numaĭ resultatele analoge obținute de către d-l Manicatide.

Nu putem deci să ne liniștim la aceste resultate, ci trebue să intrăm înainte de tóte în cestiunea, dacă basa sciințifică a d-luĭ Manicatide este superióră aceleĭ pe care se întemeéză alțĭ autorĭ.

În acéstă privință trebue să excludem înainte de tóte resultatele obținute cu serurĭ carĭ n'aŭ nimic a face cu tusea convulsivă și trebue să mărturisim că numaĭ Leuriaux afirmă că microbul sĕŭ este acela al tuseĭ convulsive, pe când cercetările nóstre, precum și ale autorilor străinĭ, aŭ constatat că acest bacil nu póte fi privit ca agentul tuseĭ convulsive. Există însă alțĭ microbĭ, precum ceĭ descriși de către Czaplewski, Spengler și Jochmann semĕnând cu aceĭ găsițĭ de Dr. Manicatide și carĭ fiind bine studiațĭ și găsițĭ în multe casurĭ de tuse convulsivă ar trebuì comparațĭ cu al d-luĭ Manicatide, pentru a se

constată diferinţele. În cât m'am putut convinge, bacilii luĭ Czaplewski, precum şi aceĭ aĭ luĭ Jochmann, nu sunt identicĭ cu al luĭ Manicatide, există însă un anume bacil al luĭ Jochmann, care ar trebuì studiat din punctul de vedere al aglutinaţiuniĭ şi al altor calităţĭ ale sale specifice, pentru a se vedé dacă şi alţĭ microbĭ posedă calităţĭ specifice faţă cu tusea convulsivă.

Însă tóte aceste cestiunĭ sunt de importanţă secundară, lucrul principal fiind a se costatà dacă microbul d-luĭ Manicatide are raporturĭ specifice cu tusea convulsivă.

Lucrarea d-luĭ Manicatide şi în parte şi lucrările nóstre de control ne arată în adevĕr că acest raport există, rĕmânênd a se sci dacă şi alţĭ microbĭ arată atarĭ reacţiunĭ specifice, şi dacă efectul seruluĭ d-luĭ Manicatide asupra bóleĭ, care ni se pare că este incontestabil, va puté fi ridicat încă pentru a da resultate cu totul incontestabile.

În tot casul stăm înaintea uneĭ lucrărĭ din cele maĭ serióse, care a deslegat probleme din cele maĭ obscure în privinţa etiologieĭ tuseĭ convulsive; lucrarea este admirabilă prin technica superióră întrebuinţată, prin spiritul critic ce presidă la lămurirea cestiuniĭ, ast-fel în cât calităţile ce arată autorul în resolvarea cestiuniĭ ne autorisă să ne aşteptăm încă la lucrărĭ de mare valóre, ca aceea care ni se presintă şi care este menită a ridicà mult reputaţiunea nóstră sciinţifică în faţa străinătăţiĭ, pe lângă resultatele practice care le dă şi le va da neapĕrat, după ce întrebuinţarea seruluĭ se va rĕspândì şi după ce prepararea seruluĭ se va perfecţionà încă.

Maĭ cu sémă pentru acest din urmă scop, cred că Academia este datóre să sprijinéscă pe autor, care cu cele maĭ marĭ sacrificiĭ, cu propriile sale mijlóce a întreprins acéstă lucrare atât de importantă şi costisitóre menită a aduce serviciĭ imense umanităţiĭ.

Lucrarea merită deci întregul premiŭ Adamachi, considerând însă că Comisiunea s'a pronunţat dejà pentru împărţirea premiilor, propun premiarea lucrăriĭ cu o parte a premiuluĭ.

Stefan Meitani, *Evoluţiunea dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ. Studiŭ juridic şi istoric*, Bucurescĭ 1902.—*Raport de* **A. D. Xenopol.**

Cartea d-luĭ Meitani expune istoria uneĭ instituţiunĭ fundamentale juridice, aceea a dreptuluĭ de proprietate, la poporul acela ce a contribuit maĭ ales la fixarea principiilor ce o stăpânesc. Studiul ce-l face este îndestul de amănunţit, tratând numerósele cestiunĭ şi controverse ce se ivesc cu prilejul cercetărilor desvoltăriĭ şi póte să le limpeḑéscă,

pe cât este cu putinţă. Metoda urmată de d-sa este de a cercetà părerile deosebiţilor învĕţaţĭ, maĭ ales jurisconsulţĭ, ce s'aŭ îndeletnicit cu ele, a limpeḑì părerile prin raţiunea lucrurilor saŭ, când se baséză pe texte, prin cuprinsul acestora, şi apoĭ a se rostì pentru una saŭ alta, saŭ a propune o deslegare a d-sale. Autoriĭ consultaţĭ de d-sa sunt maĭ ales ceĭ francesĭ şi din germanĭ aceĭ ce există în traducere francesă. Citéză, nu e vorbă, şi câţĭ-và autorĭ germanĭ ce nu aŭ fost traduşĭ, dar aceştia cred că maĭ mult de formă, de óre-ce de alt-fel ar fi pus în cercetarea d-sale şi pe fórte numeroşiĭ autorĭ germanĭ ce se ocupă cu istoria proprietăţiĭ la Romanĭ, autorĭ ce nu aŭ fost traduşĭ în franţusesce şi pe carĭ d l Meitani nu-ĭ pomenesce prin nicĭ un cuvînt. Acéstă lipsă este fără îndoiélă un neajuns al lucrăriĭ, căcĭ este cunoscut că dacă, în vremurĭ maĭ vechĭ, Francesiĭ aŭ avut pe un Cujacius şi un Godofredus, nicĭ un popor nu a studiat atât de amănunţit şi de adânc în timpurile din urmă dreptul roman ca poporul german. Nu putem înşirà numele tuturor învĕţaţilor germanĭ, carĭ s'aŭ îndeletnicit cu istoria dreptuluĭ de proprietate la Romanĭ, căcĭ nu-ĭ avem la îndemână, dar numĕrul lor este însemnat şi ar fi fost de dorit ca, în afară de Mommsen (pe care d-l Meitani îl scrie într'una Momsen) şi de Ihering, carĭ s'aŭ tradus în francesa, să se fi consultat şi autorĭ germanĭ netraduşĭ, cu atât maĭ mult că d-l Meitani se arată ca sciind limba germană, de óre-ce citéză pe Puchta, Windscheid, Vangerow, carĭ nu aŭ fost traduşĭ nicĭ eĭ.

În cestiunĭ de drept roman, asupra căruia s'aŭ făcut atâtea şi atâtea studiĭ, e fórte greŭ de a fi original şi de a spune ce-và noŭ. Tot ce se póte pretinde este erudiţiunea şi cercetarea a tot ce s'a scris, limpeḑirea părerilor la lumina criticeĭ lor mutuale şi alegerea din ele a celor ce se par maĭ întemeiate. Tocmaĭ acéstă cale a fost alésă de d-l Meitani. Iar pentru ca să fie pe deplin străbătută, se cereà neapĕrat şi luarea în privire a autorilor germanĭ. D-l Meitani este de alt-fel un tînĕr, care cunósce bine materia pe care o tratéză, ceea ce este cu atât maĭ de laudă, cu cât noţiunile cu carĭ aveà de lucrat: *dominium, heredium, possessio, res mancipi, res nec mancipi, nexum, mancipatio* şi câte altele sunt greŭ de determinat şi de făcut în deosebirile lor relative. Pretutindenĭ d-l Meitani îşĭ dă silinţa, după metoda d-sale, de a limpeḑì pe un autor prin critica altuia şi la nevoie prin a textelor, a precisà pe cât se póte de exact înţelesul lămurit al acestor noţiunĭ vechĭ, pe care-l perdeaŭ adese-orĭ încă de pe timpul juriştilor romanĭ.

Dreptul roman a fost până acum aprópe cu totul necunoscut ca

obiect de îndeletnicire sciinţifică la noĭ în ţéră, şi cred că acesta este un mare neajuns, când este învederat că în obiceiurile juridice ale poporuluĭ român, trebue să fie şi urme din dreptul străbun. A se ocupà decĭ de dreptul roman se cuvenià strănepoţilor luĭ Traian, ce neîncetat invocăm a fi. Când vedem pe un tînĕr, care a întreprins în mod serios şi cu o muncă cinstită un studiŭ amănunţit de drept roman cred că i se cuvine o încuragiare, chiar dacă acest studiŭ înfăţişéză, ca orĭ-ce lucrare omenéscă, óre-carĭ neajunsurĭ. Sunt decĭ de părere a se încuviinţà d-luĭ Meitani o parte din premiul la care a concurat.

Dr. I Neagoe, *Capitala noastră. Studiĭ igenice*, Bucureştĭ 1902. — *Raport de* **Dr. V. Babeş**.

Volumul d-luĭ Dr. Neagoe cuprinde un numĕr de cincĭ articole de vulgarisare, publicate de la 1887—1898 în ḑiarele «România Liberă» şi «Constituţionalul.»

În primul studiŭ autorul descrie «Ambulanţele militare rurale şi starea sanitară în România»; în al doilea, «Sănătatea copiilor»,—face un apel pentru înfiinţarea unuĭ spital la Marea Négră; în al treilea publică unele aprecierĭ asupra «Conjunctiviteĭ granulóse»; în al patrulea discută «Cestiunea apeĭ în Capitală»; iar în cel din urmă, intitulat «Capitala noastră»—de unde titlul volumuluĭ,—vorbesce din noŭ de apa de bĕut, dar şi de érba de puşcă, de fortificaţiunĭ, de edilitate în vechime, de cezarĭ, etc.

Aceea ce caracteriséză întréga lucrare este stilul greoiŭ şi negligent, o cantitate de observaţiunĭ în parte juste, dar aprópe nicĭ odată la locul lor. E un amestec de ideĭ, o confusiune de presupunerĭ nebasate şi de fapte reale, ast-fel în cât conclusiunile nu sunt convingĕtóre.

Dacă pe de o parte trebue să recunosc că autorul descrie în colorĭ viĭ starea miserabilă a ţĕranuluĭ român, cerĕnd îndreptarea eĭ; dacă nu se póte negà că în lucrarea d-luĭ Neagoe întâlnim un sentiment naţional cald care merită tótă lauda; pe de altă parte nu pot să trec cu vederea că volumul acesta conţine un numĕr de inexactităţĭ, carĭ în nicĭ un cas nu pot fi ertate omuluĭ de sciinţă Aşà de pildă, vorbind de frigurĭ, d-sa reeditéză vechile părerĭ asupra paludismuluĭ, fără să ţie sémă de lucrările nouĕ, carĭ singure aŭ luminat cestiunea şi aŭ indicat calea pentru a combate bóla. Vorbind despre pelagră, autorul négă cu desăvârşire rolul porumbuluĭ stricat în genesa pelagreĭ, pretinḑĕnd că acéstă bólă, care nu se observă decât la indiviḑiĭ, carĭ se hrănesc cu mămăligă, ar fi datorită numaĭ uneĭ hrănirĭ neîndestulă-

tóre — ceea ce nu este de fel probat, şi se găsesce în contradicere cu resultatele recente ale medicineĭ experimentale. Autorul maĭ pretinde (pag. 24) că ideia luĭ Lombroso, cum că porumbul stricat ar conţiné un principiŭ toxic, ar fi părăsită; din potrivă, se póte constatà că ceĭ maĭ mulţĭ autorĭ modernĭ aŭ admis vederile luĭ Lombroso. O altă greşélă e afirmarea d-luĭ Dr. Neagoe că în Transilvania (pag. 28) n'ar existà pelagra; adevĕrul e, că în aniĭ din urmă casurile de pelagră devin din ce în ce maĭ numeróse la populaţiunea transilvăneană, românéscă şi neromânéscă, care se hrănesce cu făină de porumb. În schimb autorul se află în contradicere cu toţĭ autoriĭ medicalĭ modernĭ, când afirmă (pag. 115) că pelagra s'ar fi observat şi în acele locurĭ în carĭ nu se consumă porumb. Nu se póte negà că în unele locurĭ autorul emite vederĭ fórte radicale în ce privesce profilaxia unor anumite bóle molipsitóre (pag. 51 şi 52), cerênd de pildă internarea în spitale a tuturor blenoragicilor, spre a împedecà propagarea bóleĭ, însă nu este nevoie a arătà că o atare măsură este cu totul inexecutabilă; alte orĭ vedem că riscă afirmărĭ greşite, carĭ arată că autorul nu este de fel în curent cu sciinţa despre care tratéză; ast-fel dice (pag 45) că «Birch-Hirschfeld a constatat micro-organismul sifilisuluĭ şi azĭ puţinĭ se vor îndoi de existenţa luĭ», pe când noĭ scim că până în diua de adĭ agentul patogen al sifilisuluĭ a rĕmas necunoscut.

De asemenea nu se póte ertà autoruluĭ că mereŭ vorbesce (pag. 16, 18, 19, 21, 107, 108, 110, 111) de bacilul malarieĭ, pe când tótă lumea scie că nu există vre-un bacil al malarieĭ, ci că malaria e causată de un hematozoar.

De alt-fel cartea D-luĭ Neagoe maĭ conţine un numĕr însemnat de cuvinte neusitate în literatura nóstră, aceea ce într'o carte destinată pentru Bucurescenĭ nu este admisibil: negleg=negligéză (prefaţă); micind=micşorând (pag. 8); micirea=micşorarea (pag. 8, 36); micesce=micşoréză (pag. 17); grosnicia=groznicia (pag. 10); rezistător (pag. 10); contrasă (pag. 14); încétă=încetéză (pag. 18); profilaxa=profilaxia (pag. 21, 106); drenagarea (pag. 106, 111, 112, 123); drenagate (pag. 194); şesósă (pag. 108, 257); şesos (pag 219); repetesc (pag. 113); neglésă (pag. 142); neglese (pag. 145); 'germânesce (pag. 249); repeţesce (pag. 252, 253); afunzime (pag. 253, 289); afundate (pag. 253).

Numeróse sunt şi greşelile limbistice; facerea *asemenor* studiĭ=facerea unor asemenea studiĭ (pag. 256); haematiĭ=hemaţiĭ (pag. 17); cahesia=cachexia (pag. 17); cahesiĭ=cachexiĭ (pag. 247); («basîndu-se maĭ ales *asupra* populaţieĭ urbane... *asupra* uvrierilor» (pag. 9), în

loc de *pe;* pădurile *a* ajuns (pag. 20); un făt *a* carităţiĭ publice; mortalitate excesivă de mare (pag. 247).

Maĭ găsim o sumă de greşelĭ ortografice: nemathodes (pag. 69); sifilitologelor (pag. 118); bacteorologic (pag. 185, 259, 263); bacteorologia (pag. 186, 196, 203), bacteorologice (pag. 231); bactereolog (pag. 248, 261); soprofite (pag. 251) şi într'un loc chiar non-sens logic: substanţe.... bacterologice (pag. 250).

Cea maĭ mare anarchie însă domnesce în scrierea termenilor şi numelor străine: Via Apia în loc de Via Appia, Selbst Reinigung în loc de Selbstreinigung, Tomassi Crudeli şi Tomassi Crudelli (pag. 111), în loc de Tommasi Crudeli; Trapoli (pag. 22) şi Trapolli (pag. 23), în loc de Frapolli; Lusana (pag. 24, 26), în loc de Lussana; Laenec (pag. 53), în loc de Laennec; San Wieten (pag. 99), în loc de Van Swieten; Hirtel (pag. 123), în loc de Hyrtl; Vierchow (pag 123), în loc de Virchow; Starenbergersee (pag. 243), în loc de Starnberger See; Hochen Schwangau (pag. 243), în loc de Hochenschwangau. Numele Burkly-Ziegler (pag 265) e scris în diferite felurĭ: Burchki-Zigller (pag. 190), Burki-Zigler (pag. 195, 201), Burky-Zigler (pag. 99).

O strofă nemţéscă e reprodusă în modul următor (pag. 278):

Am*m*erica, du hast es besser
Wie unser Continent *das alte*,
Du hast keine zerbrochen*e* *s*chlösser,
Und keine Basalte!

Lucrarea conţine o cantitate de citaţiunĭ, însă de multe orĭ rĕŭ aplicate saŭ inexacte; ast-fel autorul atribue luĭ Goethe aceea ce aparţine luĭ Schiller (pag. 248).

Volumul d-luĭ Dr. Neagoe nu se presintă decĭ nicĭ ca formă, nicĭ ca conţinut, ast-fel în cât să pótă fi recomandat pentru premiul pe care-l solicită autorul.

M. N. Pacu, *Manual de Învĕţătura Evangelică saŭ scurtă explicare a textelor, cu conţinut moral maĭ ales, din cele patru Evangeliĭ.* Ediţia a III-a, Galaţĭ 1902 — *Raport de* S. **Fl. Marian.**

Cartea, al căreĭ titlu l-am reprodus aicĭ, e o carte didactică compusă «pentru usul scoalelor secondare şi pentru lectura pioasa în genere.»

Ea este tipărită pe 180 de pagine, octav mare, şi împărţită în două părţĭ, şi anume:

Partea I. *Preceptele.*

Partea II. *Parabolele Mântuitoruluì şi alte învĕţăturĭ ale sale.*

Amândouĕ părţile acestea se împart iarăşĭ în câte douĕ secţiunĭ, şi anume: Partea întâia în:

Secţia I. *Predica (învĕţătura) de pe munte.*

Secţia II. *Sfaturile ce dă Mântuitorul apostolilor sĕĭ când le orânduesce misiunea lor, şi alte osebite precepte cu alte ocasiunĭ.*

Iar Partea a doua:

Secţia I *Parabole*, şi

Secţia II. *Diferite fapte şi cestiunı evangelico-morale.*

În Partea I. Secţia I, se explică cu de-amăruntul, în 24 de paragrafe, tóte preceptele morale ale Domnuluĭ nostru Is. Chr., cuprinse în cuvîntarea sa, cunoscută sub numele de *Predica* saŭ *Învĕţătura Domnuluĭ de pe munte*, pe care a rostit-o acesta în al doilea an al vieţiĭ sale publice uneĭ marĭ mulţimĭ de ómenĭ de pe înălţimea unuĭ munte nu departe de Capernaum.

În Secţia II, din aceeaşĭ parte, se înşiră şi se explică, în 39 paragrafe, tóte sfaturile ce le-a dat Mântuitorul apostolilor sĕĭ, când le-a rânduit misiunea lor, precum şi multe alte precepte rostite la diferite ocasiunĭ.

În Partea II, Secţia I, se înşiră şi se explică aşişderea cu de amăruntul, în 28 de paragrafe, tóte *Parabolele* şi *asemĕnările*, câte le-a rostit Domnul nostru Is. Chr. la diverse ocasiunĭ în decursul celor treĭ anĭ şi jumătate aĭ activităţiĭ sale mesianice; iară în Secţiunea II, şi tot odată şi cea din urmă, tratéză, în 15 paragrafe, diferite alte fapte şi cestiunĭ evangelico-morale

Acestor douĕ părţĭ însă, carĭ se ocupă maĭ ales cu cele cuprinse în textul celor patru evangeliĭ scrise de apostoliĭ şi evangeliştiĭ Mateiŭ, Marcu, Luca şi Ioan, premerg alte douĕ micĭ tractate şi anume: *Notiţe istorice asupra primilor apostolĭ*, carĭ tratéză despre: *Întemeierea Bisericiĭ creştine*; *Predica apostoluluĭ Petru; Prigonirea apostolilor; Chemarea lor la judecată*; *Creştinarea* şi *Activitatea apostoluluĭ Pavel*, şi carĭ sunt tipărite pe 12 pagine; precum şi *Învĕţătura evangelică*, care tratéză despre *Sfînta Scriptură* şi în special despre *cele patru evangeliĭ, ca mijloc de edificare morală pentru credincioşĭ*, despre *Împărţirea şi însemnătatea acestora* şi despre *Necesitatea de a fi explicate credincioşilor*, şi în urmă despre *Is. Chr. ca învĕţător* şi *Modul luĭ de a învĕţà*, care e tipărită pe 8 pagine.

Atât *Notiţele istorice*, carĭ se baséză maĭ cu sémă pe *Faptele apostolilor*, scrise de apostolul şi evangelistul Luca, cât şi *Învĕţătura evangelică*, precum şi tóte cele cuprinse în cele douĕ părţĭ amintite maĭ

sus, nu numaĭ că sunt explicate cât se póte de sistematic şi pe înţeles, conform cu învĕţătura dogmatică şi morală a Bisericiĭ nóstre dreptmăritóre, ci ele sunt tot odată şi scrise într'o limbă cât se póte de alésă, curgĕtóre şi fórte uşor de înţeles şi de priceput.

Afară de acésta, atât persónelor biblice cât şi cuvintelor maĭ puţin usitate şi cunoscute, autorul nu întrelasă de a le da, şi maĭ ales în notiţele subliniare, explicarea cuvenită, ast-fel că orĭ şi cine ar fi acela, care îĭ va cetì cartea cu atenţiune, trebue numaĭ decât s'o pricépă de la început şi până la sfârşit şi să rĕmâe viŭ impresionat de tóte cele ce se cuprind într'însa.

În scurt ḑis, manualul din cestiune e singura carte didactică tipărită şi cunoscută mie până acuma de cuprins religios, şi maĭ ales în România, care merită tótă lauda, atât în privinţa celor cuprinse şi tratate într'însa, cât şi în privinţa limbiĭ celeĭ adevĕrat românescĭ în care e scrisă.

Drept aceea autoruluĭ eĭ merită a i se acordà, dacă nu întreg, cel puţin o parte din premiul la care a concurat.

Ioan Petroviciĭ, *Un colţ de viaţă*, Bucureştĭ 1902. — *Raport de* **Iosif Vulcan.**

Sub titlul acesta tînĕrul autor şĭ-a adunat într'un volum poesiile, după carĭ ne dă două drame în câte un act.

Poesiile aŭ timbrul unuĭ începĕtor cu calităţĭ nedesvoltate încă, carĭ nu ne fac să întrevedem afirmarea unuĭ talent liric.

Mult maĭ favorabilă este impresiunea ce simţim la cetirea celor douĕ bucăţĭ dramatice: «O sărutare», poemă dramatică într'un act şi «Urmările ĭertăreĭ», dramă în versurĭ într'un act.

Ambele acestea ne conving că autorul are inclinaţiune pentru genul dramatic. Darul invenţiuniĭ, ce-ĭ dreptul, nu-ĭ este bogat; dar scie să-şĭ presinte subiectele simple în o formă plăcută, cu dialogurĭ bine simţite, în o limbă potrivită.

Acésta ne îndémnă să credem că ne aflăm în faţa unuĭ talent al viitoruluĭ.

Vasiliu Ranta-Buticescu, *Novele*, Gherla 1902. — *Raport de* **I. Bianu.**

D-l Vasiliŭ Ranta-Buticescu este un vechiŭ publicist de peste Carpaţĭ. După o lungă carieră de judecător în serviciul statuluĭ, s'a retras la Cluj şi acolo a început a-şĭ adunà scrierile sale din tinereţe, din carĭ a publicat până acum acest volum de nuvele.

Vom judecà acest volum din două puncte de vedere: din acela al evoluţiunii literaturii române de peste Carpaţi şi din punct de vedere personal al autorului, măsurându-i importanţa subiectivă.

Într'adevěr, volumul acesta caracteriséză o mişcare întrégă literară, care, fără a reuşì să deà limbii şi literaturii române opere de valóre, a avut totuşi câte-và calităţi prin direcţiunea sa. E vorba de o grupare a unei generaţiuni de scriitori debutanţi din anii 1850—1870, cari aŭ ridicat un stég în Oradea-mare, căutând a propagà sub scutul acestui stég câte-và idei frumóse, cum este îndemnul de a cetì şi scrie românesce, — un îndemn care de alt-fel şi astăḑi mai este actual.

În fruntea acestei grupări erà între alţii şi rĕposatul nostru coleg Alexandru Roman, apoi Dionisie Păscuţ, un harnic filolog român, precum şi un şir de tineri entusiaşti, între cari Ilie Trăilă şi... d-l Ranta-Buticescu, fără îndoiélă printre cei mai talentaţi, cum ne-o dovedesce publicaţiunea colectivă de la 1867 intitulată «*Fenicele*».

Scrierile acestor tineri şi începĕtorì literaţi păcătuiaŭ fără îndoiélă prin multe defecte, între cari cel mai mare îl constituiaŭ exagerările de limbă — lucru ce nu e de mirat, într'un timp când toţi cărturarii de peste Carpaţi stăteaŭ sub influenţa nemijlocită a idealului latinist, atât de rĕŭ aplicat.

Încă de pe atunci însă pornise, ca o adiere caldă, un curent favorabil desvoltării normale a literaturii nóstre: interesul pentru limba poporală şi pentru poesia poporului. Şi ne face o plăcere a constatà că d-l Ranta-Buticescu este printre cei dintâi cari s'aŭ întors la acest isvor şi a scris un şir de poesii în genul poporal, imitaţiuni cărora le ḑice «doine», şi cari şi astăḑi se pot cetì.

În prosa d-sale de asemenea a primit de timpuriŭ elemente din popor, şi nu numai în limba în care scrie, dar mai ales în subiectele tratate, cari în majoritatea lor sunt ţĕrănesci. Limba d-lui Ranta este străbătută de multe provincialisme, dar cele mai multe frumóse, căci sunt néoşe românesci. Acésta e o bună însuşire a unui novelist de la ţéră, căci scenele din popor, viéţa idilică din stratul cel mai curat al némului nostru, nu pot fi redate decât în limba elementului de care autorul se preocupă. Şi apoi nu găsim de loc, că e nimerit a se face unui autor cap de acusaţiune din faptul că întrebuinţéză o limbă bogată în provincialisme curat românesci, ci din potrivă socotim că e în favorul desvoltării limbii literare, care alt-fel e redusă la limba vorbită exclusiv de cărturari. Cuvinte ca «certariţă», «holcă», «mădărită», a se «încocorà», «vraniţă», «dâlmă» şi altele, pe cari le-am aflat în întâiele pagine din acest volum, sunt prea dese în graiul poporului de-

cât să fie scóse din circulaţiune. Avem însă o reservă categorică: tot ce este unguresc, fie în termenĭ usualĭ, fie în topica limbiĭ, trebue înlăturat ca cel maĭ năprasnic pericol ce amenință limba ardelenéscă prin influenţa silnică a şcólelor unguresci.

Subiectele de povestire ale d-luĭ Ranta-Buticescu sunt în parte de o simplicitate rustică şi fără de pretenţiunĭ de povestirĭ rafinate. Artă multă în expunerea lor nu avem de constatat, cel mult acea artă ce o are orĭ-care unchiaş maĭ gureş de la ţéră, când povestesce lucrurĭ atât de dragĭ flăcăilor şi fetelor din şeḑĕtóre. Nuvele ţĕrănescĭ, ca: «Dragostea unchiaşuluĭ», «Florile dragosteĭ», «Florĭ de munte» şi «Florile codruluĭ» îţĭ daŭ într'adevĕr sensaţiunea unor frumóse momente sufletescĭ din viéţa poporuluĭ şi sunt alcătuite cu destul meşteşug atât în partea lor descriptivă, cât şi în acţiune. Plac mult şi pildele ţĕrănescĭ, de carĭ găsim multe presărate în volumul întreg.

Ce păcat însă că nu-ĭ reuşesc tot atât de bine povestirile şi figurile din societatea suprapusă ţĕrănimeĭ — o lume a căreĭ psichologie e maĭ complicată şi póte prea greŭ de zugrăvit pentru autorul nostru. Ast-fel tipul luĭ «Costică» (pag. 46), care făceà «şport», e într'adevĕr un fel de «mazăre *pe* părete», împreună cu o altă figură din «Sóre şi plóie» (pag. 76) cu «*locotenintele* la linie Tuliu Corneanu». Aicĭ d-l Ranta-Buticescu e cu mult maĭ neîndemânatec în tóte.

Pe de-a întregul volumul d-luĭ Ranta-Buticescu nu este o operă care să rĕmână în literatura nóstră, ca dovadă de un scriitor de forţă — acésta pentru motivul de căpetenie că autorul e prea puţin artist şi că a aprofundat prea puţin subiectele tratate.

Pentru motivele arătate o vorbă bună se cuvine în sînul Academieĭ venerabiluluĭ scriitor, ale căruĭ nuvele, publicate mulţĭ anĭ de-a rândul în *Familia* colegului nostru Vulcan, aŭ contribuit în vremea lor la desvoltarea gustuluĭ de cetire şi ast-fel la a culturiĭ literare în publicul romănesc de peste Carpaţĭ; nu pot însă propune să i se deà premiŭ, maĭ ales când vĕd la acelaşĭ concurs opere mult maĭ însemnate prin talentul, prin sciinţa saŭ prin munca cu care sunt scrise.

N. Rădulescu-Niger, *Din valurile vieţeĭ.* Ediţiunea II, Bucurescĭ 1902.— *Raport de* **A. D. Xenopol.**

Un şir de nuvele în deobşte bine scrise ca limbă de talentatul autor, dar carĭ tóte aŭ neajunsul de a nu susţiné interesul decât la început şi de a devenì silite în conducerea acţiuniĭ după câte-và pagine; aşà bună-óră în *Emma Nour*, după ce descrie în colorĭ viĭ nas-

cerea iubiriĭ unuĭ profesor pentru frumósa luĭ elevă şi împărtăşirea acesteĭ iubirĭ din partea tinereĭ copile şi o pune chiar să facă o făgăduinţă învĕţătoruluĭ eĭ, revine asupra acesteĭ închegărĭ de simţirĭ ce erà acum hotărîtă şi care trebue să deà nascere la alte simţiminte, şi pune pe Emma după doĭ anĭ să-şĭ reculégă tóte gândurile, să le cumpĕnéscă şi să se hotărască a alege pe Mircea dintre bărbaţiĭ ce năzuiaŭ la mâna eĭ. Aceştĭ doĭ anĭ trec apoĭ pentru Mircea fără nicĭ un sbucium, când erà firesc ca el să fi fost minat de gelosie cu timpul a vedé roind în jurul iubiteĭ inimiĭ luĭ atâţĭ tinerĭ fluturĭ.

În văduva Cuciugurescu nu există nicĭ o causă care să schimbe pe sócra luĭ Guliţă în o hienă, de óre ce e sócra bărbatuluĭ şi nu a femeiĭ. Am fi înţeles silinţele acesteĭ sócre de a împedecà relaţiunile dintre fata eĭ şi bărbatul ce i-l dăduse, începênd chiar din séra de cununie, când vrea să dórmă cu ea în odae, în casul când d-l Niger ne-ar fi arătat pe văduva Cuciugurescu ca îndrăgostită de propriul eĭ ginere şi dorind să-l deà în aparenţă numaĭ feteĭ spre a-l păstrà pentru ea; dar de aşà ce-và nu se vede nicĭ un indiciŭ în nuvelă, purtarea sócreĭ este absolut nemotivată şi prin urmare nu interesézā. Apoĭ în deobşte d-l Rădulescu-Niger, care se înălţase în sfera beletristică la roman şi isbutise a scrie unul fórte interesant, cel puţin în partea luĭ cea dintâiŭ, *Strein în ţéra luĭ*, acum iar s'a coborît, pe calea inspiraţiuniĭ şi a alcătuiriĭ, la genul maĭ uşor şi maĭ simplu al nuveleĭ.

Nu cred ca *Din valurile vieţeĭ* să merite premiul.

I. A. Rădulescu-Pogoneanu, *Probleme ale culturiĭ româneştĭ,* Bucureştĭ 1902.—*Raport de* **Gr. G. Tocilescu.**

«Limba şi cultura oraşelor», cu care începe «Problemele culturiĭ româneştĭ», este o lucrare maĭ mult decât prosaică şi comună, repetirĭ şi lucrurĭ cunoscute şi recunoscute, într'o formă greóie, deşì forma epistolară alésă de autor e cea maĭ comodă, date fiind uşurinţa şi tonul familiar cu care se scrie unuĭ amic şi lipsa de pretenţiunĭ ale acestuia.

Cu nisce tăieturĭ maĭ mult saŭ maĭ puţin nemerit alese din jurnalele cotidiane, autorul «problemeĭ» ne arată că nu se scrie bine românesce în presa nóstră; că la o serbare din societatea botoşeneană s'ar fi jucat de anul noŭ nisce piese nemţescĭ; că studenţiĭ carĭ agitaŭ acum câţĭ-và anĭ cestiunea naţională ar fi comandat nisce cocarde la magasinul «Leon» şi că la venirea M. S. Împĕratuluĭ Fran-

cisc Iosef în Bucurescĭ, câţĭ-và industriaşĭ străinĭ din capitală ar fi lucrat la decoraţiunea sălii de aşteptare de la Gara de Nord; că în fine la serbarea ḑileĭ de 10 Maiŭ, ferestrele cofetărieĭ Capşa eraŭ iluminate cu inscripţiunea: «Vivent Leurs Majestés» în franţusesce, şi altele multe de acestea.

Trecênd la a doua «problemă», pe care o atacă d-l Rădulescu, «Chestiunea evreească în România», autorul începe studiul sĕŭ prin cuvintele: «Chestiunea israelită» pare că pasionează din noŭ spiritele din ţara noastră»; aşà fiind ne-am fi aşteptat ca bărbatul de stat cu îndelungă experienţă, diplomatul fin şi consumat, tribunul patriot şi luminat, profesorul şi publicistul de mare talent, să vină a-şĭ spune cuvîntul sĕŭ cu autoritate într'o cestiune arḑĕtóre, de care nu se atinge decât cu mare precauţiune.

D-l Rădulescu cu o competinţă ce şĭ-o asumă şi de care este pe deplin convins deslégă într'un singur condeiŭ cestiunea şi se grăbesce la premiile Academieĭ.

Pentru a nu lungì mult vorba asupra acesteĭ a doua «probleme» şi a nu maĭ intrà într'o analisă de prisos, vom spune că d-l Rădulescu pare a fi *utilisat* maĭ mult saŭ maĭ puţin diferite articole anonime publicate în cotidianul «Timpul» de acum câţĭ-và anĭ, întocmindu-şĭ ast-fel broşura. Dar iată ce se întîmplă: D-l Ion Lahovari, fostul Ministru de Externe, publicase acum câţĭ-và anĭ «Cestiunea israelită». Lucru curios, multe observaţiunĭ, multe argumente şi exemple aduse de d-sa semĕnaŭ aidoma cu cele din studiul cu acelaşĭ titlu al d-luĭ Rădulescu. Despre acésta d-l Rădulescu nu face nicĭ o menţiune în broşura sa; dar după apariţiunea eĭ, vedem apărênd într'un ḑiar o notiţă în potriva d-luĭ Lahovari, care este acusat, nimic maĭ mult, nimic maĭ puţin, decât că s'ar fi împăunat cu munca altuia şi decĭ iată-l pe fostul Ministru de Externe învinuit de plagiator.

D-l Lahovari însă se revoltă la acusarea d-luĭ Rădulescu şi arată că dacă este vorba de un plagiator, apoĭ acela nu este Ion Lahovari, ci tocmaĭ acusatorul sĕŭ.

Cred, Domnilor Colegĭ, că broşuriĭ d-luĭ Rădulescu nu merită a i se deschide calea ca să obţină nicĭ măcar o parte din premiul Adamachi.

Radu D. Rosetti, *Din largul lumiĭ. Note de călătorie*, Constanţa 1903. — *Raport de* **I. Bianu**.

«Bolnav la suflet şi la corp, amărît, într'unul din acele momente de descuragiare cînd nu găseştĭ altă soluţie pentru a pune capăt la

tóte de-cît pacea mormîntuluĭ», autorul a plecat . . . . la Neapol. Fără indoiélă alegerea a fost fericită, maĭ bine de o mie de orĭ să mergĭ la sgomotosul Neapol decât la «pacea mormîntuluĭ», maĭ ales că până să ajungĭ la Neapol, care este cam departe, te poţĭ oprì în multe oraşe, vedé multe lucrurĭ frumóse, şi-ţĭ poţĭ îndulcì sufletul şi trupul cu multe mulţumirĭ.

Autorul — maĭ cu minte se vede, de cum s'ar păré din întâiele cuvinte ale prefeţeĭ la acéstă carte — aşà a şi făcut: s'a plimbat pe la Veneţia, de unde are amintirĭ urîte, pe carĭ în loc să le uite, le-a povestit într'o mică scriere publicată la 1893; apoĭ pe la Verona, Milano, Turin (prin urmare ne-am depărtat mult de drumul cel maĭ scurt spre Neapol, după care erà vorba să ajungem la «pacea mormîntuluĭ»), Genova, Pisa, Florenţa, Roma, Neapol; apoĭ — nevoind să-şĭ maĭ aducă aminte de «pacea mormîntuluĭ» — a trecut la Constantinopol şi s'a întors iar pe Calea Victorieĭ cea atât de sgomotósă Să uităm şi noĭ văicărarea despletită din întâiele cuvinte pe carĭ le găsim când deschidem cartea, pe care autorul ne-o maĭ reamintesce din când în când în mod nu tot-deauna potrivit.

Povestirea călĕtorieĭ prin Italia este scrisă «pentru cel ce nu poate cunoaşte minunile Italieĭ din cărţĭ străine, pentru romînul care, dupe cetirea eĭ, ar pleca nebun să vadă Ţara Soareluĭ — servindu-ĭ în acelaş timp şi de călăuză. Declar dar de la început — ḑice autorul — că mare parte din notele monumentelor sînt luate din Baedeker. Partea literară îmĭ aparţine.»

Autorul spune adevĕrul: clasicele manuale de călĕtorie ale luĭ Baedecker sunt de prea multe orĭ numaĭ traduse saŭ parafrasate de dînsul în românesce; acésta o simţĭ în tóte paginele, maĭ ales dacă aĭ călĕtorit prin aceleaşĭ oraşe, cu aceeaşĭ carte roşie în mână, cum aŭ făcut-o şi o fac miĭ şi miĭ în fie-care an.

«Partea literară îmĭ aparţine», ḑice autorul. Care parte literară? Alta nu este în acéstă carte decât prosa în care sunt povestite impresiunile de călĕtorie şi în care sunt spuse pe românesce notele despre oraşe şi monumente luate din Baedecker.

Acéstă «parte literară» trebue decĭ luată în consideraţiune, căcĭ cu ea concuréză autorul la premiul Adamachi.

Cetind cartea, care de multe-orĭ mĭ-a redeşteptat amintirĭ de acum două-ḑecĭ de anĭ, când am făcut şi eŭ pe îndelete o călĕtorie în lung şi în larg prin clasica peninsulă, am avut impresiunea că cetesc notele unuĭ ḑiarist grăbit de a scrie orĭ cum relaţiunĭ cât maĭ lungĭ despre impresiunile sale de călĕtorie.

Autorul în prefaţă amintesce că înainte de dînsul aŭ scris despre Italia Goethe şi Stendhal, Taine şi Gauthier, Goncourt şi Heine, M-me Sand şi Bourget, dar nu ne spune care ĭ-a plăcut maĭ mult. Un lucru trebuià să bage de sémă, că impresiunĭ de călĕtorie în Italia, în urma scriitorilor citaţĭ şi a altora mulţĭ, nu se maĭ pot scrie decât de douĕ felurĭ: saŭ scrierĭ a căror valóre să steà în studiile adâncĭ şi în observaţiunĭ nouĕ şi originale asupra operelor de artă, carĭ atrag lumea cultă în pelerinagiŭ spre clasica peninsulă; saŭ scrierĭ carĭ prin vioiciunea descrieriĭ, prin eleganţa formeĭ, să deà cetitoruluĭ impresiunea profundă şi vie a celor descrise. Dacă o scriere despre Italia nu este din aceste douĕ categoriĭ, apoĭ este din a treia: banalităţĭ fără valóre, carĭ aŭ cel mult viéţa uneĭ ḑile. Volumul d-luĭ Rosetti este din acéstă din urmă categorie.

Nicĭ o singură descriere care să te misce, nicĭ un tabloŭ, nicĭ un portret, nicĭ o caracterisare a unuĭ ţinut, a unuĭ oraş, a uneĭ şcolĭ artistice, a unuĭ artist saŭ a unuĭ tabloŭ — nimic, nimic! Note în fugă, motivate numaĭ de dorinţa de a umplé foile albe, alta nimic: Baedecker întins în prosă românéscă, amestecat cu amintirĭ personale fără nicĭ o importanţă.

Autorul vorbesce despre ce-ĭ vine înainte. De la o biserică trece cu vorba la comedia care se va jucà în acea séră la teatru, pentru că eşind din biserică a vĕḑut lipit de zid un afiş de teatru. Amintirile de la Turin încep cu căutarea unuĭ prieten român; trece vorba la un tăietor de bătĕturĭ, al căruĭ nume aduce autoruluĭ aminte că este de ném «aristocratic», şi că numele sĕŭ este un «nobil nume de familie», apoĭ vine vorba despre un bancher de la Turin şi de un ḑiarist cu acelaşĭ nume din Bucurescĭ.

Nu se informéză serios nicĭ chiar din Baedecker şi face afirmaţiunĭ false şi absurde. La pag. 51 spune că laguna Veneţieĭ este legată de peninsulă printr'o limbă de pămînt, peste care trece trenul; pe când trenul trece peste un lung viaduct construit în bolţĭ zidite de piétră peste laguna de la uscat până la insulele oraşuluĭ. La pag. 61 vorbesce de *arena* de la Verona, ca şi când ar fi departe afară din oraş, în afară şi de fortificaţiunĭ, pe când ea este aprópe în mijlocul oraşuluĭ. La pag. 71 spune că, mergênd în tren de la Veneţia spre Milan, a trecut pe lângă «*Laco Lugano*» (sic!), pe când linia ferată trece pe lângă *Lago di Garda*, iar Lugano rĕmâne departe în Alpĭ cu totul într'altă direcţiune. De maĭ multe orĭ (pag, 97, 101) numesce pe marele Rege al uniriĭ Italieĭ Victor Emanuel **I** în loc de *II*, deşì însuşì reproduce (pag. 156) o inscripţiune în care i se dă numĕrul *II*. Ce să maĭ ḑicem de aprecierĭ în arta

cea mare, ca cea de la pag. 145: «Ca înfăţişare externă însă, e drept că'l întrec (biserica San Pietro de la Roma) amîndouă» (adecă San Marco şi Domul de la Milan). Să comparĭ aspectul exterior al Domuluĭ de la Milan cu San Pietro, trécă; — dar să spuĭ că San Marco «ca înfăţişare externă» întrece pe San Pietro!! Să spuĭ apoĭ că intrarea luĭ San Pietro este «ridicolă?!» Nu te poţĭ mirà de ignoranţa — scusabilă — cât de îndrăsnéla de a face asemenea afirmaţiunĭ prăpăstióse.

Este uimitóre neîngrijirea stiluluĭ şi a limbiĭ în acest volum, din care autorul dice că «partea literară îĭ aparţine.»

Maĭ întâiŭ o modă nouă, dar rea: fórte des întâlnim frase şi proposiţiunĭ fără predicat, fără verb: sub titlul *Redentore* urméză: «vechia biserică a franciscanilor, cu faţada dintr'un singur şir de colóne, care-a făcut epocă» şi . . . . . punct! La pag. 74 un alineat întreg este aşà: «De-asupra amvonuluĭ, o cruce de lemn veche, purtată de preoţĭ pe străzile Milanuluĭ pe vremea ciumeĭ.»

Autorul nostru a audit póte vorbindu-se de proposiţiunĭ eliptice; chiar a vĕdut póte cum prin ele se obţin câte-odată efecte de stil; dar nu scie nicĭ unde, nicĭ cum să le întrebuinţeze.

Volumul este plin de galicisme, ca: *plajă*, *flanéză*, *descurajantă ĭ-a dat rendez-vous;* de vorbe puţin alese, ca: *plictisiţĭ* şi *plictisélă, caraghiósă*; de forme neexistente, ca: *mâncărurilor*.

Când un autor, care sunt convins că ar puté face mult maĭ bine, aruncă la concursul premiilor Academieĭ un volum făcut cu atâta neîngrijire, cu atâta uşurinţă, acésta este dovadă că nu a pătruns încă în restrînsul cerc al scriitorilor noştri convingerea că cu asemenea cărţĭ nu se pot luà premiĭ academice; că un simţimînt de cuviinţă faţă de acéstă înaltă instituţiune culturală ar trebuì să împedece chiar presintarea unor scrierĭ nelucrate, neîngrijite.

M'am întins cam mult asupra volumuluĭ d-luĭ R. D. Rosetti, tocmaĭ pentru că mi s'a părut ocasiunea potrivită spre a atinge acea delicată cestiune de cuviinţă, din înţelegerea căreia cred că ar avé mult de câştigat şi tînĕra nóstră literatură, şi scriitoriĭ noştri, şi lucrările Academieĭ.

Th. D. Speranţiă, *Minunea vieţiĭ şi cheia lumiĭ*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **S. Fl. Marian.**

Minunea vieţiĭ şi cheia lumiĭ e un fel de poveste mistico-filosofică, tipărită cu litere garmond pe 96 pagine.

Ea este menită maĭ cu sémă pentru poporul român de la ţéră, că-

ruia autorul voesce să-ĭ explice în mod natural *Minunea vieţiĭ*, adică din ce şi cum a început a se urzì întâiaşĭ dată *lumea*; cum s'a format *pămîntul*, *sórele*, *luna*, precum şi tóte cele-lalte *planete* saŭ *stele*, câte se află în univers; cam cât timp a trebuit să trécă de la începutul urzirii fie-căruĭ planet până ce a ajuns în starea în care se află el astădĭ; din ce şi cum s'aŭ născut *vieţuitórele* de pe pămînt; cum s'aŭ produs *plantele*; şi în urmă cum s'a născut *omul* şi cam în ce mod a început el prima óră a învĕţà să vorbéscă.

Multe dintre cele ce ni le spune autorul în *Minunea* saŭ *Povestea vieţii*, după cum maĭ numesce d-sa lucrarea acésta, sunt lesne de priceput, multe însă rĕmân neînţelese nu numaĭ pentru un simplu ţĕran, care abià în timpul maĭ noŭ a început puţin a se deşteptà şi luminà, ci chiar şi pentru un om maĭ şcolit şi maĭ învĕţat, şi asta din causă că nicĭ chiar autorul însuşĭ, care se vede că s'a ocupat un timp maĭ îndelungat cu filosofia, n'a sciut să ni le explice, bună-óră: când, cum şi în ce chip s'a produs *aerul*, *aburul* şi *gazurile* din carĭ ne spune că s'aŭ format maĭ pe urmă *planetele?* din ce şi cum s'a produs *atracţiunea?* ce e *eterul?* de cine şi în ce chip a fost pusă prima dată *materia* în mişcare? şi multe altele de asemenea.

Afară de acésta, autorul amintesce în *Povestea vieţiĭ*, compusă de d-sa, maĭ multe persóne şi fiinţe, pe carĭ nu ni le explică maĭ de aprópe cine sunt, bună-óră: cine e *baba* de la hanul, unde a mas *Florin*, eroul povesteĭ, prima nópte după ce s'a pornit de acasă, şi ce a avut de gând baba acésta să facă cu dînsul? cine a fost *Omul cel roş*, ce l-a urmărit pe *Florin* până la piétra cea mare şi négră, în chip de cruce, în care se află o pórtă de fier, ce duceà în *peştera* unde eraŭ ascunse *Comorile* saŭ *bogăţiile Împĕratuluĭ Solomon?* cine erà *călugărul*, care l-a întîmpinat pe *Florin* lângă stâlpul acesteĭ porţĭ? fost-a el unchiul sĕŭ care înainte de plecarea sa de acasă ĭ-a dăruit *Icóna Maiceĭ Domnuluĭ* saŭ alt călugăr? Cine erà *Balaurul în chip de melc*, care i s'a arătat prima óră, după ce a intrat *Florin* în peştera unde se păstraŭ bogăţiile Împĕratuluĭ Solomon? În ce fel de relaţiune staŭ aceste comorĭ saŭ bogăţiĭ cu *Minunea vieţiĭ?* Cine erà *mórta*, care i s'a arătat luĭ *Florin* în peşteră şi ce aveà ea de scop să facă cu dînsul? Cine erà *omul cel nevinovat*, care *a aflat cheia lumiĭ* şi mult bine a făcut omenimeĭ, însă cu tóte acestea *a fost restignit* şi erà *pungaşul* saŭ *şarlatanul cel mare*, căruia i se închinà tótă lumea şi care erà leit-poleit *omul cel roş* amintit maĭ sus? Şi în fine de ce amintesce autorul pe *Dumnedeŭ* abià către sfârşitul *Povesteĭ vieţiĭ* şi nu la începutul acesteia, unde s'ar fi cuvenit să fie amintit, şi prin

care lesne s'ar fi putut apoĭ explicà existenţa *gazurilor* şi a *aburuluĭ*, din carĭ s'aŭ format planetele, precum şi tóte cele-lalte ce se află în lume. Dacă *sufletul omuluĭ* e de la *Dumnedeŭ*, şi dacă *dreptatea* şi *rĕsplata* omenimeĭ pentru faptele sale se află asemenea numaĭ în puterea acestuia, după cum o mărturisesce acésta însuşĭ autorul, de ce n'a spus-o d-sa că şi *aerul*, *aburul*, *gazurile* şi tóte cele-lalte, din carĭ constă *materia* şi pe carĭ noĭ cu mintea nóstră nu ni le putem explicà, tot de la *Dumnedeŭ* îşĭ aŭ existenţa.

Cine voesce să deà cuĭ-và o învĕţătură óreşĭ-care, trebue să ĭ-o împărtăşéscă ast-fel ca respectivul s'o pótă pricepe şi să aibă un folos óreşĭ-care dintr'însa. Iar cine n'o face acésta, acela maĭ mult te buimăcesce de cap, decât să te înveţe; maĭ mult îţĭ întunecă minţile, decât să te lumineze.

Şi *Minunea* saŭ *Povestea vieţiĭ*, fiind pe de o parte întreţesută cu maĭ multe întîmplărĭ carĭ, după părerea mea, lesne ar fi putut să lipséscă cu totul dintr'însa, pe de altă parte întrerupêndu-i-se continuitatea firéscă şi întunecându-i se înţelesul prin neexplicarea fiinţelor, despre carĭ ne-a fost maĭ sus vorba, precum şi a maĭ multor lucrurĭ şi întîmplărĭ, s'ar puté maĭ de grabă numì o buimăcire de cap decât o învĕţătură instructivă şi folositóre. Prin urmare uneĭ asemenea lucrărĭ cu greŭ i se póte acordà un premiŭ.

Locotenent C. Serbescu, *Bulgaria şi Rumelia de Est. Studiŭ politic şi militar*, Bucurescĭ 1903. — *Raport de* **Gr. Ştefănescu.**

Lucrarea intitulată «*Bulgaria şi Rumelia de Est. Studiŭ politic şi militar*» este o carte în octav de 320 de pagine, şi publicată de d-l Locotenent C. Serbescu. Ea este o simplă compilare după lucrările scriitorilor străinĭ, precum o mărturisesce însuşĭ autorul în prefaţă; «alcătuit pe datele oficiale şi scrierile cele maĭ nouĭ, a căror listă s'a menţionat în text», dice autorul.

Aceste scrierĭ sunt în numĕr de 19 din carĭ 17 străine, împreună cu Almanachul de Gotha, şi 2 românescĭ, lucrarea *d-luĭ Colonel Drăghicescu*, intitulată: *Dunărea şi cóstele Măriĭ Negre*, şi a d-luĭ Căpitan *Ionescu Marin*, intitulată: *Regulamentele tactice ale infanterieĭ bulgare*.

Neapĕrat că este o muncă simţitóre, ca să rĕsfoescĭ şi să ieĭ, din 19 publicaţiunĭ, ceea ce îţĭ trebuesce ţie pentru lucrarea ce-ţĭ propuĭ a face. Din acest punct de vedere autorul merită tótă lauda pentru răbdarea şi ostenéla ce şĭ-a dat în alcătuirea acesteĭ lucrărĭ; dar nu

este maĭ puţin adevěrat, că nimic noŭ, nimic din propria sa observaţiune nu găsim în acéstă publicaţiune.

Se vorbesce în acéstă carte despre teritoriul şi poporaţiunea Bulgarieĭ, despre distribuirea acesteĭ poporaţiunĭ pe districte şi oraşe. Se vorbesce despre organisarea politică, administrativă, judecătoréscă; despre instrucţiunea publică, biserică, agricultură, comerciŭ, finanţe; despre orografie, idrografie, căĭ de comunicare, şi de sistemul defensiv al Bulgarieĭ; şi maĭ cu sémă autorul insistă mult asupra armateĭ bulgare, arătându-ĭ organisarea, budgetul, sistemul de recrutare, cadrele, arangiamentul, uniformele, tactica militară, etc.

Despre tóte ne vorbesce, după cum vedeţĭ, autorul, despre cele ce aŭ putut să vorbéscă străiniĭ de la carĭ a împrumutat aceste date şi cu statisticile lor respective; despre un lucru însă nu ne vorbesce d-l Locotenent, şi acì erà rolul autoruluĭ, fiind-că străiniĭ saŭ nu aveaŭ interes, saŭ nu sciaŭ ce să vorbéscă. Este vorba de poporaţiunea română din Bulgaria. Nicăerĭ, în adevěr, în cele 320 de pagine, nu se pomenesce o vorbă de existenţa Românilor pe teritoriul Bulgarieĭ, în ce regiunĭ ale Principatuluĭ sunt eĭ aşezaţĭ, şi în ce numěr sunt eĭ distribuiţĭ. Acésta erà statistica cea maĭ importantă, ce trebuià să ne-o arate autorul, şi care ne-ar fi interesat pre noĭ, şi ar fi trebuit să intereseze şi pre autor, şi tocmaĭ despre acésta nu ne vorbesce nimic.

Ar puté nicĭ să scie cine-và că se află Românĭ în Bulgaria, dacă nu s'ar vedé, la pag. 36, unde, vorbindu-se despre şcólele primare, autorul ne spune că sunt, pe lângă şcólele primare bulgărescĭ, turcescĭ, tătărescĭ, grecescĭ, armenescĭ, israelite, franţusescĭ, germane, lipovenescĭ, şi două şcóle primare românescĭ, una de băeţĭ şi alta mixtă de băeţĭ şi de fete, şi la pagina 38, unde vorbesce despre cultul străin din Bulgaria şi unde autorul dice: «In principatul bulgăresc, pe lângă Bulgarĭ, maĭ sunt şi numeróse naţionalităţĭ precum: Românĭ, Grecĭ, Francesĭ, Germanĭ, Armenĭ, Turcĭ, Tătarĭ şi Israeliţĭ». Atâta şi nimic maĭ mult.

Apoĭ după mine, acésta este o greşélă neertată a autoruluĭ.

Pe lângă acéstă lipsă esenţială, autorul are o limbă plină de străinisme, care te face să te întrebĭ în ce limbă este scrisă lucrarea *Bulgaria şi Rumelia de Est?* În adevěr, paginele sale sunt pline de cuvinte ca: *ansamblu, versant*, parte *escarpată, debuşéză, dubléză, resursă, baréză, secundéză, remarchéză*, regiune *viabilă*, şi alte multe străinisme; în cât, după părerea mea, o asemenea lucrare nu numaĭ nu póte să fie premiată, dar nicĭ chiar încuragiată de Academie.

Grigore Tauşan, *Morala luĭ Kant şi adversariĭ eĭ*, Bucurescĭ 1902. — *Raport de* **A. D. Xenopol.**

Am cercetat lucrarea d-luĭ Tauşan, *Morala luĭ Kant*, şi am vĕḑut că este tragere a parte a unuĭ articol inserat de autor în *Convorbirĭ literare*. Ediţia a II-a ar însemnà că scrierea a fost fórte gustată de public, aşà că a fost nevoie a o edità din noŭ. Într'adevĕr că cuprinsul eĭ, redând ideile mareluĭ filosof asupra uneia din întrebările cele maĭ capitale ale filosofieĭ, nu puteà decât să intereseze. Autorul însă ne spune în introducere că broşura publicată de d-sa, şi care cuprinde 28 de pagine, nu este decât «un simplu fragment dintr'o maĭ întinsă lucrare de etică care va apăré peste câte-và lunĭ». Pentru ca şi critica nóstră să nu ésă fragmentară, cred că e bine să aşteptăm apariţiunea întregeĭ lucrărĭ, înainte de a ne rostì asupra valoriĭ eĭ.

CONCURSURĬ PENTRU PREMIĬ.

1903.

A. Premiĭ pentru cărţĭ publicate.

I. *Premiul Năsturel-Herĕscu,* de 4.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu conţinut de orĭ-ce natură,* care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1902 până la 31 Octomvrie 1903.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse la concursul acestuĭ premiŭ este până la **31 Octomvrie 1903.**

În privinţa *Premiuluĭ Năsturel-Herĕscu* se pun în cunoscinţa publiculuĭ următórele disposiţiunĭ din codicilul rĕposatuluĭ întru fericire C. Năsturel-Herĕscu:

«În tot anul Societatea Academică Română va avé a premià, din veniturile fonduluĭ *Năsturel,* o carte tipărită originală, în limba română, care se va socotì de către Societate ca cea maĭ bună publicaţiune apărută în cursul anuluĭ; însă aceste premiĭ vor fi de două speciĭ:

«1. În treĭ anĭ consecutivĭ, de-arândul, se va decerne câte un premiŭ de patru miĭ Leĭ noĭ, No. 4.000 L. n., *minimum,* la cea maĭ bună carte apărută în cursul anuluĭ expirat.

«2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiŭ fix de două-spre-ḑece miĭ Leĭ noĭ, No. 12.000 L. n., carele se va numì «*Marele Premiŭ Năsturel*», opereĭ care va fi judecată ca publicaţiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru anĭ precedenţĭ. Acest premiŭ nu se va puté decerne uneĭ lucrărĭ, care va fi obţinut dejà unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'însul valórea premiuluĭ precedent.

«Operele, ce se vor recompensà cu acéstă a doua serie de premiĭ, vor tractà cu preferinţă despre materiile următóre:

«*a)* Scrierĭ seriόse de istorie şi de sciinţele accesoriĭ ale istorieĭ, preferindu-se cele atingĕtóre de istoria ţĕrilor române;

«*b)* Scrierĭ de religiunea ortodoxă, de morală practică şi de filosofie;

«*c)* Scrierĭ de sciinţe politice şi de economie socială;

«*d)* Tractate originale despre sciinţele exacte;

«*e)* Scrierĭ enciclopedice, precum dicţionare de istorie şi de geografie, în carĭ să intre şi istoria şi geografia Românieĭ, dicţionare generale saŭ parţiale de sciinţe exacte, de arte și meseriĭ, de administraţiune și jurisprudenţă, și alte asemenea lucrărĭ utile și bine întocmite;

«*f)* Cărţĭ didactice de o valóre însemnată ca metod şi ca cuprins;

«*g)* Dicţionare limbistice în limba românéscă, maĭ ales pentru limbile antice şi orientale, adecă limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche, şi altele;

«*h)* Publicaţiunĭ şi lucrărĭ artistice de o valóre seriósă, adecă relative la artele plastice, architectura, sculptura, pictura, gravura și chiar opere musicale serióse, pe carĭ aceste tóte Societatea Academică Română le va puté aprecià atuncĭ când îșĭ va întinde activitatea eĭ şi asupra tuturor materiilor de bele-arte;

«*i)* Scrierĭ de pură literatură română, în prosă şi în versurĭ, precum poeme, drame şi comediĭ serióse — maĭ ales subiecte naţionale — şi orĭ-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora maĭ cu sémă aşĭ dorì să se acorde «*Marele Premiŭ Năsturel*», când vor fi judecate ca avênd un merit cu totul superior, spre a se da ast-fel o încuragiare maĭ puternică desvoltăriĭ literaturiĭ naţionale.»

La acestea se maĭ adaugă următórele dispoziţiunĭ luate de Societatea Academică la 2 şi 7 Septemvrie 1876:

1. La concurs se pot presintà și opurĭ preînnoite în nouĕ ediţiunĭ, carĭ se vor fi retipărit în cursul anuluĭ, însă numaĭ de autorĭ în viéţă.

2. După cuprinderea chiar a testamentuluĭ, traducţiunile din limbĭ străine sunt excluse de la concurs; se va face însă excepţiune pentru acele traducţiunĭ de pe opurĭ străine clasice, carĭ:

a) saŭ prin dificultăţile învinse ale uneĭ perfecte reproducerĭ în versurĭ românescĭ vor constituì adevĕrate opurĭ literare ale limbiĭ române;

b) saŭ prin anexarea de elucidărĭ şi de note sciinţifice cu totul propriĭ traducĕtoruluĭ, îşĭ vor fi însușit meritele unor lucrărĭ originale în limba română.

3. Cărţile premiate de Academia Română din alte fondurĭ ale sale saŭ cele tipărite din iniţiativa și cu spesele eĭ nu pot intrà la concurs pentru premiile Năsturel.

4. Premiile Năşturel se pot acordà nu numaĭ unor opurĭ complete, ci şi părţiĭ unuĭ op tipărit în cursul anuluĭ, cu condiţiune însă ca acéstă parte să fie de valórea și de întinderea unuĭ volum şi nu de ale uneĭ simple fascióre (minimum 400 pag. format in-8⁰ garmond).

5. Premiarea uneĭ părţĭ a unuĭ op la un concurs anual nu împedecă premiarea uneĭ alte părţĭ a aceluiaşĭ op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime şi pseudonime vor puté fi admise la concursul cărţilor tipărite, iar autoriĭ lor, spre a primì premiile acordate, vor trebuì să justifice proprietatea lor.

II. *Premiul Statuluĭ Lazăr*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu conţinut sciinţific*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1901 până la 31 Octomvrie 1903, saŭ celeĭ maĭ importante *invenţiunĭ sciinţifice*, făcute de la 1 Noemvrie 1901 pănă la 31 Octomvrie 1903.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Octomvrie 1903.**

III. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu cuprins moral de orĭ-ce natură*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1902 până la 31 Octomvrie 1903.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Octomvrie 1903.**

IV. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1905** uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu conţinut literar*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1902 până la 31 Octomvrie 1904.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Octomvrie 1904.**

V. *Marele Premiŭ Năsturel-Herĕscu*, de 12 000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1905** uneĭ cărţĭ scrise în limba română, *cu conţinut de orĭ-ce natură*, care se va judecà maĭ meritorie printre cele publicate de la 1 Noemvrie 1900 până la 31 Octomvrie 1904.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 12 exemplare, a cărţilor propuse la concursul acestuĭ premiŭ este până la **31 Octomvrie 1904.**

VI. *Premiul Hagi-Vasile*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** uneĭ cărţĭ scrise în limba română şi publicate în timpul de la 1 Noemvrie 1899 până la 31 Octomvrie 1905, al căreĭ cuprins va fi:

Istoria comerciuluĭ la Românĭ, saŭ *Starea actuală a comerciuluĭ în România*, saŭ *Studiĭ asupra legislaţiuniĭ comerciale în Ştatul român*, saŭ *orĭ-ce alte subiecte privitóre la comerciul român.*

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 6 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la **31 Octomvrie 1905.**

VII. *Premiul Asociaţiuniĭ Craiovene pentru desvoltarea învĕţămîntuluĭ public*, de 1.500 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1907** *celeĭ maĭ bune cărţĭ didactice* în limba română dintre cele tipărite de la 1 Noemvrie 1902 până la 31 Octomvrie 1906.

Terminul depuneriĭ la cancelaria Academieĭ, în 6 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Octomvrie 1906.

Notă. — *Concurenţiĭ sunt obligaţĭ a arătà tot-deauna* în scris *pentru care* anume *premiŭ presintă lucrările lor la concurs.*—(Decis. 31 Martie 1892.)

B. Premiĭ pentru lucrărĭ puse la concurs cu subiecte date.

VIII. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 10.000 Leĭ, dimpreună cu procentele acesteĭ sume de la 1891 până la acordarea premiuluĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.—(Decis. 5 Aprilie 1900.)

Punctele de căpetenie ale programuluĭ sunt cele următóre:

1. Teritoriul colonisaţiuniĭ romane în ţĕrile din drépta şi din stânga Dunăreĭ-de-jos.
2. Teoriile vechĭ şi noue despre originea şi locuinţele Românilor în cursul evuluĭ mediŭ.
3 Migraţiunea popórelor în ţĕrile dunărene şi înrîuririle reciproce dintre barbarĭ şi elementul roman, de la părăsirea Dacieĭ Traiane până la înfiinţarea Imperiuluĭ bulgar.
4. Româniĭ şi Bulgariĭ în timpul Imperiuluĭ bulgar şi al celuĭ româno-bulgar şi relaţiunile lor cu popórele din stânga Dunăreĭ.
5. Originele Principatelor române.

Lucrarea va fi întemeiată pe un studiŭ cât maĭ amănunţit şi consciinţios al isvórelor antice şi medievale: autorĭ, inscripţiunĭ, documente şi orĭ-ce resturĭ ale vechimiĭ, utilisându-se şi toponimia, limba şi în genere orĭ-ce fântână ce ar puté contribuì la lămurirea cestiuniĭ.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1903.

IX. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasile Lupu.—(Decis. 12 Aprilie 1899.)

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1903.

X. *Premiul Adamachi*, de 5 000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri. — (Decis. 7 Aprilie 1899.)

Scriitorul, care va întreprinde opera acésta, va începe lucrarea sa pentru întréga românime, de la timpurile cele maĭ depărtate ale poesieĭ nóstre, cercetând originile şi începuturile eĭ, până în sînul poesieĭ poporale. Va trece apoĭ în studiŭ pe larg poesia lirică din secolele precedente secoluluĭ XVIII, pe aceea din secolul XVIII în special, şi va venì până în timpurile nóstre, descriind şi analisând în mod desvoltat pe toţĭ poeţiĭ liricĭ morţĭ astăḑĭ, până la Alecsandri exclusiv.

Lucrarea va fi întemeiată pe cea maĭ întinsă critică literară şi estetică, punênd în evidenţă nu numaĭ frumuseţile limbiĭ, ale formaţiuniĭ eĭ, ale locuţiunilor poetice, ale deosebitelor dialecte şi ale variantelor de prin provinciile române, ci oglindirea moravurilor, a sentimentelor şi, maĭ pre sus de tóte, a idealuluĭ urmărit de poporul român în poesia sa.

O prefaţă largă va introduce pe cetitor în opera acésta; ea va cuprinde un studiŭ pregătitor asupra poesieĭ lirice în genere.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1903.

XI. *Premiul Alexandru Bodescu,* de 1.500 Leĭ, dimpreună cu 1.000 Leĭ dăruiţĭ de d-l Ion Kalinderu, se va decerne în sesiunea generală din anul **1904** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Monografia economică, statistică şi socială a uneĭ comune rurale din România şi a uneĭ comune rurale româneseĭ de peste graniţă.

Monografia situaţiuniĭ economice a câte 3 familiĭ de ţĕran, fruntaş, mijlocaş şi codaş, luate din cele două comune, în total şése familiĭ.—(Decis. 13 Aprilie 1899)

Autorul se póte povĕţuì, între altele, după lucrările şi după monografiile publicate de Societatea de Economie socială fundată de Leplay, cu reşedinţa la Paris (54 rue de Seine), după ale luĭ Buchenberger şi după ale luĭ I. Ionescu.

Se atrage atenţiunea doritorilor de a concurà că ceea ce se cere este maĭ multe fapte şi cifre şi cât maĭ puţine vorbe.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1903.

XII. *Premiul Statuluĭ Lazăr*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1905** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Starea economică şi socială a Românieĭ actuale.—(Decis. 3 Aprilie 1900)

Lucrarea va înfăţişà un studiŭ şi un inventar asupra stăriĭ nóstre economice şi sociale, tractând despre tóte institutele economice şi sociale astăḑĭ existente.

Dăm acì, în resumat, împărţirea lucrăriĭ:

Teritoriŭ şi suprafaţă, cuprinḑênd, pe lângă suprafaţa Românieĭ, un studiŭ asupra terenuluĭ şi climeĭ, precum şi asupra divisiunilor administrative.

Populaţiunea cu ochire asupra trecutuluĭ. — Populaţiunea rurală şi urbană.—Mişcarea populaţiuniĭ.—Composiţiunea populaţiuniĭ.

Profesiunĭ şi clasificaţiunĭ diverse ale populaţiuniĭ.

Proprietatea din punctul de vedere juridic, economic şi social.

Agricultura.—Administraţiune,— statistică, — teritoriul agricol. — Cultura mare, medie şi mică.—Salariĭ agricole.—Sistem de exploataţiune.

Plante cultivate.—Cereale şi alte plante cultivate.

Animale domestice.—Speciile şi statistica animalelor domestice.

Producţiunea viilor în trecut şi present.—Berea şi alcoolul.

Pădurile.—Suprafaţa şi regiunile păduróse.—Valórea pădurilor.

Industria.—Starea industrieĭ.—Regimul industrial.—Salariĭ industriale.—Industria mare şi mică.

Mine şi cariere.—Ochire generală asupra stăriĭ industrieĭ miniere în România.—Exploataţiunea de mine şi cariere.

Comerciul interior şi comerciul exterior.—Ochire asupra trecutuluĭ şi studiŭ asupra stăriĭ actuale.

Căĭ de transport pe uscat. Navigaţiunea maritimă şi fluvială.

Poste şi telegrafe.—Ochire asupra trecutuluĭ.—Starea actuală.

Monete.—Sistem monetar.—Statistica monetară.

Credit, băncĭ şi instituţiunĭ de prevedere.—Banca Naţională.—Creditul funciar rural şi cel urban.—Casse de economie.—Asigurărĭ.—Societăţĭ de ajutor mutual şi cooperative.

Finanţe publice.—Sistemul budgetar al Românieĭ.—Budgetul Statuluĭ.—Sistemul de imposite.—Veniturile Statuluĭ.

Finanţe locale.—Statistica finanţelor locale, judeţene şi comunale.

Datoria publică.—Studiŭ comparativ cu străinătatea.

Un capitol special se va consacrà pentru starea actuală a Românieĭ, cuprinḑênd tóte gradele de învĕţământ şi tóte aşezămintele de cultură.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1904.

XIII. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1905** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Poporul român din Ungaria și Transilvania de la începutul secoluluĭ XVIII încóce.—(Decis. 25 Martie 1900.)

Scrierea va cuprinde:

1. Starea morală, juridică și economică a poporuluĭ român de la începutul secoluluĭ XVIII încóce. Faptele carĭ aŭ avut cea maĭ mare înrîurire asupra desvoltăriĭ culturale a poporuluĭ român în decursul aceluĭ secol.
2. Mişcările etnice, politice și sociale ale Românilor din Ungaria și Transilvania înainte și după reformele luĭ Iosif II.
3. Scopurile urmărite de Maghiarĭ până la 1848. Normele și tendințele administrative imperialiste; viéța religiósă, intelectuală și economică a Românilor până la 1848.
4. Epoca de la 1848 până la 1866. Încercările de înțelegere între Maghiarĭ și Românĭ. Luptele dintre aceste doue popóre. Măsurile luate de guvernul absolutist. Reforme în legislațiune și administrațiune. Reorganisarea bisericiĭ române de către Șiaguna pe base noue. Desvoltarea culturală a Românilor.
5. Înființarea regimuluĭ dualist. Promisiunile făcute Românilor. Legile naționalităților. Desființarea autonomieĭ Transilvanieĭ. Regimul dualismuluĭ. Starea Românilor sub acest dualism.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1904.**

XIV. *Premiul Neuscholz*, de 2.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1905** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoria vămilor în România de la început și până în dilele nóstre. — (Decis. 4 Aprilie 1900)

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1904.**

XV. *Premiul Princesa Alina Știrbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** pentru cea maĭ bună scriere în limba română despre:

Istoria Românieĭ de la fundarea Dacieĭ până la finele secoluluĭ XIX pentru usul și întărirea simțimintelor patriotice ale tuturor cetățenilor.

«În acéstă istorie trebue să reésă firul conducĕtor al desvoltăriĭ statuluĭ

român, greutăţile ce poporul a avut de învins, suferinţele ce a îndurat, efectele înfricoşate ale dominaţiunilor străine, luptele ce el a purtat pentru a susţiné naţionalitatea sa neatinsă, redeşteptarea némuluĭ românesc dovedită prin luptele eroice interne şi externe susţinute maĭ ales de la începutul secoluluĭ,— încununată prin independenţa redobândită şi regatul înălţat de virtutea românéscă însăşĭ, — asigurată pentru vecie, precum va da Dumneḑeŭ, prin succesele şi progresele ce poporul va desăvârşì neîncetat.» — (Din *Actul de donaţiune*).

Premiul este de 8.500 Leĭ, în care sumă se cuprind premiul autoruluĭ şi cheltuelile de tipărirea scrieriĭ (de *minimum* 30 cóle de tipar *garmond)* în 1.000 exemplare, din carĭ 800 ale autoruluĭ şi 200 ale Academieĭ.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1** Septemvrie 1905.

XVI. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 6 000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Carì sunt regiunile ţĕriĭ carĭ ar puté fi irigate, avêndu-se în vedere rentabilitatea capitaluluĭ întrebuinţat, şi care ar fi sistemul de irigaţiune pentru fie-care regiune? Să se facă pe aceste base un studiŭ amănunţit pentru o regiune de o suprafaţă de 5.000—10.000 hectare.— (Decis. 23 Martie 1901.)

Lucrarea va cuprinde douĕ părţĭ:

I. Consideraţiunĭ generale asupra irigaţiunılor la noĭ în ţéră, şi

II. Studiul complet al uneĭ regiunĭ, care s'ar puté irigà cu folos.

I. În prima parte se vor studià următórele cestiunĭ:

1. Determinarea cantitativă şi calitativă a materiilor duse în suspensiune de principalele rîurĭ din ţéră, în părţile în carĭ ele s'ar puté utilisà pentru irigaţiune. În carĭ localităţĭ irigaţiunea ar avé de scop numaĭ udarea terenuluĭ, şi în carĭ localităţĭ ea ar trebuì să serve şi la îngrăşarea pămîntuluĭ?

2. Carĭ sunt rîurile şi porţiunile din ele, potrivite spre a se luà apă pentru irigaţiune? În ce măsură s'ar puté face barage pentru îmmagasinare de ape? Carĭ lacurĭ ar puté servì pentru irigaţiune? În ce localıtăţĭ s'ar puté face puţurĭ, cisterne, captare de isvóre, etc. pentru trebuinţele irigaţiuniĭ?

3. În ce timpurĭ ar trebuì făcută udarea, precum şi durata udăriĭ, ţinênd sémă de tóte condiţiunile, în carĭ se găsesc diversele localıtăţĭ, şi de culturile cărora le-ar puté priì.

4. Care este cantitatea de apă necesară pe secundă şi pe hectar, saŭ înălţimea totală anuală a apeĭ de irigaţiune, ţinênd sémă de culturĭ, de posiţiu-

nea topografică și de natura terenuluĭ, de perderile prin infiltrațiune, evaporațiune, etc.?

5. Carĭ sunt sistemele de irigațiune ce ar conveni în anumite localitățĭ, ținênd sémă de modul cum se face cultura, de cantitatea de apă disponibilă, și de cheltuelile de instalațiune, precum și de rentabilitatea capitaluluĭ?

6. Care ar fi costul aproximativ pentru a irigà un hectar în diferitele localitățĭ? Care ar fi rentabilitatea capitaluluĭ întrebuințat, ținênd sémă și de cheltuelile de întreținere? Carĭ ar fi culturile carĭ ar produce cea maĭ mare rentabilitate?

7. Cum s'ar puté constituì asociațiunĭ de proprietarĭ, pentru irigarea proprietăților lor? După ce norme s'ar puté regulà raporturile dintre proprietarĭ în ce privesce construcțiunea, întreținerea și folosința instalațiunilor? În ce casurĭ ar fi preferabil a se formà societățĭ speciale pentru irigațiune?

8. Care ar puté fi rolul Statuluĭ în desvoltarea irigațiunilor la noĭ în țéră, avêndu-se în vedere modul cum ele s'aŭ rĕspândit în alte State?

Pentru a se rĕspunde la aceste cestiunĭ, autorul se va folosì de publicațiunile apărute în țéră în legătură cu acele cestiunĭ, precum și de lucrările făcute în străinătate în condițiunĭ analóge. Pentru topografia și planimetria diverselor localitățĭ se va utilisà charta Statuluĭ Major al armateĭ. Autorul nu este ținut a face studiĭ propriĭ pentru localitățile pentru carĭ nu s'a publicat nimic.

II. În a doua parte se va face studiul detaliat al uneĭ regiunĭ de 5.000—10.000 hectare, care s'ar puté irigà cu folos, și care s'ar potrivì cât se póte maĭ bine pentru irigațiune.

Proiectul va cuprinde:

1. Un memoriŭ justificativ pentru tóte dispozițiunile adoptate.

2. Un plan de situațiune general și planurĭ detaliate din carĭ să se pótă vedé bine dispozițiunile alese.

3. Profilele șanțurilor, rigolelor.

4. Proiectele lucrărilor de artă necesare.

5. Antemăsurătórea și devisul lucrărilor de executat.

6. Calculul rentabilitățiĭ capitaluluĭ de construcțiune, precum și ridicarea valoriĭ terenuluĭ.

7. Un proiect de convențiune între proprietariĭ aceleĭ regiunĭ, dacă sunt maĭ mulțĭ, pentru construcțiunea, întreținerea și utilisarea apeĭ pentru terenurile irigate.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905**.

XVII. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoria literaturiĭ române de la Cantemir până la 1800.— (Decis. 23 Martie 1901.)

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1** Septemvrie 1905.

XVIII. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Fauna ichtiologică a Românieĭ. — (Decis. 23 Martie 1901.)

Autorul va avé să facă:

1. Descrierea genurilor şi speciilor de pescĭ carĭ trăesc în apele Românieĭ din diferitele sale regiunĭ, făcênd representaţiunea lor în desemn saŭ cel puţin în fotografie.
2. Va arătà carĭ din aceste speciĭ sunt migratóre şi la ce epocă fac migraţiunile lor.
3. Va arătà care este epoca şi modul cum aceste speciĭ depun ouĕle lor.
4. Va arătà starea actuală a industrieĭ pescărieĭ în România din punctul de vedere technic şi economic.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1** Septemvrie 1905.

XIX. *Premiul Anastasie Fĕtu*, de 3.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Charta agronomică a Românieĭ. — (Decis. 23 Martie 1901.)

Lucrarea va cuprinde douĕ părţĭ:

I. *Partea statistică.* — După o scurtă notiţă asupra stăriĭ actuale a economieĭ rurale în România, autorul va înfăţişà un studiŭ statistic, care va cuprinde:

1. Suprafaţa Românieĭ. — Suprafaţa ocupată de diverse cereale, viĭ, pomí roditorĭ, pădurĭ, etc.
2. Valórea venală medie pe hectar a diverselor terenurĭ pe regiunĭ. Valórea locativă medie a terenurilor arabile şi a păşunilor în diverselo judeţe.
3. Întinderea medie şi mersul exploataţiunilor agricole. Întinderea culturilor pentru fie-care plantă şi producţiunea lor totală.
4. Statistica diverselor speciĭ de animale domestice.
5. Populaţiunea Românieĭ. — Populaţiunea agricolă. — Numĕrul contribuabililor funciarĭ, cuprinḑênd proprietatea mare şi cea ţĕrănéscă.
6. Preţul mijlociŭ al grâuluĭ, orzuluĭ, porumbuluĭ, etc. în ultimiĭ 25 anĭ.

7. Exportul Românieĭ în ultimiĭ 25 anĭ.

II. *Chărţile.* — Întemeindu-se pe cele maĭ nouĕ date şi studiĭ statistice, economice, agricole, autorul va represintà prin chărţĭ starea diverselor producţiunĭ agricole şi forestiere din ţéră.

Fie-care chartă va fi colorată cu aceeaşĭ colóre. Intensitatea coloriĭ în diferitele părţĭ ale chărţiĭ va fi însă în raport cu producţiunea reală ce corespunde acelor părţĭ repartisată pe suprafaţa ocupată. Porţiunile din diferitele judeţe, în carĭ nu se face de loc cultura la care se referă charta, vor rĕmâné deci necolorate:

Chărţile carĭ trebuesc făcute sunt următórele:

1. Chartă specială pentru fie-care din plantele următóre: grâŭ, orz, ovĕz, rapiţă, porumb.

2. Chartă pentru fâneţe naturale şi păşunĭ.

3. Chartă pentru starea viilor înainte de invasiunea filoxereĭ şi alta pentru starea lor actuală.

4. Chartă pentru livedile de prunĭ şi pomĭ roditorĭ.

5. Charta pădurilor. Prin mijlóce potrivite, se va căutà a se indicà esenţele ce predomină în diversele pădurĭ.

6. Chartă specială pentru repartisarea fie-căreĭ din speciile de animale următóre: caĭ, boĭ, oĭ, porcĭ.

7. În fine, charta geometrică-agronomică pentru părţile din ţéră în carĭ s'aŭ făcut asemenea studiĭ.

La fie-care chartă, saŭ deosebit, autorul va face tablourĭ statistice pentru a indicà producţiunea pe regiunĭ, judeţe, precum şi crescerea saŭ descrescerea producţiuniĭ.

Pentru plantele şi animalele nemenţionate maĭ sus, autorul se va mărginì la date statistice, adunate în tablourĭ numerice saŭ grafice.

Autorul se va povĕţuì în acéstă lucrare de cele maĭ nouĕ publicaţiunĭ de atlasurĭ agricole făcute în Francia, Germania, Austro-Ungaria, Rusia saŭ alte ţĕrĭ.

Autorul, luând acest program ca un minimum de indicaţiunĭ, va puté introduce tóte notiţele relative la subiect, carĭ le-ar crede necesare.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

XX. *Premiul G. San-Marin*, în sumă de 2.000 Leĭ, dimpreună cu procentele acestuĭ fond până la acordarea premiuluĭ (decis. 6 Martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul **1906** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Studiŭ asupra monopolurilor în România. — (Decis. 5 Martie 1901.)

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

XXI. *Premiul Statuluĭ Lazăr,* de 5 000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1907** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Cercetărĭ originale asupra pelagreĭ în vederea etiologieĭ şi combateriĭ bóleĭ.— (Decis. 26 Martie 1902)

Lucrarea va cuprinde:

1. Isolarea materiilor toxice ale porumbuluĭ stricat.
2. Determinarea varietăţilor porumbuluĭ şi a graduluĭ de alteraţiune, precum şi a altor condiţiunĭ în carĭ se desvoltă acele materiĭ toxice.
3. Stabilirea acţiuniĭ patologice a acelor materiĭ toxice.
4. Stabilirea legăturiĭ între substanţele vătĕmătóre ale porumbuluĭ şi pelagră.
5. Stabilirea specificităţiĭ pelagreĭ şi a substanţelor specifice active contra acesteĭ bóle.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1** Septemvrie 1906.

XXII. *Premiul Adamachi,* de 5 000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1907** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Înrîuririle curentelor străine în evoluţiunea limbiĭ şi literaturiĭ române din secolul XIX.—(Decis. 3 Aprilie 1902.)

Lucrarea se va face după următorul program:

Starea culturală a ţĕrilor la sfârşitul secoluluĭ XVIII.

Elementul slavon şi elementul grecesc în limba vorbită şi scrisă.

Învĕţămîntul public şi privat sub înrîurirea grecéscă.

Manifestarea curentuluĭ frances la noĭ în educaţiunea claselor superióre.

Văcărescii şi poesia lor. Cum se învĕţă limba românéscă? Mişcarea literară sub domnia luĭ Caragea Vodă. Teatrul de la Cişméua roşie şi Domniţa Ralù.

Alexandru Suţu Vodă şi Eforia teatrelor din ţéră.

Gheorghe Asachi şi Gheorghe Lazăr. Şcóla românéscă şi începuturile eì. Eliade-Rădulescu. Tipografiile române şi cărţile bisericescĭ şi didactice. *Curierul românesc* şi *Albina Moldoveĭ.*

Societatea filarmonică din Bucurescĭ şi Iaşĭ. Eliade, Câmpineanu, Aristia, Asachi. Începuturile teatruluĭ român. Scriitorĭ şi traducĕtorĭ dramaticĭ.

Limba oficială, limba literară şi limba vorbită. Primiĭ poeţĭ şi primele poesiĭ.

Curierul de ambe-sexe. Teatrul străin şi teatrul român. Lupta pentru statornicirea progresuluĭ sceneĭ naţionale. V. Alecsandri, C. Negruzzi, M. Kogălniceanu. Mişcarea literară în Moldova. Scrierĭ şi publicaţiunĭ.

Repertoriŭ. Actorĭ. Resultate obţinute.

Înrîurirea educaţiunii date tinerimiĭ române în Francia şi Germania asupra culturiĭ naţionale.

Pruncul român.—Zimbrul.—Gazeta Moldoveĭ.

Starea societăţiĭ române la mijlocul véculuĭ trecut. Limba şi Literatura în şcólă şi societate.

Sf. Sava şi Academia Michăileană. Mişcarea de reînviere culturală.

Gazeta Transilvanieĭ.—Fóia pentru minte, inimă şi literatură.

Duelgiiĭ şi Bonjuriştiĭ. Influenţa francesă şi influenţa germană asupra spiritelor şi năravurile nóstre sociale în acea epocă.

Teatrele (frances, german, italian). Cărţile didactice. Poesiile, romanele străine şi influenţa lor asupra nóstră.

Profesoriĭ ardelenĭ, bănăţenĭ şi bucovinenĭ şi înrîurirea curentuluĭ germano-latin asupra culturiĭ naţionale.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1905.**

XXIII. *Premiul Neuschotz*, de 2.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1907** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoricul Căilor ferate din România şi influenţa lor din punctul de vedere economic, social şi politic.—(Decis. 6 Aprilie 1902.)

Lucrarea va cuprinde:

I.

1. Istoricul concesiunilor şi proiectelor anterióre concesiunilor Strussberg şi Offenheim.

2. Concesiunile Strussberg şi Offenheim. Căderea luĭ Strussberg, constituirea Societăţiĭ de acţionarĭ care a luat continuarea afaceriĭ.

3. Organisarea Căilor ferate, controlul Statuluĭ. Principiile de exploatare, rentabilitatea, serviciile ce aduceaŭ Căile ferate desvoltăriĭ economice a ţěriĭ în timpul cât a existat Societatea acţionarilor Căilor ferate.

4. Dificultăţile interióre şi exterióre şi nemulţumirile la carĭ a dat loc regimul Căilor ferate. Motivele pentru carĭ s'a luat în vedere rěscumpěrarea lor.

II.

5. Diferitele proiecte de rěscumpěrare anterióre celuĭ adus la îndeplinire în 1879. Basele lor, causele pentru carĭ n'aŭ isbutit. Rěscumpěrarea Căilor ferate române. Basele, pedecile, acţiunile juridice, conversiunile acţiunilor şi obligaţiunilor. Transferarea scaunuluĭ social la Bucurescĭ şi disolvarea şi lichidarea Societăţiĭ. Resultatele şi consecinţele apropiate şi depărtate ale rěscumpěrăriĭ.

6. Căile ferate făcute de Stat până la 1882 pentru completarea rețeleĭ. Cele-lalte liniĭ făcute până la 1900. Liniĭ de construit. Organisarea administrațiuniĭ Căilor ferate de la rĕscumpĕrare (legĭ, regulamente, decrete, decisiunĭ).

7. Rĕscumpĕrarea linieĭ Cernavoda-Constanța și luarea în posesiune a linieĭ Iașĭ-Ițcanĭ.

8. Costul total al Căilor ferate române cu valórea sumelor într'adevĕr întrebuințate la construirea lor și a îmbunătățirilor aduse, precum și arătarea valorilor, nominale și reale, a împrumuturilor făcute în acest scop.

Notă. Partea acésta nu se va tractà numaĭ sumar, cum e indicată anual în statisticile publicate de Direcțiunea C. F. R., ci după Expunerea situațiuniĭ tesauruluĭ, care se publică în toțĭ aniĭ, după rapórtele făcute la Cameră pentru budgetele Căilor ferate, etc.

9. Principalele refecțiunĭ, lucrărĭ de artă și construcțiunĭ de natură a permite o exploatare maĭ bună și maĭ intensă a liniilor.

10. Veniturile și cheltuelile Căilor ferate de la rĕscumpĕrare, arătate pe principalele categoriĭ și discutându-se cestiunea rentabilitățiĭ

III.

11. Principiile de tarifare ale Căilor ferate române. Criticile aduse. Sistemele de tarife internaționale, locale, etc. Urmările lor comerciale.

12. Folósele indirecte ale Căilor ferate române din diferite puncte de vedere.

13. Efectele sociale ale Căilor ferate. Diferitele școlĭ speciale create de Căile ferate. Instituțiunile patronale ale Căilor ferate. Atelierele lor.

14. Considerațiunĭ generale, conclusiunĭ, propunerĭ și perspective pentru viitor.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1** Septemvrie 1906.

XXIV. *Premiul Statuluĭ Eliade-Rădulescu*, de 5.000, Leĭ se va decerne în sesiunea generală din anul **1908** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848. (Decis. 1 Aprilie 1903).

Lucrarea se va face după următorul program:

Regulamentul Organic a dat țĕriĭ prima întocmire pe base moderne.

Se va arătà ce părțĭ din acel instrument sunt desvoltărĭ și precisărĭ de instituțiunĭ ce existaŭ în țĕrile române, și carĭ părțĭ conțin inovațiunĭ.

Se va arătà carĭ sunt părțile luĭ dăunătóre pentru desvoltarea ulterióră a țĕriĭ și maĭ ales pentru situațiunea țĕranilor.

Se vor deosebì părțile carĭ provin din instrucțiunile rusescĭ, cele carĭ re-

presintă vederĭ ale luĭ Kiseleff saŭ ale luĭ Minţiaki, şi părţile carĭ provin din colaborarea boerilor românĭ.

Se va arătà de ce spiritele înaintate aŭ fost ostile Regulamentuluĭ Organic.

Se va arătà desvoltarea ce a luat producţiunea şi exportul ţěriĭ de la 1830 la 1848.

La Domniile regulamentare, adecă în Muntenia Alexandru Ghica (1834—1842) şi Gheorghe Bibescu (1842—1848), iar în Moldova Michaiŭ Sturdza (1834—1849), se va desvoltà afară de istoria diplomatică a aceleĭ epoce, şi curenţiĭ de ideĭ ce s'aŭ ivit şi s'aŭ întărit în timpul periódeĭ regulamentare, producênd mişcarea de la 1848, şi s'aŭ formulat în mod definitiv în cerinţele Divanuluĭ ad-hoc.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1907.

XXV. *Premiul Adamachi*, de 5.000 Leĭ, se va decerne în sesiunea generală din anul **1908** celeĭ maĭ bune lucrărĭ scrise în limba română asupra următoruluĭ subiect:

Istoria luĭ Michaiŭ Vitézul, 1593—1601.—(Decis. 1 Aprilie 1903.)

Lucrarea va cuprinde, după o scurtă privire asupra domniilor imediat anterióre şi asupra stăriĭ economice, culturale şi financiare a ţěriĭ, o schiţă asupra carieriĭ luĭ Michaiŭ Vitézul, înainte de a ajunge Domn, şi o povestire a domnieĭ luĭ de la suirea pe tron şi până la mórtea luĭ. Se vor expune tóte faptele şi tóte relaţiunile luĭ cu ţěrile vecine şi se vor studià urmările ce a avut domnia luĭ asupra desvoltăriĭ interne a ţěriĭ şi asupra situaţiuniĭ eĭ politice după mórtea luĭ. Autorul va ţiné compt de tóte isvórele publicate, maĭ ales de cele conţinute în colecţiunea Hurmuzaki şi după putinţă şi de cele interne inedite. Lucrarea întrégă va cuprinde 400—500 pagine in-8°. Indicaţiunea isvórelor va fi cât se póte maĭ minuţiósă, completă şi exactă.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1907.

XXVI. *Premiul Princesa Alina Ştirbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul **1910** pentru cea maĭ bună:

Carte de lectură pentru şcólele secundare —(Decis. 31 Martie 1898)

«Acéstă carte va cuprinde în întâia parte descripţiunĭ ale naturiĭ şi ale puterilor naturiĭ şi în a doua parte naraţiunĭ despre evenimentele istorice însemnate şi despre viéţa bărbaţilor celor marĭ aĭ naţiuniĭ române şi aĭ altor popóre. Descripţiunile saŭ naraţiunile vor fi saŭ bucăţĭ originale saŭ tra-

ducţiunĭ bine făcute. În tot casul, alegerea se va face din tot ce literatura românéscă saŭ străină pesedă maĭ clasic şi va avé în vedere desvoltarea iubiriĭ naturiĭ şi a simţimintelor patriotice şi virtuóse.» (Din *Actul de donaţiune.)*

Premiul este de 8 500 Leĭ, în care sumă se cuprind premiul autoruluĭ şi cheltuelile de tipărirea scrieriĭ (de *minimum* 30 cóle de tipar *garmond*), în 1 000 exemplare, din carĭ 800 ale autoruluĭ şi 200 ale Academieĭ.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la **1 Septemvrie 1909.**

XXVII. *Premiul Princesa Alina Ştirbeĭ* se va decerne în sesiunea generală din anul **1914** pentru cea maĭ bună scriere în limba română despre :

Principiile morale şi creştinescĭ de carĭ trebue să se conducă părinţiĭ în educaţiunea copiilor lor.—(Decis. 6 Aprilie 1902.)

«Acéstă scriere va arătă în mod metodic legile morale carĭ trebuesc să conducă pe om în viéţă şi mijlócele ce trebue întrebuinţate de părinţĭ şi de crescĕtorĭ, pentru ca germeniĭ cerinţelor morale să fie desvoltaţĭ şi întăriţĭ treptat în inima copiilor şi a tinerimiĭ, pentru ca voinţa acestora să fie îndrumată cu constanţă spre tot ce este bun şi virtuos, precum şi spre îndeplinirea datoriilor multiple ale omuluĭ; în fine pentru ca copiiĭ şi tinerimea să fie de timpuriŭ astfel conduşĭ, ca germeniĭ celor bune să nu fie slăbiţĭ într'înşiĭ, iar germeniĭ celor rele să nu fie oploşiţĭ şi încuragiaţĭ». (Din *Actul de donaţiune*).

Autoriĭ vor avé în vedere şi următórea programă întocmită de Academie:

1. Mamele maĭ tuturor fiinţelor vieţuitóre de pe pămînt îşĭ alăptéză şi cresc singure puiĭ lor. Aşà trebue dar să facă şi tóte femeile cu copiiĭ lor. Femeia care nu-şĭ apléca singură copilul nu e mamă adevĕrată.

2. Copilul se póte încredinţà îngrijiriĭ uneĭ alte persóne, doiceĭ, numaĭ când mama e bolnavă şi nu-l póte alăptà singură fără pericol pentru sine saŭ pentru copil. Condiţiunile ce trebue să întrunéscă doica, ca: să fie de aceeaşi naţionalitate şi religiune, să fie pe deplin sănătósă, morală, fără deprinderĭ rele, etc.

3. Părinţiĭ trebue să privegheze neîntrerupt la crescerea copiluluĭ, care nu e bine să fie lăsat în séma doiceĭ saŭ numaĭ în a servitorilor. Simţul părintesc trebue ţinut tot-deauna viŭ în mintea copiluluĭ.

4. Când copilul începe a pricepe şi a vorbì, părinţiĭ îĭ vor insuflà iubirea şi respectul de tată şi de mamă, aducêndu-l în acelaşĭ timp la cunoscinţa şi credinţa că pe lângă eĭ maĭ e un părinte, maĭ mare şi maĭ puternic, Dumneḑeŭ, care ţine pe toţĭ. În legătură cu acestea şi treptat, vor învĕţà copilul să iu-

béscă şi să respecteze şi pe crescĕtoriĭ, învĕţătoriĭ şi binefăcĕtoriĭ sĕĭ, precum şi pe toţĭ ceĭ maĭ vârstnicĭ decât el, de orĭ-ce tréptă, numaĭ de omenie să fie.

5. Nu-ĭ vor permite nicĭ odată şi sub nicĭ un cuvînt fapte rele saŭ vorbe reprobabile de morală şi de buna-cuviinţă. Mustrările ce vor fi siliţĭ a-ĭ face vor fi cumpĕtate; de asemenea pedepsele, carĭ nu vor fi dintr'odată aspre, ci treptate şi în raport cu greşéla.

6. Când copilul se va face maĭ mare, controla va fi îndreptată şi asupra vieţiĭ afară din casă.

7. Părinţiĭ sunt datorĭ a învĕţà copilul să fie cumpĕtat, strîngĕtor, filantrop şi cu durere şi milă faţă de ceĭ nevoiaşĭ şi de instituţiunile de binefacere. Îl vor învĕţà preceptele Sf. Evangheliĭ şi respectul legilor.

8. Părinţiĭ vor maĭ deprinde copilul a vorbì la început numaĭ limba maternă, învĕţarea şi cultivarea altor limbĭ putêndu-se face maĭ târḑiŭ.

9. Îl vor învĕţà de asemenea să iubéscă pe semeniĭ sĕĭ. Să iubéscă patria, să o apere la nevoie şi să-ĭ aducă serviciĭ cât va trăì.

10. Pentru a isbutì însă în tóte acestea, părinţiĭ vor trebuì să premérgă cu exemple bune, să nu facă saŭ să vorbéscă nimic din ce ar puté să fie dăunător copiluluĭ, şi să aibă tot-deauna în vedere că iubirea şi respectul nu pot fi câştigate saŭ mănţinute, dacă nu sunt observate de amândouĕ părţile.

Premiul este 8500 Leĭ, în care sumă se cuprind premiul autoruluĭ şi cheltuelile de tipărirea scrieriĭ (de *minimum* 30 cóle de tipar *garmond)*, în 1.000 exemplare, din carĭ 800 ale autoruluĭ şi 200 ale Academieĭ.

Terminul presintăriĭ manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1913.

*
* *

Notă. — Manuscriptele lucrărilor puse la concursurile premiilor de sub N-riĭ VIII—XXVII se vor presintà anonime, purtând o devisă, care va fi reprodusă pe un plic sigilat cuprinḑênd numele concurentuluĭ.

Academia îşĭ reservă dreptul de a tipărì în publicaţiunile sale lucrările ce se vor premià.

Premiile se vor da autorilor numaĭ după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenţiĭ sunt obligaţĭ a arătà tot-deauna în scris pentru care anume premiŭ presintă lucrările la concurs.

PERSONALUL

ACADEMIEÏ ROMÂNE

LA 2 APRILIE 1903.

MEMBRIÏ ACADEMIEÏ.

I. SECȚIUNEA LITERARĂ.

1. **Bianu** *Ioan* (Bucurescï). — Ales la 3 Aprilie 1902.
Caragiani *Ioan* (Iașï). — Numit la 22 Aprilie 1866.
Hasdeŭ *Bogdan P.* (Câmpina). — Ales la 13 Septemvrie 1877.
Maiorescu *Titu* (Bucurescï). — Numit la 20 Iulie 1867.
5. **Naum** *Anton* (Iașï). — Ales la 11 Martie 1893.
Negruzzi *Iacob C.* (Bucurescï). — Ales la 26 Martie 1881.
Ollănescu *Dimitrie C.* (Bucurescï). — Ales la 11 Martie 1893.
Philippide *Alexandru* (Iașï). —Ales la 1 Aprilie 1900.
Pușcariu *Ioan* (Bran). — Ales la 4 Aprilie 1900.
10. **Quintescu** *Nicolae* (Bucurescï). —Ales la 14 Septemvrie 1877.
Sbiera *Ioan* (Cernăuțï). — Numit la 11 Iunie 1866.
Vulcan *Iosif* (Oradea-mare). — Ales la 30 Martie 1891.

II. SECȚIUNEA ISTORICĂ

1. **Babeș** *Vincențiŭ* (Budapesta). — Numit la 22 Aprilie 1866.
Bogdan *Ioan* (Bucurescï). — Ales la 29 Martie 1903.
Erbiceanu *Constantin* (Bucurescï). — Ales la 8 Aprilie 1899.
Ionescu *Nicolae* (Brad, Roman). — Numit la 2 Iunie 1867.
5. **Kalinderu** *Ion* (Bucurescï). — Ales la 13 Martie 1893.
Marian *Simeon Fl.* (Sucéva). — Ales la 26 Martie 1881.
Marienescu *At. M.* (Sibiiŭ). — Ales la 26 Martie 1881.
Moldovanu *Ioan M.* (Blaj). — Ales la 11 Aprilie 1894.

Popea *Nicolae Episcop* (Caransebeş). — Ales la 8 Aprilie 1899.
10. **Sturdza** *Dimitrie A.* (Bucurescĭ). — Ales la 15 Septemvrie 1871.
Tocilescu *Gr. G.* (Bucurescĭ).—Ales la 22 Martie 1890. — Mutat la 30 Mart. 1902.
Xenopol *Alexandru D.* (Iaşĭ). — Ales la 11 Martie 1893.

III. ŞECŢIUNEA ŞCIINŢIFICĂ.

1. **Aurelian** *Petre S.* (Bucurescĭ). — Ales la 9 Septemvrie 1871.
Babeş *Dr. Victor* (Bucurescĭ). — Ales la 11 Martie 1893.
Fălcoianu *Ştefan* (Bucurescĭ). — Ales la 13 Septemvrie 1876.
Felix *Dr. Iacob* (Bucurescĭ). — Ales la 30 Iunie 1879.
5. **Haret** *Spiru* (Bucurescĭ). — Ales la 31 Martie 1892.
Hepites *St C.* (Bucurescĭ).— Ales la 3 Aprilie 1902.
Istrati *Dr. C. I.* (Bucurescĭ). — Ales la 7 Aprilie 1899.
Poni *Petre* (Iaşĭ). — Ales la 30 Iunie 1879.
Porcius *Florian* (Rodna). — Ales la 10 Martie 1882.
10. **Saligny** *Anghel* (Bucurescĭ). — Ales la 7 Aprilie 1897.
Ştefănescu *Grigorie* (Bucurescĭ). — Ales la 12 Septemvrie 1876.
Teclu *Nicolae* (Viena). — Ales la 2 Iulie 1879.

MEMBRIĬ ACADEMIEĬ ROMÂNE DECEDAŢĬ.

1. **Alecsandri** (Vasile). — Numit cu decretul No. 892 din 2 Iunie 1867.—Decedat la 22 August 1890.

Bacaloglo (Emanoil).—Ales la 29 Iunie 1879.—Decedat la 30 August 1891.

Bariţiŭ (Gheorghe). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 21 Martie (3 Aprilie) 1893.

Brândza (Dr. Dimitrie).—Ales la 30 Iunie 1879.—Decedat la 3 August 1895.

5. **Chiţu** (Gheorghe).—Ales la 27 Iunie 1879.—Decedat la 28 Octomvrie 1897.

Cipariŭ (Timoteiŭ). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 22 August (3 Septemvrie) 1887.

Cobălcescu (Grigorie).—Ales la 29 Martie 1886.—Decedat la 21 Maiŭ 1892.

Cozacovicĭ (Dimitrie).—Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866.—Decedat la 21 August 1868.

Dimitrovicĭ (Ambrosiŭ). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 3 (15) Iulie 1866.

10. **Eliade-Rădulescu** (Ioan). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 27 Aprilie 1872.

Fĕtu (Dr. Anastasie). — Ales la 11 Septemvrie 1871. — Decedat la 3 (15) Martie 1886.

Fontaninu (Gheorghe M.). — Ales la 10 Septemvrie 1870. — Decedat la 24 Aprilie 1886.

Ghica (Ion).— Ales la 13 August 1874.— Decedat la 22 Aprilie 1897.

Hasdeŭ (Alexandru). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Ales membru onorar la 12 Septemvrie 1870. — Decedat la 9 Noemvrie 1872.

15. **Hodosiu** (Iosif). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 28 Noemvrie 1880.

Hurmuzaki (Alexandru). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 8 Martie 1871.

Hurmuzaki (Eudoxiŭ). — Ales la 2 August 1872. — Decedat la 29 Ianuarie (10 Fevruarie) 1874.

Kogălniceanu (Michail). — Ales la 16 Septemvrie 1868. — Decedat la 20 Iunie 1891.

Kretzulescu (Nicolae). — Ales la 9 Septemvrie 1871. — Decedat la 26 Iunie 1900.

20. **Laurian** (August Treboniŭ). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 25 Fevruarie 1881.

Maniu (Vasile). — Ales la 12 Septemvrie 1876.—Decedat la 10 Martie 1901.

Massimu (Ioan C.). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 2 Iunie 1877.

Melchisedec (Episcop). — Ales la 10 Septemvrie 1870. — Decedat la 16 Maiŭ 1892.

Mocioni (Andreiŭ). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Ales membru onorar la 12 Septemvrie 1870. — Decedat la 23 Aprilie (5 Maiŭ) 1880.

25. **Munteanu** (Gavril). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 17 (29) Decemvrie 1869.

Negruzzi (Constantin). — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 25 August 1868.

Odobescu (Alexandru). —Ales la 10 Septemvrie 1870.— Decedat la 11 Noemvrie 1895.

Papadopol-Calimach (Alexandru).— Ales la 12 Septemvrie 1876. – Decedat la 18 Iunie 1898.

Papiu-Ilarianu (Alexandru). — Ales la 16 Septemvrie 1868. — Decedat la 11 (23) Octomvrie 1878.

30. **Poenaru** (Petre). — Ales la 10 Septemvrie 1870. — Decedat la 2 Octomvrie 1875.

Roman (Alexandru).—Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 15 (27) Septemvrie 1897.

Rosetti (Constantin A.) — Numit cu decretul No. 829 din 2 Iunie 1867. — Decedat la 8 Aprilie 1885.

Sion (Gheorghe). — Ales la 16 Septemvrie 1868.— Decedat la 1 Octomvrie 1892.

Stamati (Constantin). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Decedat la 26 Maiŭ 1876.

35. **Străjescu** (Ioan). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866. — Ales membru onorar la 12 Septemvrie 1870.—Decedat la 4 Octomvrie 1873.

Urechiă (Vasile A.). — Numit cu decretul No. 698 din 22 Aprilie 1866.— Decedat la 23 Noemvrie 1901.

Vasiciŭ (Dr. Paul). — Ales la 2 Iulie 1879. — Decedat la 20 Iunie (2 Iulie) 1881.

MEMBRIĬ ONORARĬ.

M. S. CAROL I, *Regele Românieĭ,*

Protector al Academieĭ Române,

Președinte onorar.

(15 Septemvrie 1878)

M. S. ELISABETA, *Regina Românieĭ* (Carmen Sylva).

(30 Martie 1881)

M. S. VICTOR EMANUEL III, *Regele Italieĭ.*

(6 Martie 1890)

A. S. R. FERDINAND, *Principe al Românieĭ.*

(15 Martie 1890.)

5. **Ascoli** *Graz. Isaia* (Milan).—Ales la 13 Septemvrie 1877.
d'Avril *Baron Adolphe* (Paris). —Ales la 7 Septemvrie 1871.
Benndorf *Otto* (Viena). — Ales la 12 Aprilie 1894.
Bormann *Eugen* (Viena). — Ales la 9 Aprilie 1897.
Capellini *Cav. Ioan* (Bolonia). — Ales la 7 Septemvrie 1871.
10. **Dahn** *Felix* (Breslau). — Ales la 12 Aprilie 1894.
De Gubernatis *Angelo* (Roma).—Ales la 22 Martie 1895.
Domaszewski *Alfred de* (Heidelberg). — Ales la 9 Aprilie 1897.
Fröhner *Wilhelm* (Paris). — Ales la 9 Septemvrie 1871.
Gonata *Ștefan* (Basarabia). — Ales la 12 Septemvrie 1870.
15. **Grădișteanu** *Petre* (Bucurescĭ). — Ales la 2 Aprilie 1883.
Grant-Duff *M. E.* (Madras, India). — Ales la 12 Septemvrie 1875.
Grigorescu *Nicolae* (Bucurescĭ). — Ales la 8 Aprilie 1899.
Hirschfeld *Otto* (Berlin). — Ales la 13 Aprilie 1894.
Hurmuzaki *Nicolae* (Cernăuțĭ). — Ales la 2 Aprilie 1883.
20. **Iosif Gheorghian** *I. P. S. S. Mitropolit-Primat al Românieĭ* (Bucurescĭ).— Ales la 24 Martie 1901.
Lahovari *Gheorghe* (Bucurescĭ). — Ales la 25 Martie 1901.
Léger *Louis* (Paris). — Ales la 12 Aprilie 1894.
Mihályi *Dr. Victor,* Archiepiscop (Blaj). — Ales la 12 Aprilie 1894.
Mommsen *Teodor* (Berlin). — Ales la 3 Iulie 1879.

25. **Petruszewicz** *A. S.* (Lemberg). — Ales la 22 Martie 1890.
Picot *Emile* (Paris). — Ales la 31 Maiŭ 1879.
Rambaud *Alfred* (Paris). — Ales la 22 Martie 1895.
Rosetti *Teodor* (Bucurescĭ). — Ales la 26 Martie 1891.
Schuchardt *Hugo* (Graz). — Ales la 13 Septemvrie 1877.
30. **Stanley of Alderley** *Lord Henry* (Londra). — Ales la 7 Septemvrie 1871.
Tobler *Adolf* (Berlin). — Ales la 30 August 1875.

MEMBRIĬ ONORARĬ DECEDAȚĬ.

1. **Adrian** (General Gheorghe). — Ales la 13 Septemvrie 1875. — Decedat la 15 Octomvrie 1889.

Baillon (H.). — Ales la 28 Martie 1887. — Decedat la 7 Iulie 1895.

Bataillard (Paul). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 1 (13) Martie 1894.

Biondelli (Bernardino). — Ales la 7 Septemvrie 1871. — Decedat la 29 Iunie (11 Iulie) 1886.

5. **Boek** (Dr. Francisc). — Ales la 9 Septemvrie 1871. — Decedat la 19 Aprilie (1 Maiŭ) 1899.

Bosianu (Constantin). — Ales la 30 Iunie 1879. — Decedat la 21 Martie 1882.

Brătianu (Ioan C.) — Ales la 19 Martie 1885. — Decedat la 4 Maiŭ 1891.

Câmpeanu (Petre). — Ales la 10 Septemvrie 1871. — Decedat la 15 Aprilie 1893.

Cecchetti (Bartolomeo). — Ales la 22 Martie 1890. — Decedat la 4 (16) Martie 1890.

10. **Chasles** (Philarète). — Ales la 9 Septemvrie 1871. — Decedat la 18 Iulie 1873.

Cihac (Alexandru). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 29 Iulie (10 August) 1887.

Cihac (Dr. Iacob). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 17 (29) Noemvrie 1888.

Crețianu (Gheorghe). — Ales la 22 Martie 1882. — Decedat la 6 August 1887.

Cuciureanu (Dr. Gheorghe). — Ales la 10 Septemvrie 1871. — Decedat la 10 (22) Ianuarie 1886.

15. **Desjardins** (Ernest). — Ales la 9 Septemvrie 1871.—Decedat la 9 (21) Octomvrie 1886.

Diefenbach (Lorenz).—Ales la 15 Aprilie 1880.—Decedat la 16 (28) Martie 1883.

Diez (Frederic).—Ales la 30 August 1872.—Decedat la 17 (29) Maiŭ 1876.

Egger (Emil).—Ales la 7 Septemvrie 1871.—Decedat la 18 (30) August 1885.

Grădișteanu (Grigorie).—Ales la 30 Iunie 1879. — Decedat la 28 Fevruarie 1892.

20. **Haynald** (Cardinal Ludovic).—Ales la 2 Aprilie 1883.—Decedat la 4 (16) Iulie 1891.

Ioanid (Gheorghe).—Ales la 10 Septemvrie 1871.—Decedat la 27 Decemvrie 1888.

Ionescu (Ioan).— Ales la 1 Aprilie 1884.—Decedat la 17 Decemvrie 1891.

Iosif Naniescu *Mitropolit Moldovei*—Ales la 16 Aprilie 1888.—Decedat la 26 Ianuarie 1902.

Kotzebue (Wilhelm de).—Ales la 1 Aprilie 1884.—Decedat la 24 Octomvrie 1887.

25. **Kretzulescu** (Constantin). — Ales la 10 Septemvrie 1871.— Decedat la 20 Martie 1884.

Lasteyrie (Comite Ferdinand de).—Ales la 9 Septemvrie 1871.—Decedat la 14 Maiŭ 1879.

Lepsius (Richard).—Ales la 30 August 1875.—Decedat la 10 Iulie 1884.

Linas (Charles de). — Ales la 9 Septemvrie 1871. — Decedat la 14 (26) Aprilie 1887.

Longperrier (Adrien de).—Ales la 7 Septemvrie 1871.—Decedat la 14 Ianuarie 1882.

30. **Mangiuca** (Simeon).—Ales la 22 Martie 1890. — Decedat la 22 Noemvrie 1890.

Marsy (Comite de). — Ales la 12 Aprilie 1894. — Decedat la 16 (29) Maiŭ 1900.

Miklosich (Dr. Franz de).—Ales la 15 Aprilie 1880. — Decedat la 7 (19) Martie 1891.

Monlau (Filip). — Ales la 12 Septemvrie 1870. —Decedat la 16 Fevruarie 1871.

Müller (Max). — Ales la 12 Septemvrie 1875.—Decedat la 15 (28) Octomvrie 1900.

35. **Mureşianu** (Iacob).—Ales la 17 Septemvrie 1877.—Decedat la 17 (29) Septemvrie 1887.

Polizu (Dr. Gheorghe A.). — Ales la 10 Septemvrie 1871. —Decedat la 18 Octomvrie 1886.

Quinet (Edgar). — Ales la 15 Septemvrie 1869. — Decedat la 27 Martie 1875.

Sella (Quintino).— Ales la 2 Aprilie 1883. — Decedat la 15 Martie 1884.

Silaşi (Dr. Gr.). — Ales la 13 Septemvrie 1877. — Decedat la 5 (17) Ianuarie 1897.

40. **Steenstrup** (Johannes Japetus Smith). — Ales la 12 Septemvrie 1870. — Decedat la 8 (20) Iunie 1897.

Suruceanu (Ioan Cassian).—Ales la 11 Aprilie 1888.—Decedat la 18 Noemvrie 1897.

Szabo (Dr. Iosif). — Ales la 30 August 1872. — Decedat la 15 Decemvrie 1874.

Şiaguna (Mitropolitul Andreiŭ).—Ales la 7 Septemvrie 1871.—Decedat la 16 Iunie 1873.

Torma (Carol). — Ales la 22 Martie 1882. — Decedat la 17 Fevruarie (1 Martie) 1897.

45. **Ubicini** (A.). —Ales la 9 Septemvrie 1871. — Decedat la 15 (27) Octomvrie 1884.

Uvaroff (Alexis S.).—Ales la 9 Septemvrie 1871. —Decedat la Fevruarie 1885.

Vegezzi-Ruscalla (G.). — Ales la 15 Septemvrie 1869.—Decedat la 17 (29) Decemvrie 1885.

Virchow *Rudolf* — Ales la 6 Aprilie 1902.—Decedat la 23 August (5 Septemvrie) 1902.

White (Sir William A.).—Ales la 17 Martie 1885.—Decedat la 16 (28) Decemvrie 1892.

MEMBRIĬ CORESPONDENŢĬ.

I. Pentru Secţiunea Literară

Românĭ.

1. **Bârsan** *Andreiŭ* (Braşov).— Ales la 3 Aprilie 1902.
Bengescu *Gheorghe* (Constantinopole). — Ales la 2 Aprilie 1883.
Boiu *Zaharia* (Sibiiŭ). — Ales la 13 Septemvrie 1877.
Burada *Teodor T.* (Iaşĭ). — Ales la 25 Martie 1887.
5. **Coşbuc** *Gheorghe* (Bucurescĭ). — Ales la 1 Aprilie 1900.
Demetriescu *Anghel* (Bucurescĭ).—Ales la 6 Aprilie 1902.
Densuşianu *Ovid* (Bucurescĭ). — Ales la 30 Martie 1903
Gane *Nicolae* (Iaşĭ). — Ales la 23 Martie 1882.
Ionnescu-Gion *G. I.* (Bucurescĭ). — Ales la 1 Aprilie 1889.
10. **Laurian** *D. Aug.* (Bucurescĭ). —Ales la 13 Septemvrie 1877.
Mărgărit *Apostol* (Bitolia). — Ales la 3 Aprilie 1889.
Oniţ *Virgil* (Braşov). — Ales la 3 Aprilie 1902.
Speranţia *Teodor D.* (Bucurescĭ). — Ales la 30 Martie 1891.
Zamfirescu *Duiliŭ* (Roma).—Ales la 1 Aprilie 1898.
15. — Loc vacant.

Străinĭ:

1. **Jarník** *Dr. Ioan Urban* (Praga). — Ales la 28 Maiŭ 1879.
Lecomte du Noüy *A.* (Bucurescĭ). — Ales la 25 Martie 1887.
Rosny *Léon de* (Paris). — Ales la 13 Septemvrie 1877.
Schrader *Otto* (Jena). — Ales la 30 Martie 1891.
5. **Weigand** *Dr. Gustav* (Lipsca). — Ales la 31 Martie 1892.

II Pentru Secţiunea Istorică

Românĭ:

1. **Broşteanu** *Petre* (Reşiţa). — Ales la 1 Aprilie 1889.
Bunea *Dr. Augustin* (Blaj). — Ales la 24 Martie 1901
Cuza *A. C.* (Iaşĭ). — Ales la 1 Aprilie 1903.
Densuşianu *Nicolae* (Bucurescĭ). — Ales la 6 Aprilie 1880.

5. **Iorga** *Nicolae* (Bucuresci). — Ales la 9 Aprilie 1897.
Mihályi *Ioan* (Sighetul Maramureșuluĭ). — Ales la 25 Martie 1901.
Onciul *Dr. Dimitrie* (Bucuresci). — Ales la 1 Aprilie 1889.
Slavicĭ *Ioan* (Bucuresci). — Ales la 22 Martie 1882.
Stefanelli *T. V.* (Câmpulung, Bucovina).—Ales la 31 Martie 1898.
10. **Suțu** *Michail* (Bucurescĭ). — Ales la 1 Aprilie 1884.
Tanoviceanu *Ioan* (Bucuresci). — Ales la 9 Aprilie 1897.
— Loc vacant.
— Loc vacant.
— Loc vacant.
15. — Loc vacant.

Străinĭ:

1. **Asser** *T. M. C.* (Haga). — Ales la 1 Aprilie 1903.
Ghedeon *Emanuel* (Constantinopole).—Ales la 2 Aprilie 1891.
Guillouard *Louis Vicent* (Caën). — Ales la 1 Aprilie 1903.
Jung *Dr. Julius* (Praga).—Ales la 13 Septemvrie 1877.
5. **Kaluzniacki** *Dr. Emil* (Cernăuțĭ).—Ales la 20 Martie 1890.
Legrand *Emile* (Paris).—Ales la 13 Septemvrie 1877.
Nys *Ernest* (Bruxelles). — Ales la 1 Aprilie 1903.
Odhner *C. T.* (Stockholm).—Ales la 20 Martie 1890.
Tamm *Traugott* (Bucurescĭ).—Ales la 2 Aprilie 1891.

III Pentru Secțiunea Sciințifică.

Românĭ:

1. **Brătianu** *C. I. General* (Bucurescĭ).—Ales la 10 Aprilie 1899.
Climescu *C.* (Iașĭ).—Ales la 31 Martie 1892.
Cosmovicĭ *Leon* (Iașĭ).—Ales la 11 Martie 1893.
Culianu *N.* (Iașĭ).—Ales la 1 Aprilie 1889.
5. **Grecescu** *Dr. D.* (Bucurescĭ). — Ales la 3 Aprilie 1902.
Marinescu *Dr. G.* (Bucuresci).— Ales la 10 Aprilie 1899.
Mrazec *L.* (Bucurescĭ). — Ales la 25 Martie 1901.
Negreanu *Dimitrie* (Bucurescĭ).—Ales la 11 Martie 1893.
Robescu *C. F.* (Bucurescĭ).—Ales la 10 Septemvrie 1871.
10. **Rômniceanu** *Dr. Gr.* (Bucurescĭ).—Ales la 20 Martie 1890.
Saligny *Dr. Alfons* (Bucurescĭ). — Ales la 3 Aprilie 1902.
Suțu *Dr. Alexandru* (Bucurescĭ).—Ales la 11 Aprilie 1888.
Ștefănescu *Sabba* (Bucurescĭ).—Ales la 11 Martie 1893.
— Loc vacant.
15. — Loc vacant.

MEMBRIĬ CORESPONDENŢĬ DECEDAŢĬ.

1. **Assaky** (Dr. G.).—Ales la 20 Martie 1890.—Decedat la 22 Aprilie 1899.

Bamberg (Dr. Felix).—Ales la 2 Aprilie 1891.—Decedat la 31 Ianuarie (12 Fevruarie) 1893.

Barcianu (Sava Popovicĭ).—Ales la 15 Septemvrie 1869.—Decedat la 17 (29) Martie 1879.

Codrescu (Teodor).—Ales la 2 Aprilie 1886.—Decedat la 22 Martie 1894.

5. **Densușianu** *Aron* (Iașĭ).—Ales la 13 Septemvrie 1877.—Decedat la 4 Septemvrie 1900.

Esarcu (Constantin).—Ales la 1 Aprilie 1884.—Decedat la 8 Iunie 1898.

Gogu (Constantin).—Ales la 3 Aprilie 1889.—Decedat la 30 Ianuarie 1897.

Goldiș (Iosif Episcop).—Ales la 22 Martie 1882.—Decedat la 23 Martie 1902.

Janka (Victor).—Ales la 22 Martie 1882.—Decedat la 9 (21) August 1890.

10. **Kalinderu** (Dr. N.)—Ales la 29 Martie 1890.—Decedat la 16 Aprilie 1902.

Kanitz (August).—Ales la 22 Martie 1882.—Decedat la 30 Iunie (12 Iulie) 1896.

Lambrior (Alexandru).—Ales la 2 Martie 1882.—Decedat la 20 Septemvrie 1883.

Meșiota (Ioan).—Ales la 13 Septemvrie 1877.—Decedat la 19 Ianuarie 1878.

Nenițescu Ioan.—Ales la 18 Martie 1896.—Decedat la 23 Fevruarie 1901.

15. **Obedenaru** (Dr. Michail G.)—Ales la 10 Septemvrie 1871.—Decedat la 9 (21) Iulie 1885.

Petrescu (Dr. Z.).—Ales la 18 Martie 1885.—Decedat la 16 Decemvrie 1901.

Petrino (Dimitrie).—Ales la 17 Septemvrie 1877.—Decedat la 29 Aprilie 1878.

Pop (Gavril).—Ales la 7 Septemvrie 1871.—Decedat la 27 Maiŭ 1883.

Popescu (Ioan).—Ales la 13 Septemvrie 1877.—Decedat la 3 (15) Martie 1892.

20. **Roman** (Visarion). — Ales la 13 Septemvrie 1877. —Decedat la 29 Aprilie (11 Maiŭ) 1885.

Schuyler (Eugen). — Ales la 12 Martie 1885. — Decedat la 16 (28) Iulie 1890.

Şerbănescu (Colonel T). — Ales la 12 Aprilie 1894. — Decedat la 2 Iulie 1901.

Vârgolicĭ (Ştefan).— Ales la 25 Martie 1887.—Decedat la 29 Iulie 1897.

Vitzu (Dr. Alexandru N.).— Ales la 7 Aprilie 1897. — Decedat la 25 Decemvrie 1902.

OFICIILE ACADEMIEĬ ROMÂNE ÎN ANUL 1903—1904.

A. PERSONALUL DELEGAŢIUNIĬ.

Preşedintele Academieĭ Române. . . . . **Aurelian** *P. S.*
Asesorĭ (Vice-Preşedinţĭ) din *Secţiunea Literară* . **Ollănescu** *D. C.*
din *Secţiunea Istorică* . **Kalinderu** *I.*
din *Secţiunea Sciinţifică*. **Saligny** *A.*
Secretar general (pe 7 anĭ, 1898—1905) . . . . . **Sturdza** *D. A.*

B. PERSONALUL SECŢIUNILOR.

I SECŢIUNEA LITERARĂ

Preşedinte. . . . . **Maiorescu** *T.* (Bucurescĭ).
Vice-Preşedinte. . . . . **Negruzzi** *I. C.* (Bucurescĭ).
Secretar (pe 7 anĭ, 1897—1904) . . . . **Quintescu** *N.* (Bucurescĭ).

Membri: **Bianu** *Ioan* (Bucurescĭ), **Caragiani** *Ioan* (Iaşĭ), **Hasdeŭ** *B. P.* (Câmpina), **Naum** *A.* (Iaşĭ), **Ollănescu** *D. C.* (Bucurescĭ), **Philippide** *A.* (Iaşĭ), **Puşcariu** *I.* (Bran), **Sbiera** *Ioan* (Cernăuţĭ), **Vulcan** *Ios.* (Oradea-mare).

II SECŢIUNEA ISTORICĂ.

Preşedinte. . . . . **Xenopol** *A. D.* (Iaşĭ).
Vice-Preşedinte . . . . **Kalinderu** *I.* (Bucurescĭ)
Secretar (pe 7 anĭ, 1902—1909) . . . . **Erbiceanu** *C.* (Bucurescĭ).

Membri: **Babeş** *Vincenţiŭ* (Budapesta), **Bogdan** *Ioan* (Bucurescĭ), **Ionescu** *N.* (Brad, Roman), **Marian** *S. Fl.* (Sucéva), **Marienescu** *At. M.* (Sibiiŭ), **Moldovanu** *I. M.* (Blaj), **Popea** *Episcop N.* (Caransebeş), **Sturdza** *D. A.* (Bucurescĭ), **Tocilescu** *Gr. G.* (Bucurescĭ).

III SECŢIUNEA SCIINŢIFICĂ

Preşedinte. . . . . **Poni** *P.* (Iaşĭ).
Vice-Preşedinte. . . . . **Felix** *Dr. I.* (Bucurescĭ).
Secretar (pe 7 anĭ, 1900—1907) . . . . . **Ştefănescu** *Gr.* (Bucurescĭ).

Membri: **Aurelian** *P. S.* (Bucurescĭ), **Babeş** *Dr. V.* (Bucurescĭ), **Fălcoianu** *Şt.* (Bucurescĭ), **Haret** *Sp.* (Bucurescĭ), **Hepites** *Şt. C.* (Bucurescĭ), **Istrati** *Dr. C. I.* (Bucurescĭ), **Porcius** *Florian* (Rodna), **Saligny** *Anghel* (Bucurescĭ), **Teclu** *Nicolae* (Viena).

C. PERSONALUL COMISIUNILOR.

I. Comisiunea permanentă a Bibliotecii.

Membri: **Quintescu** *N.*, Secretarul Secţiunii Literare.
Erbiceanu *C.*, » » Istorice.
Ştefănescu *Gr.*, » » Sciinţifice.

II. Membru conservator al Colecţiunii Numismatice: **Sturdza** *D. A.*

III. Comisiunea pentru cercetarea cărţilor tipărite intrate la concursul Premiilor din 1904:

Premiul Năsturel-Herĕscu, de 4.000 leĭ; *Premiul Statuluĭ Lazăr* de 5.000 leĭ; și *Premiul Adamachi,* de 5.000 leĭ:

Din Secţiunea Literară: D-niĭ: **Maiorescu** *T.*, **Negruzzi** *I.*, **Ollănescu** *D. C.*
» » Istorică: » **Bogdan** *I.*, **Kalinderu** *I.*, **Marienescu** *At. M.*
» » Sciinţifică: » **Felix** *I.*, **Istrati** *Dr. C. I.*, **Saligny** *Ang.*

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Statuluĭ Eliade-Rădulescu de 5.000 Leĭ, din 1904. pentru cea maĭ bună lucrare asupra subiectuluĭ: *Epoca luĭ Mateiŭ Basarab şi Vasile Lupu.*

D-niĭ: **Kalinderu** *I.*, **Marian** *S. Fl.*, **Xenopol** *A. D.*

V. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Adamachi de 5.000 leĭ, din 1904, pentru cea maĭ bună lucrare asupra subiectuluĭ: *Istoria poesieĭ lirice la Românĭ până la Alecsandri.*

D-niĭ: **Naum** *A.*, **Negruzzi** *I. C.*, **Ollănescu** *D. C.*

VI. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Alexandru Ioan Cuza, din 1904, de 10.000 leĭ, dimpreună cu procentele acesteı sume din 1891, pentru cea maĭ bună lucrare asupra subiectuluĭ: *Istoria Românilor de la Aurelian până la fondarea Principatelor.*

D-niĭ: **Bogdan** *I.*, **Sturdza** *D. A.*, **Xenopol** *A. D.*

VII. Comisiunea pentru cercetarea lucrărilor intrate la concursul Premiuluĭ Alexandru Bodescu din 1904, de 1.500 leĭ, dimpreună cu 1.000 leĭ dăruiţĭ de d-l I. Kalinderu, pentru cea maĭ bună lucrare asupra subiectuluĭ: «*Monografia economică, statistică şi socială a uneĭ comune rurale din România şi a uneĭ comune rurale românescĭ de peste graniţă. — Monografia situaţiunii economice a câte treĭ familiĭ de ţĕranĭ: fruntaş, mijlocaş şi codaş, luate din cele două comune, în total şése familiĭ.*

D-niĭ: **Aurelian** *P. S.*, **Kalinderu** *I.*, **Poni** *P.*

VIII. Comisiunea financiară:
D-niĭ: **Hepites** *Șt. C.*, **Istrati** *Dr. C. I.*, **Ștefănescu** *Gr.*

IX. Comisiunea Fundațiuniĭ Adamachi:
D-niĭ: **Haret** *Sp.*, **Poni** *P.*, **Sturdza** *D. A.*

X. Comisiunea Fundațiuniĭ Otteteleșanu:
D-niĭ: **Kalinderu** *I.*, **Negruzzi** *I. C.*, **Sturdza** *D. A.*

XI. Comisiunea Fondurilor Ioan Fĕtu și Ioan Scorțeanu:
D-niĭ: **Aurelian** *P. S.*, **Negruzzi** *I. C*, **Sturdza** *D. A.*

XII. Comisiunea Fundațiuniĭ Ioan Agaricĭ:
D-niĭ: **Aurelian** *P. S.*, **Ionescu** *N.*, **Poni** *P.*

XIII. Comisiunea Fundațiuniĭ Take Petre Anastassiu:
D-niĭ: **Aurelian** *P. S.*, **Kalinderu** *I.*, **Sturdza** *D. A.*

XIV. Comisiunea Dicționaruluĭ:
D-niĭ: **Kalinderu** *I.*, **Maiorescu** *T.*, **Quintescu** *N.*, **Sturdza** *D. A.*, **Tocilescu** *Gr. G.*

CUPRINSUL.

PARTEA I

ȘEDINȚELE ORDINARE DIN ANUL 1902—1903.

PARTEA II.

SESIUNEA GENERALĂ DIN ANUL 1903.

III. Secţiunea literară.

IV. Secţiunea istorică.

V. Secţiunea sciinţifică

VI. Comisiunea financiară.

VII. Fundaţiunea Vasilie Adamachi.

VIII. Fundaţiunea Otteteleşanu.

IX. Fundaţiunea Take P Anastassiu

X. Comisiunea Bibliotecii.

XI Comisiunea premiilor anuale din 1903.

A Premiul Năsturel-Herĕscu

B. Premiul Eliade-Rădulescu.

C. Premiul Adamachi.

Anexe.

ERRATA

Pag. 380 rând 11 de sus, în loc de «pitorescul, expresiuniĭ *ciocănesc*». . să se cetéscă : «pitorescul expresiuniĭ *ciocănesc*,»
» 382 » 2 » jos, în loc de. «carĭ aŭ fost» .. să se cetéscă. «care a fost»
» 383 » 14 » » după cuvîntul . «Dragoslav»... se adaugă. «între Bodea şi Mala»
» 390 » 12 » » în loc de: «nota». . să se cetéscă: «struna»
» » » 5 » » expresiunea: «de o cam dată» se lasă afară.
» 406 » 4 » » în loc de: «lucrare»... să se cetéscă: «operă»
» 423 » 5 » sus în loc de «*de*»... să se cetéscă: «*în*»
» » » 14 de jos în loc de «versificaţia».. să se cetéscă «versificaţiunea»
» » » 8 » » în loc de: «icĭ» . să se cetéscă: «eĭ»
» 424 » 5 de sus în loc de. «dialog» .. să se cetéscă: «dialogul».
